

Νικολίνα Λέκκα

ebook

Σειρά RED DIAMONDS

anima
A
εκδοτική

Πέρα από τον Ωκεανό

ΝΙΚΟΛΙΝΑ ΛΕΚΚΑ

ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΩΚΕΑΝΟ

Συγγραφέας: Νικολίνα Λέκκα
© Anima Εκδοτική

Σχεδιασμός Εξωφύλλου: ab.book@art
Σελιδοποίηση: Μπιμπή Άννα
Επιμέλεια: Ελένη Ψαρρά
Επιμέλεια ηλεκτρονικής έκδοσης: Μάρκος Ασλανίδης

Ηλεκτρονική έκδοση
Ιούνιος 2020
ISBN: 978 - 618 - 5184 - 99 - 5

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή η απόδοση κατά παράφραση ή διασκευή του περιεχομένου του βιβλίου με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη. Νόμος 2121/1993 και κανόνες του Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, της σελιδοποίησης, του εξωφύλλου και γενικότερα όλης της αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου σύμφωνα με το άρθρο 51 του Ν. 2121/1993. Απαγορεύεται ακόμα η διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, αναμετάδοση και παρουσίαση σε κοινό και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

KENTΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
Κύπρου 1, Ν.Ιωνία
τηλ: 2106147010
www.animapublications.gr
info@animapublications.gr

1.Ο αποχωρισμός

Η Μυρτώ είχε σχεδόν τελειώσει το μάζεμα των προσωπικών αντικειμένων από το γραφείο της, όταν έπιασε την μακρόστενη κορνίζα, που έγραφε το όνομά της στα αραβικά «Πριγκίπισσα Μυρτώ». «Πόσο γρήγορα, αλλά και πόσο αργά περνούν τα χρόνια!», αναλογίστηκε. «Γρήγορα, γιατί νομίζεις ότι όλα έγιναν χθες, και αργά, γιατί, όταν βασανίζεσαι από κάτι, ο χρόνος σταματημένος δεν είναι σύμμαχος, αλλά εχθρός». Είχαν περάσει 30 χρόνια από τότε, η μπλε δερμάτινη κορνίζα είχε χάσει το βαθύ έντονο χρώμα της. Το χαρτί είχε μείνει ανέπαφο ζωντανή όμως, είχε παραιομείνει και η εικόνα του Άγγελου, όταν της το είχε φέρει δώρο μετά από ένα ταξίδι του στο Μαρόκο.

«Ο Άγγελος, άραγε, πού να ήταν τώρα, πώς να ήταν;» Θα πλησίαζε τα εξήντα χρόνια, μπορεί και να είχε πεθάνει. Ένας λυγμός ανέβηκε στο λαιμό της. «Όχι, αυτό δεν μπορεί να έχει συμβεί! Όχι τώρα! Όχι και αυτός! Όχι, πριν τον δει έστω για μια τελευταία φορά!

«Κυρία Γεράνη, κυρία Γεράνη!» Ήταν η φωνή της γραμματέως της, η οποία είχε γίνει δυνατή και επίμονη, καθώς είχε νιώσει ότι

η διευθύντρια της είχε χαθεί σε σκέψεις μακρινές και δυσάρεστες. Άλλωστε δεν της είχαν συμβεί και λίγα τον τελευταίο καιρό, σίε-φτηκε.

«Ρέιτσελ, πότε ήρθες; Δε σε κατάλαβα...»

«Τελειώσατε, κυρία Γεράνη; Σας περιμένουν οι υπάλληλοι στην αίθουσα εκδηλώσεων για το αποχαιρετιστήριο πάρτι. Έχει έρθει ήδη και ο κύριος Μάγιερς». Ο Μάγιερς ήταν ο πρόεδρος της εταιρείας.

«Ναι, σχεδόν τελείωσα. Αύριο κλείσε τα κουτιά και θα στείλω κάποιον, να πάρει τα πράγματα μου, δεν θέλω να ξαναέρθω η ίδια. Πήγαινε τώρα και θα έρθω σε λίγο. Εξήγησέ τους ότι χρειάζομαι κάποια λεπτά μόνη μου σε αυτό τον χώρο. Άλλωστε, από αύριο θα φιλοξενήσει τον καινούριο διευθυντή και ο χώρος θα αποκτήσει την αύρα της δικής του παρουσίας».

«Η παρουσία σας θα μείνει για πάντα εδώ».

«Η παρουσία μου τελειώνει εδώ», απάντησε κοφτά η Μυρτώ. «Όταν στη ζωή μου αποφασίζω κάτι, δεν πισωγυρίζω είναι για πάντα! Αυτό βέβαια δεν είναι καλό για όλες τις περιπτώσεις», μάλακωσε τον τόνο της φωνή της, σαν να μιλούσε στον εαυτό της, και αναστέναξε. «Έτσι και εσύ, από αύριο πρέπει να μάθεις να συνεργάζεσαι με έναν καινούριο άνθρωπο με διαφορετική προσωπικότητα. Μην περιμένεις να είναι σαν εμένα, μπορεί να είναι πολύ καλύτερος».

«Αυτό δεν το πιστεύω», και πήγε να δακρύσει η Ρέιτσελ. Η Μυρτώ την αγκάλιασε τρυφερά, δείχνοντάς της ότι την συμμεριζόταν, όμως δεν μπορούσε να κάνει αλλιώς. Ένας κύκλος είχε φτάσει στο τέλος του. Την άφησε γλυκά και την ώθησε προς την πόρτα, να πάει να ειδοποιήσει τους συγκεντρωμένους υπαλλήλους, που είχαν έρθει να την αποχαιρετήσουν, ότι θα πήγαινε σε λίγο.

Η Μυρτώ έμεινε μόνη ξανά μέσα στο δωμάτιο. Πήρε στα χέρια την κορνίζα, την εναπόθεσε προσεκτικά μέσα στο κουτί που έγραφε «αντικείμενα γραφείου». Μετά όμως την ξαναπήρε και την

έβαλε στην τσάντα της. «Θα την πάρω μαζί μου. Αυτή η επιγραφή είμαι εγώ, είναι το όνομα μου, δεν είναι ένα άψυχο αντικείμενο, είναι το δώρο του Άγγελου». Για πρώτη φορά θα την πάει σπίτι της, δεν το είχε τολμήσει όλα αυτά τα χρόνια. Κοίταξε έξω από τα παράθυρο, είχε βραδιάσει, το Μανχάταν ήταν φωτισμένο. Το γραφείο της ήταν στον 20ο όροφο ενός ουρανοξύστη στην έκτη λεωφόρο και μπορούσε να βλέπει την ανατολική πλευρά και τις δύο γέφυρες, την Μανχάταν και την Κουίνσμπορο.

Αυτό που λάτρευε σε αυτήν την πόλη, ήταν τα φώτα το βράδυ. Νόμιζε ότι ζούσε κάπου μαγικά, παραμυθένια. Όταν έβλεπε τη Νέα Υόρκη σε κάποια φωτογραφία, δεν μπορούσε να πιστέψει ακόμα και μετά από τόσα χρόνια ότι αποτελούσε κομμάτι της. Μία μονάδα στα τόσα εκατομμύρια άτομα. Όλα άτομα ξεχωριστά με ελπίδες και προπάντων με όνειρα. Γιατί η Νέα Υόρκη δεν είναι τυχαία η Μητρόπολη του κόσμου. Στην αγκαλιά της έχουν βρει καταφύγιο όλοι εκείνοι που δεν ήταν ικανά τα σύνορα της χώρας τους να τους ικανοποιήσουν. Έκαναν την υπέρβαση και έφυγαν, τόλμησαν το κάτι παραπάνω. Οι δονήσεις αυτής της πόλης είναι τεράστιας ενεργειακής σημασίας, γιατί φορτίζονται από τη φιλοδοξία, την τόλμη, το θάρρος, το θράσος και τις ακρότητες των κατοίκων της. Σίγουρα δεν είχε μετανιώσει που είχε ακολουθήσει τον Άρη σε αυτό το ταξίδι ζωής. Τον ευγνωμονούσε μάλιστα, άσχετα αν δεν το ομολογούσε σχεδόν ποτέ. Πολλά δεν του έλεγε και τώρα αυτός λείπει. Πόσο της έλειπε! Όμως, ο εγωισμός δε μας επιτρέπει να πούμε αυτά που νιώθουμε τη σωστή στιγμή.

Είχαν περάσει δεκαπέντε λεπτά από την αποχώρηση της γραμματέως της και έπρεπε να κατέβει στην αίθουσα εκδηλώσεων. Κοίταξε αργά το γραφείο της, ήταν μεγάλο και συνάμα άδειο χωρίς τα προσωπικά αντικείμενά της. Ήταν απρόσωπο πλέον. Η παρουσία της είχε εξαλειφθεί. Ο κύκλος της εργασίας έκλεισε με επιτυχία ή όχι. Θα έχει όλο το χρόνο, να το σκεφτεί και να καταλήξει. Έκλεισε τα φώτα και την πόρτα. Έκλεισε ένα φύλλο στην καρδιά της.

Η Ρέιτσελ, καθώς κατευθυνόταν στην αίθουσα ειδηλώσεων, σκεφτόταν ότι η διευθύντριά της ήταν έξυπνη γυναίκα, δυναμική. Είχε απαιτήσεις από τους άλλους, αλλά πρώτα από όλα είχε απαιτήσεις από τον εαυτό της. Ήταν ταυτόχρονα όμως γλυκιιά και ευαίσθητη και προστάτευε τους υπαλλήλους της, σαν παιδιά της. Ήξερε ότι ο καινούριος διευθυντής θα ήταν δύσκολο να της μοιάζει. Ήταν σαράντα πέντε χρονών, ανιψιός του προέδρου της Εταιρείας. Είχε αποφοιτήσει από το Χάρβαρντ, είχε εργαστεί στις καλύτερες εταιρείες της Νέας Υόρκης αποκτώντας εμπειρία. Ήταν παντρεμένος με μία χρηματίστρια αναλόγων προσόντων εξωτερικών, πνευματικών και οικονομικών. Ήταν άνθρωπος που είχε τα πάντα από μικρός. Είχε ανατραφεί και μορφωθεί στα καλύτερα σχολεία, είχε συναναστραφεί γόνους ισχυρών οικογενειών, οικονομικών και πολιτικών, είχε προγραμματιστεί να κάνει τα πάντα σωστά και συνάμα ψυχρά. Γι' αυτόν όλοι οι άνθρωποι ήταν μονάδες ρευστοποιήσιμες, σαν μετοχές, και η αξία τους ήταν ανάλογη της απόδοσής τους.

Η Μυρτώ όμως πάνω από όλα ήταν άνθρωπος. Ήξερε να θυμώνει, να γελάει, να αγαπάει, να αγκαλιάζει. Ήταν ανάγκη να συμβεί τώρα αυτό το τραγικό γεγονός, του απρόσμενου θανάτου του άντρα της; Αν δεν είχε συμβεί αυτό, η Μυρτώ θα έμενε για λίγα χρόνια ακόμα στη δουλειά και θα έφευγαν μαζί με τη Ρέιτσελ. Έτσι, δε θα ήταν υποχρεωμένη να ανεχτεί τον υπερόπτη κύριο Μάγιερς Τζόρτζ Τζούνιορ. Τον κάτασπρο, ανέγγιχτο, σχεδόν εξαίλωμένο, που μοιάζει λες και δεν έχει βγει ποτέ έξω στον ήλιο και τον αέρα. Μοιάζει να τον έχει αποστεριώσει το περιβάλλον των κτηρίων του Μανχάταν με τα σφραγισμένα παράθυρα, τον ιονιστή και τον κλιματισμό.

Ξαφνικά ντράπηκε, γιατί είχε πεθάνει ένας άνθρωπος εξαιρετος και αυτή σκεφτόταν τον εαυτό της. Όμως, τι να κάνει; Έπρεπε να σκεφτεί και τη θέση της. Και τι δεν είπε στην κυρία Γεράνη προκειμένου να την πείσει να μείνει : ότι η δουλειά θα την βοηθήσει

να ξεχάσει, ότι η απουσία του κυρίου Άρη στο σπίτι θα είναι πιο έντονη, ότι μπορεί να πάθει κατάθλιψη. Μπα, αυτή δεν καταλαβαίνει τίποτα, αγύριστο κεφάλι, ξεροκέφαλη. Ελληνίδα, παιδί μου! Σχεδόν τριάντα πέντε χρόνια στη Νέα Υόρκη και αυτή ασυμβίβαστη, τι να πεις; Και να σκεφτείς ότι το έλεγε και ο άντρας της, ότι πιο εύκολα αλλάζει τροχιά η σελήνη ή αντιστρέφονται οι πόλοι της γης παρά η απόφαση της γυναίκας του. Τώρα αυτό το τελευταίο με τους πόλους δεν το καταλάβαινε. Αυτό το ζευγάρι ήταν περίεργο. Εκτός από όλα τα άλλα είχε και εμμονή με τη φυσική, τα άστρα και τη δημιουργία του κόσμου. Δηλαδή, δεν τους έφθαναν τα προβλήματα στη δουλειά και στο σπίτι, προβληματιζόνταν και με τα αξιοπερίεργα της φύσης. «Ξεκουράζω το μυαλό μου, όταν διαβάζω» της είχε πει κάποτε η Μυρτώ. «Εγώ πάντως, αν διαβάσω όλα αυτά που λένε οι επιστήμονες, αγχώνομαι και μπερδεύομαι», είχε απαντήσει η Ρέιτσελ. «Γι' αυτό, παίρνω τον άντρα μου και πάμε σινεμά, να ξεφεύγει λιγάκι το μυαλό μας.»

«Αχ, κυρία Μυρτώ, φεύγεις!».

Έφτασε στην αίθουσα εκδηλώσεων, πλησίασε τον Πρόεδρο και τον ενημέρωσε.

«Η Κυρία Γεράνη κατεβαίνει σε λίγο. Θέλει λίγο χρόνο να αποχαιρετήσει το χώρο», είπε η Ρέιτσελ.

«Ξέρω, η Μυρτώ πάντα θέλει το χρόνο και τον χώρο της. Άλλωστε ήρθαμε για αυτήν και αυτή θα περιμένουμε, όσο χρειαστεί». Ήξερε βέβαια ότι ποτέ δεν καταχράστηκε την αγάπη και την υπομονή των συναδέλφων της.

Ο Τζόρτζ Μάγιερς ήταν ο Πρόεδρος της εταιρείας, που εργαζόταν η Μυρτώ ως διευθύντρια, ουσιαστικά ήταν το δεξί χέρι του.

Ο ίδιος ήταν γύρω στα εξήντα πέντε, ωραίος άντρας, ασπρομάλλης, με γαλανά ψυχρά μάτια. Ψηλός, με σώμα αδύνατο, χωρίς σημάδια εμφανούς κούρασης. Τα πάντα επάνω του πρόδιδαν ότι δεν είχε δουλέψει ποτέ χειρωνακτικά, ούτε σε εξωτερικό χώρο. Είχε ωραία χαρακτηριστικά, αλλά η επιτυχία του στις γυναίκες οφειλόταν - κατά τα διακριτικά σχόλια πάντα της Ρέιτσελ από την οποία δεν περνούσε τίποτα απαρατήρητο- στα λεφτά του και στον τρόπο που είχε να εξαγοράζει τα πάντα. Γι' αυτό δεν αγάπησε και δεν παντρεύτηκε ποτέ. Είχε μόνο τον γιο της αδερφής του, τον Τζόρτζ Μάγιερς τζούνιορ. Ο ανιψιός του είχε προετοιμαστεί και εκπαιδευθεί, ώστε να αναλάβει την θέση της Μυρτώ σε πρώτο στάδιο και κατόπιν την ίδια την εταιρεία. Η εταιρεία ήταν προσωπικό δημιούργημα του προέδρου της και ασχολιόταν με την αγορά επιχειρήσεων σε κακή κατάσταση για ένα κομμάτι ψωμί. Έπειτα τις ισχυροποιούσε ξανά και τις πωλούσε ακριβά με πολύ κέρδος. Ο ρόλος της Μυρτώ ήταν περιέργος. Παρότι έκανε σκληρές διαπραγματεύσεις, ποτέ δεν άφηνε εξαθλιωμένους τους πωλητές. Και φυσικά το ταλέντο της - διαισθητικό προσόν θα έλεγε κανείς- ήταν να ανιχνεύει τον παλμό της αγοράς και να μπορεί να εντοπίζει ποια εταιρεία έχει προοπτική να ανακάμψει και ποια είναι χαμένο χρήμα και χρόνος. Άλλωστε το γεγονός ότι είχε αποτρέψει τον Τζόρτζ από κάποιες ολέθριες κινήσεις, της έδινε τη δυνατότητα να επιβάλει την άποψη της σε κάποιες περιπτώσεις.

Ο Τζόρτζ την εκτιμούσε. Δούλεψε τριάντα χρόνια στην εταιρεία. από απλός υπάλληλος ανελίχθηκε γρήγορα. Είχε προσφέρει πολλά και στη δουλειά και σε αυτόν τον ίδιο, σαν άνθρωπο. Γιατί πάνω από όλα, είπαμε, η Μυρτώ ήταν άνθρωπος. Όταν τη γνώρισε, παρότι διέκρινε τις ικανότητες της, είχε προβλέψει ότι δε θα αντέξει πάνω από ένα μήνα σε αυτή τη δουλειά, την τόσο σκληρή και αμείλικτη. «Οι συναισθηματισμοί, οι ρομαντισμοί και οι πάσης φύσεως -ισμοί είναι για τους καλλιτέχνες», της είχε πει με αυστηρό ύφος. «Ακόμα, οι γνώσεις στα οικονομικά και στη διοίκηση επι-

χειρήσεων είναι σημαντικές για μελέτες, στην αγορά χρειάζονται καλοί διαπραγματευτές, άκαμπτοι, που ξέρουν να κλείνουν καλά deals». Ένα μειδίαμα φώτισε το πρόσωπό του, καθώς σκεφτόταν όλα αυτά. Αυτή η γυναίκα είχε ένα μοναδικό τρόπο να τον διαψεύδει. Η γυναίκα! Τόσα χρόνια μαζί και ποτέ δεν την είχε δει ως γυναίκα. Δεν ήθελε ή δεν μπορούσε; Δεν ήξερε. Όμως εδώ και λίγες μέρες, μετά την είδηση του θανάτου του Άρη, κάτι είχε αλλάξει μέσα του. Τελικά την είχε παρατηρήσει. Ήξερε κάθε σημείο του κορμιού της, θυμόταν ακόμα και τις αλλαγές από τότε που ήταν μικρή κοπέλα μέχρι σήμερα. Θα μπορούσε να παραδεχθεί ότι ίσως και να την αγαπούσε. Έπεσε το ποτήρι με το κρασί από το χέρι του. Δεν μπόρεσε ούτε την ίδια του τη σκέψη να αντέξει. Αυτός να αγαπήσει; Ήταν τόσο αστεία, ακόμα και σαν σκέψη. Άλλωστε, δεν έχασε και τίποτα! Όλα αυτά τα χρόνια ακόμα και οι φίλοι του που αγάπησαν, υπέφεραν και βρέθηκαν σε χειρότερη θέση απ' αυτόν. Ή μήπως δεν ήταν έτσι; «Φτάνει ως εδώ!», σκέφτηκε και άρχισε να θυμώνει με τον εαυτό του για τις σκέψεις που έκανε. Στη ζωή του δεν λειτουργούσε με διλήμματα και αμφιταλαντεύσεις, ήταν πάντα σίγουρος για τις επιλογές του.

Η σκέψη του ταξίδεψε λίγες μέρες πριν, όταν έτρωγε με τον φίλο του τον Ρόμπερτ, γνωστό δικηγόρο, σε ένα εστιατόριο και θυμήθηκε τα λόγια του:

«Τζόρτζ, μεγαλώσαμε και δεν αισθάνομαι, δυνατός, ασφαλής πια. Γυρίζω στο σπίτι και το νιώθω πιο κρύο από ποτέ».

«Είσαι σίγουρος ότι δεν έχεις πρόβλημα με τη θέρμανση»;

«Ελα τώρα, Τζόρτζ, μη με ειρωνεύεσαι, ξέρεις καλά τι εννοώ. Το σπίτι είναι άδειο, νιώθω μοναξιά!»

«Κοίταξε γύρω σου, τόσες πρόθυμες γυναίκες υπάρχουν. Διάλεξε όποια θες και το βράδυ η ατμόσφαιρα στο σπίτι σου όχι απλώς θα ζεσταθεί, θα γίνει καυτή!»

«Αυτό φοβάμαι, μην πιάσουμε φωτιά», τον ειρωνεύτηκε. «Δεν είμαι πια τόσο νέος για καυτές βραδιές. Το σώμα δε βοηθάει και

δεν είναι αυτό που αναζητώ. Όλες αυτές θα κοιτάζουν το κουτί με το δώρο και μετά θα σου γυρίσουν την πλάτη. Εγώ θα ήθελα να υπάρχει μία που θα με κοιτάει, καθώς θα κοιμάμαι, θα ξυπνήσει πριν από μένα, θα ενδιαφερθεί αν είμαι καλά».

«Ο φίλος σου ,ο ψυχαναλυτής, τι κάνει; Έφθασε η ώρα να σου ξεπληρώσει τις εξυπηρετήσεις που του έχεις κάνει. Πρέπει σύντομα να τον επισκεφτείς.»

«Πάλι με ειρωνεύεσαι; Δε νομίζω ότι είναι θέμα ψυχαναλυτή, είναι η στάση ζωής που κρατήσαμε. Αυτή η καταραμένη πόλη, αυτή η κόλαση φταίει, που σε σαγηνεύει με τα κάλλη της, όταν είσαι νέος και σε παρασύρει σε έναν υλισμό χωρίς τέλος. Πασχίζεις για λεφτά, για να έχεις ένα καλύτερο σπίτι, ένα αυτοκίνητο, μια ωραία γυναίκα. Αυτά με τη σειρά τους απαιτούν περισσότερα λεφτά, για να τα διατηρήσεις και μπαίνουμε σε έναν αέναο κύκλο υπερεργασίας και υπερκατανάλωσης. Αυτή η πόλη είναι γεμάτη σειρήνες, που σε εμποδίζουν να βρεις το δρόμο σου και να φτάσεις στην Ιθάκη σου. Ποιος, άραγε, θα είχε το θάρρος να γίνει Οδυσσέας και να βουλώσει τα αυτιά του; Κάνουμε το λάθος και βάζουμε και τα συναισθήματα σε αυτό τον κύκλο. Πες μου, όμως, πώς να συνυπάρξει ένας κύκνος μέσα σε ένα κοπάδι από κουρούνες; Τελικά, αν είχα μείνει στο Ντένβερ με την μικρή μου Μαίρη, ίσως τώρα να είχα και εγγόνια, όχι δύο διαζύγια και δύο διατροφές!»

«Θα μπορούσες και πάλι να έχεις ένα διαζύγιο και να μην έχεις ούτε λεφτά να το πληρώσεις. Μα τι έπαθες; Μου χάλασες τη διάθεση σήμερα!»

«Εσύ, δε νιώθεις μοναξιά ποτέ; Είσαι ευτυχισμένος;»

«Φυσικά, και είμαι ευτυχισμένος !»

«Πολύ εύκολα απαντάς. Δεν νιώθεις μοναξιά ποτέ; επιμένω. Ξέρω βέβαια ότι είσαι ορκισμένος εργένης!»

«Γιατί να νιώθω μοναξιά; Έχω την εταιρεία, συνεργάτες, τον ανιψιό μου, φίλους»

«Ναι, καλά τώρα, φίλους, κάτι ξεμωραμένους και μαγκούφηδες,

σαν και μένα έχεις. Όσο για τον ανιψιό σου είναι πιο ψυχρός και από το παγόβουνο που βούλιαξε τον Τιτανικό. Αυτός, αν πεθάνεις, θα δακρύσει από τη χαρά του που θα αναλάβει την εταιρεία.»

«Νομίζω ότι υπερβάλλεις!»

«Από τότε η αλήθεια ονομάζεται υπερβολή!»

«Και εσύ δηλαδή τι θα προτιμούσες; Να είμαι παντρεμένος με μία ευτραφή κυρία, να έχουμε συνταξιοδοτηθεί και να κάνουμε διακοπές με γκρουπ ηλικιωμένων στον Άγιο Δομίνικο;»

«Από το να κοιμάμαι με μία τριαντάρα κούκλα, που μέσα της θα λέει «τελείωνε βρωμόγερε, γιατί δεν σε αντέχω πάνω μου» και θα λιγώνει με τον κάθε νεαρό που θα περνάει από δίπλα της, ενώ ταυτόχρονα θα καταριέται την άδικη τη μοίρα της, που την οδήγησε σε μένα, ναι, το προτιμώ.»

«Ας αλλάξουμε θέμα, γιατί παραλογίζεσαι.»

«Εγώ ή εσύ, που αρνείσαι να δεχθείς την πραγματικότητα;»

«Και ποια είναι αυτή;», ρώτησε πλέον ο Τζόρτζ φανερά ενοχλημένος και εννευρισμένος από την τροπή που είχε πάρει η συζήτηση με το φίλο του. «Πάει, ξεκούτιανε!», σιέφτηκε αυτός.

«Ότι αποτύχαμε, Τζόρτζ, αποτύχαμε!», και το βλέμμα του χάθηκε μακριά, να σκέφτεται τη μικρή του Μαίρη, τις διακοπές στον Άγιο Δομίνικο και τον ίδιο χωμένο στην ζεστή αγκαλιά της αφράτης πλέον από τα χρόνια Μαίρης.

«Τον λογαριασμό παρακαλώ, πληρώνω εγώ σήμερα.». Αλλά ο Ρόμπερτ δεν άκουσε τίποτα, δεν είχε σηκωθεί ακόμα από την αγκαλιά της Μαίρης.

Ο Τζόρτζ έμεινε να κοιτά γύρω του τον κόσμο στο εστιατόριο Νίνο, στην ανατολική πλευρά του Μανχάταν, στην πρώτη λεωφόρο, στους εβδομήντα τρεις δρόμους. Όλοι καλοντυμένοι, σίγουρα ευκατάστατοι γιατροί, δικηγόροι, χρηματιστές. Όχι καλλιτέχνες, αυτοί πάνε αλλού, στο Σόχο. Κάποιοι έβγαιναν για πρώτη φορά ραντεβού, ήταν γεμάτοι προσδοκίες, να ζήσουν έναν έρωτα επίγειο και ανεπανάληπτο, άλλοι έκλειναν εμπορικές συμφωνίες, μία γυ-

ναίκα έλλαιγε. «Αυτοί οι δύο απόψε χωρίζουν», σιέφτηκε . Αυτή γύρω στα σαράντα πέντε και αυτός γύρω στα πενήντα. Ήταν μια γλυιά γυναίκα, όμορφη στο πρόσωπο. Τα μάτια της καστανά, ζεστά, τον κοιτάζαν γεμάτα ικεσία και του έλεγαν «σ'αγαπώ! μη με αφήσεις!», αλλά αυτός είχε φύγει ήδη. Υπήρχαν,άραγε, πραγματικά ευτυχισμένοι εκείνο το βράδυ, σε εκείνο το εστιατόριο;

Ο λογαριασμός ήρθε, πλήρωσε ο Τζόρτζ και έβαλε το παλτό του. Το ίδιο έκανε και ο Ρόμπερτ, καληνυχτίστηκαν και χώρισαν. Ο Τζόρτζ απέμεινε να περιμένει ταξί, να γυρίσει σπίτι του. Ήταν Γενάρης και το κρύο ήταν τσουχτερό και συνάμα λυτρωτικό. Σου πάγωνε το πρόσωπο και οι σκέψεις καθάριζαν. Βγήκε και το ζευγάρι, που είχε δει μέσα. Η κοπέλα μπήκε στο αμάξι της κλαίγοντας. Αυτό ήταν, όλα είχαν τελειώσει. Άραγε, ήταν γάμος ή σχέση; Μετά από λίγο ήρθε ένα άλλο αυτοκίνητο και πήρε τον άνδρα. Κατέβηκε μία κοπέλα, πολύ νεότερη του, χωρίς ιδιαίτερη ομορφιά στο πρόσωπο, με σώμα όμως σμιλευμένο, έτοιμη να τον κατασπαράξει, έτσι τουλάχιστον φάνηκε στον Τζόρτζ.

«Τι έγινε;», ρώτησε η κοπέλα τον άνδρα.

«Όλα εντάξει, αυτό ήταν τελείωσε. Με λίγο δραματικό τρόπο βέβαια, αλλά τελείωσε. Από αύριο θα είμαστε μαζί, για πάντα!», απάντησε ο άντρας . Ύστερα μπήκαν μαζί στο αυτοκίνητο και χάθηκαν μέσα στην ομιχλώδη νύχτα.

Τότε όλα εκτυλίχθηκαν, σαν σκηνή από ταινία μπροστά στα μάτια του Τζόρτζ. Αυτός παντρεμένος με τη γυναίκα που ήταν μαζί στο εστιατόριο. Ο χρόνος είχε φθείρει τη σχέση και τα πρόσωπα, ώσπου βρέθηκε αυτή η μικρή, που άγγιξε την ματαιοδοξία του άντρα. Εγώ είμαι πάλι δυνατός κυνηγός, μπορώ να κερδίσω επάξια το έπαθλο. Αυτή η μικρούλα ήταν το έπαθλο, όμως δεν τον αγαπούσε, το είδε στα μάτια της. Πόσο διαφορετικά ήταν τα μάτια των δύο γυναικών. Της μιας ήταν γεμάτα πόνο και παράπονο, παράπονο για όλα αυτά που είχε προσφέρει και δεν το αναγνώρισε ποτέ! Έτσι γίνεται, λοιπόν, οι θυσίες εξανεμίζονται από ένα

ζευγάρι καλλίγραμμα πόδια; Τα μάτια της άλλης ήταν φλογερά, άπληστα. Καλά το κατάλαβε ο Τζόρτζ, έμοιαζε με αρπαχτικό. Άνθρωπος της πιάτσας ήξερε. Ένα καλό deal ήταν γι' αυτή. Μόνο που εκείνος ο ηλίθιος άντρας νόμιζε ότι τον αγαπούσε. Και τότε ο Τζόρτζ, ένωσε μία περιεργή παρόρμηση να τον σπρώχνει, να πιάσει τον άντρα από τους ώμους και να τον ταρακουνήσει. Ξύπνα, τι πας να κάνεις; Μη πετάς κάτι ανεκτίμητο για κάτι απατηλό. Ήθελε να φωνάξει «μη φεύγεις! γύρνα πίσω! κάνεις λάθος! δεν σε αγαπάει!», αλλά η φωνή δεν έβγαине. Έφτανε μέχρι το λαιμό και πνιγόταν, χανόταν σε έναν κόμπο. Όταν το αυτοκίνητο χάθηκε, ξύπνησε ο Τζόρτζ, λες και ήταν σε όνειρο.

«Τι νύχτα και αυτή!», είπε δυνατά. Αυτός ο τρελο- Ρόμπερτ έφταιγε για όλα. Πήρε αμέσως ένα ταξί, να γυρίσει σπίτι, γιατί, αν έμενε και άλλο, σίγουρα θα έκανε καμία άλλη παλαβομάρα και θα είχε προβλήματα.

Μπήκε στο διαμέρισμά του, ένα τεράστιο διαμέρισμα στην πέμπτη λεωφόρο, με θέα στο σέντραλ παρκ. Τόσο μεγάλο, που ακόμα και με κλειστά μάτια, όπως είχε σχολιάσει κάποτε η Ρέιτσελ, είναι αδύνατο να χτυπήσεις πάνω στα έπιπλα. Ένωσε ένα παγωμένο κύμα αέρα να του διαπερνά το κορμί, σαν ρεύμα. Ανατρίχιασε και έτρεξε, να δει αν το κλιματιστικό ήταν ανοιχτό. Το κλιματιστικό δούλευε και ο θερμοστάτης έδειχνε 25 βαθμούς κελσίου. Τότε, τι ήταν αυτό το κρύο, από πού ερχόταν; Έβαλε ένα ποτήρι ούισκι και σωριάστηκε στον καναπέ. Τον πήρε ο ύπνος εκεί, ξεσιέπαστο, δεν υπήρχε κανείς, να τον σκεπάσει. Είδε όνειρο με πολλά πρόσωπα: τη γυναίκα του εστιατορίου μόνη να κλαίει, τον Ρόμπερτ με τη Μαίρη στον Άγιο Δομίνικο και την Μυρτώ να έρχεται, να τον σκεπάζει και να του χαϊδεύει το μέτωπο καθώς κοιμάται.

Το τηλέφωνο χτυπούσε επίμονα. Το σήκωσε. Ήταν η Ρέιτσελ, που μιλούσε κλαίγοντας, λαχανιασμένη και ακατανόητα.

«Ηρέμησε», έβαλε τις φωνές ο Τζόρτζ, «και εξήγησέ μου, σε παρακαλώ, τι συμβαίνει.»

«Ο κύριος Άρης πέθανε, τον χτύπησε αυτοκίνητο!» και ακούγονταν λυγμοί.

«Τι είναι αυτά που λες, τρελή είσαι; Ποιος Άρης; Ο Άρης της Μυρτώς;»

«Αυτός, φυσικά. Γιατί έχουμε και άλλον;»

«Πες μου, πού είναι η Μυρτώ;»

«Στο νοσοκομείο ήταν, όταν μου τηλεφώνησε.»

«Σε ποιο νοσοκομείο; Ένα- ένα θα μου τα λες;»

«Στο Κορνέλ. Τι ειρωνεία, ε;»

«Καλά, καλά, άσε τις μεταφυσικές σου διαπιστώσεις για αργότερα, πηγαίνω αμέσως. Έλα και εσύ. Τώρα, δεν πρέπει να την αφήσουμε στιγμή μόνη της», τη διέταξε σε τόνο επιτακτικό, που δεν επιδεχόταν την παραμικρή αντίρρηση. «Με τον Νικόλα τι θα γίνει; Ποιος θα τον ειδοποιήσει;»

«Φεύγω, φεύγω», ψέλλισε η Ρέιτσελ, «όσο για τον Νικόλα θα δούμε.»

«Τζόρτζ, τι έπαθες και έσπασες το ποτήρι με το κρασί, και πού ταξίδευες; Μη μου πεις πως έγινες ξαφνικά απρόσεκτος ή ονειροπόλος. Δεν πιστεύω τίποτα από τα δυο.» Η φωνή μακρινή, τον επανέφερε στην πραγματικότητα, λες και είχε χαθεί σε κάποια άλλη διάσταση, σε κάποιον άλλο κόσμο, στον κόσμο των σκέψεων.

«Μυρτώ, ήρθες;»

«Όπως βλέπεις», του απάντησε χαμογελαστά.

Ο Τζόρτζ έμεινε να την κοιτά. Το πρόσωπό της είχε χάσει την ζωηράδα και την ένταση που είχε συνήθως. Οι ρυτίδες γύρω από τα μάτια φαίνονταν πιο βαθιές. Άραγε, τις είχε και πριν το θάνατο του Άρη; Τα μαύρα μεγάλα μάτια της τον κοίταζαν χωρίς τη

συνηθισμένη φλόγα.

Αν κάτι έκανε τη Μυρτώ να ξεχωρίζει, ήταν το βλέμμα της. Έξυπνο και πονηρό, δεν ήξερες πού θα σε οδηγήσει. Ο συνομιλητής της δεν μπορούσε να την αιφνιδιάσει αλλά ούτε και να την εγκλωβίσει. Αυτό την έκανε καλή διαπραγματευτρια και απρόβλεπτη. Η Μυρτώ στα πενήντα οχτώ χρόνια της ήταν μια ώριμη γυναίκα, που είχε μεγαλώσει όμορφα. Τα χρόνια δεν την είχαν αλλοιώσει. Ήταν εντυπωσιακή, πιο πολύ γιατί η έντονη προσωπικότητά της αντικατοπτριζόταν στην εμφάνιση της. Το ντύσιμο της, σε αυστηρές γραμμές όπως πάντα. Ντυνόταν κυρίως με ταγιέρ ή φορέματα, τόνιζε διακριτικά το καμπυλωτό σώμα της. Απαραίτητα αξεσουάρ η τύπου Σανέλ τσάντα και οι πέρλες. Ακόμα και τώρα, η εμφάνισή της ήταν αψεγάδιαστη. Τα μαλλιά να πέφτουν στον ώμο με χοντρές μπούκλες, μαύρη φούστα στενή ως το γόνατο, με σακάκι που τελείωνε ακριβώς πάνω στους γοφούς. Μια δερμάτινη ζώνη στενή που έδενε γύρω από τη μέση, μαύρα ψηλά τακούνια, που αναδείκνυαν τις καλοσχηματισμένες γάμπες της. Είχε μακιγιαριστεί ελαφρά, προκειμένου να καλύψει την ωχρότητα, που είχε προκαλέσει στην όψη της η λύπη και η εξάντληση των τελευταίων ημερών. Κάποτε την είχε ρωτήσει η Ρέιτσελ πώς είναι δυνατόν να είναι πάντα τόσο περιποιημένη, ακόμα και μέσα στο σπίτι, ακόμα και όταν καιγόταν ο κόσμος, ή όταν η ίδια δεν αισθανόταν καλά. Τότε της είχε απαντήσει ότι δεν άφηνε ποτέ περιθώρια στον άλλον να καταλάβει αυτό που συνέβαινε μέσα της ή να την λυπηθεί.

Είχε μάθει από μικρή ότι η κάθε συναναστροφή μας αποτελεί μία θεατρική σκηνή. Για να έχει επιτυχία και όσο το δυνατό λιγότερους κραδασμούς, θα πρέπει να ενσαρκώσουμε το ρόλο μας σωστά. Άλλωστε σε όλη μας τη ζωή υποδυόμαστε ρόλους, της μάνας, της κόρης, της ερωμένης, της φοιτήτριας, της εργαζόμενης, της επαναστάτριας, της συμβιβασμένης, ή φοράμε μάσκες. Γιατί κανείς δεν μας αντέχει όπως πραγματικά είμαστε, ούτε και εμείς δεν αντέχουμε πολλές φορές τον εαυτό μας. Όσο πιο ανασφαλείς

είμαστε και όσο πιο πολύ θέλουμε να κρύψουμε τον εαυτό μας, τόσο πιο καλά υποδυόμαστε τους ρόλους μας. Έτσι και η Μυρτώ, είχε ξεδιπλώσει τον πραγματικό της εαυτό σε ελάχιστους ανθρώπους, μετρημένους στα δάχτυλα του ενός χεριού. Επειδή όμως ήταν κοινωνική και εξωστρεφής στην συμπεριφορά της, όλοι νόμιζαν ότι τη διάβαζαν, σαν ανοιχτό βιβλίο. Αυτό ήθελε και η ίδια να πιστεύουν οι άλλοι. Επίσης, είχε ανάγκη όλοι να τη συμπαθούν και να τη νιώθουν οικεία κοντά τους. Ποιος όμως την ήξερε πραγματικά; Ίσως ούτε και ο Άρης με τον οποίο έζησε 40 χρόνια μαζί.

«Μυρτώ, θα ήθελες να μιλήσεις, να πεις κάποια λόγια στους συναδέλφους», ρώτησε ο Τζόρτζ.

«Ναι, φυσικά, κάτι θα πρέπει να πω. Παρακαλώ, θα ήθελα λίγο την προσοχή σας», είπε απευθυνόμενη στους συγκεντρωμένους υπαλλήλους στην αίθουσα. «Ευχαριστώ, καταρχάς, για την πρωτοβουλία που είχατε, να διοργανώσετε αυτή τη μικρή γιορτή, αλλά και που παρευρεθήκατε σε αυτή. Όλα αυτά τα χρόνια είχαμε μια κοινή πορεία, με ό,τι αυτό συνεπάγεται - χαρές, λύπες, εντάσεις ακόμα και φιλονικίες. Όμως μια εταιρεία είναι ένας ζωντανός οργανισμός, που, για επιβιώσει και να συνεχίσει το έργο του, θα πρέπει να αφομοιώσει τα άτομα που τον απαρτίζουν, αλλά και να εξελιχθεί μέσα από αυτά. Η εταιρεία είμαστε εμείς και η επιτυχία της δική μας.»

«Αυτή η γυναίκα είχε ένα μοναδικό τρόπο, να κάνει τους υπαλλήλους να αισθάνονται τη δουλειά σαν προσωπική τους υπόθεση, αλλά και να τους εμψυχώνει. Η απουσία της σίγουρα θα γίνει αισθητή», σκέφτηκε μελαγχολικός ο Τζόρτζ.

«Η ζωή όμως», συνέχισε η Μυρτώ, «έχει απρόσμενες εξελίξεις και μερικές φορές συμβαίνουν κάποια γεγονότα που ανατρέπουν την ευθεία εξέλιξη της. Έτσι και εγώ, μετά το θάνατο του άντρα μου, αποφάσισα να αποσυρθώ από την εταιρεία. Ο λόγος είναι ότι έχασα την επιθυμία μου για εργασία. Και επειδή δεν έχω μάθει να κάνω μισά πράγματα, θεώρησα ότι είναι το πιο σωστό. Σκέφτομαι

να λείψω λίγο καιρό, να επιστρέψω στην Ελλάδα. Να βρεθώ στους δικούς μου ανθρώπους, γιατί ο πόνος είναι μεγάλος...» Η Μυρτώ λύγισε, η φωνή της έσπασε, ξαφνικά ένωσε το σώμα της βαρύ, να μη μπορεί να το κρατήσει όρθιο, το δωμάτιο όλο και στένευε και ο κόσμος γύρω της την έπνιγε. Ένας λυγμός ανέβηκε στο λαιμό της. Όμως, με όση δύναμη της είχε απομείνει, συνέχισε:

«Δεν μπορώ να πω κάτι άλλο, καταλαβαίνετε ότι βρίσκομαι σε ιδιαίτερη κατάσταση. Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για άλλη μια φορά, που ήρθατε. Τέλος, θα σας ζητούσα να μη μιλήσει κάποιος εκ μέρους σας για μένα. Η συμπεριφορά σας όλα αυτά τα χρόνια με έχει κάνει να θεωρώ την αγάπη σας αδιαμφισβήτητη. Ευχαριστώ και πάλι και καλή συνέχεια.»

Η αίθουσα βυθίστηκε στη σιωπή και κανείς δεν τολμούσε να την σπάσει. Η φιγούρα της Μυρτώς που στέκεται αγέρωχη στο κέντρο της αίθουσας, με βλέμμα όμως συντετριμμένο, προκαλούσε τον θαυμασμό. Ακόμα και σε αυτή τη δύσκολη στιγμή δεν λύγισε, είχε τον έλεγχο των πραγμάτων. Η Μυρτώ Γεράνη, η Ελληνίδα, η γυναίκα που διηύθυνε την εταιρεία και που ήταν το δεύτερο πιο ισχυρό πρόσωπο μετά τον Πρόεδρο, θα αποχωρούσε για πάντα από αυτή. Ήταν μία από αυτούς, καταλάβαινε τα προβλήματά τους. Η ίδια μόνο ήξερε πόσο είχε αγωνιστεί προκειμένου να αποφευχθεί η μείωση προσωπικού μετά την τελευταία οικονομική κρίση. Η γενική συνέλευση των μετόχων είχε αντιδράσει, όμως έχοντας την υποστήριξη του Τζόρτζ, είχαν γλιτώσει με οριακή πλειοψηφία τις απολύσεις. Είχε γίνει μόνο αποδεκτή η μείωση των μισθών των υψηλόβαθμων στελεχών. Βέβαια κανείς δεν περίμενε ότι αυτή η πολιτική θα συνεχιζόταν και από τον διάδοχό της, ο οποίος θα αποφάσιζε σκληρά μέτρα προκειμένου να επιβιώσει η εταιρεία στους δύσκολους καιρούς. Ίσως ήταν αυτός ο λόγος που έκανε το προσωπικό να είναι στεναχωρημένο αλλά και να αισθάνεται αβεβαιότητα για το μέλλον.

Η Μυρτώ δεν ξεχνούσε την καταγωγή της, μια μικροαστική ελ-

ληνική οικογένεια, που έζησε μέσα στη στέρση και την ανέχεια. Ποτέ δεν ήταν άπληστη. Άλλωστε, θεωρούσε ότι τα χρήματα που κέρδιζαν αυτή και ο άντρας της ήταν υπεραρκετά και δεν υπήρχε λόγος για υπερβολές. Όλοι θυμόντουσαν, όταν αρρώστησε το παιδί του Ίσραελ, που κάλυψαν τα έξοδα για τη νοσηλεία του. Ή όταν κινδύνεψε το σπίτι της Σόνιας να κατασχεθεί από την τράπεζα, αποπλήρωσε ένα μεγάλο μέρος του δανείου. Και η Ρέιτσελ όμως είχε βοηθηθεί από τη Μυρτώ. Της είχε εξασφαλίσει υποτροφία, ιδιαίτερα για να σπουδάσουν τα παιδιά της στο Πανεπιστήμιο Νιου Γιρκ, και άλλα πολλά μικρά γεγονότα. Η ίδια η Μυρτώ ένοιθε ότι δεν άνηκε στην εύπορη τάξη και ότι δεν είχε τίποτα κοινό με τους ανθρώπους του περιβάλλοντός της, με τους οποίους αναγκαζόταν να συναναστρέφεται αρκετά συχνά. Κάποιες φορές μάλιστα ένοιθε ένοχη, που ήταν τόσο ευκατάστατη, ενώ γύρω της υπήρχε τόση δυστυχία και μιζέρια. Σκέψεις μιας ευαίσθητης γυναίκας ή τύψεις μιας αριστερής νεαρής επαναστάτριας, που κάποτε αγωνιζόταν για ταξική ισότητα και αναδιανομή του πλούτου. Με το πέρασμα του χρόνου συμβιβάστηκε και έγινε αναπόσπαστο κομμάτι του καπιταλιστικού συστήματος με τρόπο που όζυνε την ανισότητα. Ποιος ξέρει, όσο πιο πολύ αγωνιζόταν για ανατροπή, τόσο έπαιρνε πιο συντηρητικές αποφάσεις. Παντρεύτηκε εύπορο άντρα, μετακόμισε στην Αμερική, εργάστηκε σε οικονομική εταιρεία.

Ο Τζόρτζ έσπασε τη σιωπή, καλώντας τους παρευρισκόμενους να σερβιριστούν στο μπουφέ. Σιγά-σιγά η αίθουσα ζωντάνεψε, οι συζητήσεις έγιναν ζωηρές σχετικά με την επικαιρότητα, πολιτική και οικονομική. Οι διαφωνίες εμφανίσθηκαν και τα πνεύματα οξύνθηκαν, αλλά και το μέλλον της εταιρείας μονοπωλούσε σε κάποιες άλλες παρέες. Κάποιοι υπάλληλοι πλησίαζαν τη Μυρτώ, για να τη χαιρετήσουν προσωπικά και να της μεταφέρουν τα συλλυπητήριά τους. Ύστερα από αρκετή ώρα και μη μπορώντας πλέον να υποδύεται το ρόλο της δυνατής γυναίκας, που όλα τα αντέχει,

ενημέρωσε τον Τζόρτζ ότι είχε έρθει η ώρα να αποχωρήσει. Τους αποχαιρέτησε όλους για τελευταία φορά και έφυγε. Ο Τζόρτζ την συνόδεψε μέχρι την έξοδο του κτηρίου, όπου περίμεναν το ταξί, να έρθει. Αυτές τις μέρες είχε αποφύγει να οδηγεί το αυτοκίνητό της.

«Αυτό ήταν, λοιπόν, οι δρόμοι μας χωρίζουν απόψε.»

«Τζόρτζ, ξέρεις ότι το μελό σε κάνει να φαίνεσαι αστείος!»

«Δεν πιστεύεις λοιπόν ότι μπορεί και εγώ να έχω αισθήματα; Τόσο άσχημη εντύπωση έχεις για μένα;»

«Πρώτα απ'όλα, δεν περιμένω να σχηματίσω άποψη για σένα σήμερα, απόψε, εδώ. Ξέρω ακόμη ότι έχεις κάποιες ευαισθησίες, αν και τις κρύβεις επιμελώς. Αλλά η έκφραση «αυτό ήταν λοιπόν, οι δρόμοι μας χωρίζουν» μου θύμισε ταινία αισθηματική. Οι παράνομοι εραστές, μη μπορώντας να υπερβούν τις καταστάσεις χωρίζουν για πάντα, ή έτσι νομίζουν τουλάχιστον. Και τέλος πάντων δεν ήταν η ατάκα που μας ταίριαζε στη συγκεκριμένη στιγμή.»

«Μία κουβέντα είπα, ολόκληρη ανάλυση έκανες, όπως και να έχει αυτό ήταν...»

«Στη δουλειά χωρίζουμε», τον διέκοψε, «στη ζωή όχι». Μπορούμε να συναντηθούμε, όποτε θέλουμε. Ενώ με τον Άρη, αυτό ήταν, τέλος για πάντα. Για να είμαι ειλικρινής, δεν το περίμενα αυτό το τέλος τόσο σύντομα...»

Ο Τζόρτζ ένωσε αμήχανα με την τροπή που πήρε η συζήτηση. «Πώς τα κατάφερα έτσι;» σκέφτηκε. «Οτι στεναχωριέμαι ήθελα να της πω, επειδή φεύγει από την εταιρεία, και αντί γι' αυτό φάνηκα βλάκας. Ακόμα χειρότερα, αυτή θυμήθηκε πάλι τον Άρη». Το ταξί ήρθε, η Μυρτώ μπήκε στο πίσω δεξί κάθισμα και ο Τζόρτζ κρατώντας την πόρτα τής είπε:

«Μία από αυτές τις μέρες θα σε πάρω τηλέφωνο, να δω τι κάνεις, αν χρειάζεσαι κάτι, να συναντηθούμε κιόλας»

«Καλά, θα δούμε, να ξέρεις θέλω να μείνω λίγο μόνη μου».

«Εγώ, πάντως, θα τηλεφωνήσω και βλέπουμε».

«Όπως θες, καληνύχτα».

«Καληνύχτα».

Το ταξί ξεκίνησε και ο Τζόρτζ έμεινε να το κοιτάει. «Μήπως είχε φτάσει η ώρα, να αποσυρθεί και αυτός από την εταιρεία;» αναρωτήθηκε. «Τι θα έκανε όμως; Οικογένεια δεν είχε. Είχε βέβαια την αδερφή του, αλλά αυτή ήταν πολύ καταπονημένη. Άσε που ζούσε στη Φλόριντα και ο ίδιος δεν θα εγκατέλειπε ποτέ τη Νέα Υόρκη. Ο ανιψιός του; Ο Ρόμπερτ είχε δίκιο. Αυτός ενδιαφερόταν μόνο για τα κέρδη. Λες τελικά να είχε αποτύχει;» Αμέσως συνήλθε, η αποχώρηση της Μυρτώ τον είχε επηρεάσει αρνητικά. Αύριο θα ξημέρωνε μια άλλη μέρα και όλα θα ήταν καλύτερα, πιο αισιόδοξα.

Η Μυρτώ στο πίσω κάθισμα του ταξί ένωθε εξαντλημένη. Η διαδρομή μέχρι το διαμέρισμα της τής φάνηκε ατελείωτη. Τα ρούχα που φορούσε την έπνιγαν, ασφυκτιούσε μέσα σε αυτά. Ήθελε να τα βγάλει, να ξεγυμνωθεί από κάθετι, που προοριζόταν για τους ρόλους. Όχι πια ρόλους, ήθελε να ξαναγίνει παιδί, χωρίς έννοιες, κοριτσάκι, που έτρεχε ελεύθερο εκεί μακριά στο νησί με την οικογένειά της. Πόσο της έλειπαν όλοι και πόσο τους είχε ανάγκη τώρα!

Έμενε στην ανατολική πλευρά του Μανχάταν, στη Γιόρκ Άβενιου, στους εβδομήντα δρόμους. Ήθελε να βλέπει το ποτάμι, το east river. Αγαπούσε τη θάλασσα και ο Άρης, που δεν της χαλούσε χατίρι, το αγόρασε σε εκείνη την περιοχή. Της το είχε κάνει έκπληξη και η Μυρτώ είχε ξετρελαθεί, αλλά και ο ίδιος φυσικά. Παρά τις διαφωνίες και τις εντάσεις τους, είχαν και πολλά σημεία κοινά. Ένα από αυτά, η αγάπη για τη θάλασσα. Την είχε πάει ένα απόγευμα, δέθεν να της το δείξει.

«Σ'αρέσει Μυρτούλα μου;» είχε ρωτήσει ο Άρης.

«Μόνο μ'αρέσει, είναι υπέροχο, θαυμάσιο, εξάισιο, μοναδικό, τι άλλο να πω! Δεν μπορώ να σκεφτώ άλλη λέξη να το περιγράψω. Αν ποτέ πάρουμε σπίτι, σε τέτοιο σημείο θα ήθελα να είναι, να βλέπει θάλασσα.»

«Και μένα μου αρέσει, αλλά κοστίζει πολύ ακριβά, δεν είναι για μας», απάντησε δήθεν θλιμμένος ο Άρης.

«Σιγά, και τι χάσαμε. Ένα σπίτι με θέα στην ανατολική πλευρά του Μανχάταν είναι. Και ποιος το θέλει;» του απάντησε περιπαικτικά, αγκαλιάζοντάς τον και φιλώντας τον στο μάγουλο.

«Αλήθεια, πες μου, στενοχωρήθηκες, που δεν μπορούμε να το αγοράσουμε;»

«Όχι, βέβαια! Έχω να στενοχωρηθώ με πιο σοβαρά πράγματα, άντε πάμε να φύγουμε τώρα!» απάντησε νευριασμένη.

«Έχεις στενοχωρηθεί και δεν το παραδέχεσαι», ανταπάντησε ο Άρης τάχα επιθετικά. «Και ξέρεις γιατί; Γιατί πάντα είσαι ξεροκέφαλη και εγωίστρια».

«Αααα, για να σου πω, με έφερες εδώ, για να με νευριάσεις ή για να τσακωθούμε; Γιατί, αν ήθελες να τσακωθούμε, το κάναμε και στο σπίτι μας, χωρίς να χρειαστεί να ξενιτευτούμε». Η Μυρτώ τώρα είχε φουντώσει για τα καλά και, αν ο Άρης δεν αστειευόταν, θα γινόταν πραγματικός καυγάς.

Τότε γύρισε ο Άρης και με μια αθώα έκφραση τής είπε:

«Είναι δικό μας!»

«Ποιο είναι δικό μας, τι είναι αυτά που λες;»

«Το σπίτι, βρε χαζό, το αγόρασα, είναι δικό μας, αύριο θα μπουν οι τελικές υπογραφές».

Η Μυρτώ δεν πίστευε στα αυτιά της, ήθελε να φωνάξει από τη χαρά της, να τον χτυπήσει, γιατί την είχε εξαπατήσει, να τον αγκαλιάσει για την επιλογή του και να τον επιπλήξει για την πρωτοβουλία του. «Και τα λεφτά; Σίγουρα ήταν πολλά, πού τα είχε βρει; Δεν πιστεύω να ζήτησε βοήθεια από τους δικούς του», είχε

αρχίσει και θύμωνε. Ο Άρης διέκρινε ένα σύννεφο να κατεβαίνει και να σκεπάζει το πρόσωπό της, γιατί η Μυρτώ δεν άφηνε τίποτα απαρατήρητο. Προκειμένου να προλάβει τις καχυποψίες της, την αγκάλιασε και άρχισε να τη φιλάει λέγοντάς της:

«Τις λεπτομέρειες άφησέ τες για αύριο, η μόνη αλήθεια είναι εσύ και εγώ εδώ απόψε. Σ'αγαπώ, Μυρτώ, σ'αγαπώ πολύ. Αν τότε τελικά είχε μείνεις στην Ελλάδα, εγώ θα ήμουν δυστυχισμένος. Δεν μπορώ να φανταστώ τη ζωή μου χωρίς εσένα!»

«Δεν έμεινα όμως, ξαναγύρισα και τώρα είμαστε μαζί. Και εγώ σ'αγαπώ, είπε και χώθηκε στην αγκαλιά του» .

«Γύρισες εξαιτίας του Νικόλα;»

«Όχι βέβαια, γιατί το λες τώρα αυτό;»

«Επειδή, όταν επέστρεψες, ένωθα ότι κάτι είχε συμβεί μέσα σου. Λες και δεν άνηκες πια σε μένα. Είχες μια μόνιμη θλίψη ζωγραφισμένη στο πρόσωπό σου εκείνον τον καιρό, σαν να αναγκάστηκες να αφήσεις κάτι. Πότε δεν παραδέχτηκα ότι μπορεί να ήταν κάποιος άλλος».

«Νομίζω ότι είσαι υπερβολικός. Όλες οι αλλαγές, που έβλεπες στην συμπεριφορά μου, ήταν λόγω των ορμονών από την εγκυμοσύνη». Η ίδια ήξερε ότι δεν ήταν ακριβώς έτσι, κάτι είχε αφήσει στην Ελλάδα...

Ξάπλωσαν πάνω στο ξύλινο πάτωμα του άδειου σαλονιού και έκαναν έρωτα. Εκεί στο καινούριο τους σπίτι. Εκείνη τη στιγμή ένωθαν και οι δύο τόσο ευτυχισμένοι. Στη ζωή μας υπάρχουν στιγμές που μας καθορίζουν. Μία τέτοια στιγμή ήταν εκείνο το βράδυ. Ο Άρης και η Μυρτώ, δύο κορμιά ενωμένα, ο κόσμος, η πόλη, τα σπίτια, δεν υπήρχε τίποτα. Οι δυο τους στροβιλίζονταν σε έναν χορό ηδονής ανεπανάληπτο. Μετά έμειναν να κοιτούν τα φώτα από τα κτήρια στο Ρούσβελτ Άιλαντ και τα φωτισμένα πλοιάρια, που έπλεαν κατά μήκος του ποταμού.

Το ταξί έφτασε, πλήρωσε και κατέβηκε. Όταν έφτασε έξω από την πόρτα, η καρδιά της άρχισε να χτυπά δυνατά, τα πόδια της κόπηκαν, η αναπνοή της έγινε γρήγορη και το στόμα της ξεράθηκε. Έφαχνε το κλειδί στην τσάντα.

«Μα, πού είναι; Το έχασα», μουρμούρισε. Πάντα δεν μπορούσε να το βρει, όταν ήταν κουρασμένη ή εννευρισμένη. Τελικά το βρήκε. Το σπίτι ήταν φωτισμένο και το τζάκι αναμμένο. «Ευτυχώς είναι ο Νικόλας εδώ», σκέφτηκε ανακουφισμένη.

«Νικόλα, πού είσαι;», φώναζε δυνατά από φόβο μήπως και δεν την ακούσει.

«Μη φωνάζεις, ρε μάνα, εδώ είμαι στην κουζίνα, φτιάχνω κάτι να φάω». Κατευθύνθηκε προς το σαλόνι, που μόλις είχε μπει η μητέρα του. Μόλις την αντίκρισε, για δευτερόλεπτα ταράχτηκε. Του είχε φανεί πολύ διαφορετική, χλωμή, κουρασμένη, γερασμένη, θα έλεγε. Την πλησίασε και την φίλησε τρυφερά στο μέτωπο.

«Πώς πήγε;» τη ρώτησε. «Τους αποχαιρέτησες; Μα, τι έχεις; Φαίνεσαι ταλαιπωρημένη».

«Τίποτα συγκεκριμένο, αγόρι μου, δεν έχω, αλλά δεν είμαι και καλά».

«Ναι, καταλαβαίνω τι εννοείς».

«Θες να φτιάξω κάτι να φας;»

«Όχι, θα κάνω ένα μπάνιο, θα αλλάξω και θα έρθω λίγο να καθίσουμε».

Η Μυρτώ πήγε στο μπάνιο και άφησε να τρέχει το καυτό νερό πάνω της για πολλή ώρα. Όσο πιο ζεστό ήταν το νερό, τόσο αισθανόταν ότι εξατμιζόταν ο πόνος από πάνω της. Μετά από λίγο συνειδητοποίησε ότι το μπάνιο είχε γεμίσει υδρατμούς, η ατμόσφαιρα ήταν αποπνικτική και η ίδια ανέπνεε με δυσκολία. Στιγ-

μιαία σιέφτηκε ότι ίσως θα ήταν καλύτερα να σταματήσει η αναπνοή της εκείνη τη στιγμή, αλλά η εικόνα του να τη βρει ο Νικόλας στο μπάνιο πεθαμένη της προκάλεσε φρίκη. Την συνέφερε και την ενεργοποίησε. Μπήκε στο υπνοδωμάτιο, όπου όλα ήταν στη θέση τους, σαν να μην έλειπε αυτός. Κάποια αντικείμενα θα τα άφηνε, όπως ήταν. Κάποια άλλα όμως, όπως τα ρούχα και τα παπούτσια, είχε αποφασίσει να τα δώσει. Δεν υπήρχε λόγος να στοιχειώνουν στις ντουλάπες. Φόρεσε τις άσπρες βαμβακερές πιτζάμες της, τα μαύρα δεν τα άντεχε μέσα στο σπíti. Έφαξε το πρώτο συρτάρι της σιφονιέρας. Βρήκε τη βέρα του Άρη. Δεν την είχε φορέσει ποτέ. Δεν τον βόλευε, έλεγε. Έτσι, αφού την κοίταξε για λίγο, την έβαλε πάλι στη θέση που βρισκόταν ανέκαθεν.

Όταν επέστρεψε στο σαλόνι, ο Νικόλας μιλούσε στο κινητό τηλέφωνο και από το ύφος του κατάλαβε ότι ήταν κάποια κοπέλα, άραγε ήταν Ελληνίδα; Πάντως τον τελευταίο καιρό δε θυμόταν να της είχε αναφέρει κάτι σχετικό. Ο Νικόλας ήταν το μοναδικό παιδί που είχε με τον Άρη. Είχε χαρακτηριστικά και από τους δυο. Το ύφος και το σώμα του πατέρα του, αδύνατος και ευκίνητος, ενώ στο πρόσωπο έμοιαζε της Μυρτώ. Είχε σπαστά μαύρα μαλλιά, συνήθως κοντοκουρεμένα. Τις φορές όμως που τα μακραινει, έπεφταν ακανόνιστα στο μέτωπό του και τότε η Μυρτώ ξετρελαινόταν να του τα ανακατεύει. Τα μάτια του, μεγάλα και εκφραστικά, το δέρμα του άσπρο, που όμως, όταν εξετίθετο στον ήλιο, έπαιρνε ένα ωραίο μελαφό χρώμα. Είχε σπουδάσει αρχιτέκτονας και κατόπιν πολιτικός μηχανικός. Ήταν καλλιτεχνική φύση και είχε ένα απaráμιλλο ταλέντο στον πρότυπο σχεδιασμό κτηρίων. Τον τελευταίο χρόνο, επειδή συμμετείχε σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα, που πραγματοποιούσε από κοινού το πανεπιστήμιο του στην Αμερική και το Μετσόβιο Πολυτεχνείο, ζούσε στην Αθήνα. Εκεί έμαθε και για τον θάνατο του πατέρα του. Ήταν ένας νεαρός άντρας με πρακτικό μυαλό, που δεν βασιανίζόταν από μεταφυσικές ανησυχίες, όπως συχνά κορόιδευε τη μητέρα του. Η μητέρα

του τον ταλαιπωρούσε με κάποια φιλοσοφικά ερωτήματα, που έθετε σε διάφορες συζητήσεις τους, και το καθαρά τεχνοκρατικό πνεύμα του αδυνατούσε να απαντήσει. Ζούσε τη ζωή του έντονα. Ήταν ανεξάρτητος και ήθελε να κάνει προσωπική επιτυχία όσο πιο αποδεδειγμένος γίνεται από την άνεση της οικογένειάς του. Γι' αυτό δεν επέλεξε να γίνει γιατρός, παρά τις πιέσεις του πατέρα του. Είχε τη συμπαράσταση της Μυρτώς, η οποία ταυτιζόταν με τον γιο της και δεν τον πίεζε. Τον άφηνε να ακολουθήσει τα όνειρά του. Ο Νικόλας ήταν το μόνιμο θέμα διαφωνίας της με τον Άρη τα τελευταία χρόνια. Ενώ μεταξύ τους είχαν ξεπεραστεί οι σκόπελοι της συμβίωσης, ο Νικόλας και οι επιλογές του έρχονταν να ταράξουν την ήρεμη ζωή του ζευγαριού. Ιδιαίτερα η τελευταία απόφασή του, να εργαστεί στην Αθήνα, θεωρήθηκε από τον πατέρα του ολέθρια και απαρχή της επαγγελματικής καταστροφής του. Βέβαια ο Νικόλας δεν πτοήθηκε.

Η μητέρα του, καθώς τον έβλεπε να μιλά στο τηλέφωνο, τον καμάρωνε. «Είναι ωραίας άντρας», σκέφτηκε. Άραγε, τον έβλεπαν και οι άλλοι άνθρωποι τόσο ωραίο ή ήταν η υποκειμενική άποψη της μάνας για το παιδί της; Την απασχολούσε βέβαια που πλησίαζε τα τριάντα και ποτέ δεν της είχε μιλήσει σοβαρά για κάποια κοπέλα. Πίστευε ότι η συναισθηματική σταθερότητα και ασφάλεια ήταν απαραίτητη για έναν άνθρωπο. Της απαντούσε ότι, όταν θα έβρισκε αυτό που ζητούσε, θα ήταν η πρώτη που θα το μάθαινε.

Τι καλά, που απόψε το βράδυ ήταν στο σπίτι. Είχε αποφασίσει να μείνει για λίγες μέρες ακόμα στη Νέα Υόρκη, ώστε να μην είναι μόνη της, αυτό το πρώτο διάστημα τουλάχιστον. Η αλήθεια είναι ότι ανησυχούσε για αυτήν και μάλιστα της είχε ζητήσει να πάει μαζί του στην Ελλάδα. Πήγε στο γραφείο, που είχε ακουμπήσει τη τσάντα της, έβγαλε την μπλε κορνίζα με την επιγραφή και έμεινε να την κοιτάει. Δεν ήταν έτοιμη να την τοποθετήσει στο σπίτι. «Θα τη βάλω σε κάποιο συρτάρι», σκέφτηκε.

«Τι είναι Μυρτούλα, δώρο από κάποιο θαυμαστή;» την αιφνιδί-

ασε ο Νικόλας

«Πώς μιλάς έτσι στην μητέρα σου, δεν ντρέπεσαι;» αμύνθηκε η Μυρτώ. Λες και θα μπορούσε να ξέρει ο Νικόλας.

«Καλά, ένα αστείο ήταν, για να χαλαρώσεις λίγο. Όχι, βέβαια, ότι θα το θεωρούσα απίθανο».

«Με ποιον μιλούσες στο τηλέφωνο ή μάλλον με ποια;» άλλαξε τη συζήτηση η Μυρτώ, φοβούμενη μήπως αντιληφθεί κάτι από το μυστικό της ο γιος της.

«Τελικά, δεν σου ξεφεύγει τίποτα εσένα, όλα τα καταλαβαίνεις. Είναι μια κοπέλα που γνώρισα στην Αθήνα».

«Όταν λες γνώρισες, τι εννοείς;»

«Δεν ξέρω αν πρέπει να κάνουμε σήμερα αυτή τη συζήτηση».

«Αν έχεις κάτι σημαντικό να μου πεις, μπορούμε να την κάνουμε και σήμερα. Άλλωστε όλες οι στιγμές είναι κατάλληλες να ακούσει μια μάνα το παιδί της».

«Αχ βρε Μυρτούλα, κλασική μάνα».

«Πάλι με πειράζεις, αλλά δεν θα θυμώσω, γιατί περιμένω να ακούσω τα νέα».

«Μάνα», ξεκίνησε να λέει σοβαρεύοντας, «νομίζω ότι για πρώτη φορά είμαι ερωτευμένος. Είναι μια κοπέλα, αρχιτέκτονας, που κάνει το μεταπτυχιακό της και συμμετέχει στο πρόγραμμα που εργαζόμαστε».

«Να υποθέσω ότι είναι Ελληνίδα;»

«Πιο Ελληνίδα δεν γίνεται!»

«Και τι το ξεχωριστό έχει αυτή η κοπέλα, που κέρδισε την καρδιά σου;»

«Είναι γλυκιά, ευγενική, έχει προσωπική άποψη, δεν είναι ψεύτικη και έχει υπέροχα μεγάλα μάτια. Το πιο συγκλονιστικό πάνω της είναι το βαθύ βλέμμα της. Μου αρέσει που νοιάζεται για τους ανθρώπους, τη φύση, ό,τι υπάρχει γύρω της. Είναι πολύ ευαίσθητη - όχι όπως μερικές που ενδιαφέρονται μόνο για την εικόνα και όχι τον άνθρωπο. Και με το θέμα του μπαμπά με βοήθησε πολύ». Τα

είπε όλα μεριάς, χωρίς να πάρει ανάσα.

«Από τα λεγόμενά σου καταλαβαίνω ότι είναι μία αξιόλογη κοπέλα και εσύ πολύ ενθουσιασμένος ή μήπως πιο σωστά τσιμπημένος, του χαμογέλασε πονηρά. Πόσο καιρό είστε μαζί;

«Όχι πολύ καιρό. Έχουμε σχέση, αλλά επειδή είναι μικρή, δεν θέλω να την τρομάξω, είναι μόλις 23 χρονών. Για αυτό προχωράμε αργά και σταθερά. Θέλω να πιστεύω ότι και αυτή είναι ερωτευμένη μαζί μου. Επίσης, ο τρόπος που μου έχει συμπαρασταθεί για τον θάνατο του μπαμπά είναι μοναδικός. Είναι πολύ τρυφερή. Παρ'όλα αυτά δεν ξέρω, αλλά νιώθω ανασφάλεια».

«Μην ανησυχείς, αγόρι μου». Εύχομαι όλα να πάνε καλά. Το πιστεύω δηλαδή. Πρέπει να ξέρεις όμως ότι ο έρωτας όσο πιο γλυκός είναι, τόσο περισσότερο πόνο μπορεί να προκαλέσει και να υποφέρεις. Να είσαι προετοιμασμένος ότι μπορεί να γευτείς και τα δυο. Άλλωστε αυτή είναι η ουσία της ζωής, να μη φοβόμαστε να αισθανόμαστε τα πάντα. Τη χαρά και την πίκρα, την ευτυχία και την απόγνωση. Και ο έρωτας είναι δώρο για όσους τον ζήσουν, ακόμα και αν διαρκέσει για λίγο. Μπορεί να μας γεμίσει δύναμη που θα μας συντροφεύει σε όλη μας τη ζωή. Ακόμα και όταν στερούμε από αισθήματα».

«Γιατί λες για όσους τον ζήσουν; Δηλαδή δεν ερωτεύονται όλοι;»

«Πιστεύω πως όλοι, έστω και μια φορά στη ζωή τους, θα ερωτευθούν. Κάποιοι όμως θα φοβηθούν και δεν θα ταξιδέψουν. Γιατί είναι ένα ταξίδι με άγνωστη πορεία και προορισμό. Μπορεί να σε οδηγήσει σε ένα παραδεισένιο τόπο ή σε ένα απογυμνωμένο τοπίο. Μπορεί να σε ταξιδέψει μέσα από δρόμους ευθείς και μεγάλους, μπορεί όμως και μέσα από στενά και απόκρημνα μονοπάτια. Αυτοί που θέλουν να έχουν τον πλήρη έλεγχο της ζωής τους θα συμβιβαστούν με μία σχέση πιο συμβατική και λιγότερο επικίνδυνη».

«Οι άνθρωποι αυτοί είναι άραγε ευτυχισμένοι;»

«Σε αυτό δεν μπορώ να σου απαντήσω, η ευτυχία είναι διαφορετική για τον καθένα μας και θα πρέπει να ρωτήσεις τον καθένα

χωριστά για να λάβεις απάντηση. Υπάρχουν όμως και αυτοί - είναι ίσως η πιο σκληρή μορφή του έρωτα- που ερωτεύτηκαν χωρίς ανταπόκριση».

«Οδυνηρό αυτό».

«Οδυνηρό, αλλά πραγματικό».

«Αναρωτιέμαι, άραγε η Ειρήνη είναι ερωτευμένη μαζί μου, όσο εγώ μαζί της;»

«Δεν μπορώ να σου δώσω απάντηση».

«Και αν είμαι μόνο εγώ ερωτευμένος, τι θα κάνω;»

«Μη σιέφτεσαι αρνητικά, άσε τη ζωή να οδηγήσει τα πράγματα, θα καταλάβεις, όταν επιστρέψεις στην Ελλάδα. Άλλωστε δε σταματά η ζωή εδώ, θα ξαναερωτευθείς».

Σηκώθηκε και τον αγκάλιασε, όπως όταν ήταν μικρό αγόρι. Τότε που, αν είχε κάνει κάποια σκανταλιά, για να γλιτώσει από τις φωνές του πατέρα του, χωνόταν στην αγκαλιά της μάνας του. «Τον χαλάς, Μυρτώ», συνήθιζε να την επιπλήττει ο Άρης. «Τι άντρας θα γίνει, αν χώνεται διαρκώς στα φουστάνια σου;» «Μια χαρά άντρας θα γίνει», και έγινε. «Αυτό το άγχος, που έχετε εσείς οι πατεράδες, μήπως γίνουν οι γιοι σας μαλθακοί, καταντάει γραφικό», του απαντούσε εκείνη. Ο Νικόλας, δεν αντέδρασε στο αγκάλιασμα της μάνας του , όπως συνήθιζε τώρα που είχε μεγάλωσε. Σήμερα ένωθε και πάλι παιδί, χωρίς τον πατέρα του και την αγωνία της Ειρήνης να τον σιγοκαίει.

«Εσύ, ερωτεύτηκες ποτέ εκτός από τον πατέρα;»

«Ίσως , αλλά δεν είναι η κατάλληλη στιγμή να το συζητήσω μαζί σου».

«Άρα, ερωτεύτηκες...»

«Νικόλα μου, σε παρακαλώ, όχι απόψε», τον φίλησε και τον καληνύχτισε.

«Πού θα κοιμηθείς;»

«Στο κρεβάτι μου, φυσικά. Αν υπονοείς αυτό, δεν φοβάμαι γιατί μου θυμίζει τον πατέρα σου. Δεν αισθάνομαι μόνη μου. Αύριο το

πρωί θέλω να πάμε βόλτα στο σπίτι μας, στο Λονγκ Άιλαντ. Θα ήθελα να πάω λίγο στην εξοχή, πνίγομαι εδώ. Έχω να τακτοποιήσω και κάποιες εκκρεμότητες, αν αποφασίσω τελικά να έρθω μαζί σου στην Ελλάδα».

«Ό,τι πεις, καλή ξεκούραση».

Ο Νικόλας έμεινε να κοιτά τη μητέρα του να κατευθύνεται προς το υπνοδωμάτιο της. «Δεν φοβόταν να κοιμηθεί μόνη της στο δωμάτιο τους;» Σκέφτηκε πως είναι δυνατή γυναίκα.

Η Μυρτώ όμως δεν ήταν τόσο δυνατή, όσο φαινόταν, όχι απόψε το βράδυ. Ξάπλωσε στο κρεβάτι, τής φάνηκε τεράστιο και άδειο, έμεινε ακίνητη στην πλευρά της. Ο Άρης είχε επιμείνει να αγοράσουν μεγάλο κρεβάτι, γιατί η υγρασία της Νέας Υόρκης αλλά και η κρύα ατμόσφαιρα των χειρουργείων έκαναν τα πόδια του να πονούν κάθε βράδυ και τον ύπνο του δύσκολο. Στριφογυρνούσε διαρκώς κατά τη διάρκεια της νύχτας και ήθελε να νιώθει άνετα. Η Μυρτώ είχε αντιδράσει: «Τόσο μεγάλο κρεβάτι, τι θα το κάνουμε; Δεν θα συναντιόμαστε καν, θα είναι σαν να κοιμόμαστε χώρια». «Τι ήθελα καιμίλαγα;» σκέφτηκε. Τελικά, κοιμόμαστε χώρια. Αν δεν είχαν πάρει αυτό το κρεβάτι... και αμέσως σκέφτηκε πόσο απελπισμένη μπορεί να ήταν, που θεωρούσε το κρεβάτι υπαίτιο για ό,τι είχε συμβεί. Ο ύπνος την πήρε εκεί ακίνητη, δεν άλλαξε πλευρό μέχρι το πρωί. Άλλωστε δεν το χρειαζόταν αυτή τόσο μεγάλο κρεβάτι.

Το πρωί την ξύπνησε το φως, που έμπαινε από τα παράθυρο, είχε ξεχάσει να τραβήξει την κουρτίνα. Ήταν μια συνηθισμένη χειμωνιάτικη μέρα στη Νέα Υόρκη, με εκτυφλωτικό ήλιο και παγωμένη ατμόσφαιρα. Σηκώθηκε και κατευθύνθηκε προς την κουζίνα. Ο Νικόλας είχε ήδη σηκωθεί, το κατάλαβε από τη μυρωδιά του δυνατού αμερικάνικου καφέ, που αχνιστός σκορπούσε το άρωμα του σε όλο το διαμέρισμα. Ο Νικόλας καθισμένος στο σαλόνι έπινε τον καφέ του και ταυτόχρονα κοιτούσε τα μηνύματά του στον υπολογιστή.

«Να υποθέσω κάτι ενδιαφέρον από την Ειρήνη;» αστειεύτηκε μπαίνοντας στο σαλόνι και κρατώντας ένα φλιτζάνι καφέ.

«Όχι, δεν είχα κάτι από την Ειρήνη, από το Πανεπιστήμιο, με ρωτάνε πότε θα επιστρέψω. Σκέφτομαι πριν απαντήσω, εσύ θα έρθεις μαζί μου;»

«Λοιπόν, το αποφάσισα, σε μία εβδομάδα φεύγουμε». Το είπε με βαριά καρδιά αλλά είχε καταλάβει το δίλημμα του Νικόλα: από τη μία η επιθυμία να επιστρέψει στην Ελλάδα και από την άλλη η αγάπη για την μητέρα του —δεν ήθελε να την αφήσει μόνη της. Έτσι, με αυτό τον τρόπο τον έβγαλε από τη δύσκολη θέση. 'Αλλωστε ήταν αυτή που έκανε τα πάντα γι' αυτόν.

«Σε ευχαριστώ», είπε ο Νικόλας, που αντιλήφθηκε τη σκέψη της μητέρας του. «Εσύ ετοιμάσου για Λόνγκι Άιλαντ και εγώ θα κλείσω τα εισιτήρια μας».

Ήταν Πέμπτη πρωί και δε συνάντησαν κίνηση στη διαδρομή τους, το Λονγ Άιλαντ ήταν ο πιο κοντινός προορισμός των Νεο-ϋορκέζων για τα σαββατοκύριακα και τις σύντομες αργίες. Όποιος έκανε το λάθος και έφευγε Παρασκευή απόγευμα και επέστρεφε Κυριακή βράδυ, συναντούσε πολύ κίνηση. Ο Άρης, που δεν είχε και πολύ υπομονή, απέφυγε τις μετακινήσεις τις ώρες αιχμής. Το σπίτι ήταν μία διώροφη μονοκατοικία κοντά στη θάλασσα, με θέα στον Ατλαντικό. Το είχαν αγοράσει πριν δέκα χρόνια από έναν άλλο γιατρό, Έλληνα, που το πουλούσε, γιατί συνταξιοδοτήθηκε, και θα επέστρεφε στην Ελλάδα. «Δεν αντέχω», τούς είχε πει, «να αντικρίζω τα παγωμένα, μονίμως φουρτουνιασμένα αλλά και σκούρα νερά του Ατλαντικού. Θα επιστρέψω στα καταγάλανα νερά της πατρίδας. Εδώ δεν βλέπετε; Οι άνθρωποι μέχρι το γόνατο βουτούν, δεν τολμούν να μπουν στο νερό ολόκληροι». Ο Άρης και η

Μυρτώ είχαν συμφωνήσει. Αλλά δεν είχαν άλλη επιλογή, χρειάζονταν ένα εξοχικό και το πήραν. Είχαν σιευτεί και την ειδοχή μιας φάρμας στη Πενσυλβάνια, με καλαμπόκια σπαρμένα, αλόγα, ένα ποτάμι να τη διαπερνά, μέχρι και ελάφια κυκλοφορούσαν ελεύθερα. Αλλά η Μυρτώ ήθελε θάλασσα και πες-πες επηρέασε και τον Άρη.

«Τι το καλύτερο έχει αυτό το σπίτι συγκριτικά με τη φάρμα;» την είχε ρωτήσει.

«Τίποτα καλύτερο, ίσως να είναι και χειρότερο, είναι η θάλασσα που με ξετρελαίνει, είναι το απέραντο, το βλέμμα που χάνεται στον ορίζοντα. Η θάλασσα, έτσι τουλάχιστον, όπως την αντιλαμβάνομαστε εμείς, δεν έχει όρια, δεν είναι πεπερασμένη. Έχουμε βάλει όρια και σύνορα παντού, ας είναι τουλάχιστον η όραση ελεύθερη».

«Σε καταλαμβάνει πάντα μία ποιητική διάθεση στη ζωή σου, αλλά δεν θα σε στεναχωρήσω. Πάντως να ξέρεις και τα ελαφάκια στη φάρμα είναι πολύ ωραία εικόνα», μουρμούρισε ο καημένος ο Άρης αλλά η Μυρτώ ούτε που τον άκουσε, σιευτούσαν ήδη την ανακάλυψη.

Όταν έφτασε με τον Νικόλα, επικρατούσε ησυχία, τα γύρω σπίτια ήταν κλειστά, γιατί ήταν καθημερινή και χειμώνας. Στο σπίτι τούς περίμενε η Σόνια, μία καλοσυνάτη πορτορικιά από το Μπρόνξ, η οποία ήταν η οικονόμος ουσιαστικά και στα δύο σπίτια. Μόλις είδε τη Μυρτώ, άρχισε να κλαίει και έπεσε στην αγκαλιά της λέγοντας της: «Μόνο ο Θεός ξέρει τι κάνει, κουράγιο κυρία Μυρτώ, ο Θεός είναι μεγάλος!» Μετά αγκάλιασε και τον Νικόλα και άρχισε να λέει πάλι ότι ο Θεός είναι μεγάλος και ο Νικόλας την αποπύρξε:

«Τι ανακατεύεις το Θεό με τους ανθρώπους;»

«Τι της λες», τον μάλωσε η μάνα του. «Η Σόνια έτσι μεγάλωσε, είναι μια θεοσεβούμενη γυναίκα και προπαντός χριστιανή καθολική».

«Άσ'τον, κυρία Μυρτώ, καταλαβαίνω τον πόνο του».

«Τίποτα δεν καταλαβαίνεις», μουρμούρισε στα Ελληνικά, για να μη τον καταλάβει η Σόνια.

«Σταμάτα τώρα», απαίτησε η μητέρα του. Η Μυρτώ εξήγησε στη Σόνια ότι θα έφευγε για ένα διάστημα στην Ελλάδα και έπρεπε να προσέχει και τα δύο σπίτια. Τής είπε ότι θα της κατέθετε χρήματα στην τράπεζα για τα τρέχοντα έξοδα, που θα προέκυπταν.

«Τι θέλετε να σας μαγειρέψω;» ρώτησε η Σόνια, που δεν είχε σταματήσει να κλαίει και να σφουγγίζει τα δάκρυά της με ένα μαντήλι.

«Τίποτα, Σόνια μου, θα μαγειρέψω εγώ. Εσύ μπορείς να πηγαίνεις, εκτός αν έχεις κάποιες εκκρεμότητες εδώ. Αν όχι, μπορείς να επιστρέψεις στο διαμέρισμα. Θα προτιμούσαμε να μείνουμε μόνοι μας με τον Νικόλα».

«Εντάξει, καταλαβαίνω, άλλωστε εδώ δεν έχω να κάνω κάτι άλλο».

Αφού η Σόνια τους χαιρέτησε και έφυγε, η Μυρτώ γυρνώντας προς το Νικόλα είπε:

«Καλά, δε ντρέπεσαι, πώς μίλησες έτσι στην καημένη τη Σόνια;»

«Ξέρεις ότι δεν συμφωνώ με την αντίληψη ότι ο Θεός ασχολείται με τις μικρότητες της καθημερινής μας ζωής, ούτε ότι ευθύνεται για ό,τι καλό ή κακό μας συμβαίνει. Δεν έχω πειστεί καν ότι υπάρχει».

«Εν μέρει συμφωνώ μαζί σου, δεν έχεις όμως το δικαίωμα να ειρωνεύεσαι ανθρώπους, που πιστεύουν κατά αυτόν τον τρόπο. Είναι δικαίωμά τους να στηρίζονται στην πίστη τους και σύμφωνα με την παιδεία που έχεις λάβει, έπρεπε να το σέβεσαι αυτό».

«Έχεις δίκιο, ήμουν λίγο παρορμητικός».

«Να υπερβάλλεις εκεί, που πρέπει. Τι θες να σου φτιάξω;» άλλαξε τον τόνο της φωνής της.

«Ξέρεις, αυτό που μας άρεσε να τρώμε κάθε Κυριακή, όλοι μαζί»

«Φαντάζομαι ότι εννοείς ψητό, πάω να δω τι υπάρχει στην κουζίνα». Καθώς κατευθυνόταν η Μυρτώ στην κουζίνα, ο Νικόλας με χαμηλή φωνή είπε:

«Μου λείπει μάνα...»

«Το ξέρω, αγόρι μου, το ξέρω και μένα μου λείπει...» και κατευθύνθηκε προς την κουζίνα, να δει αν είχε τα υλικά, για να μαγειρέψει.

Όταν έκατσαν στο τραπέζι να φάνε, ο Νικόλας έκατσε στη θέση που συνήθιζε να κάθεται ο πατέρας του. Η Μυρτώ έκανε πως δεν το κατάλαβε. Αφού έφαγαν, ο Νικόλας κοιτώντας έξω από τα παράθυρο απευθύνθηκε στη μητέρα του:

«Θα κοιμηθείς;»

«Όχι, πες μου τι θες».

Θέλω να κάνουμε κάτι που μου άρεσε πολύ όταν ήμουν μικρός και μου λείπει τώρα που είμαι στην Ελλάδα».

«Πολλά κάναμε μαζί, ποιο απ'όλα;»

«Θυμάμαι που φτιάχναμε γλυκά μαζί και με άφηνες να σε βοηθάω, να σου δίνω τα υλικά, να τα ανακατεύω».

«Να τα διακοσμείς, να θες μονίμως να αλλάζουμε τη συνταγή και να προσθέτουμε μπαχαρικά ή κάποιο καινούριο υλικό. Πολλές φορές γινόσουν τόσο ενοχλητικός, που θύμωνα μαζί σου και σε μάλωνα».

Η Μυρτώ, επειδή δούλευε πολλές ώρες κατά τη διάρκεια της εβδομάδας, προσπαθούσε τον ελεύθερο χρόνο της να τον αφιερώνει σχεδόν αποκλειστικά στο Νικόλα. Έκαναν πολλά πράγματα μαζί, ακόμα και τη μαγειρική. Αυτό τον βοήθησε, αργότερα που μεγάλωσε, να εντυπωσιάζει τις κοπέλες με τις γαστρονομικές του δεξιότητες. Ιδιαίτερα στις γιορτές Χριστουγέννων και Πάσχα, έφτιαχναν όλα τα παραδοσιακά γλυκά, για να μυρίσει το σπίτι, όπως συνήθιζε να λέει η Μυρτώ, αλλά και να μη χαθεί η ανάμνηση της πατρίδας».

«Θέλω να φτιάξουμε μηλόπιτα για τον απογευματινό μας καφέ».

Η μητέρα του χαμογέλασε και σιέφτηκε ότι οι άνθρωποι έχουν την τάση, όταν βρεθούν σε δυσάρεστη ψυχολογική θέση, να ανασύρουν από το μνημονικό τους καταστάσεις, που παραπέμπουν

στην ασφάλεια και τη θαλπωρή της παιδικής ηλικίας. Κάποιο τραγούδι, μία μυρωδιά, που έχει χαραχτεί ανεξίτηλη στην παιδική ψυχή, επανέρχεται για να σιεπάσει τον πόνο, να τον γλυκάνει. Ο Νικόλας, μετά το θάνατο του πατέρα του, δεν είχε αντιδράσει, κλαίγοντας ή εξωτερικεύοντας θυμό. Αντίθετα, φερόταν λες και δεν είχε συμβεί τίποτα. Η Μυρτώ όμως ήξερε ότι μέσα του πονούσε και πρέπει να ένιωθε ανασφαλές, γιατί φερόταν, όπως όταν ήταν μικρός. Η απώλεια της πατρικής φιγούρας σημαίνει ότι χάνεται το βασικό στήριγμα της οικογένειας και πρέπει να αναλάβουμε τις ευθύνες, που μας αναλογούν. Η μάνα είναι το συναισθηματικό στήριγμα, αλλά ο πατέρας είναι οι κολόνες, που πάνω της θα χτιστεί και θα επεκταθεί η οικογένεια.

Το σπίτι μύρισε ψητό μήλο και κανέλλα και η νύχτα βρήκε μητέρα και γιο να συζητάνε σε μία ατμόσφαιρα χαλαρή. Ο πόνος έδωσε τη θέση στη χαρά και το κλάμα στο γέλιο. Θυμήθηκαν ευχάριστα γεγονότα, που είχαν διαδραματιστεί στην Αμερική αλλά και στην Ελλάδα. Πρόσωπα αγαπημένα, τον παππού, τη γιαγιά, την αδερφή της Μυρτώς και τέλος την Ειρήνη. Αφού γέλασαν αρκετά, κουρασμένοι ανέβηκαν στα δωμάτια τους.

Η επόμενη μέρα κύλησε ήρεμα, με τις συνηθισμένες ασχολίες: μαγείρεμα, συζήτηση, διάβασμα βιβλίων, πάντα με την συνοδεία της μελωδικής φωνής του Αντρέα Μποτσέλι. Το βράδυ καθισμένοι στο τζάκι και ενώ η Μυρτώ διάβαζε, ο Νικόλας είπε:

«Να σου βάλω κάτι να πεις;»

«Ένα αμαρέτο θα το έπινα ευχαρίστως».

Ο Νικόλας έβαλε το αμαρέτο στη μητέρα του και ο ίδιος έβαλε ένα ουίски δεκαπέντε ετών.

«Νιώθω ενοχές», της είπε.

«Για ποιο πράγμα;»

«Αισθάνομαι ότι δεν ήμουν πολύ κοντά με τον πατέρα, είχαμε διαφωνίες πολλές. Γινόμουν σκληρός μαζί του. Ένιωθα ότι καμία από τις επιλογές μου δεν ήταν αρκετή για αυτόν, πάντα ήθελε κάτι

παραπάνω από μένα».

«Είναι φυσιολογικό να νομίζεις ότι δεν έγιναν σωστά τα πράγματα ανάμεσα σε σένα και τον πατέρα σου, επειδή δεν θα έχεις την ευκαιρία να τον ξαναδείς και να του πεις όλα αυτά που θα ήθελες. Ακόμη, είναι φυσιολογικό να αισθάνεσαι ότι έχουν μείνει μεταξύ σας ειδικότητες, πράγματα ημιτελή. Ο θάνατος μας βρίσκει ξαφνικά, δεν είμαστε προετοιμασμένοι για αυτή την οριστική απώλεια. Έρχεται να διακόψει μία συνέχεια, δεν περιμένουμε αυτή τη διακοπή ποτέ τόσο σύντομα. Όμως, αν ζούσαμε την καθημερινότητά μας, σαν να επρόκειτο να πεθάνουμε ή θα αδρανούσαμε ή θα καταφεύγαμε σε ακρότητες. Ζούμε φυσιολογικά μέχρι ο θάνατος να μας χωρίσει, γιατί και ο θάνατος είναι κάτι φυσιολογικό στον κύκλο της ζωής, όπως η γέννηση, η αυτοσυντήρηση, ο έρωτας».

«Καλά όλα αυτά, αλλά δεν είχα δείξει ποτέ στον πατέρα πόσο τον αγαπούσα. Απλά ένιωθα μερικές φορές ότι συναγωνιζόμασταν για την αγάπη σου».

«Σε διαβεβαιώ ότι ο πατέρας σου σε λάτρευε και ήταν σίγουρος και για τη δική σου αγάπη. Τώρα όσον αφορά τις διαφωνίες σας, δεν υπάρχει φυσιολογική σχέση παιδιού γονιού που να μην έχει συγκρούσεις. Οι αντιθέσεις της νέας και της παλιάς γενιάς αναπόφευκτα οδηγούν σε αυτές. Όσο μεγάλωνε έμοιαζε όλο και περισσότερο στον πατέρα του, στον παππού σου. Για ό,τι τον κατηγορούσε, όταν ήταν νέος, το αυτό έκανε, όταν ήρθε στη θέση του. Ο παππούς σου δεν ήθελε να γίνει ο πατέρας σου γιατρός, αλλά να αναλάβει την οικογενειακή επιχείρηση. Δεν του συγχώρησε ποτέ ότι εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Αμερική. Κατηγορούσε τον πατέρα ότι δεν ασχολιόταν μαζί τους, όταν ήταν μικρά αυτός και η αδερφή του. Το ίδιο έκανε και αυτός μαζί σου. Έχοντας ζήσει όλες αυτές τις ανατροπές στη ζωή του, από αγάπη και υπερπροστατευτικότητα δεν ήθελε να ρισκάρεις εσύ. Ήθελε να ακολουθήσεις το δρόμο της ασφάλειας, που σου προσέφερε αυτός. Η ζωή όμως -του είχα εξηγήσει- είναι δική μας και μαθαίνουμε μέσα από τις

εμπειρίες μας. Δε μπορούν να μας μεταφέρουν οι μεγαλύτεροι τη σοφία τους, η μάθηση είναι βιωματική. Κατά βάθος ήξερε ότι ως γνήσιος απόγονός μας, θα αντιδρούσες και θα διάλεγες το δρόμο σου. Καμάρωνε μάλιστα πολύ για τα κτήρια που σχεδιάζες».

Σηκώθηκε αργά, λες και την είχε βαρύνει η συναισθηματική φόρτιση της συζήτησης. Πήγε στο δωμάτιο που χρησιμοποιούσαν ως γραφείο. Ήταν ένα φωτεινό δωμάτιο, με μία μεγάλη τζαμαρία από τη μία πλευρά, ακριβώς στον απέναντι τοίχο ενσωματωμένη υπήρχε μία βιβλιοθήκη και μπροστά το γραφείο του Άρη. Επίσης, υπήρχε και μία πολυθρόνα, όπου καθόταν η Μυρτώ, να διαβάξει, να βρίσκεται στον ίδιο χώρο με τον άντρα της, και συνάμα να αγναντεύει τον ωκεανό. Πήγε στο γραφείο και άνοιξε το δεύτερο αριστερό συρτάρι, έβγαλε ένα δερματόδετο φάκελο και τον έδωσε στο Νικόλα.

«Τι έχει μέσα;» ρώτησε.

«Άνοιξε το και θα καταλάβεις»

Το άνοιξε και προς μεγάλη του έκπληξη διαπίστωσε ότι ο πατέρας του τηρούσε αρχείο με όλα τα κτήρια, που είχε σχεδιάσει, ή συμμετείχε στο σχεδιασμό τους από φοιτητής. Έγραφε δε και σχόλια στο πίσω μέρος κάθε φωτογραφίας. «Εξαιρετική αισθητική προσέγγιση, μινιμαλιστικός σχεδιασμός, μεταμοντέρνα άποψη». Είχε κρατήσει και ένα άρθρο από ένα περιοδικό, που επαινούσε το έργο του. Ήταν μικρό βέβαια σε έκταση, αλλά θεωρούσε το Νικόλα ως ένα νεαρό πολλά υποσχόμενο αρχιτέκτονα. Ο Νικόλας έμεινε να κοιτά έκπληκτος το περιεχόμενο του φακέλου, έμοιαζε να μην πιστεύει στα μάτια του.

«Καλά τι νόμιζες, ότι ο πατέρας σου δεν ήξερε τις δουλειές σου; Κάνεις μεγάλος λάθος», σχολίασε η Μυρτώ, διαπιστώνοντας την έκπληξη να διαγράφεται στο πρόσωπο του Νικόλα.

«Με ξεγέλασε μάλλον το γεγονός ότι είχαμε μεταξύ μας καλύτερη επικοινωνία. Άλλωστε από όταν έφυγα από το σπίτι, και ως φοιτητής και τώρα, που ήμουν στην Αθήνα, με σένα μιλούσα, σε σένα

έλεγα τα προβλήματα μου, με τον πατέρα λέγαμε μόνο τα τυπικά».

«Και εγώ, φυσικά, του έλεγα τα πάντα».

«Αλήθεια;»

«Αλήθεια, είχε αποδεχθεί τη σχέση μας και τη διαφορετικότητα των ρόλων μας. Άλλωστε, και αυτός με την μητέρα του επικοινωνούσε πιο συχνά και εγώ με τι δική μου αντίστοιχα».

«Πάντως, σε υποστήριζε, ποτέ δεν έπαιρνε το μέρος μου».

«Ο πατέρας σου ήταν υπέρμαχος της συντροφικότητας. Θεωρούσε ότι η γυναίκα του ήταν κάτι πολύ σημαντικό. Όταν θα φύγει ο Νικόλας, συνήθιζε να λέει, θα μείνουμε οι δύο μας και θα πρέπει να υπάρχει συνέχεια μεταξύ μας. Εγώ όμως έκανα το λάθος και πάντα σου έδινα δίκιο. Το γεγονός αυτό μάς οδηγούσε σε μεγάλη ρήξη. Η μάνα προστατεύει τα παιδιά της, ενώ ο πατέρας όλη την οικογένεια».

«Μ'αρέσει να συζητάμε μαζί, γιατί έχεις ένα μοναδικό τρόπο να τοποθετείς τα πράγματα στη σωστή διάσταση. Και γιατί έχεις έναν επίσης μοναδικό τρόπο να καταλαγιαίνεις της ψυχής μου».

«Η εμπειρία της ζωής, τα λάθη που έκανα και η ωριμότητα βοήθησαν σε αυτό. Καταλάγιασαν πρώτα τη δική μου ψυχή. Κάποτε ήμουν και εγώ νέα με πολύ ορμή, τώρα είμαι πιο ώριμη αλλά μου λείπει το πάθος, ο ενθουσιασμός, να δημιουργήσω. Γι' αυτό εκμεταλλεύσου τα καλά στοιχεία της νιότης σου και πού και πού δέξου και τη συμβουλή ενός μεγαλύτερου».

Η Μυρτώ χαλάρωσε στον καναπέ πίνοντας μία γουλιά από το ποτό της. Μέχρι το θάνατο του Άρη, αρνιόταν να συμβιβαστεί με την ηλικία της, η καρδιά και το κορμί της έσφυζαν από ζωντάνια και ενεργητικότητα. Τώρα, ξαφνικά ένιωθε κουρασμένη, γερασμένη, πιο μεγάλη από την ηλικία της. Γι' αυτό παραιτήθηκε από τη δουλειά, δεν είχε όρεξη να δημιουργήσει πλέον. Τον τελευταίο καιρό - συνέπεια και της τελευταίας οικονομικής κρίσης - τα πράγματα είχαν γίνει πολύ σκληρά στον χώρο και αυτό της δημιουργούσε ένα πρόσθετο άγχος. Μήπως ήταν λάθος να αποσυρθεί και

να μείνει σπίτι; Μήπως την οδηγούσε σε παραίτηση από τη ζωή και μελαγχολία; Καλύτερα που θα πήγαινε στην Ελλάδα με τον Νικόλα.

Την άλλη μέρα, γύρω στις δώδεκα, που ο ήλιος είχε μετριάσει λίγο το κρύο, μάννα και γιος βγήκαν να περπατήσουν στην παραλία. Η θάλασσα είχε ένα βαθύ σκούρο χρώμα και, όπως έσκαγαν τα κύματα στην αμμουδιά, την ανακάτευαν δίνοντάς της ένα χρώμα θολό.

«Τη φοβάμαι αυτή τη θάλασσα», είπε Νικόλας.

«Πραγματικά, τα νερά του Ατλαντικού μου δίνουν την εντύπωση ότι είναι τα πιο αδηφάγα. Έτοιμα να κατασπαράξουν με την πρώτη ευκαιρία μεσαιωνικές γαλέρες. Ή ακόμα μπορεί να κρύβουν μυθικά τέρατα, γιγάντια καλαμάρια και χταπόδια».

«Δεν μοιάζουν με τις δικές μας θάλασσες, κεντητές ακρογιαλιές, γαλαζοπράσινα νερά, από όπου θαρρείς θα ξεπροβάλλουν οι Νηρηίδες, οι κόρες του Ποσειδώνα. Διάσπαρτα βραχονήσια, που πάνω τους θα συναντήσεις να λιάζονται μικρές γοργόνες».

«Ήταν η γεωγραφία του τόπου μας, Νικόλα μου, που ώθησε τη λαϊκή φαντασία να γεννήσει τέτοια πλάσματα και τέτοιες ιστορίες. Για φαντάσου, γοργόνα στα νερά του ατλαντικού, πού θα καθόταν, να ρουφήξει ήλιο; Δεν ταιριάζει!»

Κάθισαν σε ένα χοντρό κούτσουρο, που είχε ξεβράσει η θάλασσα και έμειναν να ατενίζουν τον ορίζοντα. Ο Νικόλας ξεκίνησε την κουβέντα:

«Τον τελευταίο καιρό, πώς ήταν ο πατέρας;»

«Καλά ήταν, είχε αρχίσει βέβαια να σκέφτεται να συνταξιοδοτηθεί, γιατί είχε κουραστεί. Για να ακριβολογήσω, το είχε πάρει απόφαση».

Πραγματικά, το σαββατοκύριακο πριν το ατύχημα, είχαν έρθει στο εξοχικό και το βράδυ μετά το φαγητό της είχε ανακοινώσει:

«Μυρτώ, κουράστηκα, τα χρόνια πέρασαν, τα χέρια μου δεν υπακούουν πλέον στις εντολές μου. Είμαι πεπεισμένος ότι δεν έχω να προσφέρω τίποτα πια στην επιστήμη, θα αποσυρθώ».

«Είσαι σίγουρος; Μήπως φταίει απλώς ότι είχες μία δύσκολη μέρα στη δουλειά;»

«Τους τελευταίους μήνες έχω παρατηρήσει μια υπερβολική κόπωση και τα χέρια μου δεν είναι τόσο σταθερά. Το χειρουργείο έχει χάσει τη μαγεία του, ο χώρος μου μοιάζει πιο παγωμένος από ποτέ. Και οι φοιτητές δεν μου ξυπνούν πια το ενδιαφέρον, να τους μεταδώσω αυτά που έμαθα. Θέλω να ξεκουραστώ. Τι σκέφτεσαι;»

«Αυτά που είπες. Μου ήρθαν λίγο ξαφνικά, δεν το περίμενα».

«Είσαι μικρότερη μου, Μυρτώ, αυτό είναι εμφανές. Και η ιδιοσυγκρασία σου είναι πιο ανθεκτική, τα χρόνια δείχνουν πιο ανάλαφρα πάνω σου, απ'ότι σε μένα. Εσύ δεν πρέπει να επηρεάζεσαι, σχετικά με τη δουλειά σου εννοώ».

«Και τι σκέφτεσαι να κάνεις μετά;»

«Αφού ξεκουραστώ, θα πάω στην Ελλάδα, να τακτοποιήσω την περιουσία μας. Εκεί ίσως μείνω και λίγο με τον Νικόλα, το έχω ανάγκη. Αργότερα, αν αποσυρθείς από τη δουλειά σου και θες φυσικά, μπορούμε να μοιράζουμε τον καιρό μας μεταξύ Ελλάδας και Αμερικής».

«Συμφωνώ με το τελευταίο. Απλώς σκέφτομαι ίσως να φύγω από τη δουλειά και εγώ νωρίτερα από όσο υπολόγιζα. Έχουμε δουλέψει αρκετά, έχουμε δημιουργήσει επίσης αρκετά. Το παιδί έχει τραβήξει το δρόμο του, δεν βρίσκω το λόγο, γιατί να μην περάσουμε μαζί τα υπόλοιπα χρόνια που μας απομένουν».

«Μυρτώ, έτσι όπως το λες, είναι σαν να περιμένουμε το τέλος».

«Έλα τώρα Άρη, ξέρεις πως δεν εννοώ αυτό. Το τέλος θα αργήσει να έρθει».

Εκείνο το βράδυ έκαναν σχέδια για τα ταξίδια, που θα κάνουν, και για το σπίτι, που είχαν πρόσφατα ανακαινίσει στον Πόρο, το οποίο όμως δεν είχαν ακόμα προλάβει να απολαύσουν. Θα περνούσαν σίγουρα το μισό χρόνο εκεί. Ο Άρης τότε δήθεν θυμωμένος της έλεγε:

«Μυρτώ, ως εδώ! Όλο θάλασσα - θάλασσα, τι είμαστε ψάρια; Θέλω να πάρουμε ένα σπίτι στο βουνό. Στο λέω, θα είμαι ανυποχώρητος».

«Δεν έχεις και άδικο, ίσως πρέπει να αναθεωρήσω τις απόψεις μου, γερνάμε και η θάλασσα έχει υγρασία. Ίσως το βουνό να είναι καλύτερη ιδέα».

Και ο Άρης τότε της απάντησε γελώντας:

«Δεν τσιμπάς, για να θυμώσεις;»

«Αφού ξέρω ότι κατά βάθος και εσύ λατρεύεις τη θάλασσα! Αλλά για τη Βενετία είμαι ανυποχώρητη, μου το έχεις υποσχεθεί αυτό το ταξίδι από όταν με γνώρισες και ακόμα να το πραγματοποιήσουμε. Μόλις αποσυρθώ και εγώ από την εταιρεία, θα είναι το πρώτο ταξίδι που θα κάνουμε. Βέβαια θα δουλέψω λίγο παραπάνω από σένα, μέχρι να ολοκληρώσουμε την αγορά μιας εταιρείας, είμαι στη μέση της διαπραγματεύσεως».

«Δούλεψε, για να κάνεις αυτό το στριμμένο, τον γέρο – Μάγιερς, ακόμα πιο πλούσιο. Δουλεύετε όλοι για τον ανιψιό. Αυτή η οικογένεια μου θυμίζει βρικόλακες, όπου υπάρχει αίμα, ορμού».

«Μη γίνεσαι τόσο κυνικός, άλλωστε μη ξεχνάς ότι εσύ μου είχες βρει αυτή τη δουλειά στην εταιρεία».

«Αν ήξερα, ότι θα δούλευες εκεί για πάντα και τι ακριβώς θα έκανες, μην απατάσαι, δεν θα στο πρότεινα ποτέ».

«Μας βοήθησε όμως να ορθοποδήσουμε και πάντα με σέβονταν και είχα πολύ καλές αποδοχές».

«Αυτές οι καλές αποδοχές, Μυρτώ, καθόρισαν όλη μας τη ζωή

και όλα μας τα όνειρα».

«Δυστυχώς, μόνο με τις ιδέες και τα πιστεύω μας δεν ήταν εφικτό να επιβιώσουμε».

«Είμαστε η γενιά που αγωνίστηκε με τόσο πάθος για ανατροπή. Ζήσαμε το Μάη του '68, εσύ την φοιτητική εξέγερση στα χρόνια της χούντας. Τόσα όνειρα, τόσες ελπίδες και μέσα σε λίγα χρόνια ανατρέψαμε τα πάντα και ζήσαμε μέσα στο συμβιβασμό. Δεν υπάρχει άλλη γενιά, που να πολέμησε τόσο γρήγορα αυτά, για τα οποία αγωνίστηκε».

«Σύνταξη είπαμε να πάρουμε, Άρη μου, όχι να κάνουμε απολογισμό ζωής».

Ο Άρης σηκώθηκε και έβαλε να ακούσει ένα τραγούδι που αγαπούσε πολύ «Το παράπονο» του Ελύτη με τη φωνή της Ελευθερίας Αρβανιτάκη:

«Εδώ στου δρόμου τα μισά
έφτασε η ώρα να το πω
άλλα είναι εκείνα που αγαπώ
γι' αλλού γι' αλλού ξεκίνησα.
Στ' αληθινά στα ψεύτικα
το λέω και τ' ομολογώ.
Σα να 'μουν άλλος κι όχι εγώ
μες στη ζωή πορεύτηκα.
Όσο κι αν κανείς προσέχει
όσο κι αν το κυνηγά,
πάντα πάντα θα 'ναι αργά
δεύτερη ζωή δεν έχει».

Η Μυρτώ, καθώς άκουγαν το τραγούδι, αισθάνθηκε ότι κάτι περριεργο υπήρχε στην ατμόσφαιρα. Δεν μπορούσε να καταλάβει τι

το ξεχωριστό είχε εκείνη η βραδιά. Ίσως, σκέφτηκε, το να φεύγεις από τη δουλειά είναι μια πολύ σημαντική απόφαση στη ζωή. Το ίδιο με το να ξεινάς μια δουλειά. Μία ρουτίνα 30 χρόνων σταματάει και αρχίζει μία άλλη. Σηματοδοτεί, όσο και να θέλουμε να το αποφύγουμε, την αρχή του τέλους. Όμως ήταν και κάτι παραπάνω. Ο Άρης ήταν τόσο ήρεμος, αυτή είχε ένα κόμπο στο στομάχι. Κανονικά θα έπρεπε να ήταν χαρούμενη, κάτι την φόβιζε. «Το τραγούδι θα φταίει», σκέφτηκε.

«Θα ερχόταν στην Ελλάδα, να μείνει μαζί μου; Το είχε πει στ'αλήθεια αυτό ο πατέρας;» ρώτησε όλο αγωνία ο Νικόλας, λες και δεν το πίστευε.

«Φυσικά, και το είπε».

«Χάσαμε, λοιπόν, την ευκαιρία να έρθουμε πιο κοντά», αναστέναξε.

«Δεν τη χάσατε, γιατί απλούστατα ήσασταν πάντα κοντά», τον διόρθωσε η Μυρτώ.

«Απ'ό,τι κατάλαβα το είχες αποφασίσει να σταματήσεις και εσύ τη δουλειά. Αντίθετα, όλοι νομίζουν ότι έφυγες λόγω του θανάτου του».

«Στη δουλειά δεν είχα προλάβει να ανακοινώσω τις προθέσεις μου, μας πρόλαβαν τα γεγονότα. Όπως σου είπα και πριν, πλέον δεν έχω ενδιαφέρον, να εργαστώ ή να δημιουργήσω».

Το τέλος όμως ήρθε πιο νωρίς, από όσο περίμενε η Μυρτώ και ο Άρης. Το πρωί της Δευτέρας, ο Άρης πήγαινε στη δουλειά, ευδιάθετος, έτοιμος να ανακοινώσει ότι μέχρι το καλοκαίρι σταματά τη δουλειά. Έφτασε στο νοσοκομείο και, πριν μπει μέσα, είδε στον απέναντι δρόμο το φίλο του με την καντίνα. Ήταν Έλληνας και είχαν σχεδόν κοινή πορεία. Όσο εργαζόταν ο ένας στο νοσοκομείο, άλλα τόσα χρόνια δούλεψε και αυτός στην καντίνα. Είχε προσφέρει καφέδες και ζεστά ντόνατς με κανέλλα και γλάσο ζάχαρης σε αμέτρητους γιατρούς, απ'όλα τα μέρη της γης. Γιατροί, που πήγαιναν και έφευγαν, λίγοι έμειναν, όπως ο Άρης. Το έργο του ήταν σημαντικό, τους πρόσφερε δυνατή και ζεστή, καλής ποιότητας καφεΐνη, για να αντέξουν τις εφημερίες και το διάβασμα.

Τζόνυ δε Γκρικ, τον αποκαλούσαν, Γιάννης ο Έλληνας δηλαδή. Ο Γιάννης έλειπε για έναν μήνα, είχε πάει στην Ελλάδα. Εκείνο το πρωί της Δευτέρας είχε επιστρέψει και, μόλις τον είδε ο Άρης, πήγε, να τον χαιρετήσει και να πάρει τον καφέ του.

«Τι έγινε, Γιάννο, πώς τα πέρασες;»

«Τι να σου πω, κύριε Άρη, η Ελλάδα έχει αλλάξει πολύ. Έχουν καλυτερεύσει τα πάντα, αλλά οι άνθρωποι έχουν γίνει απόμακροι, όπως και εδώ. Πέρασα πολύ ωραία, σαν να ήμουν σε ένα μέρος, που όμως δεν ήταν η πατρίδα μου, σαν να ήμουν σε κάποιο νησί της Καραϊβικής, ας πούμε».

«Δεν μας τα λες καλά, Γιάννο».

«Δεν υπάρχουν συγγενείς και φίλοι πια, κύριε Άρη, ο καθένας έχει το σπίτι του. Άκου τι σου λέω».

«Καλά –καλά, θα έρθω αργότερα, αν έχω κάποιο κενό, να τα πούμε πιο αναλυτικά. Εγώ πάντως το αποφάσισα, θα πάρω σύνταξη».

«Με το καλό, θα τα πούμε».

Ο Άρης κρατώντας τον καφέ και έχοντας το κεφάλι γυρισμένο προς την καντίνα, για να χαιρετήσει τον Γιάννη, πήγε να περάσει τον δρόμο. Το φανάρι, μόλις είχε ανάψει κόκκινο και ο οδηγός του αυτοκινήτου, που ερχόταν, πάτησε απότομα γκάζι, για να μην σταματήσει και να προλάβει να περάσει. Τότε ακριβώς περνούσε και ο Άρης. Η ταχύτητα του αυτοκινήτου ήταν τέτοια, που τον παρέσυρε αρκετά μέτρα πιο κάτω, αφήνοντάς τον αιμόφυρτο στο απέναντι πεζοδρόμιο. Ο οδηγός σταμάτησε και κατέβηκε από το αυτοκίνητο, σατισμένος και πανικόβλητος. Αρχικά, δεν είχε συνειδητοποιήσει τι συνέβη αλλά ταράχτηκε από τις φωνές των περαστικών και την φιογούρα ενός ανθρώπου, που τον ακολουθούσε, τρέχοντας και ουρλιάζοντας να σταματήσει. Ήταν ο Γιάννης, που είχε δει όλη τη σκηνή να εκτυλίσσεται μπρος στα μάτια του και πετάχτηκε σαν ελατήριο από την καντίνα και άρχισε να τρέχει πίσω από το αυτοκίνητο. Στη σκηνή έγιναν αυτόπτες μάρτυρες

και άλλοι άνθρωποι, κυρίως προσωπικό των γύρω νοσοκομείων, οι οποίοι πήγαιναν στις δουλείες τους. Έτρεξαν στον άνθρωπο που κειτόταν αναίσθητος στο δρόμο, προκειμένου να προσφέρουν βοήθεια, ενώ κάποιοι άλλοι έτρεξαν στο νοσοκομείο και ζήτησαν γιατρό και φορείο, αναφέροντας το περιστατικό.

Ο Άρης ήταν αναίσθητος, γεμάτος αίματα και μώλωπες. Από τη πρώτη ματιά φαινόταν ότι η κατάστασή του ήταν πολύ σοβαρή. Ο Γιάννης πάνω από το κεφάλι του φίλου του τού έδινε κουράγιο και ήλπιζε σε κάποια αντίδρασή του, μάταια όμως. Κάποιος από το συγκεντρωμένο πλήθος αναφώνησε: «είναι ο Άρης Γεράνης, ο γιατρός από το Νοσοκομείο Κορνέλ, ο χειρουργός». Η είδηση μεταδιδόταν, σαν ηλεκτρικό ρεύμα, από στόμα σε στόμα και προκαλούσε ρίγος και ανατριχίλα. Ο Άρης Γεράνης ήταν ένας καλός γιατρός με κύρος, τυπικός στη δουλειά του. Αυστηρός και σοβαρός, που προκαλούσε το σεβασμό τόσο των συναδέλφων του, όσο και των νεότερων. Είναι τραγικό, σιγοφιθύριζαν, να του συμβεί αυτό λίγα βήματα από το νοσοκομείο, από εκεί, που πέρασε σχεδόν όλη του τη ζωή, που βοήθησε τόσους ανθρώπους. «Άραγε, είναι σοβαρά;» κάποιος αναρωτήθηκε. «Μπορεί να είναι ήδη νεκρός», κάποιος άλλος απάντησε. Ένας τρίτος σχολίασε «και να σκεφτεί κανείς ότι είχε αποφασίσει να συνταξιοδοτηθεί».

Το φορείο και οι γιατροί για τις πρώτες βοήθειες έφθασαν και πήραν τον χτυπημένο άντρα. Όλοι έμειναν σαν απολιθωμένοι να κοιτούν, σαν να τους πάγωσε ακαριαία ένα κύμα ψύχους, εγκλωβίζοντας την έκφρασή τους. Ήταν μία άσχημη Δευτέρα για όλους. Είχαν δει πολλά περαστικά- άλλωστε σε νοσοκομείο δούλευαν- αλλά πάντα θεωρούσαν ότι αυτά δεν τους άγγιζαν. Τώρα όμως χτυπημένος ήταν ένας από αυτούς και χρειαζόταν βοήθεια. Προσφέρουν ζωή και θεωρούν ότι είναι δυνατοί, στην πραγματικότητα όμως είναι το ίδιο αδύναμοι και ευάλωτοι με τους ασθενείς τους, γιατί είναι θνητοί. Ο κόσμος άρχισε να αραιώνει, η κίνηση αυξανόταν, καθώς προχωρούσε η μέρα, όλα έπαιρναν τη φυσιολογική

μορφή τους. Σε λίγο θα ξεχνιόταν το περιστατικό, ειτὸς ἀπὸ αὐτοὺς που τοὺς ἀφορούσε ἄμεσα. Ἐτσι γίνεται πάντα, ὅλα ξεχνιοῦνται, ὅσο δυνατὰ συναισθήματα και ἀν μας δημιουργοῦν. Μόνο ο Γιάννης ἔμεινε να κοιτά τὸ δρόμο, χωρὶς να μπορεῖ να πιστέψει αὐτὰ που εἶχαν γίνει.

Ὅταν μεταφέρθηκε στο χειρουργεῖο ο Ἄρης, εἶχε εἰδοποιηθεῖ ο συνάδελφος και φίλος του, Ἄλφρεντ, που ἦταν συνεργάτες ὅλα αὐτὰ τα χρόνια. Μπορεῖ ἡ ἐμπειρία και τα χρόνια να τον εἶχαν κάνει ψυχραιμο ἕως ψυχρὸ. Μόλις ὁμως ἀντίκρισε τὸ φίλο του, δεν μπόρεσε να κρατηθεῖ και λύγισε. Οἱ πρώτες ἐξετάσεις, που εἶχε στα χέρια του ἦταν ἀποθαρρυντικές και οἱ προβλέψεις ἀπαισιόδοξες. Πολλαπλὰ κατὰγματα, ἐσωτερικὴ αἱμορραγία και πολλαπλὴ ρήξη ἐσωτερικῶν ὁργάνων. Τὰ μάτια του δάκρυσαν και ἡ φωνὴ του πνιγμένη. Ἐδωσε ἐντολὴ να ξεκινήσουν μήπως και μπορέσουν να σταματήσουν τουλάχιστον τὴν ἐσωτερικὴ αἱμορραγία. Ἡ νοσοκόμα του τον σκούπισε και τον ρώτησε ἀν αἰσθανόταν καλὰ, αὐτὸς τὴν κοιτάζε και εἶπε: «Ὁχι, ἀλλὰ πρέπει να προσπαθῶσω». Οἱ υπόλοιποι γιατροὶ παρακολουθοῦσαν σαστισμένοι. Μόλις χθες ο Ἄρης ἦταν ο δάσκαλός τους και σήμερα ο ἀσθενής τους.

«Τὶ ευθύνῃ, εἶπε ἓνας. Κανείς μας δεν εἶναι ἄξιος να τον ἀγγίξει».

«Πάψε», τον διέκοψε ἓνας ἄλλος.

Ξαφνικὰ και ἐνῶ ἀκόμα δεν εἶχε γίνει κάποια ἐπέμβαση, ἡ καρδιά του Ἄρη σταμάτησε να χτυπάει. Ἐπικράτησε πανικός, παρὰ τις ἐπίμονες για ἀρκετὴ ὥρα προσπάθειες των γιατρῶν δεν μπόρεσαν να τον ἐπαναφέρουν. Τὸ πρόσωπό του γαλήνιο ἐμοιαζε να κοιμάται.

«Αὐτὸ ἦταν», εἶπε ο Ἄλφρεντ, «ἤθελε να φύγει». Δεν προσπάθησε, δεν ἀγωνίστηκε καθόλου. Ἄφησε τὴν τελευταία του πνοὴ μέσα στο χειρουργεῖο. Ἴσως αὐτὸς να ἦταν τελικὰ και ο θάνατος, που πραγματικὰ ἐπιθυμοῦσε! Να ἀναλάβεις τα δικὰ μου χειρουργεῖα για σήμερα και να ενημερώσετε τοὺς ἀσθενεῖς του Ἄρη», ἀπευθύνθηκε στον βοηθό του. Για σήμερα τελείωσα, ἀν με χρειαστεῖτε να

με καλέσετε στον βομβητή.

Βγήκε από την αίθουσα του χειρουργείου, έβγαλε το σκουφί, τη μάσκα και τα γάντια. Θροιάστηκε σε μία καρέκλα. «Αυτό ήταν», μονολόγησε «τον χαιρέτησα τον Άρη...» Είχε συγκλονιστεί από το θάνατο του φίλου του, ήταν συνεργάτες, συνομήλικοι. Ένιωθε το θάνατο κοντά. Ποτέ πριν δεν τον είχε νιώσει τόσο κοντά του, ούτε όταν έχασε του γονείς του. Η σκέψη του ξαφνικά πήγε στην Μυρτώ. Σίγουρα δεν θα ήξερε τίποτα, έπρεπε να την ειδοποιήσει και τι να της πει... «Φυσικά, όχι όλη την αλήθεια», σκέφτηκε. Θα της έλεγε ότι τον έχουν στο χειρουργείο και μετά θα της εξηγούσε από κοντά τι συνέβη. Ήταν και το παιδί, ο Νικόλας, που ήταν στην Ελλάδα.

Η Μυρτώ είχε ετοιμαστεί, να πάει στη δουλειά. Πάντα έφευγε πιο αργά από τον Άρη και αυτός συνήθιζε να την πειράζει και την αποκαλεί «τεμπέλα και υπναρού». Το τηλέφωνο χτύπησε, είδε τον αριθμό του νοσοκομείου. «Τι να θέλει ο Άρης πρωί-πρωί; σκέφτηκε. «Μάλλον κάτι θα ξέχασε».

«Παρακαλώ», απάντησε.

«Μυρτώ, με ακούς; ο Άλφρεντ είμαι».

«Καλημέρα, Άλφρεντ, ο Άρης έχει φύγει ήδη για το νοσοκομείο».

«Το ξέρω, Μυρτώ, άκουσέ με σε παρακαλώ προσεχτικά. Πρέπει να έρθεις στο νοσοκομείο, ο Άρης δεν είναι καλά έχει μπει στο χειρουργείο».

«Μα, τι είναι αυτά που μου λες;» ρώτησε η Μυρτώ όλο αγωνία. «Δεν πιστεύω να είναι κανένα από τα κακόγουστα αστεία που σκαρώνετε εσύ και ο άντρας μου».

«Όχι, Μυρτώ, ο Άρης είχε ένα ατύχημα. Έλα όσο πιο γρήγορα μπορείς και ζήτησέ με, όταν φτάσεις». Η Μυρτώ ένωσε να χάνεται η γη κάτω από τα πόδια της, και μετά από λίγο δεν ένωθε τίποτα, μούδιασε, δεν μπορούσε να κάνει βήμα. Πήρε τηλέφωνο τη Ρέιτσελ και της είπε τι είχε συμβεί. Της ζήτησε να την συναντήσει στο νοσοκομείο, δεν άντεχε να το αντιμετωπίσει όλο αυτό μόνη της, χωρίς κάποιο άτομο δικό της. Η Ρέιτσελ ήταν γραμματέας της, αλλά πάνω απ'όλα φίλη. Η Μυρτώ πήρε ένα ταξί και έφθασε στο νοσοκομείο. Ανέβηκε στον δεύτερο όροφο, που ήταν τα χειρουργεία και ζήτησε τον Άλφρεντ. Μόλις τον είδε, κατάλαβε ότι κάτι δεν πήγαινε καλά...

«Λοιπόν;» τον ρώτησε όλο αγωνία. Ο Άλφρεντ έσκυψε το κεφάλι για λίγο και μετά την κοίταξε στα μάτια. Η Μυρτώ τότε κατάλαβε, ο Άρης είχε πεθάνει! Το ήξερε αυτό το ύφος, το είχε ξαναδεί και στον Άρη, όταν είχε αναγκαστεί να ανακοινώσει αυτό το δυσάρεστο γεγονός στους συγγενείς κάποιου ασθενή, που δεν τα είχε καταφέρει. Αυτό το ύφος το είχε και όταν κάποιο χειρουργείο δεν είχε πάει καλά. Και τώρα ένας άλλος γιατρός στεκόταν μπροστά της και την κοιτούσε έτσι, με αυτόν τον ηλίθιο τρόπο, σαν να σου λένε «κάνε υπομονή, δεν μπορούσε να γίνει κάτι άλλο». «Εσείς να κάνετε υπομονή, εγώ δεν μπορώ... δεν θέλω να κάνω υπομονή...», ήθελε να φωνάξει. Βούτηξε τον Άλφρεντ από τους ώμους και άρχισε να τον ταρακουνάει :

«Πες μου ζει, ζει;» Και όσο τον ρωτούσε, τόσο αυτός δεν απαντούσε και τόσο αυτή ρωτούσε πιο δυνατά και τον ταρακουνούσε. Λες και η σιωπή του οφειλόταν στο ότι δεν την άκουγε ή δεν την καταλάβαινε. Μέσα σε αυτό τα παραλήρημα, την πιάνει από το χέρι απότομα και την βάζει να κάτσει σε μια πολυθρόνα σχεδόν βίαια. Της ζητάει να τον ακούσει και της εξιστορεί με κάθε λεπτομέρεια αυτά που έγιναν. Η Μυρτώ τον ακούει αμίλητη και ακίνητη, ζωντανή νεκρή.

«Θέλω να τον δω», είπε σταματώντας την αφήγησή του.

«Εντάξει, δώσε μου λίγο χρόνο, να δω αν αυτό είναι εφικτό. Περίμενέ με εδώ, θα έρθω εγώ, να σε πάω. Και Μυρτώ..., δείξε δυνατή, σε παρακαλώ!», του έγνεψε καταφατικά.

Δυνατή, δεν ήθελε να είναι δυνατή, ήθελε να φωνάζει, να ουρλιάζει, να κατηγορήσει κάποιον! Ποιος ευθύνεται για όλα αυτά, ποιος τα σχεδίασε; Η Μυρτώ έμεινε να κοιτά γύρω της, να παρακαλάει το θεό να έχει γίνει λάθος και όλα αυτά να μην έχουν συμβεί ποτέ. Χτύπησε το τηλέφωνο, ήταν η Ρέιτσελ.

«Μυρτώ, τι έγινε;» Έκλαιγε με λυγμούς και δεν μπορούσε να καταλάβει τι της έλεγε.

«Πέθανε! Τον χτύπησε αυτοκίνητο! Πέθανε! Πάει ο Άρης, τι θα κάνω; Θα τρελαθώ! Θεέ μου, δεν ξέρω τι να κάνω!».

«Σώπα, σώπα έρχομαι και εγώ εκεί, είμαι ήδη στο δρόμο. Κλείνω τώρα, σε δέκα λεπτά θα είμαι εκεί. Κάνε υπομονή!

«Λυσσάζατε όλοι, κάνε υπομονή, κάνε κουράγιο, πώς θα γίνει αυτό;» Ξαφνικά ανατρίχιασε, χλώμιασε, πανικοβλήθηκε και απότομα ένωσε δυνατή πάλι. «Ο Νικόλας, είναι και ο Νικόλας, πώς θα του το πει; «Πώς θα το αντιμετωπίσει το παιδί; Είναι και τόσο μακριά. Κάτι πρέπει να κάνω και γρήγορα», σκέφτηκε. Εν τω μεταξύ η Ρέιτσελ πήρε και τον Τζόρτζ, να τον ειδοποιήσει. Ήξερε ότι δεν θα της το συγχωρούσε ποτέ, αν άφηναν την Μυρτώ σε αυτή την δύσκολη κατάσταση μόνη της. Η ώρα περνούσε και ο Άλφρεντ δεν εμφανιζόταν, πρώτη έφθασε η Ρέιτσελ. Οι δυο γυναίκες αγκαλιάστηκαν και έκλαιγαν, η Ρέιτσελ χάιδευε τα μαλλιά της Μυρτώς και αυτή είχε ακουμπήσει το κεφάλι της στον ώμο της.

«Ήταν τόσο ξαφνικό! Δε μπορώ να το πιστέψω! Δεν το χωρά ο νους μου. Τι θα κάνω τώρα; Και μη μου πεις κουράγιο!»

«Ξέσπασε, καλή μου, καλό θα σου κάνει, άλλωστε έχεις δικιο. Ποιος το περίμενε;»

«Ποιον κοροϊδεύω, αυτά δεν τα περιμένεις, έρχονται άξαφνα, σαν κεραυνός, σε καίνε. Το πιο δύσκολο είναι ότι δεν θα τον ξαναδώ, θέλω να τον αγκαλιάσω, να τον φιλήσω, να τον ακούσω να με

φωνάζει Μυρτούλα. Είναι και το παιδί, δεν έχω αντοχές, πώς θα του τηλεφωνήσω; Τι θα του πω; Δεν θέλω να κάνει ταξίδι ταραγμένο, είναι και μόνο του στην Ελλάδα».

«Ηρέμησε, όλα θα γίνουν. Βέβαια καλύτερα είναι να του μιλήσεις εσύ, για να μην καταλάβει τι έχει συμβεί και ταραχτεί. Βρες δύναμη!»

Ο Άλφρεντ φάνηκε από το τέλος του διαδρόμου και έκανε νόημα στη Μυρτώ, να τον ακολουθήσει. Πήραν το ασανσέρ και κατέβηκαν στο νεκροτομείο, εκεί ήρεμος και γαλήνιος αναπαυόταν ο Άρης. Όταν τον αντίκρισε η Μυρτώ, τα' χασε. Δεν είναι αυτός ο Άρης, σιγοφιθύρισε, για να μην ταράξει τη νεκρική σιγή, που σκέπαζε το χώρο. Έμεινε να τον κοιτά, αδύναμη να αντιδράσει, να νικήσει τη μοίρα της, που είχε αποφασίσει να τους χωρίσει για πάντα. Ο άντρας, που μαζί του έζησε, γέλασε, ερωτεύτηκε, μάλωσε, μίσησε και ξαναγαπάψε, της χάρισε ένα παιδί, ήταν ένα άψυχο σώμα. Δεν την έβλεπε πια, δεν την άκουγε, δεν την αισθανόταν, την αγνοούσε. Τον πλησίασε, τον χάιδεψε στο κεφάλι και του φίλησε τα χείλη, ούτε ένα δάκρυ δεν κύλισε πια. Κάτι μέσα της είχε αρχίσει να αποδέχεται την πραγματικότητα. Δεν ήθελε να μείνει άλλο εκεί κάτω με ένα άψυχο σώμα, ήθελε να τον θυμάται, όπως ήταν, ζωντανό, όχι νεκρό.

«Πάμε», είπε στον Άλφρεντ, δεν έχει νόημα να μείνω πλέον εδώ. Όταν ανέβηκαν στην αίθουσα αναμονής, είχε φθάσει και ο Τζόρτζ και καθόταν μαζί με τη Ρέιτσελ. Στην αρχή δεν κατάλαβε ότι η γυναικεία φιγούρα, που ξεπρόβαλε από το ασανσέρ στο τέλος του διαδρόμου, ήταν η Μυρτώ. Σκια του εαυτού της, ωχρή και παγωμένη, είχε χάσει τη ζωηράδα από την κίνηση της και τα χρώματα από το πρόσωπό της. Ο Τζόρτζ προς στιγμήν έκανε ένα βήμα πίσω και σκέφτηκε να φύγει, δεν άντεχε να την βλέπει έτσι. Και το χειρότερο, ήξερε πόσο πολύ υπέφερε. Αυτό τον στενοχωρούσε περισσότερο αλλά ταυτόχρονα ένιωθε και ένα τσίμπημα στην καρδιά. Άραγε, θα πονέσει για αυτόν κανένας έτσι;

Η Μυρτώ, μόλις έφθασε στους φίλους και συνεργάτες της, σωρίστηκε στην πολυθρόνα. Ο Άλφρεντ έφυγε, γιατί κάποιος ασθενής τον χρειάστηκε, έμειναν οι υπόλοιποι τρεις να κοιτούν τη μοκέτα στην αίθουσα αναμονής. Σίγουρα όλοι αυτοί, που έχουν περάσει από εκεί όλα αυτά τα χρόνια, θα την κοιτούσαν επί ώρες, είναι αμφίβολο όμως αν ποτέ κανείς πραγματικά παρατήρησε το χρώμα ή το σχέδιο. Τα μάτια καρφωμένα αλλά το μυαλό είναι αλλού, αγωνιά για τον άνθρωπο που βρίσκεται στα χειρουργεία. Η αίθουσα ήταν γεμάτη κόσμος πολύ, αλλού οικογένειες μαζεμένες, αλλού περίμεναν μόνοι. Ένα ζευγάρι στη γωνία περιμένει με περίσσεια αγωνιά, ο άντρας κρατά το χέρι της γυναίκας και αυτή τον κοιτά στα μάτια όλο ικεσία και απόγνωση. Περιμένει να της πει ότι όλα θα πάνε καλά. Όλοι οι άνθρωποι εκεί έχουν κάποιον δικό τους, η αναμονή και η αγωνιά είναι κοινή και αυτό το κοινό αίσθημα τους ενώνει. Κοιτούν ο ένας τον άλλον όλο κατανόηση και συμπόνια, μπορεί να μην γνωρίζονται, αλλά συναισθάνονται ο ένας τον άλλον. Η προσμονή των συγγενών ήταν κάτι που εντυπωσίαζε τον Άρη και της την είχε περιγράψει πολλές φορές αυτή την εικόνα. Δεν περίμενε όμως ποτέ ότι θα την ζήσει και η ίδια. Πόσο μάλλον για τον άντρα της. Υπήρχε μια ουσιαστική διαφορά όμως, αυτή δεν είχε να περιμένει τίποτα πλέον, το τέλος είχε έρθει.

«Η κηδεία θα γίνει την Παρασκευή», έσπασε τη σιωπή η Μυρτώ, «για να μπορέσει να προλάβει να έρθει και το παιδί με ηρεμία. Θα του τηλεφωνήσω τώρα κιόλας. Εσύ, Τζόρτζ, σε παρακαλώ να απευθυνθείς σε ένα γραφείο για την οργάνωση. Ρέιτσελ, σε παρακαλώ βοήθησέ τον. Μετά το τηλεφώνημα μπορούμε να φύγουμε, δεν έχει νόημα να καθόμαστε πλέον εδώ».

Σηκώθηκε να φύγει, ο Τζόρτζ την ακολούθησε, της έπιασε το χέρι και της είπε:

«Λυπάμαι ειλικρινά, ήταν αναπάντεχο, κανείς μας δεν το περίμενε, αιφνιδιαστήκαμε. Θέλω να ξέρεις ότι θα σε βοηθήσω σε ό,τι χρειαστείς. Μη διστάσεις να μου τηλεφωνήσεις οποιαδήποτε στιγμή

μή».

«Το ξέρω και σε ευχαριστώ. Προς το παρόν θέλω να αναλάβετε την οργάνωση της κηδείας. Ειλικρινά, δεν μπορώ να ασχοληθώ καθόλου με αυτό. Με πιέζει πολύ αυτή η διαδικασία».

«Έχεις κάποια ιδιαίτερη προτίμηση;»

«Τζόρτζ, νόμιζα ότι ήξερες και εμένα και τον Άρη καλά. Αυτά δεν έχουν απολύτως καμία, μα καμία σημασία. Πρέπει να τηλεφωνήσω στον Νικόλα».

Πατώντας τα πλήκτρα του κινητού τηλεφώνου, για να σχηματίσει τον αριθμό του Νικόλα, η καρδιά της χτυπούσε όλο και πιο δυνατά, πήγαινε να σπάσει. Στην Ελλάδα ήταν ξημερώματα, σίγουρα το τηλέφωνο θα τον ανησυχούσε. Άργησε ο Νικόλας να απαντήσει, γιατί, όπως σωστά φαντάστηκε η Μυρτώ, κοιμόταν. Ο Νικόλας αγουροζυπνημένος και με βραχνή φωνή απάντησε:

«Ναι, ποιος είναι;»

«Νικόλα, εγώ είμαι η μαμά, τι κάνεις αγόρι μου; Σε ξύπνησα;»

«Τι θες να κάνω, ρε μάνα; Πέντε η ώρα τα ξημερώματα και βέβαια κοιμάμαι», δυσανασχέτησε. Ταυτόχρονα όμως το μετάνιωσε, γιατί συνειδητοποίησε ότι, για να τηλεφωνεί η μάνα του τέτοια ώρα, ίσως κάτι σοβαρό να συμβαίνει. «Τι έγινε, είστε όλοι καλά;».

«Νικόλα», κόμπιασε για μια στιγμή, «ο μπαμπάς δεν είναι καλά, είχε ένα ατύχημα και είναι στο νοσοκομείο».

«Ατύχημα;» φώναξε δυνατά και πετάχτηκε απότομα από το κρεβάτι. «Σοβαρό; Πώς είναι τώρα;»

«Είναι στο νοσοκομείο, όπως σου είπα, δεν είναι και πολύ καλά. Θα πρέπει να έρθεις, οπωσδήποτε».

Όταν άκουσε «οπωσδήποτε», κατάλαβε ότι τα πράγματα ήταν σοβαρά. Ήθελε να φύγει εκείνη τη στιγμή, τρέχοντας, κολυμπώντας, με όποιο μέσο ήταν εύκαιρο. Όμως, κάτι τέτοιο ήταν αδύνατο. Δεν κατάλαβε εκείνη τη στιγμή για ποιον στενοχωρήθηκε περισσότερο. Για τον πατέρα του ή για την μητέρα του, που ήταν μόνη της και αντιμετώπιζε αυτή τη δύσκολη κατάσταση;

«Τι ατύχημα είχες; Πες κάτι παραπάνω, οι γιατροί τι λένε;»

«Τον χτύπησε αυτοκίνητο την ώρα που πήγαινε στη δουλειά. Ο Άλφρεντ λέει ότι έχει πολλαπλά τραύματα και εσωτερική αιμορραγία. Είναι σοβαρά, γι' αυτό πρέπει να έρθεις, όσο το δυνατόν γρηγορότερα».

«Εντάξει, κλείνω, θα σε ξαναπάρω, όταν βρω εισιτήριο, για να σου πω πότε θα έρθω».

Ο Νικόλας από εκείνη τη στιγμή και μετά επιδόθηκε σε έναν αγώνα με τον χρόνο, να τα προλάβει όλα, να ετοιμαστεί, να βρει εισιτήριο, να ειδοποιήσει στη δουλειά. Να μιλήσει και με την Ειρήνη. Όλα κανονίστηκαν εύκολα και γρήγορα. Θα ταξίδευε την επόμενη μέρα. Το απόγευμα θα ήταν στη Νέα Υόρκη. Πήρε και ειδοποίησε τη Μυρτώ. Με έναν διπλωματικό τρόπο τον έπεισε να συναντηθούν στο σπίτι και όχι στο νοσοκομείο. Εκεί θα είχαν όλο το χρόνο να του εξηγήσει...

Η Μυρτώ, αφού ευχαρίστησε τη Ρέιτσελ και τον Τζόρτζ για την συμπαράστασή τους, τους αποχαιρέτησε και γύρισε στο σπίτι, μόνη. Ήθελε να μαζέψει τα κομμάτια της και να ανασυγκροτηθεί. Είχε αντιμετωπίσει το ένα δύσκολο γεγονός, το θάνατο του Άρη. Το άλλο ήταν ο Νικόλας. Ήξερε ότι δε μπορούσε να κάνει και πολλά, για να μην υποφέρει το παιδί της, αλλά έτσι είναι η ζωή, πρέπει να ερχόμαστε αντιμέτωποι και με τα ευχάριστα και με τα δυσάρεστα γεγονότα. Θα πονούσε, ήταν η πρώτη σημαντική απώλεια, που θα βίωνε στη ζωή του. Ήταν άντρας πλέον, πλησίαζε τα τριάντα, ανεξάρτητος και δυναμικός. Θα το ξεπερνούσε, έτσι τουλάχιστον πίστευε. Η Μυρτώ είχε αρχίσει να βρίσκει πάλι τον εαυτό της, άλλωστε η απουσία του Άρη θα ήταν διαρκής, θα αρ-

γούσε πολύ να το συνηθίσει. Θα αναδεικνυόταν μέσα από καθημερινές ασχολίες και πράξεις, μέσα από τη ρουτίνα. Η συνήθεια είναι τόση δυνατή, που σαν άγκυρα μας κρατάει δεμένους στην ασφάλεια του γνώριμου και του οικείου.

Όταν μπήκε στο σπίτι ήθελε να κλάψει, να ουρλιάξει, αλλά δεν είχε αντοχή να το κάνει. Πέταξε τα πράγματα στον καναπέ, έβγαλε τα ρούχα της και τα έβαλε στα άπλυτα. Αισθανόταν ότι κουβαλούσαν μια μυρωδιά θανάτου. Έκανε ένα καυτό μπάνιο, το ζεστό νερό πάντα την χαλάρωνε. Έφτιαξε ένα αφέψημα να πει, όχι καφέ. Είχε ήδη αριετή υπερένταση και η καφεΐνη θα την εξαντλούσε. Σωριάστηκε στον καναπέ, άνοιξε την τηλεόραση, όχι για να παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα, αλλά για να ακούγεται ένας θόρυβος στο σπίτι. Άλλες μέρες, που ήξερε ότι το βράδυ θα γύριζε από τη δουλειά ο Άρης, δεν την ενοχλούσε η ησυχία, σήμερα όμως δεν την άντεχε. Ξεκίνησε να κάνει κάποια τηλεφώνια. Υπήρχαν άνθρωποι, τους οποίους έπρεπε να ειδοποιήσει: φίλοι, συγγενείς στην Ελλάδα και στην Αμερική. Το βράδυ τη βρήκε εξαντλημένη. Αφού μίλησε με το Νικόλα, προσπάθησε να κοιμηθεί στον καναπέ, συντροφιά με την τηλεόραση.

Η πρώτη νύχτα πέρασε αργά. Ξυπνούσε αριετά συχνά, έβλεπε όνειρα, ότι τίποτα από όλα αυτά που έζησε την προηγούμενη μέρα δεν είχαν συμβεί. Ο Άρης ήταν ζωντανός, κάποια στιγμή άκουσε κλειδί στην πόρτα και νόμισε ότι γύρισε σπίτι. Ήταν όμως η φαντασία της. Βρισκόταν σε ένα λήθαργο, ούτε ξύπνια, ούτε κοιμισμένη, ούτε πραγματικότητα, ούτε φαντασία. Αυτά που συνέβησαν και αυτά που θα ήθελε να μην είχαν συμβεί, μπερδεύονταν σε ένα στροβίλισμα της σκέψης, που θέλοντας να απαλύνει τον πόνο, δημιουργούσε εικόνες και γεγονότα ανύπαρκτα. Το μυαλό του ανθρώπου έχει τεράστιες δυνατότητες και μηχανισμούς άμυνας, για να μην καταρρεύσουμε. Ξημερώματα αποκοιμήθηκε για πρώτη φορά βαθιά, την ξύπνησε όμως ο επίμονος χτύπος του κουδουνιού της πόρτας. Ήταν η Ρέιτσελ, που είχε ανησυχήσει και πήγε, να της

κάνει παρέα, να την ενημερώσει για ό,τι είχαν κανονίσει για την κηδεία και ότι ο Τζόρτζ θα έστελνε τον οδηγό με το αυτοκίνητό του στο αεροδρόμιο, να πάρει το Νικόλα.

«Φαίνεται ότι πέρασες δύσκολη νύχτα. Έχεις τα χάλια σου», παρατήρησε η Ρέιτσελ.

«Και τα πιο δύσκολα δεν έχουν έρθει ακόμα, αναμένονται πολλές νύχτες μοναχικές από δω και πέρα».

Η Ρέιτσελ έφτιαζε καφέ, να πιούν. Οι δυο γυναίκες πέρασαν την υπόλοιπη μέρα μαζί, τότε κλαίγοντας, τότε αμίλητες, τότε συζητώντας. Κάποιες στιγμές γέλασαν κιόλας, καθώς θυμήθηκαν αστεία περιστατικά με τον Άρη. Ήταν εύθυμος άνθρωπος, είχε χιούμορ και έδινε ρυθμό στην παρέα. Μετά πάλι μελαγχολούσαν, συζητώντας το περιστατικό.

«Θα ασκήσετε δίωξη στον οδηγό του αυτοκινήτου, ως υπαίτιου του ατυχήματος;»

«Δεν ξέρω, δεν νομίζω ότι έχει νόημα, εκτός και αν το παιδί θελήσει διαφοροετικά. Άλλωστε μεροκαματιάρας άνθρωπος ήταν, νύχτα δούλευε, σπίτι του γυρνούσε. Κάτι αυτός, που πέρασε με πορτοκαλί, κάτι ο Άρης που δεν πρόσεξε... Δεν θέλει και πολύ να συμβεί το κακό. Όσα δεν φέρνει ο χρόνος, τα φέρνει η ώρα, συνήθιζε να λέει η γιαγιά μου. Είναι ελληνική έκφραση που θέλει να δείξει το μοιραίο της στιγμής. Μάλλον ήταν να γίνει».

«Δεν μου έχεις δείξει όλα αυτά τα χρόνια ότι πιστεύεις στη μοίρα, πάντα έπαιρνες τη ζωή στα χέρια σου και αγωνιζόσουν».

«Η ζωή σου δίνει αυτά που θέλει, όσο σκληρά και να αγωνιστείς. Κάποιες φορές είναι γενναιόδωρη και δίνει και αυτά που της ζητάς. Απλώς, το να κάθεται με τα χέρια σταυρωμένα είναι χειρότερο. Δίνεις τη μάχη σου και ή θα θριαμβεύσεις ή θα συντριβείς. Μπορεί όμως απλά να σταθείς όρθιος».

«Εσύ θριαμβεύσεις, τα καταφέρατε καλά με τον Άρη».

«Η ζωή μου στάθηκε απλόχερη, δεν έχω παράπονο. Ίσως ο πρόωρος θάνατος να είναι το τίμημα αυτής της γενναιοδωρίας.

Πέρασες καλά, αλλά αυτό τελειώνει κάποτε, μείνε με τις αναμνήσεις σου. Σκέψου και άλλους ανθρώπους που δεν έχουν ούτε ευχάριστες αναμνήσεις».

Τη συζήτηση των γυναικών διέκοπταν τηλεφωνήματα ανθρώπων, που ήθελαν να εκφράσουν τη λύπη τους στη Μυρτώ και να μάθουν λεπτομέρειες για την κηδεία, προκειμένου να παρευρεθούν. Η ώρα πέρασε και η Ρέιτσελ ετοιμάστηκε να φύγει. Πλησίαζε η ώρα που θα ερχόταν ο Νικόλας και δεν ήθελε να την βρει εκεί. Ήταν μια στιγμή που ανήκε αποκλειστικά σε αυτόν και τη μάνα του. Όσο πλησίαζε η άφιξη του γιου της, τόσο κορυφωνόταν η αγωνία της Μυρτώς. Το παιδί θα ερχόταν από ένα μεγάλο ταξίδι, εξαντλημένο και ταλαιπωρημένο από την αγωνία για την κατάσταση του πατέρα του. Άραγε, είχε πάει το μυαλό του στο χειρότερο;

Η αλήθεια είναι ότι ο Νικόλας είχε ανησυχήσει, αλλά ήταν αισιόδοξος ότι ο πατέρας του θα γινόταν καλά. Άλλωστε, τίποτα στη συζήτηση με την μητέρα του δεν μαρτυρούσε ότι είχε συμβεί κάτι μοιραίο ή ανεπανόρθωτο. Το αεροπλάνο ήταν άδειο, γιατί ήταν χειμώνας και μέρα καθημερινή. Κοιμήθηκε κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, έτσι πέρασε η ώρα γρηγορότερα. Αισθανόταν κάπου μέσα του μια κρυφή χαρά, μέσα σε όλη αυτή τη δίνη των γεγονότων. Ο λόγος ήταν η Ειρήνη. Είχε δείξει να λυπάται πολύ γι' αυτό που συνέβη στον πατέρα του και κυρίως για το γεγονός ότι έπρεπε να λείψει. Μάλιστα, όταν της ανέφερε ότι θα φύγει, πήγε να δακρύσει. Αυτός την αγκάλιασε, σαν σωστός άντρας που προστατεύει ένα αδύναμο πλάσμα, και της υποσχέθηκε ότι θα της τηλεφωνεί, να την ενημερώνει. Μήπως τελικά έτρεφε αισθήματα γι' αυτόν; Ο ίδιος ήταν σίγουρος για τον εαυτό του, ήταν ερωτευμένος μαζί της. Για κείνη όμως δεν ήταν σίγουρος, ούτε είχε επιχειρήσει ποτέ να

προχωρήσει παραπάνω. Έκαναν παρέα και απολάμβαναν ο ένας τη συντροφιά του άλλου, αυτό ήταν εμφανές. Υπήρχε όμως αυτό το κάτι παραπάνω, που κάνει την καρδιά να χτυπά και το στομάχι να σφίγγεται. Δεν ήθελε ο Νικόλας να προχωρήσει γρήγορα, να την τρομάξει ή ακόμα και να χάσει τη φίλια της. Προς το παρόν τη θεωρούσε απαραίτητη. Όταν θα επέστρεφε στην Ελλάδα, ήταν αποφασισμένος να της μιλήσει. Αν αισθανόταν κάτι, τώρα που αυτός έλειπε, θα το καταλάβαινε. Η φωνή της αεροσυνοδού, που ανήγγειλε ότι η κάθοδος είχε αρχίσει, τον επανέφερε στον λόγο, για τον οποίο ταξίδευε.

Στο αεροδρόμιο τον περίμενε ο οδηγός, με το αυτοκίνητο του Τζόρτζ Μάγιερς. Το γεγονός τον παραξένεψε. Γιατί έπρεπε να τον πάρουν από το αεροδρόμιο, και ακόμα περισσότερο, γιατί δεν είχε πάει η μητέρα του; Επίσης, γιατί είχε επιμείνει να συναντηθούν στο σπίτι και όχι στο νοσοκομείο; Όλα τα ερωτήματα θα έβρισκαν απάντηση σε λίγη ώρα, μόνο υπομονή χρειαζόταν.

Όταν έφθασε στο διαμέρισμα άνοιξε την πόρτα και βρήκε τη μάνα του όρθια, στη μέση του σαλονιού, να τον περιμένει. Είχε φροντίσει να μη φοράει μαύρα, για να μην ταραχτεί ο Νικόλας, μόλις τη δει. Το πρόσωπό της ήταν χλωμό με έντονους κύκλους κάτω από τα μάτια, τα μαλλιά της μαζεμένα κότσο, ενώ τούφες ξεπρόβαλαν ακατάστατες αριστερά και δεξιά. Ο Νικόλας κατάλαβε από την εμφάνιση και την έκφραση της μάνας του ότι η κατάσταση ήταν πιο σοβαρή, απ'ότι αρχικά είχε εκτιμήσει. Την αγκάλιασε και η Μυρτώ τον έσφιξε δυνατά, σχεδόν αποπνικτικά. Μετά από λίγο ο Νικόλας την έσπρωξε απαλά και τη ρώτησε:

«Λοιπόν, τι έγινε; Πώς είναι ο πατέρας; Πότε θα τον δούμε;»

«Άκου, Νικόλα μου, τα πράγματα δεν είναι όπως ακριβώς στα είπα στο τηλέφωνο. Θέλω να είσαι ψύχραιμος και να με ακούσεις. Στη ζωή πολλές φορές μας συμβαίνουν πράγματα που δεν τα περιμένουμε και μας πονάνε».

«Είμαι πολύ κουρασμένος, για να μου κάνεις τέτοιες αναλύσεις,

την διέκοψε απότομα και φανερά εννευρισμένος. Πες μου τι συμβαίνει χωρίς περιστροφές, είμαι αρκετά μεγάλος πια».

Είχε ήδη αρχίσει να καταλαβαίνει ότι αυτό, που θα άκουγε, θα τον συνέτριβε, είχε υποψιαστεί το χειρότερο. Η Μυρτώ από την άλλη σκέφτηκε στιγμιαία ότι δεν είχε νόημα να υπεικρεύγει και αποφάσισε να πει την αλήθεια μια και έξω.

«Είναι πολύ δύσκολο για μένα να στο πω, αλλά, όπως είπες και ο ίδιος, είσαι μεγάλο παιδί πλέον, άντρας. Ο πατέρας σου χτυπήθηκε από αυτοκίνητο τη Δευτέρα το πρωί, καθώς πήγαινε, να περάσει το δρόμο, για να πάει στο νοσοκομείο. Το αυτοκίνητο τον έσυρε λίγα μέτρα πιο κάτω. Η κατάστασή του ήταν σοβαρή και, όταν μεταφέρθηκε στο χειρουργείο, πριν ακόμη γίνει οποιαδήποτε επέμβαση, υπέκυψε στα τραύματά του».

Η Μυρτώ, όταν τελείωσε, ξέσπασε σε κλάματα και ο Νικόλας έμεινε σιωπηλός. Η καρδιά του χτυπούσε δυνατά, ένιωθε ότι δεν μπορούσε να ανασάνει. Η εικόνα του πατέρα του, η τελευταία τους συνάντηση, πριν φύγει για την Ελλάδα, η διαφωνία τους σχετικά με την απόφαση που είχε πάρει, εκτυλίχθηκαν, σαν σκηνές από ταινία. Δεν ήξερε τι να πει, δεν είχε σκεφτεί ποτέ ότι κάποιος από τους γονείς του θα μπορούσε να πέθαινε τόσο νωρίς. Ήταν λογικό να περιμένει ότι αυτό θα συνέβαινε κάποτε, αλλά όχι τόσο σύντομα. Κοίταζε τη μάνα του και ξαφνικά ένιωσε μεγάλη θλίψη, πιο πολύ για αυτή τη γυναίκα που είχε χάσει το σύντροφό της, παρά για τον ίδιο. Άλλωστε είχε φύγει εδώ και καιρό από τους γονείς του. Θα του έλειπε η πατρική φιγούρα. Η ζωή του όμως συνεχιζόταν. Είχε βρει το δρόμο του. Η μητέρα του θα έμενε μόνη της. Η ζωή της έφθανε προς το τέλος της πορείας της με σημαντικές απώλειες. Θλιβόταν τόσο για αυτόν που έφυγε, όσο και για αυτήν που έμεινε.

«Νικόλα μου, μίλα, πες κάτι, μη με κάνεις να ανησυχώ!»

«Μην ανησυχείς για μένα, μάνα, θα το αντιμετωπίσω, θα το αντιμετωπίσουμε μαζί. Άλλωστε όλα μέσα στη ζωή είναι. Ξέρεις τι συνειδητοποιώ; Κατά βάθος το ήξερα, αλλά δεν ήθελα να το

πιστέψω. Είχα μια ελπίδα, ότι όλα θα πάνε καλά. Το τηλεφώνημά σου, η συμπεριφορά σου, το ταξίδι μου και τέλος η εικόνα σου, μόλις σε πρωτοαντίκρισα, όταν μπήκα στο σπίτι, το μαρτυρούσαν. Και το πιο παράξενο είναι, ότι όλο αυτό το διάστημα, μέχρι να έρθω, δεν είχα άγχος, αγωνία. Από την αρχή με κυρίευσε μια ανεξήγητη ηρεμία και ψυχραιμία».

«Η κηδεία θα γίνει την Παρασκευή», ήταν το μόνο που είπε η Μυρτώ. Ήταν εξουθενωμένη.

Οι μέρες κύλησαν γρήγορα, μέχρι την κηδεία. Η Μυρτώ έδειχνε ψυχραιμη, όμως για όσους την ήξεραν, είχε μια αφύσικη απάθεια για ό,τι συνέβαινε γύρω της. Όσο περνούσαν οι μέρες συνειδητοποιούσε όλο και περισσότερες την απώλεια του συντρόφου της και αυτό που φοβόταν ήταν μήπως αυτή η αίσθηση της απώλειας χειροτέρευε με το πέρασμα του χρόνου. Δεν ασχολήθηκε με θέματα διαδικαστικά, τα ανέλαβε όλα ο Νικόλας. Μέσα από αυτή την κατάσταση απέδειξε πόσο είχε μεγαλώσει και ωριμάσει. Ανέλαβε, ως ο μοναδικός πλέον άντρας του σπιτιού, να διεκπεραιώσει διάφορες εκκρεμότητες, αλλά και να συμπαρασταθεί στη μητέρα του.

Δεν άντεχε να βλέπει αυτή τη ζωντανή, γεμάτη πάθος γυναίκα, να αδρανεί, ακόμα και οι κινήσεις της είχαν γίνει νωχελικές, ενώ το βλέμμα της ήταν κενό. Τότε ήταν που πήρε η Μυρτώ την απόφαση, να σταματήσει τη δουλειά. Δεν είχε ψυχικά αποθέματα, αλλά ούτε και κάποιο κίνητρο, για να συνεχίσει. Παρ'ότι προσπάθησαν να την μεταπείσουν τόσο από τη δουλειά, όσο και οι δικοί της άνθρωποι, αυτό στάθηκε αδύνατο. Η ίδια είχε πάρει την απόφασή της και ήταν αμετάκλητη, όπως ήταν και όλες οι αποφάσεις της άλλωστε. Ο Νικόλας μόνο φοβόταν μήπως η μητέρα του πάθαινε κατάθλιψη. Του εξήγησε όμως ότι ήταν πολύ δυνατή, για να επιτρέψει στον εαυτό της να πάθει κάτι τέτοιο. Θα καθόταν λίγες μέρες μαζί της στη Νέα Υόρκη και μετά του υποσχέθηκε ότι θα τον ακολουθούσε στην Ελλάδα, για ένα μικρό διάστημα τουλάχιστον. Υπήρχαν εκκρεμότητες περιουσιακές εκεί, που έπρεπε να

τακτοποιήσει. Έτσι, θα την είχε κοντά του, για να την προσέχει. Τέλος, θα ήταν μια ευκαιρία, να δει η μητέρα του τις θείες του και να της συμπαρασταθούν. Αυτή θα ξεχνιόταν για λίγο και ο ίδιος δεν θα είχε την έννοια της. Η Μυρτώ πείστηκε, γιατί δεν ήθελε να τον κακοκαρδίσει και από την άλλη διαισθανόταν τη λαχτάρα του να γυρίσει. Οι υποθέσεις καρδιάς έχουν προτεραιότητα και ήταν η μόνη σκέψη που την χαροποιούσε αυτήν την εποχή. Επιθυμούσε, άλλωστε, να γνωρίσει την κοπέλα, που έκλεψε την καρδιά του γιου της.

Ο Νικόλας παρατηρούσε τη μάνα του, που καθόταν πάνω στο κούτσουρο και κοιτούσε τη θάλασσα. Ήξερε ότι είχε χαθεί στις σκέψεις της. Η ώρα είχε περάσει. Είχε αρχίσει να βραδιάζει και η υγρασία της θάλασσας τσάκιζε κόκαλα. Ήταν χειμώνας ακόμα.

«Ελα, ας επιστρέψουμε στο σπίτι, κάνει κρύο».

«Έχεις δίκιο, πρέπει να επιστρέψουμε».

Τη Δευτέρα το πρωί, μετά από ένα τριήμερο χαλάρωσης, επέστρεψαν στη Νέα Υόρκη. Η Μυρτώ και ο Νικόλας τακτοποίησαν όλες τις ενκρεμώσεις υποθέσεις, που υπήρχαν, αλλά και κάποια τρέχοντα ζητήματα, που ενδεχομένως να προέκυπταν, για όσο καιρό θα έλειπαν στην Ελλάδα. Στο τέλος της εβδομάδας όλα ήταν έτοιμα για το ταξίδι: στη μέση του σαλονιού οι αποσκευές κλειστές και κάτω στο λόμπι περίμενε ο Τζόρτζ με τη Ρέιτσελ, για να τους πάνε στο αεροδρόμιο και να τους αποχαιρετήσουν.

Όλο αυτό το διάστημα και μετά την αποχώρηση της Μυρτώς από την εταιρεία, ο Τζόρτζ είχε επικοινωνήσει κάμποσες φορές μαζί της και είχε επιδιώξει να συναντηθούν. Τον είχε αποφύγει όμως με πολύ ευγενικό τρόπο. Ήταν φανερό ότι στην παρούσα φάση της ζωής της και δεν τον είχε ανάγκη και δεν είχε πρόθεση να τον βάλει σε αυτή. Το γεγονός αυτό ήταν δυσάρεστο για τον

Τζόρτζ, ο οποίος συνειδητοποιούσε σιγά –σιγά ότι ήταν συνδεδεμένος κατά ένα περίεργο τρόπο με αυτή τη γυναίκα. Πίστευε ότι τα αισθήματά του προέκυπταν από τη συναναστροφή τους όλα αυτά τα χρόνια. Όμως, ο θάνατος του Άρη του άνοιξε το δρόμο, να δει πιο καθαρά, ότι αυτό που αισθανόταν ίσως ήταν κάτι παραπάνω. Η απουσία της από την εταιρεία τον πονούσε και αυτό τα ταξίδι ακόμα περισσότερο. Φοβόταν ότι ίσως δεν ξαναγύριζε. Βέβαια, ακόμα και αν έμενε, δεν περίμενε κάτι παραπάνω. Τουλάχιστον δεν θα έχανε τη συντροφιά της.

Η Μυρτώ χαιρέτησε τη Σόνια, ήθελε να είναι στο σπίτι, όταν θα έφευγαν. Να μην το κλειδώσει, να μην αισθανθεί ότι ερήμωσε. Η Σόνια τη φίλησε δακρυσμένη, όπως επίσης και τον μικρό ατίθασο Νικόλα, που ήξερε ότι ήταν ένα εξαιρετο παιδί, παρά το γεγονός ότι διαφωνούσαν πολλές φορές. Η Μυρτώ έριξε μια τελευταία ματιά στο σπίτι, άνοιξε την πόρτα και έφυγε. Στο ασανσέρ είπε στον Νικόλα:

«Πρώτη φορά πάω μόνη στην Ελλάδα, χωρίς τον πατέρα σου, εδώ και αρκετά χρόνια. Μόνο άλλη μια φορά είχε συμβεί αυτό, πριν γεννήσω εσένα».

«Δεν πας και τελείως μόνη σου, πάμε μαζί. Μη με απορρίπτεις έτσι», είπε τάχα παραπονιάρικα ο Νικόλας, για να ελαφρύνει την ατμόσφαιρα. Η μητέρα του υπέφερε και ήταν εμφανές. Η Μυρτώ άφησε να φανεί στα χείλη της ένα χαμόγελο, ένα πικρό χαμόγελο.

Στην είσοδο χαιρέτησε τους δυο φίλους της, το ίδιο έκανε και ο Νικόλας. Επιβιβάστηκαν στο αυτοκίνητο. Θα οδηγούσε ο ίδιος ο Τζόρτζ. Μπροστά έκατσε η Μυρτώ και πίσω ο Νικόλας με τη Ρέιτσελ.

«Να την προσέχεις τη μητέρα σου, κρύβει πολύ πόνο. Καλύτερα που έρχεται μαζί σου και δεν έμεινε μόνη της. Εδώ όλα θα της θυμίζουν τον πατέρα σου. Θα σας παίρνω τηλέφωνο, να μαθαίνω τα νέα σας».

«Σε περιμένουμε και στην Ελλάδα! Το καλοκαίρι θα είναι ωραία,

αν έρθεις. Μπορείτε να πάτε με τη μάνα μου διακοπές σε κάποιο νησί. Θα ξεσκάσεις και εσύ και αυτή».

«Θα δούμε! Είναι και οι υποχρεώσεις με τη δουλειά και τα παιδιά. Να δω και αυτός ο ανιψιός τι θα είναι. Δεν σου κρύβω ότι με απασχολεί. Με τη μητέρα σου είχαμε συνεργαστεί άφουγα, όχι ότι ήταν και ο ευκολότερος άνθρωπος! Θα μου λείψει».

«Το ξέρω, το ξέρω», μουρμούρισε ο Νικόλας.

Μπροστά η Μυρτώ χάλασε τη διαδρομή προς το αεροδρόμιο Κέννεντυ. Ο Τζόρτζ τής έριχνε φευγαλέες ματιές, ενώ αυτή έδειχνε να μην τον προσέχει καθόλου. Το μυαλό της ήταν στα τόσα ταξίδια, που είχαν κάνει με τον Άρη όλα αυτά τα χρόνια, αλλά και με το Νικόλα, όταν ήταν μικρός. Και σε αυτό το ταξίδι, που είχε κάνει μόνη της. Αν τότε είχαν εξελιχθεί διαφορετικά τα πράγματα, δεν θα ξαναγυρνούσε στην Αμερική, δεν θα ήταν μαζί με τον Άρη. Πώς θα ήταν άραγε τώρα η ζωή της; Η μοίρα όμως τα είχε αποφασίσει αλλιώς. Έτσι και έγινε...

«Μακάρι να μπορούσα να κάνω κάτι, για να αισθανθείς καλύτερα και να μην υποφέρεις. Ξέρω όμως ότι αυτό δεν γίνεται», της είπε ο Τζόρτζ.

«Ηδη έχεις κάνει πολλά. Για να πω την αλήθεια δεν το περίμενα».

«Με θεωρείς ακόμα λοιπόν έναν σκληρό, αδίστακτο επιχειρηματία, χωρίς αισθήματα;»

«Αν σε θεωρούν έτσι όλοι, εγώ γιατί να διαφέρω;» απάντησε κυνικά. Η απάντησή της τάρραζε τον Τζόρτζ, που τη συγκεκριμένη στιγμή περίμενε να ακούσει κάτι πιο θετικό. Είμαι σίγουρη, συνέχισε, ότι βαθιά μέσα σου υπάρχουν καλά στοιχεία, όπως σε όλους τους ανθρώπους».

«Νομίζω ότι το έκανες χειρότερο».

«Συγγνώμη, Τζόρτζ, που εκφράζομαι έτσι, ίσως φταίει και η διάθεσή μου».

«Η ίσως φταίει το ότι δεν φοβάσαι να πεις την αλήθεια».

«Κάποτε, όταν είχες πρωτοέρθει να δουλέψεις για μένα, κατα-

λάβαινα από το ύψος σου πότε απέρριπτες τις πρακτικές μου, αλλά δεν τολμούσες να μου το πεις. Όσο περνούσαν τα χρόνια, έπαφες να φοβάσαι, έλεγες άφοβα την άποψη σου, την πολύ σκληρή ενί-οτε».

Εκείνη αδιαφόρησε και δεν απάντησε. Η παγερή σιωπή της τον πλήγωσε περισσότερο και από τα λόγια της. Αδιαφορούσε ή ακόμα χειρότερα καταλάβαινε και δεν την ένοιαζε; Η Μυρτώ απλώς δεν απάντησε, γιατί τη συγκεκριμένη στιγμή δεν είχε διάθεση, να αναλύσει τη σχέση της με τον Τζόρτζ, ούτε και τις ανησυχίες του. Η θλίψη, ο πόνος, η νοσταλγία, το μούδιασμα, που προκαλεί το απρόσμενο και το αναπάντεχο την εμποδίζουν να καταλάβει αυτά, που με τόση επιμονή και επιδεξιότητα προσπαθούσε να της δείξει ο Τζόρτζ τον τελευταίο καιρό. Ο ίδιος βάδιζε σε τεντωμένο σκοινί. Για πρώτη φορά συνειδητοποιούσε ότι η γυναίκα αυτή δεν του ήταν αδιάφορη, ούτε ήταν τυχαίο που συμπορεύτηκε μαζί της επαγγελματικά όλα αυτά τα χρόνια. Τώρα του δινόταν μια ευκαιρία και έπρεπε να μην την χάσει. Και αυτό το ταξίδι τα ανέτρεπε όλα, γιατί έφευγε τόσο γρήγορα και πότε θα γύριζε; Διαισθανόταν ότι η Μυρτώ είχε ανοιχτά θέματα στην Ελλάδα από το παρελθόν. Δεν μπορούσε όμως και να εκβιάσει την κατάσταση, γιατί θα εκλαμβανόταν από τη Μυρτώ ως θρασύτητα και ασέβεια. Έτσι, αποφάσισε να μην ξαναμιλήσει μέχρι το αεροδρόμιο, κάτι που δεν δυσaráεστησε καθόλου τη Μυρτώ.

Όταν έφτασαν στο αεροδρόμιο Κέννεντι ήταν απόγευμα, κόσμος πολύς συγκεντρωμένος προς κάθε προορισμό. Υπάλληλοι του αεροδρομίου, αχθοφόροι με τα καροτσάκια, που σε παρακαλούν να μεταφέρουν τα πράγματά σου για λίγα δολάρια, αστυνομικοί. Όλοι, ντυμένοι με στολές και κρατώντας τις συσκευές ενδο-επικοινωνίας, σου δίνουν την εντύπωση ότι περιμένουν να συμβεί κάτι τραγικό, αν δεν συντονιστούν μεταξύ τους. Από την άλλη, ταξιδιώτες κάθε λογής, για τουρισμό, επαγγελματικά ταξίδια, επισημονικά συνέδρια. Ηλικιωμένοι, manάδες με παιδιά, άρρωστοι,

ανήμποροι, έφηβοι και νέοι ενθουσιώδεις και ευχάριστα θορυβώδεις, φοιτητές, ερωτευμένοι και παράνομοι εραστές. Όλοι βρέθηκαν στον ίδιο τόπο και τον ίδιο χρόνο ταυτόχρονα, με αφετηρίες και προορισμούς όμως τόσο διαφορετικούς. Γνωστοί και άγνωστοι μεταξύ τους και η Μυρτώ στη μέση έμεινε να τους κοιτά σαστισμένη. Νόμιζε ότι γύριζαν σε ένα τρελό γαϊτανάκι και αυτή στη μέση κρατούσε το κοντάρι με τις κορδέλες. Πότε έφτασαν, πότε χαιρέτησαν τον Τζόρτζ και τη Ρέιτσελ, πότε έδωσαν τις αποσκευές και πέρασαν τον έλεγχο διαβατηρίων, δεν το κατάλαβε. Σαν να μην το έζησε. Είχε περάσει τα μαγαζιά με τα αφορολόγητα και καθόταν στην αίθουσα αναμονής.

«Να την προσέχεις τη μάνα σου. Ξέρω ότι στο λέω συνέχεια, αλλά είναι σαν να ζει σε άλλο κόσμο», είπε η Ρέιτσελ στον Νικόλα. Κοίταξε αυτή τη γυναίκα, που διαπραγματευόταν με τους πιο σκληρούς όρους της αγοράς, να στέκεται χαμένη, σαν να ζούσε για χρόνια στην απομόνωση.

«Μην ανησυχείς, η Μυρτώ είναι δυνατή. Απλώς δεν της έχει δοθεί ακόμα η ευκαιρία να ξεσπάσει, να βγάλει τον πόνο από μέσα της. Θα σου τηλεφωνούμε τακτικά».

«Νικόλα, να ξέρεις ότι θα είμαι για σένα και για την μητέρα σου κάτι παραπάνω από φίλος».

«Ευχαριστώ, Τζόρτζ», αν και δεν του άρεσε το ύφος του. Τι εννοούσε «κάτι παραπάνω από φίλος»; Λες να διεκδικούσε κάτι από τη μητέρα του; Δεν ήταν της στιγμής αυτές οι σκέψεις και τις απομάκρυνε γρήγορα.

Η Μυρτώ τους χαιρέτησε μηχανικά και προχώρησε προς τον έλεγχο των διαβατηρίων. Μετά δεν θυμάται και πολλά. Θα πρέπει να καθόταν, έτσι αμήχανη και σαστισμένη αρκετή ώρα. Ο Νικόλας καθόταν δίπλα της και κάτι έγραφε στον φορητό υπολογιστή του. Την ξύπνησαν από τον λήθαργο τα χαχανητά δύο νεαρών κοριτσιών, που κοιτούσαν το γιό της και κάτι σιγοφιθύριζαν όλο νόημα. «Ο Νικόλας μου είναι γοητευτικός», σκέφτηκε η Μυρτώ,

και χαμογέλασε περήφανη. Δεν είχε χάσει τα αντανάκλαστικά της και πάντα την γοήτευε το παιχνίδισμα και το φλερτάρισμα ανάμεσα στα δύο φύλα. Είχε παρατηρήσει δε, ότι, όταν ταξιδεύουμε, πάντα βρίσκουμε κάποιον ωραίο, να επικεντρωνόμαστε και να φαντασιωνόμαστε. Έτσι, γίνεται το ταξίδι μας πιο ευχάριστο - μπορεί βέβαια να αποδειχθεί η μοιραία για τη ζωή μας συνάντηση. Πολλοί έρωτες έχουν ξεκινήσει από μία τυχαία γνωριμία σε ένα μέσο μεταφοράς. Ο Νικόλας σοβαρός και αφοσιωμένος δεν κοιτούσε καν τις δυο κοπέλες.

«Μην είσαι τόσο σκληρός με τις θαυμάστριες σου», τον πείραζε η μητέρα του.

«Τι είναι αυτά που λες;»

«Δεν πρόσεξες πώς σε κοιτούν οι δυο κοπέλες απέναντι; Είναι ενθουσιασμένες μαζί σου!»

«Είναι μικρές και σαχνές, δεν βλέπεις πώς χαχανίζουν; Ξέρεις ότι το ξανθοβαμμένο μαλλί και το άφθογο μανικιούρ και πεντικιούρ τα απεχθάνομαι, είναι πολύ αμερικάνικα!»

«Γιατί εσύ, πού γεννήθηκες και μεγάλωσες; Ξέχασα,, εσύ έχεις βρει το ονειρεμένο κορίτσι εκεί στην Ελλάδα. Φαντάζομαι θα σε περιμένει πώς και πώς».

«Καλά, εσύ δεν μίλαγες τόση ώρα. Τώρα τι σε έπιασε και έγινες σαρκαστική;»

«Αστείευόμουν», απάντησε η Μυρτώ, συνειδητοποιώντας ότι τα πράγματα με την Ειρήνη ήταν πολύ σοβαρά και δεν άφηναν περιθώρια για χιούμορ. Ίσως και να το παρατράβηξε λίγο.

Επιβιβάστηκαν σε ένα αεροπλάνο μισογεμάτο λόγω εποχής. Έκατσαν άνετα σε μία τετραπλή σειρά οι δύο τους. Όταν απογειώθηκαν, κοιτούσε με παράπονο την πόλη, που βαθιά στη γη της έκρυβε ένα κομμάτι του εαυτού της και της ζωής της. Το άφηγε εκεί για πάντα και τόσο πρόωρα, σκέφτηκε. Από εδώ και στο εξής θα έπρεπε να συνεχίσει μόνη. Δεν ήταν όμως εντελώς μόνη είχε τόσοι ανθρώπους που την αγαπούσαν. Όμως, κανείς από αυτούς

δεν ήταν ο δικός της άνθρωπος, ο σύντροφός της, αυτός που θα έκλεινε το φως κάθε βράδυ και θα είχε δίπλα της στο σκοτάδι να τη συντροφεύει. Κατά αυτή την έννοια μια μοναχική πορεία μόλις ξεκινούσε. Αποκοιμήθηκε και ονειρεύτηκε ότι ήταν μικρή κοπέλα, φοιτήτρια, τότε που γνώρισε τον Άρη σε ένα πάρτι στην Αθήνα.

2. Το Ταξίδι

Η Μυρτώ γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Αθήνα μαζί με την μικρότερη αδελφή της, τη Δανάη. Πιο συγκεκριμένα, έμεναν με τους γονείς τους στον Άγιο Ελευθέριο, στα Πατήσια, σε ένα τρι-άρι εβδομήντα τετραγωνικών. Οι γονείς της κατάγονταν από ένα μικρό νησί του Αργοσαρωνικού, τον Πόρο. Το πατρικό του πατέρα της ήταν στο Ασκέλι. Φτωχοί άνθρωποι, βιοπαλαιστές, έφυγαν από το νησί, μην έχοντας τους οικονομικούς πόρους, να ζήσουν υποφερτά στον τόπο τους. Δύο ήταν οι δυνατές λύσεις που προσέφερε η εποχή: ή να μετακομίσουν στην Αθήνα ή να μεταναστεύουν στο εξωτερικό. Ο πατέρας της αγαπούσε πολύ την Ελλάδα, για να την αφήσει και η μάνα της δεν είχε κάποιο συγγενή ξενιτεμένο, για να τη βοηθήσει. Έτσι, την έστειλαν ψυχοκόρη στην Αθήνα και αυτή, όπως και τόσες άλλες κοπέλες. Οι γονείς της, λόγω των οικονομικών δυσχερειών, είχαν φοιτήσει μόνο στο δημοτικό. Η φοίτηση στο οκτατάξιο γυμνάσιο απαιτούσε να μείνουν σε μεγαλύτερη πόλη και χρήματα για τέτοιες πολυτέλειες δεν υπήρχαν. Όπως επίσης, δεν υπήρχε και γη, να μείνουν, για να τη δουλέψουν. Έτσι, έγιναν εσωτερικοί μετανάστες, όπως χιλιάδες άλλοι.

Η μητέρα της Μυρτώ, η κυρία Σοφία, πήγε ψυχοκόρη σε μια

πλούσια Ελληνίδα από την Αίγυπτο, η οποία ήταν άκληρη. Διατηρούσε βιοτεχνία παπουτσιών μαζί με τον αδερφό της και κατοικούσε σε ένα διώροφο νεοκλασικό στο Λυκαβηττό. Παρά την άνετη ζωή της, χωρίς σύζυγο και παιδιά ένωθε μοναξιά. Αυτή τη μοναξιά ήρθε η παρουσία της Σοφίας, να την καλύψει. Ήταν ευγενική με το μικρό εκείνο κορίτσι, που σε ηλικία μόλις δώδεκα ετών έφυγε από το σπίτι του και πήγε να δουλέψει. Της κρατούσε συντροφιά, έβγαιναν μαζί περιπάτους, πήγαιναν για ψώνια, και κάθε βράδυ διάβαζαν ποιήματα και μυθιστορήματα. Η πλούσια κυρία είχε ενθουσιαστεί με τη φιλομάθεια και την σπιρτάδα του κοριτσιού. Πιο πολύ όμως της άρεσε να της διηγείται περιστατικά από τα πολλά ταξίδια, που είχε κάνει, και να της περιγράφει διάφορα μέρη του εξωτερικού και περίεργες συνήθειες των ανθρώπων, που είχε επισκεφτεί .

Η Σοφία ταξίδευε μέσα από τα λόγια της κυράς της και κάθε βράδυ ευγνωμονούσε το Θεό, που την έστειλε στο σπίτι αυτής της γυναίκας. Ήξερε από συζητήσεις, που έκανε με άλλα κορίτσια, που είχαν την ίδια ιστορία με τη δική της, ότι τα άλλα αφεντικά τους φέρονταν σκληρά. Τα έβαζαν να κάνουν τις πιο βαριές δουλειές και να κοιμούνται νηστικά στο πάτωμα, αν δεν έμεναν ικανοποιημένοι. Φέρονταν τόσο απάνθρωπα και να σκεφτεί κανείς ότι πολλές φορές οι ίδιοι είχαν παιδιά στην ίδια ηλικία. Αυτό όμως δεν τους επηρέαζε καθόλου, τα παιδιά, που εξαναγκάζονταν να δουλέψουν σε τόσο μικρή ηλικία, εξαθλιωμένα και αδικημένα ήδη από τη μέρα που γεννήθηκαν, ίσως ήταν παιδιά κατώτερα, ίσως μη άξια να τύχουν μίας καλύτερης μοίρας, ίσως... Έτσι δικαιολογούσαν τη συμπεριφορά τους. Άλλοτε πάλι κακοποιούνταν από τους άντρες του σπιτιού, χωρίς να έχουν τη δυνατότητα να αντιδράσουν ή κάποιον να τις υποστηρίξει. Το μένος των υπολοίπων έπεφτε πάντα πάνω τους. Αυτές τάχα έφταιγαν, γιατί είχαν παρασύρει και ξελογιάσει αυτόν, που τους άνοιξε το σπίτι του και τους έδωσε ένα κομμάτι φωμί.

Η κυρία της - τόσο πολύ εκτιμούσε τη Σοφία - που εκείνο το καλοκαίρι, μετά από ένα ταξίδι που είχαν πάει στη Ρόδο, της υποσχέθηκε ότι θα της επιτρέψει από τον Σεπτέμβρη να φοιτήσει σε νυχτερινό σχολείο. Όλα τα ωραία όμως δεν κρατούν για πάντα και η ζωή είναι γεμάτη ανατροπές. Η πλούσια κυρία πέθανε ξαφνικά και η μικρή Σοφία έμεινε στη δούλεψη του αδερφού της. Από νωρίς όμως κατάλαβε ότι τίποτα πια δεν ήταν το ίδιο. Ο γιος του αφεντικού - με την παρότρυνση πάντα του πατέρα- άρχισε να την πιέζει σεξουαλικά. Μετά από αυτό, η Σοφία έφυγε από εκείνο το σπίτι και ταυτόχρονα εγκατέλειψε και τα όνειρα για το Γυμνάσιο.

Ευτυχώς, την πήρε μαθητευόμενη η μοδίστρα, που ραβόταν η κυρία της. Είχε ακούσει με πόσο καλά λόγια μιλούσε για αυτήν και, όταν έμαθε ότι έφυγε, έμπειρη ως ήταν, αντιλήφθηκε τι είχε συμβεί, και την πήρε στη δουλειά. Αν ήταν τόσο έξυπνη όσο έλεγαν, θα μάθαινε τη δουλειά και θα ζούσε τίμια. Η Σοφία, μην έχοντας άλλη επιλογή, δέχτηκε. Εργάστηκε σκληρά, έμαθε τη δουλειά και λόγω της συμπεριφοράς της, που ήταν πιο εκλεπτυσμένη από τις υπόλοιπες μαθητευόμενες, την προτιμούσαν οι πιο πλούσιες κυρίες. Η αφεντικίνα της το γνώριζε και δεν ήθελε να την χάσει. Κατά τα άλλα νοίκιαζε ένα μικρό δωμάτιο στα Σεπόλια και έκανε παρέα με τις άλλες κοπέλες στο ραφτάδικο. Κάθε Σάββατο βράδυ πήγαιναν σινεμά, την Κυριακή βόλτα στην Πλάκα και το καλοκαίρι για μπάνιο με την αστική συγκοινωνία. Φυσικά έμενε ζωντανό το όνειρο του απρόσμενου έρωτα, που θα άλλαζε τη ζωή και θα έκανε πιο υποφερτή τη μιζέρια.

Κάπως έτσι ήρθε και η συνάντηση με τον πατέρα της Μυρτώ, τον κύριο Παναγιώτη. Παρότι πήγαιναν μαζί σχολείο, είχαν να συναντηθούν από όταν έφυγαν από το χωριό. Όταν πήγε στην Αθήνα ο κύριος Παναγιώτης, έκανε πολλές δουλειές, μαστορόπουλο, οικοδομές, το πάθος του όμως ήταν το αυτοκίνητο. Όταν ενηλικιώθηκε, έβγαλε το πρώτο δίπλωμα και έκανε μεταφορές, κατόπιν έγινε οδηγός ταξί και τέλος πήρε επαγγελματικό δίπλωμα

ανώτερης κατηγορίας και έγινε οδηγός λεωφορείου. Δούλευε σε ένα πρακτορείο με λεωφορεία, που έκανε ειδοσμέ και το καλοκαίρι μετέφερε λουόμενους στις παραλίες της Αττικής. Κάθε πρωί έκανε δρομολόγια για Ραφήνα και άλλοτε για Λούτσα, με αφετηρία το Πεδίο του Άρεως.

Έτσι, ένα κυριακάτικο πρωί του Ιουλίου του 1950 η Σοφία και οι φίλες της έτοιμες περίμεναν το λεωφορείο για Ραφήνα. Η Σοφία είχε κλείσει τα είκοσι προ πολλού, είχε μεστώσει, ήταν εντυπωσιακή με έντονα χρώματα, με ομορφιά άγρια. Αγέρωχη, περπατούσε και τα φουστάνια με τις μπανέλες που φορούσε πηγαινοέρχονταν, δίνοντας ακόμα πιο έντονη κίνηση. Έσφιγγε τη μέση, ίσιωνε την πλάτη και τα υπόλοιπα έρχονταν μόνα τους. Άρεσε η Σοφία, όπως άρεσε και η Μυρτώ, αλλά η μάνα, όπως και η κόρη αργότερα, έφαχναν αυτό που θα έκανε την καρδιά να σκιρτήσει. Τι κι αν της έλεγε η αφεντικίνα της να εκμεταλλευτεί την ομορφιά και να παντρευτεί κάποιον που έχει μαγαζί ή κάποιον υπάλληλο. Αυτή δε μίλαγε και περίμενε την καρδιά να χτυπήσει, όπως στα βιβλία που διάβαζε τότε με την Κυρία.

Όταν ανέβηκε τα σκαλιά του λεωφορείου, ο Παναγιώτης καθώς την αντίκρισε κοκκίνισε και ένιωσε να κάνει αφόρητη ζέστη. Η ανάσα του έγινε αργή. «Τι κοπελάρα είναι αυτή!» είπε μέσα του. Η Σοφία αδιαφόρησε, ούτε καν τον παρατήρησε. Ο Παναγιώτης ήταν ψηλό και ρωμαλέο παλικάρι, απλά η Σοφία είχε συνηθίσει οι οδηγοί να είναι ηλικιωμένοι και τον προσπέρασε. Όχι όμως και οι φίλες της, που μόλις έκασαν, άρχισαν να σκουντιόνται και να λένε πόσο ωραίος ήταν ο οδηγός. Μόνο η Σοφία δεν τον είχε δει. Ο Παναγιώτης έφαχνε να βρει τρόπο, να της μιλήσει. Όλα έγιναν γρήγορα και απλά. Όταν έφθασαν στη θάλασσα, η Σοφία τον είδε και τον αναγνώρισε. Ήταν από τον ίδιο τόπο και πήγαιναν μαζί σχολείο. Αφού μίλησαν και είπαν τα νέα τους, κανόνισαν να ξανασυναντηθούν. Το ένα έφερε το άλλο, ερωτεύτηκαν παράφορα και η Σοφία έμεινε έγκυος. Παντρεύτηκαν και το 1952 γεννήθηκε η

Μυρτώ και μετά από τρία χρόνια, το 1955, η δεύτερη κόρη τους, η Δανάη.

Ο Παναγιώτης ήταν επαναστάτης και αντισυμβατικός, καθώς και αριστερών πεποιθήσεων. Γεγονός που έκριβε, γιατί οι συνθήκες τής εποχής δεν το επέτρεπαν. Από όταν γνώρισε δε τη Σοφία, ακόμα περισσότερο, γιατί δεν ήθελε να θέσει σε κίνδυνο την οικογένεια του. Σεβόταν τη γυναίκα του και αργότερα τις κόρες του και ήταν δίκαιος. Αυτά γοήτευσαν τη Σοφία περισσότερο και από την εξωτερική εμφάνιση. Ήξερε ότι θα περάσει μαζί του μετρημένη αλλά καλή ζωή και αυτό της αρκούσε. Ο Παναγιώτης συνέχισε να εργάζεται ως οδηγός στα λεωφορεία και η Σοφία σταμάτησε από τα ραφτάδικο. Έμεινε στο σπίτι, για να προσέχει τα κορίτσια και ταυτόχρονα έκανε επιδιορθώσεις και μεταποιήσεις ρούχων, για να συμβάλλει στο οικογενειακό προϋπολογισμό. Πήραν το σπίτι στον Άγιο Ελευθέριο, για να μεγαλώσουν τα κορίτσια τους σε μια καλή περιοχή της εποχής και να τις μορφώσουν. Κάτι που επιθυμούσαν και οι δύο για τον εαυτό τους, αλλά οι συνθήκες δεν το είχαν επιτρέψει.

Τα κορίτσια τους είχαν μεγαλώσει με περίσσεια αγάπη και απόψεις ελεύθερες για την εποχή τους. Μπορούσαν δηλαδή να ζουν τις μικροχαρές της ηλικίας τους, νεανικά πάρτι με βερμούτ, σέικ μέχρι να πονέσουν τα πόδια, ενδυματολογικές επιταγές της μόδας και εκδρομές με συμφοιτητές, όταν τα οικονομικά το επέτρεπαν φυσικά. Το μόνο, που απαγορευόταν ρητά από τη μητέρα τους κυρίως, ήταν η ανάμειξη με την πολιτική. Η Μυρτώ είχε μοιάσει στον πατέρα της και της άρεσε να διαβάζει βιβλία της αριστερής ιδεολογίας, που κυκλοφορούσαν ευρέως στου φοιτητικούς κύκλους, με αποκορύφωμα το Μαρξ. Ήθελε να κάνει την επαναστάση της και να σώσει τον κόσμο μαζί με τους άλλους νέους της ηλικίας της. Έβλεπε γύρω της τη φτώχεια και την αδικία και δεν ταίριαζαν στην ιδιοσυγκρασία της. Πίστευε και έλπιζε ότι αυτή η ανισότητα, η εξαθλίωση και η εκμετάλλευση ανθρώπου από άν-

θρωπο ήταν δυνατόν να ανατραπεί. Έβλεπε γύρω της ανθρώπους να εργάζονται σκληρά, χωρίς σημαντικές απολαβές, χωρίς πρόσβαση στη γνώση, μετανάστες στη χώρα τους και κάποιοι άλλοι σε χώρες της Ευρώπης, αλλά και των άλλων ηπείρων. Σε όλα αυτά ερχόταν να προστεθεί και η καταπίεση που δημιούργησε η άνοδος των συνταγματαρχών στην εξουσία. Η οικονομική καταπίεση μπορούσε να γίνει υποφερτή. Η πολιτική καταπίεση, η λογοκρισία, η φυλάκιση της σκέψης όμως ήταν δυσβάσταχτα, ιδιαίτερα για ένα νέο άνθρωπο. Η αγωνία της μητέρας της τώρα πια ήταν πιο έντονη από ποτέ. Δεν της έφτανε ο άντρας της, που όλα αυτά τα χρόνια που ήταν παντρεμένοι φοβόταν μην αποκαλυφθούν οι πεποιθήσεις του. Τώρα είχε και την αγωνία της Μυρτώ.

Η Μυρτώ τελειώνοντας το σχολείο έδωσε εξετάσεις και πέτυχε στην Α.Σ.Ο.Ε.Ε. το έτος 1970. Στη καρδιά της χούντας, τα πανεπιστήμια ήταν πυρήνες πολιτικής και ιδεολογικής φιλελευθεροποίησης και εκκολαπτόμενης κίνησης ανατροπής της τότε πολιτικής κατάστασης. Τα μαθήματα τελικά δεν την ενθουσίασαν και τόσο, η ατμόσφαιρα όμως και η δυναμική που συνάντησε την εξίταραν, την έκαναν να νιώσει ζωντανή. Όλοι αυτοί οι νεαροί με τα μακριά μαλλιά, τα γένια και τα φαρδιά παντελόνια, μιλούσαν στα αμφιθέατρα της Νομικής, της Α.Σ.Ο.Ε.Ε., του Χημικού, του Πολυτεχνείου και γοήτευαν. Ήταν οργισμένοι και ταυτόχρονα ονειροπόλοι, τολμηροί και φοβισμένοι, πάνω από όλα όμως ήθελαν να είναι ελεύθεροι να σκιερτούν, να ζήσουν και προπαντός να ελπίζουν. Ζωή χωρίς ελπίδα δεν υπάρχει, ούτε νέος χωρίς όνειρα.

Της άρεσε να πηγαίνει σε ομιλίες και συγκεντρώσεις, και να κάνει ατελείωτες συζητήσεις. Πάντα με τρόπο συγκρατημένο και παίρνοντας όλες τις προφυλάξεις. Ήθελε πολύ να συμμετέχει σε διαδήλωση ή πορεία, αλλά φοβόταν. Ήταν και οι ιστορίες, που κυκλοφορούσαν για τα βασανιστήρια στα υπόγεια της αστυνομίας, που ανατρίχιαζε κάθε φορά που άκουγε άλλους να τα διηγούνταν. Τα 'βαζε με τον εαυτό της, που δεν ήταν αρκετά τολμηρή. Η κυ-

ρία Σοφία είχε κάνει καλά τη δουλειά της και της είχε μεταφέρει ένα σωρό φοβίες, που λειτουργούσαν ανασταλτικά.

Έγινε μέλος της νεολαίας του κουμμουνιστικού κόμματος στο πρώτο έτος. Όμως, από νωρίς κατάλαβε ότι δεν ήταν μια δεξαμενή σκέψης και ριζοσπαστικότητας. Πολλές φορές, η υποταγή στο κόμμα έφτανε στα όρια του ολοκληρωτικού και δεν προέκυπτε πρόοδος μέσα από υγιείς διαφωνίες και ιδεολογικές αντιπαραθέσεις. Αντίθετα, έβλεπε ότι υπήρχε μία ευλαβική σχεδόν αποδοχή του σοβιετικού κομμουνισμού με σαφείς εκτροπές από τη μαρξιστική ιδεολογία. Το χειρότερο όμως ήταν ότι δεν διακινούνταν νέες ιδέες, προοδευτικές. Επικρατούσε δογματισμός, ακόμα χειρότερα. Τουλάχιστον στον φασισμό αυτό ήταν εμφανές. Από την άλλη, οι πληροφορίες, που έρχονταν από το εξωτερικό, ήταν ότι και στις χώρες της Σοβιετικής Ένωσης τα πράγματα δεν ήταν και τόσο ιδανικά. Έτσι αποχώρησε νωρίς. Ερχόταν σε επαφή με άτομα που είχαν τις ίδιες ανησυχίες με αυτήν και δεν ήταν κομματικά τόσο στενά ταυτοποιημένα. Κύριος στόχος ήταν η ανατροπή της χούντας και ένα κράτος πιο δίκαιο και πιο κοινωνικό, από τους Έλληνες για τους Έλληνες.

Βέβαια στην κυρία Σοφία ούτε λόγος για τέτοιου είδους συναναστροφές. Έβρισκε δικαιολογία ότι είχε μάθημα απογευματινές ώρες. Είχε και μία φίλη, συμφοιτήτριά της, την Αφροδίτη, από ευνατάστατη οικογένεια, κόρη βιομηχάνου, που ζούσε στην Κηφισιά. Είχαν γίνει φίλες και έλεγε ότι πήγαινε σπίτι της και ότι έβγαιναν μαζί. Γεγονός που αλήθευε, όχι πάντα όμως. Η μάνα της ελπίζοντας σε μια καλύτερη τύχη για την κόρη της, δεν έφερνε αντιρρήσεις. Πίστευε ότι η συναναστροφή της με την Αφροδίτη θα της άνοιγε το δρόμο σε έναν άλλο κόσμο καλύτερο, πιο άνετο. Αυτό που δεν είχε επιλέξει να κάνει η ίδια, όταν ήταν νέα, το ζητούσε τώρα από την κόρη της. Βέβαια, επειδή τη μάνα δεν την ξεγελάς εύκολα, κάτι την έτρωγε μέσα της...

Επίσης, η συμπεριφορά και οι επιλογές της Μυρτώς ήταν ο

μόνιμος καβγάς με τον άντρα της. Ο κύριος Παναγιώτης έκανε πως δεν καταλάβαινε τι φοβόταν η γυναίκα του, την χαρακτηρίζει υπερβολική έως παρανοϊκή. Μέσα του όμως ένιωθε περήφανος για την κόρη του, αλλά δεν το ομολογούσε, μη φουντώσει την κυρία Σοφία και κάνει τα πράγματα στο σπίτι χειρότερα. Όταν κάποια στιγμή έμενε μόνος με την κόρη του, την αγκάλιαζε και της έλεγε να προσέχει:

«Καταλαβαίνω, γιατί αγωνιζόσαστε, αλλά οι εποχές είναι επικίνδυνες και αυτά δεν είναι παιχνίδι. Όποιος παίζει με την φωτιά καίγεται. Αν πάθεις κάτι, δεν θα το αντέξουμε».

Η Μυρτώ τότε φούντωνε και απαντούσε:

«Τόσος εγωισμός πια! Ο καθένας για το παιδί του, αλλά κανείς για τον λαό. Δεν βλέπεις τι γίνεται καθημερινά; Επανάσταση αναίμακτη δεν υπάρχει. Αν είναι να πεθάνω, καλύτερα να πεθάνω για αυτά που πιστεύω».

«Δε φοβάσαι το θάνατο, γιατί είσαι νέα και ο νέος θεωρεί ότι ο θάνατος είναι μακριά του. Όσο θα μεγαλώνεις και θα τον νιώθεις να πλησιάζει, θα γίνεσαι πιο άτολμη. Θα καταλάβεις ίσως και το μάταιο κάποιων αγώνων. Ξέρω ότι δεν θα σε πείσω όμως».

«Και βέβαια όχι», απαντούσε περήφανα η Μυρτώ. Μετά γλυκαινοντας συνέχισε: «Δεν είμαι και τόσο τολμηρή όσο νομίζετε, και εγώ φοβάμαι και προσέχω».

Η Δανάη, από την άλλη, δεν είχε τις ίδιες ανησυχίες με την αδερφή της. Παρ'ότι ήταν και αυτή έξυπνη κοπέλα και καλή μαθήτρια, περιοριζόταν στα καθημερινά της καθήκοντα: διάβασμα, οικιακά και καλλωπισμός. Περιποιόταν τον εαυτό της με θρησκευτική ευλάβεια, διάβαζε γυναικεία περιοδικά και ακολουθούσε τις επιταγές της μόδας, σε σημείο που προκαλούσε τα ειρωνικά σχόλια της αδερφής της. Μάλιστα θαύμαζε την Αφροδίτη, τη φίλη της Μυρτώ, επειδή ήταν πάντα καλοντυμένη και ήξερε πρόσωπα και κουτσομπολιά της κοινωνικής ζωής της Αθήνας. Για την Αφροδίτη ήταν η καθημερινότητα, αλλά στο μυαλουδάκι της έφη-

βης Δανάης έμοιαζαν με κινηματογραφική ταινία. Θύμωνε κάθε φορά, που τους καλούσε σε κάποιο πάρτι που διοργάνωνε και η Μυρτώ φυσικά αρνιόταν. Δεν την ένοιαζε που η Δανάη καιγόταν τόσο πολύ να πάνε. Μια άλλη εξίσου σημαντική απορία, που τη βασάνιζε, είναι πώς ταίριαζαν αυτές οι δύο κοπέλες. Ήξερε την τρέλα της αδερφής της, όπως ήξερε και πόσο συνεσταλμένη ήταν η Αφροδίτη. Οι δύο κοπέλες είχαν γνωριστεί σε ένα μάθημα στην Α.Σ.Ο.Ε.Ε. Φοιτούσαν στο ίδιο έτος. Εκείνη τη μέρα, κάθονταν δίπλα-δίπλα και ο καθηγητής έλυne κάποιες ασκήσεις. Η Αφροδίτη δεν καταλάβαιne πολλά και βλέποντας τη Μυρτώ να παίζει στα δάχτυλα τα μαθηματικά, πήρε το θάρρος στο διάλειμμα και τη ρώτησε:

«Πώς σου φάνηκαν οι ασκήσεις;»

«Μια χαρά, εύκολες, γιατί ρωτάς;»

«Δεν είναι και το καλύτερο μου τα μαθηματικά, έκανα αρκετά μαθήματα, πριν δώσω και τα κατάφερα με πολλή προσπάθεια. Τα αρχαία ήταν το πάθος μου· αρχαιολόγος ήθελα να γίνω».

«Λογικό ακούγεται, αφού σου αρέσουν τα αρχαία. Και γιατί δεν έγινες;»

«Γιατί ο πατέρας μου έχει δική του επιχείρηση και πρέπει κάποιος να την αναλάβει. Και αφού ο αδερφός μου πέρασε στην Ιατρική, το βάρος έπεσε σε μένα».

«Και γιατί δεν ακολούθησες το παράδειγμα του αδερφού σου; Να αντιδράσεις δηλαδή, να κάνεις αυτό που πραγματικά επιθυμούσες!»

«Δεν είχα το θάρρος και τη δύναμη να αντιπαρατεθώ. Ο αδερφός μου είναι πολύ αποφασιστικός και δυνατός χαρακτήρας. Για να κάνει αυτό που ήθελε, είπε ψέματα στον πατέρα μου. Κανείς δεν ήξερε ότι θα δώσει στην Ιατρική. Ο πατέρας μου ήθελε να σπουδάσει ή στην Ανωτάτη Βιομηχανική ή στην Α.Σ.Ο.Ε.Ε. Όταν πέρασε, τον έδιωξε από το σπίτι και ο αδερφός μου δούλεψε και τον βοηθούσε κρυφά η μητέρα μου. Τρία χρόνια έκανε, να τον δεχθεί

ο πατέρας μου στο σπίτι. Να φανταστείς ότι οι σχέσεις τους δεν έχουν αποκαταστηθεί πλήρως μετά από τόσα χρόνια. Όλα αυτά είναι βουνό για μένα».

«Μπράβο, στον αδερφό σου! Αλλά και αυτός ο πατέρας σου πολύ ξεροκέφαλος, βρε παιδί μου».

«Και αυτός έχει το δικίο του. Άλλωστε, έτσι είναι. Όλοι οι γονείς ενδιαφέρονται για το μέλλον των παιδιών τους και γίνονται πιεστικοί».

«Οι γονείς μου, και ιδιαίτερα ο πατέρας μου, δεν είναι καθόλου πιεστικός, το αντίθετο μάλιστα. Είναι όμως η μάνα μου, και χασκογέλασε καθώς θυμήθηκε την Κυρία Σοφία».

«Μιλάμε τόση ώρα και δεν ξέρω πώς σε λένε. Εμένα με λένε Αφροδίτη».

«Και μένα Μυρτώ. Λοιπόν, το αποφάσισα. Θα σε βοηθήσω εγώ στα μαθηματικά και, αν δεν έχω κάποτε δουλειά, όταν τελειώσουμε, θα μου το ανταποδώσεις προσλαμβάνοντάς με στην επιχείρησή σας».

«Εκλειςε από τώρα, τι στο καλό θα αφήσουμε τέτοιο μυαλό να δουλέψει σε ανταγωνιστές» Τα δυο κορίτσια ξεκαρδίστηκαν στα γέλια.

Η Μυρτώ συμπάθησε αυτή την κοπέλα με τα μελιά μάτια, που δεν μπόρεσε να ακολουθήσει τα όνειρά της. Τελικά και οι πλούσιοι, σιέφτηκε, έχουν τα προβλήματά τους, διαφορετικά αλλά έχουν. Οι φτωχοί αγωνιούν πού θα βρουν χρήματα, να επιβιώσουν και οι πλούσιοι πώς θα τα διατηρήσουν. Η Αφροδίτη είχε και ένα άλλο πλεονέκτημα, δεν είχε την έπαρση, που είχαν οι άλλες κοπέλες της τάξης της. Ήταν απλή, φιλική και πολύ ειλικρινής. Από την άλλη, η Αφροδίτη συμπάθησε τη Μυρτώ, γιατί ήταν πρόσχαρη, αποφασιστική και κάτι στην φωνή της, που ήταν σταθερή, σε έκανε να της έχεις εμπιστοσύνη. Όταν τέλειωσε το μάθημα, είχαν μετά εμπορικό δίκαιο και η Μυρτώ πρότεινε:

«Το εμπορικό δεν μου αρέσει καθόλου και αυτός, που το κάνει, είναι βαρετός. Φεύγουμε;

«Εγώ, έτσι κι αλλιώς για τα μαθηματικά ήρθα, και δεν φεύγουμε; Πάντως ούτε και με το εμπορικό βλέπω να τα καταφέρνω».

«Με το εμπορικό ούτε και εγώ θα τα καταφέρω, είπε η Μυρτώ γελώντας. Αλλά τώρα που εξασφάλισα δουλειά, δεν φοβάμαι για το μέλλον μου».

«Πού θα πάμε;» ρώτησε η Αφροδίτη.

Η Μυρτώ εκείνη την εποχή ήταν ερωτευμένη - έτσι νόμιζε τουλάχιστον - με έναν φοιτητή τής Αρχιτεκτονικής. Πού την έχανε, πού την έβρισκες, στα αμφιθέατρα του Πολυτεχνείου ξεροστάλιαζε, να τον βλέπει. Ήταν μέλος στην ομάδα «Ρήγα Φεραίου», από τα πιο επαναστατικά μέλη. Πολύ δραστήριος, σε όλες τις συνελεύσεις του Πολυτεχνείου έπαιρνε το λόγο και ξεσήκωνε τα πλήθη.

«Αδέρφια, πρέπει να δράσουμε, είμαστε νέοι, δεν μπορούμε άλλο να ανεχόμαστε τη χούντα. Η Ελλάδα μάς ανήκει, δεν ανήκει στους ξένους, που μας την έφεραν. Κάτω οι φονιάδες των λαών! Ελευθερία, παιδεία, γι' αυτά θα αγωνιστούμε, γι' αυτά θα πεθάνουμε, αν χρειαστεί!» Καθώς μιλούσε δυνατά, βρισκόταν σε έκσταση, οι φλέβες στο λαιμό του τεντώνονταν και φούσκωναν. Όσα έλεγε, τα πίστευε και έπαιρνε δύναμη. Καθώς άκουγε τα λόγια του, γιγαντωνόταν ακόμα περισσότερο.

Η Μυρτώ, όταν τον πρωτοάκουσε, ενθουσιάστηκε. Το αδύνατο αυτό αγόρι με τα καστανόξανθα μαλλιά και τα καστανοπράσινα μάτια είχε τόσο πάθος, που σε συνέπαιρνε. Σου έδινε την εντύπωση ότι θα ανατρέψει τον κόσμο και θα φέρει παντού δικαιοσύνη. Αυτά όλα συνέβαιναν όσο ήταν πάνω στην εξέδρα, γιατί, όταν κατέβαινε, γινόταν ένα ντροπαλό αγόρι, που, όταν του μιλούσες, κοκκίνιζε. Πώς μεταμορφωνόταν έτσι, ήταν άξιο απορίας!

Η Μυρτώ είχε επιδιώξει να του μιλήσει, έστω να τους συστήσει κάποιος κοινός γνωστός, αλλά είχε σταθεί αδύνατο. Πάντα ήταν απασχολημένος και την προσπερνούσε. Είχε ρωτήσει αν συνδεόταν με κάποια κοπέλα και η απάντηση ήταν αρνητική. Αυτό την αναθάρρησε, αλλά μετά από λίγο καιρό άρχισε πάλι να απογο-

ητεύεται, αφού συνέχισε να μη της δίνει καμία σημασία. Το πιο πιθανό ήταν να αγνοούσε και την ίδια την ύπαρξή της, ήταν αφοσιωμένος σε υψηλά ιδανικά. Άλλωστε σε τόσο δύσκολους καιρούς, το τελευταίο που θα σκεφτόταν, θα ήταν οι έρωτες. Μέχρι τότε δεν την είχε συγκινήσει κάποιο αγόρι, αυτό ήταν το πρώτο. Δεν ήξερε αν αυτό, που αισθανόταν, ήταν έρωτας, ενθουσιασμός ή απλά θαυμασμός. Δεν ήξερε αν της άρεσε περισσότερο η εμφάνιση ή ο λόγος. Ένα ήταν το σίγουρο, ότι επιδίωκε να βρίσκονται σε κοινές παρέες, σε στέκια κοινά και δεν έχανε συνέντευση ή συγκέντρωση στην οποία θα ήταν ομιλητής. Αυτός ήταν αμφίβολο αν την είχε προσέξει, δεν ήξερε καν πώς την λένε.

Όταν η Αφροδίτη ρώτησε πού θα πάνε, άρχισε να σκέφτεται πού ήταν πιθανό να τον συναντήσει. Τελικά αποφάσισε ότι το πιο σίγουρο μέρος θα ήταν το Πολυτεχνείο. Μπορεί να ήταν σε κάποια αίθουσα ή στο κυλικείο. Όταν έφτασαν, παρότι περιπλανήθηκαν σε όλους τους χώρους, δεν τον είδαν.

Αυτό που έκανε εντύπωση στην Αφροδίτη, ήταν ο αναβρασμός των φοιτητών. Στην οικογένειά της δεν γίνονταν συζητήσεις πολιτικές, τουλάχιστον όχι μπροστά της. Η ίδια έχοντας μεγαλώσει με άνεση, δεν προβληματίστηκε ποτέ για την φτώχεια, την ανέχεια, την πρόσβαση στην εκπαίδευση. Ίσως να θεωρούσε ότι όσοι ήταν στο περιθώριο της ζωής το δικαιούνταν, γιατί ήταν ανίκανοι ή δεν είχαν προσπαθήσει αρκετά. Το άλλοθι των πλουσίων είναι ότι οι ικανοί προσοδεύουν, ενώ οι ανίκανοι είναι άξιοι της μοίρας τους. Η κοινωνική και πολιτική δομή φάνταζε στα μάτια της φυσιολογική και δεν υπήρχε λόγος ανατροπής. Δεν είχε νιώσει την καταπίεση της χούντας. Ο πατέρας της είχε πολύ καλές σχέσεις μαζί της, αφού είχε διευκολυνθεί με κάποια δάνεια. Τον είχε ακούσει μάλιστα να λέει στη μητέρα της: «Καλύτερα οι συνταγματάρχες, παρά αυτή η ασταθής κατάσταση, που επικρατούσε πριν». Μαζεύτηκε ο λαός, της είπε. Πολλή ελευθερία δεν χρειάζεται ο Έλληνας, την καταχράζεται». Δεν μπορούσε λοιπόν να εξηγήσει όλη αυτή την

ατμόσφαιρα και κυρίως την οργή όλων αυτών των νέων.

Η Μυρτώ απογοητευμένη, που δεν συνάντησαν τον νεαρό φοιτητή, την πήρε και έφυγαν. Άλλωστε, αμέσως αντιλήφθηκε ότι η Αφροδίτη ένιωθε αμήχανα. Περιπατώντας, έφτασαν στο Χημείο, στη Ναυαρίνου και μετά προχώρησαν στη Σόλωνος και χώθηκαν σε ένα φοιτητικό στέκι, να πιούν καφέ.

«Δεν πίστευα ότι ήσουν αριστερή! Ξαφνιάστηκα. Είναι και η εμφάνισή σου...»

«Θες να πεις ότι δεν ντύνομαι με αμπέχονο;» Και γέλασε. «Όσο για το αριστερή, δεν είμαι και άρρωστη. Άλλωστε, ξέρεις τι σημαίνει αριστερά;»

«Είναι πολύ επικίνδυνο στις μέρες μας να ασχολείται κάποιος με την πολιτική. Και ο κομμουνισμός ακόμα περισσότερος! Είναι πολύ επικίνδυνοι οι Ρώσοι, έχω ακούσει ότι θέλουν να μας κατακτήσουν και να επιβάλλουν παντού τον κομμουνισμό».

Η Μυρτώ ξέσπασε σε γέλια.

«Δεν έχω ακούσει πιο γελοία κουβέντα. Η Ελλάδα ανήκει στη Δύση, είχε αποφασιστεί από τη διάσκεψη της Μάλτας. Δεν κινδυνεύουμε από τους Ρώσους, ούτε αυτοί από εμάς. Να ξέρεις επίσης ότι αριστερά σημαίνει πρόοδος και ριζοσπαστικότητα, οτιδήποτε έρχεται, να ανατρέψει το συντηρητικό κατεστημένο. Ο κομμουνισμός της Σοβιετικής Ένωσης, κατά τη γνώμη μου, δεν το κατάφερε, προσπάθησε αλλά δεν... Έγινε καθεστώς και δεν είναι πια αριστερά, είναι δεξιά».

Η Αφροδίτη άκουγε σαστισμένη, μη μπορώντας να καταλάβει έννοιες και όρους, που δεν την είχαν απασχολήσει ποτέ. Η Μυρτώ όμως φαινόταν να τα ξέρει καλά. Και τι περίεργη κοπέλα! Τον κομμουνισμό δεν τον ήθελε, την χούντα επίσης, αλλά ταυτόχρονα ήταν και αριστερή. Περίεργο!

«Που λες Αφροδίτη, διέκοψε τις σκέψεις της η Μυρτώ, όταν στη Γαλλία εγκαθιδρύθηκε η Δημοκρατία στο κοινοβούλιό τους, στην αριστερή πτέρυγα κάθισαν οι ριζοσπαστικοί πολιτικοί. Έτσι,

στην πορεία τού χρόνου επικράτησε τα συντηρητικά κόμματα να αποκαλούνται «δεξιά» και τα προοδευτικά «αριστερά», τόσο απλά. Πάντα ό,τι φαίνεται περίπλοκο, έχει μια λογική εξήγηση. Εμείς οι άνθρωποι ό,τι δε γνωρίζουμε μέσα από φημολογίες, το διογκώνουμε. Ας μη ξεχνάμε ότι τα στρατεύματα του Χίτλερ στη Ρωσία αποδεκατίστηκαν. Κομμουνιστές, στρατιώτες αγωνίστηκαν και σκοτώθηκαν, συμβάλλοντας στην απελευθέρωση της Ευρώπης κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ας μη ξεχνάμε τα καλά. Και οι αντάρτες στην Ελλάδα αριστεροί ήταν και οι Παρτιζάνοι στη Γιουγκοσλαβία επίσης. Μου κάνει εντύπωση όμως, που δεν έχεις προβληματιστεί για κάποια πράγματα. Ας πούμε δεν σε ενοχλεί που δεν έχουμε δημοκρατία στη χώρα μας και έχουμε δικτατορία;»

«Όχι, να φανταστείς ότι ο πατέρας μου μιλάει με πολύ καλά λόγια για τους συνταγματάρχες και τη χούντα την αποκαλεί «επανάσταση». Επίσης, λέει ότι μας έχουν βοηθήσει πολύ με το εργοστάσιο και ότι όλα αυτά που λέγονται για βασανιστήρια και καταπάτηση ελευθεριών είναι ανυπόστατα».

«Όλο ο πατέρας μου λέει και ο πατέρας μου λέει, Εσύ τι λες; Αυτό είναι το σημαντικό. Γι' αυτό σπουδάζουμε, για να μη λέμε ό,τι μας λένε οι μεγαλύτεροι και να έχουμε δική μας άποψη».

«Εσύ πού τα έμαθες όλα αυτά;»

«Διάβασα και διαβάζω και πάντα αμφισβητώ. Μόνο αμφισβητώντας, πας μπροστά. Λες ότι δεν υπάρχουν βασανιστήρια. Έχω δει παιδιά, που έχουν γυρίσει από τα κρατητήρια γεμάτα μώλωπες και αυτό ήταν αληθινό. Τόσοι άνθρωποι στην εξορία, είναι ανυπόστατο; Και η ελευθερία, πού είναι η ελευθερία; Μπορεί κάποιος να βγει και να φωνάξει ελεύθερα, χωρίς επιπτώσεις τι πιστεύει και τι θα ήθελε να ψηφίσει; Όχι βέβαια. Δε σχολιάζω δε την παρωδία, που πραγματοποίησαν οι εκλογές».

«Ίσως και να έχεις δίκιο τελικά, απλώς στο περιβάλλον που ζω, όλα είναι καλώς καμωμένα και δε χρειάζεται να προβληματιστώ».

Πάντως ο πατέρας μου λέει ότι έδιωξαν το βασιλιά, αυτό τουλάχιστον κάτι δεν είναι;»

«Αυτό σίγουρα κάτι είναι, αρκεί να μην ξαναεπιστρέψει».

Τα δυο κορίτσια απολάμβαναν τον καφέ τους, παρατηρώντας τους περαστικούς, κάνοντας πολλές φορές καυστικά σχόλια:

«Μυρτώ, είχα την αίσθηση ότι κάποιον ψάχναμε, έτσι που γυρνούσαμε όλες τις αίθουσες του Πολυτεχνείου».

«Αχ, αναστέναξε η Μυρτώ! Και το σπουδαιότερο είναι ότι δεν τον βρήκαμε!»

«Ωπα, διακρίνω ότι η κατάσταση είναι σοβαρή. Μυρίζομαι έρωτα και αυτό σηκώνει τσιγάρο. Η Αφροδίτη έβγαλε από την τσάντα της αμερικάνικα τσιγάρα και άναψαν ένα η καθεμία. Η Μυρτώ αφηγείτο στην κοπέλα, που μόλις είχε γνωρίσει για το φοιτητή που της άρεσε και ότι το μόνο, που ήξερε για αυτόν, ήταν ότι τον έλεγαν Άγγελο και σπούδαζε αρχιτέκτονας. Έπειτα, άρχισε η Αφροδίτη να εξομολογείται τα δικά της θέματα, εν μέσω δεύτερου καφέ και πολλών τσιγάρων. Είπαν τόσα πολλά εκείνο το απόγευμα, που το βράδυ, που χώρισαν ήταν σαν να γνωρίζονταν από καιρό. Το σίγουρο ήταν ότι είχαν γίνει φίλες .

Η Αφροδίτη είχε μπει σε έναν άλλο κόσμο, αυτόν της Μυρτώς, που είχε απορίες, αναζητήσεις, ιδεολογικά αδιέξοδα, αγωνία και έρωτες ανομολόγητους. Συναντήσεις με συμφοιτητές με ατελείωτες επίσης συζητήσεις, τσακωμούς, φωνές, φτηνά τσιγάρα σε δωμάτια δυο επί δυο, γεμάτα καπνό.

Λεφτά δεν υπήρχαν, ρεφενέ αγόραζαν ή κανένα μπουκάλι κοινά ή βερμούτ. Για φαγητό ούτε λόγος. Αν αγόραζαν σουβλάκια, είχαν γιορτή. Στην καλύτερη, όταν είχε έρθει καλάθι από το

χωριό με ζυμωτό ψωμί ή πίτα, όλοι μεταφέρονταν στο σπίτι του τυχερού φοιτητή. Καθώς προχωρούσε το βράδυ, οι τόνοι έπεφταν. Κάποιοι άρχιζαν να παίζουν χαρτιά, ενώ άλλοι έβαζαν μουσική και χόρευαν, μέχρι να πέσουν τα πρώτα μπλουζ και να γίνουν οι πρώτες συνδέσεις. Η συναναστροφή με αυτά τα παιδιά είχε κάτι, που έλειπε από τη ζωή της. Είχε χρώμα, είχε άρωμα, είχε γεύση.

Η οικογένειά της ήταν πολύ εύπορη. Ο πατέρας της ήταν ο Γεράνης Νικόλας, ιδιοκτήτης εργοστασίου. Η μητέρα της, κόρη εύπορης οικογένειας από την Κηφισιά, με μεγάλη ακίνητη περιουσία. Οι φήμες στην πόλη έλεγαν ότι κατάφερε να κερδίσει τη μητέρα της, αφού γνώριζε και είχε βάλει στο μάτι την περιουσία της. Κατάφερε να είναι πάντα μέσα στα πράγματα, παρά τις πολιτικές αναταράξεις της εποχής. Άλλωστε το πιο δύσκολο ήταν να εισέλθει στην υψηλή κοινωνία, κάτι που του προσέφερε ο γάμος του. Του άνοιξε τις πόρτες, οι ικανότητες του όμως και οι όχι πάντα ξεκάθαρες συναλλαγές του, τον οδήγησαν σε οικονομική επιφάνεια. Οι σχέσεις του με τη χούντα ήταν εξαιρετικές, πήρε μάλιστα και ένα σεβαστό ποσό σε δάνειο για επέκταση των δραστηριοτήτων του. Βέβαια, και με τις προηγούμενες κυβερνήσεις του Καραμανλή και του Παπανδρέου είχε άψογες σχέσεις, αφού κατάφερε να του οφείλουν και όχι να οφείλει. Αυτές τις ικανότητες διέκρινε ο παππούς της Αφροδίτης, πατέρας της μητέρας της και συμφώνησε για το γάμο. Θεώρησε ότι ήταν ιδανική λύση για την κόρη του και την περιουσία της. Μία κόρη ρομαντική και ευαίσθητη, που δε μπορούσε να διαχειριστεί όμως τη ζωή της. Η ίδια τον αγάπησε και ο άντρας της την έπεισε ότι αισθανόταν και αυτός το ίδιο. Ο σκληρός του χαρακτήρας στην πορεία την πλήγωσε. Μόνη διέξοδος ήταν τα παιδιά της, που τα μεγάλωσε με όση αγάπη είχε, και που όμως αυτήν δεν μπορούσε να τη διοχετεύσει προς το σύζυγό της.

Η μητέρα της Αφροδίτης, άνθρωπος ήπιος, μεγαλωμένη αυστηρά, με την απαραίτητη μόρφωση -αγγλικά, γαλλικά, πιάνο και

επιμορφωτικά ταξίδια στο εξωτερικό - προοριζόταν να γίνει η ιδανική σύζυγος ενός εύπορου κυρίου. Πειθήνια, σεμνή αλλά και αριστοκρατική, περίμενε τον άντρα της ζωής της και τον βρήκε στα μάτια του Νικόλα Γεράνη. Έκαναν δύο παιδιά την Αφροδίτη και τον Άρη. Ο Άρης ήταν γεννημένος το 1947, πέντε χρόνια μεγαλύτερος από την Αφροδίτη. Η κόρη έμοιαζε στη μάνα και ο γιος στον πατέρα. Όμως υπήρχε μια διαφορά: ο Άρης είχε πάρει την ευφυΐα και την αποφασιστικότητα του πατέρα του, όχι όμως και την ηθική δεοντολογία του. Είχε τελείως διαφορετική άποψη για το τι είναι καλό και τι κακό. Δεν είχε ανάγκη όλα αυτά τα λεφτά της οικογένειας, μπορούσε και με λιγότερα. Δεν ήθελε να δουλέψει στο εργοστάσιο, ήθελε να ταξιδέψει, να γνωρίσει, να ζήσει.

Όταν γεννήθηκε ο Άρης, τα μάτια τού Νικόλα Γεράνη άστραψαν. Πρώτο παιδί και αγόρι, δεν υπήρχε ιδανικότερος συνδυασμός. Μια αυτοκρατορία τον περίμενε, θα του μάθαινε όλα, όσα ήξερε. Θα τον έκανε δυνατό από μικρό. Όλα για τον Άρη, ο Άρης, ο θεός του πολέμου, δυνατός και ρωμαλέος. Ενώ η Αφροδίτη κορίτσι αδύναμο, όμορφο και λεπτεπίλεπτο, όπως η θεά της ομορφιάς. Ικανή μόνο να απολαμβάνει και όχι να δημιουργεί. Έτσι είχε τακτοποιήσει τις σκέψεις του, ο Άρης, όμως σαν γνήσιος πολεμιστής εναντιώθηκε. Η μητέρα του του είχε μεταφέρει πολλά χαρκτηριστικά δικά της, όπως τον αλτρουισμό, τη συμπόνια, την ευαισθησία και προπαντός την αγάπη. Όταν ανακοίνωσε ότι θα σπουδάσει γιατρός και όχι οικονομικά, για να μπορεί να διοικεί καλύτερα την επιχείρηση, ή πιο σωστά το εργοστάσιο τους, το σπίτι σείστηκε από τις φωνές. Η ιατρική κατ'επέκταση σήμαινε ότι εγκαταλείπει το εργοστάσιο μια για πάντα, και αυτό φυσικά δεν μπορούσε να το επιτρέψει ο Γεράνης. Οι κόποι και οι αγώνες μιας ζωής δεν θα πήγαιναν χαμένα.

Κλείδωσε στο δωμάτιό του τον Άρη, μέχρι να συνετιστεί. Πήγαινε με τρόπο η μητέρα του μήπως και του αλλάξει προθέσεις:

«Σε παρακαλώ, αγόρι μου, μη τεντώνεις το σκοινί, έλα λίγο και

στη θέση του. Ένα τέτοιο εργοστάσιο ποιος θα το αναλάβει;»

«Η Αφροδίτη».

«Έλα στα συγκαλά σου. Ποια Αφροδίτη; Η Αφροδίτη είναι κορίτσ».

«Και τι σημαίνει αυτό; Επειδή εσύ χώθηκες πίσω από τον πατέρα και δεν ανέλαβες ποτέ δική σου πρωτοβουλία, δεν σημαίνει ότι όλες οι γυναίκες είναι το ίδιο».

«Γιατί γίνεσαι σκληρός μαζί μου;»

«Σκληρή είναι η αλήθεια. Σε ποδοπάτησε, σε είχε πάντα σαν διακοσμητικό για το σπίτι, σαν απαραίτητο αξεσουάρ στις εξόδους του. Πότε έκανες τελευταία φορά κάτι που ήθελες; Πότε σε ρώτησε τι πραγματικά ήθελες; Σου πήρε τη θέση, την περιουσία, την αξιοπρέπεια. Δεν θα τον αφήσω να κάνει το ίδιο και σε μένα. Έχω όνειρα το καταλαβαίνεις; Έχω ζωή και θέλω να τη ζήσω. Είτε θέλει, είτε όχι θα γίνω γιατρός, ακόμα και αν με αποκληρώσει, ακόμα και αν χρειαστεί να δουλέψω».

«Τώρα το λες αυτό, που ζεις στην ασφάλεια, που σου παρέχουν τα λεφτά του πατέρα σου. Δεν ξέρεις πώς είναι η ζωή έξω».

«Όχι χειρότερη από δω μέσα».

«Μη μιλάς έτσι. Όσο για μένα, δε με πίεσε κανείς. Έκανα ό,τι έκρινα ότι ήταν σωστό για την οικογένεια μου». Καταλαβαίνοντας όμως το μάταιο της συζήτησης, δεν τη συνέχισε. Τον χάιδεψε και έφυγε. Φτάνοντας στην πόρτα τής είπε:

«Ξέρω ότι κατά βάθος συμφωνείς μαζί μου, αλλά ποτέ δεν θα το παραδεχτείς».

Η μητέρα του μετά κλείστηκε στο δωμάτιο και έκλαιγε. Ήξερε ότι ο γιος της είχε δίκιο, αλλά δεν μπορούσε να το παραδεχτεί, γιατί θα διαταρασσόταν η ισορροπία τής οικογένειας. Ίσως στην πραγματικότητα δεν είχε και το απαιτούμενο θάρρος να αντιδράσει. «Πόσο δίκιο είχε ο γιος της», συλλογιζόταν... Είχε τα πάντα, και όμως, δεν είχε τίποτα. Τον άντρα της τον αγαπούσε, όμως δεν εισέπραττε αγάπη από αυτόν. Τη σεβόταν και της έδινε την αξία που της έπρεπε, ως σύζυγος και ως μητέρα των παιδιών του. Της

αναγνώριζε ότι τον βοήθησε αυτή και η οικογένεια της να επιτύχει οικονομικά. Αλλά υπήρχε και ένα αλλά... Ήταν γυναίκα και ως γυναίκα δεν είχε αισθανθεί ποτέ να την ζητά με πάθος. Άλλο ο έρωτας και ο πόθος, άλλο ο σεβασμός. Με την άνεση που είχαν θα μπορούσαν να περνούν καλά, να ταξιδεύουν μαζί. Οι εμφανίσεις τους όμως, περιορίζονταν στις απολύτως απαραίτητες, αυτές που επέβαλαν οι κοινωνικές υποχρεώσεις, τίποτα παραπάνω. Ταξίδια, μόνο επαγγελματικά και σε αυτά τον συνόδευε σπάνια. Οι ερωτικές επαφές δεν ήταν συχνές και όσο περνούσαν τα χρόνια γίνονταν αραιότερες. Η μόνιμη δικαιολογία ήταν ότι δεν υπήρχε χρόνος, τα προβλήματα στη δουλειά δημιουργούσαν άγχος και άλλα συναφή. Όταν η Ελεονώρα πίεζε την κατάσταση και εξαπέλυε κατηγορίες ότι υπάρχει άλλη, η συμπεριφορά του Γεράνη άλλαζε. Για λίγο, μέχρι να την πείσει ότι όλα ήταν καλά.

Ήξερε ότι οι γονείς της Ελεονώρας τον υποστήριζαν και δεν θα της επέτρεπαν να τον χωρίσει. Αυτό τον έκανε πολύ δυνατό. Από την αρχή έδειξε ότι αυτός θα είναι ο κυρίαρχος του παιχνιδιού και η Ελεονώρα απλώς θα ακολουθούσε. Είχε ξεκαθαρίσει μέσα του ότι δεν είχε παντρευτεί από τρελό έρωτα, δεν ήταν αυτό άλλωστε το ζητούμενο. Κατά καιρούς έκανε εφήμερες σχέσεις με διαθέσιμες νεαρές, με το αζημίωτο βέβαια. Και εκεί όμως ήταν ψυχρή συναλλαγή, δεν παρασυρόταν από αισθήματα. Ποια αισθήματα δηλαδή; Κατά βάθος τις σιχαινόταν και γελούσε μαζί τους, που είχαν το θράσος να νομίζουν ότι είναι ικανές να τον ξελογιάσουν. Η Ελεονώρα σίγουρα ήταν πάνω από όλες αυτές. Δεν διέθετε όμως χρόνο για χάσιμο, για να της το δείξει και να αναλώνεται σε ανώφελες συναισθηματικές περιπτώσεις.

Ο Άρης είχε ταράξει την μητέρα του εκείνο το βράδυ. Είναι δύσκολο να κρυφτείς από τα παιδιά. Της είχε πει την αλήθεια με τον πιο σκληρό τρόπο. Πόσο γελοία αισθάνθηκε! Πάντα ήθελε να παρουσιάζει την εικόνα της τέλει οικογένειας, χωρίς καυγάδες και εντάσεις. Δεν εξέφραζε παράπονα για τον άντρα της και πάντα

τον δικαιολογούσε, όταν γινόταν αυστηρός με τα παιδιά του. Αναρωτήθηκε πότε έκανε κάτι που η ίδια επιθυμούσε; Ποτέ...

Το κύριο πρόβλημα όμως στην παρούσα φάση ήταν ο γιος της, ο άντρας της και η μεταξύ τους διένεξη, όχι η ίδια. Η ζωή της είχε πάρει την πορεία της και ήταν δύσκολο, σχεδόν ακατόρθωτο, τώρα να αλλάξει. Αποφάσισε, το βράδυ, που θα γύριζε ο άντρας της, να έκαναν εκ νέου συζήτηση. Θα προσπαθούσε να τον μεταπείσει.

Στο μεταξύ ο Άρης ήταν σαν το θηρίο στο κλουβί. Προσπαθούσε να βρει τρόπο να βγει από το αδιέξοδο, χωρίς να υποχωρήσει και να εγκαταλείψει τους στόχους του. Ο πατέρας του, ήταν βέβαιο, γνώμη δεν θα άλλαζε. Πέρα από το εργοστάσιο, δεν έβλεπε τίποτε άλλο. Και στο πρόσωπο του Άρη έβλεπε το φυσικό συνεχιστή του. Ποτέ δε φαντάστηκε, δεν πέρασε καν από τη σκέψη του σαν υπόνοια, ότι ο Άρης θα ήθελε να κάνει κάτι διαφορετικό από αυτό, για το οποίο τον προόριζε. Ο ίδιος, όντας νέος, είχε αποφασίσει να επιτύχει οικονομικά και να ανήκει στην ελίτ, αγωνίστηκε πολύ, πάλεψε με θεμιτούς και αθέμιτους τρόπους και τελικά τα κατάφερε. Τώρα, όμως, δεν αναγνώριζε στο γιο του αυτό το δικαίωμα, να 'χει το δικό του όνειρο...

«Ελεονώρα, μην είσαι παράλογη, ποιο όνειρο να κυνηγήσει; Όποιον και να ρωτήσεις, θα παρακαλούσε να ήταν γιος του Γεράνη και να έχει την περιουσία του».

«Τελικά, ίσως αυτό το όνομα και αυτή η περιουσία για το γιο σου να μην είναι ευχή αλλά κατάρα». Το βλέμμα του άστραψε στο άκουσμα αυτού του λόγου, και τι την έπιασε τη γυναίκα του να τον περιμένει μέσα στη νύχτα ξύπνια, να του πει για τον Άρη. Αφού τις απόψεις του τις ξέρει».

«Άκουσα καλά, κατάρα είπες; Κατάρα οι κόποι μιας ζωής, τόση δουλειά; Αυτό που εσύ λες κατάρα, είναι αυτό που σας παρέχει τόση πολυτέλεια!» Τέτοια αχαριστία δεν την περίμενα!»

«Κατάρα και για αυτόν και για μένα, γιατί, αν δεν υπήρχε η πε-

ριουσία του πατέρα μου, δεν θα με παντρευόσουν ποτέ. Κατάρρα είναι να μη σε αγαπήσει ποτέ κανείς για αυτό που είσαι, παρ'ά για αυτό που έχεις, πίστεψέ με».

Η Ελεονώρα είχε αναφοκοκινίσει, που είχε καταφέρει να ξεστομίσει αυτό που την έπνιγε τόσο καιρό. Από την άλλη, ο Γεράνης τα είχε χάσει με αυτή την πρωτόγνωρη επίθεση της γυναίκας του. Τι συνέβαινε λοιπόν, επανάσταση στο σπιτικό του; Είχε χάσει τον έλεγχο, το κύρος του; Και τι υπαινιγμός ήταν αυτός για τα λεφτά του πατέρα της; Αυτή την εντύπωση είχε για κείνον, ότι την είχε εκμεταλλευτεί, την είχε παντρευτεί για την περιουσία της; Ήταν ένας λόγος, αλλά την αγαπούσε και τη σεβόταν επίσης.

«Μιλάς εκ του ασφαλούς, γιατί ήσουν από εύπορη οικογένεια και είχες το περιθώριο να αναζητάς ρομαντισμούς. Για ρώτησε άλλες κοπέλες, που ήταν πάμφτωχες, που δούλευαν για ένα κομμάτι ψωμί, τις αγάπησαν περισσότερο; Και αν έγινε αυτό, μέσα σε λίγο καιρό η αγάπη πνίγηκε μέσα στην ανέχεια. Μην είσαι αφελής και ρομαντική, αγαπητή μου, αν δεν είχες τίποτα, και πάλι μπορεί να μην έβρισκες τον έρωτα, που αναζητούσες, και επιπλέον θα ζούσες μέσα στην παρακμή. Γι' αυτό, αν θες να ξέρεις, με εμπιστεύτηκε ο πατέρας σου, επειδή ήταν σίγουρος ότι κάποια στιγμή κάποιος θα σε παρέσυρε, εκμεταλλευόμενος την ευαίσθητη ψυχή σου». Ενώ είχε ξεκινήσει να μιλά έντονα και νευρικά, ηρέμησε, γλύκανε τη φωνή του. Την πλησίασε στο κρεβάτι, που καθόταν, την αγκάλιασε τρυφερά, της χάιδεψε τα μαλλιά και κοιτώντας τη στα μάτια, της είπε:

«Ξέρω, είμαι πολλές φορές σκληρός και απότομος, εργασιομανής και ψυχρός. Πίστεψε με, όμως, αγαπώ εσένα και τα παιδιά όσο τίποτα στον κόσμο. Δεν υπάρχει γυναίκα, που να με έχει πείσει ότι αξίζει παραπάνω από σένα, και έχω γνωρίσει αρκετές... Ξέρω, επίσης, ότι δεν στο έχω δείξει με τον τρόπο, που θα ήθελες». Η φωνή του έσπασε και η Ελεονώρα δεν έμεινε ασυγκίνητη. Πάντα την έπειθε και πάντα τον συγχωρούσε. Όμως, τώρα πρόκειται για

τον Άρη και ήταν αποφασισμένη να μην υποχωρήσει τόσο εύκολα.

«Δέχομαι όλα αυτά που λες, αλλά δεν δέχομαι ότι το παιδί μας πρέπει να κάνει αυτό που έχεις αποφασίσει εσύ. Εσύ γιατί κάνεις πάντα ό,τι έχεις αποφασίσει, χωρίς να ρωτάς κανένα; Είσαι τόσο αλάνθαστος; Τι είσαι, Θεός;»

«Επειδή κουράστηκα με αυτή τη συζήτηση», και αμέσως ο τόνος της φωνής του ξαναέγινε απότομος και κοφτός, «ο Άρης γιατρός δεν θα γίνει, εκτός και αν φύγει από αυτή την οικογένεια».

«Αυτό θα το δούμε!», του απάντησε εξίσου απότομα και κοφτά. Έβαλε τη ρόμπα της και πήγε να κοιμηθεί στον ξενώνα.

«Πού πας; Γύρνα πίσω!» της είπε επιτακτικά.

«Θα κοιμηθώ στον ξενώνα. Ας φύγω και εγώ μία φορά από το κρεβάτι μας, έτσι για αλλαγή, όχι μόνο εσύ».

Η κατάσταση στην οικογένεια Γεράνη ήταν έκρυθμη, μετά τις τελευταίες εξελίξεις. Η Ελεονώρα κοιμόταν στον ξενώνα, χωρίς να μιλά με τον Νικόλα, ο οποίος πηγαινοερχόταν στο σπίτι αμίλητος, ενώ ο Άρης καθόταν κλεισμένος ακόμη στο δωμάτιό του. Η μικρή τότε Αφροδίτη, καταλάβαινε ότι κάτι είχε αλλάξει στην οικογένειά της και δεν ήξερε τι ήταν αυτό. Σίγουρα έφταιγε ο Άρης, που δεν άκουγε τον πατέρα, δεν τολμούσε όμως να αναφέρει τίποτα. Πήγαινε στο δωμάτιο του Άρη, σκεπτικός, πήγαινε στο δωμάτιο της μητέρας της, το ίδιο. Ο πατέρας της, αμίλητος και χωρίς διάθεση για παιχνίδια μαζί της. Ένα μεσημέρι Κυριακής, έτρωγαν οι δυο τους, πατέρας και κόρη μαζί, και της είπε:

«Αφροδίτη, μεγάλωσες».

«Το ξέρω», είπε χαμογελώντας.

«Αφροδίτη, δεν θέλω να με απογοητεύσεις και εσύ σαν τον αδερφό σου. Πάνω από όλα είναι η οικογένεια».

«Ναι, μπαμπά», απάντησε σχεδόν χαμηλόφωνα. Εκείνη η συζήτηση την στιγματίσε για πάντα. Όταν είχε κάποια επιθυμία διαφορετική από τον πατέρα της, την κυνηγούσαν πάντα τα λόγια του, «μη με απογοητεύσεις και εσύ», και γι' αυτό την εγκατέλειπε. Έτσι,

εγκατέλειψε και το όνειρό της, να σπουδάσει αρχαιολόγος.

Η Ελεονώρα, εκείνο το πρωί, μπήκε αποφασισμένη στο δωμάτιο του Άρη.

«Θέλω να μιλήσουμε σοβαρά», του είπε.

«Τι είναι, τι έγινε πάλι, ρε μάνα»;

«Γιατρός δεν θες να γίνεις; Ε λοιπόν, θα γίνεις!»

«Πώς; Τι είπες τώρα και ο πατέρας»;

«Θα κάνεις ό,τι σου πω. Θα πούμε ότι άλλαξες γνώμη και θα σπουδάσεις οικονομικά. Θα σε προγυμνάσει ένας καθηγητής δικός μου, φίλος από το σχολείο, έμπιστος. Θα δώσεις στην Ιατρική και ο πατέρας σου θα νομίζει ότι έδωσες στην Α.Σ.Ο.Ε.Ε. Όταν βγουν τα αποτελέσματα, ο πατέρας σου θα βρεθεί προ τετελεσμένου γεγονότος. Αν δεν υποχωρήσει, έχω οικονομίες κρυφές, θα στις δώσω και θα σπουδάσεις».

«Τι λες, ρε μάνα; Αυτά δεν γίνονται, θα σε σκοτώσει ο πατέρας», αντέδρασε ο Άρης. Είχε σαστίσει με όλα αυτά, που είχε σχεδιάσει η μητέρα του και κυρίως είχε εκπλαγεί, που θα εναντιωνόταν στον πατέρα του για ένα τόσο σοβαρό θέμα.

«Μην ανησυχείς, δεν με σκοτώνει. Δεν έχει τόσο θάρρος, γιατί θράσος έχει πολύ».

«Δεν ξέρω, μου φαίνονται πολύ τραβηγμένα και επικίνδυνα όλα αυτά».

«Μη φοβάσαι και έχε μου εμπιστοσύνη. Μόνο σε παρακαλώ, δικαίωσέ με με τις πράξεις σου! Ότι αυτό που κάνουμε, αξίζει!» Τον φίλησε και έφυγε.

Ο Άρης παραλίγο να δακρύσει συγκινημένος από την στάση της μητέρας του. «Τελικά, είναι ένας υπέροχος άνθρωπος», σκέφτηκε. Πόσο είχε μετανιώσει, που της είχε μιλήσει τόσο σκληρά όλο αυτό τον καιρό και πόσο αποφασισμένη έδειχνε η ίδια, να τον βοηθήσει! Ο Γεράνης πείστηκε ότι ο γιος του είχε συνετιστεί και η Ελεονώρα επέστρεψε στην συζυγική κλίνη. Το καλοκαίρι κύλησε ομαλά, ο Άρης μελετούσε με πάθος και γεμάτος αγωνία για το τι

πραγματικά θα γινόταν στο τέλος.

Αντιθέτως, η μητέρα του ήταν ήρεμη και φερόταν φυσιολογικά. Μάλιστα πήγαν διακοπές μαζί με την Αφροδίτη στην Κέρκυρα, ενώ με τον πατέρα του έκαναν ένα τριήμερο ταξίδι στο Παρίσι, έτσι για αλλαγή. Το τελευταίο ξέσπασμα της γυναίκας του, μπορεί μεν να τον αιφνidiάσε αλλά τον έκανε να αλλάξει συμπεριφορά απέναντι της, και να βρίσκει περισσότερο χρόνο να περνούν μαζί. Τον προβλημάτιζε όμως το γεγονός ότι δεν ήταν πλέον τόσο συγκαταβατική μαζί του, όπως άλλοτε. Επίσης, ενστικτωδώς ήξερε ότι ήταν λίγο περίεργο, που είχε υποχωρήσει τόσο ξαφνικά με το θέμα των σπουδών του Άρη. Βέβαια, ποτέ δεν φανταζόταν τι σκάρωνε. Δεν τον είχε συνηθίσει σε τέτοιου είδους πρωτοβουλίες.

Η πιο δύσκολη μέρα ήταν, όταν βγήκαν τα αποτελέσματα, και έπρεπε να τα ανακοινώσει στον άντρα της. Έστειλε τα παιδιά στους γονείς της, για να μην είναι μπροστά στον καβγά, που θα γινόταν, γιατί ήταν σίγουρη για την έκρηξη του άντρα της. Το βράδυ, αφού δειπνήσαν, βγήκαν στον κήπο για ένα ποτό. Εκεί η Ελεονώρα τού είπε ότι ο Άρης, χωρίς να το ξέρει κανείς, έδωσε στην Ιατρική. Διάβαζε κρυφά. Δεν ήθελε να φανεί ότι το οργάνωσε αυτή, γιατί το μένος απέναντι στο παιδί θα ήταν μεγαλύτερο. Ούτε ήθελε να εκθέσει τον καθηγητή, ο οποίος φάνηκε ότι τον προετοίμαζε για να δώσει εξετάσεις στην Α.Σ.Ο.Ε.Ε. Αφού τελείωσε την εξιστόρηση των γεγονότων, συμπλήρωσε:

«Μην είσαι σκληρός μαζί του, σκέψου μόνο πόσο πολύ αγωνίστηκε για αυτό. Δώσ' του μια ευκαιρία». Σκέψου ακόμα ότι μπορεί να τελειώσει την Ιατρική σχολή και παρόλα αυτά να ασχοληθεί με το εργοστάσιο».

Ο Γεράνης, προς έκπληξή της, έμεινε αμίλητος, δε νευρίασε, δε φώναξε, δεν αντέδρασε. Μετά από λίγο απόλυτα ήρεμος απάντησε:

«Στο εργοστάσιο δεν νομίζω να γυρίσει, αφού έκανε όλη αυτή την προσπάθεια. Ας γραφτεί, δεν θα επιμείνω άλλο, ό,τι ήταν να πω, το είπα. Όμως, από εδώ και στο εξής, να ξέρει ότι δεν θα έχει

καμία βοήθεια από εμένα, είναι μόνος του. Ούτε φυσικά και στα χρήματά μου να υπολογίζει, θα του παραχωρήσω μια γκαρσονιέρα, που έχουμε στο κέντρο και ας δουλέψει να ζήσει τον εαυτό του. Να δούμε πόσο γενναίος θα είναι και αποφασιστικός».

«Νομίζω ότι είναι λογική η απόφασή σου».

Ήταν και οι δυο ικανοποιημένοι. Ο Γεράνης πίστευε ότι ο Άρης, χωρίς λεφτά και όπως ήταν καλομαθημένος, θα εγκατέλειπε γρήγορα. Θα γυρνούσε στο σπίτι μετανιωμένος και τότε θα είχε πάλι το πάνω χέρι. Έπρεπε όμως να τον αφήσει να το βιώσει, γιατί αλλιώς δεν θα τον έπειθε ποτέ, και πάντα θα τον έτρωγε το σαράκι της ανικανοποίητης επιθυμίας. Θα εμπόδιζε και οποιονδήποτε από τον οικογενειακό περίγυρο, να τον βοηθήσει οικονομικά. Δεν γνώριζε ότι η Ελεονώρα είχε κάνει το κουμάντο της. Τα χρήματα τα διαχειριζόταν ο ίδιος και της έδινε πάντα όσα χρειαζόταν, για τα καθημερινά της έξοδα. Η μητέρα της Ελεονώρας, όμως, είχε φροντίσει να την εξασφαλίσει με ένα ικανοποιητικό ποσό, άγνωστο σε όλους, για παν ενδεχόμενο. Γιατί ποτέ δεν ξέρεις πώς τα φέρνει η ζωή, όπως της έλεγε. Και να που τελικά χρειάστηκαν.

Από την άλλη, η Ελεονώρα ήταν χαρούμενη, που λύθηκε αυτό το θέμα με έναν σχετικά ήπιο τρόπο, χωρίς καν να υποψιαστεί ο άντρας της την ανάμειξή της. Τον Άρη δεν τον πείραζε καθόλου ο οικονομικός αποκλεισμός, που του επέβαλλε ο πατέρας του. Αντιθέτως, ήταν χαρούμενος, γιατί για πρώτη φορά θα έμενε μόνος του και θα ήταν ελεύθερος, πραγματικά ελεύθερος. Δούλευε τα σαββατοκύριακα σε ρεβιτόρος, αν και η μητέρα του φρόντιζε να του στέλνει πάντα χρήματα, φαγητό και ρούχα. Ο ίδιος ήθελε να αισθανθεί όπως οι άλλοι, και σχεδόν κανέναν συμφοιτητή του δεν ήξερε ποια πραγματικά ήταν η οικογένεια του, το έκρυβε επιμελώς.

Ο καιρός περνούσε και ο Νικόλας Γεράνης, προς μεγάλη έκπληξη και λύπη του, διαπίστωνε ότι ο Άρης δε ζοριζόταν ιδιαίτερα με την κατάσταση, μάλλον την απολάμβανε. Επίσης, ήταν κάτι παραπάνω από βέβαιο ότι δε θα εγκατέλειπε τις σπουδές του. Οι σχέ-

σεις τους ήταν οριακές, συναντιόντουσαν στις οικογενειακές συγκεντρώσεις τις ημέρες των γιορτών, και πάντα επικρατούσε ένταση. Το αποκορύφωμα, όμως, ήρθε όταν ο Άρης είπε ότι θα φύγει στην Αμερική, για να συνεχίσει τις σπουδές του. Το ξέσπασμα του πατέρα του ήταν άγριο και τον έδιωξε από το σπίτι, λέγοντας του ότι, αν φύγει, η πόρτα θα είναι κλειστή για πάντα. Επίσης, τον απείλησε ότι έχει γνωστούς στην Αμερικανική πρεσβεία και δεν θα πάρει ποτέ βίζα. Ο Άρης όμως είχε προνοήσει και την είχε ήδη βγάλει. Αυτό εξόργισε ακόμα περισσότερο τον πατέρα του.

Όταν έκλεισε την πόρτα τού σπιτιού, ο Άρης ήξερε ότι θα έκανε αρκετό καιρό να ξαναεπιστρέφει στο πατρικό σπίτι, όμως δεν τον ένοιαζε. Του αρκούσε που έκανε αυτό, που ήθελε. Ο πατέρας του, μόλις έφυγε, σωριάστηκε σε μια πολυθρόνα και μονολόγησε:

«Επιτέλους, ας μου πει κάποιος τι έκανα λάθος σε αυτό το παιδί! Όλο αναποδιές φέρνει, όλο προβλήματα δημιουργεί».

«Τίποτα δεν έκανες λάθος, μόνο ίσως το ότι είναι γιος σου. Έχετε το ίδιο πείσμα και την ίδια ξεροκεφαλιά», απάντησε η γυναίκα του.

«Τότε μάλλον δε θα συμφωνήσουμε ποτέ, έχασα για πάντα».

Από τότε σπάνια μίλαγε για τον Άρη, σαν να μην υπήρχε. Είχε εναποθέσει όλες τις ελπίδες του στην Αφροδίτη και προσπαθούσε να τη δελεάσει με κάθε τρόπο. Η Αφροδίτη δεν ήταν τόσο τολμηρή, όπως ο αδερφός της, επιπλέον είχε αδυναμία στον πατέρα της. Έτσι, ενώ αρχικά είχε υπολογίσει στον γιο, τελικά η κόρη ήταν αυτή που θα αναλάμβανε το εργοστάσιο. Η ζωή έχει ανατροπές. Μόνο η Ελεονώρα ήταν απαρηγόρητη, για το πώς περνούσε ο Άρης σε ξένη γη. Το μόνο θετικό ήταν ότι ο άντρας της συνηγορούσε πλέον στο να στέλνουν συνάλλαγμα στο γιο τους. Είχε και αυτός την αγωνία, τι κατάσταση είχε βρει εκεί, χωρίς υπερβολές πάντα.

Η Αφροδίτη απολάμβανε αυτή την ξαφνική αλλαγή στην συμπεριφορά τού πατέρα της. Είχε γίνει το επίκεντρο του ενδιαφέροντός του, ενώ μέχρι τότε απλώς έπαιζε μαζί της. Την έπαιρνε και στο εργοστάσιο και της μάθαινε διάφορα πράγματα. Είχε διακρίνει ότι ήταν ικανή και άξια. Παρ'όλα αυτά, της έλειπε η αποφασιστικότητα και η πρωτοβουλία. Αυτά, όμως, τα χαρακτηριστητικά ήταν εκείνα, που την καθιστούσαν υπάκουη. Θα γινόταν άραγε ικανή να διοικήσει; Ο Γεράνης ήξερε ότι η αγορά ήταν σκληρή και πολλές δουλειές κανονίζονταν με όχι και τόσο ξεκάθαρο τρόπο. Η Ελλάδα είναι μια χώρα, όπως συνήθιζε να λέει, όπου πρέπει να ξέρεις ποια γρανάζια να λαδώσεις, για να κάνεις τις δουλειές σου. Πόσο εύκολο θα ήταν για την κόρη του, να διαχειριστεί αυτά τα ζητήματα; Τέλος πάντων, όσο ζούσε, θα τα διαχειριζόταν ο ίδιος.

Η εμπειρία του σε όλη του την επαγγελματική πορεία τον είχε διδάξει ότι οι άνθρωποι, όσο πιο κοντά βρίσκονται στην εξουσία, τόσο πιο άπληστοι γίνονται. Άπληστοι και ματαιόδοξοι. Ματαιόδοξοι και υπερόπτες, ώσπου στο τέλος καταβραθρώνονται από τις ίδιες τις επιλογές τους. Όσο πιο μεγάλη είναι η κορυφή που θα φτάσεις, τόσο πιο μεγάλη και επώδυνη θα είναι η πτώση.

Οι πολιτικοί δεν άλλαζαν. Όσα χρόνια και να περνούσαν, παρέμεναν ίδιοι. Έζησε ένα παγκόσμιο και έναν εμφύλιο πόλεμο. Τι είχε συμπεράνει λοιπόν; Ότι όποιος είχε χρήματα επιβίωνε ενώ όποιος ήταν δωσίλογος, κατόπιν εξελισσόταν σε ευυπόληπτο πολίτη, με κοινωνική θέση υψηλή. Πού ήταν λοιπόν η κοινωνική δικαιοσύνη, που κάποιοι οραματίζονταν και αγωνίζονταν για αυτή; Ρομαντικοί ιδεαλισμοί. Ο νόμος της ζούγκλας αποδεικνύεται ισχυρός, ακόμα και στην πιο πολιτισμένη κοινωνία. Ο ισχυρότερος επιβιώνει σε βάρος του ασθενέστερου. Ο Γεράνης από νωρίς είχε καταλήξει, ήθελε να ανήκει στους ισχυρούς και το κατάφερε.

Ο ίδιος, όμως, είχε ψηθεί στη ζωή. Ήταν σκληρός στις διαπραγματεύσεις, ενίοτε αδίστακτος. Η Αφροδίτη του είχε μεγαλώσει σε ένα προστατευμένο περιβάλλον, ασφαλές, άνετο και στοργικό. Δεν ήξερε πόσο αδίστακτος ήταν ο κόσμος, δεν ήξερε καν πόσο δύσκολα περνούσαν κάποιοι άνθρωποι που δεν είχαν ούτε τα απαραίτητα. Πώς λοιπόν θα επιβίωνε σε μια τέτοια κοινωνία και θα διηύθυνε μια τόσο μεγάλη επιχείρηση; Ακόμα, ο Γεράνης διέβλεπε ότι η αγορά θα ξεπερνούσε τα στενά όρια του κράτους, και ο ανταγωνισμός θα γινόταν πιο σκληρός. Η επιχείρηση θα έπρεπε να προσαρμοστεί και γρήγορα. Αν ο Άρης είχε αποφασίσει διαφορετικά ...

Ήταν η πολλοστή φορά που η Αφροδίτη καλούσε την Μυρτώ στο σπίτι της και αυτή αρνιόταν την πρόσκληση. Είχε δημιουργηθεί στο μυαλό της μία εικόνα για τον Νικόλα Γεράνη πολύ αποκρουστική και απέφευγε να τον γνωρίσει από κοντά. Πίστευε ότι θα ήταν ένας μεσόκοπος άντρας, μεγαλόσωμος με βλοσυρό βλέμμα και πυκνά φρύδια. Το ύφος αυστηρό και ο τόνος τής φωνής επιτακτικός.

«Μυρτώ, έχω έρθει τόσες φορές σπίτι σου, δεν δικαιολογείται να μου το αρνείσαι συνέχεια. Άλλωστε, οι γονείς μου έχουν ακούσει τόσα για σένα, που ανυπομονούν να σε γνωρίσουν. Άσε, που θέλουν να ευχαριστήσουν τη φίλη τής κόρης τους, που συμβάλλει κάθε φορά στην επιτυχία της στα μαθήματα».

«Καλά θα δούμε, όποτε μπορέσω θα έρθω».

«Δεν υπάρχει, όποτε μπορέσω, έρχεσαι το Σάββατο το βράδυ. Δεν δέχομαι κουβέντα!»

«Εντάξει», είπε μέσα από τα δόντια της η Μυρτώ, που κατάλαβε ότι οι δικαιολογίες είχαν τελειώσει.

Το Σάββατο από το πρωί είχε μία ανησυχία και έναν εκνευρισμό. Δεν ήξερε τι θα αντιμετώπιζε. Από την άλλη, σκεφτόταν τι θα μπορούσαν να της κάνουν; Να της πουν κάτι προσβλητικό; Να τη μειώσουν για την καταγωγή της; Μπα βλακείες, άλλωστε επέ-

μεναν να τη γνωρίσουν και η Αφροδίτη ήταν φίλη της. Ντύθηκε, φόρεσε ένα καφέ παντελόνι, μία εκρού μπλούζα ζιβάγκο και μία ιδιου χρώματος κορδέλα, η οποία έκανε αντίθεση με τα μαύρα μαλλιά της. Έβαλε το παλτό της, καφέ σταυροκουμπωτό, μέχρι το γόνατο. Είχε βάψει τα μάτια της έντονα ενώ είχε τονίσει τα χείλη της διακριτικά. Καθώς κοιτάχτηκε στον καθρέφτη στην είσοδο του σπιτιού, διαπίστωσε ότι ήταν εντυπωσιακή. Έκατσε στο δρόμο και περίμενε ταξί. Πρώτη φορά δεν ήθελε να ανακατευτεί με την συγκοινωνία και να αργήσει.

Όταν έφτασε στην πόρτα του σπιτιού, έμεινε έκθαμβη με αυτό που αντίκρισε! Δεν ήταν ένα απλό σπίτι, ήταν ένα μεγάλο, ένα παλάτι. Ήταν ένα παλιό νεοκλασικό, χτισμένο σε ένα τεράστιο οικοπέδο, με κήπο, με λουλούδια, αλλά και δέντρα διάφορα. Ήταν περιτριγυρισμένο από κάγκελα ψηλά, στο εσωτερικό μέρος των οποίων ήταν φυτεμένα κυπαρίσσια, ώστε να εμποδίζεται η θέα, στο εσωτερικό του οικοπέδου. Στην εξωτερική είσοδο την περίμενε η Αφροδίτη, την υποδέχτηκε με ένα φιλή. Προχώρησε μπροστά και η Μυρτώ ακολουθούσε πάνω σε ένα μονοπάτι χτισμένο από πέτρες Καρύστου. Αριστερά και δεξιά γιαζόν, θάμνοι επιμελώς κουρεμένοι, ένα σιντριβάνι και ένα ξύλινο υπόστεγο, που σκέπαζε ένα σαλόνι εξωτερικό χώρου, και μία τραπεζαρία.

Η Αφροδίτη δεν ήταν δύσκολο να διακρίνει τον πλούτο, το καλό γούστο και την επιμέλεια, με την οποία ήταν όλα φτιαγμένα. Όταν μπήκαν μέσα στο σπίτι, η πολυτέλεια συνεχίστηκε. Ξύλινα πατώματα υπήρχαν σε όλο το σπίτι, τα οποία σκέπαζαν χαλιά σε σκούρα, γκρενά χρώματα, με αραβουργήματα σε εκρού και χρυσά σχέδια. Στο κάτω όροφο του σπιτιού υπήρχαν δύο σαλόνια, ένα μπροστά στο τζάκι και ένα μπροστά από μια μεγάλη τζαμαρία, που έβλεπε στην κήπο, και μια μεγάλη τραπεζαρία. Υπήρχε στη δεξιά πλευρά ένα δωμάτιο, που χρησιμοποιούσε ο πατέρας της για γραφείο, με μια τεράστια βιβλιοθήκη και τζάκι.

Αυτό που πάντα αναρωτιόταν η Μυρτώ ήταν, αν όλες οι τεράστι-

ες βιβλιοθήκες με τα αμέτρητα βιβλία, που έβλεπε να υπάρχουν στα σπίτια των πλουσίων, ήταν απλώς διακοσμητικά ή τα είχαν διαβάσει. Τα έβλεπε στις ταινίες, στον κινηματογράφο κυρίως. Μερικά βιβλία είναι ανεκτίμητης αξίας, αφού είναι σπάνιων εκδόσεων, ενώ άλλοι έχουν στην κατοχή τους και χειρόγραφα. Ίσως να ήταν μία επίδειξη ισχύος και κύρους. Μία τεράστια βιβλιοθήκη προσδίδει πάντα μεγαλοπρέπεια στον κάτοχό της. Επίσης, συνειρμικά γίνεται και η σκέψη ότι ο ιδιοκτήτης είναι ταυτόχρονα και κάτοχος όλης αυτής της γνώσης. Είχε διαβάσει κάποτε ότι η μεγάλη Αικατερίνη της Ρωσίας, για να προσδώσει κύρος στο λαό και τη χώρα της, αγόρασε τα έγγραφα και τα βιβλία του Ντιντερό. Ήθελε να αποκτήσει η Ρωσία ως κράτος ένα μικρό τμήμα της αίγλης του Γαλλικού Διαφωτισμού.

Οι δύο τεράστιες επίσης ξύλινες σιάλες, μία αριστερά και μία δεξιά, οδηγούσαν στον πάνω όροφο του σπιτιού, που, όπως λογικά υπέθεσε η Μυρτώ, θα βρίσκονταν οι κρεβατοκάμαρες. Στο πίσω μέρος του κάτω ορόφου υπήρχε ένα καθιστικό με τζαμαρίες, με πιο ανάλαφρη διακόσμηση και μια τραπεζαρία. Εκεί η οικογένεια συγκεντρωνόταν και γευμάτιζε τις καθημερινές. Εκεί, θα περίμεναν και οι δύο κοπέλες το ζεύγος Γεράνη. Η Μυρτώ ήταν εντυπωσιασμένη με αυτό που έβλεπε και από την αμηχανία της δεν είχε βγάλει ακόμα ούτε το παλτό της, ενώ κρατούσε σφιχτά τη τσάντα της και με τα δυο της χέρια.

«Λοιπόν, τι έχεις να πεις; τη ρώτησε χαμογελαστά η Αφροδίτη.

«Όπως το περίμενα, αυτοκρατορικό σπίτι. Πραγματικά πολύ ωραίο, καλόγουστο. Μου θυμίζει σπίτι βικτωριανής εποχής».

«Πολύ εύστοχο, εγώ δεν ξετρελαίνομαι μου αρέσει κάτι πιο μοντέρνο, μπήκαμε στο '70 πια. Αλλά ο πατέρας είναι λάτρης του κλασσικού».

«Δεν έχει άδικο, ό,τι διακοσμεί το σπίτι σας είναι εξαιρετικής τέχνης και ποιότητας».

«Προτιμώ λιτές γραμμές και έντονα χρώματα, γεωμετρικά σχέ-

δια. Μου αρέσουν οι πίνακες του Άντυ Γουόρχολ και γενικότερα η μοντέρνα τέχνη. Είχα πάει σε μία έκθεση του, όταν επισκέφθηκα τον αδερφό μου στη Νέα Υόρκη. Ήταν φοβερά».

Ένα τσίμπημα ζήλιας αισθάνθηκε η Μυρτώ, η οποία σκέφτηκε ότι ποτέ δεν θα έχει τη δυνατότητα να επισκεφτεί μία έκθεση του Άντυ Γουόρχολ στη Νέα Υόρκη.

«Πού ήταν φοβερά; Στην έκθεση ή στη Νέα Υόρκη;»

«Και στα δύο. Τρελή πόλη. Απορώ πώς μπορεί ο αδερφός μου και ζει σε αυτούς τους ρυθμούς. Εγώ δεν ξέρω αν θα μπορούσα. Δεν αλλάζω την Αθήνα για καμία άλλη πόλη στον κόσμο».

«Εγώ δεν ξέρω, δεν έχω πάει και αλλού. Η Αμερική μου κεντρίζει το ενδιαφέρον, δεχόμαστε τόσες αντιφατικές πληροφορίες. Πάντως και ο Γουόρχολ είναι ιδιόρρυθμος καλλιτέχνης».

«Ναι, έχει κάνει τέχνη την καθημερινότητα, τη διαφήμιση και οτιδήποτε καταναλώνεται. Ήταν μια απάντηση στον αφηρημένο μοντερνισμό και στην εξιδανίκευσή του. Τέχνη για αυτόν είναι ό,τι είναι λαϊκό και δημοφιλές».

«Προτιμώ τους Γάλλους ιμπρεσιονιστές, όπως ο Ρενάρ, ο Γκιγκιέν, ο Σεζάρ».

«Είσαι πιο ρομαντική τελικά».

«Μου αρέσει ο τρόπος, που θέλουν να αποτυπώσουν τη στιγμή, την φευγαλέα εντύπωση, που δίνει μια εικόνα με μια ματιά. Άλλωστε, όλη η ζωή μας είναι ένα παζλ από μοναδικές φευγαλέες στιγμές».

Οι κοπέλες είχαν χαλαρώσει από τη συζήτηση για την τέχνη και τα μουσεία της Νέας Υόρκης. Έτσι, όταν έφθασαν οι γονείς της Αφροδίτης, τις βρήκαν να μιλούν εύθυμα. Έγιναν οι συστάσεις και άρχισε η συζήτηση. Η Μυρτώ ξαφνιασθηκε, γιατί ο Νικόλας Γεράνης ήταν συμπαθητικός και εμφανίσιμος για την ηλικία του, ενώ το ύφος του ήταν ήπιο. Δεν πίστευε ότι αυτός ο άνθρωπος θα μπορούσε να θυμώσει και να γίνει τόσο απόλυτος και αδιάλλακτος. Από την άλλη, οι γονείς της Αφροδίτης ενθουσιάστηκαν με

τη φίλη της κόρης τους, η οποία ήταν έξυπνη, είχε τρόπους και ήταν ενημερωμένη για πολλά θέματα.

«Η Αφροδίτη μάς είπε ότι, όταν τελειώσετε, θέλει να σε προσλάβουμε στο λογιστήριο του εργοστασίου. Από αυτό που είδα μέχρι τώρα, δεν έχω καμία αντίρρηση. Είναι καλό να εργαζόμαστε με ανθρώπους, που εμπιστευόμαστε. Και θέλω να σας μεταφέρω την εμπειρία μου από τη ζωή, διατηρήστε στο χρόνο αυτή τη φιλία. Όσο περνούν τα χρόνια, κλείνουμε συναισθηματικά και είναι δυσκολότερο να κάνουμε νέες φιλίες. Και αν κάνουμε κάποιες, δεν είναι πραγματικές, όπως οι νεανικές. Ο παράγοντας συμφέρον επισκιάζει με τον καιρό όλες τις πράξεις μας. Οι νεανικές φιλίες είναι οι αληθινότερες, γι' αυτό και οι μακροβιότερες», είπε γλυκά και νοσταλγικά ο Γεράνης, απευθυνόμενος στις δύο κοπέλες.

Το φαγητό σερβιρίστηκε και φυσικά δεν διέφερε από ένα καλό ελληνικό γεύμα, πλημμυρισμένο από μεσογειακές γεύσεις. Η κυρία Ελεονώρα είχε κάνει διάφορα, για να ευχαριστήσει τα κορίτσια. Στο τέλος έφαγαν την καρυδόπιτα, που είχε φτιάξει η κυρία Σοφία, η μητέρα της Μυρτώς. Αφού κουβέντιασαν λίγο ακόμη, αποχαιρέτησαν ευγενικά το ζεύγος Γεράνη και ανέβηκαν στο δωμάτιο της Αφροδίτης. Πραγματικά, ήταν σαν να έμπαινες σε άλλο σπίτι. Το κρεβάτι ήταν λευκό, με μαύρα κομοδίνα και τουαλέτα. Στον τοίχο κρεμόντουσαν πίνακες μοντέρνοι. Τα φωτιστικά ήταν δύο μεγάλες μπάλες κόκκινες, στο ίδιο χρώμα και η κουρτίνα. Στο πάτωμα ήταν στρωμένες δύο φλοκάτες σε γκρι χρώμα. Πάνω σε ένα τραπεζάκι υπήρχε ένα πικάπ και στο πλάι η δισκοθήκη, γεμάτη με ό,τι πιο δημοφιλές ακουγόταν στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Στο δωμάτιο υπήρχε και ένας μικρός καναπές, επίσης σε λευκό χρώμα, που τον διακοσμούσαν μαύρα κόκκινα και γκρι μαξιλάρια.

«Θα πιούμε κάτι; Τι θα ακούσουμε;»

«Μου αρέσει πολύ ένα ιταλικό τραγούδι, το “Io per lei” των Camaleonti. Το έχεις; Και μετά το “Cuore matto”».

Άκουσαν μουσική, ήπιαν και ούισκι, από το δωδεκάρι, το καλό,

που είχε ο πατέρας της Αφροδίτης. Σχολίαζαν ότι κόντευαν να τελειώσουν ήδη το τρίτο έτος και δεν τους είχε συμβεί κάτι συνταρακτικό στη ζωή τους. Ούτε είχε προκύψει κάποιος δεσμός μέσα από ένα θυελλώδη έρωτα. Η Μυρτώ περιδιάβαινε τα αμφιθέατρα και όλα τα γνωστά στέκια, από την Σόλωνος ως την Ιπποκράτους και από τη Ναυαρίνου μέχρι τα Εξάρχεια και το Πολυτεχνείο. Με την ελπίδα πάντα ότι μπορεί να συναντούσε τον Άγγελο. Ο Άγγελος όμως ή δεν φαινόταν πουθενά ή και αν ακόμα φαινόταν, ήταν πάντα πολύ απασχολημένος, για να την προσέξει. Η Αφροδίτη, από την άλλη, δεν είχε γνωρίσει κάποιο αγόρι που να τη συγκινήσει, ούτε στο πανεπιστήμιο, ούτε από τον κύκλο της.

«Ξέρεις τι μου κάνει εντύπωση;» παρατήρησε η Μυρτώ. Παρότι έχετε τόσο μεγάλο κύκλο κοινωνικών επαφών, δεν βγαίνεις σχεδόν ποτέ με παιδιά από αυτόν, αλλά ούτε και έχεις συνδεθεί πιο στενά με κάποιο από αυτά».

«Σου έχω εξηγήσει και παλιότερα, δεν είναι τόσο εύκολο να κάνεις παρέα με άτομα του κύκλου μας. Είναι παιδιά που έμαθαν να μην έχουν όρια, να είναι το επίκεντρο της προσοχής και να έχουν πάντα το καλύτερο. Επίσης, είναι δύσκολο να συνδεθείς συναισθηματικά μαζί τους, γιατί δε μοιράζονται τα αισθήματά τους. Έχουν μάθει ότι οι άλλοι έχουν υποχρέωση να τους προσφέρουν, χωρίς οι ίδιοι να προσφέρουν ή να καταβάλλουν κάποια προσπάθεια. Και το χειρότερο, νομίζουν ότι όλοι τους χρωστούν και ότι αυτοί το αξίζουν!»

«Πιστεύεις, δηλαδή, ότι είναι ανίκανοι να ερωτευθούν και να αγαπήσουν;»

«Ανίκανοι δεν θα το έλεγα, αλλά γιατί να μπλέξουν σε επώδυνες διαδικασίες, αφού μπορούν να έχουν τα πάντα χωρίς κόπο; Άσε που δεν έχουν ανάγκη να αγωνιστούν να γοητεύσουν μία κοπέλα, αφού τους προσφέρονται σχεδόν απλόχερα. Μη ξεχνάς, είμαστε η γενιά της σεξουαλικής απελευθέρωσης, όλοι αισθάνονται πιο ελεύθεροι να πειραματιστούν, θέλουν να απαγκιστρωθούν από τα

δεσμά τού συντηρητισμού του παρελθόντος. Ακόμα και τα συναισθήματα, ο έρωτας, είναι μια μορφή καταπίεσης. Για σιέψου, πολλές φορές προκαλεί ζήλια, κτητικότητα, καταπίεση! Εσύ, τι νομίζεις, ότι όλοι οι χίπς, που παριστάνουν τα παιδιά των λουλουδιών, είναι επαναστατημένοι νέοι; Κάποιοι σίγουρα έχουν ιδεολογικό υπόβαθρο, κάποιοι άλλοι όμως, είναι ευκατάστατοι, γόννοι καλών οικογενειών, που κάνουν μία αναίμακτη ευχάριστη επανάσταση».

«Υπάρχει όμως και η εξέγερση των φοιτητών στην Γαλλία, πριν λίγο καιρό, το Μάη του '68, που δεν ήταν απλώς μια σεξουαλική επανάσταση. Οι φοιτητές εξεγέρθηκαν εναντίον τού κατεστημένου, διεκδίκησαν καλύτερη παιδεία, περισσότερη ελευθερία».

«Συμφωνώ, Μυρτώ, αλλά και πόσοι νέοι εργάζονται σκληρά, χωρίς τέτοιες πολυτέλειες;»

«Αφροδίτη, αν κάναμε αυτή τη συζήτηση, πριν λίγο καιρό, δεν θα πίστευα στα αυτιά μου ότι λες αυτά τα πράγματα».

«Μπορεί να μην είμαι μεγάλη ιδεολόγος, που ονειρεύομαι ότι θα αλλάξω τον κόσμο - άλλωστε ανήκω στην τάξη που εκμεταλλεύεται την εργασία των άλλων, όπως λες- αλλά ξέρω να ξεχωρίζω έναν πραγματικό αγώνα από μία παρωδία. Στην Ελλάδα, ας πούμε, οι φοιτητές αγωνίζονται πραγματικά, γιατί έχουμε χούντα και πραγματικά δεν είναι ελεύθεροι».

«Κοίτα, και στην Αμερική απ' όπου ξεκίνησαν οι χίπς, φιλειργιστές ήταν, που διαδήλωναν για τον τερματισμό τού πολέμου στο Βιετνάμ. Είχαν και εκεί ιερό σκοπό. Δεν γίνονταν όλα για το σεξ, τα ναρκωτικά και το ροκ!»

«Ναι, αλλά κάτι δεν μου ταιριάζει. Τέλος πάντων... Αλήθεια, πώς τα βλέπεις τα πράγματα σε μας;»

«Νομίζω ότι η κατάσταση είναι οριακή, τα πράγματα στην Α. Σ.Ο.Ε.Ε. βρίσκονται σε αναβρασμό, όπως πιστεύω, και στις άλλες σχολές. Δεν ξέρω, θα δείξει. Πάντως έχουν αγριέψει τα πράγματα και η επανάσταση τα έχει βάλει άγρια με τους φοιτητές».

«Μου άρεσε το “επανάσταση”», είπε η Αφροδίτη γελώντας.

«Κατ' ευφημισμὸν το εἶπα! Αλήθεια, ο αδερφός σου τι κάνει;»

«Καλά είναι, είπε ὅτι μπορεί να είναι εδώ τις αποκριές. Η μαμά τον περιμένει πώς και πώς! Από ὅταν ἔφυγε, δεν μας ἔχει επισκεφτεί ξανά. Θα είναι η πρώτη φορά εδώ και πέντε χρόνια. Θα κά-
νουμε ἓνα μεγάλο πάρτι μασκέ. Φυσικά, θα ἔρθεις!»

«Και αν αρνηθώ;»

«Δε θα αρχίσουμε πάλι την ίδια κουβέντα!»

«Ο πατέρας σου συνήθισε στην ιδέα ὅτι ο αδερφός σου σπουδά-
ζει γιατρός;»

«Νομίζω ὅτι δεν θα τη συνηθίσει ποτέ. Πάντως, ἀπὸ ὅταν ἔφυγε για την Αμερική, ἔχει σταματήσει ο οικονομικός του αποκλεισμός. Δεν του στέλνει πέρα πολλά, ἀλλὰ αρκετά, ὥστε να μη στερείται τίποτα. Κατάλαβε ὅτι δεν πρόκειται να αλλάξει κάτι, ὅποια σκλη-
ρή στάση και αν κρατήσει ἀπέναντί του».

«Ο αδερφός σου τι λέει για την Αμερική;»

«Ο Ἄρης, ο τρελός αδερφός μου! Είναι ενθουσιασμένος με την ιατρική, τα νοσοκομεία, την ἔρευνα, που κάνουν. Είναι χρόνια μπροστά, σου λέει. Ὑπάρχει οργάνωση, αξιοκρατία και πολύ δου-
λειά. Αν αξίζεις προχωράς, αν ὄχι πας σπίτι σου».

«Ὅπως και εδώ, δηλαδή!»

«Ακριβώς, ὅπως και εδώ! Τους λείπει, ὁμως το δαιμόνιο ελλη-
νὸ πνεῦμα και πήγε ο Ἄρης, να το συμπληρώσει!»

«Τον ειρωνεύεσαι λίγο ἢ είναι ιδέα μου;»

«Αστειεύομαι, είναι εξαίρετος χαρακτήρας και θα γίνει ἓνας πολὺ καλὸς γιατρός. Να, ἓνας άντρας, σαν τον Ἄρη, θα σου ταίριαζε
Μυρτώ».

«Τι είναι αυτά που λες, Αφροδίτη, τι κοινό μπορεί να ἔχω εγὼ με τον αδερφό σου; Ἄλλος κόσμος αυτός, ἄλλος εγὼ».

«Το κοινό στοιχείο και των δύο σας είναι το πάθος, το ταμπερα-
μέντο. Μακάρι να ἔμπαινες στην οικογένειά μας!»

«Μη λες ανοησίες, αυτά δεν γίνονται, ἄλλωστε μας χωρίζει ἓνας
ωκεανός. Ἄσε που δεν ξέρω αν θα μου αρέσει και θα του αρέσω.

Ααα, και κάτι άλλο, εγώ δεν πρόκειται να φύγω ποτέ από την Ελλάδα!»

«Μεγάλες κουβέντες μη λες! Και πού ξέρεις; Μπορεί και να ξαναγυρίσει στην Ελλάδα. Δεν έφυγε δα και για πάντα».

«Προς το παρόν, μου αρέσει ο Άγγελος».

«Ο Άγγελος! Ο Άγγελος είναι ένα φάντασμα στο μυαλό σου, δεν υπάρχει, δεν μιλάτε καν».

«Εμένα αυτός μου αρέσει, τέλος!»

«Καλά, καλά, δεν επιμένω. Άσε να δούμε πώς θα τα φέρει η ζωή».

Τις βρήκε το ξημέρωμα να κουβεντιάζουν, και κουρασμένες, όπως ήταν, ξάπλωσαν μέχρι την άλλη μέρα, ως αργά το πρωί. Η Μυρτώ έμεινε μέχρι το κυριακάτικο μεσημεριανό. Αφού έφαγαν, ευχαρίστησε ευγενικά το ζεύγος Γεράνη για τη φιλοξενία, που της πρόσφεραν και πήρε το δρόμο της επιστροφής για το σπίτι της. Όταν έφτασε, έγινε σωστή ανάκριση από την αδερφή και τη μητέρα της κυρίως. Πώς ήταν το σπίτι τους, τι έφαγαν, πώς της φέρθηκαν οι Γεράνηδες.

«Πώς θέλετε να μου φέρθηκαν οι άνθρωποι; Ευγενικά, αφού ήμουν καλεσμένη της κόρης τους!»

«Φαντάζομαι η Ελεονώρα θα είναι ωραία γυναίκα και πολύ περιποιημένη», είπε με ένα καημό η κυρία Σοφία.

«Μία συνηθισμένη μητέρα είναι, χωρίς υπερβολές, όπως όλες».

«Πες τα παιδί μου», συμπλήρωσε ο πατέρας της, ο κύριος Παναγιώτης. «Η μητέρα σου νομίζει ότι, επειδή έχουν λεφτά, κυκλοφορούν στο σπίτι με βραδινές τουαλέτες».

«Για βραδινές τουαλέτες δεν ξέρω, αλλά υπηρέτριες θα έχουν σίγουρα. Έχουμε περάσει και εμείς από τέτοια σπίτια, κύριε Παναγιώτη μας, και ξέρουμε. Μη κοιτάς που ήμασταν άτυχες και καταλήξαμε στα Πατήσια».

Τα κορίτσια γέλασαν, γιατί η μητέρα τους σε κάθε περίπτωση, ανέφερε την παραμονή της στο σπίτι της πλούσιας κυρίας από

την Αίγυπτο. Τόνιζε πόσο την αγαπούσε και πόσο διαφορετική θα ήταν η ζωή της, αν εκείνη δεν είχε πεθάνει τόσο πρόωρα. Πόσα πράγματα έμαθε και πόσο κόσμος της καλής κοινωνίας είχε την ευκαιρία να γνωρίσει! Και πάντα ο κύριος Παναγιώτης, δήθεν θιγμένος, έλεγε «όσο περί τούτου», της καλής δηλαδή κοινωνίας, «δεν χωρεί αμφιβολία». Η κυρία Σοφία τότε πραγματικά τσαντιζόταν και απαντούσε νευριασμένη: «βεβαίως και δεν χωρεί αμφιβολία».

«Μην ακούς κανέναν, μαμά, εσύ έχεις δίκιο. Ό,τι μου έχεις πει το συνάντησα», την υποστήριζε η Μυρτώ, κλείνοντας το μάτι πονηρά στον πατέρα και την αδερφή της. «Και πώς είναι τα σπίτια και πώς συμπεριφέρονται και για το προσωπικό που έχουν και για τα αυτοκίνητα με τον σοφέρ. Όλα σου λέω, όλα!»

Μπορεί να ήταν η πρώτη φορά, που επισκεπτόταν το σπίτι της Αφροδίτης η Μυρτώ, δε συνέβαινε το ίδιο όμως και από την πλευρά της Αφροδίτης. Από τον πρώτο μήνα σχεδόν της γνωριμίας τους, είχε γνωρίσει την οικογένεια της Μυρτώς. Το σπίτι ήταν σαφώς μικρότερο και τα έπιπλα πολύ μικρότερης αξίας. Της είχε φανεί μικρό, πολύ μικρό. Ήταν σχεδόν όσο το υπνοδωμάτιό της, αλλά ταυτόχρονα και ζεστό. Αναγκαστικά, λόγω έλλειψης χώρου, όλη την ημέρα η οικογένεια βρισκόταν μαζί. Κουβέντιαζαν για την πολιτική κατάσταση, τις τελευταίες εξελίξεις, το μέλλον των παιδιών. Άκουγαν ραδιόφωνο και διάβαζαν εφημερίδες και περιοδικά. Η κυρία Σοφία συνήθως έραβε και πολλές φορές είχε πελάτισσα, με την οποία έκανε πρόβα.

Όλα αυτά ήταν πρωτόγνωρα για την Αφροδίτη και ταυτόχρονα πολύ διασκεδαστικά. Αυτές οι συζητήσεις και οι μικροτσακωμοί δεν υπήρχαν σπίτι της. Ο πατέρας της, άνθρωπος πολυσχολος, έλειπε πολλές ώρες από το σπίτι και, όταν επέστρεφε, συνέχιζε τη δουλειά στο γραφείο του, όπου δεχόταν και πολλές επισκέψεις. Από μικρά είχαν μάθει να μην τον ενοχλούν και τον επισκέπτονταν μόνο, όταν το επέτρεπε. Του φέρονταν με σεβασμό και σπάνια εξέφραζαν γνώμη διαφορετική. Επίσης, δε γίνονταν συζητήσεις

μπροστά τους για θέματα της δουλειάς, οικονομικά ζητήματα, και φυσικά η πολιτική ήταν απαγορευμένο θέμα. Σχεδόν ποτέ, δεν τους είχε ακούσει να καβγαδίζουν. Η μητέρα της, ακόμα και όταν είχε διαφορετική άποψη από τον πατέρα της, την εξέφραζε, όταν ήταν μόνοι τους. Μόνη εξαίρεση, η περίπτωση του Άρη. Είχε την εντύπωση ότι ζούσε σε ένα καλά προστατευμένο περιβάλλον, που όμως δεν ήταν η πραγματική ζωή. Η αντίδραση του Άρη αλλά και η φοίτησή της στο Πανεπιστήμιο την έκαναν να δει ότι υπάρχει και ένας άλλος κόσμος, που αγνοούσε.

Η άνεση, με την οποία η Μυρτώ μιλούσε στον πατέρα της, αρχικά την ξένισε. Μετά κατάλαβε όμως, ότι ο κύριος Παναγιώτης είχε τη δύναμη να δέχεται τη γνώμη του παιδιού του και να σέβεται τις επιθυμίες του. Αναρωτιόταν πώς ένας άνθρωπος χωρίς σπουδές και ιδιαίτερη μόρφωση γνώριζε τόσα πράγματα και τον απασχολούσαν άλλα τόσα. Ταυτόχρονα, άφηνε τα παιδιά του ελεύθερα να αποφασίσουν. Σκεφτόταν ότι η ίδια ποτέ δεν είχε πει στον πατέρα της τι πραγματικά αισθανόταν, πόσο πολύ αγαπούσε την αρχαία ελληνική ιστορία. Το μεγαλύτερο όνειρό της ήταν να γίνει αρχαιολόγος και να κάνει ανασκαφές. Έπεφτε το βράδυ να κοιμηθεί και φανταζόταν τον εαυτό της σκονισμένο, γεμάτο χώματα, να δίνει εντολές στους εργάτες, σε ένα χώρο ανασκαφής. Η πραγματικότητα ήθελε όμως να είναι μικρή κυρία Γεράνη. Δεν είχε πει ούτε καν στην μητέρα της γι' αυτή της την επιθυμία. Πίστευε ότι οι γονείς της δεν θα άντεχαν ένα δεύτερο γύρο αντιπαραθέσεων, μετά από την απόφαση του Άρη.

Την Κυριακή το απόγευμα, καθώς η Αφροδίτη και οι γονείς της έπιναν τον απογευματινό καφέ, τους ρώτησε:

«Λοιπόν, τώρα, που γνωρίσατε τη Μυρτώ, πώς σας φάνηκε;»

«Εξαιρετη κοπέλα και εντυπωσιακή. Εντυπωσιακή, όχι για την εμφάνιση της, αλλά για το δυναμισμό και το λόγο της. Έχει δική της προσωπικότητα και μεσογειακό ταμπεραμέντο», παρατήρησε η μητέρα της. «Κέρδισε τη συμπάθειά μου».

«Εσύ πατέρα, τι έχεις να πεις;»

«Συμφωνώ με τη μητέρα σου. Έχει όλα αυτά τα χαρακτηριστικά, που είναι θετικά σε έναν άντρα, αλλά μια γυναίκα την κάνουν επικίνδυνη».

«Ελα, πατέρα τώρα, τι απόψεις είναι αυτές; Σε τι μπορεί να είναι επικίνδυνη η Μυρτώ;» προκάλεσε την αγανάκτηση της κόρης του.

«Θα σου εξηγήσω τι εννοώ επικίνδυνη. Η κοπέλα αυτή είναι τόσο ανεξάρτητη, που θα είναι πολύ δύσκολο για κάποιον να την τιθασεύσει. Επίσης, είναι άσχημο να φαίνεται η γυναίκα πιο έξυπνη και αποφασιστική από τον άντρα. Τη θεωρώ επικίνδυνη για σχέση. Για φίλη και υπάλληλο, το τονίζω για υπάλληλο, τη βρίσκω εξαιρετική. Τώρα, όσον αφορά τη γυναίκα Μυρτώ, αφήνω να ανησυχήσει αυτός που θα την επιλέξει».

«Πατέρα, είσαι προκατειλημμένος, οι εποχές άλλαξαν. Οι γυναίκες μορφώνονται, εργάζονται και διεκδικούν στη ζωή ίσα δικαιώματα με τους άντρες. Δεν περιμένουν τον ιππότη του παραμυθιού. Αλλά και οι νέοι άντρες έχουν αλλάξει, θέλουν γυναίκες μορφωμένες, με άποψη, όχι με καλή προίκα και να κάθονται στο σπίτι».

«Αυτές είναι μοντέρνες απόψεις, που διαδίδονται στα πανεπιστήμια από αριστερούς κυρίως, που είναι άθεοι και δεν πιστεύουν στο θεσμό της οικογένειας. Σαν τους χίπις, που ζουν στα κοινόβια».

«Κάνεις λάθος, το να πιστεύεις στην ελευθερία των ανθρώπων και την ισότητα, δεν σημαίνει ότι δεν έχεις όρια ή δεν πιστεύεις σε θεσμούς. Πάντως, όχι σε παρωχημένους».

«Αφροδίτη, όταν θα αναλάβεις τη διοίκηση του εργοστασίου, θα καταλάβεις ότι δεν είμαστε όλοι ίσοι και πρέπει να επιβάλουμε μέτρα αυστηρά, γιατί αλλιώς θα χαθούμε σαν κοινωνία».

«Δική σου άποψη είναι αυτή, όχι δική μου», είπε φανερά νευριασμένη η Αφροδίτη. «Και αν είναι να εκμεταλλεύομαι όλο τον κόσμο, για να έχω λεφτά και να με μισούν, βρες κάποιον άλλον, να κάνει αυτή τη δουλειά. Και ακόμα καλύτερα, αποκλήρωσε με, αν θες. Θα σας έλεγα να κάνετε ένα ακόμα παιδί, αλλά μεγάλωσατε

και αυτά που έχετε, προφανώς δεν σας ικανοποιούν».

«Τι κουβέντες είναι αυτές, που τόλμησες και ξεστόμισες στους γονείς σου; Τόσο αχάριστη είσαι; Σου έχουμε προσφέρει τα πάντα, αυτό είναι το ευχαριστώ; Και πού πήγε ο σεβασμός απέναντί μας;»

«Αν θεωρείς ότι το να εκφράζω τη γνώμη μου είναι αχαριστία και ασέβεια, τότε κάνεις λάθος και λυπάμαι. Πατέρα, κατάλαβε ότι είμαι ένα ενήλικο άτομο, όχι η μικρή σου κόρη. Τελικά, είχε δίκιο ο Άρης, που έφυγε».

«Μην το ξαναπείς αυτό!», είπε ουρλιάζοντας ο Γεράνης. Είχε θυμώσει τόσο πολύ, γιατί τα παιδιά του δεν τον υπάκουαν πια. Αμέσως κατηγορήσε τη γυναίκα του:

«Δικό σου επίτευγμα είναι όλα αυτά. Αν με είχες αφήσει να δράσω πιο αποφασιστικά με τον Άρη, δεν θα φτάναμε ως εδώ. Ο Άρης στην Αμερική και η Αφροδίτη να με αμφισβητεί τόσο φανερά».

«Και πάλι δεν θα είχες καταφέρει και πολλά», απάντησε η Ελεονώρα με απόλυτη ηρεμία. Μεσα της όμως αισθάνθηκε μία κρυφή ικανοποίηση, που η Αφροδίτη επιτέλους είχε ορθώσει το ανάστημά της στον πατέρα της. Στο νερό που τρέχει, όταν χτίσεις ένα φράγμα, θα αναχαιτίσεις τη ροή του προσωρινά. Όταν όμως θα σπάσει το φράγμα, θα ξεχυθεί με τόση ορμή, που θα κάνει μεγάλες καταστροφές στο πέρασμά του. Ενώ, αν το είχες αφήσει να περάσει εξ αρχής, θα είχε απλώς παρασύρει λίγα χώματα και πέτρες από τις όχθες, γλιτώνοντας έτσι μεγαλύτερη καταστροφή».

Αυτά είπε και ανέβηκε στο δωμάτιο της, αφήνοντας τον Νικόλα Γεράνη να σκέφτεται τα λεγόμενά της. Άλλωστε και ο ίδιος είχε αντιδράσει στον πατέρα του και είχε ακολουθήσει το δρόμο του. Από την άλλη ήταν και τα παιδιά των φίλων του, αυτά, γιατί άκουγαν τους γονείς τους; Μπα, κάπου είχε κάνει λάθος, κάπου η κατάσταση είχε ξεφύγει από τον έλεγχό του και δεν υπήρχε επιστροφή!

Η Αφροδίτη έπεσε στο κρεβάτι της χαρούμενη, γιατί για πρώτη φορά μίλησε στον πατέρα της, όπως ήθελε. Έπρεπε να πει

και για την αρχαιολογία! Την επόμενη φορά θα το πει, σίγουρα θα το πει. Αποκοιμήθηκε και ονειρεύτηκε ότι βρισκόταν στην έρημο της Αιγύπτου, σε μία μεγάλη πυραμίδα και εξερευνούσε τον τάφο ενός Φαραώ.

Στο σπίτι των Γεράνηδων επικρατούσε μεγάλη αναστάτωση, για δύο λόγους: θα έκαναν την τσινοπέμπτη το καθιερωμένο ετήσιο πάρτι μασιέ αλλά θα ερχόταν και ο Άρης. Είχε τελειώσει τη σχολή και είχε ολοκληρώσει δύο χρόνια ειδικότητας στη χειρουργική, είχε ζητήσει αναβολή τής ειδικότητας του, για να υπηρετήσει το στρατιωτικό του στην Ελλάδα. Ήταν μια υποχρέωση, που δεν μπορούσε να την αναβάλλει, αλλιώς θα κηρυσσόταν ανυπότακτος και δε θα μπορούσε να πηγαινοέρχεται ελεύθερα. Η χαρά τής Ελεονώρας ήταν απερίγραπτη! Από όταν είχε φύγει για την Αμερική, δεν είχε ξαναέρθει. Ένα ταξίδι είχε κάνει μαζί με την Αφροδίτη και τον είχαν επισκεφτεί στη Νέα Υόρκη. Κρυφόκαιγε και η ελπίδα ότι μπορεί στο μεταξύ να άλλαζε γνώμη και να μην ξαναέφευγε από την Ελλάδα. Θα έμενε για δύο χρόνια, ήταν μεγάλο το διάστημα και πολλά μπορεί να συνέβαιναν.

Η Μυρτώ με την Αφροδίτη μόλις είχαν τελειώσει το μάθημα και κατευθύνονταν προς μία καφετέρια, να πιούν ένα καφέ. Οι εξελίξεις ήταν πολλές και είχαν πολλά να συζητήσουν. Από τον ερχομό του Άρη και το πάρτι, μέχρι την κατάληψη της νομικής. Ήταν Φλεβάρης του 1973. Μόλις μπήκαν, έβγαλαν τα παλτά τους και τα κασιόλ, που τους τα είχε πλέξει η κυρία Σοφία, ίδια και στις δύο. Παρήγγειλαν καφέδες, ήταν φανερά αναστατωμένες. Πριν λίγες

μέρες, έγινε η πρώτη μαζική αντιδικτατορική αντίδραση των φοιτητών. Τα επεισόδια είχαν ξεκινήσει από τις αρχές Φλεβάρη και κλιμακώθηκαν στις 22 Φλεβάρη με την κατάληψη της Νομικής. Η Αφροδίτη ξεκίνησε τη συζήτηση λέγοντας:

«Το περίμενες αυτό που έγινε στη Νομική;»

«Στην κατάληψη αναφέρεσαι, να υποθέσω. Ήταν αναμενόμενο νομίζω, μετά και τα τελευταία μέτρα, που αποφάσισε η χούντα για το φοιτητικό κίνημα και την διακοπή τής αναβολής της στράτευσης σε όσους απέχουν από τα μαθήματα. Ήδη από τις αρχές τού μήνα έχουν αρχίσει οι συλλήψεις και όσο περνάει ο καιρός κλιμακώνονται».

«Νομίζω ότι τα χειρότερα δεν έχουν έρθει. Φοβάμαι μήπως έχουμε και σκοτωμούς, οι σχολές είναι καζάνι που βράζει. Στο Πολυτεχνείο τα μαθήματα έχουν σταματήσει». Η Μυρτώ συμφώνησε και με τρόπο έβγαλε από την τσάντα της ένα απόκομμα από την εφημερίδα «Το ΒΗΜΑ». «Διάβασέ το», είπε στη συμφοιτήτριά της.

«Τρεις χιλιάδες φοιτηταί, ως μετέδωσε το Ασσοσιέτεντ Πρες παρέμειναν και πέραν του μεσονυκτίου εντός του κτηρίου του Πανεπιστημίου επί των οδών Σίνα, Σόλωνος και Μασσαλίας εις εκδήλωσιν διαμαρτυρίας δια την άρσιν των αναστολών κατατάξεων των συναδέλφων των. Έξω του κτηρίου διενυκτέρευσαν επίσης ισχυραί αστυνομικαί δυνάμεις, αφού προηγουμένως διέλυσαν μικροσυγκεντρώσεις άλλων και αντιφρονούντων φοιτητών εις τας γύρω παρόδους(...) Οι φοιτηταί δεν επέτρεπαν την είσοδο στο κτήριο της οδού Σόλωνος παρά μονάχα στους φοιτητάς με την επίδειξη ταυτότητος. Κατά τις 2 το μεσημέρι οι φοιτηταί, που ευρίσκοντο στους διαδρόμους του κτηρίου και στην ταράτσα της Νομικής, έδωσαν όρκο, ο οποίος επαναλήφθη και από τους φοιτητάς, που ευρίσκοντο στις σκάλες και στους κάτω ορόφους του κτηρίου. Στον όρκο αναφέρεται: «Εμείς, οι φοιτηταί των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων ορριζόμαστε στο όνομα της ελευθερίας να

αγωνισθούμε μέχρι τέλους για την κατοχύρωση: α) των ακαδημαϊκών ελευθεριών, β) του πανεπιστημιακού ασύλου, γ) της ανακλήσεως όλων των καταπιεστικών νόμων και διαταγμάτων». Ολίγον προ του μεσονυχτίου οι εντός του ικηρίου φοιτηταί ανήγγειλαν ότι αρχίζουν απεργίαν πείνης».

«Καλά απίστευτο! Τρεις χιλιάδες άτομα, πάρα πολλά!»

«Τρεις χιλιάδες άτομα και εγώ κλεισμένη στο σπίτι. Ο πατέρας μου έχει φίλο στην ασφάλεια, που δεν είναι και πολύ φανατικός με τη χούντα, και του είπε ότι θα έκαναν οι ασφαλίτες αυτές τις μέρες ντου στα φοιτητικά στέκια. Μπορεί να έμπαιναν και στο Πολυτεχνείο. Γι' αυτό, μου απαγόρευσε να κατέβω στο κέντρο. Και σήμερα με τα χίλια ζόρια ήρθα», παραπονέθηκε η Μυρτώ.

«Εγώ πάλι δεν υπήρχε περίπτωση να πάω», απάντησε η Αφροδίτη, «όχι μόνο, γιατί θα μου το απαγόρευε ο πατέρας μου, αλλά φοβάμαι πολύ».

«Εγώ καθόλου δεν φοβάμαι! Θέλω να το ζήσω όλο αυτό. Τρεις χιλιάδες φοιτητές μαζί ενωμένοι, μια ψυχή, ένα στόμα, να δίνουν όρκο ότι θα αγωνιστούν για την ελευθερία του Πανεπιστημίου. Μου είπε κάποιος από τη σχολή ότι ήταν και ο Άγγελος, από τους πρώτους στην ταράτσα της Νομικής, τον έδειχνε και η φωτογραφία στην εφημερίδα».

«Θεός φυλάξοι, να τον συλλάβουν και μετά θα δει τι έχει να τραβήξει».

«Ο Άγγελος είναι αγωνιστής, δεν τον φοβίζεται τίποτα. Έναν τέτοιο άντρα θα αγαπήσω και εγώ», είπε αποφασιστικά η Μυρτώ και σίγουρη ότι θα συμβεί.

«Αρκεί να σε αγαπήσει και αυτός. Ο Άγγελος αγνοεί και την ύπαρξή σου ακόμα».

«Τώρα έγινες καιιά. σως ζηλεύεις ή ίσως δε θες να πέσει η χούντα, γιατί βολεύει τα σχέδια του πατέρα σου». Ήθελε να της πει ότι το όνομά του ακούγεται να είναι ανάμεσα σε αυτούς, που επωφελήθηκαν από τους συνταγματάρχες. Του δόθηκαν χαριστικά

δάνεια και εκτάσεις τού δημοσίου για την ανέγερση του νέου εργοστασίου. Με το αζημίωτο, φαντάζεται κανείς. Φυσικά, δεν της τα είπε όλα αυτά. Αν το έκανε, θα έβαζε αυτομάτως τέλος στη φιλία τους. Όλα έχουν τα όρια τους.

«Μη γίνεσαι πικρόχολη, άλλωστε ξέρεις τις απόψεις μου και για την χούντα και για κάποιες από τις επιλογές τού πατέρα μου. Δεν είμαι ο πατέρας μου και δεν θα απολογούμαι γι' αυτόν. Αν τώρα δε σου κάνω για παρέα, καλύτερα είναι να σταματήσουμε εδώ».

«Συγγνώμη, το παρακίνανα, αλλά αυτές τις μέρες είμαι κάπως».

«Καλά, σε συγχωρώ. Για να αλλάξουμε θέμα, θα έρθεις την τσικνοπέμπτη στο πάρτι, που θα κάνουμε σπίτι;»

«Δεν ξέρω, δεν έχω διάθεση. Θα είναι και τόσος κόσμος, δεν θα γνωρίζω κανένα, θα αισθάνομαι άβολα».

«Θα είμαι εγώ και σε θέλω, γιατί και εγώ δεν έχω κάποια άλλη φίλη ή φίλο τόσο στενό. Το καλύτερο στο άφησα για το τέλος. Θα είναι και ο αδερφός μου, έρχεται από την Αμερική. Θα έρθει για να πάει στρατό».

«Αλήθεια; Μπράβο! Καλώς να τον δεχτείτε. Αλλά και πάλι δε θέλω να έρθω. Τον αδερφό σου μπορώ να τον γνωρίσω και κάποια άλλη μέρα».

«Εγώ λέω ότι θα έρθεις, για αυτό καλό θα ήταν μία από αυτές τις μέρες να πάμε να νοικιάσουμε στολές, γιατί θα ντυθούμε φυσικά. Μία φίλη τής μαμάς μου έχει βεστιάριο στο Κολωνάκι. Και για να σε προλάβω, θα στην κάνω δώρο εγώ».

«Μου αρέσει που περνάμε τόσο εύκολα από τα σοβαρά θέματα στο τι θα ντυθούμε την τσικνοπέμπτη!»

«Έλα βρε Μυρτώλα, μη γκρινιάζεις, να διασκεδάσουμε και λίγο. Δεν κάνουμε κάτι κακό. Όσο για τα σοβαρά δεν σταματούν ποτέ!»

Η Μυρτώ, ενώ αρχικά είχε σιοπό να μην πάει, δεν ήθελε να χαλάσει το χατίρι τής φίλης της και αφετέρου την ενθουσίασε το γεγονός ότι θα νοίκιαζαν πραγματικές στολές τού θεάτρου. Μάλι-

στα μετά τον καφέ, οι δύο φίλες, μη χάνοντας καιρό, επισκέφθηκαν το βεστιάριο. Φτάνοντας, κοιτάζαν μία – μία τις στολές, που κρέμονταν και δεν ήξεραν ποια να πρωτοδιαλέξουν. Ξεκίνησαν από αυτές που ήταν εποχής. Δούμισσες, μαρμησές, Κάρμεν, αρχαία αιγύπτια, αρχαία ρωμαία, καλόγρια, τσάρλεστον, ακόμα και αμαλίες είχε. Τις ξεκρέμαγαν, τις ακουμπούσαν πάνω τους, στριφογύριζαν χαρούμενες, έπαιρναν το ίδιο ύφος, ανάλογα με το θέμα της στολής.

«Πιστεύω ότι η Κάρμεν θα σου πηγαίνει καλύτερα από όλες, είπε η Αφροδίτη. Θα κάνει αντίθεση το κόκκινο της στολής με το λευκό δέρμα και τα μαύρα σου μαλλιά».

«Να σου πω, μου αρέσει το κόκκινο και σαν χρώμα. Θα ντυθώ σπανιόλα, το αποφάσισα. Για σένα τι σκέφτηκες;»

«Εγώ ήρθα αποφασισμένη, μην κοιτάς που δοκίμαζα. Θα ντυθώ τσάρλεστον».

«Πονηρή, και έκανες πως δεν ήξερες!»

«Η Δανάη δεν θέλει να έρθει;»

«Μπα, κάνουν πάρτι κάποια παιδιά από το σχολείο και θα θέλει να πάει σε αυτό. Έχω αντιληφθεί ότι ενδιαφέρεται για κάποιον νεαρό».

«Καλά, εσύ ξέρεις. Απλώς δεν ήθελα να σκεφτεί ότι δεν τη κάλεσα».

Η Δανάη, όταν της το ανέφερε η Μυρτώ, αρχικά προβληματίστηκε. Αποφάσισε, όμως, ότι δεν ήταν η κατάλληλη στιγμή να επισκεφτεί την οικία των Γεράνηδων. Την απασχολούσαν πιο σημαντικά θέματα. «Κάποια άλλη φορά», είπε.

Η τσικνοπέμπτη είχε φτάσει. Το σπίτι των Γεράνηδων ήταν έτοιμο, να δεχτεί τον κόσμο, που ήθελε να γιορτάσει την τσικνοπέμπτη. Η διακόσμηση είχε ολοκληρωθεί, φαγητά και ποτά ήταν έτοιμα. Εκτός από τα ψητά, που θα άρχιζαν να τα ψήνουν σταδιακά οι ψήστες, που είχε προσλάβει ο πατέρας της Αφροδίτης για τη συγκεκριμένη βραδιά. Τα ψητά θα σερβίρονταν σταδιακά και ζεστά, κατευθείαν από τα κάρβουνα στους καλεσμένους, όπως ακριβώς απαιτούσε η παράδοση. Η Ελεονώρα αντιδρούσε με την ιδέα του να στηθούν ψησταριές στον κήπο τους, αλλά ο Νικόλας της έλεγε «τσικνοπέμπτη χωρίς τσίνα δεν υπάρχει, πρέπει να το χωνέψεις». Τα γκαρσόνια είχαν ντυθεί και αυτά με τα μαύρα παντελόνια, τα άσπρα πουκάμισα και τα παπιγιόν. Είχαν πάρει τη θέση τους. Είχαν στηθεί δύο μπαρ με ποτά και μία εξέδρα, όπου θα έπαιζε η ορχήστρα μουσική όλο το βράδυ. Τα έπιπλα είχαν μετακινηθεί, προκειμένου να υπάρχει αρκετός χώρος για χορό και προκειμένου να αποφευχθούν τυχόν ζημιές. Στην απέναντι ακριβώς πλευρά από τα ποτά είχαν στηθεί δύο τεράστιες τραπεζαρίες, ως μπουφές. Διάφορα καναπεδάκια αλλά και πιο παραδοσιακά μεζεδάκια θα συμπλήρωναν τα ψητά κρέατα.

Στο σπίτι της Αφροδίτης εδώ και πολλά χρόνια διοργανωνόταν κάθε χρόνο, την ίδια μέρα, αυτό το πάρτι. Ήταν ένα από τα κλασσικά αποκριάτικα γλέντια της κοσμικής Αθήνας, «η χοροεσπερίδα», όπως συνήθιζε να την αποκαλεί η Ελεονώρα, που λόγω της ελλειπτοσμένης της συμπεριφοράς, της άρεσε να αποδίδει σε όλα τα γεγονότα έναν ευρωπαϊκό αέρα. Η εμπειρία τους είχε δείξει ότι όλοι, ακόμα και αν το αρνούνται, τελικά ενθουσιάζονται με τα ελληνικά εδέσματα και την ελληνική λαϊκή μουσική. Αν και το

μπουζούκι ήταν λαϊκό όργανο, που εξέφραζε τα συναισθήματα του λαού, δημιουργούσε κέφι και στα σαλόνια. Μετά το Χιώτη, που το εισήγαγε στα μουσικά ακούσματα των ανώτερων κοινωνικών τάξεων, ήρθε ο Μίκης Θεοδωράκης και έδωσε τη θέση που του άρμοζε στην τέχνη. Πιο απλά, όταν άναβε το γλέντι και η ορχήστρα είχε μπουζούκι, η πίστα έπαιρνε φωτιά. Επίσης είχε προβλεφθεί να υπάρχει ξένη μουσική, κυρίως σέικ, που θα ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των πιο νεαρών καλεσμένων. Μουσική, φαγητά και ποτά θα υπήρχαν άφθονα και για όλα τα γούστα!

Η Αφροδίτη είχε ετοιμαστεί, είχε βάλει τη στολή της και ήταν στο δωμάτιο του αδερφού της. Ήταν ψηλή και αδύνατη κοπέλα, με λεπτά χαρακτηριστικά, έμοιαζε πολύ στην μητέρα της. Όλα πάνω της μαρτυρούσαν ότι είχε αριστοκρατική καταγωγή και μία ευγενική ψυχή. Πολλές φορές η Μυρτώ απορούσε πώς μια κοπέλα σαν και αυτή, ήταν μόνη της. Το ίδιο, βέβαια, σκεφτόταν και η Αφροδίτη για τη Μυρτώ. Ο Άρης παρατηρούσε την αδερφή του και δεν πίστευε στα μάτια του. Η μικρούλα Αφροδίτη είχε γίνει μεγάλη κοπέλα πια. Είχε αλλάξει πολύ τα τελευταία χρόνια, είχε ωριμάσει. Συνέχιζε να είναι όμως συνεσταλμένη και ντροπαλή. Το αντίθετο με τον Άρη.

«Στις ομορφιές σου είσαι μικρή. Υπάρχει κάποιος ιδιαίτερος λόγος»

«Λόγος, τι λόγος;»

«Κάποιος νεαρός ας πούμε, που θες να του κάνεις εντύπωση;»

«Μπα, δυστυχώς δεν υπάρχει τίποτα και δε βλέπω και τίποτα στον ορίζοντα να έρχεται!»

«Πωπω! Τι απογοήτευση είναι αυτή! Μικρή είσαι ακόμα, ο έρωτας έρχεται εκεί, που δεν τον περιμένεις και σου αναστατώνει τη ζωή».

«Αυτά γίνονται στα μυθιστορήματα - το λέει και η λέξη, είναι ιστορίες από μύθους- και στις ταινίες. Ίσως κάποιοι άνθρωποι να μη γνωρίσουν ποτέ τον έρωτα».

«Μη λες βλακείες, αυτό δε γίνεται. Όλοι κάποια στιγμή στη ζωή

τους θα ερωτευθούν. Το αν θα το ζήσουν, εξαρτάται από το πόσο διαθέσιμοι θα είναι. Ξέρεις, στον έρωτα μπροστά, πολλοί δειλιάζουν».

«Τι είναι αυτά που λες, ποιος μπορεί να δειλιάσει μπροστά στον έρωτα; Και τι είναι ο έρωτας;»

«Δειλιάζουν αδερφούλα, γιατί είναι επίπονος, χάνεις τον έλεγχο, παρσύρεσαι σε μια δίνη, που δεν ξέρεις πού θα σε οδηγήσει. Μπορεί να κάνεις γαλήνιο ταξίδι, μπορεί όμως να σε τσακίσει στα βράχια . Μπορεί να σε κάνει να χάσεις τον εαυτό σου, την αξιοπρέπεια σου, μπορεί όμως και να σε εμπνεύσει , ακόμα και στο έγκλημα οδηγεί».

«Με τρώμαζες με όλα αυτά, έτσι που τα περιγράφεις, καλύτερα είμαι έτσι» και ξέσπασε σε γέλια η Αφροδίτη. «Με σένα τι γίνεται, μήπως σε έχει γοητεύσει κάποια κοσμοπολίτισσα νεοϋορκέζα;»

«Υπάρχουν πολλές και ενδιαφέρουσες περιπτώσεις».

«Περιπτώσεις; Άρη, δεν είναι ιατρικά περιστατικά, σε γυναίκες αναφέρομαι».

«Και εγώ, επίσης. Απλώς δεν έχω δέσει με καμία. Δεν έχει προκύψει κάτι παραπάνω, αυτό που αναζητώ, που οφείλω στον εαυτό μου να ζήσω».

«Είμαστε, λοιπόν, και οι δύο σε κατάσταση προσμονής».

«Για πες μου, όμως, εσύ πώς τα περνάς, γενικότερα τι άλλο κάνεις;»

«Εδώ, όπως τα ξέρεις, πάω στη σχολή, διαβάζω, πηγαίνω και συχνά στο εργοστάσιο, να μπαίνω στο πνεύμα τής δουλειάς. Μπορώ να πω ότι μου αρέσει κυρίως το δημιουργικό κομμάτι, έχω κάποιες ιδέες για νέα προϊόντα. Το ευχάριστο είναι ότι ο πατέρας τις ακούει με ενδιαφέρον».

«Με τον πατέρα πώς τα πάτε;»

«Ο πατέρας είναι, όπως τον ξέρεις, μας αγαπάει, είναι υπερπροστατευτικός, θέλει όμως να τα ελέγχει όλα. Θεωρεί ότι έχει το αλάνθαστο. Μερικές φορές με πνίγει, δεν αφήνει περιθώρια. Πριν

λίγο καιρό μάλιστα, είχαμε και μία έντονη συζήτηση. Ήταν η πρώτη φορά, που του αντιμίλησα. Πειράχτηκε, αλλά καλό είναι να συνηθίζει ότι υπάρχουν και διαφορετικές απόψεις».

«Νομίζω ότι καλά έκανες και από τη στιγμή που θα δουλέψετε μαζί, θα πρέπει να σε υπολογίζει. Επίσης, να σταματήσει να είναι τόσο συγκεντρωτικός. Για πες μου ειλικρινά, είσαι ευχαριστημένη που πρόκειται να δουλέψεις στο εργοστάσιο;»

«Δε σου κρύβω ότι το μεγάλο μου όνειρο ήταν να γίνω αρχαιολόγος, όμως δεν μπορούσα να δώσω μετά και από σένα τέτοια απογοήτευση στον πατέρα. Στην αρχή πείστηκα, τα οικονομικά δεν με ξετρελαίνουν, σαν επιστήμη εννοώ. Τα θεωρώ πεζά. Όπως σου είπα το δημιουργικό κομμάτι του εργοστασίου με ενδιαφέρει πιο πολύ. Η προσέγγιση νέων αγοραστών, τα καινοτόμα προϊόντα. Εκεί που πιέζομαι πολύ, είναι οι οικονομικές συναλλαγές, η διοίκηση των εργατών. Θα σου ομολογήσω κάτι, θεωρώ άδικη αυτή την ανισότητα. Φυσικά δεν τολμώ να το ξεστομίσω στον πατέρα, γιατί θα γίνει έξω φρενών. Θεωρεί ότι όλοι του χρωστάνε. Εσύ είσαι ευχαριστημένος με την ιατρική;»

«Απολύτως. Νομίζω ότι δε θα μπορούσα να κάνω κάτι άλλο στη ζωή μου, θα ήταν μεγάλο λάθος».

Τη συζήτησή τους διέκοψε η Ελεονώρα, η οποία τους είπε ότι σε λίγο θα άρχιζε να συγκεντρώνεται κόσμος και έπρεπε να κατέβουν.

«Ειλικρινά μητέρα, τα βαριέμαι πολύ όλα αυτά. Ξέρεις τι μου έχει λείψει πιο πολύ; Να έβγαινα με κανά δυο φίλους σε κάποιο κουτουνάκι, να ακούγαμε ρεμπέτικα με λίγο κρασάκι, και όχι τα πάρτι μαςιέ», γκρίνιαζε ο Άρης.

«Έχεις καιρό να το κάνεις και αυτό», απάντησε η μητέρα του.

Η κυρία Ελεονώρα ήταν τόσο χαρούμενη αυτές τις μέρες, επειδή βρισκόταν και πάλι στο σπίτι ο Άρης. Επίσης, οι σχέσεις του με τον πατέρα του, προς μεγάλη ανακούφισή της, είχαν εξομαλυνθεί σε μεγάλο βαθμό. Σίγουρα είχε λείψει πολύ όλα αυτά τα

χρόνια και στον Νικόλα Γεράνη ο γιος του. Ας μην ήθελε να το παραδεχτεί. Είχε συμβεί και κάτι άλλο όμως. Όλοι, φίλοι και συγγενείς, αναφέρονταν στον Άρη με σεβασμό, σπούδαζε γιατρός και μάλιστα στην Αμερική. Κάτι που ο ίδιος είχε πετύχει με πολλή δουλειά και κόπο, ο γιος του το είχε καταφέρει απλά και μόνο με την επαγγελματική του ιδιότητα. Ως πατέρας φούσκωνε από περηφάνια, σε τελική ανάλυση δικός του γιος ήταν, δικό του αίμα, είχε κάθε δικαίωμα!

Η Αφροδίτη χαιρετούσε ευγενικά τους προσκεκλημένους που κατέφθαναν, οι περισσότεροι μασκαρεμένοι με στολές διάφορες. Όλες προσεγμένες, κάποιοι πιο τολμηροί έρχονταν και μασκαρεμένοι με αυτοσχέδιες στολές. Περίμενε με αγωνία τη Μυρτώ, για να έχει κάποιον δικό της, να σχολιάζει τα γεγονότα της βραδιάς. Ο Άρης, από την άλλη, μονοπωλούσε το ενδιαφέρον με τις σπουδές του, την πρόοδο στην ιατρική και τη ζωή στη Νέα Υόρκη. Η Νέα Υόρκη εξάπτει τη φαντασία των ανθρώπων. Τι και αν ο Άρης περνούσε τον περισσότερο καιρό εργαζόμενος στο νοσοκομείο και μετά διαβάζοντας στο σπίτι. Η εκπαίδευσή του ήταν απαιτητική και δεν υπήρχε πολύς ελεύθερος χρόνος για διασκέδαση και κρασιάλη, εκτός φυσικά ελαχίστων εξαιρέσεων.

Κάποιοι από τους καλεσμένους ήταν στον κήπο, η βραδιά ήταν γλυκιά, χωρίς κρύο και στον αέρα αναδύονταν οι μυρωδιές από τα ψητά. Τσινοπέμπτη ήταν άλλωστε. Ο Έλληνας, ως λαός, μέσα από τη λαϊκή του παράδοση, έχει εφεύρει τρόπους, να σπάει τη μονοτονία του χρόνου, όπως με γιορτές, που συνδυάζουν διασκέδαση με φαγητό. Έτσι, για να ξεριζίζει το κακό. Μια τέτοια μέρα ήταν και αυτή και όλοι ήταν χαρούμενοι και διασκέδαζαν. Απόμα και αυτοί, που η ζωή τους δεν είναι τόσο άνετη ή έχουν προβλήματα, τα παραμερίζουν και ζουν στο πνεύμα της ημέρας: καλό φαγητό, τραγούδι και χορός. Η Αφροδίτη βγήκε για λίγο στην κήπο. Η ορχήστρα στο εσωτερικό του σπιτιού έπαιζε σε λατινικούς ρυθμούς, σάλσα και ρούμπα. Κάποιοι τολμηροί είχαν ήδη

ξεινήσει το χορό, προθερμαίνοντας τη πίστα και αποσπώντας το χειροκρότημα και τα επιφωνήματα των υπολοίπων παρευρισκομένων. Τότε ήταν που έφτασε στο σπίτι των Γεράνηδων η Μυρτώ.

Φορούσε τη στολή της Κάρμεν, κόκκινη με μαύρο. Μαύρες μπαρέτες ψηλοτάκουνες, μαύρο διχτυωτό καλσόν. Το φόρεμα είχε βαθύ ντεκολτέ και στενό κορσάκι μέχρι τη μέση, ενώ κάτω από τη μέση συνέχιζε με βολάν ως τον αστραγάλο. Από τη μια μεριά, το φουστάνι ήταν πιασμένο ψηλά στο μηρό, αφήνοντας το πόδι ακάλυπτο. Τα μαλλιά της η Μυρτώ τα είχε αφήσει λυτά και έπεφταν μπουκλές κάτω από τους ώμους, ενώ τα μπροστινά, για να μην πέφτουν στο πρόσωπό της και την ενοχλούν, τα είχε μαζέψει στο πίσω μέρος του κεφαλιού με ένα στεκάνι. Είχε βάλει κόκκινα τα χείλη και είχε τονίσει τα μάτια της με μαύρο αι-λάινερ και μάσκαρα. Είχε μια ομορφιά άγρια και επιβλητική, το σώμα δυνατό και στητό κατέληγε σε ένα βλέμμα σκοτεινό και ταυτόχρονα φλογερό. Ήταν μια γνήσια ισπανίδα, που ακούσε ένα νεύμα της, και ο ταυρομάχος θα έμπαινε δυνατός στην αρένα.

Έψαξε σε όλη την αίθουσα, να δει την Αφροδίτη ή κάποιον γνωστό. Αλλά σε τόσο κόσμο δε διέκρινε κανέναν, ήταν και μεταμφιεσμένοι. Ένωσε αμήχανα για μια στιγμή, μόνη της στο κέντρο της αίθουσας, με τόσο άγνωστο κόσμο γύρω της. «Αχ βρε Αφροδίτη, τι μου κάνεις;», μονολόγησε και κατευθύνθηκε προς το μπαρ, για να πάρει ένα ποτήρι κρασί, μήπως και χαλαρώσει.

Η είσοδος της, όμως, δεν είχε περάσει απαρατήρητη. Κάποιο ζευγάρι ματιών τη παρακολουθούσε επίμονα και μια καρδιά είχε σκιρτήσει, μόλις την αντίκρισε. Ο Άρης είχε εντυπωσιαστεί από την κοπέλα και από τα έντονα χαρακτηριστικά της. «Μοιάζει σαν κάποιος ζωγράφος να έχει τονίσει τα χαρακτηριστικά και τα χρώματα του προσώπου. Τόσο έντονες ήταν οι αντιθέσεις και τόσο ξεκάθαρες οι γραμμές», σκέφτηκε. Την παρακολουθούσε, που στεκόταν μόνη και αμήχανη και αναρωτήθηκε ποια μπορεί να είναι αυτή η κοπέλα. Σίγουρα δεν την ήξερε αλλά και αυτή δε φαινόταν

να γνωρίζει κάποιον από τους προσκεκλημένους. Για ένα ήταν σίγουρος, του άρεσε πολύ και θα της μιλούσε. Έλειπε και η Αφροδίτη, μπορεί να ήταν δική της φίλη. Μόλις την είδε να κατευθύνεται προς το μπαρ, δεν έχασε ευκαιρία.

«Για τα μάτια μιας γυναίκας σαν και εσάς κάθε ταυρομάχος θα ήταν έτοιμος να θυσιαστεί στην αρένα».

«Ορίστε;» έκανε απορημένη η Μυρτώ, που αιφνιδιάστηκε με το σχόλιο του νεαρού άντρα. Κολακευτικό μιν, αλλά και τι θράσος; «Αυτοί οι νεαροί καλών οικογενειών», σκέφτηκε, «νομίζουν ότι μπορούν να έχουν ό,τι θέλουν».

«Ευχαριστώ, αλλά νομίζω ότι είστε λίγο υπερβολικός. Αφήστε, που αυτά τα σχόλια είναι λίγο ντεμοντέ, ταυρομαχίες και άντρες έτοιμοι να θυσιαστούν», απάντησε απότομα. Ο Άρης κοκκίνισε ελαφρά, γιατί δεν περίμενε τέτοια αντίδραση αλλά δεν έχασε την ψυχραιμία του:

«Από πότε είναι ντεμοντέ η αγάπη ενός άντρα για μια γυναίκα;»

«Αααα! ως εδώ!» σκέφτηκε. «Ποσο θράσος έχει αυτός και μιλάει για αγάπη!»

«Από τότε, που κάποιοι σαχλοί μιλάνε γι' αυτή», είπε νευριασμένη, και τινάζοντας κεφάλι και σώμα, σαν αφηνιασμένο άλογο, γύρισε και έφυγε. Ο Άρης έμεινε σύζυλος με την τροπή, που είχε πάρει η συζήτηση. Αναρωτιόταν τι είχε κάνει λάθος, ένα κομπλιμέντο είχε ξεστομίσει. Η κοπέλα ήταν τρελή, σίγουρα ήταν τρελή. «Εκτός και αν της άρεσα, και ήθελε να το κρύψει. Αυτό ήταν», σκέφτηκε, «ή μήπως όχι;» Είχε απογοητευθεί, που είχε κάνει τόσο αρνητική εντύπωση, ενώ επιδίωκε το ακριβώς αντίθετο. Δεν θα κατέθετε όμως τόσο εύκολα τα όπλα, τώρα του άρεσε ακόμα πιο πολύ. «Ένα ατίθασο άλογο», σκέφτηκε, «τι θέλει; Έναν επιδέξιο καβαλάρη! Ωχ, μην ξεχαστεί και της πει τίποτε τέτοιο, την έβαψε! Το χαστούκι είναι βέβαιο», και χαμογέλασε με την ιδέα.

Η Μυρτώ βγήκε στον κήπο νευριασμένη και τελικά βρήκε την Αφροδίτη.

«Μπράβο, βλέπω ότι σερβιρίστηκες κιόλας. Τι έχεις; Γιατί έχεις μούτρα;»

«Τίποτα, να μωρέ, ένας ηλίθιος κάτι μου είπε και νευρίασα».

«Για δείξε μου, ποιος είναι ο ηλίθιος;»

«Να αυτός, εκεί στο μπαρ, με το γαλάζιο πουκάμισο».

«Ποιος; Αυτός ο ωραίος ο ψηλός, με τα σπαστά καστανά μαλλιά και τα πράσινα μάτια;»

«Καλέ αυτός είναι κούνιλος!» έκανε η Αφροδίτη τάχα ξαφνιασμένη. Μέσα της όμως το διασκέδαζε, που είχε δημιουργηθεί τέτοια παρεξήγηση με τον αδερφό της. Τι θα μπορούσε να της είχε πει; Ο Άρης δεν θα προσέβαλλε ποτέ μια κοπέλα και ιδίως καλεσμένη στο σπίτι τους.

«Κοίτα, τώρα που το λες, καλός είναι, δεν τον είχα προσέξει. Πραγματικά είναι πολύ ωραίος», σκέφτηκε.

«Και τι σου είπε δηλαδή, που φουρτούνιασες τόσο πολύ;»

«Να, δεν ήταν αυτό που μου είπε, αλλά ήταν το ύφος του κάπως».

«Ααα, το ύφος του».

«Ναι, το ύφος, ήταν υπερόπτης και ξιπασμένος, ναι, ξιπασμένος».

«Καλά, αφού το λες εσύ θα ήταν ξιπασμένος».

Ο Άρης μόλις είδε ότι η κοπέλα μιλούσε με την αδερφή του, «γνωρίζονται» σκέφτηκε. «Ευκαιρία να λυθεί η παρεξήγηση», και κατευθύνθηκε προς το μέρος τους.

«Αχ, νάτος έρχεται προς τα δω».

«Καλά και γιατί κάνουν έτσι;»

«Τον ξέρεις;»

«Περισσότερο από όσο νομίζεις, καλύτερα δεν γίνεται».

«Τώρα με μπέρδεφες, πες μου και μη με κρατάς σε αγωνία. Ποιος είναι αυτός; Πες, γιατί θα φύγω».

«Για να σου πω, Μυρτώ! όλο θα φύγεις και θα φύγεις είσαι! Φύγε, δε σε κρατάω», είπε αδιάφορα η Αφροδίτη.

«Καλά, θα μείνω από περιέργεια, να δω ποιος είναι και μετά να είσαι σίγουρη θα φύγω».

«Μυρτώ, έχω την χαρά, να σου γνωρίσω τον Άρη, τον αγαπημένο μου αδερφό. Άρη, από δω η Μυρτώ, η καλύτερή μου φίλη και συμφοιτήτρια, που κατέβαλες κάθε δυνατή προσπάθεια, να της κάνεις τη χειρότερη εντύπωση». Επικράτησε μια στιγμή αμηχανίας, όπου κανείς δε μίλαγε. Η Μυρτώ ήθελε να ανοίξει η γη να την καταπιεί. Αυτός λοιπόν ήταν ο Άρης; Έπρεπε να είναι πάντα τόσο παρορμητική; Και άλλωστε τι της είχε πει ο άνθρωπος; Ενα κομπλιμέντο της είχε κάνει. Βέβαια, δεν μπορούσε και να παραδεχθεί τόσο εύκολα το λάθος της, ήταν εγωίστρια.

«Έπρεπε να το καταλάβω ότι ήσουν φίλη της Αφροδίτης, ήσουν κάπως διαφορετική. Και συγγνώμη για πριν, έπρεπε να συστηθώ πρώτα. Μπήκα κάπως απότομα στο θέμα».

«Δεκτή η συγγνώμη. Και μένα με συγχωρείς, ήμουν κάπως υπερβολική».

«Πάντως, δεν παίρνω πίσω τίποτα από αυτά που είπα. Τα εννοούσα όλα».

«Θα μου πει και εμένα, τέλος πάντων, κάποιος τι είπατε;»

«Ότι για τα μάτια μιας γυναίκας, σαν και εσάς, κάθε ταυρομάχος θα ήταν έτοιμος να θυσιαστεί στην αρένα. Αυτό ήταν το τόσο φοβερό», είπε ο Άρης.

«Ωωω, πολύ καλό! Βρε Μυρτώ, εγώ θα πέθαινα, για να ακούσω κάτι τέτοιο».

«Εσύ όμως δεν είσαι ντυμένη άρμεν», αστειεύτηκε κάπως αμήχανα η Μυρτώ.

«Λοιπόν, σας αφήνω, γιατί πρέπει κάποιος να ασχοληθεί και με τον κόσμο, μη μας θεωρήσουν αγενείς οικοδεσπότες», είπε και έφυγε χαμογελώντας η Αφροδίτη. Η πραγματικότητα ήταν ότι ψυχανεμίστηκε κάτι στην περιρρέουσα ατμόσφαιρα και ήθελε να τους αφήσει μόνους τους. «Τόση ένταση δεν είναι τυχαία», σκέφτηκε, να δεις, που και της Μυρτώς της αρέσει. Λες να γίνει κάτι μεταξύ τους; Μακάρι!» έλεγε, τους αγαπούσε και τους δύο πολύ. Επίσης πίστευε ότι ταίριαζαν, ή μήπως όχι; Έτσι, όπως ήταν και

οι δύο ξεροκέφαλοι, θα γινόταν χαμός. Τους κοιτούσε από μακριά, ήταν πολύ ωραίο ζευγάρι. Ένας τέτοιος άντρας ταίριαζε στη Μυρτώ, δυναμικός με κύρος, όχι ο Άγγελος. Ο Άγγελος ήταν ένα όνειρο, μια ιδέα, δεν μπορείς να ζήσεις με μια ιδέα, για να κάνεις οικογένεια. Ούτε η Μυρτώ ήταν αυτή, που θα άλλαζε τον κόσμο. Αργά ή γρήγορα θα το καταλάβαινε και η ίδια. Σε αυτό θα έβαζε το χεράκι του και ο Άρης.

«Βγαίνουμε έξω, που είναι πιο ήσυχα να μιλήσουμε; Να το πιάνουμε από την αρχή χωρίς παρεξηγήσεις αυτή τη φορά!»

«Εντάξει», είπε η Μυρτώ συναινετικά. Είχε γλυκάνει τώρα πια, δεν είχε διάθεση να αντιπαρατεθεί. Αντιθέτως, ήθελε να αφηθεί στον Άρη, να κατευθύνει αυτός τα βήματα. Για πρώτη φορά στη ζωή της, χωρίς να το καταλάβει παραχωρούσε τη θέση της και θα ακολουθούσε, ήθελε να αφηθεί, το είχε τόση ανάγκη! Ο Άρης την οδήγησε στο πίσω μέρος του κήπου, σε μια γωνία, όπου κάτω από μια λεμονιά υπήρχε ένα παγκάκι. Ήταν αρκετά ήσυχα και απομωμένα.

«Εδώ καλά είναι;» τη ρώτησε.

«Ναι, πολύ ωραία! Δεν έχω ξαναέρθει σε αυτό το σημείο του κήπου».

«Η λεμονιά αυτή είναι δική μου, από μικρός εδώ ερχόμουν, όταν ήμουν λυπημένος. Ανέβαινα στα κλαδιά της και κρυβόμουν. Τώρα που μεγάλωσα, μου έφτιαξαν παγκάκι, όπως καταλαβαίνεις, δεν μπορώ πλέον να σκαρφαλώνω».

«Και γιατί ήρθαμε εδώ απόψε;»

«Γιατί ήθελα να σου δείξω μια δική μου γωνία από αυτό το σπίτι. Μυρτώ, από την πρώτη στιγμή που σε είδα κατάλαβα ότι είσαι κάτι ξεχωριστό για μένα».

«Πώς μπορείς και το λες αυτό τόσο νωρίς;»

«Δεν υπάρχει νωρίς και αργά, Μυρτώ, υπάρχει η στιγμή, που παγώνει για πάντα, που διαρκεί μια ζωή». Η Μυρτώ σιώπησε και το δέρμα της ανατρίχιασε. Ήταν το κρύο τής χειμωνιάτικης νύχτας,

ήταν τα λόγια αυτού του νεαρού άντρα, που ξεπρόβαλλε από το πουθενά και την αναστάτωσε τόσο;

«Μυρτώ, κρυώνεις;Θες να πάμε μέσα;»

«Όχι, προτιμώ να μείνουμε εδώ».

«Τότε περίμενε, πάω να φέρω κάτι, να σκεπαστείς και κάτι, να πιούμε. Μήπως πεινάς;»

«Όχι, ευχαριστώ».

Η Μυρτώ ήταν χαμένη. Ένας νεαρός άντρας την περιποιόταν, ενδιαφερόταν μήπως κρυώσει. Πριν από λίγο ήταν μόνη της, και τώρα... «Είχε τον τρόπο του», σκέφτηκε, «να κερδίζει τις εντυπώσεις. Σίγουρα στη Νέα Υόρκη θα είχε πολλές γνωριμίες, γι' αυτό ήταν και τόσο έμπειρος». Αισθάνθηκε ένα τσίμπημα αμέσως, ενοχλητικό και οδυνηρό ταυτόχρονα. Ποιες γυναίκες, άλλες γυναίκες εκτός από αυτήν; Η Μυρτώ ζήλεψε! Της άρεσε λοιπόν, γι' αυτό είχε αντιδράσει απότομα από την αρχή, από άμυνα, δεν ήθελε να φανεί ευάλωτη. Τον είδε να επιστρέφει από μακριά, ψηλός, αγέρωχος και ένα πονηρό χαμόγελο στα χείλη. «Την ηρέμησα, ευτυχώς!» σκεφτόταν.

Την πλησίασε και της έριξε απαλά στην πλάτη μια μαύρη χοντρή εσάρπα της μητέρας του. Καθώς την τύλιγε με αυτή, παραμέρισε τα μαλλιά της από τους ώμους της και τα μάζεψε από τη μία πλευρά. Καθώς τα μάζευε, χάιδεψε απαλά το λαιμό της. Η Μυρτώ ανατρίχιασε ακόμα περισσότερο. Ο Άρης το κατάλαβε και ένωσε ευτυχισμένος. Όταν ανατρίχιάζει μια γυναίκα, καθώς την ακουμπάς, της αρέσεις, αν μη τι άλλο. Ο κύβος ερρίφθη. Η Μυρτώ ήταν δικιά του και για πάντα. Δεν θα άφηνε τίποτα και κανέναν να του την πάρει. Η Μυρτώ δεχόταν όλες τις περιποιήσεις του Άρη αμίλητη. Είχε αφευθεί, ήθελε να αφευθεί. Ο Άρης το διαισθανόταν, την τράβηξε απαλά πάνω του και την φίλησε στο στόμα. Τα χείλη και το πρόσωπό της έκαιγαν φωτιά. Αντιθέτως, τα χείλη του Άρη τής είχαν φανεί δροσερά και υγρά, έτοιμα να ανακουφίσουν τη διψασμένη της καρδιά.

Έμειναν αγκαλιασμένοι όλο τα βράδυ, να μιλούν για τον εαυτό τους. Ήθελαν να τα μάθουν όλα ο ένας για τον άλλον σε μια βραδιά, να μην τους ξεφύγει τίποτα. Μιλούσαν για το τώρα, το πριν, το αύριο. Η Μυρτώ δεν είχε ξαναβρεθεί τόσο κοντά με άλλον άντρα, αλλά ο Άρης είχε καταφέρει μέσα σε λίγη ώρα, όχι μόνο να κερδίσει την εμπιστοσύνη της, αλλά και να κάμψει τις αναστολές της. Και προπαντός να την κάνει να ξεχάσει ό,τι σκεφτόταν μέχρι τότε. Νόμιζε ότι ήταν ερωτευμένη με τον Άγγελο, ότι μπορούσε να τον ακολουθήσει στην άκρη της γης. Η διαφορά ήταν, ότι όλα αυτά συνέβαιναν απλώς στο μυαλό της. Ήταν ένα όνειρο, μια ιδέα, όπως συνήθιζε να της λέει η Αφροδίτη. Δεν είχαν μιλήσει ποτέ, δεν ήξερε καν αν αυτός έτρεφε κάποια αισθήματα για αυτή. Ο Άρης όμως ήταν πραγματικότητα, ήταν δίπλα της και την κρατούσε. Το κυριότερο ήταν, ότι τη διεκδίκησε για τον εαυτό του, της έδειξε ότι την θεωρεί μοναδική, ξεχωριστή γι' αυτόν. Τελικά ο Άγγελος ίσως να μην υπήρξε ποτέ. Ένα άγγιγμα ακούσε για να τα σβήσει όλα και να χαράξει μια καινούρια γραμμή, ευθεία ή μη, το μέλλον θα το έδειχνε.

Ο κόσμος γύρω διασκέδαζε, αλλά οι δυο τους είχαν τόσα πολλά, να πουν, που τίποτα δεν μπορούσε να τους αποσπάσει την προσοχή. Η ώρα είχε περάσει και οι καλεσμένοι σιγά-σιγά αποχωρούσαν. Όλοι είχαν περάσει πολύ όμορφα και κατά την έξοδο τους εξέφραζαν τις ευχαριστίες τους στους οικοδεσπότες για τη βραδιά, που τους προσέφεραν. Η Αφροδίτη είχε αντιληφθεί ότι τα δυο αγαπημένα της πρόσωπα είχαν έρθει πολύ κοντά, γεγονός που της έδινε τεράστια ικανοποίηση. Αργά το βράδυ, δύο άλλα μάτια παρακολουθούσαν το νεαρό ζευγάρι. Ήταν η μητέρα του Άρη, η Ελεονώρα. Δεν είχε ξεγελαστεί. Από την είσοδο της Μυρτώς στο σπίτι τους, αντιλήφθηκε την ταραχή του Άρη. Ήταν απολύτως σίγουρη ότι η Μυρτώ τον είχε εντυπωσιάσει. Αυτό, που έβλεπε να εκτυλίσσεται στην άκρη του κήπου εκείνη τη βραδιά του Μαρτίου, την δικαίωνε. Και τότε κάτι αναθάρρησε μέσα της, ίσως είχε

βρεθεί ο λόγος, που θα έκανε τον Άρη να μείνει στην Ελλάδα και να μη ξαναφύγει ποτέ. Όσα δεν μπορεί να επιτύχει η πίεση και η τιμωρία, μπορούσε να τα επιτύχει η αγάπη έτσι απλά...

Η Μυρτώ γύρισε πολύ αργά στο σπίτι της. Όλοι κοιμόντουσαν βαθιά και δεν αντιλήφθηκαν την επιστροφή της. Ξάπλωσε στο κρεβάτι, αλλά δεν μπορούσε να κοιμηθεί. Μία έξαψη την είχε κυριεύσει. Το πρόσωπό της έκαιγε, θαρρείς και είχε σαράντα πυρετό, το στομάχι της ήταν δεμένο κόμπο, το κορμί της πονούσε. Τότε ξαφνικά την κυριεύσε ένα ανεξήγητο άγχος. Ενώ όλο το βράδυ ένιωθε τόσο ευτυχισμένη, τώρα άρχισε σιγά –σιγά το μυαλό της να γεμίζει αμφιβολίες. Ήταν αλήθεια αυτά που της έλεγε; Κι αν απλά έπαιζε μαζί της; Δε θα του ήταν δα και τόσο δύσκολο, θα το είχε κάνει αριστετές φορές. Μήπως το μετάνιωνε και δεν ήθελε να την ξαναδεί; Όταν τη συνόδευσε με το αυτοκίνητο στο σπίτι της, αποχαιρετίστηκαν, αλλά δεν ανανέωσαν τη συνάντησή τους. Αν κάτι πήγαινε στραβά, τι θα έκανε; Αυτή δεν έβλεπε την ώρα να τον ξαναδεί!

Αργά το πρωί, μπήκε η μητέρα της στο δωμάτιο και άνοιξε τις κουρτίνες, να μπει φως:

«Καλά, τι σε έπιασε και δεν έχεις σηκωθεί ακόμα; Τόσο πολύ κουράστηκες; Φαντάζομαι ξεφαντώσατε!»

«Μπα, δε θα το έλεγα ότι ξεφάντωσα, απλώς γύρισα αργά. Έχω κι ένα φοβερό πονοκέφαλο, δεν μπορώ να κρατήσω το κεφάλι μου».

«Έλα, σήκω, θα σου φτιάξω καφέ, να συνέλθεις. Να μου πεις και

τα νέα!»

«Ποια νέα; Δεν έγινε και τίποτα συναρπαστικό».

«Εγώ νομίζω ότι κάτι έγινε και πρέπει να μας εξηγήσεις τι είναι αυτό, που σε περιμένει στο σαλόνι».

«Τι με περιμένει;»

«Σήκω! Έλα και θα δεις».

Στο σαλόνι του μικρού διαμερίσματος της οικογένειας της Μυρτώ, αναπαυόταν πάνω στο τραπέζι μια εντυπωσιακού μεγέθους ανθοδέσμη, αποτελούμενη από κόκκινα και ροζ τριαντάφυλλα. Η Δανάη κοιτούσε την ανθοδέσμη και γελούσε πονηρά, ενώ δεν μπορούσε να κρύψει την απορία σχετικά με τον αποστολέα της. Ο κύριος Παναγιώτης ήταν καθισμένος στο καναπέ και διάβαζε την εφημερίδα του, ενώ έριχνε κρυφές ματιές πάνω από τα γυαλιά της πρεσβυωπίας. Είχε παραξενευτεί και αυτός, δεν τους είχε αναφέρει ποτέ η Μυρτώ για κάποιο συγκεκριμένο αγόρι. Τον φόβιζε και η ίδια η ανθοδέσμη, ήταν ολοφάνερο ότι η αξία της δεν ανταποκρινόταν στο βαλάντιο κάποιου συμφοιτητή. «Μάλλον κάποιος από το χθεσινό βράδυ θα ήταν», σκεφτόταν. Τις σκέψεις του διέκοψε η είσοδος της κόρης του στο δωμάτιο:

«Τι είναι αυτό;» ρώτησε ξαφνιασμένη.

«Εσύ θα μας πεις», της απάντησε η αδερφή της. «Έλα, μη μας κρατάς άλλο σε αγωνία, δες την κάρτα, ποιος την έχει στείλει;»

Η Μυρτώ διάβασε την κάρτα. Όπως αρχικά είχε καταλάβει ήταν του Άρη. Η κάρτα έγραφε «για να μην ξεχάσεις το πρωί, όσα ζήσαμε το βράδυ. Άρης.»

«Θα μας πεις, τέλος πάντων, ποιος είναι;» χοροπηδούσε η Δανάη, γεμάτη ανυπομονησία.

«Την έστειλε ο Άρης Γεράνης, ο αδερφός της Αφροδίτης».

«Καλά, αυτός δεν είναι στην Αμερική;» ρώτησε απορημένη η Δανάη.

«Ηρθε, ήταν εχθές στο πάρτι και γνωριστήκαμε».

«Και απ' ό,τι βλέπουμε, δεν έχασε την ευκαιρία», σχολίασε ο

πατέρα της, φανερά δυσχερестημένος από την αποκάλυψη.

«Ποια ευκαιρία δεν έχασε; Τι είναι αυτά, που λες; Απλώς έδειξε πόσο ευγενικός είναι και πόσο χάρηκε, που γνώρισε τη Μυρτούλα μας», απάντησε θυμωμένη η κυρία Σοφία από τη στάση του άντρα της.

«Εσύ, αμέσως, να δικαιολογήσεις τις καταστάσεις. Αν δεν ήταν ο γιος του Γεράνη, δεν νομίζω να ήσουν τόσο χαρούμενη».

«Μπορείτε να σταματήσετε και οι δύο;» φώναξε η Μυρτώ. Πρώτον, είναι κάτι που αφορά εμένα και δεύτερον, μη μου χαλάτε ένα τόσο ωραίο βράδυ, όπως το χθεςινό».

Η αντίδραση των γονιών της ήταν εντελώς διαφορετική. Ο πατέρας της δαγκώθηκε, γιατί θεώρησε ότι αυτή η γνωριμία θα προκαλούσε πολλά προβλήματα στην οικογένειά τους. Αντιθέτως, η μητέρα της φούσκωσε από ικανοποίηση, ήταν μια πρώτη τάξεως ευκαιρία για να αποκατασταθεί η κόρη τους. «Η Αφροδίτη είναι εξαιρετική κοπέλα! Αν είναι το ίδιο και ο αδερφός της, ποιο είναι το πρόβλημα του Παναγιώτη;» σκέφτηκε. «Αυτός ο άνθρωπος έχει βάλει σκοπό της ζωής του να της πηγαίνει κόντρα!»

Η Μυρτώ πήρε την ανθοδέσμη, έβγαλε προσεκτικά το πλαστικό περιτύλιγμα και τις κορδέλες, έκοψε τα κοτσάνια από τα τριαντάφυλλα, επειδή ήταν πολύ μακριά, και τα τοποθέτησε σε ένα βάζο, σε περίοπτη θέση στο κέντρο του σαλονιού. Όσο τα έβλεπε ο πατέρας της, τόσο εννευριζόταν. Έπειτα, τα δυο κορίτσια κλείστηκαν στην κουζίνα και άρχισε η εξομολόγηση. Η Δανάη ήθελε να μάθει όλες τις λεπτομέρειες της προηγούμενης βραδιάς. Η Μυρτώ τα εξιστορούσε μεθυσμένη από έρωτα, έναν έρωτα, που είχε γεννηθεί μόλις το προηγούμενο βράδυ!

«Είναι τόσο ωραίος, όπως τον περιγράφεις;»

«Δεν είναι μόνο η εμφάνιση, είναι ο τρόπος που μου μιλάει, είναι ο τρόπος, που με κοιτάει. Νιώθω ότι υπάρχω μόνο εγώ για αυτόν και μόνο αυτός για μενα. Είναι τόσο τρυφερός και ταυτόχρονα τόσο απόλυτος, δεν αφήνει περιθώρια, αυτός οδηγεί και εγώ αφήνομαι».

«Εσύ τα λες αυτά αδερφούλα; Κάποτε ειρωνευόσουν τις γυναίκες, που αφήνονταν σε έναν άντρα και δεν είχαν δική τους πρωτοβουλία».

«Δεν είναι ότι δεν έχω πρωτοβουλία, πώς να στο εξηγήσω, αλλά να, νιώθω ότι ο Άρης είναι ο άντρας που θα με στηρίξει και αν χρειαστεί, μπορώ να βασιστώ πάνω του. Δεν ξέρω αν με καταλαβαίνεις».

«Όσο μπορώ».

«Και τι θα γίνει, αν φύγει για την Αμερική;»

«Μη με ρωτάς, δεν ξέρω. Το μόνο σίγουρο είναι ότι τα επόμενα δύο χρόνια θα βρίσκεται στην Ελλάδα, γιατί θα υπηρετήσει στο στρατό. Μετά θα δούμε, μπορεί και να μην είμαστε μαζί».

«Αν είσαστε μαζί όμως;»

«Μα, τι σ'έπιασε, μικρή μου Δανάη, και επιμένεις τόσο πολύ; Δεν ξέρω, σου είπα».

«Φοβάμαι ότι, αν συνεχίσετε, θα σε πάρει και θα φύγεις και εσύ στην Αμερική. Αυτός έπεισε τους Γεράνηδες, δεν θα καταφέρει εσένα;»

Η Μυρτώ την αγκάλιασε τρυφερά, γιατί κατάλαβε την ανησυχία της αδερφής της, μήπως και την εγκαταλείψει. Από όταν γεννήθηκε η Δανάη, ήταν αχώριστες, στο ίδιο σχολείο, στο ίδιο δωμάτιο, ίδιες παρέες, ίδια παιχνίδια. Και τότε για πρώτη φορά σιέφτηκε ότι υπάρχει το ενδεχόμενο ο Άρης, να της ζητήσει να την ακολουθήσει στην Νέα Υόρκη. Το στομάχι της σφίχτηκε. Τι θα έκανε; Θα τον ακολουθούσε και θα εγκατέλειπε ό,τι αγαπούσε στην Ελλάδα ή θα εγκατέλειπε αυτόν που αγαπούσε και θα έμενε στην πατρίδα της;

Η Μυρτώ δεν είχε τηλέφωνο στο σπίτι της. Αν κάποιος ήθελε να τους τηλεφωνήσει, πράγμα σπάνιο, θα τους καλούσε στο τηλέφωνο, που διέθετε το φιλικατζίδικο της γειτονιάς. Φυσικά δεν ήταν κατάλληλο για ερωτικά τηλεφωνήματα και έτσι ο Άρης δεν μπορούσε να μιλήσει με την Μυρτώ. Ο μόνος τρόπος, για να την δει, ήταν να μάθει από την Αφροδίτη πότε θα έχουν μάθημα και να την περιμένει έξω από τη σχολή. Ήθελε να την δει οπωσδήποτε, είχε και κάποια σχέδια για το σαββατοκύριακο.

«Πότε έχεις μάθημα, Αφροδίτη;»

«Μπα, γιατί δείχνεις τόσο ενδιαφέρον για το πρόγραμμά μου;»

«Έλα τώρα, που κάνεις πως δεν καταλαβαίνεις, τη Μυρτώ θέλω να δω. Έχουν περάσει δυο μέρες και κοντεύω να τρελαθώ. Τηλέφωνο δεν έχει, να της μιλήσω, ούτε κανονίσαμε κάποια συνάντηση. Πρέπει κάπως να τη δω και είναι ο μόνος τρόπος».

«Θα πάμε την Πέμπτη το μεσημέρι και μετά κλείνει η σχολή, γιατί είναι το τρίήμερο των Αποκριών. Ξέρεις τα μαθήματα, λόγω της χούντας και των αντιδράσεων των φοιτητών, δε γίνονται κανονικά. Είναι δύσκολα τα πράγματα».

«Ναι, διαβάζω στις εφημερίδες τι γίνεται. Το αξιοθαύμαστο είναι ότι οι Έλληνες, που ζουν στο εξωτερικό έχουν κάνει πολλές διαδηλώσεις, και έτσι έχουν γίνει ευρέως γνωστά στον έξω κόσμο τα προβλήματα, που έχει προκαλέσει η χούντα και κυρίως το έλλειμμα δημοκρατίας. Οι συλλήψεις, τα βασανιστήρια, οι εξορίες πνευματικών ανθρώπων».

«Αυτά μην τα αναφέρεις στον πατέρα. Δεν θα συμεριστεί τις απόψεις σου. Θεωρεί ότι η χούντα έκανε καλό στη χώρα και ότι τόση δημοκρατία δεν την χρειαζόμαστε».

«Δε με εκπλήσσει αυτό, που λες! Πάντα φρόντιζε και είχε καλές σχέσεις με κάθε λογής πολιτικούς σχηματισμούς. Από την άλλη, σκέψου μόνο πώς φέρεται στην οικογένειά του, για να καταλάβεις σε ποια θέση έχει τη δημοκρατία».

«Εδώ συζητάνε ότι η Αμερική την στηρίζει τη χούντα».

«Υπάρχει μια διαφορά: ό,τι αποφασίζει μια κυβέρνηση, δεν το συμμερίζεται απαραίτητα και ο λαός της. Θα σου φέρω ένα παράδειγμα, η Αμερική έκανε τον πόλεμο του Βιετνάμ. Στην Αμερική ταυτόχρονα οργανώθηκε από τους νέους και τους φοιτητές ένα τεράστιο φιλειρηνικό κίνημα, που στόχο είχε τον τερματισμό του πολέμου, τον τερματισμό του ρατσισμού, την ισότητα των δύο φύλων, την απελευθέρωση από κάθε λογής καταπίεση. Όλος αυτός ο αγώνας αντικατοπτρίζεται και στην εμφάνιση - αφήνουν μακριά μαλλιά, φορούν πιο χαλαρά ρούχα- αλλά και στον τρόπο ζωής - ζουν σε κοινόβια. Προσπαθούν οι νέοι να αντιδράσουν. Για αυτούς τους νέους δεν συζητάνε τίποτα;»

«Μιλάς για τα παιδιά των λουλουδιών, τους χίπις;»

«Ναι, γι' αυτούς μιλάω. Πίσω τους υπάρχει μια ολόκληρη φιλοσοφία, μια ειρηνική διαμαρτυρία για την ανατροπή των αδικιών, που δημιουργεί ο σημερινός ο κόσμος. Όλοι, όμως, μένουν στην εμφάνιση και πιάνονται από τη χρήση ναρκωτικών και τα κοινόβια. Και αυτά υπάρχουν, δε λέω, αλλά υπάρχουν και πολλά περισσότερα, που δεν αναφέρονται ποτέ. Και θα σου πω κάτι για τον αδερφό σου, που θα σε εκπλήξει. Έχει πάει σε καθιστική διαμαρτυρία για τον τερματισμό του πολέμου στο Βιετνάμ».

«Άρη, τόση ώρα που μιλάς, διαπιστώνω πόσο πολύ ταιριάζεις με την Μυρτώ. Και αυτή τα ίδια μου λέει. Πιστεύω ότι είναι μοιραίο να είστε μαζί. Το αντίθετο θα ήταν άδικο και για τους δυο σας».

«Το ξέρω. Η κοπέλα αυτή έχει έντονο χαρακτήρα και προσωπικότητα, που αποτυπώνεται και στα εξωτερικά χαρακτηριστικά της. Από την πρώτη στιγμή που την είδα, διέκρινα πάνω της κάτι ξεχωριστό και με σαγήνεψε. Και να σου πω την αλήθεια, δεν αφορά

τόσο την ομορφιά, γιατί όμορφες κοπέλες έχω δει πολλές. Όμως, το βλέμμα της είναι ζωηρό, ξεκάθαρο, ειλικρινές. Τα χείλη της με έντονο περίγραμμα, ερωτικά, και το λευκό δέρμα σε αντίθεση με τα μαύρα μαλλιά, κάνει την παρουσία της πιο έντονη. Είναι κοπέλες, που η αύρα τους είναι αχνή στον ορίζοντα, της Μυρτώς είναι, λες και έχει χαραχτεί με ένα μαύρο κάρβουνο».

«Είσαι πολύ ερωτευμένος, φαίνεται από τον τρόπο που μιλάς για αυτή. Είσαστε και οι δυο ό,τι αγαπώ περισσότερο σε αυτή τη ζωή. Να σκεφτείς ότι πολλές φορές θεωρούσα πιθανό ότι θα μπορούσατε να είσατε μαζί. Ποιος ξέρει; Μπορεί να είχα διαίσθηση».

«Η ακόμα καλύτερα, η θετική σου σκέψη μας έφερε κοντά».

«Η ποια;»

«Στο νοσοκομείο έχω ένα φίλο, Ινδό, που παίρνουμε μαζί ειδικότητα. Είναι ινδουιστής και με μαθαίνει πολλά. Όπως το πόσο σημαντικό είναι να έχουμε θετικά συναισθήματα και πόσο μπορούμε να επηρεάσουμε τη ζωή μας. Έχει ένα μοναδικό τρόπο, να ηρεμεί και να αντιμετωπίζει τις δυσκολίες. Κάνει διαλογισμό και γιόγκα. Θεωρεί ότι όλα έχουν έναν σκοπό, που γίνονται, και τα ευχάριστα και τα δυσάρεστα. Αρκεί να ψάξεις βαθιά μέσα σε κάθε γεγονός, σε κάθε πράξη, και θα τον βρεις. Να φανταστείς ότι με κοροϊδεύει, που είμαι μονίμως αγχωμένος με το χρόνο ή με τη δουλειά ή το διάβασμα».

«Μπορεί πραγματικά κάποιος να τιθασεύει τα συναισθήματά του και κυρίως τις ανασφάλειές του;»

«Δε μπορώ να σου απαντήσω, γιατί ούτε εγώ τα καταφέρνω. Το πιο πιθανό είναι να οφείλεται στη στάση ζωής που αποιτάμε, καθώς μεγαλώνουμε. Άλλη φιλοσοφία η δική μας, άλλη η δική τους».

«Έτσι, όπως μου τα παρουσίασες, αυτοί από την Ανατολή πιστεύουν πράγματα, που είναι πιο φιλικά προς τον άνθρωπο, που δεν τον πιέζουν».

«Μμμ, κατά μία έννοια, ναι. Δε συμφωνώ όμως με τον τρόπο, που αποδέχονται όλες τις καταστάσεις, ακόμα και τις κοινωνικές

διακρίσεις. Στην Ινδία, για παράδειγμα, όταν ανήκεις σε μία κάστα, κοινωνική τάξη -και υπάρχουν δεκατρείς- το αποδέχεσαι. Υπομένεις όλες τις δυσκολίες, πιστεύοντας ότι στην επόμενη ζωή θα γεννηθείς σε μία ανώτερη. Αυτό τους κάνει πειθήνιους και υπάκουους στην δεδομένη τάξη πραγμάτων. Πώς να στο εξηγήσω; Δεν αμφισβητούν. Πώς θα υπάρξει πρόοδος όμως χωρίς αμφισβήτηση σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής, κοινωνία, επιστήμη, τέχνη;»

«Ναι, έτσι όπως το θέτεις, έχεις δίκιο».

«Μια άλλη σημαντική διαφορά, που έχουμε ως κοινωνίες, είναι ότι λειτουργούμε ατομικά. Η προσωπική φιλοδοξία και επιτυχία είναι οι κινητήριες δυνάμεις της όποιας προόδου έχουμε πετύχει. Αντιθέτως, αυτοί έχουν συλλογική συνείδηση, το συλλογικό αγαθό είναι υπέρτερο του ατομικού. Και τα δύο, όταν γίνονται ακραία, εγχυμονούν κινδύνους, Ο καλύτερος συνδυασμός είναι η ατομικότητα μέσα από το συλλογικό καλό! Δύσκολο; Πολύ!»

«Άρη, τα έχω χάσει με αυτά, που μου λες. Πραγματικά, σε έχουν απασχολήσει όλα αυτά τα ζητήματα; Και πού τα έμαθες όλα αυτά; Στην Αμερική;»

Με απασχόλησαν από τη στιγμή, που βρέθηκα ανάμεσα σε τόσο διαφορετικούς ανθρώπους και έπρεπε να συνυπάρξουμε. Έβλεπα να έχουν διαφορετικούς τρόπους ζωής, δηλαδή άλλη διατροφή, άλλο ντύσιμο, διαφορετική θρησκευτική πίστη. Έπρεπε να το σεβαστώ, γιατί και αυτοί ήταν σαν και εμένα. Ξεκίνησαν από την χώρα τους και πήγαν σε μία ξένη χώρα, τόσο διαφορετική, για να ακολουθήσουν το όνειρό τους. Τόσο όμοιοι και τόσο διαφορετικοί ταυτόχρονα. Όμως και στους ασθενείς υπάρχει διαφορετικότητα, γιατί έχουν διαφορετική κουλτούρα. Εντυπωσιάστηκα, όταν διαπίστωσα ότι δεν αρκεί να τους πείσεις γι' αυτό που πρέπει να κάνουν, για να θεραπευθούν. Αυτό θα πρέπει να είναι σύμφωνο και με τις πεποιθήσεις τους!»

«Μα, έχετε τόσους πολλούς ασθενείς από άλλα κράτη;»

«Και από άλλα κράτη, αλλά και οι ίδιοι οι κάτοικοι της Αμερι-

κής είναι τόσο διαφορετικοί μεταξύ τους. Γηγενείς της περιοχής ήταν οι ινδιάνοι, όπως ήδη γνωρίζεις. Αλλά, πόσοι έχουν απομείνει; Οι περισσότεροι είναι μετανάστες ευρωπαϊκών και ασιατικών χωρών. Φυσικά, υπάρχουν και οι μαύροι, που ήρθαν αρχικά ως σκλάβοι από την Αμερική. Όλοι αυτοί κουβαλούν την κουλτούρα της χώρας τους και μερικές φορές της περιοχής τους, που είναι ακόμα πιο ιδιαίτερες. Αν δεν σεβαστείς αυτή τη διαφορετικότητα, την πολυπολιτισμικότητα, δεν μπορείς να συνυπάρξεις».

«Έχω μαγευτεί με αυτά, που μου λες. Φαντάζομαι ένα μωσαϊκό, ή καλύτερα ένα παζλ διαφορετικών ανθρώπων».

«Παρ'όλα αυτά υπάρχει ρατσισμός, έτσι δεν είναι;»

«Υπάρχουν διακρίσεις, δυστυχώς Αφροδίτη μου. Όχι μόνο φυλετικές αλλά και κοινωνικές, που είναι το ίδιο έντονες. Απλώς οι άνθρωποι εμμένουν πιο πολύ στις πρώτες, ίσως γιατί είναι πιο εμφανείς. Θα σου δώσω ένα παράδειγμα: όλοι οι γιατροί της σειράς μου, είτε Αμερικανοί, είτε από άλλες χώρες, είναι ευκατάστατοι και από οικογένειες με υψηλή μόρφωση. Σπάνια βλέπεις παιδιά από οικογένειες φτωχές να έχουν φτάσει μέχρι εδώ και είναι λογικό, δεν έχουν τα μέσα. Δεν είμαστε πιο έξυπνοι ή πιο ικανοί, απλώς έχουμε τον τρόπο. Η ζωή δεν είναι ταινία, σπάνια και με πολύαγώνα ξεφεύγει κάποιος από εκεί, που γεννήθηκε».

«Αν είναι έτσι, όπως τα λες, κανείς δεν θα αγωνιζόταν για το καλύτερο».

«Αγωνίζονται, γιατί έτσι είναι ο άνθρωπος. Είναι καταγεγραμμένο στα γονίδια μας, εκατομμύρια χρόνια τώρα, αγώνας για την επιβίωση».

«Μου αρέσουν αυτά, που μου λες. Μου ξεδιπλώνουν έναν άλλο κόσμο μπροστά στα μάτια μου. Στεναχωριέμαι, που δεν θα έχω ποτέ τη δυνατότητα να γνωρίσω κάτι διαφορετικό».

«Δεν είναι δα και τόσο δύσκολο, κοίτα εμένα».

«Μην κρίνεις από τον εαυτό σου, Άρη, κάποιες πράξεις απαιτούν τόλμη, που δεν τη διαθέτουμε όλοι. Το άγνωστο είναι συναρπαστι-

κό, για όποιον μπορεί και θέλει να το εξερευνήσει. Έχω επιλέξει την ασφάλεια του γνωστού. Είμαι τυχερή, όμως, γιατί υπάρχουν εσύ, και θα ταξιδεύω μέσα από τα λόγια και τις περιγραφές σου σε άγνωστες θάλασσες, χωρίς τον κίνδυνο των τρικυμιών και των καταιγίδων!»

«Όπως νομίζεις, να ξέρεις ότι εγώ θα σε βοηθήσω σε ό,τι χρειαστείς».

«Σ' ευχαριστώ. Τελικά, τίποτα δεν είναι τυχαίο, σε αυτή τη ζωή μόνο έναν άνθρωπο σαν τη Μυρτώ θα μπορούσες να είχες συνοδοιπόρο. Πάω να ετοιμαστώ για τη σχολή, έξι η ώρα να είσαι εκεί, θα σε περιμένουμε!»

«Εντάξει, θα τα πούμε τότε».

Η Αφροδίτη, καθώς ήταν στο δρόμο για το Πανεπιστήμιο, σκεφτόταν τη συζήτηση, που είχε με τον αδερφό της. Είχε πράξει σωστά, που είχε αντιδράσει; Η δουλειά του εργοστασίου θα τον καταπίεζε και θα τον έκανε να υποφέρει. Ο τρόπος σκέψης του, ο χαρακτήρας του, ήταν τόσο ανεξάρτητα, ανοιχτά, και η δουλειά στο εργοστάσιο τόσο κλειστή, τόσο περιορισμένη. Η ίδια όμως ήταν διαφορετική, είχε μάθει να ενεργεί μέσα σε όρια, όρια μάλιστα και γραμμές, που είχαν θέσει οι άλλοι. Η αρχαιολογία ήταν το όνειρό της, αλλά και το άλλοθί της. Άραγε, αν ήταν αρχαιολόγος, θα είχε το θάρρος ποτέ να ηγηθεί μιας ανασκαφής, ή να τολμήσει να ψάξει κάπου, που δεν είχε σκεφτεί άλλος; Ή μήπως και πάλι θα επέλεγε το δρόμο της σιγουριάς και θα δούλευε κοντά σε κάποιον, που θα είχε την ευθύνη και την πρωτοβουλία;

Ο Άρης είχε φτάσει πολύ νωρίτερα και περίμενε επί της οδού Πατησίων τις δύο κοπέλες, να τελειώσουν το μάθημα. Η καρδιά του πήγαινε να σπάσει, γιατί είχε να δει την Μυρτώ μία ολόκληρη εβδομάδα. Από εκείνο το βράδυ της Πέμπτης, που γνωρίστηκαν, όχι μόνο δεν είχαν ξανασυναντηθεί αλλά ούτε και μιλήσει. Η Αφροδίτη απλώς ειδοποίησε τη Μυρτώ ότι την Πέμπτη θα την περίμενε ο Άρης, για να βγουν μετά το μάθημα. Μόλις τις είδε να

ξεπροβάλλουν από την πόρτα του πανεπιστημίου, είδε μπροστά του μια διαφορετική κοπέλα.

Η Μυρτώ φορούσε ρούχα καθημερινά και δεν ήταν τόσο έντονα βαμμένη. Τα μαλλιά ελεύθερα στους ώμους, με μία κορδέλα, να τα συγκρατεί και να μην τα αφήνει να καλύψουν το μέτωπο. Μαύρες δερμάτινες μπότες και ένα ειρκού κοντό παλτό κάλυπταν το σώμα της. Θα φορά φόρεμα, σκέφτηκε, και μάλιστα μίνι, αφού δεν προ-εξείχε τίποτα από το παλτό. Οι κόρες της κυρίας Σοφίας, λόγω της δουλειάς της μητέρας τους ήταν πάντα καλοραμμένες. Είχαν αποκτήσει γνώσεις και καλό γούστο. Η κυρία Σοφία φρόντιζε και προμηθευόταν υφάσματα με οικονομικό τρόπο και τους έραβε μοντελάκια, ακολουθώντας τις επιταγές της μόδας κάθε φορά. Του φάνηκε τόσο διαφορετική, το πρόσωπο της, πιο νεανικό. Εκείνο το βράδυ, το έντονο μακιγιάζ της έδινε ένα ύφος υπερβολικά θηλυκό, σεξουαλικό. Σήμερα όμως, τα χαρακτηριστικά παρέμεναν ίδια, αλλά τα σκέπαζε μια νεανική αθωότητα, μια αφέλεια. Τότε ήταν γυναίκα, σήμερα νεαρή κοπέλα.

Η Μυρτώ σε όλη τη διάρκεια του μαθήματος ήταν αφηρημένη. Δεν θυμόταν λέξη, απ'όσα είχε πει ο καθηγητής. Από το πρωί στο σπίτι είχε έναν απίστευτο εκνευρισμό. Είχε ξεκινήσει να ετοιμάζεται από νωρίς, αλλά όλα της έφταιγαν, τίποτα δεν της άρεσε. Τίποτα δεν ήταν αρκετά κατάλληλο για την περίπτωση. Πάνω στο κρεβάτι αραδιασμένα σχεδόν όλα τα ρούχα της. Ήθελε κάτι εντυπωσιακό αλλά όχι κραυγαλέο, κάτι θηλυκό αλλά όχι προκλητικό, κάτι που θα κολάκευε ταυτόχρονα και το σώμα της.

«Πώς είμαι έτσι; Χάλια είμαι, χάλια!» μονολόγησε κλαψουρίζοντας και κοιτώντας τον εαυτό της στον ολόσωμο καθρέφτη, στο εσωτερικό της ντουλάπας. «Το αποφάσισα, δεν πάω πουθενά! Τι θα πει, αν με δει έτσι; Σίγουρα θα αλλάξει γνώμη».

Και τότε ήρθε η σωτήρια παρέμβαση της μάνας, που με τον ήρεμο και ταυτόχρονα αποφασιστικό τρόπο της, έδωσε λύση στο πρόβλημα.

«Ηρέμησε, είσαι μια κούκλα έτσι και αλλιώς, ό,τι και να βάλεις. Θα φορέσεις το φόρεμα το ειρκού με το ίδιο παλτουδάκι που σου έρραφα τα Χριστούγεννα».

«Μα... Μα αυτό είναι κοντό».

«Δεν έχει μα και μου! Αυτό θα βάλεις. Δε μου έχεις εμπιστοσύνη; Λες να θέλω το κακό σου; Είσαι πολύ ωραία με αυτά τα ρούχα». Η κυρία Σοφία είχε δίκιο, η Μυρτώ θα κέρδιζε τις εντυπώσεις για άλλη μια φορά.

Όταν έφτασαν οι κοπέλες στο αυτοκίνητο, τις περίμενε ο Άρης, ο οποίος αγκάλιασε απαλά τη Μυρτώ και τη φίλησε πεταχτά στα χείλη. Αυτός μόνο ήξερε πόσο πολύ ήθελε να τη σφίξει στα χέρια του και να τη φιλάει ώρες, αλλά όχι στη μέση του δρόμου, δεν ήταν πρόπον για τα ήθη της εποχής. Η Αφροδίτη τους αποχαιρέτησε ευγενικά, προφασιζόμενη πονοκέφαλο, παρά τις επίμονες προσπάθειες του ζευγαριού, να τους ακολουθήσει. Ήξερε ότι έπρεπε να μείνουν μόνοι, άλλωστε και αυτή το ίδιο θα ήθελε, αν ήταν στη θέση τους. Ο Άρης της πρότεινε να πάνε, να φάνε θαλασσινά στην Πειραιϊκή και η Μυρτώ δέχτηκε ευχάριστα.

Όταν μπήκαν στο μαγαζί, ο σερβιτόρος έσπευσε να χαιρετήσει τον Άρη και να τους βρει το καλύτερο τραπέζι. Προφανώς τον ήξεραν, σκέφτηκε η Μυρτώ. Γι' αυτό και προσπαθούσαν να τους παρέχουν την καλύτερη εξυπηρέτηση. Της έκανε εντύπωση αυτό, αλλά ταυτόχρονα ένιωσε και αμήχανα. Συνήθως, όταν πήγαινε κάπου με την οικογένειά της, κανείς δεν τους έδινε σημασία. Σε κάποιες δε περιπτώσεις, ο σερβιτόρος αργούσε να ανταποκριθεί στα επίμονα καλέσματά τους, σχεδόν αδιαφορούσε. Τώρα συνέβαινε το αντίθετο, πηγαινοερχόταν χωρίς λόγο και γινόταν εννευριστικός και αδιάκριτος, σε σημείο, που δεν μπορούσαν να μείνουν μόνοι να συζητήσουν.

«Δε χρειάζόμαστε κάτι άλλο, σας ευχαριστούμε. Οτιδήποτε προκύψει θα σας καλέσουμε», προσπάθησε ευγενικά ο Άρης να τον απομακρύνει. «Γίνονται λίγο κουραστικοί, αλλά το κάνουν, γιατί

θέλουν να μας ευχαριστήσουν», απευθύνθηκε στη Μυρτώ. «Και σήμερα ήθελα να σε πάω κάπου, που θα ήμουν σίγουρος ότι θα σε περιποιούνταν», συνέχισε.

«Δεν ήταν απαραίτητο, άλλωστε δεν είμαι και συνηθισμένη. Μη σου πω ότι νιώθω και άβολα. Θα προτιμούσα να πηγαίναμε κάπου πιο ανώνυμα και πιο χαλαρά», απάντησε νευριασμένη και θέλοντας να του δείξει ότι δεν είναι από τις γυναίκες, που χρειάζονται χάρδια και νταντέματα. Ο Άρης γέλασε.

«Τι θα γίνει με μας, έτσι θα το πάμε; Μια κουβέντα θα σου λέω και εσύ θα θυμώνεις; Πρέπει λίγο να ωριμάσεις. Όταν κάποιος προσπαθεί να σε ευχαριστήσει, δεν είναι προσβολή. Πρέπει να είσαι ευγενική».

Ποιος είδε τη Μυρτώ και δεν τη φοβήθηκε:

«Δηλαδή, είμαι αφελής και ανώριμη; Τίποτα χειρότερο θα πεις;»

«Μυρτώ, σταμάτα», της είπε γλυκά και της έκλεισε και τα δυο της χέρια μέσα στη χούφτα του. «Δεν ήρθαμε, για να μαλώσουμε, αλλά για να μιλήσουμε. Δε χρειάζεται μονίμως να αγωνίζεσαι, να μου αποδείξεις πράγματα για τον χαρακτήρα σου. Έχω καταλάβει τι άνθρωπος είσαι και για αυτό είμαι εδώ μαζί σου».

«Μα, εγώ....» ψέλλισε.

«Σε παρακαλώ, άσε με να πω αυτά που θέλω και μετά με διακόπτεις. Ήρθα στην Ελλάδα, για να υπηρετήσω στο στρατό. Όπως ξέρεις, σε τρεις εβδομάδες παρουσιάζομαι. Είμαι πολύ ευτυχισμένος, που σε γνώρισα και δεν σου κρύβω ότι είμαι ερωτευμένος μαζί σου. Επειδή θα λείπω, και δεν ξέρω πόσο συχνά θα μπορώ να σε βλέπω, θα ήθελα να είχαμε την ευκαιρία να μέναμε για λίγο μόνοι μας. Να φεύγαμε, ας πούμε, αυτό το σαββατοκύριακο, να πηγαίναμε στο Ναύπλιο. Πιστεύεις ότι οι γονείς σου θα έχουν αντίρρηση; Αν θες, μπορώ να έρθω κιόλας να τους μιλήσω. Δεν έχω τίποτα να φοβηθώ, είμαι σίγουρος για τα συναισθήματά μου».

«Δε χρειάζεται να έρθεις τόσο νωρίς. Δε νιώθω άνετα με την ιδέα. Όσο για την εκδρομή στο Ναύπλιο, θα πάμε, αλλά όχι αυτό το σαββατοκύριακο. Είναι απόκριες, το ξέχασες; Δε θέλω να λείπω

από το σπίτι. Το άλλο, όμως, θα πάμε, θα το κανονίσω».

«Ωχ, το ξέχασα για τις απόκριες! Μου έχεις πάρει τα μυαλά και δεν σκέφτομαι τίποτε άλλο».

«Υπερβολές», είπε χαδιάρικα η Μυρτώ, αλλά κατά βάθος της άρεσε αυτό που είχε ακούσει.

«Μυρτώ»

«Τι;»

«Είσαι πολύ όμορφη με αυτό το φόρεμα, σου πάει και το χρώμα πολύ».

«Ευχαριστώ».

«Και κάτι άλλο, έχεις ωραία πόδια».

Η Μυρτώ κοκκίνισε τότε και άρχισε να τραβάει το φουστάνι, που ήταν κοντό και, όπως καθόταν, είχε σηκωθεί και άλλο, αφήνοντας γυμνά και εκτεθειμένα τα πόδια της. Αχ, κυρία Σοφία, σκέφτηκε, το έκανες πάλι το θαύμα σου, γι' αυτό επέμενες να βάλω αυτό το συγκεκριμένο φόρεμα. Η βραδιά κύλησε όμορφα, με το ζευγάρι να αδιαφορεί για το φαγητό, όπως όλοι οι ερωτευμένοι. Έκαναν σχέδια για την εκδρομή τους και ανυπομονούσαν να περάσουν οι μέρες, για να βρεθούν μόνοι. Η Μυρτώ κοίταζε τον Άρη και της φαινόταν πολύ όμορφος. Δεν είχε το θάρρος, όμως, να του το ομολογήσει. Ήταν εγωισμός ή ντροπή; Δεν ήξερε. Από την άλλη, αναρωτιόταν πώς ήταν δυνατόν ένας τόσο ωραίος νεαρός, που θα μπορούσε να έχει όποια ήθελε, να είχε ερωτευτεί τη Μυρτώ. Την κυριεύσε ένας φόβος, ότι δεν θα μπορούσε να τον κρατήσει δικό της για πάντα. Οι πειρασμοί γύρω του θα είναι πολλοί. Άλλωστε, μετά από δύο χρόνια θα ξαναέφευγε. «Σχέση χωρίς μέλλον», σκέφτηκε. Όμως ήταν αποφασισμένη, θα το ζούσε μέχρι τέλους το όνειρο και όσο κρατούσε!

Ο Άρης κατάλαβε ότι είχε χαθεί σε δυσάρεστες σκέψεις. Γιατί ξαφνικά το πρόσωπό της πήρε μία όψη μελαγχολίας.

«Εεεε, τι έγινε, πού χαθήκαμε; Εδώ γη, εκεί;» Η Μυρτώ γέλασε με την αντίδραση του Άρη και αμέσως όλες οι δυσάρεστες σκέψεις χάθηκαν από το μυαλό της.

Όλα ήταν έτοιμα για το ταξίδι. Η Μυρτώ είχε πει ότι θα πήγαινε ειδορομή στο Ναύπλιο με τους συμφοιτητές της. Βέβαια, οι γονείς της δεν πείστηκαν, αλλά δεν ήθελαν να την αμφισβητήσουν κιόλας. Τους έκανε εντύπωση. Ξαφνικά ειδορομή στο Ναύπλιο με συμφοιτητές, μέσα στο Μάρτιο! Άσε που τα οικονομικά των περισσοτέρων από αυτούς δεν το επέτρεπαν. Μάλλον ο Άρης Γεράνης ήταν ο γνωστός άγνωστος, αλλά ο κύριος Παναγιώτης δεν ήθελε να το παραδεχθεί. Η κυρία Σοφία δεν το ομολογούσε, για να μην προκαλέσει την αντίδραση του άντρα της και χαλάσει τη τύχη τής κόρης της. Γιατί ήταν μεγάλη τύχη, που ερωτεύθηκε ο γιος του Γεράνη την Μυρτούλα, και ας έλεγε ό,τι ήθελε ο Παναγιώτης. Δε θα τον άφηνε να καταστρέφει το μέλλον της. Η Μυρτώ είχε άστρο. Άλλωστε της το όφειλε η ζωή.

Είχαν δώσει ραντεβού στην οδό Πατησίων, στο ύψος του ηλεκτρικού σταθμού των Κάτω Πατησίων. Η Μυρτώ, ντυμένη σπορ και με ένα σάκο με τα λίγα προσωπικά της αντικείμενα. Ο Άρης την περίμενε με αγωνία έξω από το αυτοκίνητο, στηριζόμενος στο καπό.

«Άργήσαμε! Πού ήσουν; Τόσες ώρες περιμένω. Πότε θα φτάσουμε;»

«Καλά, έχεις πλάκα. Ποιες ώρες; Δέκα λεπτά άργησα όλα και όλα. Ήταν βαρύς ο σάκος, ήρθα και με τα πόδια, πόσο γρήγορα να περπατούσα;» απάντησε με μια στωικότητα σε αυτό τον καταιγισμό ερωτήσεων του Άρη.

«Εσύ επέμενες να μην περάσω να σε πάρω από το σπίτι σου!»

«Τι ήθελες, δηλαδή, να γκρεμιστούν οι δικοί μου από το μπαλκόνι, προκειμένου να δουν με ποιον θα πάω; Άστο καλύτερα! Η

να μας δει όλη η γειτονιά και να σχολιάζει; Εδώ που τα λέμε, δεν έχεις και το πιο διακριτικό αυτοκίνητο, ώστε να περνάς απαρατήρητος. Δηλαδή και το ότι έχεις αυτοκίνητο είναι γεγονός από μόνο του».

Τοποθέτησαν το σάκο στο πορτ-μπακάζ, μπήκαν στο αυτοκίνητο και ξεκίνησαν. Η Μυρτώ ήταν ενθουσιασμένη γιατί, εκτός των άλλων, θα πήγαινε εκδρομή με αυτοκίνητο, και τι αυτοκίνητο, σπορ, “Alfa Romeo”. Μπορεί να γκρίνιαζε για τις ανέσεις, που της προσέφερε ο Άρης, καθώς πίστευε ότι δεν τις χρειαζόταν, αλλά και το λεωφορείο είναι ανυπόφορο! Οι μόνες εκδρομές που έκαναν ήταν με το αστικό, για μπάνιο στα περίχωρα της Αττικής και με το λεωφορείο του ΚΤΕΛ πήγαιναν κάθε καλοκαίρι στο χωριό. Σπάνια και το Πάσχα. Κάποια φορά είχαν πάει εκδρομή με το τρένο, τον «καρβουνιάρη», όπως το έλεγαν. Αυτό άρεσε πιο πολύ στη Μυρτώ και στη Δανάη, που ήταν μικρές ακόμα τότε. Η διαδρομή ήταν ειδυλλιακή, μέσα από την ύπαιθρο της Πελοποννήσου. Ιδιαίτερα την άνοιξη, που τα δέντρα είναι στολισμένα με φύλλωμα πράσινο, ζωντανό. Ενώ την κυριαρχία του πράσινου διαταράσσουν οι μωβ πασχαλιές, οι κόκκινες παπαρούνες, οι άσπρες μαργαρίτες, οι κίτρινες κουτσουπιές. Και οι μεθυστικές μυρωδιές, τα ζουζουνίσματα από τις μέλισσες, τα πετάγματα από τις πεταλούδες, τα τιτιβίσματα των πουλιών, τα πρώτα ζευγαρώματα. Η άνοιξη είναι αναζωογονητική, ξαναγεννιέται η φύση, επιστρέφει η Περσεφόνη από τον Άδη και όλα ανθίζουν. Η γέννηση, η άνθηση, ο μαρasmus, ένας αένας κύκλος, επαναλαμβανόμενος χρόνια, αιώνες πριν από εμάς, μετά από εμάς και χωρίς εμάς.

Ήταν Μάρτιος. Τα πρώτα σημάδια της Άνοιξης έκαναν ντροπαλά και επιφυλακτικά την εμφάνισή τους. Ο ουρανός καθαρός, ο ήλιος λαμπερός, αλλά μην ξεγελιέσαι και το κρύο τσουχτερό. «Ο Μάρτης δεν έχει μπέσσα», όπως έλεγε και η γιαγιά της Μυρτώς. Εκεί που κάνει ζέστη, μπορεί να χιονίσει ή να ρίξει χαλάζι. Είναι η γέφυρα ανάμεσα στο χειμώνα και την άνοιξη, έχει στοιχεία

και από τις δύο εποχές. Σε προετοιμάζει γι' αυτό που έρχεται, γι' αυτή τη γιορτή τής φύσης, σου θυμίζει όμως και το χειμώνα που πέρασε. Γιατί η άνοιξη έχει αξία μόνο μετά από ένα χειμώνα, το ουράνιο τόξο μετά τη βροχή, η γαλήνη μετά την καταιγίδα, η ζωή μετά τον θάνατο, η αγάπη μετά τον πόνο. Το αντίθετο θα ήταν βαρετό, προβλέψιμο και χωρίς προσμονή. Η μεγαλύτερη γλύκα είναι η προσμονή, η ελπίδα για αυτό που θα έρθει. Αλίμονο να μην ελπίζεις, να μην προσδοκάς τίποτα!

Είχαν μπει στον εθνικό δρόμο Αθηνών - Κορίνθου. Ο Άρης ήταν καλός οδηγός και γρήγορος, τον βοηθούσε και το αυτοκίνητο. Το είχαν αγοράσει για την Αφροδίτη, αλλά η ίδια δεν είχε ξετρελαθεί με την ιδέα τής οδήγησης. Προτιμούσε την πολυτέλεια του να οδηγεί άλλος. Έτσι αφημένο στο γκαράζ, σχεδόν αχρησιμοποίητο, ολοκαίνουριο, ήταν πρόθυμο να κάνει τα χατίρια σε όποιον θα το έπαιρνε στα χέρια του. Καθώς έμπαινε λίγο γρήγορα στις στροφές, η Μυρτώ είπε:

«Άρη, πιο σιγά, θα κάνω εμετό».

«Φοβάσαι;»

«Όχι, αλλά ζαλίζομαι. Είπαμε να απολαύσουμε τη διαδρομή, όχι να φτάσουμε άρρωστοι, εγώ δηλαδή».

«Καλά, θα πηγαίνω πιο σιγά. Σου αρέσει η διαδρομή;»

«Την απολαμβάνω λόγω του αυτοκινήτου. Η διαφορά από το λεωφορείο είναι εντυπωσιακή, μεγαλύτερη άνεση. Κατά τα άλλα, τη διαδρομή μέχρι τον Γαλατά και μετά απέναντι στον Πόρο, την ξέρω, την έχω κάνει πολλές φορές».

«Σωστά, ξέχασα, οι γονείς σου είναι από την Πελοπόννησο. Για το λεωφορείο σε καταλαβαίνω, πού να δεις τι γίνεται στη Νέα Υόρκη! Κόσμος, συνωστισμός, μυρωδιές! Το μετρό δε, είναι χειρότερο. Στην αρχή μου κακοφάνηκε, τώρα όμως συνήθισα».

«Ήσασταν και καλομαθημένος, κύριε Γεράνη μου! Το ίδιο ακριβώς είναι και το λεωφορείο στην Ελλάδα, όχι μόνο το αστικό αλλά και το υπεραστικό. Ταξιδεύουν ηλικιωμένοι από τα χωριά, παιδιά

μικρά που κλαίνε, φαντάροι. Άλλοι πάνε να δουν τα παιδιά τους, που ζουν στην Αθήνα, φορτωμένοι φαγώσιμα, άλλοι πάλι πάνε, να αφήσουν τα μικρά παιδιά τους στο χωριό στις γιαγιάδες, ή απλώς να επισκεφτούν τους γονείς τους. Φοιτητές και φαντάροι, που κάνουν τράκα για κανένα τσιγάρο. Και αν είναι καλοκαιρί, ιδρώτας, γκρίνια: «άνοιξε το παράθυρο, θες να πλευριτωθώ;» απαντά αυτός που κάζεται ακριβώς από πίσω. «Κυρία μου, γιατί κλαίει το παιδί σας; Κάντε το να σιάσει επιτέλους!» Κάποιος παππούς να ρωτάει κάθε λίγο και λιγάκι πότε φτάνουμε. Πολλά τέτοια ευχάριστα συμβαίνουν σε κάθε ταξίδι!»

«Σταμάτα, γιατί έχω ξελιγωθεί από τα γέλια, πώς τα περιγράφεις έτσι; Έχεις θεατρικότητα το ξέρεις;»

«Μα γι' αυτό είμαι μαζί σου, για να έρθω στη Νέα Υόρκη. Απώτερος στόχος μου είναι το Μπρόντγουεη, μην κοιτάς, που επιμελώς το κρύβω!

«Όσο γι' αυτό, να είσαι βέβαιη ότι θα έρθεις μαζί μου!»

Η αποφασιστικότητα στη φωνή τού Άρη την έκανε να φοβηθεί. Πάλι δεν της άφηνε περιθώρια, όμως προτίμησε να μη μιλήσει.

«Έλα, τι έπαθες και σικοτείνιασες; Συνέχεια με έχεις κρύο – ζέστη». Ακούμπησε το χέρι του στο αριστερό πόδι της, σαν να ήθελε να της πει «δεν χρειάζεται να ανησυχείς για τίποτα, όλα θα βρουν το δρόμο τους».

Μετά από δυόμισι περίπου ώρες, είχαν φτάσει στο Ναύπλιο. Θα έμεναν σε ένα μικρό ξενοδοχείο στο κέντρο τού Ναυπλίου, παλιό νεοκλασικό, ανακαινισμένο. Στο δωμάτιο υπήρχε ένα κρεβάτι με ουρανό, γάζες λινές κατέβαιναν και το περιέκλειαν. Απέναντι, μία τουαλέτα με καθρέφτη και ένα σκαμπό. Μία μπερζέρα με ένα σκαμπουδάκι, για να κιάσεται άνετα και να χαζεύεις έξω από το παράθυρο. Τα χρώματα ζεστά, σε αποχρώσεις του καφέ και του πορτοκαλί. Είχαν προτιμήσει ένα τέτοιο μικρό ξενοδοχείο με χρώμα και ύψος, παρά ένα σύγχρονο και μεγάλο ξενοδοχείο.

«Μου θυμίζει άλλες εποχές η διακόσμηση του δωματίου. Παλιά

Ελλάδα, λίγο μετά την απελευθέρωση. Τον Καποδίστρια, εγκατεστημένο εδώ στο Ναύπλιο, να προσπαθεί να οργανώσει αυτό το μικρό κράτος, που ξεπήδησε από έναν αγώνα, που δεν πίστευε ποτέ κανείς ότι θα ήταν νικηφόρος, αλλά ταυτόχρονα κουβαλούσε και όλα τα χούγια ενός δύσμοιρου και καταπιεσμένου για αιώνες έθνους. Ο Καποδίστριας είναι οργανωτικός, ευρωπαίος, με πολιτική παιδεία, που απέκτησε σε ένα ισχυρό κράτος. Προσπαθεί να επιβληθεί στα πάθη, τα μίση και τις φιλοδοξίες των ανατολοθρεμμένων Ελλήνων, που ταυτόχρονα ερωτοτροπούσαν χυδαία με τη δύση, για ίδιον όφελος, φυσικά.

«Στην πόλη αυτή θα δεις, όταν θα κάνουμε βόλτα, ότι είναι σκορπισμένη η αύρα τής ιστορίας της. Κάθε τόπος και κάθε λαός δεν μπορεί να ξεφύγει από το παρελθόν του, τον στοιχειώνει η ιστορία του. Εδώ ο τόπος είναι βαρύς, όχι μόνο το Ναύπλιο, οι Μυκήνες, η Επίδαυρος. Έχουμε πολλά, να δούμε και να συζητήσουμε, προπαντός να αισθανθούμε», είπε ο Άρης και την τράβηξε στην αγκαλιά του δυνατά και άρχισε να τη φιλά με πάθος.

Το ταξίδι αυτό έγινε και για έναν άλλο σκοπό, για να ολοκληρωθεί η σχέση τους. Να ολοκληρωθεί όμως με έναν τρόπο, που δεν θα προσέβαλε την Μυρτώ, ούτε και θα την έκανε να νιώσει άσχημα. Ήξερε από την αδερφή του ότι η Μυρτώ στο παρελθόν δεν ξαναείχε ολοκληρωμένες σχέσεις και ήθελε να είναι προσεκτικός. Δεν θα την πίεζε, αν η ίδια δεν ήθελε. Τα πράγματα όμως ήρθαν φυσιολογικά, όπως γίνεται πάντα σε αυτές τις περιπτώσεις, όταν κάτι το θέλουν και οι δυο τόσο πολύ!

Η Μυρτώ ήταν έτοιμη από καιρό. Είχε ωριμάσει και το σώμα της συχνά-πυκνά της έστελνε μηνύματα, ότι χρειαζόταν κάτι παραπάνω. Πολλές φορές ξυπνούσε τη νύχτα ιδρωμένη και αναψοκοκκινισμένη από τα όνειρα που έβλεπε. Άλλες νύχτες πάλι βασιανιστικές δεν την έπαιρνε ο ύπνος. Σκέψεις τολμηρές και συνάμα ερεθιστικές ταλαιπωρούσαν το μυαλό της. Τότε ήταν, που στριφογύρναγε με μανία στο κρεβάτι, μέχρι που τα σεντόνια έπεφταν στο

πάτωμα. Σε πολλές από εκείνες τις σκηνές υπήρχε και ο Άγγελος.

Εκείνη τη στιγμή όμως, σε εκείνο το δωμάτιο, ήταν μόνο αυτή και ο Άρης. Άρχισε να τη φιλάει και να τη χαϊδεύει με πάθος και όσο αυτή δεν αντιστεκόταν, τόσο αυτός προχωρούσε. Της έβγαλε τα ρούχα, το δέρμα της απαλό και σφριγηλό από τα νιάτα. Δεν χόρταινε να την αγκαλιάζει, του άρεσε τόσο πολύ! Είχε κάνει έρωτα πολλές φορές και με διαφορετικές γυναίκες. Δεν ήταν όμως το ίδιο! Με τη γυναίκα αυτή ήταν ερωτευμένος και το σώμα ήταν χαμένο σε έναν οργασμό αισθήσεων. Η Μυρτώ ήταν σε έκσταση, το σώμα της ζούσε όλα αυτά, που απλώς υπήρχαν σαν εικόνες στη φαντασία της. Δεν διέφεραν από την πραγματικότητα. Το γενετήσιο ένστικτο την καθοδηγούσε. Η σεξουαλικότητα και ο θάνατος, οι δύο ακραίες εκφάνσεις της ύπαρξής μας. Ερχόμαστε σε αυτή τη ζωή για να αναπαραχθούμε και αγωνιζόμαστε για να επιβιώσουμε, έτσι απλά.

Το απόγευμα τους βρήκε εξαντλημένους, να έχουν αποκοιμηθεί. Η πρώτη φορά, γρήγορη και ενστικτώδης, δεν άφησε πολλά περιθώρια. Η επόμενη, πιο αργή και διερευνητική, επέτρεψε στους εραστές να ανακαλύψουν ο ένας τον άλλον. Μια εξερεύνηση που θα άρχιζε τώρα και θα κρατούσε μια ζωή!

«Εε, υπναρά, τι θα γίνει; Βράδιασε, δεν θα σηκωθούμε από το κρεβάτι; Έχω αρχίσει ήδη και πεινάω πολύ!»

«Γιατί καλά δεν περνάμε; Δεν θέλω να πάω πουθενά. Να πούμε να μας φέρουν κάτι, να φάμε εδώ, και χώθηκε κάτω από τα σεντόνια και άρχισε να τη φιλάει και να τη χαϊδεύει πάλι».

«Δε μπορώ άλλο σου λέω, έχω εξαντληθεί. Σήκω τώρα, γιατί θα θυμώσω! Πάμε μια βόλτα και συνεχίζουμε μετά», του είπε όλο υπονοούμενα!

«Πονηρούλα, καλά πάμε. Σου χαλάω χατίρι;»

Η εκδρομή στο Ναύπλιο εκτυλίχθηκε, όπως ακριβώς είχαν προγραμματίσει. Βόλτες στην πόλη, τόσο στο γραφικό κέντρο της, όσο και στην παραλία. Επισκέφτηκαν το κάστρο και το Μπούρτζι.

Όλα ήταν τόσο ρομαντικά και ταυτόχρονα τόσα φορτισμένα από την ιστορία του νεογέννητου Ελληνικού κράτους. Περιέργη πόλη, συνδυάζει και τα δύο.

Λίγο πιο πέρα οι αρχαίες Μυκήνες, μία άλλη ισχυρή πόλη, με σπουδαίο πολιτισμό. Όταν έφτασαν, είχε κόσμος αρκετό. Παρά το γεγονός ότι ήταν ακόμα Μάρτιος και δεν είχε καλὰ- καλὰ ζεστάνει ο καιρός, είχαν αρχίσει να καταφθάνουν οι πρώτοι τουρίστες από το εξωτερικό. Επίσης, οι Έλληνες και τα σχολεία είχαν αρχίσει δειλά τις εκδρομές. Η Μυρτώ τραβολογούσε τον Άρη σε όλη την περιοχή, φτάνοντας στο ψηλότερο σημείο, την ακρόπολη. Ο Άρης δεν συμεριζόταν το πάθος της, να εξερευνήσει και να μάθει τα πάντα.

«Σε πειράζει να κάτσω κάτω από ένα δέντρο και να έρθεις να με βρεις όταν τελειώσεις;»

«Δε ντρέπεσαι; Εδώ έχει έρθει τόσος κόσμος από άλλες χώρες, για να θαυμάσει τα μνημεία ενός πολιτισμού αξιοθαύμαστου μέχρι και σήμερα, και εσύ βαριέσαι; Έλα, γιατί θα σε δολοφονήσω, σαν άλλη Κλυταιμνήστρα».

«Μόνο που αυτή, μικρή μου, τον σκότωσε, για να είναι με τον εραστή της! Γι' αυτό πρόσεξε τούς παραλληλισμούς, που κάνεις».

«Ααα, τα ξέρεις, λοιπόν, και κάνεις ότι δεν σε ενδιαφέρουν;»

«Με ενδιαφέρουν, αλλά στην παρούσα φάση θα προτιμούσα να μη χάνουμε άδικα χρόνο περιδιαβαίνοντας σε όλα τα ιστορικά μνημεία και αξιοθέατα. Θέλω να μείνουμε περισσότερο οι δυό μας. Πότε θα έχουμε πάλι ανάλογη ευκαιρία; Και για να είμαστε ξεκάθαροι, η επόμενη εκδρομή που θα πάμε θα είναι σε περιοχή χωρίς αξιοθέατα. Δεν την ξαναπατάω εγώ!»

«Δύσκολο, Άρη μου, πολύ δύσκολο! Όλη η Ελλάδα είναι ιστορία! Θα μου πεις, τώρα τι κάνουμε; Ίσως γίνουν καλύτερα τα πράγματα».

Οι τρεις μέρες τέλειωσαν γρήγορα, σαν βροχή, που πέφτει ορμητικά, και μέχρι να βρεις κάπου να προφυλαχθείς, έχει σταμα-

τήσει και έχει φανεί ο ήλιος στον ουρανό και πάλι. Η Μυρτώ και ο Άρης επέστρεφαν ενθουσιασμένοι, γι' αυτό που είχαν ζήσει και στεναχωρημένοι, γιατί και πάλι θα χώριζαν. Η Μυρτώ θα επέστρεφε στα φοιτητικά της καθήκοντα και ο Άρης θα εκτελούσε τα στρατιωτικά του καθήκοντα. Υπήρχε όμως μια διαφορά: ήταν ζευγάρι πια, ψυχή και σώμα. Εκείνη ευτυχισμένη ονειροπολούσε, εκείνος όμως είχε αρχίσει και μελετούσε το πώς θα την έπειθε να τον ακολουθήσει στη Νέα Υόρκη. Δεν υπήρχε περίπτωση να επιστρέφει χωρίς τη Μυρτώ, γιατί σίγουρα θα επέστρεφε...

Ήταν Ιούλιος και η ζέστη είχε αρχίσει να γίνεται αφόρητη. Η Μυρτώ, παρότι είχε τελειώσει τις εξετάσεις, ήταν η πρώτη φορά, που δε θα πήγαινε διακοπές στο νησί με τους γονείς της. Είχαν αντιδράσει, ιδιαίτερα ο πατέρας της, αλλά τους είχε εξηγήσει ότι λόγω της σχέσης της με τον Άρη, δε μπορούσε να τους ακολουθήσει. Η κυρία Σοφία φυσικά συμφώνησε και το ίδιο αναγκάστηκε να κάνει και ο κύριος Παναγιώτης. Η κόρη του, μετά το ταξίδι στο Ναύπλιο, είχε πει στους γονείς της για την σχέση της. Ήθελε να είναι ειλικρινής μαζί τους και να μην κρύβεται. Άλλωστε, δεν υπήρχε λόγος να ντρέπεται για κάτι. Ο πατέρας της μπροστά στον ενθουσιασμό της είχε αποσιωπήσει τους όποιους ενδοιασμούς του.

Ο Άρης είχε ήδη ορκιστεί, έχοντας πραγματοποιήσει τη βασιική εκπαίδευση. Ο πατέρας του από την άλλη, χρησιμοποιώντας τις γνωριμίες και τις καλές σχέσεις με τους στρατιωτικούς, είχε φροντίσει να μετατεθεί ο γιος του στο στρατιωτικό νοσοκομείο στην Αθήνα. Πράγμα εύκολο, μιας και ήταν γιατρός. Έτσι, θα ήταν κοντά και στην οικογένεια του και τη Μυρτώ. Ο Γεράνης είχε δει με καλό μάτι από την αρχή αυτή τη σχέση. Ήταν έξυπνη κοπέλα, φίλη τής Αφροδίτης, και έτσι θα μπορούσαν να συνεργάζονται στο

εργοστάσιο. Είχε καταλάβει ότι ήταν πιο αποφασιστική και δυναμική από την κόρη του. Από την άλλη, αν την αγαπούσε τόσο, όσο έλεγε ο Άρης, μπορεί και να μην επέστρεφε στη Νέα Υόρκη. Τέλος, η Μυρτώ ήταν από φτωχή οικογένεια και δεν θα μπορούσε εύκολα να τους εναντιωθεί. Θεωρούσε ότι θα είχαν πάντα το πάνω χέρι. Γεγονός δύσκολο, για μία κόρη από οικογένεια με αντίστοιχη οικονομική επιφάνεια.

Η Αφροδίτη ήταν και αυτή χαρούμενη με την εξέλιξη που είχαν οι σχέσεις του αδερφού της και της φίλης της. Ο Άρης σε λίγες μέρες θα έπαιρνε άδεια και οι δυό κοπέλες κανόνιζαν να δουν όλοι μαζί την παράσταση, που έκανε πάταγο το καλοκαίρι του '73 «Το μεγάλο μας τσίρκο».

«Το μεγάλο μας τσίρκο», ένα θεατρικό έργο γραμμένο από τον Ιάκωβο Καμπανέλλη, ανέβηκε ως παράσταση στο θέατρο Αθήναιο, σε μουσική του Σταύρου Ξαρχάκου. Βασιικοί συντελεστές και πρωταγωνιστές ήταν οι: Καρέζη, Καζάκος, Παπαγιανόπουλος, Σπαθάρης και φυσικά η φωνή του Νίκου Ξυλούρη. Πάνω από 400.000 θεατές παρακολούθησαν το έργο. Εκείνη η παράσταση, σε εκείνο το θέατρο, το καλοκαίρι του 1973, είχε μετατραπεί σε σιωπηλό τόπο διαμαρτυρίας κατά της χούντας. Η κατάληψη της Νομικής τον Φλεβάρη, η αποχή από τα μαθήματα, αυτό το έργο, προετοιμάζαν το έδαφος για τα μεγάλα γεγονότα του Νοεμβρίου, που ερχόταν.

«Θα πάμε στην παράσταση και τότε; Δεν θέλω να το αναβάλλουμε άλλο. Άκουσα ότι ο κόσμος είναι τόσος, που η ουρά είναι ατελείωτη, για να μπεις», είπε η Μυρτώ.

«Το ξέρω , οι περισσότεροι το βλέπουν όρθιοι στο πίσω μέρος των καθισμάτων και αριστερά και δεξιά των διαδρόμων. Μήπως να περιμένουμε και τον Άρη;» συμπλήρωσε η Αφροδίτη.

«Είσαι τρελή;» πετάχτηκε η Μυρτώ. «Φαντάρο και να τον δουν εκεί; Ξέρεις τι έχει να πάθει;»

«Και ποιος θα το καταλάβει; Θα έρθει με πολιτικά. Άλλωστε,

μου είπε ότι θέλει να τη δει την παράσταση και αυτός».

«Ποιος θα τον δει; Κάποιος. Αυτοί έχουν δικούς τους παντού. Σίγουρα, μέσα στον κόσμο θα είναι και χαφιέδες. Θα του το πω και εγώ, να μην έρθει!»

«Μυρτούλα, τι έγινε; Πού πήγαν οι αγώνες; Μπροστά στον έρωτα τα ξεχνάμε όλα, προκειμένου να προσφυλάξουμε τον Άρη;»

«Είμαι υπερβολική; Τι να κάνω; Φοβάμαι μην πάθει κάτι. Άσε που θα εξαγριωθεί και ο πατέρας σου, τώρα που πάνε κάπως να φτιάξουν οι σχέσεις τους».

«Ο Άρης, αν το αποφασίσει, θα έρθει και κανείς δεν του αλλάζει γνώμη».

Τελικά πήγαν και οι τρεις μαζί. Εκεί, όταν έφτασαν, διαπίστωσαν ότι η δυναμική του κόσμου ήταν τέτοια, που κανείς δεν μπορούσε να τους ενοχλήσει. Ο κόσμος πήγαινε όχι μόνο για να δηλώσει τη διαμαρτυρία του, αλλά και για να ακούσει την ιστορία του πολύπαθου λαού. Μια ιστορία γεμάτη ξένες επεμβάσεις, μίσση και διχασμούς, που οδήγησαν σε εθνικές απώλειες. Οι Έλληνες είχαν ψυχή και μπορούσαν να αγωνίζονται μέχρι θανάτου, αλλά επίσης και να χειραγωγούνται κάθε φορά από κοιτάμπάσηδες, ξένες δυνάμεις, προστάτες. Πολέμησαν τους Γερμανούς και αλληλοσπαράχτηκαν μεταξύ τους. Και τώρα ζουν πάλι ανελεύθεροι και καταπιεσμένοι, από Έλληνες αυτή τη φορά! Τόσο αντιφατικός λαός, ξεχωριστός, περιούσιος ή απλά ανόητος; Πόσο τραγική είναι εν τέλει η κωμωδία!

Στο τέλος, ο κόσμος δεν σταμάτησε να χειροκροτεί, εκστασιασμένος από τις ερμηνείες, τα λόγια, τη μουσική, το τραγούδι. Χειροκροτούσαν επίμονα, δυνατά, σαν να ήθελαν να ακουστεί ο θόρυβος, το μήνυμα «δεν αντέχουμε! Ως εδώ!». Οι τρεις νέοι χειροκροτούν δυνατά, ενώ οι δύο κοπέλες έχουν δακρύσει. Ο Άρης όμως είναι σε υπερένταση. Κατά τη διάρκεια της παράστασης έχει εντοπίσει δύο κουστουμαρισμένους άντρες, που παρακολουθούν τους θεατές και όχι τους ηθοποιούς. «Είναι της ασφάλειας», σιέφτηκε .Σίγουρα θα ακολουθήσουν και συλλήψεις. Σκουντάει με

τρόπο τη Μυρτώ και την Αφροδίτη και, σχεδόν τραβώντας τις μέσα από τον κόσμο, προσπαθεί να τις βγάλει έξω από το θέατρο.

«Μα τι έπαθες; Πώς θα φύγουμε μέσα από τόσο κόσμο;»

«Προχώρα και μη μιλάς! Θα γίνουν συλλήψεις».

Μετά από πολλά σκουντήματα, σπρωξιές και σχεδόν ποδοπατημένοι, κατάφεραν να βγουν έξω από το θέατρο. Έκατσαν στο απέναντι πεζοδρόμιο, να ηρεμήσουν. Μετά από λίγο βγήκαν οι δύο καλοντυμένοι άντρες κρατώντας ένα νεαρό, που φώναζε: «Αφήστε με, δεν έκανα τίποτα, πού με πάτε; Δεν έχετε το δικαίωμα! Με ποια στοιχεία; Δεν είστε άνθρωποι εσείς, γιατί δεν μιλάτε;». Η απελπισμένη φωνή τού νεαρού άντρα άρχισε να σβήνει σιγά-σιγά, καθώς τον έσερναν προς ένα αυτοκίνητο. Η Μυρτώ και η Αφροδίτη είχαν παγώσει... Ο νεαρός άντρας ήταν ο Άγγελος. Ο Άρης απλώς υπέθεσε ότι είχαν φοβηθεί εξαιτίας τού περιστατικού.

Η Μυρτώ για αρκετό καιρό, μετά την επίσκεψή τους στο θέατρο και το περιστατικό με τον Άγγελο, ήταν κακόκεφη. Η εικόνα του, να τον τραβούν βίαια εκείνοι οι δύο άντρες, δεν έφευγε από το μυαλό της. Τον Άρη τον αγαπούσε και ήταν ερωτευμένη μαζί του, δεν χωρούσε αμφιβολία γι' αυτό. Όταν είδε τον Άγγελο όμως, ένιωσε ενοχές, λες και τον είχε προδώσει. Λες και είχε προδώσει ένα κομμάτι του εαυτού της, που αντιπροσώπευε εκείνος. Σκεφτόταν ότι, αντί να ήταν με όλα αυτά τα παιδιά, που θαύμαζε για τον αγώνα τους, είχε βολευτεί σε έναν έρωτα με έναν ωραίο και ευκατάστατο άντρα, που μπορούσε να της προσφέρει μια άνετη ζωή. Όσο και αν το αρνιόταν, ήξερε ότι αυτή ήταν η αλήθεια, είχε συμβιβαστεί. Η Αφροδίτη είχε απόλυτο δίκιο, ο Άγγελος δεν ήταν τίποτα παραπάνω από μια ιδέα, ένα όνειρο. Αυτή είχε επιλέξει τη σιγουριά και την ασφάλεια του Άρη. Δεν είχε τολμήσει· είχε

συμβιβαστεί. Δεν θα επέτρεπε ξανά στον εαυτό της να ξεστομίσει μεγάλα λόγια, γιατί τα μεγάλα λόγια πρέπει να συνοδεύονται από μεγάλες πράξεις, για να έχουν μια κάποια αξία.

Το καλοκαίρι πέρασε ήσυχα, περιμένοντας να συναντήσει τον Άρη κάθε φορά, που αυτός θα έπαιρνε άδεια από το στρατό. Περνούσαν όμορφα μαζί και είχαν κοινά ενδιαφέροντα αρκετά. Από την άλλη, ήταν τόσο δυναμικοί και ισχυρογνώμονες και οι δύο, που, αν τύχαινε και διαφωνούσαν για κάποιο θέμα, το στοιχημα ήταν ποιος θα υποχωρούσε πρώτος. Ήταν μια σχέση με πάθος, έντονες εκρήξεις και συχνές εναλλαγές και των δύο. Έτσι, έφθασε το φθινόπωρο και η Μυρτώ επέστρεψε στα μαθήματά της. Αν όλα πήγαιναν καλά, μέχρι τον επόμενο Σεπτέμβρη, θα ορκιζόταν.

Ο Άρης όλο αυτό τον καιρό δεν είχε σταματήσει να σκέφτεται πώς θα έπειθε την Μυρτώ να τον ακολουθήσει στη Νέα Υόρκη. Είχε αποφασίσει ότι δεν θα έμενε στην Ελλάδα για κανέναν λόγο. Από την άλλη, η Μυρτώ ήταν το άλλο του μισό, δεν ήθελε να την αφήσει. Θα της ζητούσε να παντρευτούν και να επιστρέφουν μαζί. Ήξερε όμως, πως μια τέτοια απόφαση ήταν πολύ σοβαρή και καθόλου εύκολη. Με κάθε δυνατό τρόπο τής είχε δείξει πόσο πολύ ήθελε να επιστρέψει, ενώ αυτή ποτέ δεν έπαιρνε θέση. Ούτε καν τον ρωτούσε τι θα γίνει με τη σχέση τους. Τι να σκεφτόταν, άραγε; Θα τον άφηνε να φύγει και θα χώριζαν ή θα τον ακολουθούσε;

Η Μυρτώ σαφώς και είχε καταλάβει από καιρό τις προθέσεις του Άρη. Επίσης, είχε αποδεχθεί ότι αυτός ο άντρας είχε έναν ακαταμάχητο τρόπο, να της καθορίζει τη ζωή από την πρώτη στιγμή, που τον γνώρισε σε εκείνο το πάρτι! Κάποιες φορές αυτό την τρώμαζε και ασφυκτιούσε και άλλες ένιωθε σιγουριά και ασφάλεια. Όταν συζητούσαν αυτό το θέμα, χαμήλωνε το κεφάλι και δεν έλεγε τίποτα, γιατί ήξερε ότι ο Άρης είχε αποφασίσει και δεν μπορούσε να του αλλάξει γνώμη! Αυτή λοιπόν τι θα έκανε; Θα άφηνε ό,τι αγαπούσε γι' αυτόν ή θα άφηνε αυτόν που αγαπούσε; Τότε, η σκέψη της για πρώτη φορά γύρισε σε παλιά γνώριμα μονοπάτια

και θυμήθηκε τον Άγγελο. Αν αυτός τότε την ήθελε, όλα θα ήταν διαφορετικά!

Ήταν τέλη Οκτώβρη και ο Άρης την κάλεσε για φαγητό, προκειμένου να συζητήσουν σοβαρά, όπως της είπε. Η Μυρτώ κατάλαβε αμέσως, είχε έρθει η ώρα να αποφασίσει. Τέρμα πια οι αναβολές. Άλλωστε την ερχόμενη άνοιξη ο Άρης θα συμπλήρωνε τα δύο χρόνια της στρατιωτικής του θητείας. Όταν έφτασε στο ραντεβού τους, παρατήρησε ότι η έκφραση του Άρη, είχε κάτι διαφορετικό. Πρώτη φορά τον έβλεπε έτσι, το πρόσωπο καλυπτόταν από μία παγερή έκφραση. Δεν ήταν ιδιαίτερα θερμός, όταν τον αγκάλιασε. «Λες να μου ζητήσει να χωρίσουμε;» σκέφτηκε αστραπιαία και κόπηκαν τα πόδια της. Ένωσε τη γη να χάνεται και αυτή ήταν έτοιμη να λιποθυμήσει. Τότε αποφάσισε ότι ήταν διατεθειμένη να τον ακολουθήσει παντού, να κάνει ό,τι της πει. Εκείνο το παγερό πρόσωπο ήταν αρκικό, δεν χρειαζόταν τίποτα άλλο. Ο Άρης φυσικά δεν το γνώριζε αυτό και είχε πάρει αυτή την έκφραση, για να κρύψει τη δική του αγωνία και ανασφάλεια. Ούτε και αυτός θα άντεχε μια απόρριψη!

Είχε επιλέξει ένα ήσυχο και όχι πολυσύχναστο ταβερνάκι και είχαν χωθεί σε μια απόμερη γωνιά, για να μην τους ενοχλούν οι παρευρισκόμενοι. Αφού έκατσαν και παρήγγειλαν, της είπε με ύφος ανέκφραστο:

«Θέλω να σου μιλήσω, ίσως και να έχεις καταλάβει τι έχω να σου πω. Πρώτα όμως θα με ακούσεις, χωρίς να με διακόψεις. Επίσης, έχεις όλο το χρόνο να σκεφτείς τι θα απαντήσεις. Δεν θέλω να βιαστείς. Αυτό που θέλω είναι να απαντήσεις μέσα από την καρδιά σου. Σύμφωνοι;»

«Εντάξει», του απάντησε σχεδόν ψιθυριστά και γεμάτη αγωνία γι' αυτό που θα άκουγε.

«Μυρτώ, σε αγαπώ! Σ'αγαπώ ως γυναίκα και ως άνθρωπο! Θέλω να περάσω την υπόλοιπη ζωή μου μαζί σου! Βέβαια αυτό δεν είναι κάτι που ακούς για πρώτη φορά, στο έχω ξαναπεί. Επίσης, σου

έχω ξαναπεί ότι δεν μπορώ να μείνω στην Ελλάδα. Οι σπουδές, η ζωή μου, είναι στην Νέα Υόρκη, δε μπορώ να τα εγκαταλείψω. Εξάλλου, τα δύο αυτά χρόνια, που έμεινα εδώ δεν με έπεισαν ότι αξίζει να μείνω, έχω απογοητευθεί. Λάθος, σωστό, δεν ξέρω, αλλά έτσι αισθάνομαι. Δεν θέλω όμως να γυρίσω μόνος, αλλά μαζί σου, παντρεμένοι, ζευγάρι. Ξέρω ότι είναι πολύ δύσκολο για σένα, γιατί θα ανατραπεί όλη η ζωή σου. Θα πρέπει να πας σε ένα άγνωστο μέρος, να αποχωριστείς την οικογένειά σου, τους φίλους σου, τον τόπο σου, ό,τι έμαθες να αγαπάς μέχρι σήμερα. Δεν μπορώ να σε πιέσω, γιατί θα με καταριέσαι μια ζωή, αν έρθεις και δεν σ'αρέσει. Γι' αυτό, θα σε αφήσω να το σκεφτείς, όσο θες, ακόμα και αν χρειαστεί να φύγω πρώτος εγώ και μετά να έρθεις εσύ. Πιστεύω όμως ότι θα σου αρέσει, γιατί είσαι ένας άνθρωπος τολμηρός και έξυπνος. Επεξεργάζεσαι αυτά που βλέπεις και τα αξιοποιείς. Στη Νέα Υόρκη δεν πλήττεις ποτέ, είναι η πόλη που δεν κοιμάται, τα ερεθίσματα είναι πολλά. Οι τέχνες, οι επιστήμες, όλα στο ζενίθ, οι άνθρωποι που ζουν εκεί, όλοι ψάχνουν και αγωνίζονται να προοδεύσουν και να πρωτοτυπήσουν. Έχει βέβαια και τα αρνητικά της: πολυκοσμία, φασαρία, ανωνυμία. Παντού όμως δεν υπάρχουν αρνητικά και θετικά; Το πιο σημαντικό όμως το άφησα για το τέλος. Αν τελικά αποφασίσεις να μείνεις στην Ελλάδα και χωρίσουμε, η ζωή μου ποτέ δεν θα είναι η ίδια. Θέλω, επιθυμώ, λαχταρώ κάθε πρωί, που θα ξυπνώ, να είναι το πρόσωπό σου αυτό που θα αντικρίζω. Τα μάτια σου, που θα κοιτώ, τα δικά σου χείλη, που θα φιλώ, το δικό σου κορμί, που θα αγκαλιάζω, όταν θα πέφτω στο κρεβάτι. Θέλω να κάνουμε παιδιά και να γεράσουμε μαζί!»

Σταμάτησε για λίγο, η φωνή του έσπασε και το παγωμένο πέπλο, που κάλυπτε το πρόσωπο, εξαφανίστηκε μεμιάς. Τα πράσινα μάτια του είχαν γίνει υγρά και μόλις μετά βίας συγκρατούσε ένα δάκρυ, που πήγαινε να κυλήσει. Η Μυρτώ έχωσε το χέρι της στα μαλλιά του, τα χάιδεψε τρυφερά και με το άλλο τού χάιδεψε το μάγουλο, που έκαιγε σαν φωτιά, σαν πυρακτωμένο σίδερο. Έπειτα έσκυψε

στο πρόσωπό του και φίλησε τρυφερά τη γωνία του ματιού, σκουπίζοντας έτσι το δάκρυ, που ήταν έτοιμο να κυλήσει.

«Μη λες τίποτε άλλο! Δε χρειάζεται. Ξέρω ότι θα είναι δύσκολο για μένα, στην αρχή τουλάχιστον, να σε ακολουθήσω. Το να σε αφήσω να φύγεις, όμως, θα είναι ακόμα πιο δύσκολο. Οπότε θα έρθω και όπου μας βγάλει...»

Η Μυρτώ δεν πρόλαβε να τελειώσει αυτό που έλεγε και ο Άρης την βούτηξε δυνατά στην αγκαλιά του και την πίεζε τόσο ασφυκτικά, που νόμιζε ότι θα σκάσει. Εκείνο το βράδυ ήταν και οι δύο τους τόσο ανακουφισμένοι και συνάμα τόσο ευτυχισμένοι. Θα ζούσαν μαζί για πάντα. Το μόνο που έμενε ήταν να το ανακοινώσουν στους γονείς τους και να κανονίσουν τις διαδικαστικές λεπτομέρειες, τόσο του γάμου, όσο και της μετακίνησης της Μυρτώς στην Αμερική.

Όταν ανακοίνωσαν η Μυρτώ και ο Άρης τα νέα, όπως ήταν αναμενόμενο, και οι δύο οικογένειες αντέδρασαν. Ο Νικόλας Γεράνης, γιατί και πάλι δεν είχε βρεθεί τρόπος, να μείνει ο γιος τους στην Αθήνα. Με τη Μυρτώ δεν είχε πρόβλημα, τη θεωρούσε ευγενική και έξυπνη κοπέλα και το διάστημα που δούλευε στο εργοστάσιο ήταν πολύ ευχαριστημένος. Η Ελεονώρα ήταν λυπημένη, γιατί θα αποχωριζόταν για άλλη μια φορά το γιο της, και αυτή ήξερε ότι ήταν οριστική! Η Αφροδίτη ήταν χαρούμενη, που θα παντρεύονταν τα δυο πιο αγαπημένα της πρόσωπα. Της στοίχιζε, όμως, όχι τόσο που θα αποχωριζόταν τον αδερφό, όσο και τη φίλη της. Ο Άρης έλειπε καιρό και το είχε συνηθίσει, η Μυρτώ όμως ήταν ο άνθρωπος της, το αποκούμπι της, η αδερφή που δεν είχε. Τώρα έπρεπε να την αποχωριστεί και ποιον θα είχε να μοιράζεται τα μυστικά της, τα προβλήματα και τις επιθυμίες της; Ήταν σίγουρη ότι θα της έλειπε. Θα της έλειπε πολύ!

Το ίδιο όμως αισθανόταν και η μικρή Δανάη, που είχε μεγαλώσει πια και σπούδαζε φιλόλογος. Ήθελε να γίνει καθηγήτρια. Ήταν αχώριστες από όταν γεννήθηκε και ήρθε τώρα αυτός, ο Άρης, να

της την πάρει; Για καλό τον γνώρισε; Ο κύριος Παναγιώτης απαρηγόρητος, γιατί όχι μόνο θα έφευγε το παιδί του, αλλά θα πήγαινε σε εχθρικό έδαφος. «Στην Αμερική βρήκαν να πάνε, χάθηκαν οι Ευρωπαϊκές χώρες;» αναρωτιόταν. Αυτή, η μάνα της, φταίει για όλα. Είχε φαγωθεί! Τι τύχη για τη Μυρτούλα να την αγαπήσει ο γιος του Γεράνη. Με αυτά και άλλα φούσκωσε τα μυαλά τούτουπαιδιού και το επηρέασε. Και αυτή η Μυρτώ πια, δεν κάθεται ποτέ ήσυχη. Μόνο η κυρία Σοφία ήταν απολύτως ικανοποιημένη. «Να γίνει ό,τι είναι καλό για το παιδί. Τι θα πει θα φύγει; Τα παιδιά μεγαλώνουν, κάνουν δική τους οικογένεια και φεύγουν. Έτσι είναι το σωστό, αυτός είναι ο κύκλος τής ζωής!»

Έπρεπε να κανονίσουν το γάμο τους σύντομα, γιατί έτσι θα ήταν πιο εύκολο να εκδοθούν τα χαρτιά τής Μυρτώς για την Αμερική, ως σύζυγος πλέον του Άρη. Είχε στείλει επίσης αίτησή της, προκειμένου να φοιτήσει σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα στις οικονομικές επιστήμες, στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης από τον ερχόμενο Σεπτέμβρη. Αυτό θα διευκόλυνε κατά πολύ την πρόσβασή της στην εργασία.

Ο γάμος ήταν λιτός, όπως επιθυμούσαν οι δύο νέοι. Έγινε σε στενό οικογενειακό και φιλικό κύκλο. Δεν ήθελαν έναν πομπώδη γάμο, προς μεγάλη απογοήτευση της Ελεονώρας. Έπειτα, οι πομπώδεις τελετές και οι φαμφάρες δεν εξέφραζαν κανέναν από τους δυο τους. Ούτε θεωρούσαν απαραίτητο να ξεκινήσουν τη ζωή τους παρουσία ανθρώπων, που θα τους ήταν παντελώς άγνωστοι. Ο Άρης περίμενε στα σκαλιά τής εκκλησίας, γεμάτος αγωνία και εκνευρισμό, καθώς ένιωθε να ασφυκτιά μέσα στο ολοκαίνουριο κουστούμι του. Τουλάχιστον, είχε κάνει αυτό το μικρό χατίρι στη μητέρα του και ήταν ντυμένος ευπρεπώς και κατάλληλα για την περίπτωση. Η Αφροδίτη δίπλα του ήταν χαμογελαστή και όλο πείραζε τον αδερφό της:

«Πολύ αγχωμένο σε βλέπω, δεν πιστεύω να το μετάνιωσες; Προλαβαίνεις, η νύφη δεν έχει έρθει ακόμα».

«Δεν είναι αυτό, απλώς δεν τα πάω και τόσο καλά με τα τυπολα-
τρικά και τις τελετές. Θα προτιμούσα να τα απέφευγα, αλλά αφού
δεν γίνεται...»

«Αφού αποφασίσατε να ξεκινήσετε μια νέα ζωή μαζί με τη Μυρ-
τώ, τουλάχιστον ας το κάνετε σωστά, με την ευλογία τού Θεού».

Ο Άρης έκανε να αντιδράσει στα λεγόμενα της αδερφής του, τα
οποία δεν τον έβρισκαν απόλυτα σύμφωνο, τα κορναρίσματα όμως
του αυτοκινήτου αποκάλυπταν ότι η νύφη πλησίαζε και ανάλογες
διαφωνίες περίσσευαν. Η Μυρτώ κατέβηκε από το αυτοκίνητο και
η αδερφή με τη μητέρα της ξεδίπλωσαν την ουρά τού νυφικού.
Λευκό σατέν, λιτό, εφαρμοστό μέχρι τη μέση, στρογγυλεμένο στο
στήθος και με κοντά μανίκια, άνοιγε προς τα κάτω καταλήγοντας
σε μία μεγάλη ουρά. Την έκανε να φαντάζει επιβλητική και αγέρω-
χη. Τα μαύρα μαλλιά της, πιασμένα σφιχτά στο κεφάλι, καλύπτο-
νταν με πέπλο. Έμοιαζε με καταγάλανη αρχόντισσα! Όμορφη και
γλυκιά, σαν ηλιοβασίλεμα και συνάμα σκληρή σαν βράχος, κέρδι-
σε αμέσως το θαυμασμό των παρευρισκομένων αλλά και του Άρη.

Μετά το τέλος της τελετής επέστρεψαν στο σπίτι των Γεράνηδων,
όπου παρέθεσαν δείπνο στους καλεσμένους. Η βραδιά εξελίχθηκε
σε ένα ήρεμο και χαλαρό κλίμα. Μια αμνηχανία, που διακρινόταν
στους καλεσμένους από τη πλευρά της Μυρτώ, λόγω κυρίως της
οικονομικής διαφοράς, με το πέρασμα της ώρας εξαλείφθηκε. Άλ-
λωστε, οι καλεσμένοι και από τις δυο οικογένειες ήταν προσεκτικά
επιλεγμένοι, αγαπημένοι φίλοι και συγγενείς, οι οποίοι παρευρέ-
θησαν, για να μοιραστούν τη χαρά του ζευγαριού. Ο Άρης ήταν
πιο μαζεμένος από τη Μυρτώ, η οποία δε σταμάτησε να κινείται
με χάρη και άνεση ανάμεσα στον κόσμο, εκφράζοντας την ευχα-
ρίστησή τους, που τους τίμησαν με την παρουσία τους. Χόρεψε
σχεδόν με όλους, φυσικά πρώτα- πρώτα με τον Άρη. Η πιο συγκι-
νητική στιγμή ήταν, όταν της ζήτησε ο πεθερός της να τον συνοδέ-
ψει. Ήταν εμφανές ότι αυτή η ιοπέλα είχε καταφέρει να κερδίσει
την εμπιστοσύνη και την εκτίμηση ενός σκληρού ανθρώπου, όπως

ο Νικόλας Γεράνης. Το ένστικτό του δεν είχε λαθέψει, από την πρώτη στιγμή, που τους την γνώρισε η Αφροδίτη, κατάλαβε πως ήταν πάνω απ' όλα ένας καλός άνθρωπος. Η Ελεονώρα ήταν ευτυχισμένη, που ο άντρας της είχε αποδεχθεί τόσο εύκολα τη Μυρτώ, αποφεύγοντας να προσθέσει ένα ακόμα πρόβλημα στην πολύπαθη σχέση με το γιο τους. Βέβαια, ο καημός ότι τελικά θα ξαναέφευγε αποτελούσε το μόνο αγιάθι στην καρδιά της.

Η μητέρα της Μυρτώς ένιωθε δικαιωμένη, γιατί επιτέλους κάποιος από την οικογένειά της είχε πάρει αυτό που του άξιζε. Σίγουρα αυτός ο γάμος θα εξασφάλιζε και ένα καλύτερο μέλλον και στη μικρότερη τους κόρη, τη Δανάη. Από την άλλη, ο κύριος Παναγιώτης μια επιφύλαξη την είχε, ντρεπόταν και λίγο. «Τι γυρεύει η αλεπού στο παζάρι;» συλλογιζόταν. Αλλά πού τολμούσε να το πει; Θα ξυπνούσε το μένος της γυναίκας του για την αγνωμοσύνη, που έδειχνε μπροστά στην τύχη της κόρης του. «Δε φτάνει που δεν έχω κάτι κοινό με όλους αυτούς, θα μου πάρει και το παιδί μου, να το πάει στην άλλη άκρη τής γης. Αυτή η μάνα της, με τη μεγαλομανία της φταίει για όλα».

Ο Άρης, από την άλλη, κοιτούσε το ρολόι, πότε θα περάσει η ώρα να φύγουν οι καλεσμένοι, για να πάρει τη Μυρτώ να πάνε στο ξενοδοχείο. Δε συμμεριζόταν το κέφι και τη ζωντάνια τής γυναίκας του, μάλιστα απορούσε από πού πηγάζει τόση ενεργητικότητα. Ο ίδιος στεκόταν βαριεστημένος, με μία δυσαρέσκεια ζωγραφισμένη στο πρόσωπό του, την οποία επιδείκνυε προκλητικά. Η αδερφή του τον πλησίασε και του ψιθύρισε:

«Αν δε σε ήξερα, θα υπέθετα ότι σε παντρέψανε με το ζόρι. Επιτρέπεται να κάνεις τέτοια μούτρα τη μέρα του γάμου σου;»

«Μην είσαι ανόητη, απλώς από την αρχή εξέφρασα την αντίθεσή μου σε τέτοιου είδους εκδηλώσεις! Και δεν μπορώ να καταλάβω γιατί η Μυρτώ είναι πάντα τόσο υποχωρητική». «Να μη δυσαρεστήσουμε τους γονείς μας», είπε. «Όμως από ό,τι βλέπω και αυτή δεν πάει πίσω, μια χαρά διασπιδάζει!»

«Φέρεται, όπως πρέπει, ευγενικά προς τους καλεσμένους της, σαν μια σωστή οικοδέσποινα. Είναι μια πραγματική κυρία Γεράνη».

«Είμαι ο Άρης Γεράνης και όχι ο Νικόλας, επίσης παντρεύτηκα τη Μυρτώ και όχι την Ελεονώρα».

«Δε σου απαντώ, γιατί θα μας βλέπει ο κόσμος να μιλάμε έντονα και θα νομίζει ότι τσακωνόμαστε», είπε και έφυγε.

Η Αφροδίτη σκεφτόταν απορημένη, μη μπορώντας να καταλάβει τι θα μπορούσε να είχε εννευρίσει τον αδερφό της και συμπεριφερόταν έτσι. Καθώς παρατηρούσε τη Μυρτώ να περιφέρεται χαμογελαστή ανάμεσα στον κόσμο και έχοντας κερδίσει τις εντυπώσεις σκέφτηκε: «Λες να τη ζηλεύει; Λες για αυτό έχει τέτοια μούτρα;» Δεν είχε καταλάβει λάθος. Η αυτοπεποίθηση της Μυρτώς αλλά και η προσπάθειά της, να φανεί ευγενική και ευχάριστη στους προσκεκλημένους, είχαν παρεξηγηθεί από τον Άρη και τον είχαν πλημμυρίσει ανασφάλεια. Μήπως τελικά αυτός να ήταν ο στόχος της εξαρχής; Να γίνει κυρία Γεράνη; Γι' αυτό πηγαινοερχόταν αγέρωχη και επιβλητική έχοντας γοητεύσει τους πάντες. Μήπως είχαν ξεγελαστεί όλοι, ακόμα και αυτός ο ίδιος ο πατέρας του; Μόλις θα έφευγαν, θα το ξεκαθάριζε αμέσως, και αν ανακάλυπτε ότι συνέβαινε κάτι τέτοιο, δε θα δίσταζε να τα διαλύσει όλα. Τώρα, πριν καν αρχίσουν!

Γύρω στα ξημερώματα αποχώρησαν και οι τελευταίοι καλεσμένοι αλλά και η οικογένεια της Μυρτώς. Αφού χαιρετήθηκαν για ακόμα μια φορά και αντάλλαξαν ευχές, ο Άρης και η Μυρτώ μπήκαν στο αυτοκίνητό τους και κατευθύνθηκαν προς το Σούνιο, στο ξενοδοχείο, που θα περνούσαν την πρώτη νύχτα του γάμου τους. Η Μυρτώ σωριάστηκε στο μπροστινό κάθισμα, έβγαλε το πέπλο και τις γόβες και τα πέταξε στα πίσω καθίσματα.

«Είμαι ψόφια, με πονάνε τα πόδια μου, το κορμί μου όλο! Έλεγα ότι δεν θα τελείωνε ποτέ αυτή η μέρα ή πιο σωστά η νύχτα».

«Αλήθεια; Δε σου φάνηκε ούτε για μια στιγμή ότι υπέφερες τόσο πολύ!»

«Τι εννοείς; Γιατί έχεις αυτό το ύφος;» του απάντησε φανερά ενοχλημένη.

«Δεν εννοώ τίποτα, απλώς αναφέρομαι σε αυτό που είδα. Δε φαινόταν να σε ενοχλεί κάτι, αντιθέτως το απολάμβανες!»

«Και τι ήθελες, να γίνω αγενής, σαν και σένα, που καθόσουν μουτρωμένος και αμίλητος σε μια γωνία, σαν να μην ήθελες αυτό το γάμο; Δεν συζήτησες με κανέναν, ούτε καν σκέφτηκες να τους ευχαριστήσεις, που μας τίμησαν με την παρουσία τους».

«Εμένα δεν με τίμησε κανένας, για τον πατέρα μου ήρθαν».

«Τώρα γίνεσαι άδικος, κάποιοι ήταν δικοί μας φίλοι και ήρθαν αποκλειστικά για μας. Ούτε καν καταδέχτηκες να με χορέψεις».

«Από ό,τι είδα, όμως, αυτό δεν στάθηκε δυνατό να σε αποτρέψει να χορεύεις όλη τη νύχτα. Ακόμα και με τον πεθερό σου χόρεψες!»

«Τώρα, τι να σου πω; Ξεπέρασες τα όρια της λογικής, έγινες παράλογος και γελοίος. Για να ξέρεις, πειράχτηκα τόσο πολύ, που σε έβλεπα έτσι μουτρωμένο και κακόκεφο, που είπα μέσα μου «Έτσι είσαι; Εγώ θα διασκεδάσω και κάνε ό,τι θες, δεν θα μου χαλάσεις τη διάθεση!». Και τέλος πάντων πάψε να κάνεις σαν κακομαθημένο παιδί, που δεν του έκαναν τα χατίρια. Ωρίμασε πια, έχουμε οικογένεια πλέον».

Με τα τελευταία λόγια της τον πρόσβαλε τόσο, που της απάντησε κυριολεκτικά εξαγριωμένος:

«Απ'ό,τι κατάλαβα αυτός ήταν ο στόχος σου, να κάνουμε οικογένεια και έτσι, να μπεις στη οικογένειά μου. Τώρα που τα κατάφερες μπορείς να καμαρώνεις!»

«Αν αυτό πιστεύεις για μένα, σταμάτα, να κατέβω τώρα, γιατί αλλιώς θα ανοίξω την πόρτα και θα πηδήξω. Αν ήθελα να σε εκμεταλλευτώ, θα σε έπειθα να μείνουμε εδώ, να δουλέψω στο εργοστάσιο του πατέρα σου, να έχουμε όλες τις ανέσεις, που θα μας παρείχε η οικονομική σας κατάσταση και δεν θα αποφάσιζα να σε ακολουθήσω σε μια ξένη χώρα, που μου είναι παντελώς άγνωστη. Δεν ξέρω ούτε τι θα αντιμετωπίσω, ούτε αν θα μου αρέσει, και προπα-

ντός θα πρέπει να αποχωριστώ τα αγαπημένα μου πρόσωπα. Και όλα αυτά γιατί; Μόνο και μόνο, για να είμαστε μαζί, αλλά από ό,τι φαίνεται δεν σου άξιζε μια τέτοια απόφαση. Μόνο που σου πέρασαν σαν ιδέα από το μυαλό, μου αρκεί. Σταμάτα να κατέβω τώρα! Είπα τώρα! Δεν το διαπραγματεύομαι!»

Η Μυρτώ έκλαιγε και από τα νεύρα της έτριβε τα μάτια της, με αποτέλεσμα να ξεβαφτεί και να μουτζουρωθεί το πρόσωπό της. Έμεινε με το κεφάλι σκυμμένο, να κοιτά τα πόδια της, ενώ με τα χέρια της είχε μαζέψει κουβάρι το κάτω μέρος του νυφικού και το έσφιγγε. Ο Άρης είχε μείνει και αυτός αμίλητος. Είχε καταλάβει ότι είχε παραλογιστεί. Κάτι τον είχε κάνει να βγει εκτός εαυτού και να φερθεί τόσο άσχημα στη Μυρτώ. Ειλικρινά, πόσο ντρεπόταν! Έκανε να την ακουμπήσει και αυτή τινάχθηκε, σαν αφηνιασμένο άλογο, που προσπαθούν να το χαλιναγωγήσουν, στερώντας του ό,τι απλόχερα του χάρισε η φύση, την ελευθερία και την περηφάνια του.

Ήταν ο πρώτος τους καβγάς. Έτσι, λοιπόν, θα άρχιζε η συμβίωσή τους; Η Μυρτώ, αυτό που συνέβη πριν από λίγο, το βίωσε σαν μια ανελέητη μάχη χωρίς νικητή. Ο Άρης μπορούσε να γίνει πολύ σκληρός και να την πληγώσει κάθε φορά, που θα βρισκόταν σε μία κατάσταση που θα τον πίεζε. Έπρεπε λοιπόν να διαχειρίζεται αυτές τις κρίσεις, αν ήθελε να ζήσουν αρμονικά. Η περίοδος χάριτος είχε λήξει οριστικά· άρχιζε μια καινούρια περίοδος, όπου ο καθένας θα οριοθετούσε το χώρο του και θα δοκίμαζε τις αντοχές του άλλου.

«Μυρτώ συγγνώμη! Δεν ξέρω τι έπαθα! Δεν πίστευα λέξη από αυτά που σου είπα. Μάλλον όλη αυτή η προετοιμασία του γάμου, η πίεση...Καταλαβαίνεις, ξέσπασα. Ας το ξεχάσουμε καλύτερα. Πάρε λίγο χαρτί, να σκουπίσεις το πρόσωπό σου. Φαντάζεσαι να μπούμε στο ξενοδοχείο και να σε δουν έτσι; Τι θα σκεφτούν; Κλαμένη, μουτζουρωμένη, τσαλακωμένη, θα υποθέσουν, ή ότι σε βρήκα κάπου εγκαταλελειμμένη, ή ότι παντρεύτηκες έναν αγροίκο,

που δεν πρόλαβε να σε παντρευτεί και σε καιομεταχειρίζεται! Μη με εκθέσεις τόσο πολύ», της είπε χαμογελώντας και της χάιδεψε τα μαλλιά.

Η Μυρτώ μέσα σε μια στιγμή τα είχε ξεχάσει όλα και τον είχε συγχωρήσει. Ήθελε να ξεχάσει! Λόγια ήταν και τα πήρε η νύχτα. Πόσα εύκολα υποχωρούσε και πόσο εύκολα τον συγχωρούσε! Το επόμενο πρωί οι πρώτες ηλιαχτίδες απλώθηκαν πάνω στα πρόσωπά τους, καθώς κοιμόντουσαν και τους σκόρπισαν ζεστασιά και θαλπωρή. Οι δυο νέοι είχαν αποκοιμηθεί ήρεμοι και ικανοποιημένοι από την ειδήλωση του πάθους τους. Εκείνο το πρωινό δεν θύμιζε σε τίποτα την ένταση της προηγούμενης νύχτας.

Η μέρα για το μεγάλο ταξίδι είχε φτάσει. Το προηγούμενο βράδυ είχαν μαζευτεί οι οικογένειες της Μυρτώ και του Άρη, να δειπνήσουν μαζί και να τους αποχαιρετήσουν. Η ατμόσφαιρα ήταν βαριά και αποπνικτική. Ακόμα και οι πιο μετριοπαθείς, όπως η κυρία Σοφία, μπροστά στο ενδεχόμενο του αποχωρισμού, ήταν στεναχωρημένοι. Έτρωγαν σχεδόν αμίλητοι, ενώ τη σιωπή έσπαγαν τυπικές συνομιλίες, που γίνονταν ανόρεχτα. Η Μυρτώ ανακάτευε το φαγητό στο πιάτο, χωρίς να το φέρνει στο στόμα της και ο πατέρας της την κοιτούσε λυπημένος. Όταν ο Άρης της είπε: «μη στεναχωριέσαι, θα ξαναέρθουμε σύντομα», δε μπόρεσε να κρατηθεί και ξέσπασε σε κλάματα. Ήταν η αφορμή και τα πρόσωπα όλων των γυναικών γέμισαν δάκρυα. Ο Νικόλας Γεράνης, πιο ψύχραιμος, τις επανέφερε στην τάξη, λέγοντας ότι δε φεύγουν για πάντα, θα μπορούν να τους επισκέπτονται κάθε καλοκαίρι. Άφησε και το ενδεχόμενο ότι μπορεί να ξαναεπέστρεφαν, να ζήσουν μόλιμα στην Ελλάδα, ιδιαιτέρως τώρα, που όλα έδειχναν ότι η χούντα

πλησίαζε στο τέλος της και τα πράγματα θα πήγαιναν προς τα καλύτερο. Ο Άρης ήξερε μέσα του ότι δεν υπήρχε τέτοιο ενδεχόμενο, αλλά δε μίλησε για να μη στερήσει την ελπίδα.

Η Μυρτώ όλο το βράδυ δεν είχε κοιμηθεί και η κούραση είχε αποτυπωθεί στα μάτια της. Αντίθετα, ο Άρης είχε κοιμηθεί βαθιά και ήρεμος, μιας και η μικρή παρένθεση των δύο ετών, που έμεινε στην Ελλάδα, είχε τελειώσει. Θα επέστρεφε στη δουλειά και τις σπουδές του, παίρνοντας μαζί του ό,τι πολυτιμότερο του είχε δώσει η πατρίδα του μέχρι τώρα, τη γυναίκα του. Ένωθε βέβαια την αγωνία της, αλλά ήταν σίγουρος ότι θα προσαρμοζόταν πολύ γρήγορα και ανώδυνα. Έδινε πάντα σε όλα τα προβλήματα μια απλή και πρακτική λύση, που δεν ήταν όμως συμβατή με τον πολύπλοκο και ευαίσθητο χαρακτήρα της Μυρτώς. Η ίδια περίμενε μεγαλύτερη κατανόηση στη συγκεκριμένη στιγμή, αλλά όπως της είχε πει: «Εσείς οι γυναίκες έχετε την τάση να μεγαλοποιείτε όλα τα θέματα».

Όταν ανακοινώθηκε από τα μέγαρα του αεροδρομίου ότι οι επιβάτες της πτήσης για τη Νέα Υόρκη έπρεπε να περάσουν στον εσωτερικό έλεγχο, εκτυλίχθηκε η τελευταία πράξη του αποχαιρετισμού των οικείων προσώπων αλλά και του αποχωρισμού από αυτά. Οι γονείς χωρίζονται από το παιδί, που φεύγει πια, για να φτιάξει μια καινούρια δική του ζωή. Τα αδέρφια, οι φίλες, όλοι, για διαφορετικούς λόγους, έχαναν ένα κομμάτι δικό τους. Όλοι οι αποχωρισμοί είναι δύσκολοι, αλλά πιο δύσκολοι είναι οι παντοτινοί, γιατί χάνεται η ελπίδα, η προσμονή! Σε κάθε στιγμή της ζωής μας, ο κάθε αποχωρισμός φαίνεται ο πιο δύσκολος, μέχρι να έρθει ο επόμενος, που θα μας φανεί ακόμα δυσκολότερος. Μέχρι να έρθει ο οριστικός, μέχρι να έρθει ο θάνατος! Η Μυρτώ στη ζωή της θα ζούσε πολλούς αποχωρισμούς, αυτός όμως ήταν ο πρώτος και της φάνταζε ο πιο επώδυνος!

Αφού χάθηκαν από τα βλέμματα των αγαπημένων τους προσώπων, προχώρησε με τον Άρη στο χώρο, που βρίσκονταν τα μαγα-

ζιά με τα αφορολόγητα. Είχαν μείνει οι δυο τους πλέον! Δεν υπήρχε διάθεση για αγορές και κατευθύνθηκαν στην αίθουσα αναμονής. Ο Άρης φρόντισε να αγοράσει εφημερίδες και περιοδικά, διότι έχοντας ξανακάνει το ταξίδι, ήξερε ότι η ώρα στον αέρα περνούσε δύσκολα. Επιβιβάστηκαν και έκατσαν στις θέσεις τους, κάθονταν δίπλα στο παράθυρο από την αριστερή πλευρά του αεροπλάνου. Η Μυρτώ κοιτάζε γύρω τη, το αεροπλάνο ήταν ανέλπιστα γεμάτο. Δεν πίστευε ότι θα ταξίδευε τόσοσ κόσμος με προορισμό την Αμερική. Κάποιοι Έλληνες, που ζούσαν μόνιμα εκεί, είχαν πάρει άδεια και είχαν έρθει να επισκεφτούν τον τόπο τους, κάποιοι ηλικιωμένοι κυρίως, πήγαιναν να επισκεφτούν τα παιδιά τους. Υπήρχαν και μερικοί Αμερικανοί πολίτες, που είχαν έρθει για διακοπές. Να θαυμάσουν ό,τι είχε απομείνει από τον πολιτισμό της αρχαίας Ελλάδας ή απλώς να περάσουν ευχάριστα απολαμβάνοντας τις ομορφιές της νεότερης: καλό φαγητό, ήλιος, θάλασσα, διασκέδαση.

Της έκανε ιδιαίτερη εντύπωση, στο απέναντι κάθισμα στη μεσαία σειρά, μία ηλικιωμένη γυναίκα ντυμένη στα μαύρα. Ταξίδευε μόνη. Το πρόσωπό της, ρυτιδιασμένο και τραχύμ μαρτυρούσε ότι δεν είχε κάνει εύκολη ζωή. Τα μαλλιά άσπρα, δεμένα αυστηρό κότσο και σκεπασμένα επιμελώς, με ένα επίσης μαύρο μαντήλι. Κοιτούσε σα χαμένη γύρω της, αγωνιζόταν, να δέσει τη ζώνη της, αλλά μάταια τα χέρια της έτρεμαν. Από άφοβο; Από αγωνία; Ποιος ξέρει; «Θέλετε να σας βοηθήσω;» προσφέρθηκε πρόθυμα η Μυρτώ.

«Ναι, κόρη μου, σε παρακαλώ. Αφού η ζωή μου φέρθηκε τόσο σκληρά και πρέπει να κάνω και αυτό το ταξίδι, τι να κάνω;»

«Μη στεναχωριέστε! Ό,τι χρειαστείτε, θα σας βοηθήσω».

«Τι μου λες τώρα; Μπορώ να μη στεναχωριέμαι;» απάντησε η ηλικιωμένη γυναίκα, η οποία έψαχνε αφορμή, να εξιστορήσει την τραγικότητα της ύπαρξής της, χωρίς να περιμένει να της ζητηθεί. Αλλά σαν να είχε την υποχρέωση να μιλήσει αυτή και οι άλλοι να ακούσουν. Και συνέχισε:

«Εγώ, που λες κόρη μου, είχα δυο γιους. Στο χωριό, δύσκολα τα πράγματα. Χτήματα δεν υπήρχαν, πόλεμοι, φτώχεια, δυστυχία! Το φαγί το μερήςιο με το ζόρι έμπαινε στο τραπέζι».

«Καταλαβαίνω, καταλαβαίνω», έκανε να γνέψει συγκαταβατικά η Μυρτώ. Η γυναίκα τη λοξοκοίταξε και απάντησε κοφτά:

«Δε νομίζω να καταλαβαίνεις, και εσύ και το παλικάρι δίπλα σου τον έχετε τον τρόπο σας. Εγώ μιλάω για σκληρά πράματα. Τέλος πάντων, συνεχάω». Η Μυρτώ στο μεταξύ είχε γίνει κατακόκκινη, που ενώ ήθελε να δείξει την κατανόησή της, τα είχε ακούσει κιόλας. Ο ένας γιος φιλάσθενος, όλο άρρωστος, ευαίσθητα τα πλεμόνια του, φάρμακα, γιατροί, λεφτά σωρό. Φεύγει ο μεγάλος και έρχεται στην Αμερική με το καράβι. Τάξιδευε ένα- δύο μήνες, τι να σου πω, χωρίς λεφτά και ρούχα, να βρει καμιά δουλειά, να μας στείλει λεφτά, πιο πολύ για τον αδερφό του. Να' ναι καλά, δούλευε και έστελνε, δεν ξέρω αν κρατάγε τίποτις για τον εαυτό του, πάντως μας έστελνε αρκετά. Και εγώ, η άπονη μάνα, πρώτα κοιτάγα αν το γράμμα είχε τσέκι και μετά το πήγαίνα στο γραμματικό. Ξέρεις, για να μου το διαβάσει, γιατί εγώ ούτε σταυρό δεν ξέρω να ζωγραφίζω». Έκανε μια διακοπή, ξεφύσηξε, χαλάρωσε το μαντήλι της και το άφησε να πέσει στους ώμους της, σκουπίζοντας ταυτόχρονα το μέτωπό της. Η αεροσυνοδός ανήγγειλε ότι θα άρχιζε η απογείωση.

«Τι θα γίνει τώρα, κόρη μου;»

«Θα ξεκινήσει και θα σηκωθεί το αεροπλάνο. Θα ηρεμήσουμε λίγο και θα συνεχίσουμε αργότερα».

«Καλά, σε λίγο, γιατί δεν τελείωσα. Έχω να πω πολλά ακόμα».

«Σιγά που θα γλίσωνες τόσο εύκολα», την πείραξε ο Άρης.

«Έλα, μη γίνεσαι κακός, μόνη της είναι η καημένη κάπου θέλει να μιλήσει».

«Να δω κιόλας, θα σηκωθεί τούτο τα πράμα ή θα' ναι γραφτό μου να αφήσω δω μέσα τα κόκκαλα μου;»

«Σώπα, χριστιανή μου! Ακόμα δεν ξεκινήσαμε με τον καλό το

λόγο είσαι», πετάχτηκε μια άλλη από τα πίσω καθίσματα.

«Ναι, ο δικός μου ο λόγος σε μάρανε, τούτο το τέρας δεν το λογαριάζεις καθόλου...»

Οι πρώτοι τριγμοί, καθώς το αεροπλάνο ξεκινούσε, τους επανέφεραν όλους στην τάξη και επικεντρώθηκαν στο αν τελικά αυτό το θηρίο θα πετούσε. Άλλωστε, για κάποιους ήταν συνταρακτικό το γεγονός και μόνο ότι ταξίδευαν, πόσο μάλλον με αεροπλάνο! Το αεροπλάνο απογειώθηκε, όπως ήταν φυσικά αναμενόμενο. Στην αρχή έγιναν κάποιες αναταράξεις, μέχρι να πάρει το απαιτούμενο ύψος, στη συνέχεια όμως ομαλοποιήθηκε η πορεία και καθώς ξεκίνησε από τις αεροσυνόδους το σερβίρσμα, σχεδόν όλοι είχαν ξεχάσει ότι βρισκόνταν στον αέρα.

«Που λες, κόρη μου, όλα ήταν καλά και ο μικρός ο γιος μου βοηθιόταν με τα φάρμακα. Ο μεγάλος μου έλεγε να του κάνει πρόσκληση, να τον πάρει και αυτόν στη ξενιτιά. Αλλά εγώ, η κακούργα, η σκύλα δεν τον άφησα να πάει, για να μην έχω δυο γιους ξενιτεμένους. Να έχω έστω τον μικρό κοντά μου».

«Μη μιλάτε έτσι για τον εαυτό σας, είναι άδικο. Μάνα είστε, φυσικό είναι να θέλατε κοντά τα παιδιά σας».

«Έτσι και χειρότερα πρέπει να μιλάω. Που λες, πριν πέντε χρόνια βράχθηκε το παιδί και κρύωσε, πήρε κρύωμα σοβαρό, 40 πυρετό καιγόταν. Τον πήγαμε στα Γιάννινα, στο νοσοκομείο, πλεμονία είπαν οι γιατροί, μάζεψαν υγρά τα πλεμόνια. Αδύναμος, καθώς ήταν δεν άντεξε και πέθανε το παλικάρι μου». Η γυναίκα λύγισε στη θύμηση του αδικοχαμένου γιου, το ίδιο και η Μυρτώ.

«Τώρα αυτά θα έχουμε, θα στεναχωριέσαι;» τη μάλωσε ο Άρης. «Θα της πω να σταματήσει».

«Όχι, άστην, καλύτερα να το βγάλει από μέσα της». Ήπια μια γουλιά πορτοκαλάδα και συνέχισε:

«Πόνεσα, έλαψα, έβρισα τον εαυτό μου, που δεν τον άφησα να πάει στον αδερφό του, να βρει την υγεία του. Έμεινα με τον άντρα μου, οι δυο μας, να κλαίμε και να παρηγοράμε ο ένας τον

άλλον, ώσπου ένα βράδυ πριν λίγους μήνες, όπως καθόταν πέθανε. Καρδιά, είπε ο γιατρός. Έσκασε λέω εγώ από τον καιμό του, που χάσαμε το παιδί μας. Έμεινα μόνη, έρημη, ρήμαξα που λένε και έτσι με παρακάλεσε ο γιος να πάω μαζί τους. Στην αρχή δεν ήθελα να ακούσω κουβέντα, είχα δυο τάφους να περιποιγιούμαι μωρέ, του έλεγα. Το βαστάει η ψυχή σου να μένουν σβηστά τα καντήλια τού πατέρα και του αδερφού σου»;

«Είχα αποφασίσει, που λες κόρη μου, να κάτσω στο χωριό μου και να περιμένω το θάνατο. Να πομονέψω τη μοναξιά μου, μέχρι το τέλος να'ρθει. Όμως ο γιος μου, ο μεγάλος, αυτός που είναι στην Αμερική, μου στείλε γράμμα και με παρακάλεσε. «Μάνα, μου 'γραψε, έχασες γιο και άντρα. Μόνο μένα έχεις στη ζωή πια! Το βαστάει η ψυχή σου να χάσεις και μένα; Εγώ, γιατί να ζω μόνος, λες και δεν έχω κανέναν στο κόσμο; Για σας δεν ξενιτευτήκα, δεν στερήθηκα τα πάντα; Τώρα σειρά σου να 'ρθεις, να μου σταθείς και μένα λίγο!» Τα ζύγιασα από δω, τα ζύγιασα από κει. Το παιδί είχε δίκιο. Είχε φύγει, για να βοηθήσει τον αδερφό του. Τώρα θα πήγαινα, να τον βοηθήσω εγώ. Ήταν δύσκολη απόφαση να αφήνω τον τόπο μου, την γη μου, τα ζωντανά μου και να πάω σε ξένο τόπο. Όμως έτσι έπρεπε και το αποφάσισα. Έχει μια καλή γυναίκα, έχει και δύο παιδάκια! Θα πάω, να τα κρατάω, να τους μάθω τη γλώσσα μας, τα εθίματά μας, γιατί έτσι, που δουλεύουν αυτοί όλη μέρα, τα παιδιά γρι ελληνικά δεν θα μάθουν. Να τα παγαίνω στην εκκλησιά. Άραγες, θα έχει εκεί καμία εκκλησιά να λειτουργιέμαι και να συχωρνάω τους πεθαμένους μου, να κάμω τα πρέποντα;»

«Μην ανησυχείτε, έχει και εκκλησία και ό,τι άλλο θέλετε. Άλλωστε, ζουν τόσοι πολλοί Έλληνες στην Αμερική, που δεν θα καταλάβετε ότι λείπετε από την πατρίδα».

«Ε, σαν να μου λες ότι δεν θα μου λείπει η πατρίδα! Θάματα δεν γίνονται!

Η Μυρτώ έμεινε να παρατηρεί αυτή τη γυναίκα, που η ζωή είχε

σταθεί σκληρή απέναντί της. Είχε ζήσει φτωχικά, στερημένα, είχε χάσει αγαπημένα πρόσωπα και τώρα είχε αναγκαστεί να εγκαταλείψει τον τόπο της. Αυτό που πραγματικά την είχε συγκινήσει, ήταν τα αποθέματα δύναμης και αντοχής που έκρυβε και το πόσο αγόγγυστα δεχόταν ό,τι τραγικό της συνέβαινε. «Οι πιο παλιοί άνθρωποι», σιέφτηκε, «επειδή ο πόνος και οι κακουχίες ήταν αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς τους, ήταν πιο ανθεκτικοί και ταυτόχρονα πιο υπομονετικοί. Δέχονταν τις χαρές και τις λύπες της ζωής, ως δύο όψεις του ίδιου νομίσματος». «Ενώ εμείς τώρα», σκεφτόταν, «θέλουμε μόνο τα ευχάριστα και τα εύκολα, ενώ τα δυσάρεστα, ελπίζουμε να συμβούν στους άλλους». Ο Άρης, καθώς διάβαζε την εφημερίδα, είχε και το νου του στη συζήτηση των δύο γυναικών. Του είχε κάνει εντύπωση το ενδιαφέρον της γυναίκας του για την συνταξιδιώτισσά της. Η τρυφερότητα που έδειχνε και το πώς την προσέγγιζε. Είχε ένα μοναδικό τρόπο να γίνεται οικεία.

Αφού σερβιρίστηκε το φαγητό και τελείωσαν οι επιβάτες το γεύμα τους, οι αεροσυνοδοί έκλεισαν τα φώτα και τα σιέπαστρα των παραθύρων.

«Γιατί το κάνουν αυτό;» ρώτησε απορημένη η Μυρτώ.

«Είναι μεγάλο το ταξίδι και θα πρέπει να ηρεμήσουν οι επιβάτες. Το καλύτερο που μπορεί να κάνει κάποιος σε τόσο μακρινά ταξίδια, είναι να κοιμηθεί. Έτσι, όταν θα φτάσει, θα είναι ξεκούραστος και δε θα δυσκολευτεί να προσαρμοστεί στην διαφορά της ώρας».

Η Μυρτώ όμως είχε μια ανησυχία. Να κοιμηθεί δεν μπορούσε αλλά ούτε και να διαβάσει είχε όρεξη. Έβλεπε και τον Άρη δίπλα της, που είχε ξεραθεί στον ύπνο και τον ζήλευε. Τυχερός άνθρωπος, σκεφτόταν, ό,τι και να γίνει, όπου και αν είναι, θα κοιμηθεί. Σε αντίθεση με την ίδια, που το μυαλό της πάντα στριφογύριζε σε διάφορα μονοπάτια για αρκετή ώρα, πριν κοιμηθεί. Πολλές φορές μάλιστα, φορτιζόταν τόσο από τις σκέψεις, που έκανε, και ξαγρυπνούσε. Ακόμα και η γιαγιά δίπλα είχε αποκοιμηθεί. Δεν είχε ρω-

τήσει καν το όνομά της. Είχε μάθει σχεδόν τα πάντα, εκτός από αυτό. Άλλωστε τι σημασία είχε; Θα άλλαζε κάτι, αν την έλεγαν Μαρία, Ελένη ή Γιωργία;

Επικρατούσε απόλυτη ησυχία. Οι περισσότεροι είχαν αποκοιμηθεί, είχαν κλείσει τα μάτια τους και είχαν χαλαρώσει. Μόνο ένα μικρό αγοράκι στη μεσαία σειρά αρνιόταν πεισματικά να υπακούσει στη μητέρα του και να ξαπλώσει για λίγο. Αφενός ήθελε και αυτή να ξεκουραστεί, αφετέρου φοβόταν μήπως ενοχλήσει τους υπόλοιπους επιβάτες και τους κάνουν παρατήρηση. Ο μικρούλης εντόπισε εύκολα ότι η Μυρτώ τούς κοιτούσε και βρήκε αμέσως στο πρόσωπό της ένα σύμμαχο, μιας που και αυτή ήταν ξύπνια. Την κοίταξε με μια ματιά πονηρή και της έκλεισε το μάτι και αυτή του το ανταπέδωσε με ένα χαμόγελο. Αυτό όμως ήταν αρκετό, για να τον ξεσηκώσει και, προκειμένου να μην προσθέσει ένα ακόμη πρόβλημα στην ήδη ταλαιπωρημένη μάνα του, γύρισε μπροστά και έκλεισε τα μάτια της. Οι σκέψεις της Μυρτώς περιπλανήθηκαν σε γνώριμες καταστάσεις, που προσέφεραν σιγουριά και ασφάλεια. Τα καλοκαίρια στο χωριό, μπάνια στη θάλασσα με τα ξαδέρφια, η εικόνα της γιαγιάς να προσφέρει ζεστές τηγανίτες με πετιμέζι για πρωινό, το ταξίδι με το τρένο, το πρώτο ταξίδι με τον Άρη, το Ναύπλιο, ο Άρης, η μυρωδιά του, το κορμί του, κοιμήθηκαν αγκαλιασμένοι! Χαμένη στο δωμάτιο εκείνου του ξενοδοχείου, αποκοιμήθηκε και η ίδια.

Όταν αποβιβάστηκαν από το αεροπλάνο και περπατούσαν στο αεροδρόμιο Κέννεντυ, για να φτάσουν στον έλεγχο, η Μυρτώ δεν μπορούσε να κρύψει την έκπληξή της. Κοιτούσε γύρω της σαστισμένη, έχοντας έναν κόμπο στο στομάχι, μην ξέροντας αν αυτό

που έβλεπε θα της ήταν ευχάριστο ή όχι. Κόσμος πολὺς προερχόμενος από διαφορετικές πτήσεις, από διάφορα κράτη, ενωνόταν μαζί τους και προχωρούσαν μαζί, σαν ένα μεγάλο ανθρώπινο ποτάμι, πολύχρωμο. Το προσωπικό του αεροδρομίου και αυτό διαφορετικό: λευκοί, μαύροι, ισπανόφωνοι, αστυνομικοί, καθαριστές, υπάλληλοι. Παρατήρησε ότι ανάλογα με την καταγωγή ήταν και η εργασία. Οι πιο υψηλά ιστάμενοι ήταν λευκοί. Τις πιο δεύτερες δουλειές τις έκαναν μετανάστες και μαύροι. Ο φυλετικός και ο ταξικός διαχωρισμός ήταν έντονος. Από την άλλη, όλα λειτουργούσαν σαν μηχανή, με αργό αλλά σταθερό ρυθμό. Το αεροδρόμιο ήταν τεράστιο και σύγχρονο, αντάξιο μιας υπερδύναμης.

«Πώς σου φαίνεται, έχεις χαζέψει;»

«Αυτό ακριβώς, έχω χαζέψει. Δεν μπορώ να καταλάβω αν αυτό που βλέπω είναι ανώτερο ή κατώτερο των προσδοκιών μου, πάντως είναι διαφορετικό από αυτό που περίμενα. Πού πάει τόσος κόσμος; Όλοι εδώ έρχονται για να βρουν τη τύχη τους ή τελικά τη δυστυχία τους!»

«Μη φοβάσαι, όλα θα πάνε καλά, είπε και την αγκάλιασε από τους ώμους. Και εγώ, όταν πρωτοκατέβηκα από το αεροπλάνο σημειωτέον ότι ήμουν μόνος μου, εσύ τουλάχιστον έχεις εμένα-είχα παγώσει, όλα μου φαινόταν χάλια. Ήθελα να ξαναμπώ στο αεροπλάνο και να γυρίσω πίσω, αλλά ήμουν πολύ εγωιστής, για να το κάνω».

«Εντάξει, δεν είμαι τόσο χάλια, ώστε να θέλω να γυρίσω πίσω, αλλά πώς να στο εξηγήσω νιώθω περιεργα».

«Νομίζω ότι είναι αναμενόμενο να νιώθεις έτσι», την καθησύχασε και γύρισε το κεφάλι του προς τα πίσω να δει αν έρχεται και η κυρία Ελένη - έτσι έλεγαν την ηλικιωμένη κυρία, που γνώρισαν στο αεροπλάνο.

«Περίμενε, μη βιάζεσαι, γιατί η γιαγιά έχει μείνει πίσω και θα την χάσουμε. Της υποσχεθήκαμε ότι θα τη βοηθήσουμε στον έλεγχο, μιας και δεν μιλάει αγγλικά. Θα είναι δύσκολο γι' αυτήν να τα

καταφέρει, σχεδόν ακατόρθωτο. Και μη νομίζεις ότι οι υπάλληλοι δείχνουν κατανόηση σε έναν μεγάλο άνθρωπο, που δεν ξέρει τη γλώσσα τους. Γι' αυτούς είναι ρουτίνα, αλλά το πιο εκνευριστικό είναι ότι θεωρούν ότι, όποιος πατήσει το πόδι του σε αμερικανικό έδαφος, πρέπει αυτομάτως να ξέρει και αγγλικά».

«Ενώ οι ίδιοι, όταν επισκέπτονται κάποια άλλη χώρα, πάλι έχουν απαίτηση να γνωρίζουν αγγλικά οι άνθρωποι εκεί», απάντησε η Μυρτώ.

«Οι περισσότεροι από αυτούς, όχι μόνο δε θα επισκεφτούν άλλη χώρα, ούτε καν άλλη πολιτεία. Δεν τους βλέπεις; Είναι αυτοματοποιημένοι. Αν τους τύχει κάτι απρόοπτο, τα χάνουν και η ουρά του κόσμου μπορεί να μην προχωράει για ώρες».

Το νεαρό ζευγάρι, μαζί με την κυρία Ελένη, είχε φθάσει στο σημείο ελέγχου των εισερχομένων στη χώρα, εκεί όπου ήταν και το τελικό στάδιο. Μια τεράστια σειρά αποτελούμενη από μικρά γραφειάκια κλεισμένα γύρω-γύρω με τζάμι, αφήνοντας ένα κενό, για να είναι δυνατή η επαφή του αστυνομικού με τον ταξιδιώτη. Σε κάθε υπάλληλο αντιστοιχούσε μια τεράστια ουρά ταξιδιωτών, οι οποίοι περίμεναν στωικά, να πάρουν την τελική έγκριση εισόδου τους στη χώρα. Οι ουρές προχωρούσαν, άλλοτε αργά και άλλοτε γρήγορα, ανάλογα πάντα με τα απρόοπτα.

«Αυτό είναι να υποθέσω το σύγχρονο Έλις Άιλαντ;» σχολίασε χαριτολογώντας η Μυρτώ.

«Όχι δα, νομίζω ότι πλέον έρχονται με καλύτερες συνθήκες οι άνθρωποι, απ' ότι στις αρχές του αιώνα. Τουλάχιστον έρχονται σαν άνθρωποι».

Όταν έφτασε η σειρά τους, ενημέρωσαν τον αστυνομικό ότι θα ήθελαν να πάνε μαζί με την κυρία Ελένη, μιας και δεν ήξερε αγγλικά και ήθελαν να τη βοηθήσουν. Αυτός έδειξε κατανόηση και όλα κύλησαν ομαλά. Ήταν ένας ξανθωπός, μεσόκοπος άντρας με ροδαλά μάγουλα και ευτραφής. Κλασική εικόνα μέσου Αμερικανού. Όταν μάλιστα είδε ότι ήταν και νιόπαντροι, τους ευχήθηκε και

τους έκλεισε πονηρά το μάτι. Ενώ όταν κατάλαβε ότι ο Άρης δουλεύει σε νοσοκομείο, του απευθύνθηκε με τον ανάλογο σεβασμό.

Έφτασαν στο χώρο, από όπου θα έπαιρναν τις αποσκευές. Η κυρία Ελένη μια αγωνία την είχε, μήπως και χαθεί η βαλίτσα της. Όχι γιατί είχε κάτι πολύτιμο, αλλά είχε κουβαλήσει πράγματα αγαπημένα από την Ελλάδα και δεν ήθελε να τα χάσει. Πήραν τα πράγματα και στην έξοδο, συνάντησαν το γιό της, που είχε έρθει να την υποδεχθεί. Έπεσαν μάνα και γιος ο ένας στην αγκαλιά τού άλλου και έκλαιγαν. Η Μυρτώ κοιτώντας γύρω της διαπίστωσε ότι τέτοιες σκηνές ήταν πολύ συνηθισμένες. Ο γιος τούς ευχαρίστησε και τους έδωσε τη διεύθυνσή του. Να τους επισκεφτούν στο εστιατόριό του, στην Αστόρια, να τους κάνει το τραπέζι και να τους ανταποδώσει το καλό, που είχαν κάνει στη μάνα του. Όταν απομακρύνθηκαν, η Μυρτώ σχολίασε:

«Πολύ ευγενικό εκ μέρους του, να μας καλέσει».

«Παραξενεύτεηκες; Έτσι είναι εδώ, οι Έλληνες έχουν μεγάλη αλληλεγγύη μεταξύ τους και ανοίγουν εύκολα το σπίτι τους».

Φορτωμένοι αποσκευές, κούραση, εντυπώσεις και γνωριμίες επιβίβαστηκαν σε ένα κίτρινο ταξί, σαν αυτά που έβλεπε η Μυρτώ στον κινηματογράφο.

«Λεωφόρος Γιόρκ και 67 δρόμοι!», σχεδόν διέταξε τον οδηγό ο Άρης, ενώ η Μυρτώ θαύμασε το ύψος και τη σιγουριά του.

Πέρασαν από μεγάλους αυτοκινητοδρόμους, με αυτοκίνητα μεγάλα. Οι δρόμοι, τα σπίτια, όλα είχαν μια ασυνήθιστα μεγάλη διάσταση, όλα ήταν πολύ μεγαλύτερα από την Ελλάδα. Στην Ευρώπη δεν είχε ταξιδέψει ποτέ η Μυρτώ, η Αμερική πάντως ήταν η χώρα του τεράστιου, και ακόμη δεν είχε δει τίποτα. Πέρασαν το αεροδρόμιο «Λα Γιουάρντια», το Μπρόνξ, το Κουίνς, την Αστόρια. Περιοχές, που έμεναν κυρίως μαύροι ή μετανάστες. Μέχρι στιγμής δεν είχε δει κάτι, που να της μαρτυρά ευημερία. Και εκεί έβλεπε πρόσωπα μαραζωμένα, περιθωριοποιημένα. Και ξαφνικά σάστισε, είχαν φτάσει στη γέφυρα «Κούνσμπορο», που θα τους

μετάφερε στην άλλη όχθη, στο Μανχάταν Άιλαντ. Ξεπρόβαλαν μπροστά της κτήρια πανύψηλα, ουρανοξύστες, αλλά και η ίδια η γέφυρα ήταν επιβλητική από μόνη της.

«Τι εικόνα είναι αυτή! Μια πόλη, σαν ζωγραφιά!», αναφώνησε. «Λες και είναι άλλος κόσμος!»

«Αυτό δεν το περίμενα, εσύ ενθουσιάστηκες πιο γρήγορα και από μένα, όταν πρωτοήρθα».

«Δεν ξέρω αν ο ενθουσιασμός θα με συνοδεύσει και επί της ουσίας των πραγμάτων, η εικόνα όμως ομολογώ ότι με κέρδισε!»

Μετά τη γέφυρα, σχεδόν αμέσως έφτασαν στο κτήριο, όπου θα έμεναν. Ήταν πολύ κοντά στο νοσοκομείο, που δούλευε ο Άρης. Πήραν τα πράγματά τους και, αφού χαιρέτησαν εγγάρδια τον υπάλληλο στην είσοδο της πολυκατοικίας, πήραν το κλειδί για το διαμέρισμα και ανέβηκαν στον 20ο όροφο. Ήταν ένα μικρό διαμέρισμα, με μία κρεβατοκάμαρα, ένα μπάνιο, μία κουζίνα και σαλόνι ενιαίο. Το σπίτι είχε μόνο παράθυρα και ήταν χωρίς μπαλκόνια, γεγονός ασυνήθιστο για τα ελληνικά διαμερίσματα. Ήταν επιπλωμένο και κάποια είδη ρουχισμού, που είχε από παλιά ο Άρης, είχε πει και του τα είχαν μεταφέρει από την αποθήκη, που φυλάσσονταν, στο δωμάτιο. Η Μυρτώ, όταν μπήκαν αισθάνθηκε ένα ψυχρό κύμα να την διαπερνάει, το διαμέρισμα της φάνηκε παγωμένο και απελπιστικά ξένο. Την είχε πιάσει τέτοιος εκνευρισμός, που άρχισε να καθαρίζει με μανία και να τακτοποιεί τα λιγοστά πράγματα, που είχαν φέρει μαζί τους από την Ελλάδα. Ο Άρης είχε μείνει να την χαζεύει, μετά από λίγη ώρα, την τραβά απαλά κοντά του, στον καναπέ που καθόταν και της είπε:

«Δε χρειάζεται να γίνουν όλα απόψε και αύριο μέρα είναι. Άσε που πρέπει να ξεκουραστούμε, εγώ αισθάνομαι ψόφιος. Εσύ, πού την βρίσκεις την αντοχή;»

«Δεν ξέρω από πού να αρχίσω και πού να τελειώσω, όλα είναι μες στη μέση. Δεν έχουμε καθαρά σεντόνια να κοιμηθούμε, πετσέτες, ποτήρια να πιούμε νερό. Είσαι και εσύ ανεύθυνος, είπες

ότι το σπίτι θα έχει τα πάντα και εδώ δεν υπάρχει τίποτα, μόνο τα απολύτως αναγκαία έπιπλα. Δε μπορούσες να μου πεις να φέρουμε κάτι μαζί μας;»

«Διακρίνω μια εμμονή με τα σεντόνια», της απάντησε γελώντας, «βλέποντάς τη να στέκεται στη μέση του δωματίου, ανάμεσα σε μισανοιγμένες κούτες και βαλίτσες, με τα μαλλιά ανακατεμένα, ιδρωμένη και κατακόκκινη να τον επιπλήττει».

«Μη γελάς, γιατί με εννευρίζεις χειρότερα! Διακρίνω μία αναισθησία;»

«Προτείνω να κάνουμε ένα ζεστό μπάνιο».

«Και με τι θα σκουπιστούμε;» τον έκοψε απότομα. «Και μη μου πεις με τις πετσέτες, που είχες φυλαγμένες στο κουτί εδώ και δυο χρόνια!»

«Κάτι θα βρούμε. Θα παραγγείλω φαγητό, να φάμε, θα ξαπλώσουμε, και αύριο, που ξημερώνει μια καινούρια μέρα θα λύσουμε όλα τα προβλήματα, στο υπόσχομαι!», προσπάθησε να την καθησυχάσει.

Η Μυρτώ συμβιβάστηκε απρόθυμα, νιώθοντας τις δυνάμεις της ήδη να την εγκαταλείπουν. Έκαναν μπάνιο, έφαγαν ιταλικό φαγητό και κοιμήθηκαν εξαντλημένοι σε ένα κρεβάτι, που δεν είχε τις απαραίτητες προδιαγραφές, κατά τα λεγόμενα της Μυρτώ! Ο Άρης σκεφτόταν πόσο διαφορετικά αντιμετωπίζουν τα πράγματα οι γυναίκες, οι οποίες ασχολούνται με λεπτομέρειες, που τον ίδιο τον αφήνουν αδιάφορο. Κάθε γυναίκα δεν ικανοποιείται με τα απολύτως βασικά: φαγητό και ύπνο. Αυτά είναι τα αρνητικά του γάμου, η γκρίνια και η τελειομανία της. Από την άλλη, την έβλεπε να κοιμάται και αυτή η εικόνα του άρεσε πολύ. Τέλος η μοναξιά! Η Μυρτώ, μέσα στον ύπνο της, ξαναζούσε σκηνές του τελευταίου εικοσιτετραώρου, ο αποχωρισμός από την οικογένειά της, τα ταξί-δι, η νέα χώρα, η κυρία Ελένη, το ψυχρό διαμέρισμα...

Πραγματικά, η καινούρια μέρα ήταν μια άλλη μέρα, πιο αισιόδοξη. Επισκέφθηκαν μαγαζιά, για να κάνουν κάποιες αγορές σε

είδη σπιτιού και σούπερ μάρκετ για τρόφιμα. Η ποικιλία των προϊόντων και η διαφορετικότητά τους δυσκόλευαν τη Μυρτώ, που αισθανόταν ότι δεν θα προσαρμοζόταν ποτέ. Πήγαν και σε ένα καθαριστήριο, όπου ο καθένας πήγαινε τα ρούχα του, τα έπλενε στο πλυντήριο και κατόπιν τα στέγνωνε στο στεγνωτήριο, χρησιμοποιώντας ένα νόμισμα κάθε φορά. Όπως της εξήγησε ο Άρης, πλυντήρια δε διέθεταν τα διαμερίσματα και φυσικά δε στέγνωναν τα ρούχα στον ήλιο. Γενικότερα, προσπάθησε μέσα σε λίγες μέρες να την κατατοπίσει και να της δείξει κάθε τι, που θα την διευκόλυνε στην καθημερινότητά της, όπως οι συγκοινωνίες, τα μαγαζιά, η τράπεζα. Έκαναν βόλτες στο σέντραλ παρκ και στην όχθη του Ιστ ρίβερ. Τα υπόλοιπα θα είχαν το χρόνο, να τα ανακαλύψουν σιγά-σιγά.

Ήταν μέσα καλοκαιριού. Ο Άρης είχε επιστρέψει στο νοσοκομείο, ενώ η Μυρτώ είχε απεριόριστο ελεύθερο χρόνο στη διάθεσή της μέχρι το φθινόπωρο, που θα ξεκινούσε το μεταπτυχιακό της. Είχε διαμορφώσει το σπίτι τους πιο λειτουργικό και το είχε μετατρέψει σε πιο οικείο και ζεστό χώρο, με τις μικρές αλλά καθοριστικές διακοσμητικές παρεμβάσεις, που είχε κάνει. Υφάσματα, μαξιλαράκια, κουρτίνες, αν και ο Άρης είχε πει ότι δεν χρειαζόταν. Λίγα διαμερίσματα διέθεταν καθράκια και το απαραίτητο βάζο με τα λουλούδια είχε ομορφύνει κατά πολύ το χώρο. Εκείνο το ψυχρό διαμέρισμα είχε μετατραπεί στο δικό τους σπίτι. Είχε γνωριστεί με τους εργαζόμενους στην είσοδο και στο λόμπι, με τον ιδιοκτήτη του καθαριστηρίου και τον ιδιοκτήτη του ντελικάτέσεν, στη γωνία του δρόμου.

Της άρεσε να περιπλανιέται στους δρόμους της Νέας Υόρκης και να χαζεύει τους περαστικούς, τα καταστήματα, τους ουρανοξύ-

στες. Κόσμος πηγαινοερχόταν βιαστικός, φορώντας κυρίως αθλητικά παπούτσια και κρατώντας έναν καφέ στο χέρι. Δεν μπορούσε να καταλάβει ακόμα τους ρυθμούς αυτής της πόλης, γιατί η ίδια ήταν χαλαρή. Σίγουρα δεν θύμιζαν σε τίποτα αυτούς της Αθήνας. Μερικές φορές καθόταν σε κάποιο παγκάκι και στοιχημάτιζε για τη ζωή του καθενός, που περνούσε από μπροστά της. Ίσως κάποιος από αυτούς να ήταν ένας διάσημος καλλιτέχνης. Ήξερε ότι ζούσαν πολλοί στη Νέα Υόρκη, ιδιαίτερα στο Σόχο, αλλά δεν είχε συναντήσει ποτέ κάποιον. «Λες και άμα τον συναντούσες, θα τον αναγνώριζες», την πείραζε ο Άρης! Άλλες φορές, της έλεγε δήθεν πειραγμένος: «Τι έχεις πάθει με τους καλλιτέχνες; Εμείς οι ταπεινοί γιατροί δεν σε εντυπωσιάζουμε πια;»

Ένα άλλο πάθος της ήταν τα μουσεία, τα επισκεπτόταν συχνά, γιατί θεωρούσε ότι πάντα είχε αφήσει τομείς, που δεν τους είχε μελετήσει όσο έπρεπε. Πιο πολύ απ'όλα όμως αγαπούσε το Μετροπόλιταν, όλα αυτά τα έργα τέχνης τη γοήτευαν. Ζήλευε αυτούς, που μελετούσαν τα έργα και τα αντέγραφαν, κυρίως φοιτητές της σχολής καλών τεχνών. Η ίδια δεν είχε κάποιο ταλέντο, ζωγράφιζε απαίσια, τραγουδούσε δε ακόμα πιο απαίσια. Ίσως γι' αυτό λάτρευε τις τέχνες, όπως η μουσική, ο χορός, η ζωγραφική, η γλυπτική, η λογοτεχνία, αλλά όπως συχνά αστειευόταν την κέρδισαν τα γράμματα.

Επίσης μελετούσε αγγλικά, επειδή φοβόταν μήπως και δεν τα καταφέρει στις σπουδές της. Παρ'όλα τα ενδιαφέροντα και τα καινούρια πράγματα, που είχαν γεμίσει τη ζωή της, της έλειπαν οι δικοί της άνθρωποι, η οικογένειά της. Ήταν καλοκαίρι και νοσταλγούσε τη θάλασσα, τα μπάνια με την αδερφή και τις ξαδέλφες της στον Πόρο. Πόσο της έλειπε όλο και πιο πολύ το νησί! Ο Άρης έλειπε σχεδόν όλη μέρα και επέστρεφε αργά κουρασμένος. Συνήθως έτρωγε, διάβαζε λίγο και έπεφτε για ύπνο. Και αυτή ήταν η καλή ειδοχή, γιατί όταν είχε εφημερία, έμενε το βράδυ στο νοσοκομείο. Η Μυρτώ ένωθε μοναξιά, γιατί δεν είχε καταφέρει να

γνωρίσει φίλες. Στο κτήριο σχεδόν όσοι έμεναν ήταν γιατροί και ακολουθούσαν τους ρυθμούς του άντρα της. Ήταν δε σχεδόν σίγουρη ότι δεν υπήρχε άλλο παντρεμένο ζευγάρι, για να γνωρίσει τη σύζυγο κάποιου άλλου γιατρού.

Η μόνη όαση στη μοναξιά της, ήταν τα σαββατοκύριακα, που δε δούλευε ο Άρης και τα περνούσαν μαζί. Άλλοτε έμεναν στο σπίτι, άλλοτε πήγαιναν για πικ νικ στο πάρκο. Πιο σπάνια έβγαιναν για φαγητό ή πήγαιναν στο σινεμά. Εκείνο το κυριακάτικο μεσημέρι είχαν πάει στο πάρκο και, αφού είχαν τελειώσει το φαγητό τους, κάθονταν ξαπλωμένοι στο γρασίδι. Γύρω ζευγάρια ερωτευμένα, ηλικιωμένοι, γονείς με τα παιδιά τους, που έτρεχαν χαρούμενα πάνω κάτω με πατίνια ή ποδήλατα. Καροτσάκια, που πουλούσαν παγωτά και αναψυκτικά, τουρίστες, ζογκλέρ και ταχυδακτυλουργοί, που παρουσίαζαν ελεύθερα το πρόγραμμά τους στον κόσμο και κατόπιν έδινε ό,τι ήθελε ο καθένας. Την Κυριακή το πάρκο γινόταν το θέρετρο των Νεοϋορκέζων, όσων δηλαδή δεν είχαν την πολυτέλεια να αποχωριστούν τη μεγαλούπολη. Ένα ανθρώπινο τσίρκο, γεμάτο χρώματα, φωνές και ξεκαρδίσματα και εκεί, σε μια άκρη, ένα νεαρό ζευγάρι, νιόπαντρο είχε εγκαταλείψει την πατρίδα του. Για ένα μέλλον καλύτερο; Ίσως. Διαφορετικό σίγουρα!

«Περίμενα σήμερα, που είμαστε μαζί όλη μέρα, ότι θα είσαι χαρούμενη, αντίθετα έχεις μούτρα. Τι έχεις πάλι;»

«Το “πάλι” δείχνει ότι σε ενοχλεί».

«Βρε Μυρτώ, δεν εννοούσα αυτό, απλά προσπαθώ να καταλάβω τι σε απασχολεί».

«Νοσταλγώ την οικογένειά μου, νιώθω μοναξιά, είναι που λείπεις και εσύ τόσο πολύ!»

«Ξέρεις ότι δεν μπορώ να κάνω κάτι γι' αυτό. Πιστεύω ότι, αν αρχίσεις το μεταπτυχιακό, τα πράγματα θα γίνουν καλύτερα. Θα γεμίσει ο χρόνος σου και θα γνωρίσεις καινούριους φίλους. Σκέφτηκα, αν φυσικά το θες και εσύ, για να μην είμαστε διαρκώς μόνοι μας, να καλέσουμε στο σπίτι για φαγητό ένα συνάδελφο με την

κοπέλα του και το φίλο μου, τον Ινδό. Μη φανταστείς κάτι υπερβολικό. Πιο πολύ για την παρέα. Αν θες φυσικά και εσύ».

Η Μυρτώ ενθουσιάστηκε με την ιδέα θα γνώριζε επιτέλους κάποιους φίλους του Άρη. Όλο άκουγε γι' αυτούς και ποτέ δεν τους έβλεπε. Ξαφνικά την κατέλαβε ένα αίσθημα ευφορίας και συνάμα αισιοδοξίας, ότι δηλαδή όλα θα γίνονταν καλύτερα με τον καιρό. Κάθε αρχή και δύσκολη! Ο Άρης ήταν ενθουσιασμένος με τη σκέψη του, που στάθηκε αρκετή να αλλάξει τη διάθεση της γυναίκας του. Και ας του είχε έρθει μόλις κείνη τη στιγμή! Έμειναν ως αργά το απόγευμα, ενώ δεν αντιστάθηκαν στην πρόκληση μιας μεγάλης παρέας, που καθόταν δίπλα τους, να συμμετάσχουν σε ένα παιχνίδι φρίσμπι.

«Μας είδαν μόνους και μας λυπήθηκαν», σχολίασε το βράδυ στο κρεβάτι τους η Μυρτώ.

«Εσύ δεν τρώγεσαι με τίποτα! Ό,τι και να γίνει πάντα έχεις κάτι να πεις», τάχα θύμωσε ο Άρης. Και επειδή και εγώ νιώθω πολύ μόνος, απαιτώ να με λυπηθείς», συνέχισε όλο νόημα, ενώ ταυτόχρονα την τράβηξε στην αγκαλιά του και άρχισε να τη χαϊδεύει.

Η Παρασκευή είχε φτάσει και η Μυρτώ ετοιμαζόταν όλη μέρα, να υποδεχτεί τους φίλους του Άρη. Ήταν ενθουσιασμένη, γιατί θα γνώριζε νέα πρόσωπα, ταυτόχρονα όμως ήθελε να κάνει καλή εντύπωση. Είχε μαγειρέψει, είχε τακτοποιήσει το σπίτι και είχε αγοράσει λουλούδια για το βάζο. Οι μυρωδιές από τα φαγητά και το γλυκό είχαν ανακατευτεί αρμονικά με τα αρώματα των λουλουδιών και τη φρεσκάδα από την καθαριότητα του σπιτιού. Μόλις

άνοιγες τη πόρτα τού σπιτιού, μια ζεστή μυρουδιά σε διαπερνούσε και το χαμόγελο της Μυρτώ να σε υποδέχεται ήταν η εγγύηση για μια όμορφη βραδιά. Ο Άρης κατέφθασε μαζί με τους καλεσμένους, για να μην καθυστερήσουν να βρουν το σπίτι. Η γυναίκα του τους καλωσόρισε, αποδεικνύοντας έτσι την αλήθεια της φήμης για την ελληνική φιλοξενία. Έγιναν οι απαραίτητες συστάσεις. «Ο Άλφρεντ, συνάδελφος, η φίλη του και ο Ρατζιβ, επίσης συνάδελφος από την Ινδία, συγκεκριμένα από τη Βομβάη». Κάθισαν αναπαυτικά στους καναπέδες, σερβιρίστηκαν τα ποτά και άρχισε η συζήτηση.

«Εσύ, Άλφρεντ, από πού είσαι;» ρώτησε η Μυρτώ, παρατηρώντας τον χαμογελαστό φίλο του Άρη, με τα ξανθά μαλλιά, τα κόκκινα μάγουλα και το ψηλό στιβαρό σώμα.

«Οι γονείς μου είναι Ιρλανδικής καταγωγής, εγώ γεννήθηκα και μεγάλωσα στη Βοστώνη».

«Φαίνεται από την εμφάνισή του άλλωστε», συμπλήρωσε ο Άρης.

«Ξέρεις, οι περισσότεροι Ιρλανδοί μετανάστες εγκαταστάθηκαν στις περιοχές της Νέας Υόρκης, της Βοστόνης και της Πενσυλβάνιας. Γενικότερα, προτίμησαν τις βόρειες πολιτείες. Εσένα σου αρέσει εδώ; Πώς τα βρήκες, δύσκολα;»

«Δεν έχω ακόμα καταλήξει αν μου αρέσει ή όχι. Σίγουρα είναι ενδιαφέρουσα πόλη και έχει πολλά πράγματα, να δεις και να κάνεις. Προς το παρόν δεν έχω ξεκινήσει κάτι και αυτό με ενοχλεί. Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα είναι ότι μου λείπει η οικογένειά μου και ο Άρης δουλεύει πολλές ώρες».

«Αγαπητή μου, αυτό δεν είναι και τόσο πρόβλημα», μίλησε για πρώτη φορά η φίλη του Άλφρεντ. Στις σχέσεις είναι καλό να μην είσαι συνέχεια μαζί με τον σύντροφό σου, γιατί πλήττει. Πρέπει να αφήνεις περιθώριο να επιθυμεί ο ένας τον άλλον».

«Μου ακούγεται λίγο αμερικάνικο αυτό», απάντησε η Μυρτώ δυσανασχετώντας.

«Δε χρειαζόμαστε έναν άντρα και μια ρομαντική σχέση, για να

είμαστε ευτυχισμένες. Η γυναίκα πλέον έχει ανάγκη την ανεξαρτησία της, όσο και ο άντρας», συνέχισε η αμερικανίδα, η οποία είχε αρχίσει και εκνεύριζε φανερά την Μυρτώ. Ο Άλφρεντ, όμως, για να προλάβει μια δυσάρεστη εξέλιξη της βραδιάς, άλλαξε την συζήτηση:

«Αγαπητή μου, οι ανθρώπινες σχέσεις δεν είναι για όλους τους ανθρώπους το ίδιο, δεν έχουν ανάγκη όλοι τα ίδια πράγματα. Κάπου - κάπου δεν είναι κακό να δείχνουμε στον άνθρωπό μας τα αισθήματά μας. Μυρτώ, όλα αυτά, που μυρίζουν τόσο ωραία, πότε θα τα γετούμε; Να ξέρεις ότι ανυπομονώ!»

Η Μυρτώ ασχολήθηκε με το στρώσιμο του τραπεζιού, η φίλη του Άλφρεντ συνέχισε να παρακολουθεί τηλεόραση αδιαφορώντας για τους γύρω της, όπως και πριν, και ο Ρατζιβ πήγε, να βοηθήσει τη Μυρτώ από περιέργεια κυρίως για τα Ελληνικά φαγητά.

«Ευτυχώς που επενέβης, γιατί η Μυρτώ είχε εκνευριστεί και φοβήθηκα μήπως είχαμε σύρραξη», είπε χαμογελώντας ο Άρης. «Είναι λίγο τα νύερα της σπασμένα, σπάνια δείχνει τα αισθήματά της».

«Άρη, μην απολογείσαι. Η γυναίκα σου είναι πολύ ευγενική και περιποιητική. Έκανε αυτές τις προετοιμασίες για εμάς, που δεν μας ήξερε καν. Η δική μου φίλη απ'την άλλη είναι στον κόσμο της... Τι περιμένεις, άλλωστε; Καλιφορνέζα με πολλά λεφτά, που ήρθε στη Νέα Υόρκη, να σπουδάσει υποκριτική, και χωρίς ταλέντο παρακαλώ! Αλλά δεν το λέμε δυνατά, γιατί η γατούλα γίνεται ύαινα».

«Νόμιζα ότι είχατε κάτι πιο σοβαρό, γι' αυτό αισθάνθηκα άσχημα».

«Σε καμία περίπτωση, απλώς βγαίνουμε. Αλλά και αυτή καταβάθος δεν με αγαπάει, ενώ εσένα η Μυρτώ είναι η γυναίκα σου. Τη σέβεται και τη σέβομαι και εγώ, δεν υπάρχει σύγκριση. Να ξέρεις όμως ότι είναι πολύ σημαντικό να έχεις έναν άνθρωπο να σε νοιάζεται, να γυρνάς σπίτι κουρασμένος και να υπάρχει κάποιος, που θα αγωνιά για σένα, που θα σε φροντίσει».

Οι φίλοι συνέχισαν τη συζήτηση για θέματα της δουλειάς, που τους απασχολούσαν. Από την πρώτη στιγμή τής γνωριμίας τους αναπτύχθηκε μια σχέση, που διήρκησε για όλη τους τη ζωή, μέχρι το θάνατο του Άρη. Ο Άλφρεντ ήταν ο γιατρός που τον περιέθαλψε στο νοσοκομείο μετά το ατύχημα και αυτός που το είπε στη Μυρτώ. Τους εκτιμούσε πολύ και τους δύο και πάντα θαύμαζε την οικογενειακή ατμόσφαιρα, που συντηρούσε η Μυρτώ. Του θύμιζε την παραδοσιακή δική του ιρλανδέζικη οικογένεια, που συνδετικό κρίκο όλων αποτελούσε η μητέρα του.

«Εσύ Ρατζίβ, έχεις κάποια κοπέλα;» τον ρώτησε η Μυρτώ.

«Είμαι αρραβωνιασμένος, αλλά η κοπέλα μου είναι στη Βομβάη».

«Φαντάζομαι θα είναι πολύ δύσκολο, να είστε τόσο μακριά ο ένας από τον άλλον».

«Όχι και τόσο, γιατί στην ουσία δε γνωριζόμαστε σχεδόν καθόλου. Για να σου εξηγήσω, επειδή η απορία ζωγραφίστηκε αμέσως στο πρόσωπό σου, οι γονείς μας από τότε που ήμασταν δέκα χρονών αποφάσισαν να μας παντρέψουν. Ανήκω στην τάξη των «Vaishyas», των εμπόρων, την 7η κατά σειρά κάστα. Η θρησκεία μας δεν επιτρέπει την επιμειξία, το πάντρεμα δηλαδή ανθρώπων από διαφορετικές κάστες, γι' αυτό παντρευόμαστε από μικροί με προξενιό. Σου ακούγονται λίγο περίεργα όλα αυτά;»

«Ομολογώ πως δεν τα έχω ξανακούσει, δηλαδή πίστευα ότι τις είχατε ξεπεράσει αυτές τις πεποιθήσεις».

«Αυτές είναι πεποιθήσεις βαθιά ριζωμένες στην συνείδηση του λαού μου και είναι πολύ δύσκολο να αλλάξουν».

«Και εσύ, πώς το ανέχεσαι, είσαι δηλαδή ευχαριστημένος με όλα αυτά; Οι δικές σου επιθυμίες δεν μετράνε;»

«Σου φαίνεται αδιανόητο, γιατί μεγάλωσες διαφορετικά. Εγώ όμως μεγάλωσα με αυτές τις αξίες και έμαθα να τις ακολουθώ και να τις σέβομαι».

«Δεν είναι όμως άδικο κάποιοι να χαίρονται και να απολαμβά-

νουν προνόμια, επειδή απλώς γεννήθηκαν σε μία συγκεκριμένη τάξη, και άλλοι να ανέχονται και να υπομένουν την φτώχεια και τη δυστυχία τους για τον ίδιο ακριβώς λόγο; Και μόνη τους παρηγοριά, η επόμενη ζωή, όπου θα γεννηθούν σε μία ανώτερη τάξη, με την προϋπόθεση ότι σε αυτή τη ζωή έζησαν έντιμα και δίκαια. Ποιος εγγυάται ότι υπάρχει επόμενη και δεύτερον ποιος κρίνει πώς έχουμε ζήσει στην παρούσα; Βρήκατε, νομίζω, τον τέλειο τρόπο, ώστε να μην αμφισβητείται η παρούσα ταξική διαστρωμάτωση στη χώρα σας, χωρίς αντιδράσεις, με τη βοήθεια και της θρησκείας!»

«Αυτό είναι, που δεν καταλαβαίνεις, το δεχόμαστε, γιατί το πιστεύουμε, ενώ εσύ όχι. Το ότι ήρθα στην Αμερική να σπουδάσω γιατρός είναι ήδη μια μεγάλη υπέρβαση για μένα. Ο πατέρας μου, έμπορος και εξαγωγέας βαμβακιού, με δουλειά, που πηγαίνει πολλές γενιές πίσω, δε δέχτηκε ευχάριστα την απόφασή μου. Θα μπορούσα να μείνω εδώ, να μην επιστρέψω πίσω, ακόμα και να παντρευτώ και μια άλλη κοπέλα. Όμως, δεν θα ήμουν ευτυχισμένος. Θέλω να γυρίσω στην πατρίδα μου, να εργαστώ εκεί και να προσφέρω στους συνανθρώπους μου. Ονειρεύομαι να βοηθήσω και τους πιο φτωχούς, δε θέλω να γίνω πλούσιος. Αλλά κατάλαβέ με, δεν μπορώ να το κάνω έξω από τα πλαίσια, που έχω μάθει. Δεν μπορώ να πάω τόσο κόντρα. Αν το κάνω, θα είμαι σαν χαμένος, ίσως μου λείπει η δύναμη!»

«Έχεις δίκιο, να με συγχωρείς, που σε πίεσα λίγο παραπάνω, ίσως ήμουν υπερβολική».

«Δεν ήσουν, απλώς πολλές φορές, για να κατανοήσουμε τις επιλογές κάποιου ανθρώπου, πρέπει να γνωρίζουμε τις συνθήκες που τον οδήγησαν σε αυτές».

«Έχεις δίκιο! Νομίζω ότι μερικές φορές με παρασύρει το συναίσθημα. Νομίζω ότι μπορούμε να φάμε!», τους προσκάλεσε στο τραπέζι, χαμογελώντας η Μυρτώ.

Όλοι έφαγαν με όρεξη τα εδέσματα της Μυρτώς, που είχαν ελληνική σφραγίδα. Δεν έλειπαν οι απορίες σχετικά με τα υλικά,

που είχαν χρησιμοποιηθεί στην εκτέλεση κάθε συνταγής. Το κρ-
σί τους είχε χαλαρώσει όλους, οι γλώσσες είχαν λυθεί, τα αστεία
είχαν γίνει πιο πικάντικα και τα γέλια ξεκαρδιστικά. Μόνο η φίλη
του Άλφρεντ αδιαφορούσε, ίσως την έβρισκε βαρετή αυτή τη συ-
νεύρεση, ίσως τη θεωρούσε και λίγο επαρχιώτικη. Όλο αυτό το συ-
νονθύλευμα ανθρώπων από διαφορετικές χώρες, η εμφάνισή τους,
η συμπεριφορά τους, τα ξεφωνητά και τα χαχανητά τους. Δεν της
θύμιζαν με τίποτα τους ανθρώπους που συναναστρεφόταν, επίδο-
ξους καλλιτέχνες με εκλεπτυσμένη συμπεριφορά. Το πιο πιθανό
ήταν ότι θα χώριζε και τον Άλφρεντ. Δεν συμφωνούσαν σε τίποτα
και το σημαντικότερο ήταν, ότι δεν συμμεριζόταν το όνειρό της
να γίνει ηθοποιός.

Αφού τελείωσαν και με το γλυκό, επέστρεψαν στο σαλόνι, όπου
η συζήτηση είχε πλέον επικεντρωθεί στην πολιτική. Στην Ελλάδα,
η είσοδος του Αττίλα στην Κύπρο είχε ανοίξει το δρόμο για την
πτώση της χούντας και την επάνοδο της Δημοκρατίας και του Κα-
ραμανλή. Από την άλλη, η Αμερική συνταραζόταν από το σκάν-
δαλο του γουότερ γκειτ, την πτώση του Νίξον και την απαίτηση
για τον τερματισμό του πολέμου στο Βιετνάμ. Όλες οι ελπίδες
είχαν εναποτεθεί στην εκλογή των δημοκρατικών, με πρόεδρο
τον Τζίμ Κάρτερ. Ο Άλφρεντ ήταν φανατικός υποστηρικτής των
δημοκρατικών, όπως και οι περισσότεροι μετανάστες ιρλανδικής
καταγωγής. Και βρήκε αμέσως θερμό υποστηρικτή τη Μυρτώ.

«Έτσι εξηγείται λοιπόν, πώς ο Άρης συμμετείχε σε καθιστική
διαμαρτυρία για τον πόλεμο στο Βιετνάμ, τον επηρέασες εσύ»,
απευθύνθηκε η Μυρτώ στον Άλφρεντ.

«Γιατί το λες αυτό; Δε με θεωρείς ικανό να το αποφασίσω από
μόνος μου;»

«Απλώς δεν σε θεωρώ επαναστατημένο νέο».

«Κάνεις λάθος, ο Άρης έχει πρωτοστατήσει σε πορείες για πε-
ρισσότερη δημόσια υγεία και σχεδιάζουμε τώρα να φτιάξουμε μία
εξωτερική μονάδα με γιατρούς διαφόρων ειδικοτήτων, που μία

φορά το μήνα θα παρέχουν δωρεάν ιατρική περίθαλψη σε υποβαθμισμένες γειτονιές, που δεν έχουν οι άνθρωποι ασφάλεια και δεν μπορούν να επισιέπτονται τα νοσοκομεία».

«Αυτό πραγματικά είναι πολύ ωραίο, από την άλλη σημαίνει περισσότερο δουλειά για τον Άρη».

«Μπορείς να βοηθάς και εσύ, ως εθελόντρια, με διπλό όφελος. Θα είσαι μαζί με τον Άρη και θα το έχεις στο βιογραφικό σου. Εδώ στην Αμερική μετράει πολύ η εθελοντική εργασία σου δίνει μπόνους - προνόμια ακόμα και για υποτροφία στο πανεπιστήμιο. Ξέχασα! Τρίτον, θα κάνεις και μία καλή πράξη», συμπλήρωσε ο Άλφρεντ.

«Δεν ξέρω» απάντησε η Μυρτώ, κοιτώντας τον Άρη και προσπαθώντας να μαντέψει αν μια τέτοια πρωτοβουλία θα τον έβρισκε σύμφωνο. Αυτός την έβγαλε από την δύσκολη θέση:

«Θα ήταν εξαιρετικό να κάνουμε κάτι μαζί!»

Η Μυρτώ ανακουφίστηκε και η ατμόσφαιρα ξαναέγινε εύθυμη. Άρχισαν να πειράζουν τον Ρατζιβ για το αν θα τον θυμάται η μακρινή αρραβωνιαστικιά του ή πώς θα έχει γίνει μέχρι να τελειώσει τις σπουδές του. Αυτός τους αντιμετώπιζε με στωικότητα και δεν τον ενοχλούσαν τα πειράγματα των φίλων, τα οποία μάλλον τα είχε συνηθίσει, γιατί ήταν συχνά. Αργά το πρωί αποχαιρετίστηκαν και υποσχέθηκαν να επανέλθουν τη βραδιά στο σπίτι του ζευγαριού, αφού η φιλοξενία της Μυρτώς ήταν υποδειγματική!

Πέρασε το καλοκαίρι και έφθασε η στιγμή για την Μυρτώ, να ξεκινήσει τα μαθήματά της. Το προηγούμενο βράδυ δεν κοιμήθηκε από την αγωνία. Αισθανόταν σαν μαθήτρια της πρώτης δημοτικού, τόσα χρόνια στις σχολικές και αργότερα στις πανεπιστημιακές αί-

θουσες, λες και είχαν σβηστεί μονομιές από το θυμικό της. Θες η ξένη χώρα, θες η γλώσσα, που δεν ήταν η μητρική, θες που δεν ήξερε κανέναν, όλα της φαίνονταν βουνό. Το πρωί σηκώθηκε από το κρεβάτι χωρίς να έχει κοιμηθεί καθόλου, έπλυνε το πρόσωπό της με κρύο νερό, να συνέλθει και να τονωθούν τα πρησμένα μάτια της. Έφτιαξε και ήπие τσάι, για να ζυπνήσει. Δεν ήθελε καφέ, γιατί από το άγχος το στομάχι της ήταν δεμένο κόμπο και η καφεΐνη θα το επιδεινώνε. Ο Άρης χαμογέλασε, που την είδε τόσο πρωί ζύπνια.

«Δε χρειάζεται να αγχώνεσαι τόσο πολύ, οι πρώτες μέρες είναι λίγο δύσκολες, μέχρι να συνηθίσεις. Άλλωστε και οι περισσότεροι συμφοιτητές σου, θα είναι ξένοι και θα ψάχνουν ευκαιρία να γνωριστούν. Στο τέλος της ημέρας θα έχεις ήδη κάνει πολλούς φίλους».

«Με φοβίζει και η γλώσσα. Αραγε, θα καταλαβαίνω τις παραδόσεις των μαθημάτων»

«Σίγουρα! Μιλούν απλά και κατανοητά, άλλωστε τα αγγλικά σου είναι σε πολύ καλό επίπεδο. Οι περισσότεροι δεν καταλαβαίνουν καν ότι είσαι από άλλη χώρα».

«Ευχαριστώ για το κουράγιο, αλλά νομίζω ότι τα λες, για να με ενθαρρύνεις. Θα ξεκινήσω τώρα με τα πόδια, δεν θα πάρω λεωφορείο. Θέλω να περπατήσω, να με χτυπήσει καθαρός αέρας και να περάσει λίγο η ώρα. Όσο κάθομαι εδώ, τόσο χειρότερα είναι».

«Όπως θες, θα τα πούμε το βράδυ».

Όταν έφτασε στον εξωτερικό χώρο του πανεπιστημίου, μετά από σχεδόν 30 τετράγωνα περπάτημα, γινόταν ένας πανικός από τους συγκεντρωμένους φοιτητές, προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς. Κάποιοι κοιτούσαν σαν χαμένοι κρατώντας στα χέρια το πρόγραμμα και ψάχνοντας την αίθουσα, που έπρεπε να πάνε. Κάποιοι άλλοι ήταν παλιοί και κινούνταν με άνεση, ενώ δεν έλειπαν οι εναγκαλισμοί ανάμεσα σε φίλους και γνωστούς, που δεν είχαν συναντηθεί όλο το καλοκαίρι. Ο Άρης είχε δίκιο, υπήρχαν μεταξύ τους και αρκετοί ξένοι. Παρατήρησε ότι οι γυναίκες ήταν σχεδόν

όσοι και οι άντρες, ενώ οι περισσότεροι ήταν λευκοί και ελάχιστοι οι Αφροαμερικανοί. Όλοι όμως ήταν επηρεασμένοι από την μόδα των χίπις, είχαν μακριά μαλλιά και αζύριστα πρόσωπα και οι κοπέλες ντυμένες με πολύχρωμα υφάσματα, μάζι φορέματα και παντελόνια καμπάνες. Ανακατεύτηκε με το πλήθος χωρίς να αισθάνεται ότι ξεχωρίζει από τους άλλους, και σίγουρη πια ότι είναι ένα με αυτούς, προχώρησε.

Κρατώντας το σχεδιάγραμμα, που είχε προμηθευτεί από τη γραμματεία, όταν γράφτηκε, και καθοδηγούμενη από τις πινακίδες με τις κατευθύνσεις, που ήταν τοποθετημένες παντού στο πανεπιστήμιο, έφθασε στο σωστό αμφιθέατρο. Η βαρύτητα του χώρου, η πολυτέλεια και ο εξοπλισμός δε θύμιζε σε τίποτα τα αμφιθέατρα, που είχε επισκεφτεί στην Α.Σ.Ο.Ε.Ε. Επικρατούσε μια αναταραχή από τους φοιτητές. Όταν όμως μπήκε ο καθηγητής, ένας ηλικιωμένος άντρας, μικροσκοπικός και αδύναμος, με γυαλιά, ολόλευκο δέρμα και ελάχιστα άσπρα μαλλιά, φορώντας ένα καρό καφέ κοστούμι με παπνόν και κοντό ρεβέρ, αφήνοντας ένα κενό ανάμεσα στα παπούτσια και τα μπατζάνια, όλοι σώπασαν ακαριαία. Τελικά, ο Άρης είχε δίκιο. Και το μάθημα κατάλαβε και γνωρίστηκε με αριετά άτομα. Η πρώτη μέρα παρ'ότι είχε ξεινήσει σαν γολγοθάς κατέληξε περίπατος.

Είχαν φτάσει τα Χριστούγεννα. Ο καιρός είχε περάσει γρήγορα με τα μαθήματα της Μυρτώς, τη δουλειά του Άρη και μία φορά το μήνα την εθελοντική εργασία. Η δραστηριότητα αυτή είχε κάνει τη Μυρτώ να ανακαλύψει μία διαφορετική πλευρά τόσο του Άρη, όσο και της Αμερικής. Ο άντρας της αγαπούσε τη δουλειά του δε θα μπορούσε να κάνει κάτι άλλο. Με τους ασθενείς του μεταμορφωνόταν, γινόταν ευαίσθητος και δοτικός, έχανε την δογματικότητα και το απόλυτο, που τον χαρακτήριζαν στις υπόλοιπες εκφάνσεις της ζωής του. Η Μυρτώ τον έβλεπε και τον καμάρωνε, ένιωθε να τον αγαπά περισσότερο.

Από την άλλη διαπίστωσε ότι η Αμερική είχε και μια άλλη πλευ-

ρά, αυτή της φτώχειας και της ανέχειας, της ταξικής και φυλετικής διάκρισης και υποβάθμισης. Δεν υπήρχαν μόνο οι προνομιούχοι και οικονομικά ευκατάστατοι της Νέας Υόρκης, υπήρχαν και οι άνεργοι του Μπρόνξ, που ήταν στοιβαγμένοι στις εργατικές κατοικίες. Χωρίς μόρφωση και κυρίως αναλφάβητοι, έκαναν δουλειές χειρωνακτικές, ανασφάλιστοι, ενώ οι νέοι παρούσιάζαν πιο εύκολα παραβατική συμπεριφορά- από μικροκλοπές μέχρι ναρκωτικά. Ήταν δύσκολο να ξεφύγει κανείς, ακόμα και αν ήθελε. Ένας παράδεισος για τους λίγους, μια κόλαση για τους πολλούς.

Οι γειτονιές, τα πάρκα, τα σχολεία, όλα ήταν πιο υποβαθμισμένα, έμφυχα και άψυχα. Μανάδες κρατούσαν στην αγκαλιά τα παιδιά τους και στο βλέμμα τους διέκρινες την αγωνία, όχι για το μέλλον αλλά για το παρόν, την επιβίωση. Δε θύμιζαν σε τίποτα τα καλοντυμένα παιδιά στο Μανχάταν, που έβγαιναν βόλτα με τις νταντάδες και φοιτούσαν σε ακριβοπληρωμένα ιδιωτικά σχολεία. Τα σχολεία εκεί ήταν δημόσια, οι δάσκαλοι κουρασμένοι και οι μαθητές αδιάφοροι, χωρίς όνειρα για το μέλλον! Αυτές οι εικόνες δημιουργούσαν στη Μυρτώ αισθήματα ενοχής και ντροπής, γιατί ήταν στην απέναντι όχθη, στους προνομιούχους. Ταυτόχρονα αισθανόταν άγχος, καθώς συλλογιζόταν πόσο εύκολα θα μπορούσε να ανήκει στην απέναντι πλευρά, αρκεί απλώς να είχε γεννηθεί από Πορτορικανούς μετανάστες, που ζούσαν στο Μπρόνξ ή μαύρους του Χάρλεμ.

Στην αρχή μάλιστα ήταν επιφυλακτική και με αυτή την πρωτοβουλία των γιατρών. Είχαν μάθει να μην εμπιστεύονται, όποιον δεν είναι σαν και αυτούς. Άλλωστε δεν είχαν συνηθίσει να τους προσφέρουν δωρεάν παροχές και οι Η.Π.Α υστερούσαν σαν κράτος στην προνοιακή μορφή του. Δεν δέχονταν καν τις ιατρικές υπηρεσίες, με τον καιρό όμως εξοικειωθήκαν και άρχισε να χτίζεται μια σχέση εμπιστοσύνης. Η Μυρτώ είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ιδανική κοινωνία δεν υπήρχε πουθενά στον κόσμο.

Ο Άλφρεντ, θέλοντας να ξεπληρώσει τη φιλοξενία, που του

πρόσφεραν οι φίλοι του αρκετά βράδια στο σπίτι τους, τους προ-σκάλεσε να περάσουν τις μέρες των Χριστουγέννων στη Βοστώνη, μαζί με την οικογένειά του. Ήταν μια πολυμελής οικογένεια, με τέσσερις γιους. Οι τρεις ήταν τεχνίτες, είχαν παντρευτεί και είχαν κάνει παιδιά. Ο Άλφρεντ ήταν ο μόνος που σπούδασε και δεν είχε ακόμη κάνει οικογένεια. Οι γονείς του ήταν δυο ηλκιωμένοι κα-λοκάγαθοι άνθρωποι, πρόσχαροι και φιλόξενοι.

Όταν έφτασαν, γινόταν χαμός, είχαν φτάσει οι γιοι με τις γυναί-κες και τα παιδιά τους, τα οποία μόνο ήρεμα δεν θα τα χαρακτή-ριζες. Το σπίτι στολισμένο, οι γυναίκες στην κουζίνα, να προετοι-μάζουν φαγητά και γλυκά, ενώ οι άντρες ετοιμάζαν τα κρέατα για το μπάρμπειου και την γαλοπούλα, καθώς η μπύρα έρεε άφθονη. Η ατμόσφαιρα ήταν άκρως χριστουγεννιάτικη, οικογενειακή και πολύ θορυβώδης. Δεν θύμιζε μία συνηθισμένη αμερικανική οικο-γένεια, όπου η ατμόσφαιρα θα ήταν πιο υποτονική και τυπική. Καλοδέχτηκαν όλοι το ελληνικό ζευγάρι με δυνατές αγκαλιές και φωνές, ενώ τα πιτσιρίκια έπεσαν πάνω στο θείο Άλφρεντ, απαιτώ-ντας τα δώρα τους εκ των προτέρων. Η Μυρτώ πρόσφερε τα ελλη-νικά παραδοσιακά γλυκά των Χριστουγέννων, που είχε φτιάξει, τα οποία και κέρδισαν το ενδιαφέρον όλων, να τα δοκιμάσουν.

Η ημέρα των Χριστουγέννων πέρασε με φαγητό, πολύ ποτό και ευχάριστη διάθεση, η οποία συνεχίστηκε και την επόμενη μέρα. Οι Ιρλανδοί γιορτάζουν εξίσου και τη γιορτή τού Αγίου Στεφάνου και κάνουν παρελάσεις, όπου αυτό είναι εφικτό. Η Μυρτώ ευχαρί-στησε θερμά τον Άλφρεντ και την οικογένειά του, που τους υποδέ-χτηκαν τόσο ζεστά. Είχε ανάγκη να περάσει τα Χριστούγεννα σε οικογενειακό περιβάλλον. Άλλωστε ήταν οι πρώτες γιορτές, που ήταν μακριά από τους δικούς της.

Αυτές οι γιορτές όμως ήταν δύσκολες εξίσου και για τους γονείς της Μυρτώς και φυσικά για τη μικρή Δανάη. Όσο περνούσε ο και-ρός, τόσο συνειδητοποιούσαν ότι θα έβλεπαν την κόρη τους όλο και πιο λίγο. Ακόμα και η κυρία Σοφία, που είχε υπερασπιστεί με

τόσο πάθος την επιλογή της κόρης της, όταν έκατσαν στο γιορτινό τραπέζι, δεν μπόρεσε να συγκρατήσει τα δάκρυά της, βλέποντας κενή τη θέση τής Μυρτώ.

«Μην πεις τίποτα», την αγριοκοίταξε ο κύριος Παναγιώτης, «εσύ ήσουν ενθουσιασμένη με το γάμο και τη ζωή στην Αμερική. Βλέπεις όμως τα πράγματα δεν είναι πάντα τόσο εύκολα, όσο φαίνονται».

«Σας παρακαλώ, σκεφτείτε και μένα, που βλέπω και τους δυο σας μελαγχολικούς. Χριστούγεννα έχουμε, όχι Μεγάλη Παρασκευή», τους μάλωσε η Δανάη. Άλλωστε η Μυρτώ με τον Άρη μια χαρά περνάνε. Την τελευταία φορά που μιλήσαμε στο τηλέφωνο, μου είπε ότι τους είχε καλέσει κάποιος φίλος, να περάσουν μαζί τις γιορτές στη Βοστώνη».

«Έτσι εξηγείται, που δεν μας έχει πάρει ακόμα τηλέφωνο να μας ευχηθεί!»

«Έτσι εξηγείται, μπαμπά μου, που παραλίγο να σε πιάσει το παράπονο, ότι η αγαπημένη κόρη σου σε ξέχασε».

«Και εσύ αγαπημένη μου είσαι, απλώς η αδερφή σου είναι μακριά».

«Το ξέρω. Λοιπόν, την πρωτοχρονιά θα πάμε να υποδεχτούμε τον καινούριο χρόνο στο σπίτι των Γεράνηδων; Έχετε αποφασίσει;»

«Ό,τι θέλει ο πατέρας σου», είπε η κυρία Σοφία.

«Λέω να πάμε», απάντησε ο κύριος Παναγιώτης. Με πήρε ο ίδιος τηλέφωνο και επέμενε να περάσουμε μαζί τη Πρωτοχρονιά. Άλλωστε και αυτοί, όπως μου είπε, μόνοι τους θα είναι! Δεν θα έχουν καλέσει άλλο κόσμο. Πάντως μου ακουγόταν προβληματισμένος!»

«Για ποιο λόγο;»

Δεν ξέρω, ίσως έχει κάποια προβλήματα με τη δουλειά. Μπορεί να φταίει και η νέα πολιτική κατάσταση, που δημιουργήθηκε μετά τις εκλογές και το δημοψήφισμα!»

«Γιατί να έχει πρόβλημα; Τώρα ειδικά, που τα πράγματα καλυ-

τέρεψαν τόσο. Ο βασιλιάς έφυγε, έχουμε δημοκρατία, με ισχυρή κυβέρνηση του Καραμανλή», σχολίασε η Δανάη. Νομίζω πως είναι η πιο σταθερή κατάσταση που είχαμε τα τελευταία χρόνια!

«Μπορεί να μην έχει πρόσβαση στη νέα πολιτική κατάσταση», απάντησε ο πατέρας της.

«Αυτός έχει πρόσβαση παντού».

«Ίσως να φοβάται από την άλλη την οικονομική κρίση, που έχει χτυπήσει τις άλλες χώρες και σίγουρα θα επηρεάσει και εμάς. Η άνοδος του πετρελαίου είναι μεγάλη μετά τον αραβοϊσραηλινό πόλεμο. Ο άνθρωπος έχει εργοστάσιο, η άνοδος του πετρελαίου θα έχει επιπτώσεις και στο κόστος λειτουργίας και στην τιμή πώλησης των προϊόντων του».

«Ας φάμε τώρα και ας αφήσουμε τα οικονομικά προβλήματα του Γεράνη, να τα λύσει ο ίδιος. Εμείς θα τους επισκεφτούμε, όπως οφείλουμε από τη σχέση που έχουμε», τους διέκοψε η κυρία Σοφία, που ποτέ δεν έβρισκε ενδιαφέρον σε τέτοιου είδους συζητήσεις του άντρα της.

Στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, η Μυρτώ και ο Άρης θα υποδεχόντουσαν το νέο έτος στην πλατεία Μάντισον, κάτω από το ρολόι. Εκεί κάθε παραμονή πρωτοχρονιάς, συγκεντρώνεται μεγάλο πλήθος, που περιμένει την αλλαγή του χρόνου, κάτω από τον χειμωνιάτικο Νεοϋορκέζο ουρανό, τον οποίο φωτίζουν πολύχρωμα πυροτεχνήματα και αμέτρητα κομφετί και σερπαντίνες. Το νιόπαντρο ζευγάρι ήθελε να μοιραστεί αυτό το γιορτινό συναίσθημα μαζί με τον υπόλοιπο κόσμο, Νεοϋορκέζους και τουρίστες.

Έφυγαν γύρω στις δέκα από το σπίτι. Το κρύο ήταν τσουχτερό, ενώ το χιόνι, που είχε πέσει κατά τη διάρκεια της ημέρας έκανε τους δρόμους ολισθηρούς και επικίνδυνους. Η Μυρτώ είχε τυλιχτεί μέσα σε ένα μάλλινο μακρύ παλτό, ενώ φορούσε γάντια και σκουφί.

«Έχεις ντυθεί σαν να πρόκειται να ταξιδέψουμε για την Αλάσκα», την πείραζε ο Άρης.

«Ξέρεις ότι μου είναι λίγο δύσκολο να συνηθίσω τόσο κρύο. Στην Αθήνα ήταν πιο ήπιος ο χειμώνας. Ο Άλφρεντ θα έρθει μό-
νος του;»

«Δε νομίζω. Κάποια καινούρια κοπέλα θα έχει βρει, να τον συν-
τροφεύσει αυτή την κρύα νύχτα», αστειεύτηκε ο Άρης.

«Απορώ, δεν έχει ανάγκη μια πιο σταθερή και μόνιμη σχέση;
Δεν έχει ανάγκη τη συναισθηματική σταθερότητα;»

«Ο Άλφρεντ θέλει οι σχέσεις του με το άλλο φύλο να είναι κάτι
ανώδυνο. Η ιατρική τον πιέζει πολύ, θέλει να γυρνάει σπίτι, να μην
έχει άλλες υποχρεώσεις, να περνάει καλά και να χαλαρώνει. Όχι
δεσμεύσεις, όχι προβλήματα, όχι απαιτήσεις. Και το κυριότερο,
έτσι δεν κινδυνεύει να πληγωθεί».

«Ναι, αλλά πόσες φορές λέει ότι ζηλεύει τη σχέση μας και θα
ήθελε να έχει και αυτός μια γυναίκα να τον προσέχει;»

«Μη σε ξεγελάει ο πονηρός Άλφρεντ. Αν το ήθελε, θα είχε βρει.
Αυτά είναι δικαιολογίες. Του αρέσει να βλέπει στους άλλους την
αγάπη και τη συντροφικότητα· ο ίδιος παραμένει παίχτης και κυ-
νηγός. Προς το παρόν τουλάχιστον».

«Μήπως πρέπει να ανησυχώ ότι αποτελεί κακή συναναστροφή
για σένα;» έκανε δήθεν θυμωμένη η Μυρτώ.

«Δε νομίζω. Άλλωστε, αυτό που κάνει ο Άλφρεντ, το έχω κάνει
στο παρελθόν και με πολλή επιτυχία!»

«Τι μας λες!», τον ειρωνεύτηκε.

«Και πίστεψέ με, το δύσκολο είναι αυτό που έχουμε εμείς, όχι
αυτό που κάνει ο Άλφρεντ!

Πραγματικά ο Άλφρεντ κατέφθασε με καινούρια συνοδό και
έκλεισε πονηρά το μάτι στον Άρη και τη Μυρτώ, που τους κοιτού-
σαν δήθεν έκπληκτοι. Ενσωματώθηκαν με το ενθουσιώδες πλήθος,
το οποίο περίμενε αγωνιωδώς τον ερχομό του νέου έτους. Η αντί-
στροφή μέτρηση είχε αρχίσει, και οι φωνές όλες την ακολουθού-
σαν: 8,9,7,6,5,4,3,2,1... Ευτυχισμένο το 1975! Κραυγές και ιαχές
χαράς συνόδευσαν τον κατάφωτο ουρανό το πλήθος ενθουσιασμέ-

νο, σαν να συμμετείχε σε αρχέγονη παγανιστική τελετή, αντάλλαξε μεταξύ του ευχές και φιλιά. Οι ερωτευμένοι φιλήθηκαν, σαν να ήθελαν να σφραγίσουν σε ένα φιλί το πάθος για όλη την επόμενη χρονιά!

«Πώς σου φάνηκε;» ρώτησε ο Άρης τη Μυρτώ, καθώς κατευθύνονταν με τον Άλφρεντ και τη φίλη του σε μία ιρλανδική παμπ, για να συνεχίσουν τη βραδιά με ποτό.

«Λίγο αστείο. Πιο πολύ έμοιαζε με απόκριες, παρά με Πρωτοχρονιά. Εμείς έχουμε συνδυάσει τον ερχομό του νέου έτους και με κατάνυξη. Εδώ αυτό σταματάει τα Χριστούγεννα. Τώρα απλώς κάνουν ένα μεγάλο πάρτι. Δεν ενθουσιάστηκα και τόσο».

«Δε θα διαφωνήσω μαζί σου».

Μετά από πολλά σπρωξίματα έφτασαν στην παμπ, που τους είχε υποσχεθεί ο Άλφρεντ. Αλλά όπως ήταν αναμενόμενο, γινόταν ένας πανικός από τον κόσμο και φυσικά ούτε λόγος, για να κάτσουν στο εσωτερικό του καταστήματος. Οι δύο άντρες κατάφεραν μετά από αρκετή ώρα να επιστρέψουν με τέσσερα ποτά στο χέρι. Αφού τα ήπιαν, η Μυρτώ πήρε τον Άρη, να φύγουν γκρινιάζοντας ότι κρύωνε, πεινούσε και είχε κουραστεί. Άφησαν τους υπόλοιπους δύο να πίνουν μέχρι το πρωί και επέστρεψαν σπίτι, αφού πρώτα σταμάτησαν σε μία καντίνα και έφαγαν χοτ ντογκ, για να ξεγελάσουν την πείνα τους.

«Την επόμενη χρονιά να το θεωρήσεις δεδομένο ότι θα μείνουμε σπίτι μας, στη ζεστασιά μας και ότι θα φάμε το φαγητό, που θα έχω μαγειρέψει εγώ. Πάμε γρήγορα να κόψουμε τη βασιλόπιτα, να δούμε σε ποιον θα τύχει το φλουρί!»

«Μην έχεις τόση αγωνία αγάπη μου! Έτσι που είμαστε οι δύο μας, ή σε μένα ή σε σένα θα τύχει!»

Ο χειμώνας πέρασε γρήγορα και το καλοκαίρι κατάφεραν να επισκεφτούν για δύο εβδομάδες την Ελλάδα. Στο αεροδρόμιο εκτυλίχθηκαν σικινές έντονης συγκίνησης, από την πλευρά της οικογένειας της Μυρτώς κυρίως. Έπεσαν ο ένας στην αγκαλιά του άλλου. Είχε περάσει άλλωστε ένας ολόκληρος χρόνος, που είχαν να ιδωθούν. Οι γονείς του Άρη ήταν πιο συγκρατημένοι, είχαν συνηθίσει άλλωστε στην απουσία του γιου τους. Η Αφροδίτη πιο μεγάλο ενθουσιασμό έδειξε, που συναντούσε και πάλι τη φίλη της, πάρα τον αδερφό της. Παρόλα αυτά ξέκλεψαν λίγες μέρες να πάνε στον Πόρο, να φυλακίσουν λίγη θαλασσινή αρμύρα, εφόδιο και θύμηση για τον Νεοϋορκέζικο χειμώνα.

Σε ένα περίπατο απογευματινό ο Άρης αναρωτήθηκε:

«Άραγε, πώς θα ήταν η ζωή μας, αν είχαμε μείνει εδώ;»

«Δεν ξέρω να σου απαντήσω, αν θα ήταν καλύτερα ή χειρότερα σίγουρα θα ήταν διαφορετικά. Το πιο θετικό, που αναγνωρίζω ήταν ότι θα ήμασταν κοντά στα αγαπημένα μας πρόσωπα και ότι εγώ θα δούλευα σε πιο οικογενειακό περιβάλλον».

«Για το τελευταίο δεν είμαι και τόσο βέβαιος πια».

«Γιατί το λες αυτό; Έχει συμβεί κάτι, που δεν ξέρω;»

«Πριν έρθουμε στο νησί, είχα μια διεξοδική συζήτηση με τον πατέρα μου και μέσα σε κλίμα απόλυτης εμπιστοσύνης και ειλικρίνειας, μου εκμυστηρεύτηκε ότι το εργοστάσιο έχει άψφι να είναι κερδοφόρο. Οι διεθνείς οικονομικές συγκυρίες και η άνοδος του πετρελαίου τον έχουν τσακίσει. Από την άλλη, ο ίδιος έχει γεράσει και κουραστεί. Στο μεταξύ δεν έχει καταφέρει να δημιουργήσει διόδους πρόσβασης στην καινούρια πολιτική κατάσταση που υπάρχει. Συνεπώς, δεν θα είναι εύκολο να βοηθηθεί. Η τεχνολογία των μηχανημάτων έχει ξεπεραστεί. Πρέπει να τα αλλάξει, αλλά χωρίς

σημαντικό δανεισμό αυτό είναι ανέφικτο. Επιπλέον, έχοντας μεγαλώσει και μη ξέροντας τι του επιφυλάσσει το μέλλον, δε μπορεί να επιβαρύνει την Αφροδίτη με τέτοιες ευθύνες.

«Και τι σκέφτεται να κάνει η αδερφή σου, που τα γνωρίζει όλα αυτά;»

«Νομίζω πως είμαι ο πρώτος που μίλησε, ούτε η Αφροδίτη ούτε η μητέρα γνωρίζουν κάτι. Για πρώτη φορά τον είδα τόσο ευάλωτο και καταβεβλημένο ο άλλοτε αποφασιστικός και ανένδοτος Γεράνης έχει μετατραπεί σε ανασφαλή και φοβισμένο επιχειρηματία, που αναζητά συμβιβαστική λύση. Επειδή λοιπόν φοβάται μία επικείμενη κατάρρευση στο μέλλον, σκέφτεται πολύ σοβαρά να πουλήσει το εργοστάσιο σε Γερμανούς αγοραστές. Να αγοράσει ακίνητα, τα οποία θα προσφέρουν ασφαλή επιβίωση στην αδερφή μου και στον ίδιο φυσικά για το μέλλον».

«Σου ανέφερε κάτι σχετικά με το γεγονός ότι επέλεξες να μείνεις και να εργαστείς στο εξωτερικό; Ίσως αν ήσουν εδώ, να μπορούσες να τον βοηθήσεις».

«Πραγματικά, δεν ανέφερε τίποτα και ίσως για πρώτη φορά φάνηκε πλήρως συμφιλιωμένος και ανακουφισμένος με τις επιλογές μου».

«Ανακουφισμένος γιατί;»

«Κατάλαβε ότι δεν μπορείς να σχεδιάζεις τη ζωή και το μέλλον των παιδιών και των εγγονιών σου ακόμα. «Πολλές φορές αστάθμητοι παράγοντες μπορεί να τα ανατρέψουν όλα και να τους πάρεις στο λαιμό σου», όπως χαρακτηριστικά είπε. Τα λάθη του καθενός πρέπει να είναι δικά του, για να μπορεί να τα υπομένει, αλλιώς γίνονται δυσβάστακτα».

«Σε αυτό δεν έχεις και άδικο».

«Μυρτώ», τη ρώτησε μετά από λίγη ώρα σιωπής, «θέλω να μου απαντήσεις σε κάτι και να είσαι απόλυτα ειλικρινής μαζί μου. Είσαι ευτυχισμένη; Σου αρέσει εκεί που ζούμε; Δεν θα ήθελα κάποια στιγμή να θεωρήσεις λάθος ότι με παντρεύτηκες».

«Φυσικά και είμαι, την έχουμε κάνει άπειρες φορές αυτή τη συζήτηση. Νομίζω όμως ότι είσαι συναισθηματικά φορτισμένος από όσα σου είπε ο πατέρας σου».

«Ξέρεις γιατί μου συμβαίνει αυτό; Επειδή για πρώτη φορά τον ένιωσα κοντά μου, να με αποδέχεται για αυτό ακριβώς που είμαι, να μην θέλει να με κάνει κάτι άλλο. Και η Αφροδίτη θα ανακουφιστεί όμως, δεν είναι γεννημένη, για να διοικεί εργοστάσια».

«Τελικά, τι μένει; Πολύ κακό για το τίποτα! Μετά από τόσο αγώνα το εργοστάσιο θα πουληθεί».

«Δεν είναι για το τίποτα, για τον πατέρα μου ήταν η ζωή του, τώρα όμως, καθώς πλησιάζει στο τέλος, τελειώνει και αυτό».

Σώπασε για λίγο και συνέχισε αλλάζοντας θέμα:

«Οι δικοί σου τι λένε, πώς τα πάνε;»

«Η καθημερινότητα των δικών μου είναι πιο απλή. Τους λείπω φυσικά πολύ. Είναι το μεγάλο τους παράπονο, ότι δεν με βλέπουν συχνά. Ο πατέρας μου δεν το έχει ξεπεράσει ακόμα, ότι θα ζήσω δηλαδή μόνιμα στην Νέα Υόρκη. Τη μάνα μου την ξέρεις, ό,τι είναι καλό για το παιδί. Και αυτή στεναχωριέται, αλλά είναι πολύ εγωίστρια, για να το δείξει. Η μικρή Δανάη, που δεν είναι πια και τόσο μικρή, αγωνιά για το μέλλον της. Πού θα δουλέψει, τώρα ειδικά που τελειώνει τις σπουδές της. Περιμένει και τον μεγάλο έρωτα, που θα εισβάλει αναπάντεχα στη ζωή της».

Με την κουβέντα είχε αρχίσει να βραδιάζει, ο ουρανός ιριδίζοντας από τα χρώματα του ήλιου, που βασίλευε, αντανakλούσε στη θάλασσα. Κάποιοι ξεχασμένοι λουόμενοι απολάμβαναν το ηλιοβασίλεμα κολυμπώντας. Η Μυρτώ και Άρης έκατσαν σε ένα παγκάκι. Ο Άρης πέρασε το χέρι του πάνω από τους ώμους της Μυρτώς και τη χάιδευε απαλά με τις άκρες των δαχτύλων του, τόσο απαλά, που το άγγιγμά του δεν ξεχώρισε από βραδινό μελέμι, που διαπερνούσε το κορμί τους μέσα από τα ρούχα.

«Θα ήθελα η ζωή μας να είναι γεμάτη ηλιοβασιλέματα, σαν και αυτό», της είπε ψιθυριστά στο αυτί.

«Μη δίνεις υποσχέσεις, που δεν μπορείς να τηρήσεις! Μετά από τρία ηλιοβασιλέματα θα έπληττες θανάσιμα. Δεν είσαι ο τύπος του αθεράπευτα ρομαντικού».

«Μάλλον, με ξέρεις πολύ καλά. Είμαι ο τύπος όμως που αγαπάει αληθινά», της είπε και την έσφιξε δυνατά. «Μένει να το αποδείξεις», σιέφτηκε η Μυρτώ, αλλά δεν το είπε. Κάποια πράγματα τα σκεφτόμαστε μόνο· δεν τα λέμε, είτε γιατί είναι πολύ αληθινά, είτε γιατί δεν αντέχει να τα ακούσει ο συνομιλητής μας.

Το επόμενο καλοκαίρι οι επαγγελματικές υποχρεώσεις ήταν τέτοιες, που δεν επέτρεψαν στον Άρη να πάρει άδεια, για να επισκεφτούν και πάλι την Ελλάδα. Η Μυρτώ έχοντας τελειώσει το μεταπτυχιακό της, ετοιμαζόταν να πάει μόνη της. Είχαν αποφασίσει δουλειά να ψάξει, μόλις επέστρεφε. Τα οικονομικά τους δυσκόλευαν, καθώς ο Γεράνης είχε τελικά πουλήσει το εργοστάσιο και δεν τους βοηθούσε πλέον. Το ότι είχε πληρώσει το μεταπτυχιακό ήταν πολύ σημαντικό. Ο μισθός του Άρη δεν έφτανε, έπρεπε να δουλέψει και η Μυρτώ. Άλλωστε η ζωή στη Νέα Υόρκη γινόταν εξωφρενικά ακριβή. Παρόλα αυτά συνέργεε διαρκώς όλο και καινούριος κόσμος. Κάνοντας έτσι τη γη πολύτιμη και τα ενοίκια πανάκριβα.

Εκείνο το απόγευμα του Ιουνίου, γύρισε στο σπίτι ο Άρης αρκετά προβληματισμένος. Η Μυρτώ τον περίμενε στον καναπέ διαβάζοντας ένα βιβλίο. Η ατμόσφαιρα ήταν αποπνικτική : υγρασία και αφόρητη ζέστη. Είχε τελειώσει με τις εξετάσεις και του τελευταίου μαθήματος, περίμενε τα αποτελέσματα, για να κλείσει εισιτήριο για την Ελλάδα.

«Θα φας; Να σου βάλω;»

«Όχι ακόμα».

«Θες κάτι να μου πεις. Αυτή την εντύπωση μου δίνεις , αλλά διστάζεις κιόλας».

«Θυμάσαι, που χειρούργησα πριν δύο εβδομάδες κάποιον, που είχε αυτοκινητιστικό ατύχημα;»

«Ναι, μου είχες πει μάλιστα ότι είχε πολλή αιμορραγία και χρειάστηκαν πολλές ώρες χειρουργείο. Τι έγινε πέθανε και στενοχωρήθηκες»

«Όχι, το αντίθετο μάλιστα, θα αναρρώσει σε λίγο καιρό πλήρως!»

«Τότε τι συμβαίνει, είναι κάποιος γνωστός; Θα μου πεις ή θα με σκάσεις. Εκτός και αν θες να παίξουμε το παιχνίδι με τις ερωτήσεις».

«Αυτό που θα σου πω, δεν θέλω να το πάρεις στραβά, η επιλογή είναι δική σου. Θεωρώ όμως ότι είναι μια καλή ευκαιρία».

«Τώρα είναι που μπερδεύτηκα χειρότερα!»

«Αυτόν, τον ασθενή δηλαδή, τον λένε Τζορτζ Μάγιερς και έχει μια εταιρεία χρηματιστηριακή και επενδύσεων δική του. Μου είπε λοιπόν ότι, επειδή αισθάνεται μεγάλη υποχρέωση, που του έσωσα τη ζωή, αν ήθελες και εσύ θα σε προσελάμβανε».

«Καλά, αυτό είναι το τόσο φοβερό, που φοβάσαι να ξεστομίσεις; Αφού θα δουλέψω που θα δουλέψω, καλύτερα σε αυτόν, που αισθάνεται και υποχρεωμένος. Είναι τουλάχιστον καμία σοβαρή εταιρεία»;

«Ναι, είναι από τις πιο κερδοφόρες, ρώτησα και έμαθα. Αυτός είναι λίγο ιδιόρρυθμος, σκληρός διαπραγματευτής αλλά αμείβει πολύ καλά τους υπαλλήλους του. Με ανησυχεί λίγο ο χαρακτήρας του και δεύτερον θέλει να δουλέψεις δοκιμαστικά το καλοκαίρι. Έχει σαν αρχή να δοκιμάζει νέους συνεργάτες κατά τη θερινή περίοδο και να προσλαμβάνει όσους θεωρήσει ικανούς».

«Εξακολουθώ να μην καταλαβαίνω ποιο είναι το πρόβλημα!»

«Θα πρέπει να αναβάλλεις το ταξίδι στην Ελλάδα. Ξέρω πόσο πολύ το επιθυμούσες».

«Το επιθυμούσα και το επιθυμώ, αλλά προτιμώ να δουλέψω, το έχω ανάγκη. Πηγαίνουμε αργότερα μαζί, δεν χάθηκε και ο κόσμος!»

«Αυτό βασικά φοβόμουν, μήπως θεωρήσεις ότι δεν ήθελα να σε

αφήσω να πας μόνη σου στην Ελλάδα».

«Και γιατί να μην πιστέψεις από την άλλη ότι ούτε εγώ θέλω να σε αφήσω μόνο σου στη Νέα Υόρκη; Λοιπόν, θα μου κανονίσεις εσύ ραντεβού, τότε θα περάσω από την εταιρεία».

«Άσ'το πάνω μου»

«Άντε, να δούμε τι θα γίνουμε, που τα αφήνω όλα πάνω σου!»

«Να υποθέσω ότι παραιπιονέσαι;»

«Οχι, απλά διαπίστωσα ότι, από όταν σε γνώρισα κώνω διαρκώς καινούρια πράγματα, που εν μέρει δεν τα αποφασίζω εγώ. Νιώθω σαν να έχω χάσει λίγο τον έλεγχο των αποφάσεων».

«Δε θέλω να αισθάνεσαι πιεσμένη, Μυρτώ. Αν για οποιοδήποτε λόγο δε θες, δε θα γίνει ποτέ αυτή η συνάντηση. Ας δούμε το θέμα της δουλειάς μετά το ταξίδι σου στην Ελλάδα, όπως αρχικά είχαμε σχεδιάσει».

«Μην απολογείσαι, θα τον επισκεφθώ τον κύριο Μάγιερς και μετά θα αποφασίσω».

Μετά από δύο εβδομάδες κλείστηκε το ραντεβού με τον Τζόρτζ Μάγιερς. Μόλις η υγεία του καλύτερευσε, επέστρεψε αμέσως στην εργασία του, παρά τις αντιρρήσεις του Άρη, ότι χρειαζόταν περισσότερο διάστημα, προκειμένου να αναρρώσει πλήρως. Για τον Τζόρτζ όμως η εταιρεία ήταν κομμάτι του εαυτού του, την είχε δημιουργήσει ο ίδιος. Δεν ήθελε να αφήσει τα ηνία σε κάποιον, που οι λανθασμένες κινήσεις του θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε κατάρρευση, εν μέσω και της κρίσης.

Η Μυρτώ για άλλη μια φορά είχε κυριευθεί από άγχος. «Κάθε αρχή και δύσκολη», σκέφτηκε. Πρώτα η αλλαγή τόπου διαμονής, μετά οι σπουδές και τώρα η εργασία. Επιμελήθηκε το ντύσιμο της με προσοχή. Φόρεσε μαύρο ίσιο φόρεμα μέχρι το γόνατο, το οποίο φωτιζόταν από άσπρα τελειώματα στα μανίκια και στο κάτω μέρος. Είχε δέσει τα μαλλιά της μισά στο πίσω μέρος, ώστε αφενός να μην κρύβουν το πρόσωπό της και αφετέρου να είναι εμφανής η λάμψη και το μήκος τους. Είχε παρατηρήσει ότι η εικόνα

διαδραμάτιζε καθοριστικό ρόλο στην πρώτη εντύπωση. Ήθελε να μην περάσει απαρατήρητη, αλλά να μην είναι και κραυγαλέα. Η εμφάνισή έπρεπε να συνυπάρχει με την προσωπικότητα και να την υποστηρίζει, χωρίς να την ξεπερνά. Αφού κοιτάχθηκε στον καθρέφτη, ικανοποιημένη από το αποτέλεσμα, ίσιωσε το φόρεμα, τίνανε τα μαλλιά πίσω από τους ώμους, ξεφύσησε δυνατά και ξεκίνησε.

Όταν έφτασε στον ουρανοξύστη, όπου στεγάζονταν τα γραφεία της εταιρείας στους 34 δρόμους, πήρε το ασανσέρ και ανέβηκε στον 18ο όροφο. Η γραμματέας ήταν ήδη ενήμερη για την άφιξη και την πέρασε χωρίς καθυστέρηση στο γραφείο του αφεντικού της. Το γραφείο μεγάλο, κλασσικό με ξύλινη επίπλωση σκουρόχρωμης καρυδιάς. Σε προϊδέαζε ότι ο κάτοχός της θα ήταν ένας ώριμος επιχειρηματίας. Εκπληκτική η Μυρτώ διαπίστωσε ότι απέναντί της καθόταν ένας άντρας λίγο μεγαλύτερος της, γύρω στα 35. Ήταν ξανθός με γαλανά μάτια, βλέμμα διαπεραστικό και διάφανο. Τα μάτια του της φάνηκαν σχεδόν γυάλινα. Η πρώτη εντύπωση, που της δημιούργησε ήταν ότι πρόκειται για ένα άτομο ευφυές και δαιμόνιο. Αφού την περιεργάστηκε από την κορυφή ως τα νύχια, της ζήτησε ευγενικά να καθίσει:

«Εσύ είσαι λοιπόν η Μυρτώ Γεράνη. Πρέπει ο άντρας σου να σε εκτιμά πολύ. Από τόσα, που του είπα να του προσφέρω ως ευγνωμοσύνη, που μου έσωσε τη ζωή, το μόνο που ήθελε ήταν να σε προσλάβω. Μάλιστα απαίτησε αυτή την υποχρέωση απέναντί του να την ξεπληρώσω ως συμπεριφορά απέναντί σου. Δεν σου κρύβω ότι δέχτηκα και από περιέργεια να σε γνωρίσω. Τι είδους άνθρωπος μπορεί να ξυπνήσει τόσο ανιδιοτελή συναισθήματα. Ένας άνθρωπος σαν και μένα, που ασχολείται με επικερδείς αγοροπωλησίες, δεν το συναντά συχνά.

Η αλήθεια είναι ότι η Μυρτώ ένωσε προσβεβλημένη τόσο από το ύψος, όσο και από γνώμη, που είχε για τους ανθρώπους, χωρίς όμως να το δείξει και απάντησε:

«Ο άντρας μου έκανε για σας αυτό, που θα έκανε για κάθε ασθε-

νή. Δεν χρειαζόταν λοιπόν να νιώθετε τόσο υποχρεωμένος. Ίσως εσείς να είστε αυτός, που δεν έχει συνηθίσει να του φέρονται με ανιδιοτέλεια και αποδίδετε μεγαλύτερη αξία στα αυτονόητα. Εγώ ήρθα να δουλέψω με τις όποιες ικανότητες και γνώσεις διαθέτω. Αν σας κάνω, με κρατάτε, αν όχι με διώχνετε. Έτσι απλά, χωρίς να νιώθετε καμία απολύτως υποχρέωση».

Την απάντησή της την θεώρησε τολμηρή, αλλά του άρεσε κιόλας, που δεν είχε αρκестεί σε μία απάντηση, που θα την έκανε απλώς αρεστή. Της εξήγησε περίπου με τι ασχολείται η εταιρεία. Τέλος, της ανέφερε ότι θα ξεκινούσε από το λογιστήριο και αργότερα θα συμμετείχε στην ουσιαστική δουλειά της εταιρείας. Αν ήταν ικανή, αργότερα θα χειριζόταν μόνη της δικές της εταιρείες.

«Όλα αυτά φυσικά, αν δεις και εσύ ότι σου αρέσει αυτή η δουλειά. Ο μισθός σου θα είναι αρκετά ικανοποιητικός και ανάλογος της εργασίας σου. Να ξέρεις πάντα ότι οι επικερδείς συμφωνίες θα έχουν ανταποδοτικό όφελος. Ξεκινάμε από αύριο, τι λες;»

Η Μυρτώ τον ευχαρίστησε και δέχτηκε να ξεκινήσει από την επόμενη. Παρότι της είχε φανεί εξαιρετικά αυθάδης, ταυτόχρονα της είχε κεντρίσει το ενδιαφέρον και ήθελε να δουλέψει μαζί του. Ο Τζόρτζι βλέποντάς τη να φεύγει από το γραφείο είχε ένα αίσθημα ικανοποίησης. Σίγουρα τον είχε γοητεύσει. Η παρουσία της θα απλωνόταν με τον καιρό στην εταιρεία, με τη δική του ανοχή και συγκατάβαση πάντα. Ο λόγος θα έμενε κρυμμένος για πολλά χρόνια μέχρι το θάνατο του Άρη. Εκείνη την πρώτη μέρα το είχε καταλάβει, απλώς δεν έμπλεκε ποτέ προσωπική ζωή και εργασία. Άλλωστε εκτός των άλλων, τόσο ο Άρης όσο και η Μυρτώ τού είχαν εμπνεύσει απεριόριστο σεβασμό.

Είχαν περάσει αρκετοί μήνες, που δούλευε η Μυρτώ με τον Τζόρτζ και είχε γίνει το δεξί του χέρι. Ήταν πολύ καλή στο να αναλύει τα λογιστικά στοιχεία μίας επιχείρησης και να εξάγει ασφαλή συμπεράσματα για τη βιωσιμότητά της. Ο Τζόρτζ συνήθιζε να λέει ότι με τη Μυρτώ, έναν καλό δικηγόρο και τον ίδιο στις διαπραγματεύσεις, δεν είχαν να φοβούνται τίποτα στην αγορά. Το πρόβλημα όμως είχε αρχίσει να δημιουργείται στις σχέσεις του Άρη και της Μυρτώς, ο οποίος έβλεπε τη γυναίκα του να δουλεύει πολλές ώρες, να δίνει πολλά από τον εαυτό της στην εταιρεία, μη μπορώντας να το εξηγήσει λογικά. Ο ίδιος ζήλευε και το έδειχνε. Από την άλλη, η Μυρτώ βλέποντας τον Άρη να λείπει συνεχώς, δούλευε όλο και περισσότερο. Ένα παιδί, που θα ισορροπούσε λίγο την κατάσταση δεν είχε έρθει ακόμα.

Εκείνο το βράδυ η Μυρτώ είχε αργήσει, ενώ ο Άρης ήταν ήδη στο σπίτι από νωρίς. Μόλις άκουσε τα κλειδιά στην πόρτα, έκανε τον αδιάφορο και ας μετρούσε τα δευτερόλεπτα μέχρι η Μυρτώ να γυρίσει.

«Πού ήσουν μέχρι τέτοια ώρα;»

«Πού θες να ήμουν; Στη δουλειά. Μελετούσα τον ισολογισμό μιας εταιρείας με δημητριακά και, επειδή έρχεται σαββατοκύριακο, ήθελα να τον τελειώσω σήμερα».

«Είναι περιττό να σου πω για άλλη μια φορά ότι με ενοχλεί να δουλεύεις τόσο πολύ».

«Δε σε ενοχλεί να δουλεύεις εσύ τόσο πολύ και να λείπεις! Και μη μου πεις ότι δεν είναι το ίδιο, γιατί θα θυμώσω πραγματικά. Δουλεύω πολύ, αμείβομαι όμως καλά!»

«Δε θεωρώ ότι έχουμε τόσο ανάγκη τα χρήματα. Δεν είναι αυτός

ο λόγος, μην γελιέσαι!»

«Και ποιος είναι ο λόγος;»

«Αυτό θα μου το πεις εσύ. Από τη μία ο Τζόρτζ, ο οποίος μονίμως σε βρίσκει αντίθετη με τις τακτικές του και από την άλλη εσύ που τον βοηθάς όλο και πιο πολύ. Μήπως πλέον η σχέση έχει περάσει σε άλλο επίπεδο;»

«Πόσο γελοίο είναι αυτό που λες! Εγώ, τι έπρεπε να υποθέσω; Ότι όλες αυτές τις εφημερίες δεν χρειάζεται πραγματικά να τις κάνεις, ότι απλά σου αρέσει κάποια ειδικευόμενη και τις κάνεις;»

«Ξέρεις πως δεν είναι το ίδιο».

«Το κακό με σένα είναι, ότι σχετικά με τον εαυτό σου τίποτα δεν είναι το ίδιο. Η δουλειά σου, η ζωή σου πάντα είναι πιο σημαντικά από τους άλλους. Όμως και εγώ έχω ανάγκη να κάνω πράγματα για τον εαυτό μου, να τα θεωρώ σπουδαία, να με θεωρούν σημαντική. Όχι ασήμαντο βοήθημα στη σημαντική ζωή κάποιου άλλου!»

«Άρα, έρχεσαι στα λόγια μου! Αυτός ο ηλίθιος σε θεωρεί σημαντική και σένα σου τονώνει την αυτοπεποίθηση αυτό».

«Αν αυτό θες να νομίζεις, δεν θα προσπαθήσω να σου αλλάξω γνώμη. Τώρα με συγχωρείς, γιατί είμαι κουρασμένη και θα πάω για ύπνο».

Η Μυρτώ πήγε να ξαπλώσει, φανερά πληγωμένη από τα λόγια του Άρη. Δεν είχε μπει καν στον κόπο να καταλάβει πως δούλευε, για να ξεχνά και τη μοναξιά της και το ότι δεν είχε ακόμα κάνει παιδί. Το θέμα τού παιδιού ο Άρης το προσπερνούσε, λες και δεν υπήρχε. Είχε κολλήσει το μυαλό του στον Τζόρτζ και παραποιούσε την πραγματικότητα. Το πρόβλημα όμως ήταν στον ίδιο και στη συμπεριφορά του. Αυτό δεν το καταλάβαινε και φυσικά δεν το παραδεχόταν. Με τον εγωισμό του να έχει πληγεί έφυγε από το σπίτι χωρίς να πει πού πάει.

Η Μυρτώ ακούγοντας την πόρτα να κλείνει με δύναμη, ξέσπασε σε λυγμούς. Βρισκόταν σε αδιέξοδο ο άντρας, που τον είχε ακολουθήσει στην άλλη άκρη της γης, έδειχνε πλέον να μην την κατα-

λαβαίνει. Δεν ήξερε τι να κάνει: να γυρίσει πίσω, να παραιτηθεί από τη δουλειά της; Ήξερε όμως ότι, αν έκανε αυτό το τελευταίο, οι υποχωρήσεις δεν θα είχαν τελειωμό και αυτό δεν το ήθελε. Έπρεπε να περιχαραιώσει τη ζωή και την αξιοπρέπεία της, με όποιο τίμημα. Επίσης, είχε αποφασίσει ότι, αν η κατάσταση συνέχιζε να είναι αδιέξοδη, θα έπρεπε να σκεφτεί μια λύση και η λύση αυτή δεν ήταν άλλη από τον χωρισμό.

Ο Άρης πήγε σε ένα μπαρ, στο οποίο σύχναζε ο Άλφρεντ με την ελπίδα ότι θα τον έβρισκε να του μιλήσει. Είχε δίκιο, καθόταν σε ένα σκαμπό και αστειευόταν με μία σερβιτόρα:

«Από πότε οι σωστοί οικογενειάρχες γυρίζουν τις νύχτες;», τον πείραζε.

«Από τότε που το σπίτι γίνεται τόσο μικρό, που τους πνίγει. Ένα διπλό ούισκι», απευθύνθηκε στη σερβιτόρα.

«Ωπα, φίλε, με το μαλακό, δεν είσαι και συνηθισμένος. Θα μου πεις τι έγινε;»

«Τι να γίνει, η Μυρτώ δεν θέλει να καταλάβει ότι με ενοχλεί να δίνεται τόσο πολύ στη δουλειά!»

«Το ίδιο κάνεις και εσύ»

«Και να είναι συνέχεια με αυτό τον βρικόλακα, τον Μάγιερς, που ρουφάει το αίμα όποιου δύστυχου βρεθεί στο δρόμο του».

«Αααα, τώρα κατάλαβα, μάλλον ζηλεύεις. Η Μυρτώ σου έχει δώσει δικαίωμα ποτέ; Και απαντώ, όχι. Άρη, τα θες όλα δικά σου και αυτό δεν γίνεται. Άνθρωποι σαν τη Μυρτώ είναι λίγοι, σε αγαπάει και σε σέβεται, σε ακολούθησε μέχρι εδώ. Αυτά δε μετράνε για σένα; Πρόσεξε μην την πληγώσεις».

«Εσύ τα λες αυτά;»

«Ναι, εγώ. Μπορεί να με θεωρείς ρεμάλι, που ξυπνάω κάθε πρωί με άλλη. Όμως όλες αυτές ζητάνε ό,τι και εγώ, λίγο χρόνο ευχάριστο. Δεν βρέθηκε κάποια να προσφέρει κάτι παραπάνω, για να απαιτήσει με τη σειρά της και από μένα κάτι παραπάνω. Αυτό το κάτι παραπάνω όμως εσένα στο έδωσε η Μυρτώ. Γι' αυτό πρόσεξε

μην την πληγώσεις. Επίσης παραβλέπεις, εσκεμμένα νομίζω, ότι ακόμα δεν έχει μείνει έγκυος. Είσαι γιατρός και καταλαβαίνεις, το βιολογικό της ρολόι χτυπάει. Είστε τόσο καιρό παντρεμένοι και αυτό δεν έχει συμβεί. Είναι λογικό αυτό το γεγονός να της δημιουργεί επιπλέον ένταση και εκνευρισμό. Ξεσπά δουλεύοντας παραπάνω και εσένα το μυαλό σου φαντάζεται ένα σωρό ανοησίες. Άλλωστε, πιστεύω ότι, αν ήθελε η Μυρτώ να κάνει εξωσυζυγική σχέση, θα είχε καλύτερες επιλογές από τον Μάγιοερς».

«Με ποιον είσαι τελικά, με την Μυρτώ ή με μένα;»

«Προσπαθώ να είμαι αντικειμενικός, όσο γίνεται βέβαια. Επειδή όμως είσαι καλός φίλος, θα ήθελα να σε αποτρέψω να κάνεις ένα λάθος, για το οποίο θα μετανιώνεις σε όλη σου τη ζωή. Και αν θες τη συμβουλή μου, τέλειωσε το ποτό σου και γύρνα σπίτι σου. Συμφιλίωσου με τη γυναίκα σου και όλα θα γίνουν καλύτερα!»

Ο Άρης έκανε μια έκφραση αποδοκιμασίας, όμως και το περιβάλλον στο μπαρ δεν ήταν αυτό, που ήθελε τη συγκεκριμένη στιγμή. Έτσι, κέρασε τα ποτά και έφυγε. Περιπάτησε μέσα στη νύχτα και ο καθαρός αέρας τον βοήθησε να βάλει τις σκέψεις του σε μία τάξη. Η αλήθεια είναι ότι σπάνια έμπαινε στη διαδικασία να προβληματιστεί σχετικά με τις επιθυμίες της γυναίκας του. Το κυριότερο όμως ήταν το θέμα του παιδιού. Δεν το έθιγε σχεδόν ποτέ, παρ'ότι ήξερε πόσο το ήθελε η Μυρτώ. Ίσως γιατί δεν του έλειπε από το γάμο τους. Του αρκούσε που ήταν οι δυό τους. Αρκούσε αυτό όμως και στην Μυρτώ; Όταν γύρισε σπίτι την βρήκε να κοιμάται ήρεμη και γαλήνια, χώθηκε δίπλα της ήσυχα-ήσυχα, για να μην την ξυπνήσει. Την πήρε αγκαλιά, κρατώντας την από την μέση και αποκοιμήθηκε.

Ο Άρης αφομοιώνοντας τις αντιδράσεις της γυναίκας του και τις συμβουλές του Άλφρεντ, της πρότεινε να επισκεφτούν ένα γυναικολόγο. Οι εξετάσεις της ήταν άριστες. Το γεγονός ότι δεν είχε μείνει ακόμα έγκυος οφειλόταν σε ψυχολογικούς κυρίως λόγους. Το πιο πιθανό ήταν το άγχος. Ο γιατρός, συνάδελφος του Άρη στο ίδιο νοσοκομείο, σε κατ'ιδίαν συνάντηση που είχαν, τους συνέστησε να ηρεμήσουν και, αν είναι δυνατόν να βρεθούν σε συνθήκες χαλάρωσης. Του εξήγησε ότι η Μυρτώ όλα αυτά τα χρόνια, με τις πολύ σημαντικές αλλαγές, που συνέβησαν στη ζωή της, είχε συσσωρεύσει άγχος και στρες, το οποίο δεν είχε εξωτερικεύσει. Τέλος, του επισήμανε ότι θα έπρεπε να σταματήσει να είναι τόσο εγωκεντρικός και να προσπαθήσει να κατανοήσει τις ανάγκες της συντρόφου του.

Αυτό, που τον είχε εντυπωσιάσει και αιφνιδιάσει ταυτόχρονα, ήταν ότι όλοι γύρω του ασκούσαν κριτική στη συμπεριφορά του. Ότι ήταν απόλυτος, αυταρχικός, ενίοτε καταπιεστικός. Ο ίδιος όμως δεν το αντιλαμβανόταν και από τη στιγμή που δεν το αντιλαμβανόταν, πώς ήταν δυνατό να το αλλάξει; Από την άλλη ανησυχούσε μήπως τελικά η Μυρτώ δεν είχε καταφέρει να εγκλιματιστεί και αυτό θα αποδεικνυόταν μοιραίο για τη σχέση και το γάμο τους. Σίγουρα, το παιδί θα επανατοποθετούσε τα πράγματα στη σωστή κατεύθυνση και θα συνέβαλε στη βελτίωση του ψυχισμού της Μυρτώς, η οποία θα αποκτούσε νέο ενδιαφέρον και θα ικανοποιούσε το μητρικό της ένστικτο.

Παρ'όλες τις προσπάθειες, που κατέβαλαν και οι δύο, δεν ήταν λίγες οι στιγμές που είχαν έντονα ξεσπάσματα. Κάποιες φορές υποχωρούσε ο ένας από τους δύο, κάποιες άλλες όμως όχι, με αποτέλεσμα να καυγαδίζουν έντονα. Η ψυχρή ατμόσφαιρα διαρ-

κούσε όλο και περισσότερο με αποτέλεσμα να έχει επέλθει η αποξένωση. Δούλευαν αριετὰ και συζητούσαν όλο και λιγότερο, ενώ το περιεχόμενο της συζήτησης περιοριζόταν μόνο στα τυπικά τής καθημερινότητας.

Η Μυρτώ είχε γίνει λίγο μελαγχολική. Είχε χάσει η έκφρασή της τη ζωντάρια και την ενεργητικότητα, που πάντα την χαρακτήριζε. Ο Τζόρτζ το παρατήρησε και της το σχολίασε:

«Μυρτώ, ξέρεις ότι δεν μου αρέσει να ανακατεύομαι στην προσωπική ζωή των υπαλλήλων και των συνεργατών μου, ειδικότερα όταν αυτό δεν επηρεάζει τη δουλειά τους. Όμως, τον τελευταίο καιρό είμαι σίγουρος ότι κάτι δεν πάει καλά. Έχεις αλλάξει, αυτή η θετική διάθεση, που είχες κάθε μέρα όλο και χάνεται. Τι συμβαίνει Μυρτώ;»

«Δεν είμαι σίγουρη για το τι μπορεί να συμβαίνει. Αυτό που ξέρω είναι πως ο γάμος μου έχει μπει σε μία δύσκολη φάση. Συνέπεσε το γεγονός ότι εργάζομαι, ότι δεν αφιερώνουμε χρόνο ο ένας στον άλλον, ότι μας λείπει ένα παιδί. Μήπως ακόμα και ότι βαρεθήκαμε; Τι να σας πω, δεν ξέρω. Η αλήθεια είναι ότι αυτή η κατάσταση με έχει καταβάλει και δεν ξέρω τι να κάνω, για να την βελτιώσω.

«Δεν είμαι ο πιο κατάλληλος άνθρωπος, να σε συμβουλευσει, γιατί όπως ξέρεις ακολουθώ μοναχική πορεία στη ζωή. Πρώτη προτεραιότητα είναι η δουλειά, στην οποία αφιερώνομαι απερίσπαστος. Όμως όλες οι σχέσεις έχουν περιόδους καλές και κακές. Εσύ άλλωστε δεν με έχεις συνηθίσει να υποχωρείς, πρέπει να το παλέψεις. Ακόμα, αν θες, σου δίνω λίγες ημέρες άδεια, να ξεκουραστείς».

«Νομίζω ότι, αν κλειστώ σπίτι μόνη μου, θα είναι χειρότερα. Ευχαριστώ πάντως, θα το θυμάμαι σε περίπτωση που τη χρειαστώ».

«Φυσικά, αυτό εξυπακούεται», και χαμογέλασαν και οι δύο αμήχανα.

Όταν η Μυρτώ έκλεισε την πόρτα τού γραφείου, ένα αίσθημα

ικανοποίησης τον είχε κυριεύσει. Κάτι τον είχε ευχαριστήσει, δεν έδωσε σημασία όμως, του αρκούσε το συναίσθημα και όχι η αιτία του. Εκείνο το απόγευμα ο Άρης επέστρεφε σπίτι αποφασισμένος, να κάνει μια προσπάθεια επανόρθωσης. Είχε κανονίσει να επισκεφτούν το Σαββατοκύριακο μία φάρμα στη Πενσυλβάνια μαζί με τον Άλφρεντ και την καινούρια φίλη του, μια εκρηκτική Λατίνα, που του σέρβιρε ποτά στο μπαρ, που σύχναζε.

«Βρε, αθεόφοβε», του είχε πει ο Άρης, «πού την ξετρώπωσης πάλι αυτή;»

«Μην ασχολείσαι μαζί μου, εγώ ξέρω τι κάνω. Κοίτα τα χάλια σου, που από ζευγάρι, που σας καμάρωνα έχετε μαραζώσει. Όσο για τη φίλη μου, ήταν η μόνη που με άκουγε κάθε βράδυ. Γιατί λοιπόν να βγαίνω με κάποια, που αδιαφορεί; Αυτή, και μου δίνει σημασία, και είναι κόλαση, αν καταλαβαίνεις τι εννοώ!» Και του έλκισε το μάτι.

«Πώς δεν καταλαβαίνω, εσύ βράζεις και εγώ παγώνω».

«Τι εννοείς;»

«Τον τελευταίο καιρό με την Μυρτώ δεν υπάρχει έντονη έλξη, επαφή, πώς να στο πω, καταλαβαίνεις...»

«Αυτό δεν μου αρέσει καθόλου. Όταν σταματήσει αυτό, τα πράγματα, φίλε, είναι σκούρα. Λοιπόν, το σαββατοκύριακο θα πάρουμε τα κορίτσια μας και θα ξεσκιάσουμε. Παρασκευή απόγευμα φεύγουμε για Πενσυλβάνια. Απομονωμένη φάρμα, σπίτι ξύλινο, τζάκι, φωτιά, ξέρεις εσύ, κι όλα θα πάρουν το δρόμο τους. Αρκεί να μην κάνεις πάλι καμιά χοντράδα».

«Τι εννοείς; Πάλι εμένα κατηγορείς; Κοίτα, φίλε, κάποια πράγματα είναι δικαίωμά σου και η ζωή είναι δική σου. Αλλά, επειδή γνωριζόμαστε χρόνια, θα στο πω, δεν αντέχω άλλο. Έχω παρατηρήσει πως χαζογελάς με τη νοσοκόμα του χειρουργείου και πως σου κουνιέται και αυτή».

«Για ποια λες; δεν καταλαβαίνω».

«Άστα αυτά, με μένα μιλάς, ένα ρεμάλι».

«Αααα, τώρα κατάλαβα...Έλα, μωρέ, πλάκια κάνω, έτσι, για να περνάει η ώρα, μη δίνεις σημασία! Άλλωστε και αυτή σαχλαμαριζεί».

«Εσύ μπορεί να σαχλαμαριζεις, αυτή όχι . Πρόσεξε, μη σε μπλέξει και σου δημιουργήσει μεγαλύτερα προβλήματα από αυτά που πας να ξεχάσεις».

«Το παρασσοβαρεύεις».

«Εγώ όχι, εσύ είσαι αφελής. Επίσης, πρόσεξε, όπως το έχω καταλάβει εγώ, το έχουν καταλάβει και άλλοι. Μπορεί να σου δημιουργήσει πρόβλημα και στη δουλειά».

«Νομίζω ότι είσαι υπερβολικός και κάνεις το τίποτα κάτι σπουδαίο. Θα συνεννοηθούμε αύριο για την εκδρομή. Να ρωτήσω και τη Μυρτώ πρώτα», άλλαξε γρήγορα θέμα.

«Εντάξει, και να θυμάσαι ότι η Μυρτώ είναι πολύ αξιόλογη».

«Φαγώθηκε!» σκέφτηκε από μέσα του, όλο τα ίδια και τα ίδια μου λέει. Ταυτόχρονα όμως ένωσε ενοχές και κοκκίνισε, σαν μικρό παιδί που το είχαν πιάσει να τρώει κρυφά καραμέλες. Καθώς περπατούσε, έψαχνε ένα σωρό δικαιολογίες για τον εαυτό του. Και τι έκανα δηλαδή, κάτι κακό; Όχι δα, επειδή αστείευτήκαμε, συμβαίνει και κάτι. Βέβαια, ήξερε ότι τα πράγματα δεν ήταν ακριβώς έτσι. Η μικρή αυτή νοσοκόμα, χαριτωμένη και αφελής - έτσι τουλάχιστον νόμιζε- τον φλέρταρε ανοιχτά και απροκάλυπτα. Η αλήθεια ήταν ότι και του ίδιου του άρεσε και κολακευόταν. Ήταν μία διέξοδος τόσο από την ένταση της δουλειάς, όσο και του σπιτιού. Οι ισχυρισμοί του Άλφρεντ είχαν μία βάση, όπως ότι και ο ίδιος δεν είχε σκεφτεί ποτέ να προχωρήσει παραπέρα. Τέρμα, το αποφάσισε. Το σαββατοκύριακο θα πήγαιναν εκδρομή με τη Μυρτώ και αυτός θα ήταν πιο προσεκτικός από εδώ και στο εξής με αυτή την μικρή.

Την Παρασκευή το απόγευμα ήταν έτοιμοι με την τσάντα στο χέρι και περίμεναν τον Άλφρεντ, να περάσει με το αυτοκίνητο, ένα παλιό μάστιανγκι, για να τους πάρει. Ο Άρης δεν είχε αγοράσει

αυτοκίνητο, γιατί το πάρκινγκ ήταν δύσκολο και η μεταφορά μέσα στην πόλη με την αστική συγκοινωνία ήταν πολύ εξυπηρετική. Μόλις κατέφτασε με την καινούρια συντροφιά, η Μυρτώ και ο Άρης κοιτάχτηκαν πονηρά. Ήταν διαφορετική από τις μέχρι τώρα συνοδούς του. Αυτή ήταν πληθωρική σε εμφάνιση και συμπεριφορά. Θερμή και φιλική μαζί τους από την πρώτη στιγμή.

«Πώς θα κάτσουμε;» ρώτησε ο Άρης

«Φυσικά ανά ζευγάρι, εμείς οι δυο μπροστά και εσείς πίσω. Δεν θα μας χωρίσετε», αστειεύτηκε.

«Αυτός μιλάει σοβαρά», παρατήρησε η Μυρτώ. «Λες να έχει ερωτευτεί στα αλήθεια;»

«Με τον Άλφρεντ ποτέ δεν ξέρεις!»

Η διάθεση της παρέας ήταν ανεβασμένη. Σε όλη τη διαδρομή μιλούσαν και γελούσαν, καθώς πείραζαν ο ένας τον άλλον. Όταν έφτασαν, το τοπίο ήταν μαγευτικό. Μια τεράστια έκταση σπαρμένη καλαμπόκια. Στη μέση τού χωραφιού ένα διώροφο ξύλινο σπίτι, ενώ στη μία πλευρά υπήρχε στάβλος με άλογα.

«Δε μας είπες, σε ποιον πρέπει να χρωστάμε χάρη για την φιλοξενία;» ρώτησε η Μυρτώ.

«Στον αδερφό μου. Ανήκει στην οικογένεια της κοπέλας του».

«Άλφρεντ, έχω αρχίσει και ανησυχώ! Ξέρουν ότι είμαστε εδώ, έχουμε πάρει άδεια;» επέμεινε η Μυρτώ.

«Φυσικά! Με μένα δεν χρειάζεται να φοβάστε τίποτε». Εννοείται πως δεν έπαισε κανένα με την απάντησή του.

«Όσο σοβαρός γιατρός είναι αυτός ο άνθρωπος, τόσο ανισόρροπος είναι στην υπόλοιπη ζωή του», παρατήρησε ο Άρης.

Η Μυρτώ ενθουσιάστηκε, γιατί για πρώτη φορά βρήκε συμπαραστάση από μια άλλη κοπέλα. Τακτοποίησαν τα πράγματα και ετοίμασαν το δείπνο, ενώ οι άντρες άναψαν φωτιά, για να ψήσουν τα κρέατα. Η κοπέλα αυτή είχε συμπεριφορά που έμοιαζε λίγο με της Μυρτώς. Ίσως, σιέφτηκε, οι άνθρωποι που κατάνονται από τη λατινική Αμερική έχουν πιο ισχυρούς οικογενειακούς δεσμούς

και γι' αυτό είναι πιο δοτικοί. Παρότι ήταν τέλη Απριλίου και ο καιρός είχε ζεστάνει αρκετά, το βράδυ έκανε κρύο. Έστρωσαν στη βεράντα, στην είσοδο του σπιτιού, να φάνε και αφού τελείωσαν έκατσαν σε δυο καναπέδες, που υπήρχαν, τυλιγμένοι με κουβέρτες και κρατώντας ένα ποτό στο χέρι. Ο Άρης αγκάλιασε τη Μυρτώ, το ίδιο έκανε και ο Άλφρεντ με την κοπέλα του.

«Για αυτές τις στιγμές αξίζει η ζωή», είπε ο Άλφρεντ. Όλα τα άλλα είναι κουραφέξαλα. και τα χειρουργεία, και η Νέα Υόρκη. Τι κόλαση είναι εκεί πέρα, ενώ εδώ, κοίτα, είναι ο παράδεισος!

«Ναι, αλλά δε μπορείς να ζεις για πάντα έτσι θα το βαριόσουν. Ο παράδεισος έχει αξία μόνο σε αντιδιαστολή με την κόλαση. Από μόνος του δεν είναι τίποτα», απάντησε ο Άρης.

«Τι ωραία μυρωδιά είναι αυτή που έρχεται; Μάλλον από τα ανθισμένα λουλούδια θα είναι», πετάχτηκε η Μυρτώ.

«Τα μόνο, που μυρίζω, είναι ο στάβλος και σε διαβεβαιώ η μυρωδιά δεν είναι καθόλου ευχάριστη», την πείραζε ο Άρης.

«Έχεις ένα μοναδικό τρόπο να γίνεσαι πεζός», έκανε παραπονεμένη η Μυρτώ.

«Μου αρέσει απλώς να σε πειράζω και εσύ να θυμώνεις», και τη φίλησε απαλά στα χείλη.

«Λοιπόν, παιδιά, επειδή η κατάσταση αρχίζει να γίνεται ακατάλληλη εμείς πάμε στο δωμάτιο, εσείς συνεχίστε, θα τα πούμε το πρωί», είπε ο Άλφρεντ, που άρπαξε την ευκαιρία να απομονωθεί με τη φίλη του.

«Αφού μας δίνετε την άδεια, καληνύχτα», απάντησε η Μυρτώ. Ήταν τελικά πολύ ωραία ιδέα να έρθουμε. Είμαστε μόνο λίγες ώρες εδώ και ήδη έχει αλλάξει η διάθεσή μου».

«Και εγώ το ίδιο! Είναι όμως και η παρέα των παιδιών, που μας ανεβάζει». Έμειναν σιωπηλοί και αγκαλιασμένοι, να κοιτούν τον νυχτερινό ουρανό.

«Άρη, τι μας έχει συμβεί τον τελευταίο καιρό;» έσπασε τη σιωπή η Μυρτώ, με έναν τρόπο βίαιο και με ένα ερώτημα, που δεν ήταν

έτοιμος ο Άρης να απαντήσει.

«Ειλικρινά, δεν ξέρω. Ενώ αυτό που νιώθω για σένα δεν έχει αλλάξει, κάπου στην πορεία, σαν να μπερδευτήκαμε, σαν να χαθήκαμε. Ίσως η ένταση όλων αυτών, που ζήσαμε στα λίγα χρόνια, που είμαστε μαζί, να ήρθε στην επιφάνεια τώρα».

«Ίσως...», μουρμούρισε η Μυρτώ, που δεν πείστηκε από την απάντηση. Επειδή ο Άρης κατάλαβε, ότι η Μυρτώ είχε μελαγχολήσει και δεν ήθελε με τίποτα να χαθεί ό,τι καλό είχε προκύψει μεταξύ τους, την αγκάλιασε ακόμα πιο σφιχτά και με σίγουρη φωνή τής είπε:

«Μπόρα είναι, θα περάσει! Όλα θα γίνουν καλύτερα από πριν. Δεν είμαστε ούτε οι πρώτοι, ούτε οι τελευταίοι, που περνάνε μια κρίση. Έλα, πάμε τώρα επάνω, γιατί έχω αρχίσει και κρυώνω».

Πηγαίνοντας προς το δωμάτιο, άκουσαν ήχους χαράς και ικανοποίησης από το δωμάτιο του Άλφρεντ.

«Δεν τρώγεται με τίποτα. Δεν τον νοιάζει μήπως και τον ακούσαμε;» σχολίασε η Μυρτώ.

«Να ακούσουμε τι; Κάτι που δεν ξέρουμε; Πάμε γρήγορα, γιατί δεν ανέχομαι να μου βάλει τα γυαλιά αυτός ο αχρείος», αστεϊεύτηκε και δίνοντας μια γερή ξυλιά στα οπίσθιά της, την έσπρωξε να ανέβει τα σκαλιά πιο γρήγορα.

«Ελπίζω αύριο, να μην κοικορευόσαστε για τα κατορθώματά σας, όπως τα αγοράκια στην εφηβεία», τάχα τον μάλωσε.

Ο Άρης και η Μυρτώ ξαναβρήκαν την ερωτική επιθυμία, που είχε χαθεί και ικανοποιώντας έναν αχαλίνωτο ερωτισμό, καταπιεσμένο για αρκετό καιρό, επιδόθηκαν σε έναν ερωτικό αγώνα μέχρι το πρωί. Ήταν κάτι που τα κορμιά ζητούσαν διαρκώς, αλλά οι άνθρωποι το εμπόδιζαν.

«Μου φαίνεται ότι αυτοί το παράκαναν», σχολίασε ο Άλφρεντ ικανοποιημένος, καθώς άκουσε θόρυβο από το διπλανό δωμάτιο και η ιδέα του είχε το αναμενόμενο αποτέλεσμα.

Η εκδρομή αυτή ήταν μια σωτήρια ένεση στην ψυχολογία του

ζευγαριού. Είχαν ηρεμήσει και οι δύο και είχαν αρχίσει να αναπτούν τις παλιές συνήθειες. Όσο για τη νοσοκόμα του χειρουργείου, τώρα φάνταζε πιο σαχή από ποτέ στα μάτια του Άρη. Ένα αναπάντεχο γεγονός όμως θα ερχόταν, να ταράξει για μια φορά ακόμη τη ζωή του ζευγαριού, που μόλις είχε καταφέρει να γαληνέψει.

Ο Τζόρτζ νάλεσε τη Μυρτώ και της είπε ότι έπρεπε να ταξιδέψουν ξαφνικά για το Ντένβερ. Είχε προκύψει ένα θέμα με μια εταιρεία εκεί. Επειδή όμως ο δικηγόρος του ήταν αδύνατο να τον συνοδέψει στο ταξίδι, ήθελε τουλάχιστον τη Μυρτώ. Φοβόταν μήπως κάτι δεν πήγαινε καλά και δεν εμπιστευόταν τους εκεί δικηγόρους. Η Μυρτώ είχε αποδείξει ότι, εκτός από καλή υπάλληλος, ήταν απολύτου εμπιστοσύνης. Την είχε τσεκάρει στέλνοντας κάποιον να της προσφέρει χρήματα προς παροχή πληροφοριών. Αυτή αρνήθηκε, φυσικά. Δεν ήθελε να φοβάται ότι οι συνεργάτες του μπορεί να τον πουλήσουν. Άλλωστε, στη δουλειά τους οι σωστές πληροφορίες και το ποιος τις κατείχε ήταν καθοριστικό.

«Δεν ξέρω τι να πω, δεν μπορώ να λείψω δύο μέρες, χωρίς να ειδοποιήσω τον Άρη. Σήμερα είναι εφημερία, δεν θα έρθει σπίτι».

Θα πάμε από το νοσοκομείο, για να τον βρεις και να του μιλήσεις. Να του το εξηγήσεις, πόσο πολύ σημαντικό είναι να έρθεις. Φοβάμαι αυτοί εκεί μήπως με εξαπατήσουν με ψεύτικα στοιχεία, που θα μου παρουσιάσουν. Η γνώση και η εμπειρία σου είναι απαραίτητη».

«Δεν ξέρω τι να σας απαντήσω, έρχομαι σε πολύ δύσκολη θέση. Να λείψω τόσες μέρες και χωρίς να το έχω συζητήσει πρώτα με τον άντρα μου».

«Μυρτώ, πρόκειται για δουλειά και μάλιστα σοβαρή και όχι διασκέδαση. Αν γινόταν διαφορετικά, δεν θα επέμενα. Άλλωστε, και ο άντρας σου εφημερία έχει μέχρι να τελειώσει, θα έχουμε επιστρέψει. Δεν είναι δα και τόσο τραγικό. Φεύγουμε σήμερα βράδυ και μεθαύριο μεσημέρι είμαστε εδώ. Ούτε που θα καταλάβει ότι

θα λείψει».

«Καλά, εντάξει. Η Μυρτώ δέχτηκε απρόθυμα, ξέροντας ότι, αν έφευγε χωρίς να ειδοποιήσει τον Άρη, αυτό θα τον εξόργιζε.

Πέρασαν από το σπίτι, μάζεψε τα προσωπικά της αντικείμενα, έγραψε ένα γράμμα, στο οποίο τον ενημέρωνε για τον λόγο, που θα έλειπε και το άφησε στο τραπέζι. Σε περίπτωση που δεν κατάφερε να τον συναντήσει στο νοσοκομείο. Έπειτα πέρασε από το νοσοκομείο, όπου την πληροφόρησαν ότι ήταν σε χειρουργείο και τότε ζήτησε να αφήσει μήνυμα, για να του το παραδώσουν. Ήταν η διεύθυνση και το τηλέφωνο του ξενοδοχείου, που θα έμενε στο Ντένβερ, για να επικοινωνήσει μαζί της. Το μήνυμα το παρέλαβε μια νοσοκόμα τού χειρουργείου, που φρόντισε να μην το δώσει ποτέ στον Άρη, όταν αντιλήφθηκε ότι ήταν από τη γυναίκα του. Ούτε φυσικά τον ενημέρωσε ότι πέρασε από εκεί. Η Μυρτώ ήξερε ότι τα πράγματα δεν είχαν δρομολογηθεί με το σωστό τρόπο και ότι ο σύζυγός της θα εκνευριζόταν. Το πόσο, δεν μπορούσε να το φανταστεί...

Το επόμενο βράδυ, όταν επέστρεψε στο σπίτι μετά την εφημερία, η Μυρτώ απουσίαζε. Θα δουλεύει ακόμα, σκέφτηκε. Όταν έιατσε να φάει και είδε τον φάκελο στο τραπέζι, τον άνοιξε και, καθώς το διάβαζε, ένωσε οργή να τον κυριεύει. Οργή και θυμός, θυμός και απόγνωση. Σηκώθηκε να φύγει χωρίς να του πει τίποτα; Τον αγνόησε τόσο πολύ, ή μήπως τη βρήκε σαν μια τέλεια ευκαιρία να βρεθεί μαζί με αυτόν τον αντιπαθητικό; Μήπως τελικά συνέβαινε κάτι πιο σημαντικό από τη δουλειά μεταξύ τους και αυτός ήταν το κορόιδο; Η εφημερία, το ταξίδι, όλα είχαν ταιριαχθεί άψογα. Και γιατί δεν άφησε τηλέφωνο, για να επικοινωνήσει μαζί της ή ακόμα, γιατί δεν είχε περάσει από το νοσοκομείο, να τον ενημερώσει; Τόσο επείγον, που τα παράτησε όλα και έφυγε; Εδώ σίγουρα κάτι άλλο συνέβαινε και δεν θα το άφηνε έτσι. Όταν θα επέστρεφε θα έθετε τους όρους του: ή θα έφευγε αυτή από τη δουλειά ή θα έφευγε αυτός από το σπίτι. Το μόνο δύσκολο ήταν να

περάσει το βράδυ, μέχρι την επόμενη μέρα και φυσικά να διώξει από τη σκέψη του εικόνες, που ουδεμία σχέση είχαν με την πραγματικότητα. Ήταν με μια λέξη, εκτός εαυτού...

Η Μυρτώ, από την άλλη, έχοντας πολλή δουλειά να κάνει, δε χαλάρωσε καθόλου. Μέσα της όμως ήξερε ότι ο Άρης θα ήταν σε αναμμένα κάρβουνα. Επίσης απορούσε, γιατί δεν της είχε τηλεφωνήσει ακόμα. Από αυτό καταλάβαινε ότι είχε πειραχθεί πολύ. Το βράδυ, που επέστρεψε, έκανε να πάρει τηλέφωνο στο σπίτι να μιλήσει με τον Άρη, αλλά φοβόταν την αντίδρασή του. Κάθε φορά που σχημάτιζε τον αριθμό, το έκλεινε. Καλύτερα να τα έλεγαν από κοντά αύριο, άλλωστε το ταξίδι είχε φτάσει στο τέλος του, πλέον δεν είχε νόημα. Κατέβηκε ανόρεχτα, να δειπνήσει με το αφεντικό και τους υπόλοιπους, ενώ ο Τζόρτζ για άλλη μια φορά αισθανόταν μια χαιρέκακη ικανοποίηση. Ίσως, γιατί όλα είχαν θετική έκβαση, ίσως όμως και γιατί είχε δημιουργηθεί πρόβλημα στη σχέση της Μυρτώς. Το πιο αξιοπερίεργο είναι, ότι για πολλοστή φορά παρέβλεπε το γεγονός ότι η Μυρτώ του προξενούσε αισθήματα σε προσωπικό επίπεδο, χωρίς να το συνειδητοποιεί.

Καθ'όλη τη διάρκεια του επαγγελματικού δειπνου, προσπαθούσε να είναι, περισσότερο από όσο μπορούσε και απαιτούσε η περυσία, ευγενική. Ευδιάθετη δεν ήταν, ούτε και συμεριζόταν τον ενθουσιασμό των υπολοίπων για την επαγγελματική τους επιτυχία. Ο Τζόρτζ παρατήρησε τη δύσκολη θέση, στην οποία είχε βρεθεί η υπάλληλός του και μη θέλοντας να της δυσκολέψει άλλο τη ζωή, την παρότρυνε να φύγει. Τη δικαιολόγησε δε στους υπόλοιπους, ότι δηλαδή ήταν εξαντλημένη. Άλλωστε επί της ουσίας, η Μυρτώ είχε κάνει όλη τη δουλειά.

Όταν ανέβηκε στο δωμάτιο, έκανε να πάρει τον Άρη τηλέφωνο αλλά και πάλι δίστασε. Φοβήθηκε μία ενδεχόμενη έκρηξή του. Μπορούσε να περιμένει ακόμα ένα βράδυ, αύριο θα τον έβλεπε. Άλλωστε ούτε και αυτός είχε επιχειρήσει να μιλήσει μαζί της. Ανεβαίνοντας στο δωμάτιο, πέρασε από τη ρεσεψιόν και ρώτησε αν την

είχε ζητήσει κάποιος ή αν είχαν αφήσει μήνυμα γι' αυτήν. Η απάντηση ήταν αρνητική. Φυσικά, δεν περνούσε από το μυαλό της ότι μπορεί το μήνυμά της να μην είχε φτάσει ποτέ στον άντρα της, αλλά ούτε και αυτός φανταζόταν ότι μπορεί να είχε γίνει κάποια παρεξήγηση. Ήταν σίγουρος ότι η γυναίκα του τον είχε αγνοήσει. Είναι φοβερό, πόσο εύκολα μπορούμε να πιστέψουμε ένα ψέμα, ένα λάθος και πόσο δύσπιστοι είμαστε απέναντι στην αλήθεια. Μια αλήθεια, που είναι συνήθως πιο απλή, απ'ότι συνήθως φανταζόμαστε!

Την άλλη μέρα το μεσημέρι η Μυρτώ μπήκε στο σπίτι, τακτοποίησε τα πράγματά της, έκανε ένα μπάνιο και έπεσε να ξαπλώσει στον καναπέ, μέχρι να έρθει ο Άρης. Ήταν αγχωμένη, ήξερε τον χαρακτήρα του άντρα της και τις αντιδράσεις του. Κάποια στιγμή ένωσε απελπισμένη και αναρωτήθηκε αν άξιζε τον κόπο να αγχώνεται τόσο πολύ, από την στιγμή μάλιστα που δεν έχει φταίξει σε τίποτα.

Ο Άρης από την άλλη, όλη την ημέρα ήταν σε αναμμένα κάρβουνα. Περίμενε πώς και πώς να τελειώσει τη δουλειά, για να γυρίσει σπίτι. Δεν ήξερε καν αν θα είχε επιστρέψει η γυναίκα του. Είχε φροντίσει να τον αφήσει στην άγνοια! Ο Άλφρεντ κατάλαβε ότι κάτι δεν πήγαινε καλά, γιατί τον έβλεπε ότι ήταν αφηρημένος. Ευτυχώς δεν είχαν προγραμματισμένα χειρουργεία. Θα έκαναν επίσκεψη στους χειρουργημένους ασθενείς και αν προέκυπτε κάτι, θα το αναλάμβανε αυτός. Όταν τον ρώτησε, τι συμβαίνει και είχε αυτά τα χάλια, ο Άρης του εξήγησε την κατάσταση.

«Νομίζω ότι είσαι υπερβολικός, σίγουρα θα υπάρχει μια λογική εξήγηση. Άσε που τώρα, που το σκέφτομαι, νομίζω ότι την πήρε το μάτι μου την Μυρτώ να μπαίνει στο ασανσέρ, που βρίσκεται μπροστά από τα χειρουργεία. Δεν έδωσα όμως σημασία. Έτσι και αλλιώς δεν προλάβαινα να της μιλήσω, γιατί μέχρι να συνειδητοποιήσω ποια ήταν είχε ήδη εξαφανιστεί».

«Καλή η προσπάθεια σου, να την δικαιολογήσεις. Αλλά δε με πείθεις, και αν ακόμα λες αλήθεια. Γιατί δε μου ανέφερες κάτι προ-

χθές;»

«Γιατί το ξέχασα. Δεν το θεώρησα δα και τόσο σημαντικό. Άλλωστε εσένα θα ερχόταν να δει σκέφθηκα, τι να σου έλεγα; Ήξερα εγώ τις δικές σας ανακατωσούρες;»

«Άντε και να σε πιστέψω! Ήρθε, δε με βρήκε, λέμε τώρα, μήνυμα γιατί δεν μου άφησε;»

«Και αν άφησε και ξέχασαν να στο δώσουν;»

«Θα ρωτήσω στη γραμματεία και θα μάθουμε», είπε όλο αποφασιστικότητα ο Άρης.

«Δεν τα βλέπω καθόλου καλά τα πράγματα», μονολόγησε ο Άλφρεντ.

Φυσικά στη γραμματεία δεν ήξεραν τίποτα. Και πώς να ξέρουν άλλωστε, αφού η Μυρτώ είχε αφήσει το μήνυμα στον πρώτο άνθρωπο που βρήκε μπροστά της, μια νοσοκόμα. Πάνω στη βιασύνη της αυτή βρήκε μπροστά της, σε αυτήν το έδωσε!

«Είδες που είχα δίκιο! Φοβάμαι, Άλφρεντ, πως ή δεν με υπολογίζει πια ή κάτι άλλο συμβαίνει με αυτόν. Και να σκεφτείς ότι εγώ της βρήκα αυτή την δουλειά. Έβγαλα τα μάτια μου με τα ίδια μου τα χέρια».

«Είμαι σίγουρος ότι έχει δημιουργηθεί μια παρεξήγηση και σύντομα θα λυθεί. Πήγαινε σπίτι και μόλις έρθει η γυναίκα σου, μην αρχίσεις τις φωνές, άκουσε τι θα σου πει. Μάθε να συζητάς, βρε αδερφέ. Μόλις τελειώσουμε τις επισκέψεις, φύγε. Θα σε καλύψω εγώ, δεν είσαι για πολλά σήμερα».

Μπαίνοντας στο σπίτι ο Άρης και βλέποντας τη Μυρτώ ξαπλωμένη στον καναπέ, ξαλάφρωσε. Τουλάχιστον είχε επιστρέψει. Δεν ήξερε πώς να αντιδράσει: να την αγκαλιάσει, να της βάλει τις φωνές, να της ζητήσει εξηγήσεις, να της πει απλά ότι την αγαπά και δεν αντέχει να την χάσει! Η Μυρτώ άνοιξε τα μάτια της, καθώς την ξύπνησε ο χτύπος που έκανε η πόρτα που έκλεισε. Κοίταξε τον Άρη, που μόλις είχε μπει και έβγαζε το σακάκι του.

«Γύρισε;» του είπε χαμηλόφωνα, σχεδόν ξεψυχησμένα.

«Όπως βλέπεις. Καιρός ήταν να μας δει το σπίτι μας και τους δυο». Κατάλαβε τον υπαινιγμό του, θεώρησε όμως πιο φρόνιμο να μην απαντήσει.

«Να φτιάξω κάτι, να φάμε», συνέχισε στο ίδιο τόνο.

«Άσε, καλύτερα να πάρουμε κάτι απ'έξω, μπορεί να είσαι και κουρασμένη», σχολίασε με ύφος ελαφρώς ειρωνικό.

«Όχι, μια χαρά είμαι. Ήρθα νωρίς το μεσημέρι και πρόλαβα να ξεκουραστώ».

«Πώς μπορείς και είσαι τόσο ήρεμη;» ξέσπασε ξαφνικά ο Άρης κάνοντας τη Μυρτώ να παγώσει. Την είχε αιφνιδιάσει, μη χάνοντας όμως την ψυχραιμία της, του απάντησε:

«Πώς έπρεπε δηλαδή να είμαι, σύμφωνα με την άποψή σου;»

«Τι να πω; Ό,τι και να πω είναι λίγο! Σηκώνεσαι και φεύγεις για δυο μέρες αφήνοντας ένα γράμμα. Δεν μπαίνεις καν στον κόπο να μου τηλεφωνήσεις, να μου πεις τι κάνεις, πού μένεις, πότε θα γυρίσεις. Για πρώτη φορά αισθάνθηκα τόσο ηλίθιος, ότι δεν είμαστε ζευγάρι».

«Είσαι υπερβολικός. Καταρχάς ήρθα στο νοσοκομείο και είχες χειρουργείο. Βρήκα τότε μια νοσοκόμα και της έδωσα ένα σημείωμα με το τηλέφωνο του ξενοδοχείου, για να με πάρεις, όποτε μπορέσεις. Αλλά εσύ δεν με πήρες ποτέ. Έτσι, επειδή και εγώ φοβήθηκα ότι θα έχεις θυμώσει, δεν τόλμησα να σε πάρω. Λάθος μου, λάθος μου, το παραδέχομαι αλλά και εσύ δεν φέρθηκες καλύτερα».

«Αυτό το σημείωμα, που λες, δεν το έλαβα ποτέ, σε ποια νοσοκόμα το έδωσες, πώς την έλεγαν;»

«Τώρα, πού να ξέρω πώς την έλεγαν, πάνω στη βιασύνη μου δεν τη ρώτησα. Το μόνο σίγουρο είναι ότι δουλεύει στα χειρουργεία. Μπορεί να το έχασε ή ακόμα και να ξέχασε να στο δώσει».

«Μήπως μίλησες με τον Άλφρεντ, πριν έρθεις εδώ;»

«Αυτό και αν είναι άσχετο! Όχι ! Και τι ερωτήσεις είναι αυτές, γεμάτες υπαινιγμούς; Αισθάνομαι ότι με ανακρίνεις και δεν έχω

κάνει κάτι, που να δικαιολογεί τέτοια αντιμετώπιση εκ μέρους σου. Και τελοσπάντων καταλαβαίνεις ότι με προσβάλλεις;» Τώρα ο τόνος τής φωνής της είχε ανέβει.

«Μη μου φωνάζεις εμένα!»

«Το πρόβλημά σου αυτό είναι, να ακούγεται πάντα η δική σου φωνή μόνο. Δίπλα σου υπάρχει άνθρωπος και όχι άψυχο σώμα».

«Το πρόβλημά μου είναι ότι σηκώθηκαν και έφυγες, χωρίς να το έχουμε καν συζητήσει. Τόσο επείγον ήταν, που δεν μπορούσε να περιμένει;»

«Όχι, δε μπορούσαμε να περιμένουμε. Όπως σου εξήγησα, έπρεπε να πάμε να αγοράσουμε μία εταιρεία. Επειδή όμως έλειπε και ο δικηγόρος, έπρεπε τουλάχιστον να πάω εγώ. Τόσο απλά είναι τα πράγματα. Πήγα, είδα τα στοιχεία τής επιχείρησης, τις μετοχές, τον ισολογισμό της και κλείσαμε μια επιτυχημένη συμφωνία. Άλλωστε αυτή είναι η δουλειά μου. Και εσύ λείπεις, όταν έχει εφημερίες, εγώ όμως το σέβομαι απόλυτα».

«Καλά, πώς μπορείς και συγκρίνεις τη μία δουλειά με την άλλη;»

«Ξέρεις, Άρη, αυτό είναι το πρόβλημά σου, θεωρείς ότι είσαι το κέντρο του κόσμου. Κάνεις σπουδαία δουλειά, κουράζεσαι, έχεις ευθύνες και στο αναγνωρίζω. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι όλοι οι υπόλοιποι, που δεν χειρουργούμε, είμαστε άχρηστοι. Ούτε μπορείς εσύ να δίνεις την άδειά σου, για ό,τι εγώ θέλω ή πρέπει να κάνω, και από την άλλη να θεωρείς αυτονόητο ότι θα αποδέχομαι τις δικές σου επιλογές. Πρέπει να καταλάβεις ότι δεν μπορείς μονίμως να προχωράς και εγώ να ακολουθώ, πρέπει να πορευόμαστε παράλληλα».

«Το πρόβλημά μας είναι αυτή η δουλειά, σου απορροφά πολύ χρόνο!»

«Χρόνο, από τι; Από το άδειο σπίτι; Γιατί εσύ μονίμως λείπεις. Προφανώς είσαι τόσο εγωιστής, που θέλεις κάποιον σπίτι να σε περιμένει».

«Θέλω απλώς να είσαι δίπλα μου».

«Να είμαι δίπλα σου, πότε; Όταν θες εσύ, γιατί, όταν σε θέλω εγώ δίπλα μου, είναι μη διαπραγματεύσιμο».

«Ίσως αν έβρισκες μια άλλη δουλειά...»

«Μη γελιέσαι, Άρη, όποια δουλειά και να βρω τα προβλήματα θα είναι τα ίδια, μετά από λίγο καιρό. Αν δεν αλλάξεις τον τρόπο που σκέφτεσαι, άκρη δεν θα βρούμε. Και για να τελειώνουμε, δουλειά δεν πρόκειται να αλλάξω για κανένα λόγο. Έχω μάθει αρκετά, με σέβονται, έχω μια καλή θέση».

«Το παραδέχεσαι ότι δεν φεύγεις εξαιτίας αυτού του σιχαμένου, του Τζόρτζ».

«Αν αυτό θες να πιστεύεις, δεν με νοιάζει. Για να είμαι ειλικρινής, αυτή τη στιγμή, δεν ξέρω ποιος είναι πιο σιχαμένος, εσύ ή αυτός» Η τελευταία αυτή φράση εξόργισε τόσο πολύ τον Άρη, που σχεδόν ουρλιάζοντας της είπε ορθά και κοφτά:

«Αν θες να συνεχίσουμε να είμαστε μαζί, θα αλλάξεις δουλειά».

«Τότε σε πληροφορώ ότι δεν θα είμαστε μαζί!»

«Αυτή είναι η τελευταία σου κουβέντα; Προτιμάς αυτόν από εμένα;»

«Δεν επιλέγω κανέναν άλλο εκτός από σένα», του απάντησε κλαίγοντας. Σ'αγαπώ και το ξέρεις, αυτό που επιλέγω όμως είναι η αξιοπρέπειά μου και η ζωή μου! Σε παρακαλώ, σταμάτα να είσαι απόλυτος και προσπάθησε να με καταλάβεις! Δεν αντέχω να είμαστε έτσι!»

«Εσύ αποφασίζεις!», της απάντησε απόλυτος, μην αφήνοντας κανένα πλέον περιθώριο υποχώρησης και συμβιβασμού.

Η Μυρτώ σωριάστηκε στον καναπέ μουνδιασμένη. Ένιωθε τόση υπερένταση, που δεν μπορούσε να κουνηθεί. Ήθελε να ξεσπάσει και ταυτόχρονα ένιωθε το σώμα της βαρύ, σαν ένα δέντρο ριζωμένο στο χώμα. Το αίμα της κυλούσε στο σώμα καυτό, ήθελε να του πει τόσα πολλά: ότι την είχε παρξεγήγει, ότι ποτέ δεν είχε σκεφτεί άλλον άντρα, από όταν τον γνώρισε. Δεν έκανε τίποτα, απλά για άλλη μια φορά τον παρακολουθούσε να φεύγει, κλείνο-

ντας την πόρτα με δύναμη. Δεν είχε γυρίσει καν να την κοιτάξει και εκείνη δεν έκανε και δεν είπε τίποτα, για να τον σταματήσει. Πόσο πολύ την είχε αδικήσει! Δεν μπορούσε να εξηγήσει τι του συνέβαινε και αξιολογούσε όλες τις καταστάσεις τόσο λάθος. Ήταν βέβαιο ότι την αγαπούσε, αλλά με ένα τρόπο τόσο απόλυτο, τόσο καταπιεστικό.

Και τότε πήρε μια σημαντική απόφαση: δεν μπορούσε να μείνει άλλο και μάλιστα κάτω από αυτές τις συνθήκες. Την άλλη μέρα κιόλας το πρωί θα πήγαινε στη δουλειά και θα υπέβαλλε την παραίτησή της. Έπειτα θα έβγαζε εισιτήριο για την Ελλάδα. Θα έμεναν για λίγο διάστημα χώρια. Αυτό θα τους έκανε καλό, ίσως έτσι συνειδητοποιούσαν τι είναι καλύτερο, να μείνουν μαζί ή να χωρίσουν. Ο μόνος της προβληματισμός ήταν, ότι δεν ήθελε να το πει στους δικούς της, γιατί αυτοί θα αναστατώνονταν και σίγουρα θα στενοχωριόντουσαν. Παντρεύτηκε, έφυγε και τώρα γυρίζει, κουβαλώντας και ένα σωρό προβλήματα! Όχι, αυτό δεν μπορούσε να τους το κάνει!

Το πιο ιδανικό ήταν το πατρικό σπίτι στον Πόρο. Άνηκε στον πατέρα της, ο οποίος δεν πήγαινε εκεί ποτέ πριν τον Αύγουστο. Η γιαγιά είχε πεθάνει προ πολλού. Συγγενείς δεν υπήρχαν εκεί, ώστε να την δουν και να το μεταφέρουν στους γονείς της. Οι μόνοι, που θα ήξεραν πού είναι, θα ήταν ο Άρης και η αδερφή της, η Δανάη, της οποία άλλωστε χρειαζόταν τη βοήθεια, για να πάει εκεί και να την προφυλάξει από αναπάντεχες συναντήσεις. Στον Άρη, πάλι, θα έλεγε τα πάντα. Τέρμα οι υπεκφυγές, τα μισόλογα και οι παρεξηγήσεις! Από εδώ και στο εξής μόνο ξεκάθαρες κουβέντες, μόνο αλήθειες. Αν είχε μείνει έγκυος, όλα θα ήταν διαφορετικά!

Ο Άρης, μόλις βγήκε από το σπίτι άρχισε να περιπλανιέται στους δρόμους, χωρίς συγκεκριμένη κατεύθυνση. Καθώς η ώρα περνούσε, το μυαλό του καθάριζε και οι σκέψεις του έμπαιναν σε μια σειρά. Πιο ψύχραιμος, άρχισε να αναρωτιέται μήπως ήταν υπερβολικός με τη Μυρτώ και την είχε παρεξηγήσει. Τόσο απίθανο

ήταν δηλαδή να μην είχε καταφέρει να τον ειδοποιήσει; Άλλωστε ποτέ δεν του είχε δώσει δικαίωμα. Τώρα τι να έκανε; Να γυρνούσε σπίτι; Να της ζητούσε συγγνώμη; Λίγο δύσκολο το τελευταίο, ο εγωισμός του δεν τον άφηνε να παραδεχτεί ότι είχε κάνει λάθος. Τι άλλη λύση απέμενε από το να πάει στον φίλο του, τον Άλφρεντ. Θα τον ανεχόταν για ακόμα μία φορά.

Όταν άκουσε το κουδούνι της πόρτας να χτυπάει και είδε ότι ήταν ο Άρης, κατάλαβε ότι τα πράγματα δεν είχαν πάει καλά.

«Να υποθέσω ότι, για να με επισκέπτεσαι τέτοια ώρα, τα έκανες θάλασσα. Τσάμπα πήγαν τα όσα λέγαμε το πρωί!»

«Θα μείνω εδώ απόψε», απάντησε ξερά.

«Α!, δηλαδή είναι ακόμα χειρότερα τα πράγματα, απ' όσο νόμιζα. Να σε διώξω δεν θέλω, γιατί φοβάμαι μήπως κάνεις καμία απερισκεψία».

«Σιγά, μην αυτοκτονήσω κιόλας!»

«Δεν εννοούσα αυτό! Τέτοιος εγωιστής που είσαι, σιγά μην αυτοκτονήσεις! Το αγαπάς το τομάρι σου. Μην ξυπνήσεις στο πλευρό καμιάς νοσοκόμας φοβάμαι και έχουμε χειρότερα μπλεξίματα».

Του πέταξε μία κουβέρτα και ένα μαξιλάρι και τον άφησε να κοιμηθεί στον καναπέ. Η Μυρτώ ξύπνησε το πρωί, μετά από έναν ύπνο γεμάτο όνειρα παράξενα. Ήταν όμως ήρεμη και αποφασισμένη. Ντύθηκε και έφτασε στην εταιρεία νωρίς. Ήταν ανήσυχη, ήθελε να ξέρει τι ανταπόκριση θα είχε η απόφασή της από τον Τζόρτζ. Μόλις τον είδε να μπαίνει στο γραφείο του, περίμενε να περάσουν πέντε λεπτά και χώθηκε διακριτικά μέσα.

«Καλημέρα!», της είπε χαμογελώντας. «Πώς και τόσο πρωινή στο γραφείο; Υπάρχει καμία επείγουσα εκκρεμότητα, που έχω ξεχάσει; Καφέ έχεις πει ή να πω να μας φέρουν;»

«Θα έπινα ευχαρίστως, τον χρειάζομαι άλλωστε».

Ο Τζόρτζ την κοίταξε καλά καλά και από την στάση τού σώματός της κατάλαβε ότι κάτι σημαντικό ήθελε να του πει. Ήταν ανήσυχη και αγχωμένη. Αυτό τον προβλημάτισε, γιατί δεν είχαν

κάτι επαγγελματικό, άρα την απασχολούσε κάτι στην προσωπική της ζωή και αυτό, είναι αλήθεια ότι τον άγχωσε λιγάκι...

«Μυρτώ, μάλλον θες κάτι να μου πεις. Για να μην παρατείνω άλλο την αγωνία σου, σε ακούω».

«Κύριε Μάγιερς, είναι δύσκολο αυτό που θέλω να σας πω, αν αναλογιστεί κανείς και το πώς μου έχετε φερθεί όλον αυτό τον καιρό.

«Μυρτώ, άσε τις υπεκφυγές», παρατήρησε αυστηρά.

«Θα το πω μία και έξω. Θέλω να παραιτηθώ, να φύγω από τη δουλειά. Όχι δηλαδή, επειδή έχω κάποιο πρόβλημα με σας ή με την εταιρεία. Απλώς θέλω να φύγω, να πάω στην Ελλάδα και, αφού θα λείπω, δεν θα μπορώ να δουλεύω και δεν ξέρω και πόσο θα λείψω, δεν ξέρω γενικότερα, και αν επιστρέψω ξανά. Η προσωπική μου ζωή είναι χάλια, εγώ είμαι σε σύγχυση, γι'αυτό θα φύγω για λίγο καιρό ή για πάντα, και επειδή θα ήθελα να μην σας δημιουργήσω κάποιο πρόβλημα, γι'αυτό παραιτούμαι. Καταλαβαίνετε τι σας λέω; Γιατί απλώς με κοιτάτε και δεν απαντάτε».

Τα λόγια της έπεσαν σαν κεραυνός εν αιθρία. Το μόνο που δεν περίμενε να ακούσει, ήταν ότι ήθελε να παραιτηθεί και να επιστρέψει μάλιστα στην Ελλάδα. Καλά, τόσο χάλια ήταν ο γάμος της και αυτός δεν είχε καταλάβει τίποτα; Και τι να της έλεγε; «Μη φεύγεις, δεν αποδέχομαι την παραίτησή σου;» Οι λόγοι ήταν καθαρά προσωπικοί, αν ήταν επαγγελματικοί θα είχε έναν αντίλογο, κάτι να προτείνει. Τώρα όμως, δε μπορούσε να κάνει κάτι. Η κατάσταση ήταν εκτός ελέγχου, γι'αυτό και δεν είχε μιλήσει.

«Τι να πω, είναι μια καθαρά προσωπική σου απόφαση, που έχει σχέση με τη ζωή σου και εγώ δεν μπορώ ούτε να επέμβω, ούτε να προτείνω. Το μόνο που μπορώ να σου πω με βεβαιότητα είναι ότι, αν όλα πάνε καλά, και αποφασίσεις να γυρίσεις, η δουλειά σου θα σε περιμένει. Συνεργαστήκαμε άφογα με αλληλοσεβασμό και εμπιστοσύνη. Όποτε και αν θελήσεις, θα έρθεις να με βρεις προσωπικά».

«Σας ευχαριστώ για την κατανόηση! Αλλά είναι κρίμα να κρατάτε τη θέση μου, γιατί, όπως σας εξήγησα όλα είναι ρευστά, και δεν ξέρω ούτε πόσο θα λείψω αλλά και αν θα ξαναεπιστρέψω».

«Το αν είναι κρίμα ή όχι, άσε να το αποφασίσω εγώ. Θα σου δώσω και μια τελευταία συμβουλή. Μην αφήσεις το οποιοδήποτε αρνητικό, που συμβαίνει αυτή τη στιγμή στην προσωπική σου ζωή, να επηρεάσει και την επαγγελματική σου. Μπορείς να συνεχίσεις εδώ, στη Νέα Υόρκη, και με ένα τρόπο διαφορετικό από αυτό που αρχικά είχες φανταστεί!»

«Σας ευχαριστώ και πάλι για την κατανόηση!»

Ήπιαν τον καφέ, συζήτησαν για κάποιες ειδικότητες, που έπρεπε να τελειώσει, μέχρι να φύγει. Επίσης, θα έπρεπε να ενημερώσει και τον αντικαταστάτη της. Ήταν ανακουφισμένη από τον τρόπο με τον οποίο είχε το αφεντικό της αντιδράσει στην απόφασή της. Και τι θα μπορούσε άλλωστε να κάνει, για να την εμποδίσει; Αυτό ούτε ο Άρης δεν ήταν πλέον ικανός να το κάνει! Μετά τη δουλειά θα πήγαινε για εισιτήριο και κατόπιν θα τηλεφωνούσε στην αδερφή της, να την ενημερώσει και να συνεννοηθούν για τις λεπτομέρειες. Πότε θα έφτανε στην Αθήνα, να της έδινε τα κλειδιά του σπιτιού και τα σχετικά. Και το βράδυ, το πιο δύσκολο απ'όλα, θα έπρεπε να ανακοινώσει στον Άρη την απόφασή της. Πήρε μια βαθιά ανάσα, όταν το σκέφτηκε και αναστέναξε!

Όταν έκλεισε την πόρτα η Μυρτώ, έμεινε ο Τζόρτζ μόνος του να σκέφτεται όλα αυτά, που είχε ακούσει πριν από λίγο. Ήταν προφανές ότι αντιμετώπιζε προβλήματα στο γάμο της, γι' αυτό είχε πάρει αυτήν την απόφαση. Είχε επίσης καταλάβει, όλο αυτό τον καιρό που συνεργάζονταν, ότι ο άνδρας της ήταν καταπιεστικός και αυταρχικός, τουλάχιστον για τα αμερικάνικα δεδομένα. Μια τόσο έξυπνη και δραστήρια γυναίκα εμποδίζεται από τη συμπεριφορά του συζύγου της. Αυτά ήταν αδιανόητα για τον Τζόρτζ. Για άλλη μια φορά, ένιωσε ικανοποιημένος, που δεν είχε αφήσει τη προσωπική ζωή του να εισχωρήσει στην επαγγελματική του. Το

μόνο που δεν αντιλαμβανόταν ήταν, ότι απλώς δεν είχε καθόλου προσωπική ζωή. Επίσης, δεν αντιλαμβανόταν ότι η παραχώρηση, που είχε κάνει στην Μυρτώ, ότι δηλαδή μπορούσε να επιστρέψει, όποτε ήθελε και ότι η θέση της θα την περίμενε, ήταν μια υπέρβαση των αρχών του.

Το βράδυ, που επέστρεψε ο Άρης, του ζήτησε να μιλήσουν και αυτός το δέχτηκε. Με ήρεμο και αποφασιστικό τρόπο, του ανακοίνωσε ότι είχε παραιτηθεί και ότι θα πήγαινε στην Ελλάδα. Λίγο διάστημα χώρια, ίσως τους έκανε καλό. Θα ηρεμούσαν και οι δύο, η ίδια θα ξεκουραζόταν και θα αποφάσιζαν αν ήθελαν να είναι μαζί ή όχι. Τον Άρη η ιδέα της Ελλάδας δεν τον ενθουσίασε, όμως αναγνώρισε ότι η σχέση τους είχε φτάσει σε ένα σημείο αδιέξοδο και έπρεπε να βρεθεί κάποια λύση. Του εξήγησε ότι μόνο αυτός και η αδερφή της θα γνωρίζουν πού θα βρίσκεται. Οι γονείς της δεν υπήρχε λόγος να ανησυχήσουν, όχι ακόμα τουλάχιστον!

«Και πότε φεύγεις, αποφάσισες;»

«Την Παρασκευή το απόγευμα. Θα φτάσω στην Αθήνα το Σάββατο το πρωί· θα με περιμένει η αδερφή μου. Έχει κανονίσει να μας περιμένει ταξί και θα μας πάει στο νησί».

«Τόσο σύντομα, την Παρασκευή! Τόσο πολύ δεν με αντέχεις πια;»

«Όχι, βέβαια, δεν είναι αυτό, αλλά και εδώ να μείνω, δεν αλλάζει κάτι. Άσε που τώρα, που σταμάτησα τη δουλειά, θα είναι χειρότερο να μένω κλεισμένη στο σπίτι».

«Είδες πάντως κατανόηση ο Τζόρτζ, να σε περιμένει η θέση σου μέχρι να αποφασίσεις!»

«Σε παρακαλώ, μην αρχίζεις πάλι. Άλλωστε η δουλειά μου θα με περιμένει και όχι ο ίδιος».

Δεν της απάντησε, για να μην ξεκινήσει νέος γύρος αντιπαράθεσεων, αυτός όμως ήξερε πόσο πονηρός ήταν αυτός ο βρωμο-Τζόρτζ! Είχε εκμεταλλευτεί την αφέλεια της γυναίκας του. Ενώ ο Άρης έπλαθε ευφάνταστα σενάρια για τις πραγματικές προθέ-

σεις του Τζόρτζ, η γυναίκα του θροιάστηκε στον καναπέ, όλο ικανοποίηση και ανακούφιση, που ο άντρας της είχε δεχθεί την απόφασή της. Μετά την ένταση των τελευταίων ημερών, για ένα ήταν σίγουρη, ότι δεν άντεχε άλλες αντιπαραθέσεις και εντάσεις. Το μυαλό της ήδη ήταν στο ταξίδι. Το βράδυ ξάπλωσαν μαζί στο ίδιο κρεβάτι, ένα πέπλο όμως αμηχανίας και παγωμάρας τούς βάραινε. Ξάπλωσαν τόσο προσεχτικά, ώστε να μην αγγίζουν καν ο ένας τον άλλον. Πλάτη με πλάτη, μια ανάσα κοντά και συνάμα ένας ωκεανός μακριά. Αυτό θα τους χώριζε από δω και στο εξής.

Την Πέμπτη το απόγευμα, ο Άρης γύρισε νωρίς στο σπίτι από το νοσοκομείο. Την επόμενη μέρα η Μυρτώ θα έφευγε και ήθελε να φάνε μαζί και να μιλήσουν λίγο. Το σαλόνι ήταν γεμάτο από τις βαλίτσες της Μυρτώ, σχεδόν γεμάτες και ανοικτές ακόμα. Η ίδια πηγαίνονερχόταν και τακτοποιούσε τα πράγματά της. Δεν ήθελε να ξεχάσει κάτι, όπως δεν ήθελε να αφήσει ακαταστασία πίσω της.

«Έχω την εντύπωση ότι φεύγεις για πάντα, με τόσα πράγματα που μάζεψες», της είπε ο Άρης με ένα παρόλονο και μια αγωνία για τις πραγματικές της προθέσεις.

«Φεύγω με την προοπτική να επιστρέψω. Τώρα, αν θα αλλάζει κάτι στην πορεία, δεν μπορώ να το ξέρω. Και όταν ήρθαμε από την Ελλάδα, δεν περίμενα ότι θα εξελισσόταν η κατάσταση μεταξύ μας κατά αυτόν τον τρόπο. Όσο για τα πράγματα, έρχεται καλοκαίρι, θα χρειαστώ άλλα ρούχα από αυτά που φορώ τώρα. Πήρα και κάποια δωράκια, καταλαβαίνεις».

«Καταλαβαίνω, μην ανησυχείς γι' αυτά. Θα ήθελες να τρώγαμε έξω σήμερα;»

«Όχι, γιατί δεν θέλω να αργήσουμε. Αύριο με περιμένει μακρύ ταξίδι και δύσκολη μέρα. Καλύτερα να μείνουμε σπίτι».

«Όπως θες!»

Ήταν καθισμένοι στο τραπέζι, αμίλητοι, με τις αποσκευές γύρω τους έτοιμες και κλειστές. Είχαν τελειώσει το φαγητό και έπιναν κρασί. Τα βλέμματά τους διασταυρώνονταν σπάνια και οι δυο τους

ήταν βυθισμένοι σε σκέψεις. Ήθελαν να πουν πολλά, αλλά κανείς δεν τολμούσε να κάνει την αρχή. Με τη σκέψη και μόνο ότι θα άρχιζαν να μιλούν, τους έπιανε ταχυκαρδία. Ο Άρης πιο τολμηρός, όπως πάντα, και ίσως επειδή ένιωσε υπαίτιος για την τωρινή τους κατάσταση, έσπασε τη σιωπή πρώτος:

«Θα ήθελα να ξέρεις ότι σε αγαπώ! Σε αγάπησα από την πρώτη στιγμή, που σε είδα και συνεχίζω ακόμα. Τα αισθήματά μου δεν έχουν αλλάξει καθόλου. Ίσως γίνομαι βαρετός, να σου λέω τα ίδια, αλλά έτσι είναι. Μπορεί να μην έχω το σωστό τρόπο, να σου δείξω τα αισθήματά μου, μπορεί να γίνομαι απότομος και να σε πληγώνω. Δεν θέλω ποτέ όμως, μα ποτέ, να αμφιβάλλεις γι' αυτά. Επίσης, παραδέχομαι ότι δε μου αρέσει καθόλου το γεγονός, ότι θα φύγεις, και μάλιστα έτσι, μέσα στην αβεβαιότητα, αλλά το κάνω, για να καταφέρουμε να ξαναβρούμε τις ισορροπίες μας». «Μυρτώ», είπε και της έπιασε το χέρι, «μπορείς να με χαρακτηρίσεις, όπως θες, ποτέ όμως δε μετάνιωσα, ούτε για μια τόσο δα μικρή στιγμή, που σε παντρεύτηκα!»

Η Μυρτώ δεν άντεξε και έβαλε τα κλάματα. Για άλλη μια φορά δεν είχε καταφέρει να κρατηθεί. Το πρόσωπό της ήταν κατακόκκινο και έκαιγε, ενώ τα δάκρυά της, καθώς κυλούσαν στα μάγουλά της την γαργαλούσαν και έφταναν στα χείλη της αλμυρά. Κάτι τέτοιες στιγμές, θα ήθελε να ήταν άντρας, να συγκρατείται, αυτοί κλαίνε πιο σπάνια. Επίσης, την είχαν τόσο πολύ αγγίξει τα λόγια του Άρη, που ήθελε να αναβάλλει το ταξίδι και να μείνει εκεί μαζί του, να τον συγχωρέσει. Θύμωνε με τον εαυτό της, που ήταν πάντα τόσο ευάλωτος στα λόγια του. Ήξερε όμως ότι, αν έμενε, μετά από λίγο θα άρχιζαν πάλι τα ίδια. Έπρεπε να βρεθεί μια οριστική λύση, όσο ήταν καιρός.

Ο Άρης αμέσως κατάλαβε ότι η προσπάθειά του είχε πιάσει τόπο. Τα λόγια του είχαν αγγίξει τη γυναίκα του, που είχε μαλακώσει. Σηκώθηκε, την πλησίασε, άρχισε να την χαϊδεύει απαλά και να την φιλάει. Όταν και αυτή άρχισε να ανταποκρίνεται, την

έσυρε αργά στο κρεβάτι τους, όπου έκαναν έρωτα. Την κυριεύει ολοκληρωτικά, για άλλη μια φορά. Του είχε παραδοθεί, ήταν ο κυρίαρχος και πάλι. Αυτό τον έκανε πιο σίγουρο, είχε αφήσει τα ίχνη του πάνω της, για όσο καιρό θα έλειπε. Τώρα πλέον ήταν πιο ήρεμος. Η Μυρτώ, έχοντας χαλαρώσει από την ένταση των προηγούμενων ημερών και νιώθοντας την αγάπη του Άρη στο κορμί της, παραδόθηκε σε έναν ύπνο βαθύ, χωρίς σκέψεις.

Το πρωί αποχαιρετήθηκαν για τελευταία φορά. Η Μυρτώ θα πήγαινε στο αεροδρόμιο μόνη της, ο Άρης δεν μπορούσε, γιατί ξεκινούσε εφημερία για όλο το σαββατοκύριακο. Τον βόλεψε αυτό, γιατί δεν ήθελε καθόλου, μα καθόλου να τη συνοδέψει μέχρι το αεροδρόμιο και να τη βλέπει να φεύγει μακριά, χωρίς να είναι μαζί της.

«Να προσέχεις! Να μου τηλεφωνείς και να θυμάσαι αυτά που σου είπα. Αν μέχρι τον Αύγουστο δεν έχεις επιστρέψει, θα έρθω και εγώ να κάνω διακοπές και φυσικά να σε πάρω μαζί μου».

«Δεν νομίζω να κάτσω τόσο πολύ, εκτός και αν περνάω τόσο καλά».

«Άσε τα υπονοούμενα, γιατί δεν το έχω σε τίποτα να σε κλειδώσω σπίτι και να μην σε αφήσω να φύγεις!»

«Έλα τώρα, αστειεύομαι και το ξέρεις. Επιπλέον, μη μου χαλάς την διάθεση, που τόσο ωραία μου έφτιαξες χθες βράδυ».

Φυσικά και δεν ήθελε κάτι τέτοιο. Ο Άρης έφυγε για το νοσοκομείο και η Μυρτώ έμεινε να τακτοποιεί το σπίτι. Γύρευε πώς θα το έβρισκε, όταν θα επέστρεφε. Του είχε πει να παίρνει πού και πού γυναικά, να το καθαρίζει, γιατί ο ίδιος ήταν άσχετος. Γύρω στη μία η ώρα, ήρθε το ταξί, για να την πάει στο αεροδρόμιο. Έφτασε στο αεροδρόμιο, έδωσε τις αποσκευές της και χάζευε στα αφορολόγητα, μέχρι να έρθει η ώρα να επιβιβαστεί. Για άλλη μια φορά έκανε αυτό που της άρεσε κάθε φορά, που βρισκόταν σε σταθμούς. Παρατηρούσε τον κόσμο, που ταξίδευε, και προσπαθούσε να μαντέψει την προσωπική του κατάσταση, το λόγο του ταξιδιού του

και άλλα μικρά ένοχα μυστικά, που μπορεί να έκρυβαν οι ταξιδιώτες. Αγόρασε και κάποια καλλυντικά δικιά της και δώρο για την αδερφή της. Η αλήθεια ήταν, ότι η Δανάη είχε ανησυχήσει με όλα αυτά. Φοβόταν για το μέλλον του γάμου της αδερφής της και δεν της άρεσε, που θα έλεγαν ψέματα στους γονείς τους.

Η ώρα πέρασε, χαζολογώντας αριστερά και δεξιά, ενώ οι επιβάτες της φάνηκαν αδιάφοροι, χωρίς ενδιαφέρον. Κάθισε στη μεσαία σειρά, σύμφωνα με τις υποδείξεις της αεροσυνοδού. Δίπλα της έκαισε ένας μεσόκοπος αμερικανός, ο οποίος αποκοιμήθηκε με το που κάθισε στη θέση του και ξύπνησε στην Αθήνα. Ούτε τουαλέτα δεν πήγε. Είχε εκνευριστεί το ταξίδι ήταν μακρύ, δεν μπορούσε να κουβεντιάσει και με κανέναν. Τότε θυμήθηκε την κυρία Ελένη, που είχε γνωρίσει στο προηγούμενο ταξίδι. Της είχε υποσχεθεί ότι θα την επισκεπτόταν στο σπίτι του γιου της κάποια φορά. Δεν πήγε όμως ποτέ. Δεν ήταν δα και τόσο δύσκολο, αλλά όλο το αμελούσε. Λοιπόν, το αποφάσισε. Όταν θα επέστρεφε θα την επισκεπτόταν. Αν ήταν ακόμα στη Νέα Υόρκη και αν ζούσε, φυσικά.

Με αυτές τις σκέψεις και με το στομάχι βαρύ από το βραδινό, που μόλις είχε φάει, νύσταζε και έκλεισε τα μάτια της. Είδε την αδερφή της να την περιμένει όλο αγωνία στο αεροδρόμιο και το σπίτι στο νησί ασβεστωμένο και τις τριανταφυλλιές ανθισμένες στην αυλή. Μόνο η γιαγιά και ο παππούς έλειπαν, είχαν πεθάνει από καιρό. Τι καλά, που θα ήταν αν ζούσαν! Θα την περίμεναν και θα της κρατάγαν συντροφιά. Θα τους έλεγε η Μυρτώ τα προβλήματα της και η γιαγιά θα τη συνέτιζε:

«Όλο νάζια κάνετε, κακομαθημένες! Δεν έχετε δει εσείς καταπίεση από γονείς και άντρα, γι' αυτό μιλάτε. Και εσύ κυρά- Μυρτώ να γυρίσεις στο σπίτι και στον άντρα σου, όπως πρέπει. Άντε, γιατί ο πατέρας σου δεν σε μάλωσε, όσο έπρεπε, όταν ήσουν μικρή.

«Λίγο, γιαγιά μου, θα μείνω! Λίγο να ξεκουραστώ. Με διώχνεις και εσύ δεν έχω, πού να πάω...

3. Η Επιστροφή

Το αεροπλάνο πετούσε πάνω από την Ιταλία και η κάθοδος είχε αρχίσει σταδιακά. Οι αεροσυνοδοί σήκωναν τα σκέπαστρα των παραθύρων, ώστε να εισχωρεί το φως δυνατό και ειθαμβωτικό μέσα στο αεροπλάνο. Επίσης, ενημέρωναν τους επιβάτες ότι σιγά-σιγά είχε αρχίσει η κάθοδος και ότι σε λίγο θα σέρβιραν το πρωινό. Η προσγείωση πλησίαζε.

«Μάνα, μάνα!», επέμεινε ο Νικόλας και την σιούντηξε δυνατά να ξυπνήσει.

Είχε απορρήσει, που είχε κοιμηθεί τόσο βαθιά καθ'όλη τη διάρκεια του ταξιδιού. «Το είχε ανάγκη», σκέφτηκε. Η άξαφνη και πρόωγη απώλεια του πατέρα του, η ίδια που δεν είχε ξεσπάσει. Σιγουρα έκρυβε πολύ πόνο, που δεν είχε εξωτερικεύσει. Ίσως τώρα, που θα συναντούσε συγγενικά πρόσωπα, τις θείες του, να έβγαζε από μέσα της ό,τι είχε καλά κρυμμένο. Πίστευε ότι στον ίδιο δεν ανοιγόταν, γιατί δεν ήθελε να τον στεναχωρήσει. Αυτό, που δεν καταλάβαινε ο Νικόλας, ήταν ότι ο θάνατος δεν είχε τον ίδιο αντίκτυπο στον ίδιο και στην μητέρα του. Αυτός άντρας, ενήλικας, είχε απογαλακτιστεί εδώ και καιρό από την ασφάλεια της οικογένειάς

του. Άλλωστε, ήταν έτοιμος να κάνει δική του. Η πατρική φιγούρα θα του έλειπε αδιαμφισβήτητα, δεν ήταν όμως πλέον απαραίτητη για τη ζωή του. Αντίθετα, η παρουσία του Άρη ήταν απαραίτητη για την υπόλοιπη ζωή της Μυρτώς, η οποία φάνταζε μάλλον μοναχική από εδώ και στο εξής. Για τη νέα αυτή πραγματικότητα ο Νικόλας δεν μπορούσε να κάνει και πολλά πράγματα, ώστε να την αλλάξει.

Η Μυρτώ άνοιξε τα μάτια της αργά, κοίταζε αριστερά, κοίταζε δεξιά. Προσπαθούσε να τοποθετηθεί ξανά στο σωστό χρόνο, να επαναφέρει το μυαλό της στην τωρινή πραγματικότητα. Η σκέψη της την είχε μεταφέρει σε ένα άλλο ταξίδι, που είχε κάνει μόνη της, χωρίς τον Άρη. Πόσο δύσκολα ήταν τα πράγματα μεταξύ τους τότε και πόσα είχαν αλλάξει από τότε! Της έμοιαζαν τώρα πια παιδικά πείσματα και νεανικοί εγωισμοί. Ένας αδιάκοπος αγώνας, για το ποιος θα επικρατήσει. Με τον καιρό όμως τα πάθη, ο νεανικός ενθουσιασμός καταλαγιάζουν, οι άνθρωποι υποχωρούν και τότε έρχεται η αγάπη. Αν τότε όλα είχαν εξελιχθεί διαφορετικά, σήμερα ίσως να μην ήταν σε αυτή τη θέση να πενθεί την απώλεια του άντρα της. Πόσα θα είχε χάσει, μπορεί όμως και να είχε κερδίσει πολύ περισσότερα. Επειδή τη σκέψη και μόνο τη θεώρησε βλασφημία, ευθύς αμέσως την απέριψε.

Μάνα και γιος είχαν μείνει και οι δυο να συλλογίζονται ο καθένας τα δικά του, μέχρι που τους διέκοψε η ερώτηση της αεροσυνοδού: «Καφέ ή τσάι παρακαλώ;»

«Καφέ και για τους δυο», απάντησε ο Νικόλας και απευθύνθηκε προς τη μητέρα του: «Φοβήθηκα ότι κάτι έπαθες, τόσο πολύ που κοιμήθηκες».

«Ήμουν κουρασμένη, κοιμήθηκα, ονειρεύτηκα... Νομίζω ότι, όσο περνά η ζωή έχεις λιγότερα να ελπίζεις για το μέλλον και περισσότερα να θυμάσαι από το παρελθόν. Δεν κοιμόμουν ακριβώς, ήμουν σαν σε λήθαργο και ξαναζούσα στιγμές από το παρελθόν».

«Γιατί το κάνεις αυτό στον εαυτό σου, γιατί γυρνάς στον παρελ-

θόν; Δεν έχεις ήδη αρκιστά στενοχωρηθείς;»

«Γυρνώ εκεί, από όπου αντλώ δύναμη. Μην κοιτάς που η δική σου δύναμη βρίσκεται σε όλα αυτά που θα κάνεις. Άλλωστε, αυτά που έχω ζήσει δεν είναι δυσάρεστα, δε με στεναχωρούν. Για να αλλάξουμε θέμα, ποιος θα έρθει τελικά να μας πάρει από το αεροδρόμιο;»

«Και οι δύο θείες, και η Δανάη και η Αφροδίτη. Δεν υπήρχε περίπτωση να έρθει μόνο η μία, ήταν ανένδοτες. Ξέρεις πόσο σε αγαπάνε! Άσε, που η θεία Αφροδίτη θεώρησε πολύ σκληρό το ότι δεν μπόρεσε να έρθει στην κηδεία του μπαμπά».

«Αφού της είχε λήξει η βίζα, δεν μπορούσα να καθυστερήσω τόσο πολύ την κηδεία. Θα με πίεζε πολύ αυτή η εκκρεμότητα. Αφού ήρθαν έτσι τα πράγματα, ήθελα να αναπαυθεί το σώμα και η ψυχή του, όσο πιο γρήγορα γινόταν. Εδώ που τα λέμε, είναι και λίγο αμελής η θεία σου. Όλο έλεγε ότι θα ανανεώσει τη βίζα της και όλο το άφηνε. Ελπίζω να τους ξεκαθάρισες ότι θα μείνω σπίτι μας και όχι σε κάποιο από τα δικά τους».

«Τώρα, γιατί γίνεσαι ιδιότροπη και απόμακρη; Γιατί δε δέχεσαι απλόχερα την αγάπη και τη συμπαράσταση, που θέλουν να σου δείξουν; Άσε τον εαυτό σου ελεύθερο, κανείς δεν θα σε κατακρίνει, χαλάρωσε! Άλλωστε, αυτός είναι και ο λόγος του ταξιδιού μας, να αισθανθείς καλύτερα!»

«Μήπως τα λες αυτά, γιατί θέλεις να με ξεφορτωθείς και να μην μπλέκομαι στα πόδια σου; Έχεις την κοπέλα σου, θα σε περιμένει πώς και πώς», φάνηκε, σαν να του παραπονέθηκε.

«Και βέβαια όχι, αλλά αν είναι να κάθεσαι μόνη σου, έμενες και στην Νέα Υόρκη».

Η Μυρτώ κατάλαβε ότι τον είχε θίξει. Έμοιαζε σαν μερικές μανάδες, που δεν αφήνουν τον γιο τους να ανασάνει. Που ήθελαν να είναι διαρκώς ένα κομμάτι της ζωής τους, να είναι πάντα μαζί. Το συνειδητοποίησε και διόρθωσε:

«Έχεις δίκιο, καταβάθος ξέρω ότι, αν δεν ήταν αυτές, δεν θα

είχε νόημα να επιστρέψω στην Ελλάδα. Δεν έχω άλλωστε άλλους συγγενείς».

Πραγματικά, στο αεροδρόμιο είχαν καταφθάσει από ώρα οι δύο γυναίκες και περίμεναν όλο αγωνία την άφιξη της Μυρτώ και του Νικόλα. Δεν ήταν απλά συγγενείς, αδερφή και κουνιάδα, ήταν κάτι παραπάνω, ήταν φίλες. Είχαν μεγαλώσει μαζί, είχαν μοιραστεί τα εσώψυχά τους. Η Δανάη πονούσε για την αδερφή της, η Αφροδίτη είχε διπλό καημό, θρηνούσε για τον Άρη και πονούσε για τη Μυρτώ. Πάντα τους θαύμαζε και τους δυο, σαν προσωπικότητες και σαν ζευγάρι. Ήταν δυναμικοί και γοητευτικοί και άλλο τόσο ξεροκέφαλοι. Δεν περίμενε ότι η ζωή θα τους χώριζε νωρίς. Σε πράξεις αστειeuόμενοι συνήθιζαν να λένε ότι θα πεθάνουν μαζί σε βαθιά γεράματα. Όμως, ποτέ δεν ξέρεις...

Οι δύο γυναίκες είχαν πάψει από καιρό να θυμίζουν τις νεαρές κοπέλες, που ήταν κάποτε, στην ψυχή τους όμως έμεναν ακόμα ψήγματα της περασμένης αλλά όχι ξεχασμένης νεότητάς τους. Με αυτή τη λαχτάρα και ανυπομονησία περίμεναν τη Μυρτώ. Τα χρόνια είχαν περάσει και η καθεμία είχε τραβήξει το δρόμο της, είχαν κάνει δικές τους οικογένειες. Η Δανάη είχε τελειώσει τη φιλοσοφική Αθηνών και τώρα εργαζόταν ως καθηγήτρια, ο άντρας της ήταν και αυτός καθηγητής. Είχαν γνωριστεί από τα φοιτητικά τους χρόνια, αυτός ήταν στο μαθηματικό. Ερωτεύτηκαν, παντρεύτηκαν και απέκτησαν και αυτοί δύο κόρες. Τα πρώτα χρόνια τού γάμου τους εργάζονταν και έμεναν στην επαρχία, μέχρι να βρεθεί κενή θέση σε σχολείο, οπότε και επέστρεψαν στην Αθήνα. Θεωρούσαν ότι ήταν καλύτερα για τα παιδιά, πιο πολλές παραστάσεις, ευκαιρίες. Τώρα όμως, που τα παιδιά είχαν μεγαλώσει και οι ίδιοι είχαν κουραστεί, το είχαν μετανιώσει. Η Αθήνα τους έπνιγε, σκέφτονταν μάλιστα να επιστρέψουν στο πατρικό τους, στο χωριό, όταν θα συνταξιοδοτούνταν.

Η Αφροδίτη, από την άλλη, όταν πούλησαν το εργοστάσιο, έφυγε ένα βάρος από πάνω της. Τα πρώτα χρόνια χρησιμοποιώντας

τις γνωριμίες του πατέρα της εργάστηκε στα κεντρικά γραφεία της Εθνικής Τράπεζας, ως σύμβουλος επενδύσεων. Η ιδιωτική αγορά άνοιγε δειλά-δειλά εκείνα τα χρόνια. Η ίδια όμως δεν ήθελε με τίποτα να δουλέψει σε τράπεζα. Γλίτωσε από το εργοστάσιο, που ήταν και δικό τους, για να μπλέξει ακόμα χειρότερα; Δεν το άντεχε! Σε ένα ταξίδι της στα ανάκτορα του Νέστορα, στην αρχαία Πύλο, γνωρίστηκε με έναν άγγλο αρχαιολόγο, μεγαλύτερό της κατά πολύ. Αλλά αυτό δεν την ένοιαζε καθόλου. Δίδασκε στο πανεπιστήμιο της Οξφόρδης και ταυτόχρονα έκανε ανασκαφές. Παιδιά δεν έκαναν, όμως η ζωή μαζί του ήταν γεμάτη ταξίδια, εικόνες, αναζητήσεις, ανακαλύψεις, μικρές και μεγάλες. Της άνοιξε την πόρτα σε ένα κόσμο, που πάντα ονειρευόταν από παιδί. Τελικά και αυτή και ο αδερφός της στη ζωή τους είχαν κάνει αυτό που αγαπούσαν. Ίσως αυτή, να ήταν και η μεγαλύτερη επιτυχία τους.

Η κάθε μια από τις τρεις γυναίκες είχε δημιουργήσει εντελώς διαφορετική ζωή από την άλλη. Κατά ένα τρόπο όμως απολύτως ταιριαστό στην ιδιοσυγκρασία της. Η Δανάη παραπονιόταν ότι ζούσε πιο συμβατικά από όλες, βουτηγμένη μέσα στην μικροαστική μονοτονία. Ήξερε όμως ότι αυτή ακριβώς η σταθερότητα ήταν, που την έκανε να νιώθει ασφαλής. Δεν θα τολμούσε ποτέ να υπερβεί τον εαυτό της και να πάει να ζήσει στο εξωτερικό ή ακόμα περισσότερο να παντρευτεί έναν άντρα από άλλη χώρα. Η Αφροδίτη είχε βρει αυτό που ήθελε, μια ζωή περιπετειώδη, χωρίς δεσμεύσεις και υποχρεώσεις. Η Μυρτώ είχε επιδιώξει το διαφορετικό και το είχε κατορθώσει. Παρ'όλα αυτά ταλανιζόταν διαρκώς για το αν είχε πάρει τη σωστή απόφαση. Φύση ζωηρή και ανικανοποίητη. Για το μόνο που ήταν σίγουρη, ήταν ο γιος της, ο Νικόλας.

Πλησίαζε μία το μεσημέρι, οι πρώτοι επιβάτες από τη Νέα Υόρκη με τις αποσκευές τους πάνω στα καρότσια άρχισαν να φαίνονται.

«Οι δικοί μας, άραγε, πού να είναι;» σχολίασε η Δανάη, απλώς για να πει κάτι.

«Είτε πρώτοι, είτε τελευταίοι, σε λίγο θα φανούν», απάντησε πιο ήρεμη η Αφροδίτη.

Μετά από δέκα λεπτά περίπου, μάννα και γιος φάνηκαν να έρχονται από το βάθος του διαδρόμου. Ο Νικόλας έσπρωχνε το καρότσι, ενώ η Μυρτώ κρατούσε μία μικρή χειραποσκευή. Φορούσε σκούρο μπλε τζιν, γαλάζια μπλούζα και μία λευκή καμπαρντίνα. Τα μαύρα τα έβγαλε μετά τις σαράντα μέρες. Δεν ταίριαζαν στην ιδιοσυγκρασία της. Πενθούσε η ψυχή της και αυτό ήταν αρκετό. Βέβαια ήταν και απαραβάτος όρος του Νικόλα. «Να τα βγάλεις τα μαύρα», της είχε πει «δεν αντέχω να σε βλέπω, σε χλομιάζουν. Μοιάζεις, σαν να έχεις πεθάνει και εσύ». «Άραγε, αυτό το νόημα να είχαν και τα μαύρα ρούχα στη λαϊκή παραδοση των Ελλήνων», είχε σκεφτεί. Ο πόνος από τον χαμό του αγαπημένου προσώπου ήταν τόσο μεγάλος, που ο άλλος παραιτείτο από κάθε χαρά της ζωής. Ήταν ένας ζωντανός νεκρός. Αυτό βέβαια επιβάρυνε πιο πολύ τις γυναίκες, που πάντα ήταν ταμένες στον άντρα και τα παιδιά, χωρίς να έχουν το προνόμιο της επιλογής.

Το στήσιμο και το περπάτημά της, σε τίποτα δεν θύμιζαν ότι είχε χάσει τον άντρα της τόσο πρόσφατα και τόσο ξαφνικά. Μόνο τα μάτια της ήταν θλιμμένα και θαμπά, είχαν χάσει τη σπιρτάδα και τη γυαλάδα τους. Αν θέλεις να καταλάβεις τα πραγματικά συναισθήματα κάποιου, πρέπει να κοιτάξεις βαθιά μέσα στα μάτια του. Αυτά λένε πάντα την αλήθεια. Τα μάτια είναι ο καθρέφτης της ψυχής. Και τα χέρια λένε πολλά. Ανάλογα, πώς τα χρησιμοποιεί κάποιος, δείχνει την συναισθηματική κατάσταση που βρίσκεται τη συγκεκριμένη στιγμή. Τα μάτια και τα χέρια λένε την αλήθεια, αλλά κανείς δε δίνει προσοχή. Όλοι δίνουν σημασία σε πιο εντυπωσιακά σημεία του σώματος, οι λεπτομέρειες όμως έχουν την ουσία.

Όταν επιτέλους συναντήθηκαν, έπεσαν ο ένας στην αγκαλιά του άλλου με συγκίνηση. Ο Νικόλας, νιώθοντας αμήχανα με την σιγή που εκτυλισσόταν μπροστά του, προσπάθησε να τις συμμαζέψει:

«Θα έχετε το χρόνο στο σπίτι, να τα πείτε με την ησυχία σας. Θα πρότεινα να πηγαίνουμε, γιατί το ταξίδι ήταν ατελείωτο και νιώθουμε πολύ κουρασμένοι».

«Έχει δίκιο το παιδί! Πάμε, πάμε», διόρθωσε η Αφροδίτη.

«Πού θα μείνεις τελικά, Μυρτώ, αποφάσισες;» τη ρώτησε η αδερφή της μέσα στο αυτοκίνητο.

«Θα προτιμούσα, τουλάχιστον τις πρώτες μέρες, μέχρι να συνέλθω από το ταξίδι και να συνηθίσω τη διαφορά τής ώρας, να μείνω στο σπίτι μας, στο Χολαργό, μαζί με το Νικόλα. Μετά θα είμαι στη διάθεσή σας. Τώρα στην αρχή θα νιώθω άβολα, καταλαβαίνετε».

«Καταλαβαίνουμε. Έχω σκεφτεί και κάτι άλλο. Να ξεκουραστείς, όσο θες, και μετά να πάμε να κάτσουμε λίγες μέρες στο πατρικό. Είναι άνοιξη, έρχεται και Πάσχα θα είναι πολύ ωραία. Αφροδίτη, εννοείται πως η πρόσκληση ισχύει και για σένα», πρότεινε η Δανάη.

«Πολύ ωραία η ιδέα σου, θεία!» σχολίασε ενθουσιασμένος ο Νικόλας, παρατηρώντας ταυτόχρονα την μητέρα του για τυχόν αντιδράσεις. Εκείνη ανέκφραστη είχε αποφύγει να πει το οτιδήποτε. Θα έχετε τόσα να πείτε και να θυμηθείτε, άλλωστε, πόσα χρόνια έχετε να βρεθείτε οι τρεις μόνες σας! Τώρα είναι μια καλή ευκαιρία».

«Νομίζω ότι το άλλο σαββατοκύριακο είναι καλά», απάντησε άτονα η Μυρτώ, έχοντας γυρισμένο το κεφάλι προς το παράθυρο. Ο Νικόλας έκλεισε το μάτι στη Δανάη, σαν να της έλεγε: την πείσαμε.

Η Μυρτώ και ο Νικόλας άνοιξαν την πόρτα τού διαμερίσματος, άφησαν τα πράγματα και το πρώτο, που έκαναν ήταν να ανοίξουν παντζούρια και παράθυρα, να μπει φως στο διαμέρισμα. Να φρεσκάρει και να ευωδιάσει καθαρός αέρας τον χώρο, διώχνοντας ταυτόχρονα τον παλιό και τη μυρουδιά της κλεισούρας. Ο Νικόλας κάθισε στον καναπέ και τηλεφώνησε στην Ειρήνη, η οποία

περίμενε όλο αγωνία να ακούσει νέα του. «Ο έρωτας πάντα είναι προτεραιότητα», σκέφτηκε η Μυρτώ και χαμογέλασε. Η ίδια άλλαξε ρούχα και βάλθηκε να τακτοποιεί τα πράγματά τους και να καθαρίζει το σπίτι. Η κούραση του ταξιδιού είχε μεταβληθεί σε μία ακατάπαυστη ενεργητικότητα. Αργά το απόγευμα, κουρασμένη και αφού χαλάρωσε με ένα καυτό μπάνιο, έπεσε να κοιμηθεί. Ξύπνησε αργά την άλλη μέρα. Ο Νικόλας έλειπε. Της είχε αφήσει μήνυμα: «Πάω στο πανεπιστήμιο, αν χρειαστείς κάτι, τηλεφώνησέ μου. Αλλιώς, θα τα πούμε το βράδυ». Και πάλι χαμογέλασε με τον τρόπο που την αντιμετώπιζε. Την είχε έννοια, σαν να ήταν ένα μικρό παιδί. Έπρεπε να του δείξει ότι ήταν καλά, για να τον αποφορτίσει και να τον αποδεσμεύσει από τέτοιες ευθύνες. Άλλωστε ήταν σε θέση να φροντίζει πολύ καλά τον εαυτό της. Πήρε τηλέφωνο την Αφροδίτη, να πάνε για καφέ.

«Λοιπόν, πώς αισθάνεσαι;» τη ρώτησε, ρουφώντας μια γουλιά καφέ και απολαμβάνοντας τον ανοιξιάτικο ήλιο, καθισμένη σε μια καφετέρια στην οδό Σόλωνος, στο κέντρο της Αθήνας. Η Μυρτώ δεν απάντησε, απλώς παρατηρούσε τις εύθυμες παρέες των φοιτητών, που περνούσαν από μπροστά τους, κάνοντας ευχάριστη φασαρία και δημιουργώντας μια αναστάτωση, που σε έκανε να νιώθεις ζωντανός. Γι' αυτό άλλωστε προτιμούσε να κάθεται σε στέκια, που συχνάζαν πιο νεαρά άτομα. Ρουφούσε την ενέργειά τους, όπως συνήθιζε να λέει. «Είμαι ενεργειακό βαμπίρ», αστειευόταν.

«Δεν ξέρω ακριβώς τι αισθάνομαι. Στην αρχή τα έχασα, πάγωσα, σταμάτησε ο χρόνος. Δε μπορούσα να πιστέψω τι είχε συμβεί. Μετά, όταν το συνειδητοποίησα, ένιωσα οργή και μίσος για τη ζωή, που μου τον στέρησε τόσο πρόωρα και άδικα. Πέθανε εκεί, έξω από τον χώρο που λάτρεψε και αποφάσισε να περάσει ολόκληρη τη ζωή του. Γιατί πρέπει να ξέρεις, ότι ο αδερφός σου πάνω από όλα έβαζε τη δουλειά του.

«Όχι πάνω από εσένα!»

«Ναι, ναι! Πάνω και από μένα και από το παιδί. Δεν εννοώ ότι

δεν μας αγαπούσε, αλλά η δουλειά ήταν το πάθος του και το είχα αποδεχτεί. Δεν εκφράζω κάποιο παράπονο αυτή τη στιγμή. Μετά από την οργή, ήρθε η άρνηση. Νόμιζα ότι τίποτα απ' όλα αυτά δεν είχε συμβεί, ότι ο Άρης θα ανοίξει την πόρτα το βράδυ και θα επιστρέψει στο σπίτι. Να φανταστείς, ότι στο κρεβάτι δεν απλωνόμουν στη θέση του, λες και αυτή δεν είναι άδεια...» Σώπασε, καθώς ένας κόμπος ανέβηκε, τα μάτια βούρλωσαν και ήπιε λίγο νερό. «Δεν το περίμενα Αφροδίτη, νόμιζα ότι ο θάνατος ήταν ένα μακρινό ενδεχόμενο, ότι θα αργούσε πολύ να μας χτυπήσει την πόρτα. Αλλά και ο αδερφός σου, παρότι ήταν αντιμέτωπος μαζί του σχεδόν κάθε μέρα και πολεμούσαν ο ένας με τον άλλον, για το ποιος θα επικρατήσει, δεν τον υπολόγιζε, δεν τον φοβόταν. Ήταν κάτι που δεν τον αφορούσε, γι' αυτό έκανε τόσο σχέδια για το μέλλον. Τελικά κατέληξα ότι ζωή για τον Άρη πέρα από το νοσοκομείο δεν υπήρχε, γι' αυτό και τελείωσε έτσι, με αυτό τον τρόπο, ένα βήμα πριν...»

«Δεν θα σου πω, Μυρτώ, τα συνηθισμένα λόγια παρηγοριάς, που ακούγονται τόσο κοινότυπα, γιατί ξέρω ότι δεν έχει νόημα. Νομίζω ότι μόνο ο χρόνος μπορεί να απαλύνει τον πόνο σου. Με τον καιρό ίσως συνηθείς. Μη βασανίζεσαι άδικα όμως! Υπάρχουν πράγματα, που δεν μπορούμε να τα ελέγξουμε. Μπορεί να μη μας αρέσει να το παραδεχόμαστε, αλλά τα νήματα δεν κινούνται μόνο από μας. Υπάρχει στη ζωή και το απρόβλεπτο, η μοίρα, το τυχαίο, η πιθανότητα. Πες το, όπως θες. Τέλος πάντων... Σκεφτόμουν ότι ίσως να ήταν καλύτερα να μείνεις εδώ τώρα, τον πρώτο καιρό τουλάχιστον. Έχεις τους δικούς σου ανθρώπους, που σε στηρίζουν. Άλλωστε, εδώ είναι ο τόπος σου! Ίσως ανακουφιστείς. Πάντως μη βιαστείς να φύγεις. Επίσης, σου επισημαίνω ότι όλα αυτά τα χρόνια μάς έχεις λείψει πολύ!»

«Δεν ξέρω ακόμα... Όμως, από τη στιγμή που αποφάσισα και ήρθα, θα μείνω ένα διάστημα. Άλλωστε, μετά από τόσα χρόνια, δεν ξέρω ποιος πραγματικά είναι ο τόπος μου, εκεί ή εδώ. Και

τι πραγματικά ξέρω για την τωρινή Ελλάδα; Μήπως απλώς έχω κρατήσει μια γλυκιά ανάμνηση, που τώρα πια δεν υπάρχει; Είναι κάπως περίεργο, αλλά όταν είμαι εδώ, νοσταλγώ το εκεί και, όταν είμαι εκεί, νοσταλγώ το εδώ. Μια ζωή, μια ψυχή κομμένη στα δυο, κομμένη από έναν ωκεανό και η σκέψη μονίμως να ταξιδεύει, είτε από τη μια είτε από την άλλη πλευρά».

«Με εντυπωσίασες με αυτά, που μου είπες. Το είχα δεδομένο ότι η αγάπη σου για την πατρίδα είναι αδιαμφισβήτητη».

«Φυσικά, και είναι. Με μια προϋπόθεση όμως: να έχεις αποφασίσει, ποια είναι η πατρίδα! Μίλα μου όμως για σένα, πώς είναι η ζωή σου; Μη μονοπωλώ εγώ την συζήτηση. Ο άντρας σου είναι στο Λονδίνο, αν θυμάμαι καλά, αυτόν τον καιρό;» ρώτησε επιτηδευμένα με υπερβολικό ενδιαφέρον η Μυρτώ.

«Καλά θυμάσαι, και για μένα όμως αυτή η περίοδος δεν είναι η καλύτερη στη ζωή μου. Θα είμαι ειλικρινής μαζί σου. Μου λείπει όσο ποτέ ένα παιδί. Το έχω μετανιώσει, που δεν έκανα. Τώρα, που μεγάλωσα βαρέθηκα και τα ταξίδια και τις ανασκαφές και τις περιπέτειες. Άσε, που οι χώροι ανασκαφής με εκνευρίζουν τόσο, μα τόσο πολύ. Είναι ανυπόφοροι, κάτω από τον καυτό ήλιο και τη σκόνη. Ο άντρας μου έχει μεγαλώσει αρκετά και αυτή η διαφορά δημιουργεί χάσμα ανάμεσά μας. Τα απλά καθημερινά της ζωής, που δεν τον αγγίζουν καν, εμένα μου λείπουν. Ζηλεύω την αδερφή σου. Έχει τον άντρα της και έχουν κοινά προβλήματα και άγχη, κοινές επιθυμίες. Και το πιο βασικό, έχουν τα παιδιά τους. Θα μου πεις “καλά να πάθεις”, γιατί και συ θα μπορούσες να τα είχες αυτά, αλλά προτίμησες την εύκολη λύση. Όλα είναι θέμα επιλογής και όλα έχουν ένα τίμημα».

«Ποτέ δεν θα σου έλεγα, “καλά να πάθεις”. Αν όμως είχες μείνει στην τράπεζα και είχες παντρευτεί έναν υπάλληλο, τώρα θα έλεγες τα ακριβώς αντίθετα. Έτσι είναι πάντα, θέλουμε αυτό που δεν έχουμε. Για το θέμα του παιδιού σε καταλαβαίνω, η παρουσία του Νικόλα μου δίνει δύναμη».

Η ώρα πέρασε κουβεντιάζοντας διάφορα θέματα, προσωπικά και μη, από την οικονομική και πολιτική κρίση, που είχε εξαπλωθεί πάνω απ' όλα τα κράτη, μέχρι το περιβάλλον και τη βιολογική καλλιέργεια. Κουβεντιάζαν, όπως παλιά, με τη διαφορά ότι, αντί να κάνουν σχέδια για το πώς θα ανατρέψουν τον κόσμο, απλά ασκούσαν κριτική για αυτόν. Τους πήρε το μεσημέρι, έφαγαν κάτι πρόχειρο σε ένα γωνιακό μπιστρό και χώρισαν. Ο Νικόλας, όταν επέστρεψε σπίτι, βρήκε τη μητέρα του να χαζολογάει στην τηλεόραση διάφορα προγράμματα.

«Βλέπεις κάτι ενδιαφέρον;»

«Δε θα το έλεγα, προσπαθώ απλώς να καταλάβω το είδος των προγραμμάτων. Αυτό που εισπράττω είναι συγκεχυμένες πληροφορίες, χωρίς νόημα. Επίσης, όλοι λένε τα ίδια και κυρίως σχολιάζουν τις άλλες εικομπές. Έχω την εντύπωση ότι γίνεται τηλεόραση για την τηλεόραση. Τόσα χρόνια, που δούλευα και δεν είχα χρόνο, επιθυμούσα να παρακολουθήσω κάποιο πρόγραμμα στην τηλεόραση. Τώρα, που έχω χρόνο δεν μου αρέσει τίποτα. Τι να πω, παρ' αλλοίως! Εσύ τα βρήκες όλα καλά;» τον ρώτησε με ύφος πονηρό.

«Ναι, μια χαρά! Μάνα, θέλω να σου ζητήσω κάτι».

«Πες το, γιατί διστάζεις;»

«Σκέφτομαι μία από αυτές τις ημέρες, πριν φύγεις δηλαδή με τις θείες για το νησί, να προσκαλούσαμε την Ειρήνη για φαγητό. Εδώ στο σπίτι ή, αν δεν θες, να πηγαίναμε έξω, σε κάποιο εστιατόριο. Θέλω πολύ να την γνωρίσεις, να μου πεις τη γνώμη σου!»

«Αυτό ήταν το τόσο δύσκολο, που ήθελες να μου ζητήσεις; Και βέβαια να την καλέσεις. Άλλωστε και εγώ θέλω πολύ να την γνωρίσω. Αύριο κιόλας θα πάω για ψώνια, θα μαγειρέψω και θα σας περιμένω το βραδάκι».

«Απλώς, φοβόμουν μήπως δεν είχες διάθεση».

«Να μην έχω διάθεση, για ποιο λόγο; Η ζωή δε σταματά, και όταν κάτι είναι ευχάριστο ακόμα περισσότερο. Αλήθεια, τι να φτιάξω, τι θα της αρέσει; Δεν θέλω πρώτη φορά να έρθει σε δύσκο-

λη θέση, προσφέροντάς της κάτι, που δεν τρώει! Έχω καταλάβει πόσο σημαντική είναι για σένα Νικόλα», του είπε, αλλάζοντας τον τόνο τής φωνής της. Θέλω να αισθανθεί άνετα. Είναι σημαντικό να βρεις έναν σύντροφο, να μοιραστείς αυτή τη ζωή. Ίσως είναι το πιο δύσκολο, αλλά και το πιο σημαντικό. Όταν λοιπόν συναντήσεις αυτή την κοπέλα, που θα μιλήσει στην καρδιά σου, μην την αφήσεις να φύγει, οι ευκαιρίες είναι σπάνιες έως μηδενικές. Η γυναίκα σου θα είναι από εδώ και πέρα ο άνθρωπός σου».

«Το ξέρω! Γι' αυτό θα είμαι προσεκτικός. Τώρα, σχετικά με τις προτιμήσεις της στο φαγητό, τα πάντα της αρέσουν. Δεν είναι καθόλου κακομαθημένη. Η Ειρήνη έχασε νωρίς τους γονείς της σε ατύχημα και μεγάλωσε με τη γιαγιά της αρχικά, και κατόπιν με το θείο της, τον αδερφό τής μητέρας της».

«Αυτό δεν μου το είχες πει, είναι ένα πολύ δύσκολο και δυσάρεστο γεγονός».

«Για την ίδια βέβαια, επειδή της συνέβη σε πολύ μικρή ηλικία, είναι η μόνη πραγματικότητα, που έχει γνωρίσει. Κατά συνέπεια, το θεωρεί κάτι απολύτως φυσιολογικό. Δηλαδή, δεν ένιωσε τον αποχωρισμό των γονιών, γιατί δεν τους θυμάται καν. Αν κάτι δεν σου αρέσει σε αυτήν, θα μου το πεις. Θέλω να είσαι ειλικρινής μαζί μου».

«Καταρχάς, σου έχω εμπιστοσύνη και κατά δεύτερον, αν είναι κάτι πολύ απλό, δεν θα το πω, για να μην σε στεναχωρήσω. Κάτι που μπορεί να μη μου αρέσει εμένα, λόγω ηλικίας, λόγω παραξενιάς, λόγω χαρακτήρα ίσως, αυτό το στοιχείο εσύ μπορεί να το λατρεύεις. Θα μιλήσω, αν δω κάτι εξαιρετικά ακραίο, το οποίο και θεωρώ απίθανο. Μη φοβάσαι, η Ειρήνη θα μου αρέσει», τον καθησύχασε. Να ξέρεις πως και εγώ νιώθω αγωνία, για το τι εντύπωση θα της κάνω με αγχώνει ο ρόλος της πεθεράς. Η ίδια στάθηκε τυχερή με τη γιαγιά σου. Ήταν εξαιρετος άνθρωπος, καλοσυνάτος και το κυριότερο σεβόταν τα συναισθήματα των άλλων. Ο παππούς σου ήταν πιο σοβαρός και αυστηρός, παρ'όλα αυτά ούτε από

αυτόν είχα παράπονο, με συμπαθούσε πολύ».

«Έλα, Μυρτούλα, εσύ λύγισες ολόκληρο Γεράνη, κατέκτησες ολόκληρη Νέα Υόρκη και θα σου αντισταθεί μία νεαρή κοπέλα;»

«Υπερβάλλεις», απάντησε γελώντας. Ο γιος της ήταν χαρούμενος και μαζί του και αυτή. «Σου έχω πει, τα πιο δύσκολα είναι τα πιο απλά».

Την άλλη μέρα η Μυρτώ ξεκίνησε τις ετοιμασίες πρωί-πρωί. Ήθελε να ετοιμάσει ένα ωραίο δείπνο, να περιποιηθεί την κοπέλα. Μπορεί να ήξερε σχεδόν όλες τις κοπέλες, με τις οποίες έβγαине κατά καιρούς ο γιος της, όμως δεν της είχε παρουσιάσει με επισημότητα καμία. Σχεδόν τριαντάρης, ήταν σε μια καλή ηλικία, να φτιάξει τη ζωή του. Μέσα της ήταν χαρούμενη και για έναν άλλο λόγο. Ο γιος της είχε επιλέξει μια Ελληνίδα. Όσο και αν δεν το παραδεχόταν, η διαφορά στη νοοτροπία σε σχέση με τις αμερικανίδες την ενοχλούσε.

Αγόρασε λουλούδια, στόλισε το σπίτι και μαγείρευε. Άρχισε από το γλυκό, έφτιαξε ένα τσιζκέικ. Για σαλάτα είχε αγοράσει διάφορα φρέσκα λαχανικά, πράσινα, θα πρόσθετε καρύδια, ρόδι και παρμεζάνα, την οποία θα συνόδευε με καναπεδάκια με βούτυρο και προσούτο. Κυρίως γεύμα, νουά στην κατσαρόλα με ρύζι πλάφι και αρωματικό ροζέ κρασί. Το απόγευμα, και αφού όλα ήταν έτοιμα, ασχολήθηκε με τον εαυτό της. Φόρεσε ένα ασπρόμαυρο φόρεμα σε γραμμή αμπίρ, κοντά και φουσκωτά μανίκια, ενώ μία ζώνη τόνιζε τη μέση της. Μάζεψε τα μαλλιά της σε ένα χαλαρό και ασύμμετρο κότσο. Δεν ήθελε να φαίνεται αυστηρή και γι' αυτό φόρεσε τις αγαπημένες της πέρλες, για σκουλαρίκια. Κοιτάχτηκε στον καθρέφτη η εικόνα της τής άρεσε, περιποιημένη χωρίς ακρότητες. Δεν ήθελε κάτι εξεζητημένο αλλά μια εμφάνιση, που θα απέπνεε ζεστασιά και φιλικότητα. Έκατσε στον καναπέ και τους περίμενε. Θα έρχονταν και οι δύο μαζί!

Όταν άκουσε το κουδούνι, η καρδιά της χτύπησε δυνατά. Κατευθύνθηκε γρήγορα-γρήγορα προς την πόρτα και άνοιξε. Αντί-

κρίσε το γιο της και δίπλα του μια κοπελίτσα γλυκιά με σταρένιο δέρμα και κατακόκκινο πρόσωπο, προφανώς από την ντροπή.

«Περάστε, περάστε μην ντρέπεστε», τους καλωσόρισε γλυκά η Μυρτώ.

«Μαμά, από δω η Ειρήνη! Ειρήνη, από δω η μητέρα μου, η Μυρτώ».

«Χάρηκα πολύ κορίτσι μου!»

«Και εγώ το ίδιο!», απάντησε η Ειρήνη, χωρίς να τολμά να την κοιτάξει απευθείας στα μάτια.

Η Μυρτώ όμως με ένα πιο διακριτικό τρόπο, ή έτσι νόμιζε τουλάχιστον, το έκανε. Ήταν ένα καστανόξανθο κοριτσάκι με σγουρά μακριά μαλλιά. Παρότι είχε κλείσει τα είκοσι πέντε φαινόταν πολύ μικρότερη. Ήταν λεπτοκαμωμένη και περπατούσε με ανάλαφρες κινήσεις, έτσι που νόμιζες πως κυλούσε πάνω στο πάτωμα, δεν περπατούσε. Φορούσε ένα φορεματάκι εκρού με παστέλ λουλουδάκια, μπαλαρίνες μωβ και είχε τα μαλλιά της πιασμένα αριστερά και δεξιά με δυο φιογκάκια. Ήταν γλυκιά, σαν καραμέλα, έτσι της φάνηκε. Ο Νικόλας δίπλα της, ψηλός και ρωμαλέος, με τα έντονα χρώματα στο μάτια και τα μαλλιά, έδινε την υπόσχεση ότι θα την προστατεύει για πάντα.

Η Ειρήνη, όταν είδε τη Μυρτώ, κατάλαβε πόσο της έμοιαζε ο Νικόλας. Είχαν και οι δύο επιβλητική παρουσία. Μάλιστα, η πρώτη εντύπωση ήταν ότι θα ήταν αυστηρή και απόμακρη. Όταν της μίλησε όμως και της χαμογέλασε άλλαξε γνώμη. Έμοιαζε και σε αυτό στον Νικόλα. Φαίνεται απόμακρος, μέχρι να μιλήσει, κατόπιν όμως γίνεται φιλικός και πρόσχαρος. Καθώς έτρωγαν, συζητούσαν και φυσικά επαινούσαν την μαγειρική της Μυρτώς. Αφού τελείωσαν, βγήκαν στη βεράντα - ο ανοιξιάτικος καιρός το ευνοούσε. Χαλαροί και έχοντας αποβάλλει το άγχος της πρώτης γνωριμίας, απολάμβαναν το γλυκό.

«Θα μου πείτε πώς γνωριστήκατε; Ο Νικόλας δεν μου έχει πει ακριβώς».

«Θα πεις εσύ», τον ρώτησε η Ειρήνη, «ή να πω εγώ;»

«Πες τα εσύ, άλλωστε εσείς οι γυναίκες είστε καλύτερες στις περιγραφές».

«Κυρία Μυρτώ, όπως θα σας έχει ήδη πει ο Νικόλας, εγώ φοιτώ στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα, στο οποίο κάνεις μάθημα. Στην ουσία είναι καθηγητής μου, δηλαδή δεν είναι και τόσο σωστό, που είμαστε μαζί. Την πρώτη μέρα, που μπήκε στην αίθουσα και τον είδαμε με την φίλη μου, σχολιάσαμε αμέσως πόσο ωραίος ήταν. Όταν όμως μας συστήθηκε, καταλάβαμε από την προφορά ότι ήταν από την Αμερική και λίγο τον κοροϊδεύαμε».

«Α! ώστε έτσι! Εμένα δεν μου τα έχεις πει αυτά... Και γιατί παρακαλώ με κοροϊδεύατε;»

«Πρώτον, για την προφορά και δεύτερον, μην το πάρεις και πολύ στραβά, επειδή ήσουν χαζοαμερικανάκι».

«Τι ήμουν λέει; Γι' αυτό όλη την ώρα μου πήγαινες κόντρα και απαντούσες το αντίθετο σε ό,τι έλεγα; Και γιατί παρακαλώ τα αμερικανάκια είναι χαζά;»

«Εγώ καταλαβαίνω απόλυτα τι θέλει να πει η Ειρήνη. Το ίδιο θα νόμιζα και εγώ στη θέση της. Πρέπει Νικόλα να σου εξηγήσω ότι στην Ευρώπη και ιδιαίτερα στην Ελλάδα υπάρχει προκατάληψη με τους αμερικάνους».

«Τι σημαίνει αυτό;»

«Σημαίνει ότι τους θεωρούμε υποδεέστερης κουλτούρας, εννοώ λιγότερο μορφωμένους, χωρίς ενδιαφέροντα, ιδεολογικές ανησυχίες. Έχουμε λίγο την εικόνα του ανθρώπου που βλέπει τηλεόραση και τρώει χάμπουργκερ».

«Αυτό όμως είναι μόνο μία πραγματικότητα, δεν είναι όλοι έτσι. Υπάρχουν καλλιτέχνες, επιστήμονες, άνθρωποι των γραμμάτων, που σέβονται κάποιους κανόνες περισσότερο από εσάς. Και το κυριότερο, έχουν κουλτούρα», απάντησε εννευρισμένος. Εδώ ούτε μία ράμπα ή μια διάβαση δεν υπάρχει για άτομα με ειδικές ανάγκες, ούτε καν η πρόβλεψη γι' αυτό, και μιλάτε για πολιτισμό;

Και κρίνετε τους άλλους; Άσε, που οι άνθρωποι είναι αγενείς και όλη την ημέρα φωνάζουν και τσακώνονται στο δρόμο. Νομίζω ότι έχετε υποτιμήσει τους άλλους και έχετε υπερεκτιμήσει τον εαυτό σας!».

«Μη θυμώνεις! Δεν ήθελα να σε προσβάλλω!» απάντησε η Ειρήνη φανερά ενοχλημένη από την τροπή που είχε πάρει η συζήτηση.

«Δε φταις εσύ», επενέβη η Μυρτώ, «για να κατευνάσει τα πνεύματα». Και εγώ, πριν πάω στη Νέα Υόρκη, την ίδια άποψη είχα και χειρότερη. Μάλιστα πήγα σε μια εποχή ακόμα πιο δύσκολη, με την αριστερά ζωντανή, τον ψυχρό πόλεμο μεταξύ Αμερικής και Ρωσίας σε αιχμή. Πήγαινα και πίστευα ότι θα συναντούσα τους φοιτάδες των λαών. Φοιτάδες δεν μπορεί όμως να είναι ποτέ οι απλοί πολίτες καμίας χώρας. Είναι αυτοί που παίρνουν τις αποφάσεις και είναι κλεισμένοι στα γραφεία τους. Εκεί οι άνθρωποι έχουν τις ίδιες ανησυχίες, όπως και στον υπόλοιπο κόσμο. Επιθυμούν να έχουν εργασία, ασφάλεια, εκπαίδευση. Οι φτωχοί, οι άστεγοι, οι απολυμένοι είναι το ίδιο παντού, έχουν τις ίδιες αγωνίες. Απλώς υπάρχουν τα κοινωνικά στερεότυπα. Σε κάθε λαό προσδίδουμε μια ιδιότητα και τους συμπεριφερόμαστε ανάλογα: οι Εβραίοι κακοί, οι Γερμανοί πειθαρχημένοι, οι Έλληνες τεμπέληδες, οι Ιταλοί απατεώνες και υπάρχει συνέχεια».

«Άλλωστε και για τους Έλληνες, η εικόνα που υπάρχει στο εξωτερικό είναι ότι τρώνε σουβλάκια, τζατζίκι, μουσακά και χορεύουν συρτάκι. Πουθενά όμως δεν είδα να χορεύουν συρτάκι, ούτε καν στην Πλάκα, που κάνουν τα πάντα, για να προσελκύσουν τουρίστες. Και αυτή είναι μια γραφική εικόνα που δεν ανταποκρίνεται στην Ελληνική πραγματικότητα», παρατήρησε ο Νικόλας.

«Υπάρχει αυτή η εντύπωση στο εξωτερικό. Γιατί η Ελλάδα, ως προορισμός στον επισκέπτη, αυτό που αντιπροσωπεύει είναι το καλό φαγητό και η ξέφρενη διασκέδαση. Όμως, η κουβέντα πήγε αλλού και εγώ δεν έχω καταλάβει πώς προχώρησε η γνωριμία σας», τους επανέφερε η Μυρτώ.

«Εγώ και η φίλη μου», όπως σας είπα, «τον παρατηρούσαμε, τον σχολιάζαμε, μας άρεσε δηλαδή». Μία μέρα, που είχαμε πάει επίσκεψη σε ένα νεοκλασικό κτήριο, που το αναπαλαιώναν στα πλαίσια μιας εργασίας, όταν τελειώσαμε, μου πρότεινε να πάμε, να πιούμε ένα καφέ και να συζητήσουμε αυτά, που είδαμε. Πήρε μια βαθιά ανάσα, γιατί τα είχε πει μονομιás. Η φίλη μου βιαζόταν, έφυγε και πήγαμε οι δύο μας. Τότε συνέβη αυτό, που λέγατε πριν. Μόλις τον γνώρισα, κατάλαβα πόσο λανθασμένη εντύπωση είχα σχηματίσει. Τον συμπάθησα αμέσως. Και αυτό που με ξετρελάνε ήταν η προφορά του και πόσο ζοριζόταν να απαντήσει στα Ελληνικά, όταν στριμωχνόταν. Είναι φυσικό να μην έχει στην Ελληνική γλώσσα την ίδια ευχέρεια, που είχε στην Αγγλική. Μετά βγήκαμε, ξαναβγήκαμε και προέκυψε. Μου έκανε εντύπωση και το πόσο περιποιητικός και ευγενικός ήταν μαζί μου, λίγο σπάνιο στις μέρες μας. Αυτά!»

«Η αλήθεια είναι ότι και εγώ, όταν την πρωτοείδα, δεν έδωσα σημασία», είπε ο Νικόλας, είχα και άγχος με την ομιλία μου. Ήθελα πιο πολύ να μιλάω σωστά και να με καταλαβαίνουν. Το ένιωθα, όταν έκανα λάθη, ότι με κοροΐδευαν οι φοιτητές. Το λέω σε σένα, μικρή, να το ξέρεις, ότι αυτό που κάνατε ήταν αγενές και ανώριμο. Την Ειρήνη την πρόσεξα, επειδή πάντα είχε κάτι να σχολιάσει σε αυτά που έλεγα και να αντιπαρατεθεί. Στην αρχή με εκνεύριζε. “Πού βρίσκει τόση αντίδραση αυτό το κοριτσάκι;” σκεφτόμουν. Τότε όμως κατάλαβα ότι αυτό ήταν που την έκανε ενδιαφέρουσα και άρχισε να μου αρέσει».

«Εμένα μου αρέσουν αυτές οι σχέσεις, οι έντονες. Οι υπόλοιπες είναι βαρετές», σχολίασε η Μυρτώ. Και εγώ με τον πατέρα του Νικόλα, τον Άρη, έτσι ήμασταν, μια ζέστη μια κρύο».

«Συγγνώμη, κυρία Μυρτώ, το ξέρω, είμαι απαράδεκτη, αλλά ξέχασα να σας συλλυπηθώ για το θάνατο του άντρα σας. Τα ειλικρινά μου συλλυπητήρια!»

«Μη στεναχωριέσαι, δε σε παρεξηγώ γι’ αυτό. Εμένα το μόνο

που με λυπεί είναι ότι δεν είναι μαζί μας αυτή τη στιγμή. Να σε γνωρίσει. Τέλος πάντων, τι να κάνουμε! Εσύ ζεις, όπως μου είπε ο Νικόλας, με τον θείο σου;»

«Τώρα πια όχι, ζω μόνη μου. Μεγάλωσα. Θέλω να είμαι πιο άνετα αλλά και αυτός δεν θέλει να μπλέκεται στη ζωή μου. Έχασα τους γονείς μου πολύ νωρίς, δεν τους θυμάμαι καν, μόνο από φωτογραφίες. Με μεγάλωσαν ο παππούς και η γιαγιά, οι γονείς της μητέρας μου και ο θείος μου είναι αδερφός της. Δεν παντρεύτηκε και έτσι, πώς να το πω, αφιερώθηκε κατά κάποιο τρόπο στην ανατροφή μου. Είναι και ο ίδιος αρχιτέκτονας και μου μετέδωσε το μεράκι. Είμαι και καλή στο σχέδιο».

«Μην την ακούς, είναι μετριόφρων», πετάχτηκε ο Νικόλας, «είναι σωστή καλλιτέχνιδα! Άνετα θα μπορούσε να πάει και στη σχολή καλών τεχνών. Η δουλειά μάς αρέσει πολύ και στους δύο».

«Χαίρομαι για αυτό».

«Σκέφτομαι ότι ίσως θα πρέπει να καλέσουμε και το θείο σου και να γνωριστούμε όλοι μαζί κάποια στιγμή. Εγώ τον έχω γνωρίσει δηλαδή, αλλά να τον γνωρίσει και η μάνα μου».

«Δεν έχω αντίρρηση, αρκεί να είναι μετά την επιστροφή μου από το νησί. Θα λείψω λίγες μέρες μαζί με τις θείες του Νικόλα. Μετά θα είμαι στη διάθεσή σας. Θα χαρώ πολύ να τον γνωρίσω».

«Και αυτός είμαι σίγουρη ότι θα χαρεί πολύ να σας γνωρίσει. Μόνο που φοβάται μην εγκαταλείψω την Ελλάδα με αυτή τη γνωριμία μου με τον Νικόλα· αυτό δεν το θέλει».

«Δεν τον αδικώ. Κάθε γονιός, γιατί για σένα αυτός είναι ο πατέρας σου, έχει τις ίδιες αγωνίες. Και μένα ο πατέρας μου δεν το ξεπέρασε ποτέ, που πήγα να ζήσω στην Νέα Υόρκη. Άσε, που ήταν και φανατικός αντιαμερικανός. Πέθανε και δεν μας επισκέφτηκε ούτε μια φορά. Η μάνα μου, η αδερφή μου, όλοι είχαν έρθει, εκτός από αυτόν. Το αρνιόταν πεισματικά».

«Εσύ, κυρία Μυρτώ, απάντησε νευριασμένος ο Νικόλας, σε όλους δίνεις δίκιο εκτός από εμένα. Δεν μπορεί να την εμποδίσει

να κάνει αυτό που θέλει».

«Να την εμποδίσει, δεν έχει το δικαίωμα, έχει όμως το δικαίωμα να στενοχωρηθεί, αν φύγει. Και για να ακριβολογούμε, έχετε σκοπό να φύγετε;»

«Σκεφτόμαστε, όταν τελειώσω το μεταπτυχιακό, επειδή ταυτόχρονα τελειώνει και η σύμβαση του Νικόλα να έρθω και εγώ στη Νέα Υόρκη, να δω πώς είναι και εκεί τα πράγματα και μετά αποφασίζω».

«Σωστή σκέψη, έχω όμως την εντύπωση ότι η ζωή επαναλαμβάνεται. Έτσι ήρθε και ο πατέρας του, με γνώρισε, με αναστάτωσε, έφυγα και τώρα να 'μια!»

«Το μετανιώσατε;»

«Δε θα το έλεγα, γιατί πέρασα καλά. Τα πράγματα ήρθαν βολικά, βέβαια απόλυτα ευχαριστημένος δεν μπορείς να είσαι ποτέ. Όμως, θα ήταν άδικο να έχω παράπονο, η ζωή μου στάθηκε γενναιόδωρη».

«Μου κάνει εντύπωση αυτό, που είπατε λίγο πριν, για τον πατέρα σας. Μα πώς γίνεται να μη σας επισκέφτηκε ποτέ;»

«Για να καταλάβεις αυτή τη στάση του, θα πρέπει να σκεφτείς σε ποια εποχή μεγάλωσε, την ιδεολογία του, τα πιστεύω του. Θεωρούσε ότι θα πρόδιδε τις αρχές του, αν ερχόταν. Ήταν υπερβολικός, αλλά έζησε σε μια εποχή, που η πολιτική ιδεολογία σου καθόριζε όλη τη ζωή σου».

«Δεν είναι απίστευτο;» σχολίασε η Ειρήνη.

«Απίστευτο και αδιανόητο, ιδίως για τη σημερινή εποχή, που οι ιδέες βρίσκονται σε κρίση θα έλεγα. Η ζωή μας δεν καθορίζεται από τις ιδέες μας. Αλλά το αντίθετο, η ζωή μάς καθορίζει τις ιδέες μας. Όσο πιο άνετα ζούμε, τόσο πιο εύκολα βουλευόμαστε. Ο πατέρας μου, όμως, έζησε σκληρή ζωή, όπως άλλωστε και οι περισσότεροι άνθρωποι της γενιάς του».

Μετά από κάμποση ώρα, και αφού συζήτησαν λίγο ακόμα, αποχαιρετήθηκαν και ο Νικόλας συνόδευε την Ειρήνη σπίτι της.

Η Μυρτώ απολύτως ικανοποιημένη από τη σημερινή συνάντηση, έπεσε να κοιμηθεί. Η Ειρήνη είχε κάτι από την αποφασιστικότητά της, ακόμα και αν δεν ήταν προφανές στην εξωτερική της εικόνα.

«Πώς σου φάνηκε η μητέρα μου;»

«Πραγματικά, την εκτίμησα. Έχει μια καθαρότητα στη σκέψη της και τοποθετεί τα πράγματα πάντα στη σωστή βάση. Σου δημιουργεί ένα αίσθημα δικαιοσύνης και σιγουριάς. Είναι εντυπωσιακή παρουσία. Ζήλεψα! Θα ήθελα και εγώ αυτές τις στιγμές να είχα μία μητέρα, να μοιραστώ πράγματα μαζί της. Αυτή η σχέση μάνας και κόρης μου λείπει πολύ. Δεν έχω καν αδερφή».

«Σε καταλαβαίνω!», και την αγκάλιασε τρυφερά.

Οι τρεις γυναίκες είχαν αποφασίσει να ταξιδέψουν με το αυτοκίνητο της Αφροδίτης. Πέρασε πρώτα από τη σπίτι της Δανάης και κατόπιν της Μυρτώς. Φόρτωσαν τα μπαγιάκια της και ξεκίνησαν. Το εξοχικό ήταν στον Πόρο και το σπίτι πολύ κοντά στη θάλασσα, στο Ασκέλι. Ήταν το πατρικό σπίτι της Δανάης και της Μυρτώς. Το είχαν κληρονομήσει από τον παππού τους. Παλιά ήταν ένα ισόγειο με κεραμίδια και ένα αγιόκλημα στην αυλή. Τώρα όμως είχε χτιστεί μία μεγάλη μεζονέτα, με τη βοήθεια της Μυρτώς, όπου μπορούσαν να φιλοξενηθούν δύο μεγάλες οικογένειες ανεξάρτητα. Υπήρχε πολυτέλεια και άνεση, δεν υπήρχε όμως αυτό το άρωμα από το αγιόκλημα και η θαλπωρή από την παρουσία και την φροντίδα του παππού και της γιαγιάς. Ήταν και οι τρεις πολύ χαρούμενες, που θα βρισκόντουσαν μόνες τους μακριά από όλους. Θα είχαν τόσα πολλά, να πουν. Ένωθαν ξανά, όπως τότε, που ήταν φοιτήτριες και πήγαιναν εκδρομές. Είχαν κάνει σχέδια. Βόλτες στην παραλία, ουζάκι, ακόμα και διαδρομές με τα ποδήλατα. Αν

άντεχαν ακόμη.

«Μυρτώ, ξέρεις τι μου θυμίζει αυτό τα ταξίδια;» ρώτησε η Δανάη, για να δώσει στη συνέχεια και την απάντηση. Τότε, που είχες έρθει από την Αμερική μόνη σου, χωρίς να το ξέρει κανένας άλλος, σε περίμενα στο αεροδρόμιο, πήραμε το ταξί και ήρθαμε κατευθείαν στο Ασκέλι. Θυμάσαι: Δεν το είχαμε πει ούτε στη μαμά ούτε στον μπαμπά. Βέβαια η μαμά κάτι καταλάβαινε ότι γινόταν από τα τηλεφωνήματα, αλλά πού να πάει το μυαλό της, ότι εσύ είχες έρθει στην Ελλάδα, χωρίς τον Άρη!

«Καλά, τότε έγινε αυτό;» απόρησε η Αφροδίτη. Εγώ δεν είχα αντιληφθεί τίποτα. Για ποια εποχή μιλάμε και γιατί εγώ έμεινα εκτός; Θα σας θυμώσω! Απαιτώ να μάθω τώρα. Μη με νευριάζετε, γιατί οδηγώ και η τύχη μου είναι στα χέρια σας», αστείευτηκε.

«Πού τα θυμήθηκες τώρα αυτά, βρε Δανάη», τη μάλωσε η Μυρτώ. Εγώ τα είχα ξεχάσει, σαν να μη συνέβησαν ποτέ, προσπάθησε να αποφύγει την κουβέντα. Αυτό όμως δεν εμπόδισε την Αφροδίτη να επιμείνει, για το τι είχε συμβεί».

«Δε θα ξεφύγεις τόσο εύκολα, θέλω να τα μάθω όλα. Άλλωστε, για αυτό γίνεται αυτό το ταξίδι, για να πούμε όσα δεν έχουμε μέχρι τώρα τολμήσει».

«Καλά», ξεφύσηξε βαριεστημένα και απρόθυμα η Μυρτώ. «Πριν πολλά χρόνια, δεν είχα ακόμη τον Νικόλα. Θυμάσαι το πρώτο ταξίδι μας στην Ελλάδα με τον Άρη, αφότου είχαμε φύγει, τον επόμενο Μάη; Ήταν μια περίοδος δύσκολη και για τους δυο μας. Η πίεση από την δουλειά του, οι αλλαγές στη δική μου ζωή. Ξένη χώρα, δουλειά, συνήθειες διαφορετικές, άνθρωποι, κάτι και το νεανικό πείσμα, δεν θέλει πολύ είχαμε φτάσει στο απροχώρητο. Τσακωνόμασταν διαρκώς, ο αδερφός σου προσπαθούσε να μου επιβληθεί, φανταζόταν πράγματα, που δεν συνέβαιναν. Για να μην τα πολυλογώ, πες ο ένας, πες ο άλλος, αγύριστο κεφάλι αυτός, επίμονη εγώ. Δεν θέλει και πολύ, τα βρόντηξα και ήρθα. Η κατάσταση ήταν χειρότερη απ' ό τι ο Άρης φανταζόταν. Εγώ είχα έρθει στην

Ελλάδα σχεδόν αποφασισμένη να χωρίσω. Ένωθα ότι πνιγόμενοι, παιδί δεν υπήρχε να με συγκρατήσει. Πίστευε ότι ερχόμενοι στην Ελλάδα, να ξεκουραστώ και να ηρεμήσω. Εγώ όμως ερχόμενοι, για να μεταβώ πιο ομαλά στο χωρισμό. Ίσως δεν είχα το σθένος να το πω ευθέως ή να τον αντιμετωπίσω κατάματα».

«Μου φαίνεται απίστευτο ότι είχατε φτάσει σε αυτό το σημείο. Ήσασταν τόσο ερωτευμένοι!»

«Μα και τότε, που σκεφτόμουν αυτά, δεν είχα πάψει να είμαι ερωτευμένη μαζί του η συμβίωση ήταν δύσκολη. Κανόνισα με τη Δανάη και με περίμενε στο αεροδρόμιο και ήρθαμε με ένα ταξί στο σπίτι. Δεν το ήξερε κανένας άλλος, εκτός από εμάς, συμπεριλαμβανομένου και του Άρη».

«Παρ'όλα αυτά δε χωρίσατε, απ'ό,τι τουλάχιστον γνωρίζουμε».

«Όχι, μια αλληλουχία γεγονότων υπήρξε καθοριστική. Είναι αυτό, που συζητούσαμε τις προάλλες, δεν μπορούμε να ελέγξουμε τη ζωή μας απόλυτα. Από την άλλη, ο αδερφός σου, από την πρώτη στιγμή που τον γνώρισα, ασκούσε με ένα περιεργό και μοναδικό τρόπο μια ακατανίκητη επιρροή πάνω στη ζωή μου και αυτό δεν άλλαζε με τίποτα. Τολμώ να πω πλέον με βεβαιότητα ότι με στιγμάτισε ως γυναίκα και ως άνθρωπο. Δεν θα ήμουν αυτό που είμαι, αν δεν τον είχα γνωρίσει, με όλα τα θετικά και τα αρνητικά, που αυτό συνεπάγεται. Θα τα πούμε αναλυτικά τις επόμενες μέρες, είναι μια συζήτηση που μου ξυπνά έντονες καταστάσεις από το παρελθόν και το αυτοκίνητο δεν είναι ο κατάλληλος χώρος, για να γίνει».

Η Μυρτώ έγειρε στο προσκέφαλο του αυτοκινήτου, το βλέμμα της χάθηκε στις εικόνες που εναλλάσσονταν γρήγορα λόγω της ταχύτητας, ενώ η σκέψη επέστρεψε στο παρελθόν, χρόνια πριν... Όταν το σπίτι στο νησί ήταν ακόμα χαμηλό και το αγιόκλημα σκόρπιζε τη μυρωδιά του σε όλη τη γειτονιά. Είχε αφήσει τις δυο αδερφές το ταξί έξω από το σπίτι, μαζί με τις αποσκευές. Η Δανάη, που είχε το κλειδί άνοιξε τη σιδερένια εξώπορτα. Ξερά φύλλα,

κοκκινόχωμα και σκουπίδια δημιουργούσαν μια εικόνα αταξίας στην αυλή. Το σπίτι είχε μείνει κλειστό όλο το χειμώνα. Παρ' ότι ο καιρός είχε ζεστάνει για τα καλά, λόγω της άνοιξης, ήταν παγωμένο και μύριζε από την κλειστούρα και την υγρασία. Οι κοπέλες τακτοποιήθηκαν όπως-όπως. Ξύλα για το τζάκι δεν υπήρχαν, κεντρική θέρμανση ανύπαρκτη, μια σόμπα υγραερίου μόνο, και αυτή δεν ήξεραν αν λειτουργούσε. Τελικά τα κατάφεραν.

Η Δανάη έμεινε για λίγες μέρες με την αδερφή της, για να τη βοηθήσει να τακτοποιηθεί, να της συμπαρασταθεί και το κυριότερο, για να μάθει τι πραγματικά συνέβαινε. Δε μπορούσε να κάτσει όμως παραπάνω, με τι δικαιολογία άλλωστε, για να μην ξυπνήσει υποψίες στους γονείς τους. Η Μυρτώ την καθησύχασε ότι θα ήταν μια χαρά μόνη της, άλλωστε αυτό αποζητούσε. Η Δανάη τής υποσχέθηκε ότι θα την επισκεπτόταν μετά από δυο σαββατοκύριακα πάλι, αλλά θα μιλούσαν στο τηλέφωνο συχνά. Ευτυχώς, που το προηγούμενο καλοκαίρι είχαν κάνει αίτηση στον Ο.Τ.Ε και τους είχε δώσει τηλέφωνο, επειδή ο πατέρας τους αισθανόταν κάποιες αδιαθεσίες και ήθελαν να μπορούν να επικοινωνούν μαζί του.

Εκείνο το απόγευμα, που έμεινε μόνη της, αποφάσισε να κάνει βόλτα με το ποδήλατο κατά μήκος του παραλιακού δρόμου. Ξεκίνησε από το Ασκέλι, θα έστριβε στο Κανάλι, το Νεώριο, μέχρι τον κόλπο των ερωτευμένων. Φόρεσε ένα λευκό φαρδύ φόρεμα μέχρι το γόνατο και ένα ψάθινο καπέλο. Θα έκανε την ίδια διαδρομή αρκετές φορές. Ο ήλιος, που λαμπύριζε, καθώς βουτούσε στη θάλασσα, το χρυσαφί τής άμμου και το αεράκι που ελαφρά υγρό χτυπούσε το πρόσωπό της, της έδιναν μια αίσθηση ελευθερίας, που δεν ήθελε με τίποτα να αποχωριστεί. Κάποια στιγμή κατάλαβε ότι έκανε πολλή ώρα ποδήλατο από τα χρώματα, που είχε ζωγραφιστεί ο ορίζοντας. Ο ήλιος βασίλευε και ο ουρανός είχε μετατραπεί σε παλέτα τού μωβ. Θα αναρωτιούνται οι άνθρωποι «ποια τρελή είναι αυτή, που κάνει μέχρι αυτή την ώρα ποδήλατο;», και έσκασε στα γέλια με τη σκέψη. Το θεώρησε απίθανο να έχουν

αναγνωρίσει ποια είναι, τόσα χρόνια που έχουν να την δουν. Ήταν και το καπέλο το ψάθινο, που της έκρυβε το μισό πρόσωπο. Ό,τι πρέπει, για να τρυγήσει το αμπέλι.

Αυτό όμως, που δεν αντιλήφθηκε, ήταν ένα ζευγάρι αντρικά μάτια, που την ακολουθούσαν σε όλη τη διαδρομή, προσπαθώντας να καταλάβουν τι τους θύμιζε αυτή η κοπέλα και γιατί είχαν αναστατωθεί. Η ίδια δεν αντιλήφθηκε καν το νεαρό άντρα, που έπινε τον απογευματινό καφέ του στο παραλιακό καφεενεδάκι. Ο νεαρός αυτός άντρας, καστανόξανθος με καστανοπράσινα μάτια, με ανάστημα γύρω στο 1.80 και σώμα δεμένο, το μόνο που είχε αλλάξει από τα φοιτητικά χρόνια ήταν το μήκος των μαλλιών, που είχε κοντύνει κατά πολύ καθώς και οι φαβορίτες και το μούσι, που δεν υπήρχαν πια στο πρόσωπο. Αλλοτινά σημάδια μιας επαναστατημένης και οργισμένης νιότης. Μιας νιότης που σιγά – σιγά με το καιρό είχε ξεχαστεί. Όλα τα άλλα είχαν μείνει τα ίδια!

Η Μυρτώ κάθε απόγευμα, αφού τακτοποιούσε πρακτικά θέματα της καθημερινότητας το πρωί, έπαιρνε το ποδήλατό της και ακολουθούσε την ίδια διαδρομή, κατά μήκος του παραλιακού δρόμου. Περνούσε μπροστά από το καφεενεδάκι, όπου ο νεαρός άντρας έπινε τον καφέ του κάθε απόγευμα και την παρακολουθούσε να περνά, χωρίς αυτή καν να αντιλαμβάνεται την ύπαρξή του. Από τις πρώτες μέρες είχε κιόλας χαλαρώσει, έχοντας ξεχάσει την ένταση της Νέας Υόρκης και βρίσκοντας ξανά την ανεμελιά της πρώτης νιότης. Μια ανεμελιά, που όταν έφυγε, την άφησε πίσω της. Η απουσία του Άρη γινόταν κάποιες στιγμές αισθητή, η ψυχική ευεξία όμως, που την διακατείχε, την έκανε σχεδόν μη αντιληπτή.

Εκείνο το απόγευμα ο καιρός ήταν λίγο περιέργος για τα δεδομένα της εποχής. Σύννεφα φορτωμένα βροχή έκρυβαν κατά διαστήματα τον ήλιο, ενώ την ανοιξιάτικη άπνοια διέκοπταν κύματα δυνατού αέρα. Η Μυρτώ ήταν λίγο επιφυλακτική για το αν τελικά έπρεπε να πραγματοποιήσει την απογευματινή βόλτα με το ποδήλατο. Από την άλλη, δε μπορούσε να μείνει άλλο στο σπίτι. Είχε

διαβάσει το βιβλίο της, είχε τελειώσει πλέον με τα θέματα του σπιτιού, που, ας μην γελιόμαστε, ήταν ελάχιστα. Το αποφάσισε, θα πήγαινε και αν έπιανε βροχή θα γύριζε σπίτι, δεν ήταν δα και από ζάχαρη, να λιώσει. Ένα ήταν το σίγουρο, σπίτι δεν ήθελε να κάτσει. Περίμενε πώς και πώς, να ζεστάνει λίγο περισσότερο ο καιρός, για να αρχίσει τα μπάνια στη θάλασσα. Είχε βέβαια βουτήξει δειλά - δειλά το πόδι της, αλλά της είχε φανεί ακόμα πολύ κρύα.

Καθώς έκανε τη βόλτα της, σκεφτόταν ότι σχεδόν κανείς από τους μόνιμους κατοίκους τού χωριού δεν την είχε αναγνωρίσει, γιατί αλλιώς κάποιος θα της είχε μιλήσει. Το καταλάβαινε και από τον τρόπο που την κοιτούσαν, τους έμοιαζε ξένη και αλλόκοτη. Μόνο οι γειτόνισσες είχαν παραξενευτεί, όταν είδαν φως στο σχεδόν ακατοίκητο σπίτι και πήγαν να δουν τι συμβαίνει. Εκεί μίλησαν με τη Μυρτώ και κατάλαβαν ποια είναι. Η μοναξιά ήταν έντονη, μετά από τόσες μέρες μόνη της είχε ανάγκη να επικοινωνήσει. Τα λιγοστά τηλέφωνα, που αντάλλαξε με τον Άρη ή την αδερφή της, δεν αναπλήρωναν το κενό. Μόνη της παρηγοριά ήταν η αναμενόμενη επίσκεψη της Δανάης σε λίγες μέρες και πάλι. Είχε σκεφτεί να μιλήσει πρώτη, να συστηθεί σε κάποιους γνωστούς τής γιαγιάς και των γονιών της. Φοβόταν όμως τις ερωτήσεις. Εσύ δεν ήσουν παντρεμένη, πού είναι ο άντρας σου; Φυσικά μπορεί κάτι να μάθαιναν και οι γονείς, οι οποίοι δεν ήξεραν ότι βρισκόταν εκεί. Έτσι τελικά το απέριπτε ως ιδέα.

Κάνοντας αυτές τις σκέψεις, είχε ξεχαστεί και δεν είχε καταλάβει πόσο είχε απομακρυνθεί. Είχε βγει από την κατοικημένη περιοχή. Είχε φτάσει στον Ρωσικό Ναύσταθμο, μια ερημική παραλία, χωρίς ίχνος ανθρώπου μόνο τα χαλάσματα παρέμεναν σταθερά και αμετακίνητα. Ξαφνικά, βλέποντας τον ουρανό να έχει σκοτεινιάσει τόσο πολύ, αναρωτήθηκε για το πόση ώρα μπορεί να περιπλανιόταν με το ποδήλατο. Μήπως είχε ξεχαστεί τόσο, που είχε βραδιάσει; Οι πρώτες χοντρές όμως στάλες βροχής, που έπεσαν στο πρόσωπό της, την έκαναν να συνειδητοποιήσει ότι θα έπιανε

μπουρίνι, όπου να 'ναι και ότι έπρεπε να βιαστεί να επιστρέψει. Άρχισε τότε να κάνει γρήγορα γρήγορα πεντάλ. Η βροχή, που ήταν δυνατή, όσο πιο γρήγορα έτρεχε τόσο πιο βίαιη έπεφτε πάνω της. Την αισθανόταν τσουχτερή να της μαστιγώνει το πρόσωπο, ενώ ο αέρας, που φυσούσε δυνατά, τής πάγωνε το βρεγμένο της κορμί, που είχε αρχίσει να το νιώθει βαρύ και αδύναμο.

Τότε την πλησίασε ένα αυτοκίνητο. Ο οδηγός έκοψε ταχύτητα, κατέβασε το τζάμι τού παραθύρου και της είπε με φωνή ευγενική:

«Δεσποινίς, δεσποινίς, με ακούτε; Κατεβείτε από το ποδήλατο και ελάτε, να σας πάω στο σπίτι σας. Έχετε απομακρυνθεί πολύ από τα σπίτια και ο καιρός όσο πάει και χειροτερεύει. Ελάτε, θα αρρωστήσετε και είναι κρίμα».

«Σας ευχαριστώ, αλλά δεν είναι ανάγκη», του απάντησε η Μυρτώ σχεδόν ξεψυχισμένα. Ένας θεός ήξερε πόσο ήθελε να τρέξει να μπει στο αυτοκίνητο και να πάει γρήγορα γρήγορα σπίτι της. Να πετάξει τα βρεγμένα ρούχα, να φορέσει στεγνά και να τυλιχθεί με μια κουβέρτα. Όμως ο νεαρός αυτός της ήταν παντελώς άγνωστος, ο κατά τ'άλλα συμπαθέστατος από την φευγαλέα ματιά, που πρόλαβε να του ρίξει. Δεν ήξερε καν ποιος ήταν, ούτε της θύμιζε κάποιον από την περιοχή. Φοβήθηκε για τις πραγματικές του προθέσεις. Ποιος ήταν, τι ζητούσε σε εκείνο το σημείο και τι μπορούσε να της κάνει;

«Δεσποινίς, συνέχισε ο νεαρός, ονομάζομαι Άγγελος Γαληνός, είμαι αρχιτέκτονας και έχω έρθει για την κατασκευή τού σπιτιού του Γερμανού, του Φριτζ. Μη φοβάστε, όλοι στο χωριό με ξέρουν και εσείς, δεν μπορεί, θα έχετε παρατηρήσει για ποιο σπίτι μιλάω. Είναι στο ύψωμα, δίπλα στο εκκλησάκι, φαίνεται από οποιοδήποτε σημείο. Δεν θα σας πειράξω, να σας βοηθήσω θέλω!»

Και πριν προλάβει να τελειώσει τη φράση του, είδε την κοπέλα να σταματά, να κατεβαίνει από το ποδήλατο και να κατευθύνεται προς το αυτοκίνητο. «Ευτυχώς, την έπεισα» σιέφτηκε, «γιατί αλλιώς, θα πάθαινε πνευμονία».

«Σας ευχαριστώ! Στην αρχή φοβήθηκα λίγο, αλλά αφού δώσατε τόσα στοιχεία για τον εαυτό σας, είπα μέσα μου ότι το πιο πιθανό είναι να λέτε την αλήθεια. Άλλωστε, είμαι τόσο παγωμένη και βρεγμένη, που δεν έχω άλλες αντοχές».

Έδωσε το ποδήλατό της όπως-όπως πάνω στη σχάρα του αυτοκινήτου και ξεκίνησαν, να την πάει σπίτι της.

«Θα ξαναυστηθώ, με ηρεμία αυτή τη φορά. Ονομάζομαι Άγγελος Γαληνός».

«Και είσαι αρχιτέκτονας, που χτίζει το σπίτι του Γερμανού, του Φρίτζ», τον διέκοψε γελώντας η Μυρτώ και συνάμα τρέμοντας. «Είδες που τα θυμάμαι; Εμένα με λένε Μυρτώ Γε...» και σταμάτησε. Τι έπρεπε να πει: Γεράνη ή το πατριό της; Κάτι μέσα της δεν την άφησε να συνεχίσει, «με λένε Μυρτώ», επανέλαβε.

«Χάρηκα, Μυρτώ, αν και οι συνθήκες δεν είναι ευνοϊκές για γνωριμίες. Μένεις εδώ;»

«Όχι, έχω έρθει για ξεκούραση, μένω στη...» και πάλι κάτι την εμπόδισε να πει όλη την αλήθεια, ότι δηλαδή μένει στη Νέα Υόρκη.

«Μένεις στη...; δεν το τελείωσες. Εγώ μένω στην Αθήνα».

«Ωραία, και εγώ εκεί μένω».

«Ναι, ναι πολύ ωραία! Εσύ μένεις στην Αθήνα και εγώ επίσης, εσύ χτίζεις σπίτι εδώ, εγώ έχω σπίτι εδώ, εγώ κάνω ποδήλατο μες στη βροχή και εσύ με σώζεις με το αυτοκίνητο. Πολλές συμπτώσεις, δεν νομίζεις;»

«Έτσι αστειεύεσαι πάντα;» της είπε γελώντας.

«Εξαργτάται, όσο πιο δύσκολη είναι μια κατάσταση, τόσο πιο αστεία την παρουσιάζω. Να το σπίτι μου!» αναφώνησε, λες και ήταν ναυαγός και είδε πλοίο στον ορίζοντα. «Φτάσαμε, πρέπει να κατέβω!»

«Εντάξει, εντάξει καταλαβαίνω από τον ενθουσιασμό σου ότι θες να με ξεφορτωθείς!»

«Όχι, με παρεξήγησες, απλά είμαι μούσκεμα και θέλω να αλλάξω. Το αντίθετο μάλιστα, σε ευχαριστώ για το ενδιαφέρον σου.

Δεν ξέρω πώς να στο ανταποδώσω».

«Πολύ εύκολα! Να με συνοδεύσεις το βράδυ για φαγητό», πήρε το θάρρος και της το ζήτησε. «Η τώρα ή ποτέ», σκέφτηκε.

«Δεν ξέρω...»

«Μη διστάζεις, σε παρακαλώ, και μη με παρεξηγείς. Απλώς λίγη παρέα θέλω και κουβέντα με έναν άνθρωπο της ηλικίας μου. Τόσους μήνες εδώ η επικοινωνία είναι δύσκολη και είσαι η πρώτη εδώ και καιρό, πώς να στο πω, που μου φάνηκε ευχάριστη η συνάντησή μας, ότι δηλαδή έχουμε κάτι να πούμε. Εκτός και αν έχεις παρέα, αυτό το καταλαβαίνω».

«Όχι, όχι μόνη μου είμαι εδώ», βιάστηκε να απαντήσει. «Η αλήθεια είναι ότι και εγώ έχω βαρεθεί εδώ. Καλά θα βγούμε για φαγητό, αλλά όχι σήμερα, αύριο. Συμφωνείς;»

«Αφού αύριο θες, τι να κάνω; Αύριο λοιπόν. Τι ώρα να περάσω, γύρω στις οκτώ είναι καλά;»

«Μια χαρά! Τα λέμε αύριο λοιπόν στις οκτώ. Σ'ευχαριστώ και πάλη».

«Δεν υπάρχει λόγος, να με ευχαριστείς. Καληνύχτα!»

Η Μυρτώ έτρεξε γρήγορα στο σπίτι, κλείνοντας πίσω της την πόρτα δυνατά. Φόρεσε στεγνά ρούχα, έβαλε νερό, να ζεσταθεί, να φτιάξει ένα ζεστό ρόφημα. Τύλιξε τα βρεγμένα της μαλλιά σε μια πετσέτα και κάθισε στον καναπέ. Πώς είναι δυνατόν ο Άγγελος, που συνάντησε, να είναι ο ίδιος με αυτόν που είχε ερωτευτεί, όταν ήταν ακόμα φοιτήτρια; Είχε αλλάξει λίγο βέβαια, είχε πιο κοντά μαλλιά και δεν είχε πια μούσι. Όλα τ'άλλα όμως; Το παράστημα, η φωνή, το όνομα... Όταν της πρωτομίλησε από το αυτοκίνητο, δεν έδωσε σημασία, αλλά όταν άκουσε το όνομά του, ταράχτηκε τόσο πολύ που παραλίγο να πέσει από το ποδήλατο. «Δεν μπορείς», σκέφτηκε εκείνη τη στιγμή, «να είναι σύμπτωση, να είναι κάποιος άλλος με το ίδιο όνομα». Γι' αυτό κατέβηκε και προχώρησε προς το αυτοκίνητο, όχι για να γλιτώσει από τη βροχή η βροχή δεν την ένοιαζε πια. Ήθελε να δει αν ήταν αυτός, ο Άγγελος.

Όταν τον είδε να βγαίνει από το αυτοκίνητο, τα πόδια της κόπηκαν, η καρδιά της χτυπούσε δυνατά. Ταραχή την είχε κυριεύσει. Μα ναι, αυτός ήταν ο Άγγελος, ο δικός της Άγγελος, που έτρεχε από αμφιθέατρο σε αμφιθέατρο με την ελπίδα, να τον δει και να τον ακούσει. Ήταν ο Άγγελος, που τελευταία φορά τον είχε δει στην παράσταση «Το μεγάλο μας τσίρκο» να τον τραβάνε δύο άντρες τής ασφάλειας. Η ανάσα της είχε γίνει γρήγορη και η φωνή της έτρεμε. Δεν έπρεπε να καταλάβει όμως αυτός το παραμικρό. Δεν μπόρεσε να του πει ούτε ότι την έλεγαν Γεράνη, ούτε ότι ήταν παντρεμένη και ζούσε στη Νέα Υόρκη. Ήξερε ότι δεν ήταν σωστό, όμως ένα κομμάτι του εαυτού της από το παρελθόν είχε ξυπνήσει και την εμπόδιζε να λειτουργήσει λογικά.

Καθώς έπινε το τσάι της, ερχόταν ξανά και ξανά η σκηνή τής συνάντησής τους στο μυαλό της. Τα λόγια του, η φωνή ευγενική και σταθερή, ήρεμη, πρόσωπο αγγελικό. Τι θα έκανε τώρα; Μήπως έπρεπε να τα μαζέψει και να φύγει; Το πιο σωστό ήταν αυτό. Η Μυρτώ όμως περίμενε πώς και πώς να έρθει η αυριανή μέρα, να συναντηθούν και το μόνο που σκεφτόταν ήταν πόσο πολύ της άρεσε ακόμα. Τώρα θα είχε για πρώτη φορά την ευκαιρία να τον γνωρίσει και δεν θα την έχανε με τίποτα. Άλλωστε δεν είχε σκοπό να προχωρήσει σε κάτι παραπάνω, απλώς ήθελε να τον γνωρίσει.

Ο Άγγελος μπήκε στο σπίτι και άναψε αμέσως τσιγάρο, έβαλε σε ένα ποτήρι ούισκι να πει, σκέτο, λίγο να συνέλθει. Ωστε λοιπόν αυτή ήταν τελικά η κοπέλα με το ποδήλατο, η Μυρτώ. Πώς τα είχε φέρει η ζωή και τώρα μετά από τόσα χρόνια την ξανασυναντούσε. Όταν την πρωτοείδε να περνά ένα απόγευμα που απολάμβανε τον καφέ του, νόμιζε ότι την είχε ονειρευτεί. Όταν όμως την ξαναείδε και το άλλο απόγευμα και κάθε απόγευμα, μετά από εκείνη τη μέρα, ήταν σίγουρος πια πως δεν είχε κάνει λάθος. Σήμερα, φεύγοντας από το καφεενέδαι, παρατήρησε ότι η Μυρτώ δεν είχε επιστρέψει και έτσι σκέφτηκε να κάνει μια βόλτα, μήπως τη δει κάπου. Ο καιρός χάλασε, έπιασε δυνατή βροχή και ξαφνικά τη

βλέπει να έρχεται από μακριά. Το θεώρησε κατάλληλη ευκαιρία, να την πλησιάσει και να της μιλήσει, χωρίς να χρειαστεί να δώσει πολλές εξηγήσεις.

Θυμήθηκε τη Μυρτώ φοιτήτρια, τότε που σύχναζε στα αμφιθέατρα της Νομικής, της Α.Σ.Ο.Ε.Ε και του Πολυτεχνείου. Την έβλεπε σε συναντήσεις φοιτητών και σε κάποια πάρτι κοινών φίλων. Είχε ρωτήσει το όνομά της και το είχε μάθει, την έλεγαν Μυρτώ. Του είχε κάνει εντύπωση αυτή η κοπέλα, τα μαύρα της μαλλιά, το δυνατό περπάτημά της, το ευλύγιστο κορμί της. Όμως, η εποχή ήταν δύσκολη για έρωτες, αυτός είχε ένα ιερό σκοπό τότε, μαζί με άλλους φοιτητές. Ο αγώνα κατά της χούντας ήταν προτεραιότητα, ενώ ο κάθε λογής έρωτας θα τον αποσυντόνιζε και θα τον έκανε ευάλωτο, κάτι που δεν ήθελε. Μάλιστα μια φίλη του από την Α. Σ.Ο.Ε.Ε. και συμφοιτήτρια τής Μυρτώς, του είχε πει ότι πρέπει να της άρεσε ο Άγγελος, γιατί ρώταγε πληροφορίες γι' αυτόν - πώς τον λένε, πού συχνάζει. Έκανε τότε ότι αδιαφόρησε, όμως φοβόταν και κάτι ακόμα. Πολλές φορές η ασφάλεια είχε συλλάβει κορίτσια των φίλων του και τότε εξαντλούσαν όλη τη βαρβαρότητα πάνω τους. Δεν θα συγχωρούσε ποτέ τον εαυτό του, αν άφηνε αυτό να συμβεί και στην δική του κοπέλα.

Τώρα όμως, που την ξανασυνάντησε δεν είχε σκοπό να την εγκαταλείψει τόσο εύκολα. Από την άλλη είχε αρχίσει να καταλαβαίνει πως τα πράγματα αλλάζουν εύκολα, λίγα μόλις χρόνια μετά την πτώση της χούντας και την επαναφορά της δημοκρατίας. Οι Έλληνες μερικές φορές στέκονται λειψοί απέναντι στα μεγάλα ιδανικά και τους μεγάλους αγώνες. Γεγονός που μερικές φορές απαξιώνει και καθιστά μάταιο τον ίδιο τον αγώνα. Αρχίζει πλέον να συνειδητοποιεί ότι είχε θυσιάσει πολλά και ίσως άσκοπα· οι ιδέες είχαν τόσο γρήγορα ξεπεραστεί και οι θυσίες τόσο άδικα ξεχαστεί.

Τον ενοχλούσε να βλέπει ανθρώπους, που είχαν συμβιβαστεί με τη χούντα, να είναι και πάλι στα πράγματα. Παλιοί συμφοιτητές και συναγωνιστές του, προκειμένου να επιβιώσουν και να βρουν

δουλειά να εργαστούν, είχαν αποτινάξει από πάνω τους την παλιά ιδεολογία τους. Το Κ.Κ.Ε είχε αναγνωριστεί επίσημα ως κόμμα και ο ερχομός του Ανδρέα Παπανδρέου έδινε μία ελπίδα, ώστε να υπάρξει ένα μαζικό κεντροαριστερό κόμμα. Έβλεπε όμως ότι η διεύρυνσή του ήταν ανεξέλεγκτη. Μπορούσε να χωρέσει τους πάντες: σοσιαλιστές, κεντροαριστερούς, ιδεολόγους, κρατικοδίαιτους και τυχοδιώκτες. Διέβλεπε ότι οι Έλληνες θα οδηγούνταν και πάλι σε έναν κομματικό διχασμό, χωρίς όμως αποτέλεσμα. Μέσα σε αυτό το νέο πολιτικό σκηνικό, που στηνόταν στη χώρα, ένιωθε ότι πλέον δεν άνηκε πουθενά. Μάζεψε λοιπόν τις ιδέες του και αποφάσισε να ασχοληθεί αποκλειστικά με τη δουλειά του. Εργαζόταν σε ένα μεγάλο κατασκευαστικό γραφείο των Αθηνών. Σχεδίασε το σπίτι του πελάτη του, Φρίτζ, ο οποίος και ενθουσιάστηκε. Του ζητήθηκε να μεταβεί για λίγο καιρό στη μικρή αυτή επαρχιακή πόλη, για να επιβλέπει την κατασκευή του. Δέχτηκε πρόθυμα, μη έχοντας άλλες υποχρεώσεις. Βοήθησε όμως και το περιβάλλον, άνοιξη-καλοκαίρι σε ένα παραθαλάσσιο μέρος, ο ιδανικός συνδυασμός εργασίας και διακοπών.

Τη ρουτίνα και την ηρεμία της καθημερινότητας σε αυτό το μικρό νησάκι του Αργοσαρωνικού, δύο πιθαμές από την Πελοπόννησο αλλά συνάμα και τόσο ανεξάρτητο από αυτήν, είχε έρθει να ταράξει η παρουσία της Μυρτώς. Μια παρουσία, που τον είχε αναστατώσει, όταν ήταν φοιτητής, αλλά που ποτέ δεν είχε τολμήσει να την πλησιάσει. Η τωρινή συνάντηση όμως είχε ξυπνήσει συναισθήματα και σκέψεις, που ούτε ο ίδιος δεν ήξερε ότι υπήρχαν ακόμα. Λες και είχαν συμβεί αλυσιδωτές αντιδράσεις μέσα του και είχαν φουντώσει ένα πάθος, που δεν φανταζόταν ότι μπορούσε να ζήσει. Ο Άγγελος από παιδί ήταν συνεσταλμένος, κλειστός χαρακτήρας. Τον ενδιέφεραν όμως ζητήματα, όπως η δικαιοσύνη, η ισότητα μεταξύ των ανθρώπων. Τα βιβλία, που διάβαζε, τον έκαναν να πιστεύει στα υψηλά ιδανικά. Έτσι, η συμμετοχή του στα φοιτητικά του χρόνια στον αγώνα κατά της χούντας, παρότι παραξένεψε τους

γονείς του, πώς ένα τόσο ήσυχο παιδί είχε τέτοια εξέλιξη, για τον ίδιο ήταν φυσική συνέπεια και στάση ζωής.

Η αρχιτεκτονική ήταν η δεύτερη μεγάλη του αγάπη. Ήταν οξυδερκής και ευφυής και ταυτόχρονα δημιουργικός και με ανεπτυγμένη φαντασία. Ήθελε να συνδυάσει την επιστήμη με την τέχνη. Δεν ήθελε απλώς να κατασκευάζει σπίτια· ήθελε να τα δημιουργεί. Η δουλειά του τα συνδύαζε και τα δύο. Στο σχέδιο ήταν άριστος και τον ελεύθερό του χρόνο ζωγράφιζε. Τον συγκινούσε κάθε μορφής τέχνη: η μουσική, η ποίηση, η λογοτεχνία. Ο πολύπλευρος όμως και ιδιαίτερος χαρακτήρας του τον καθιστούσε πολλές φορές αντικοινωνικό, γιατί λίγοι μπορούσαν να διεισδύσουν στον τρόπο σκέψης του. Αυτά τα χαρακτηριστικά ήταν ανασταλτικά και ως προς τις σχέσεις του με τις γυναίκες. Καμία δεν έχει βρεθεί να αγγίζει ή έστω να πλησιάζει τις ευαίσθητες χορδές του. Αυτός τις θεωρούσε βαρετές και επιφανειακές και αυτές τον θεωρούσαν ιδιόρρυθμο και παράξενο.

Η επόμενη μέρα ήταν βασανιστική και για τους δυο. Περίμεναν πώς και πώς να περάσει η ώρα, να συναντηθούν. Η Μυρτώ ξεκίνησε να ετοιμάζεται από νωρίς, σε αντίθεση με τον Άγγελο, που το μόνο που δεν τον απασχολούσε, ήταν η ενδυμασία του. Όταν πήγε να την πάρει με το αυτοκίνητο, εμφανίστηκε μπροστά του φορώντας μία λευκή φούστα στενή μέχρι το γόνατο, μία ροζ μπλούζα με ασορτί ζακέτα ζέρσεϊ, σε στενή γραμμή, ώστε να αγκαλιάζουν απαλά το σώμα μέχρι τη μέση και ψηλές γόβες. Του άρεσε πολύ, την θεώρησε ελκυστική, χωρίς να είναι προκλητική. Την ώρα που η Μυρτώ έκλεινε την εξώπορτα, χτύπησε το τηλέφωνο· έτρεξε να το προλάβει, όμως δεν μπόρεσε. Όταν μπήκε στο αυτοκίνητο ξαναχτύπησε, δεν το άκουσε όμως γιατί είχαν απομακρυνθεί. Οι χτύποι του τηλεφώνου διήρκησαν λίγη ώρα· ήταν ο Άρης που επέμενε να μιλήσει μαζί της. «Θα έχει βγει βόλτα», σιέφτηκε, «θα ξαναπροσπαθήσω αργότερα».

«Πού θες να πάμε για φαγητό;»

«Δε νομίζω ότι έχουμε και πολλές επιλογές εδώ που είμαστε», του απάντησε η Μυρτώ.

«Προτείνω να πάμε λίγο πιο μακριά, στην αρχαία Επίδαυρο. Είναι περίπου μια ώρα με το αυτοκίνητο, αλλά είναι πολύ όμορφα. Αν φυσικά δεν σε πειράζει να απομακρυνθούμε. Το αποτέλεσμα θα μας αποζημιώσει για την ταλαιπωρία».

«Εντάξει πάμε», είπε ανακουφισμένη.

Δεν ήθελε να την αναγνωρίσει κάποιος στο νησί και να αρχίσουν τα σχόλια. Επίσης μια ανησυχία την είχε, γιατί πρώτον, ήταν παντρεμένη και το είχε αποκηρύξει από τον Άγγελο και δεύτερον, αυτό που έκανε ήταν επικίνδυνο, γιατί δεν ήξερε πού θα την οδηγούσε. Αλήθεια, πόσο μακρινά τής φαίνονταν και ο Άρης και ο γάμος της! Μήπως τελικά όλα είχαν τελειώσει; Αντίθετα, ο Άγγελος ανυποψίαστος για όλα αυτά ήταν χαρούμενος, κατάλαβε όμως από την έκφρασή της ότι κάτι δεν πήγαινε καλά.

«Τι έγινε, πού ταξιδεύεις και γιατί, παρακαλώ, συνοφρυώθηκες έτσι; Να το ξέρεις, ότι θα το πάρω προσωπικά!»

«Εεε, να, κάτι σκεφτόμου, κάτι προσωπικό δηλαδή, άσχετο με σένα` μη δίνεις σημασία».

«Θα ανοίξω το ράδιο, να ακούμε μουσική μέχρι να φτάσουμε, γιατί δεν σε βλέπω και πολύ ομιλητική».

«Ναι, καλύτερα», απάντησε αφηρημένα, ενώ ο Άγγελος σιέφτηκε ότι ίσως τον ντρεπόταν και αισθανόταν άβολα, γι' αυτό φερόταν έτσι.

Όταν έφτασαν, προχώρησε η Μυρτώ μπροστά και ο Άγγελος την ακολούθησε. Καθώς περπατούσε και λικνιζόταν το σώμα της, ένιωθε το βλέμμα του να πέφτει πάνω της. Αυτό τη γέμιζε αυτοπεποίθηση και προχωρούσε ακόμα πιο στητή και ευλύγιστη. Κατάλαβαινε ότι του άρεσε και αναθεμάτιζε την μοίρα της. Ήταν ανάγκη να την προσέξει τώρα; Τόσο καιρό στο πανεπιστήμιο δεν την είχε δει ποτέ; Αφού η ίδια κατέβαλε φιλότιμες προσπάθειες να βρίσκεται αρκετά συχνά στα μέρη που σύχναζε. Ο Άγγελος την κοιτούσε και του άρεσε. «Αυτή τη γυναίκα, δεν πρέπει να την

χάσω», σκιεφτόταν. Ενώ περίμεναν το φαγητό τη ρώτησε:

«Εσύ, λοιπόν, πού δουλεύεις;»

«Σε ένα λογιστικό γραφείο στην Αθήνα».

«Σε ποιο; Μπορεί να το ξέρω», επέμεινε αυτός.

«Είναι ένα μικρό, αλλά δεν ήμουν και πολύ ευχαριστημένη και έφυγα. Γι'αυτό ήρθα εδώ, να ξεκουραστώ λίγο και μετά βλέπω τι θα κάνω».

«Αν θες, μπορώ να μιλήσω στο λογιστή, που συνεργάζεται με το γραφείο μας. Ξέρω ότι χρειάζεται ικανά στελέχη και εσύ σίγουρα είσαι».

«Όταν έρθει εκείνη η στιγμή, θα το συζητήσουμε», απάντησε αόριστα για ακόμη μια φορά. Δεν της άρεσε που αναγκάζοταν να συνεχίζει να λέει το ένα ψέμα μετά το άλλο. «Έχεις κρατήσει επαφές με παιδιά από τα παλιά;» τον ρώτησε, για να κατευθύνει τη συζήτηση μακριά από προσωπικές αποκαλύψεις.

«Με πολύ λίγα, δηλαδή σχεδόν με κανέναν. Ξέρεις, είναι δύσκολο! Ο καθένας έχει τις δουλειές του, τις υποχρεώσεις του, αλλάζουμε κιόλας μεγαλώνοντας. Μετά τον στρατό προσπάθησα να επικοινωνήσω με κάποιους, αλλά όλοι μου έδιναν την εντύπωση ότι ήθελαν να αποτινάξουν από πάνω τους το παρελθόν. Το καταλαβαίνω βέβαια, γιατί ήταν δύσκολο να βρουν δουλειά και οι εργοδότες δεν θέλουν άτομα, που θα τους προκαλούν προβλήματα. Άλλοι πάλι άνοιξαν δικά τους γραφεία, έκαναν δικές τους δουλειές και έγιναν πιο σκληροί εργοδότες και από τους πιο φανατικούς καπιταλιστές».

«Άγγελε, καταλαβαίνω αυτό που λες και την απογοήτευσή σου ίσως. Πέρα όμως από τη σφαίρα των ιδεών υπάρχει και μια άλλη πραγματικότητα. Πιο σκληρή μερικές φορές είναι η ανάγκη για επιβίωση. Μέσα στην αγορά, ως επαγγελματίας, δυστυχώς, μπορείς να επιβιώσεις μόνο με τους όρους της, που και πάλι δυστυχώς είναι πολύ σκληροί. Μιλούσε και για τον εαυτό της, το αντιμετώπιζε καθημερινά στη δουλειά της».

«Συμφωνώ, αλλά με φοβίζουν οι ακρότητες πάντα».

«Τώρα όμως η κατάσταση στην Ελλάδα είναι πολύ καλύτερη, έτσι δεν είναι; Αποκαταστάθηκε η Δημοκρατία, έγινε δημοψήφισμα, καταργήθηκε η βασιλεία, αναγνωρίστηκε το Κ.Κ.Ε, όλα αυτά είναι θετικά δείγματα μιας δημοκρατικής χώρας».

«Γιατί μιλάς για την Ελλάδα, σαν να είναι τρίτη χώρα και εσύ να ζεις κάπου αλλού;» Η Μυρτώ δαγκώθηκε με την γκάφα που είχε κάνει.

«Μιλάω έτσι, για να δώσω έμφαση στις αλλαγές, που έχουν γίνει», τα μπάλωσε και έπεισε εύκολα τον ανυποψίαστο Άγγελο.

«Φαινομενικά, τα πράγματα είναι όπως τα λες. Στην πραγματικότητα όμως, συνεχίζουμε να είμαστε μία πελατειακή κοινωνία, που βασίζεται στις γνωριμίες και τις διασυνδέσεις. Ξέρεις τι έχω καταλάβει μέσα από την δουλειά μου και την επαφή μου με τον κόσμο και τις υπηρεσίες; Άλλοι είναι απρόθυμοι να υπακούσουν το νόμο και άλλοι να τον εφαρμόσουν. Υπάρχουν μηχανισμοί υπόγειοι, που κινούν τα πάντα, σε ένα κράτος που μονίμως πασχίζει να βρει την ταυτότητά του, να ορθοποδήσει οικονομικά ανάμεσα σε κομματικούς διχασμούς και διενέξεις».

«Έχεις δίκιο, αλλά θέλω να είμαι πιο αισιόδοξη από εσένα ότι θα έρθουν καλύτερες μέρες. Αλήθεια τι γνώμη έχεις γι' αυτήν την υστερία κατά της εισόδου της χώρας στην Ε.Ο.Κ; Για το Ν.Α.Τ.Ο, το καταλαβαίνω, είναι αμυντική συμμαχία να υπάρχουν αντιρρήσεις, αλλά για την Ε.Ο.Κ...»

«Θεωρώ, καταρχάς ότι δεν μπορούμε να αποφύγουμε την εισοδό μας σε αυτή. Άλλωστε πολιτικά ανήκουμε στη λεγόμενη Δυτική Ευρώπη και όχι στην ανατολική. Καλώς ή κακώς εκεί είναι τα συμφέροντά μας. Η ιδέα, από την άλλη, μιας ενωμένης και μεγάλης Ευρώπης δε με βρίσκει αντίθετο αρκεί να είναι προς όφελος των λαών, να προάγει τη δημοκρατία, την ισότητα και την αδελφικότητα μεταξύ τους. Θα ήταν πολύ τολμηρό να μπορούσαμε να φανταστούμε μια ταυτότητα ευρωπαϊκή, υπερεθνική, που να περιλαμβάνει όλους τους λαούς, σεβόμενη τις διαφορές και αναδεικνύοντας τις

ομοιότητες. Αν όμως καταλήξει να είναι απλώς μία οικονομική ένωση με διευκολύνσεις προς το κεφάλαιο, με βρίσκει αντίθετο».

«Θεωρώ ότι είναι πιο πιθανό να καταλήξει σε οικονομική κοινότητα, γιατί είναι δύσκολο τόσα κράτη ανόμοια μεταξύ τους και να συνεννοηθούν και να χαράξουν ενιαία πολιτική. Οι όροι της αγοράς είναι πάντα πιο συμβατοί και κοινοί».

Απορροφημένοι από τη συζήτηση, είχαν τελειώσει το φαγητό τους. Πλήρως ο Άγγελος το λογαριασμό, χωρίς φυσικά να δεχτεί χρήματα από τη Μυρτώ.

«Κάποια στερεότυπα δεν αλλάζουν», του είπε δυσαρεστημένη, «όπως το ότι πρέπει πάντα να πληρώνει ο άντρας».

«Καλά, μη θυμώνεις, θα τα βρούμε την επόμενη φορά. Θες να γυρίσουμε ή να περπατήσουμε λίγο; Να χωνέψουμε κιόλας, γιατί εγώ παράφραγα», αυτοαξιολογήθηκε.

«Και εγώ θα ήθελα λίγο να περπατήσουμε».

Πήγαιναν δίπλα-δίπλα κατά μήκος του δρόμου, στο μικρό λιμάνι της Αρχαίας Επιδαύρου. Αισθάνονταν, σαν να ήταν ζευγάρι, χωρίς να είναι, τόσο κοντά και τόσο μακριά συνάμα. Ένα ελαφρύ αεράκι πάγωνε συχνά τα πρόσωπά τους, που έκαιγαν, και την ίδια στιγμή ανατρίχιαζε το κορμί τους.

«Νομίζω ότι κρυώνεις, θες να σου δώσω το μπουφάν μου;» τη ρώτησε ευγενικά.

«Όχι δεν χρειάζεται...», αλλά πριν προλάβει να τελειώσει την απάντηση, της το τοποθέτησε στην πλάτη της. Το έστρωσε απαλά πάνω στους ώμους της, σχεδόν χαϊδεύοντας την και έβγαλε τα μαλλιά της απ'έξω, καθώς είχαν εγκλωβιστεί κάτω απ'το γιανιά. Είναι κρίμα τόσο ωραία μαλλιά να είναι σκεπασμένα.

Η Μυρτώ δεν είπε τίποτα. Είχε μουνιάσει, καθώς ένιωθε τις νήσεις του πάνω της και δεν ήξερε πώς να αντιδράσει. Ήταν τόσο απαλές και επιδέξιες, που ήταν σαν να έδιωχναν το βάρος πάνω από το κορμί της. Για άλλη μια φορά αναθεμάτιζε την τύχη της, γιατί όλα αυτά να μην έχουν συμβεί σε κάποια άλλη στιγμή; Ο Άγγελος

κατάλαβε την αμηχανία της και αποτραβήχτηκε. Είχε καταφέρει όμως αυτό που ήθελε, να της μεταδώσει λίγο από τα αισθήματά του και να την ταράξει. Και δεν μπορεί, σίγουρα και αυτή το είχε αντιληφθεί, ήταν πρόδηλο στην αντίδρασή της. Θα προχωρούσε σιγά-σιγά, για να μην τρομάξει. Αν και κατά βάθος, ήθελε να την αρπάξει στη μέση του δρόμου, να την αγκαλιάσει και να την φιλήσει. Θα περίμενε όμως, είχε όλο τον καιρό μπροστά του.

«Πρέπει να πηγαίνουμε, είναι αργά», τον επανέφερε στην πραγματικότητα η Μυρτώ.

«Έχεις δίκιο είναι αργά. Αύριο τι θα κάνεις; Θες να συναντηθούμε;»

«Θα δούμε», απάντησε η Μυρτώ χωρίς να του αφήσει περιθώρια. Ήθελε λίγο να επεξεργαστεί όλα αυτά, που της συνέβαιναν. Άλλωστε δεν είχε αποφασίσει, μέχρι ποιο σημείο ήθελε να προχωρήσει με τον Άγγελο. Είχε αρχίσει και καταλάβαινε ότι αργά ή γρήγορα θα ζητούσε κάτι παραπάνω. Έπρεπε να δώσει λύση.

Αποφάσισε εκείνο το βράδυ ότι από την στιγμή που δεν είχε ξεκαθαρίσει με τον Άρη, δεν θα ήταν σωστό να δίνει ελπίδες στον Άγγελο. Θα συνέχιζε την καθημερινότητα, όπως ήταν εδώ και κάμποσες μέρες και θα ξεχνούσε αυτό το διάλειμμα. Θα τον απέφευγε συστηματικά και έτσι αυτός κάποια στιγμή θα απογοητευόταν. Αν κάποια στιγμή δυσκόλευαν τα πράγματα, θα γύρναγε στην Αμερική. Βέβαια ούτε και αυτό ήταν η καλύτερη λύση, γιατί η σχέση της με τον Άρη ήταν σε εκκρεμότητα, αλλά ήταν η πιο ανώδυνη στη συγκεκριμένη στιγμή.

Έτσι, άλλαξε ώρα και διαδρομή, που έκανε τη βόλτα της. Ο Άγγελος μάταια περίμενε δύο απογεύματα να περάσει από το συνηθισμένο σημείο. Τη δικαιολόγησε την πρώτη, τη δεύτερη, την τρίτη όμως δεν έμεινε άπραγος, αποφάσισε να περάσει από το σπίτι της. Είδε φως και κατάλαβε ότι ήταν μέσα. Προβληματίστηκε για λίγο και μετά πήρε την απόφαση να της χτυπήσει την πόρτα. Θα δικαιολογούσε τον εαυτό του, ότι είχε να την δει μέρες και ανησύχησε. Ήταν και μόνη της, το έκανε αποκλειστικά από ενδια-

φέρουν. Όταν άνοιξε την πόρτα και τον είδε μπροστά της, τα έχασε, δεν ήξερε τι να κάνει.

«Είσαι καλά; Είχα μέρες να σε δω και ανησύχησα. Γι' αυτό πέρασα, να δω αν χρειάζεσαι κάτι, επειδή είσαι και μόνη σου, από ενδιαφέρον, καταλαβαίνεις».

«Ευχαριστώ πολύ και πάλι για το ενδιαφέρον σου, αλλά είμαι μια χαρά. Απλώς, είχα κάποιες δουλειές και δεν πολυβγήκα αυτές τις μέρες».

«Να πηγαίνω τότε, να μην σε ενοχλώ, αφού είσαι και καλά», είπε διστακτικά και έκανε να φύγει. Η Μυρτώ το θεώρησε αγένεια, έτσι όπως ήρθαν τα πράγματα, να μην τον προσκαλέσει στο σπίτι.

«Πέρασε, αν θες, να κουβεντιάσουμε, μιας και ήρθες». Πριν προλάβει να τελειώσει την πρότασή της, ο Άγγελος καθόταν κιόλας στο τραπεζάκι στην αυλή του σπιτιού.

«Έναν ελληνικό μέτριο θα τον έπινα ευχαρίστως».

«Πάω να φτιάξω, να πιούμε και οι δύο. Τι θα κάνω με αυτόν που μου'τυχε;» μουρμούρισε κατευθυνόμενη προς την κουζίνα. «Δεν με αφήνει στην ησυχία μου!»

Παρά την αρχική της αντίδραση, το απόγευμα πέρασε ευχάριστα και τελικά κανόνισαν την άλλη μέρα να πάνε μαζί για μπάνιο, μια και η ζέστη είχε γίνει αφόρητη εκείνες τις μέρες. Φεύγοντας ο Άγγελος χτύπησε το τηλέφωνο, ήταν ο Άρης στην άλλη γραμμή του τηλεφώνου. Η φωνή του την προσγείωσε ανώμαλα:

«Μυρτούλα, τι κάνεις; Προσπαθώ μέρες να σε βρω να μιλήσουμε. Αν δεν ήξερα ότι δεν υπάρχει ψυχή τέτοια εποχή στο νησί, θα υποψιαζόμουνά ότι κάτι συμβαίνει!»

«Τι είναι αυτά που λες τώρα; Απλώς βγαίνω βόλτα με το ποδήλατο και ξεχνιέμαι, αυτό είναι όλο. Εσύ τι κάνεις, πώς πάει η δουλειά;»

«Τα ίδια και τα ίδια, κούραση και τίποτε άλλο. Έχεις αρχίσει να μου λείπεις πολύ. Μήπως να το σκεφτείς καλύτερα και να επιστρέφεις νωρίτερα; Δεν αντέχω να περιμένω, να σε δω μέχρι τις

διακοπές του καλοκαιριού, ο χρόνος μου φαίνεται ατελείωτος».

«Εξαργτάται το πώς θα γυρίσω, με ποιες προϋποθέσεις. Αν θυμάσαι, δεν έφυγα απλώς, για να κάνω διακοπές. Είχαν προκύψει κάποια προβλήματα μεταξύ μας. Αν αυτά δεν λυθούν, πώς θα γυρίσω;»

«Δε σου έχει περάσει ακόμα;» την πείραζε ο Άρης. Αυτή η απάντησή του όμως την εννεύρισε πάρα πολύ.

«Αυτό ακριβώς είναι και το πρόβλημά μας, ότι απλοποιείς τα πάντα. Έφυγα, γιατί είχαμε φτάσει σε αδιέξοδο και ήθελα να μας δώσω μία ευκαιρία να ξανασκιεφτούμε κάποια πράγματα. Για σένα όμως, απ'ότι καταλαβαίνω δεν υφίσταται πρόβλημα, άρα και λύση. Κατά βάθος μπορεί να με θεωρείς πεισματάρη και υπερβολική, που έφυγα από καπρίτσιο. Σε παρακαλώ πολύ, για μία και μοναδική φορά στη ζωή σου, προσπάθησε να μπεις στη θέση του άλλου. Και για να είμαι πιο ξεκάθαρη, η απόλυτη συμπεριφορά σου ήταν αυτή που με έκανε να φύγω. Αν αυτό δεν διορθωθεί, θα είναι δύσκολο να επιστρέψω, σχεδόν αδύνατο».

«Όπως νομίζεις!» της απάντησε κοφτά. «Θα τα ξαναπούμε. Καληνύχτα».

«Καληνύχτα...»

Έκλεισαν και οι δύο το τηλέφωνο και η συζήτηση, που είχαν, τους είχε αφήσει μία πίκρα. Ο Άρης για άλλη μια φορά αναρωτιόταν τι είχε κάνει λάθος. Η αλήθεια είναι ότι προσπαθούσε να καταλάβει αυτά που του έλεγε η γυναίκα του, αλλά δεν καταλάβαινε τι έπρεπε να διορθώσει. Όλη του τη ζωή είχε μάθει να είναι ο απόλυτος κυρίαρχος. Ήταν εγωκεντρικός ως άνθρωπος. Έτσι, δύσκολα μπορούσε να μπει στη λογική του να μοιραστεί πράγματα ή να αποφασίσει από κοινού. Θεωρούσε ότι πάντα αποφάσιζε και έπραττε για το καλό και των δύο. Άλλωστε, οι πραγματικές του προθέσεις ήταν αυτές. Η Μυρτώ όμως το εισέπραττε αλλιώς.

Ήταν και πάλι απογοητευμένη. Όταν μιλούσε στον άντρα της, ήταν σαν να μιλούσε σε τοίχο. Το λάθος που έκανε από την πλευρά της ήταν ότι θεωρούσε ότι ο Άρης την υποτιμούσε και την

περιορίζε με την συμπεριφορά του, ότι μερικές φορές την έπνιγε. Δεν καταλάβαινε ότι απλώς την αγαπούσε και ήταν υπερπροστατευτικός. Είχαν πέσει και οι δύο σε ένα φαύλο κύκλο, όπου ο ένας παρερμήνευε τη συμπεριφορά του άλλου και λύση δεν βρισκόταν.

Από την άλλη ήταν και ο Άγγελος, που είχε παρουσιαστεί τόσο απρόσμενα μπροστά της. Η σύγκριση μεταξύ των δύο ήταν αναπόφευκτη, όπως δεδομένο ήταν ότι υπερτερούσε ο δεύτερος. Η ευγενική φυσιογνωμία του, η δύναμη του χαρακτήρα του, που πήγαζε μέσα από μία απίστευτη πραότητα, δημιουργούσαν αίσθημα σιγουριάς και ασφάλειας, χωρίς όμως την πίεση και την υπερένταση που προκαλούσε η συμπεριφορά του Άρη. Η Μυρτώ για πρώτη φορά μετά από καιρό ήταν ήρεμη και χαλαρή.

Σε αντίθεση με τον Άρη, που έβλεπε τη Μυρτώ να απομακρύνεται. Δεν θα το άφηνε αυτό έτσι, θα της έδινε άλλο λίγο χρόνο να ηρεμήσει και μετά το θέμα θα λυνόταν, οριστικά και για πάντα! Έκλεισε την πόρτα νευριασμένος και πήγε στο γνωστό μπαρ να βρει τον Άλφρεντ, να κουβεντιάσει. Αυτός έλειπε ήταν όμως εκεί η νοσοκόμα από το χειρουργείο. Δεν την πρόσεξε καν. Αυτή όμως τον είδε και κατάλαβε ότι ήταν χάλια. Επίσης, είχε μάθει ότι η γυναίκα του έλειπε σε ταξίδι στην Ελλάδα. Δεν έχασε ευκαιρία και τον πλησίασε:

«Η μοναξιά δεν είναι καλή συντροφιά στο ποτό, θα με κεράσεις ένα;»

Και πριν προλάβει να ακούσει την απάντηση του Άρη, είχε δώσει κιόλας την παραγγελία. Την κοίταξε χωρίς να πει τίποτα, άλλωστε δεν θα μπορούσε να τον κάνει να αισθανθεί χειρότερα. Ήπие το πρώτο, μετά το δεύτερο και μετά το τρίτο ποτό. Ο Άρης είχε αρχίσει να ζαλίζεται, αυτή όμως ήταν νηφάλια.

«Θέλεις να πάμε σπίτι μου;» του είπε. «Στην κατάσταση σου δεν μπορείς να επιστρέψεις μόνος σου».

«Γιατί, μια χαρά είμαι, δεν με βλέπεις;»

«Δεν είσαι ακριβώς μια χαρά, είσαι λίγο ζαλισμένος από το ποτό. Και δεν είναι σωστό να μείνεις μόνος», του είπε και τον χτύπησε

στο ευαίσθητο σημείο. «Χρειάζεσαι κάποια να σε φροντίσει» και τόλμησε δειλά και συνάμα πρόστυχα να ακουμπήσει το χέρι της πάνω στο πρόσωπό του και να το χώσει απαλά μέσα στα μαλλιά του. Ο Άρης, όταν αισθάνθηκε το χέρι της πάνω του, για λίγο σάστισε και κατόπιν τινάχτηκε βίαια πίσω, κάνοντας το χέρι της να πέσει απότομα. Δεν του άρεσε καθόλου αυτή η κίνησή της. Ζήτησε το λογαριασμό, πλήρωσε και έφυγε χωρίς πολλές κουβέντες και χωρίς να αφήσει κανένα περιθώριο στην κοπέλα.

«Εγώ πρέπει να φύγω, το ποτό στο κέρασα».

Η μέρα ήταν υπερβολικά ζεστή και ο Άγγελος σκέφτηκε εκείνο το απόγευμα να περάσει από το σπίτι της Μυρτώ και να της προτείνει να πάνε για μπάνιο. Την βρήκε να κάθεται στην αυλή και να διαβάζει.

«Έχω να σου κάνω μια πρόταση, πάμε για μπάνιο; Νομίζω ότι είναι η ιδανική μέρα για το πρώτο μας μπάνιο. Η μέρα είναι ζεστή, δεν φυσάει ούτε ένα τόσο μικρό αεράκι. Η θάλασσα είναι τόσο γαλήνια, πότε θα μας δοθεί μια τέτοια ευκαιρία;»

«Και αν είναι παγωμένη;» δίστασε η Μυρτώ.

«Αποκλείεται, αλλά και αν είναι, θα σε ζεστάνω εγώ».

Η Μυρτώ, που προσχηματικά μόνο φάνηκε να διστάζει, χωρίς δεύτερη σκέψη πήγε να ετοιμαστεί. Η καρδιά της χτυπούσε, σαν έφηβης που θα έβγαине το πρώτο ραντεβού της. Ο Άγγελος είχε πάρει τη μεγάλη απόφαση να της μιλήσει για τα αισθήματά του. Ήταν ενήλικες και οι δύο, ώριμοι, δεν υπήρχε λόγος για υπεκφυγές και καθυστερήσεις. Θα της μιλούσε και ήταν σίγουρος ότι η ανταπόκρισή της σε αυτό θα ήταν θετική. Το είχε καταλάβει στο βλέμμα της, στο τόνο της φωνής της, ότι δεν της ήταν αδιάφορος.

Σίγουρα της άρεσε, βέβαια είχε καταλάβει ότι ήταν και λίγο διαστακτική. Το εξηγούσε όμως, επειδή δεν είχε ανοιχτεί και αυτός και ίσως η Μυρτώ ως κοπέλα να ήταν επιφυλακτική, για να μην εκτεθεί. Το μυαλό του δεν πήγαινε στην αλήθεια, και πώς να πάει άλλωστε; Αποτελούσε σενάριο επιστημονικής φαντασίας η Μυρτώ να είναι παντρεμένη στην Νέα Υόρκη με τον Άρη Γεράνη και ο γάμος τους να περνάει κρίση.

Όταν έφτασαν στην παραλία, έναν μικρό κολπίσκο απομονωμένο, η Μυρτώ έβγαλε τα ρούχα της και έμεινε με το μαγιό. Το μπικίνι άφηνε το κορμί της εκτεθειμένο στα μάτια, σκεπάζοντας αρμονικά τα σημεία του σώματος μέχρι εκεί που πρέπει, ώστε να μη γίνεται ούτε υπερβολικό ούτε αποκαλυπτικό. Έβγαλε τα ρούχα της, τα δίπλωσε με τάξη, τα τοποθέτησε μέσα στην τσάντα και μετά έστρωσε την πετσέτα. Ο Άγγελος την παρακολουθούσε να κάνει όλα αυτά και παρατηρούσε τους μυς του κορμιού της να κινούνται, να σκύβει, να σηκώνεται, να τεντώνεται. Αυτό που έβλεπε του άρεσε παρά πολύ. Μία γυναίκα με μεσογειακά χαρακτηριστικά στο πρόσωπο και ένα σώμα καλοσχηματισμένο, θηλυκό και ένα δέρμα που λαμποκοπούσε στο φως του ήλιου. Ήταν πάνω απ' όλα άντρας και για τον άντρα στην επιλογή της γυναίκας καθοριστικό ρόλο παίζει η εικόνα. Η εικόνα αυτή, εκείνη τη δεδομένη στιγμή στην παραλία, θα έμενε για πάντα χαραγμένη στη σκέψη του και στην καρδιά του.

«Τι θα γίνει, θα κολυμπήσουμε ή άδικα με έφερες ως εδώ;» τον συνέφερε η Μυρτώ, καθώς τον έβλεπε σαστισμένο.

«Σάστισα με αυτό που βλέπω», ήθελε να της πει, αλλά ντράπηκε.

Το νερό ήταν κρύο. Η τόσο πρόσφατη ζέστη δεν είχε σταθεί αρκετή, για να το ζεστάνει. Καθώς μπήκαν μέχρι τη μέση, άρχισαν να κρυώνουν και αποφάσισαν ότι έπρεπε να το κάνουν μια και έξω. Στην αρχή ανατρίχιασαν από το κρύο, αλλά σιγά-σιγά και με το κολύμπι άρχισαν να ζεσταίνονται, ωσπου στο τέλος είχαν συνηθίσει πλήρως τη θερμοκρασία. Η Μυρτώ είχε φοβερή άνεση στην

κολύμβηση. Βουτούσε μέσα στο νερό, έβγαινε και πάλι στην επιφάνεια, το νερό φάνταζε ο φυσικός της χώρος. Ο Άγγελος χάζευε πώς χαιρόταν σαν παιδί μέσα στο νερό και πώς είχε μεταμορφωθεί από μία εντυπωσιακή και απόμακρη γυναίκα σε μια σιανταλιάρα έφηβη.

Η Μυρτώ χαιρόταν τόσο πολύ τη θάλασσα, που την είχε στερηθεί αρκετό καιρό, μιας και έλειπε στην Αμερική. Στο Λόνγκ Άιλαντ, που πήγαιναν εκδρομή τα σαββατοκύριακα, δεν είχε καν τολμήσει να βουτήξει τα πόδια της στα παγωμένα νερά του Ατλαντικού. Της προξενούσαν φόβο και αποτροπή, έτσι βαθιά και σκούρα που φαίνονταν. «Μα είναι δυνατόν να κολυμπήσω σε μία θάλασσα που δεν φαίνεται ο βυθός;» συνήθιζε να λέει. Είχε περάσει αρκετή ώρα και είχε σχεδόν ξεχάσει την ύπαρξη του Άγγελου δίπλα της, ώσπου ένα άγγιγμα την συνέφερε απότομα. Ήταν αυτός, την είχε πλησιάσει και την έπιασε από την πλάτη, δήθεν για να την βουλιάξει μέσα στο νερό. Εκείνη, όμως, σαν να την διαπέρασε ένα ηλεκτρικό κύμα, πετάχτηκε απότομα έξω.

«Συγγνώμη, δεν ήθελα να σε τρομάξω», απολογήθηκε ο Άγγελος.

«Δεν φταις εσύ. Εγώ είχα αφαιρεθεί, με είχε συνεπάρει το νερό. Πραγματικά, μου είχε λείψει πολύ η θάλασσα!»

«Γιατί, από τότε έχεις να κάνεις μπάνιο στη θάλασσα;»

«Από την περασμένη χρονιά, αλλά μου έχει λείψει. Λόγω υποχρεώσεων δεν έκανα και πολλά», δικαιολογήθηκε όπως-όπως με αυτό που της είχε ξεφύγει. Αισθανόταν άσχημα, που συνέχιζε ένα ψέμα. Κάποια στιγμή θα αποκαλυπτόταν και θα ήταν δύσκολο να δικαιολογήσει τον εαυτό της.

«Δε φαντάστηκα ότι είσαι τόσο παθιασμένη με τη θάλασσα».

«Μου άρεσε πραγματικά πάρα πολύ, από παιδί. Νιώθω μια απεριόριστη ελευθερία μέσα στο νερό. Το κορμί μου είναι πιο ανάλαφρο, πιο ευέλικτο, νιώθω σα να πετάω. Ενώ έξω από αυτό, καθώς περπατάω, αισθάνομαι το σώμα βαρύ, δεμένο πάνω στη

γη. Και έπειτα είναι ο ορίζοντας, το μάτι δεν σταματάει πουθενά. Όσο υπάρχει ορατότητα, η εικόνα επεκτείνεται μέχρι το σημείο που η θάλασσα συναντά τον ουρανό, στο βάθος τού ορίζοντα και γίνονται ένα. Παρ'όλα αυτά ξέρεις όμως ότι υπάρχει συνέχεια και μετά το τέλος, και αυτό είναι πολύ σημαντικό».

«Εσύ έχεις δώσει μια άλλη διάσταση στη θάλασσα, το έχεις προχωρήσει πολύ παραπέρα. Εμένα μου αρκεί ένα γεγονός, μία εικόνα να μου δημιουργεί συναισθήματα· δεν το πολυπαιδεύω όμως. Από αυτά που είπες, ξέρεις τι κατάλαβα; Ότι είσαι άνθρωπος που δεν του αρέσουν τα όρια και οι περιορισμοί».

«Ισως, σε ένα καθαρά θεωρητικό επίπεδο. Στην πραγματική ζωή όμως αυτό είναι ανέφικτο. Άλλωστε τα όρια και οι περιορισμοί είναι απαραίτητοι, για να συνυπάρξουμε σε μια σχέση, στη δουλειά. Δεν είμαι οπαδός τής απόλυτης αναρχίας. Εκεί όμως που δε βάζω πραγματικά όρια είναι η σιέφη, η δημιουργικότητα, η φαντασία και τα αισθήματα».

«Κρίμα, που έγινες οικονομολόγος και όχι καλλιτέχνης!»

«Βρίσκεις; Και τι άλλο θα μπορούσα δηλαδή να είμαι;» τον ρώτησε φανερά ιολακειυμένη.

«Ας πούμε, συγγραφέας ή ποιήτρια, ο λόγος σου είναι λυρικός. Πώς και δεν έχεις σκεφτεί να γράφεις κάτι;»

«Είμαι τεμπέλα, δεν θέλω να γράφω τίποτα. Σκέφτομαι κάποια πράγματα, τα λέω και μετά χάνονται. Λόγια που σιορπίζονται στον αέρα είναι, μη δίνεις σημασία».

Πώς μπορούσε να μη δίνει σημασία; Είχε λατρεύει τα πάντα πάνω της, το περπάτημά της, τη φωνή της, τα λόγια της. Τη λάτρευε, δεν ήταν ερωτευμένος, δεν την αγαπούσε, δεν την ποθούσε, τη λάτρευε με ένα τρόπο δογματικό και απόλυτο, όπως ο πιστός το θεό του. Αλλά πώς να της έδειχνε αυτή τη λατρεία; Θα μπορούσε να κάνει τα πάντα μαζί της, να φύγουν, να εξαφανιστούν, αρκεί να μπορούσαν να ζήσουν μαζί. Δεν τον ένοιαζε τίποτα πια. Αυτή η γυναίκα τού αρκούσε, αρκεί να την είχε δίπλα του για μια ζωή. Η

Μυρτώ από την άλλη ένιωθε αυτή τη διαφορετικότητα στα συναισθήματά του. Ήταν και η βασιική διαφορά του από τον Άρη. Ο Άρης την αγαπούσε, όπως ήθελε αυτός, ενώ ο Άγγελος την ήθελε γι' αυτό που πραγματικά ήταν.

«Τι θα γίνει, θα βρούμε και λίγο έξω; Έχω αρχίσει να κρυώνω», παραπονέθηκε ο Άγγελος. Εδώ που τα λέμε είχε απελπιστεί, μέσα στο νερό είχε σταθεί αδύνατο να την πλησιάσει. Πίστευε ότι έξω από αυτό μπορεί να είχε καλύτερη τύχη.

«Έχεις δίκιο, αρκετά σε ταλαιπώρησα σήμερα».

Βγήκαν και ξάπλωσαν στην άμμο, ο ένας δίπλα στον άλλο, τόσο απλά, σαν να ήταν ζευγάρι από καιρό. Οι ψυχές τους είχαν ταυτιστεί, γνωρίζονταν τόσο λίγο, είχαν μιλήσει επίσης λίγο, υπήρχε όμως κάτι που τους ένωνε. Και ο χρόνος είχε χαθεί, δεν υπήρχε το πριν, το μετά, μόνο το τώρα. Το μυαλό είχε αδειάσει από κάθε σκέψη και η καρδιά είχε πλημμυρίσει από χαρά. Η Μυρτώ ήταν ξαπλωμένη, οι σταγόνες νερού κυλούσαν στο σώμα της και ο ήλιος τις εξαφάνιζε, πριν προλάβουν να ολοκληρώσουν τη διαδρομή τους. Είχε κλείσει τα μάτια της και απολάμβανε πάνω της τη ζεστασιά του ήλιου, ενώ ο Άγγελος βασανιζόταν για το πότε είναι η πιο κατάλληλη στιγμή να της μιλήσει...

«Μυρτώ;»

«Μμμμ», μουρμούρισε, χωρίς να ανοίξει τα μάτια της και χωρίς να θέλει να ταράξει τη γαλήνη της.

«Ξέρεις Μυρτώ», πήρε φόρα, «βασανίζομαι πολύ τις τελευταίες μέρες».

«Αλήθεια, γιατί;» αναρωτήθηκε μισανοίγοντας τα μάτια της. Αυτή η αδιαφορία της, τον τρέλαινε, δεν μπορεί να μην καταλάβαινε τι ήθελε να της πει.

«Μυρτώ βασανίζομαι τις τελευταίες μέρες που σε συνάντησα, γιατί είναι πολλά αυτά που θέλω να σου πω. Η Μυρτώ τότε με μάτια ορθάνοιχτα γύρισε και ξάπλωσε στο πλάι, για να μπορεί να τον βλέπει καλύτερα, και ακουμπώντας τον απαλά στην παλάμη

τού είπε:

«Δε θέλω να στεναχωριέσαι, είμαι όλη αυτιά, να σε ακούσω. Στη φωνή της διέκρινες μια αυθάδεια, που δεν την ήθελε, προέκυψε αυθόρμητα. Της τη δημιουργούσε η υπεροφία τού θύτη, που ένιωθε ότι το θύμα είχε υποκύψει και ήταν έτοιμο να παραδοθεί. Ο Άγγελος καταλάβαινε ότι αυτή είχε το πάνω χέρι, αλλά δεν τον ένοιαζε, αρκεί να τον ήθελε.

«Μυρτώ, δεν είναι η πρώτη φορά που σε είδα εδώ, τώρα σε αυτή την μικρή παραθαλάσσια πόλη. Σε θυμάμαι από τα φοιτητικά μας χρόνια, σε πάρτι φίλων, που σε συναντούσα, στις συνελεύσεις, που γίνονταν στα αμφιθέατρα στο πανεπιστήμιο. Η τελευταία δε φορά που σε είδα ήταν στη θεατρική παράσταση «Το μεγάλο μας τσίρκο» εκεί με συνέλαβε η ασφάλεια. Ήσουν απ'ό τι θυμάμαι με έναν νεαρό και μία κοπέλα, που εκείνη την εποχή κάνατε πολύ παρέα. Δεν σε είχα προσέξει. Απλώς μου άρεσες και πάρα πολύ μάλιστα, αλλά η εμπλοκή μου εκείνη την εποχή με τον αγώνα κατά της χούντας, δεν μου επέτρεπε να σε πλησιάσω. Είχα δει τι είχαν πάθει άλλες κοπέλες, που είχαν συλληφθεί, είτε γιατί είχαν δράσει κατά της χούντας, είτε γιατί απλά σχετίζονταν με κάποιους από εμάς. Δεν ήθελα λοιπόν για κανένα λόγο και ποτέ να υποφέρει μια κοπέλα εξαιτίας μου. Έτσι, δεν σε πλησίασα ποτέ. Από εκείνη τη βραδιά βέβαια στο θέατρο δεν σε ξαναείδα, έχασα τα ίχνη σου. Όταν όμως πριν από λίγες μέρες σε είδα να περνάς με το ποδήλατο, τρελάθηκα. Στην αρχή σε είδα ξαφνικά και δεν συνειδητοποίησα αμέσως ούτε ποια ήσουν ούτε από πού σε ήξερα. Σιγά-σιγά όμως ήρθαν στο μυαλό μου συνειρμικά όλες οι εικόνες. Έπειτα αγχώθηκα, αν θα ξαναπερνούσες, αν θα σε ξαναέβλεπα ή αν θα χανόσουν πάλι. Εσύ όμως πέρασες πάλι και πάλι και τότε πήρα την απόφαση να σε ακολουθήσω, ώσπου εκείνη η ανοιξιάτικη μπόρα μού έδωσε την τέλεια ευκαιρία να σου μιλήσω και να γνωριστούμε. Το κυριότερο όμως είναι, ότι αυτό τον λίγο χρόνο που έχουμε περάσει μαζί, αισθάνομαι απλώς ότι μου αρέσεις σαν γυναίκα. Έχεις

στοιχεία ανθρώπου που με γοητεύουν, στοιχεία που είναι αρκετά, για να με κρατήσουν κοντά σου, πέρα από την εικόνα και τα εξωτερικά χαρακτηριστικά. Ειλικρινά, επειδή δεν είμαι καλός στα λόγια, θα ήθελα να είσαι εσύ αυτή, με την οποία θα είμαι μαζί της. Τουλάχιστον να μου δώσεις αυτή την ευκαιρία».

Τα είπε και σώπασε. Η Μυρτώ ανασηκώθηκε, έκατσε καθιστή με λυγισμένα γόνατα. Το κεφάλι της βούιζε με όλα αυτά, που μόλις πριν από λίγο είχε ακούσει. Έμεινε να κοιτά για άλλη μια φορά τον ορίζοντα, που έμοιαζε να τελειώνει, αλλά αυτό ήταν λάθος εντύπωση. Όπως λάθος ήταν και όλα όσα πίστευε για τον Άγγελο μέχρι τότε! Μα είναι δυνατόν να την ήξερε από παλιά και μάλιστα να του άρεσε; Και το πιο παράδοξο, δεν της το είπε ποτέ. Και τώρα, που είχε μάθει την αλήθεια για τα συναισθήματά του, τι; Ποιο το μέλλον; Ο ίδιος μπορεί να ήταν ξεκάθαρος, η δική της ζωή όμως ήταν σε ένα κρίσιμο σημείο, με πολλές επιρροές. Τι απ'όλα αυτά έπρεπε να του πει; Έμεινε αμίλητη και σκεπτική, ενώ ο Άγγελος δεν ήξερε πώς να μεταφράσει τη σιωπή της.

«Λοιπόν, τι έχεις να πεις μετά απ'όλα αυτά που άκουσες; Η σιωπή σου με φοβίζει ή μήπως πρέπει να με φοβίζει περισσότερο αυτό που θα ακούσω;»

«Και τι ακριβώς θες να ακούσεις;» Η φωνή της ήταν ψυχρή και κοφτή σε σημείο, που τον έκανε να παγώσει.

«Δε θέλω να ακούσω τίποτα περισσότερο και τίποτα λιγότερο από αυτό που αισθάνεσαι αληθινά για μένα!»

«Η απάντησή μου ίσως είναι διαφορετική από αυτό που αισθάνομαι».

«Δε σε καταλαβαίνω! Γιατί πρέπει να απαντήσεις κάτι διαφορετικό από αυτό που αισθάνεσαι; Δεν αντέχω άλλο τα αινίγματα και τις υπεκφυγές».

«Γιατί απλά είμαι παντρεμένη...». Πώς μπόρεσε και το ξεστόμιζε, ούτε η ίδια δεν το κατάλαβε. Ίσως η ειλικρίνεια και η αγνότητα του Άγγελου την έκαναν να μην θέλει να του κρυφτεί άλλο. Όταν

ο άλλος σου ανοίγει έτσι την ψυχή του, εσύ δεν έχεις το δικαίωμα να μην το σεβαστείς. Ο Άγγελος, από την άλλη, ήταν το μόνο που δεν περίμενε να ακούσει. Για λίγα λεπτά δεν μπορούσε να συνέλθει, έπειτα όμως ξέσπασε μανιασμένα:

«Πώς μπόρεσες και μου έκρυψες κάτι τόσο σοβαρό; Όλες αυτές τις μέρες πώς με περιπαίζεις έτσι; Δεν είναι δυνατόν να μην είχες καταλάβει τα αισθήματά μου. Αυτή η συμπεριφορά είναι στα όρια της παραφροσύνης, με άφηνες να εκτίθεται, ενώ εσύ ήξερες, Είσαι, είσαι... δεν ξέρω τι να πω. Το καλύτερο είναι να φύγω και να σε ξεχάσω για άλλη μια φορά, για δεύτερη φορά μάλιστα. Την πρώτη είχα μια δικαιολογία, ότι δεν σου είχα μιλήσει, ενώ τώρα θα ξέρω ότι με κορόιδεψες και αυτό είναι πιο οδυνηρό».

«Σε παρακαλώ, άκουσέ με και μετά αποφάσισε, εγώ όμως σε άκουσα πρώτα». Του μίλησε με ένα τόνο ήρεμο, σίγουρο και αποφισιστικό, ενώ ταυτόχρονα τον κράτησε σφιχτά από το χέρι. Το άγγιγμά της ήταν αρκετό να διώξει όλο το θυμό, του άρεσε που τον κρατούσε δυνατά, σαν να τον διεκδικούσε και πάλι. Ηρέμησε και κάθισε δίπλα της να την κοιτά όλο αγωνία, περιμένοντας τι θα του πει.

Η Μυρτώ τού είπε τα πάντα: για τον Άρη, τη γνωριμία τους, το γάμο, την Αμερική, εκείνο το βράδυ στο θέατρο, που τον είχε δει και εκείνη. Τέλος, για τα προβλήματα, που την έκαναν να επιστρέψει στην Ελλάδα και για τη ζωή της, που ήταν σε ένα σημείο αβέβαιο. Το πιο σημαντικό όμως απ'όλα ήταν ότι του εξομολογήθηκε τον έρωτα, που ένιωθε και εκείνη για αυτόν. Η μόνη διαφορά τώρα ήταν ότι είχε πάψει από καιρό να είναι η φοιτήτρια, που έφαχνε με λαχτάρα το νεαρό της στα αμφιθέατρα και είχε γίνει η Κυρία Γεράνη. Αυτό έβαζε κάποια όρια και περιορισμούς. Τώρα είχε έρθει η σειρά του Άγγελου να μείνει άφωνος από αυτά που είχε ακούσει. Δεν ήξερε πώς να αντιδράσει. Η κατάσταση που του περιέγραψε η Μυρτώ δικαιολογούσε απόλυτα τη στάση της. Το μυαλό του είχε αρχίσει και ισορροπούσε πάλι. Άλλωστε, πώς

θα ήταν δυνατό αυτή η γυναίκα να του είχε φερθεί άσχημα; Βρισκόταν σε μία κατάσταση έκστασης και παραληρήματος. Δεν τον ένοιαζε τίποτα, ούτε ο άντρας της, όποιος και αν ήταν αυτός, ούτε ο γάμος της, τίποτα, τίποτα! Στην ζωή υπάρχουν στιγμές και εκείνη τη στιγμή ήταν οι δυό τους, κανένας άλλος. Το γεγονός ότι είχε φύγει μακριά από τον Άρη, του έδινε ελπίδες. Ίσως να ήταν αυτός, που θα συμπλήρωνε το κενό που είχε δημιουργηθεί ανάμεσά τους.

«Δε με νοιάζει τίποτα! Τ'ακούς; Τίποτα...», γύρισε την αγκάλιασε και την φίλησε. Όπως τη φίλαγε, την ξάπλωσε απαλά στην άμμο. Το ένα χέρι το είχε περάσει κάτω από τη μέση της και την κρατάγε σφιχτά, με το άλλο στήριζε το κορμί του, ώστε να μην ακουμπήσει πάνω στο δικό της. Το φιλή αυτό ήταν μοναδικό και για τους δυο, είχε περιλάβει όλη την λαχτάρα που κρυβόταν μέσα τους. Είχε φυλακίσει όλα τα αισθήματα, έρωτα, πάθος. Ένιωθαν μια δροσιά να αναδύεται από τα υγρά χείλη τους, που απάλυνε το κάψιμο των κορμιών. Η Μυρτώ είχε παραδοθεί στον νεανικό της έρωτα, όμως η ενοχή σαν βελόνα τσίμπησε την ψυχή της και τα σκόρπισε όλα. Έδιωξε μεμιάς τον Άγγελο από πάνω της, τίναξε τα μαλλιά της προς τα πίσω, συγυρίστηκε και κάθισε αναφοικικισμένη.

«Τι έπαθες;» τη ρώτησε αναστατωμένος, «νόμιζα ότι το ήθελες και εσύ».

«Θεωρώ ότι δεν είναι η κατάλληλη στιγμή απόψε, είμαστε και οι δύο πολύ αναστατωμένοι. Δεν θα ήθελα να κάνουμε κάτι, για το οποίο θα μετανιώσουμε μετά».

«Εγώ δεν έχω τίποτα, για το οποίο θα μετανιώσω, είμαι σίγουρος».

«Εγώ όμως όχι! Και θα ήθελα, σε παρακαλώ, να το σεβαστείς. Είναι καλύτερα να πηγαίνουμε, είναι πολλές οι συγκινήσεις για ένα απόγευμα».

Ο Άγγελος έκανε να την φιλήσει και πάλι, η Μυρτώ όμως έστριψε το πρόσωπό της και τα χείλη του ακούμπησαν το μάγουλό της.

Δεν επέμεινε άλλο, γιατί κατάλαβε ότι δεν υπήρχε πλέον ανταπόκριση. Η Μυρτώ είχε σταματήσει να είναι ευάλωτη, είχε αποκτήσει και πάλι τις αντιστάσεις της. Μάζεψαν τα πράγματά τους, μπήκαν αμίλητοι στο αυτοκίνητο και έφτασαν σπίτι της και, όταν πήγε να ανοίξει την πόρτα του αυτοκινήτου, για να βγει, ο Άγγελος τη ρώτησε:

«Πότε θα σε ξαναδώ;»

«Δεν ξέρω, έγιναν τόσο πολλά μέσα σε μια μέρα, δώσε μου λίγο χρόνο, μη με πιέξεις».

«Θέλω μια υπόσχεση, ότι θα σε ξαναδώ. Μία ελπίδα, μη μου κόψεις κάθε προοπτική!»

«Εντάξει, θα τα ξαναπούμε, καληνύχτα!»

Επέστρεψαν ο καθένας στο σπίτι του και έμειναν να συλλογίζονται αυτά που τους είχαν συμβεί. Πόσο μεπρδεμένα ήταν τα πράγματα. Ενώ έτρεφαν αισθήματα ο ένας για τον άλλον από παλιά, επειδή ποτέ δεν τα ομολόγησαν, τώρα όλα ήταν περίπλοκα και αδιέξοδα. Ο Άγγελος σκεφτόταν πόσο άδικη ήταν η ζωή που, ενώ του έφερνε τη Μυρτώ ξανά μπροστά του, ταυτόχρονα του την στερούσε κιόλας. Η Μυρτώ αναρωτιόταν πόσο διαφορετικά θα ήταν τα πράγματα σήμερα, αν ο Άγγελος τότε είχε τολμήσει και της είχε ανοίξει την καρδιά του. Δεν το έκανε όμως και τώρα να πού είχαν φτάσει, υπέφεραν και οι δύο. Σίγουρα μεγαλύτερες ευθύνες είχε ο Άγγελος, γιατί ποτέ δεν είχε αφήσει ένα περιθώριο, μία ελπίδα στη Μυρτώ, ενώ τώρα έκανε, σαν να μη καταλάβαινε. Η αλήθεια είναι ότι καταλάβαινε και μάλιστα πολύ καλά, απλώς δεν ήθελε να αποδεχτεί την πραγματικότητα. Αυτό που πίστευε ήταν, ότι η Μυρτώ είχε ένα διαλυμένο γάμο. Θα χώριζε και έτσι θα μπορούσαν να είναι μαζί, έτσι και αλλιώς παιδί δεν υπήρχε.

Η Μυρτώ όμως δεν σκεφτόταν έτσι. Δεν ήταν σίγουρη ότι ήθελε να χωρίσει με τον Άρη. Σίγουρα είχαν πολλά προβλήματα μεταξύ τους, ο τρόπος που την προσέγγιζε ήταν διαφορετικός. Αυτό δε σήμαινε απαραίτητα ότι δεν έτρεφε αισθήματα ο ένας για τον άλ-

λον. Υπήρχε και ένας άλλος προβληματισμός, αν ο Άγγελος ήταν απλά ένα νεανικό απωθημένο, που ξεφούσκωνε με τον καιρό. Επίσης, το πώς θα αντιμετώπιζε τον Άγγελο, αν δεν υπήρχαν αυτά τα προβλήματα με τον Άρη. Τελικά η ίδια δεν ήταν σίγουρη για τα συναισθήματά της, φοβόταν μήπως πάρει λάθος απόφαση πάνω στον παρορμητισμό της. Μήπως να τα μάζευε και να έφευγε μέσα στη νύχτα, σαν τον κλέφτη, να μην τον ξανάβλεπε και να ησυχάζε; Ούτε αυτό όμως έκανε. Δεν έφευγε, δεν έμενε. Για άλλη μια φορά ήταν μετέωρη.

Το τηλέφωνο χτυπούσε επίμονα. Ήταν ο Άρης, που προσπαθούσε να τη βρει. Δεν το σήκωνε και ας συνέχιζε να χτυπά πολλές φορές. Δεν ήθελε να μιλήσουν. Και τι να του έλεγε, άλλωστε; Φοβόταν ότι θα καταλάβαινε όλα αυτά, που της είχαν συμβεί, ήταν ήδη πλημμυρισμένη από ενοχές. Μετά από λίγη ώρα το τηλέφωνο σταμάτησε και η Μυρτώ ηρέμησε, έκλεισε τα μάτια της και αποκοιμήθηκε. Ο Άρης όμως, από την άλλη, ήταν πολύ αναστατωμένος. Άραγε η Μυρτώ, γιατί δε σήκωνε το τηλέφωνο; Δεν ήταν σπίτι, δεν ήθελε να του μιλήσει, της είχε συμβεί κάτι; Κανένα από τα παραπάνω ενδεχόμενα δεν του άρεσε. Τότε σκέφτηκε σαν λύση απελπισίας να τηλεφωνήσει στην αδερφή της, τη Δανάη, μήπως αυτή ήξερε κάτι.

Η Δανάη, όπως ήταν φυσικό, ανησύχησε από το προχωρημένο της ώρας και σήκωσε το τηλέφωνο ανάστατη. Είχε δύο αγωνίες: να μην καταλάβουν οι γονείς της τι συμβαίνει και να ηρεμήσει τον Άρη. Τον καθησύχασε, ότι μπορεί να έχουν πρόβλημα οι γραμμές, κάτι πολύ συνηθισμένο, ιδίως για το επαρχιακό δίκτυο. Του υποσχέθηκε ότι το πρωί θα προσπαθούσε να επικοινωνήσει και η ίδια με τη Μυρτώ. Επίσης ότι σε λίγες μέρες θα την επισκεπτόταν. Ο Άρης μπορεί να καθησυχάστηκε, προς το παρόν τουλάχιστον, η Δανάη όμως όχι. Αχ, βρε Μυρτώ, τι να ετοιμάζεις πάλι; Το ένστικτό της δεν τη ξεγελούσε, κάτι δεν πήγαινε καλά, απλώς δεν μπορούσε να φανταστεί τι. Η πραγματικότητα ξεπερνούσε κατά

πολύ τη φαντασία της.

Το επόμενο πρωί βρήκε τη Μυρτώ με τρομερό πονοκέφαλο. Είχε κάνει άσχημο ύπνο. Εικόνες, σκέψεις, διλήμματα, πραγματικότητες και φαντασία είχαν μπλεχτεί όλα μεταξύ τους. Είχε αποφασίσει να μη δει τον Άγγελο για λίγες μέρες, να ηρεμήσει, να καταλαγιάσει μέσα της ο πρώτος ενθουσιασμός. Θα τον απέφυγε με κάθε τρόπο, το πολύ-πολύ να μην έβγαινε από το σπίτι. Ασχολήθηκε με κάποιες δουλειές και ξεκίνησε να διαβάζει ένα βιβλίο, για να ξεχαστεί. Μετά τις πρώτες σελίδες συνειδητοποίησε ότι δεν θυμόταν λέξη απ'όσα είχε διαβάσει, το μυαλό της ήταν αλλού. Είχε μετατρέψει τον εαυτό της σε ηρωίδα τού βιβλίου και τη φανταζόταν σε διάφορες σκηνές. Πίστευε ότι ήταν σε μία τραγική κατάσταση, απο την οποία θα έβγαινε μόνο με μία οριστική λύση, όπως ο θάνατος. Έπειτα φαντάστηκε τον εαυτό της νεκρό, τους αγαπημένους της ανθρώπους να κλαίνε πάνω από το άψυχο σώμα της. Τότε συγκινήθηκε τόσο πολύ, που άρχισε να κλαίει και η ίδια, αναλογιζόμενη τον πόνο όλων αυτών των ανθρώπων. Μάλλον πρέπει να διαβάσω κάτι πιο ευχάριστο, σκέφτηκε. Κατευθύνθηκε προς τη βιβλιοθήκη, δεν της άρεσε τίποτα και τελικά αποφάσισε να ανοίξει το ραδιόφωνο, η μουσική ίσως ήταν πιο χαλαρωτική.

Ο Άγγελος, πιο αισιόδοξος ότι όλα θα έχουν την έκβαση που ήθελε, έφυγε για τη δουλειά του. Εκεί όμως δέχτηκε μια απρόσμενη επίσκεψη, από τον ιδιοκτήτη της εταιρείας, στην οποία εργαζόταν. Του ανακοίνωσε ότι είχε αναλάβει τη κατασκευή ενός μεγάλου οικήματος στο Μαρόκο, για λογαριασμό ενός Έλληνα επιχειρηματία, που ζούσε και εργαζόταν εκεί. Είχαν προκύψει κάποια προβλήματα ως προς την υλοποίηση του σχεδίου κατά την κατασκευή. Ήθελε λοιπόν τον Άγγελο μαζί του, για να προτείνει κάποιες αλλαγές, χωρίς όμως να αλλοιωθεί το ύψος της κατασκευής, το οποίο έπρεπε να είναι απόλυτα ταιριαστό με το τοπικό αρχιτεκτονικό ύφος. Έπρεπε να συνδυαστούν το σύγχρονο με το παραδοσιακό και τη λειτουργικότητα. Στην αρχή αντέδρασε. Δεν

ήθελε με τίποτα να λείψει αυτό το διάστημα, εξαιτίας της Μυρτώς φυσικά. Φοβόταν ότι, αν έφευγε, αυτή μπορεί να εξαφανιζόταν και να την έχανε. Η επιμονή του αφεντικού του όμως ήταν τέτοια, που δεν του άφηνε περιθώρια επιλογής. Άλλωστε, το συγκεκριμένο έργο ήταν σημαντικό για το γραφείο τόσο οικονομικά όσο και για το κύρος του. Έτσι δέχτηκε, μην έχοντας άλλη εναλλακτική.

Το απόγευμα μετά το τέλος της δουλειάς του, πήγε στο σπίτι της Μυρτώς. Δε χτύπησε την εξώπορτα, πέρασε την αυλή και έφτασε στην εσωτερική είσοδο του σπιτιού. Χτύπησε το κουδούνι, μία, δύο, τρεις φορές αλλά ανταπόκριση καμία, κανείς δεν άνοιγε. «Ίσως να μην είναι σπίτι», σκέφτηκε. «Θα περιμένω», αποφάσισε. Έκασε στο τραπεζάκι στην αυλή του σπιτιού. Η Μυρτώ από μέσα τον είδε, ήθελε να τον αποφύγει, αλλά, αν αυτός καθόταν όλο το απόγευμα εκεί, αυτό θα ήταν αδύνατο. Μετά από λίγη ώρα πήρε την μεγάλη απόφαση και βγήκε.

«Δεν το πιστεύω! Τόση ώρα ήσουν μέσα και δεν μου άνοιγες;» τη ρώτησε φανερά ενοχλημένος.

«Δε σε κατάλαβα, γιατί ήμουν στο μπάνιο, αλλιώς τι λόγο είχα να κρύβομαι;» δικαιολογήθηκε αφοπλιστικά.

«Συγγνώμη, για το ακατάλληλο της ώρας, αλλά έπρεπε οπωσδήποτε να σε δω. Ήρθα να σε χαιρετήσω, γιατί το βραδάκι θα φύγω».

«Θα φύγεις και πού θα πας;» τον ρώτησε αιφνιδιασμένη και με ένα κόμπο στη φωνή. Όταν άκουσε ότι θα έφευγε, σκέφτηκε ότι ήταν αυτός που είχε τελικά δώσει λύση στο αδιέξοδο. Έφευγε τόσο γρήγορα, μάλλον τον είχε απογοητεύσει η στάση της.

«Προέκυψε ένα θέμα με τη δουλειά και θα πάω στο Μαρόκο για λίγες μέρες. Στην αρχή της επόμενης εβδομάδας θα έχω επιστρέψει. Απλώς ήθελα να στο πω και πιο πολύ να σε παρακαλέσω να με περιμένεις. Είναι πολλά αυτά που πρέπει να πούμε... Στην αρχή, για να είμαι ειλικρινής, δεν ήθελα να πάω, το αφεντικό μου όμως με πίεσε - για να είμαι ακριβής, ήταν ανένδοτος- και έτσι δέχθηκα».

«Δε βρίσκω το λόγο, γιατί να μην πας!»

«Μυρτώ, μην κάνεις πως δεν καταλαβαίνεις, σε παρακαλώ. Μετά από χθες αισθάνομαι... καταλαβαίνεις... και πιστεύω ότι εσύ θα είσαι σε ακόμα πιο δύσκολη θέση από εμένα, μιας και θα πρέπει να αποφασίσεις. Φοβάμαι λοιπόν μήπως θεωρήσεις το ταξίδι μου σαν μια καλή δικαιολογία και εξαφανιστείς».

«Αν θέλω να φύγω, μπορώ να το κάνω πολύ εύκολα και εδώ να είσαι, δεν μπορείς να με ελέγχεις όλη τη μέρα. Αυτό που δεν καταλαβαίνω όμως είναι ότι πρέπει να αποφασίσω. Δε νομίζω να υπάρχει κάτι που πρέπει να αποφασίσω, ούτε και εσύ μου έχεις δώσει κάποια διωρία». Η φωνή της είχε γίνει κοφτή και απόμακρη, κάνοντας τον Άγγελο να χάσει τα λόγια του για άλλη μια φορά.

«Δεν ήθελα να πω ακριβώς αυτό, αλλά...»

«Πήγαινε το ταξίδι σου με ηρεμία. Λίγες μέρες μακριά θα μας κάνουν καλό, θα σκεφτούμε πιο ψυχραιμα και λογικά».

«Όταν έρθει η λογική, πεθαίνει ο έρωτας...»

«Δηλαδή, ο έρωτας είναι πάντα παράλογος;» είπε και ένα πικραμένο χαμόγελο σχηματίστηκε στα χείλη της. Φοβάμαι ότι έχουμε εμπλακεί και οι δύο σε μία συναισθηματική κατάσταση, που ίσως είναι ψευδαισθήση και βασίζεται αποκλειστικά και μόνο σε ένα απωθημένο του παρελθόντος».

«Για μένα δεν είναι έτσι, και το ξέρεις».

«Αυτό που μπορώ να σου υποσχεθώ είναι ότι θα είμαι εδώ, όταν θα επιστρέψεις».

«Αλήθεια, θα είσαι εδώ;» τη ρώτησε, κοιτώντας τη με ένα βλέμμα όλο αγωνία και ταυτόχρονα ικετεύοντάς την: «Δε θα το αντέξω, αν γυρίσω και έχεις εξαφανιστεί από τη ζωή μου για δεύτερη φορά».

«Αλήθεια σου λέω, εδώ θα είμαι. Άλλωστε υπόσχομαι μόνο ό,τι μπορώ να πραγματοποιήσω!»

Η απάντησή της τον ανακούφισε αλλά συνάμα τον έκανε να ανησυχήσει για το μέλλον. Κατάλαβε από το ύψος της ότι δεν ήθελε να μείνει άλλο. Την χαιρέτησε απλά και φιλικά με μία χειραψία,

μην έχοντας άλλα περιθώρια και έφυγε. Η Μυρτώ ανακουφίστηκε, γιατί για λίγες μέρες θα έβρισκε την πολυπόθητη ηρεμία της. Αυτή για την οποία πάσχιζε τόσο πολύ. Είχε κάνει ένα μεγάλο ταξίδι, είχε φύγει μακριά από τα προβλήματα του γάμου της, μήπως και βρει κάποια λύση, και τώρα είχε προσθέσει και άλλα. Ήταν χαρούμενη όμως και για ένα άλλο λόγο, την Παρασκευή το απόγευμα θα ερχόταν η αδερφή της, η Δανάη. Επιτέλους θα έχει έναν άνθρωπο να πει τα προβλήματά της. Έναν άνθρωπο δικό της, που τον εμπιστευόταν και θα μπορούσε να συμβουλευτεί.

Το ίδιο βράδυ ξαναπήρε τηλέφωνο ο Άρης και απάντησε. Η απουσία του Άγγελου την έκανε να νιώθει πιο άνετα, μίλησαν για λίγο. Είπαν τα τυπικά, τι κάνουν, πώς τα περνούν, σαν να ήταν δύο απλοί γνωστοί, που δεν είχαν να πουν κάτι παραπάνω. Ο Άρης εκνευρίστηκε με τη στάση της, περίμενε κάτι παραπάνω. Είχε αρχίσει και δοκιμαζόταν η υπομονή του. Την άφησε να φύγει, της έδωσε το χρόνο που χρειαζόταν, αυτό όμως πήγαινε πολύ. Όποτε του μιλούσε, του μιλούσε λες και δεν είχαν να πουν τίποτα. Η Μυρτώ έπρεπε να πάρει μια απόφαση. Είχε κουραστεί να την περιμένει. «Την επόμενη φορά που θα έχεις να μου πεις κάτι να με πάρεις εσύ, γιατί εγώ δεν θα σε ξαναπάρω», της είπε νευριασμένα. Εκείνη του απάντησε «όπως νομίζεις» και έκλεισαν το τηλέφωνο. Έτσι απότομα, χωρίς ένα γεια. Ο Άρης καταλάβαινε ότι τα πράγματα πήγαιναν από το κακό στο χειρότερο και θα έπρεπε να πάρει μια πρωτοβουλία, αν δεν ήθελε να δει το γάμο του να διαλύεται. Μπορεί να ήταν εγωιστής αλλά τη Μυρτώ δεν ήθελε να τη χάσει.

Έκλεισε την πόρτα και πήγε για άλλη μια φορά στο στέκι του Άλφρεντ, για να τον συναντήσει, απ'όπου φυσικά δεν έλειπε και ο συνήθης ύποπτος, η νοσοκόμα. Είχε φροντίσει και είχε ενημερωθεί από τον υπάλληλο του κτηρίου που έμεναν η Μυρτώ με τον Άρη, ότι η γυναίκα του δεν είχε επιστρέψει ακόμα. Αυτό το διάστημα της απουσίας της, ήταν μια πρώτης τάξης ευκαιρία, να τον πλησιάσει και κατά σύμπτωση βρισκόταν διαρκώς μπροστά

του, μέσα και έξω από τη δουλειά. Φρόντιζε να δουλεύει στα δικά του χειρουργεία και έχοντας εντοπίσει το στέκι των δύο φίλων, βρισκόταν εκεί κάθε βράδυ ανελλιπώς.

«Τι μούτρω είναι αυτά; Δε βλέπεσαι, το ξέρεις; Να υποθέσω ότι είναι, επειδή λείπει η γυναίκα σου; Αν τελικά σου είναι τόσο δύσκολο να ζεις μακριά της, γιατί δεν κάνεις κάτι για αυτό; Γιατί δεν πας να τη βρεις και να τη φέρεις πίσω;»

«Τι είναι αυτά που λες; Πώς να φύγω αυτό τον καιρό από τη δουλειά; Δεν έχω ζητήσει άδεια,άλλωστε έχω και πολλές υποχρεώσεις. Αν είναι να πάω, θα πάω τέλη Ιουλίου με αρχές Αυγούστου».

«Καλά, μέχρι τότε μπορεί όλα να έχουν χαθεί...»

«Δε σε καταλαβαίνω, τι να έχει χαθεί;»

«Καταλαβαίνεις! Και πολύ καλά μάλιστα. Αυτό που μπορεί να έχει χαθεί είναι η Μυρτώ, αν δηλαδή δεν έχει ήδη! Λείπει τόσο καιρό και εσύ τι κάνεις, βρήκες το άλλοθι ότι θέλει να ηρεμήσει, να σκεφτεί; Τι να σκεφτεί δηλαδή, αν θα σε χωρίσει; Από το ύφος σου καταλαβαίνω ότι δεν έχει βελτιωθεί και πολύ η κατάσταση, μάλλον πάει από το κακό στο χειρότερο. Πρέπει να δράσεις! Τη θέλεις ή όχι; Αποφάσισε τελικά!»

«Και βέβαια τη θέλω! Δεν μπορώ να λέμε συνέχεια τα ίδια».

«Και τι κάνεις για αυτό; Την έχεις αφήσει μόνη της στην άλλη άκρη τής γης, να αποφασίσει και να αναλάβει όλη την ευθύνη αυτή. Και εσύ τι κάνεις; Καλύπτεις πίσω από τις υποχρεώσεις και τις δουλειές σου, με τη δήθεν δικαιολογία ότι της έχεις δώσει την άνεση να σκεφτεί. Η απόσταση θα σας αποξενώσει και οποιαδήποτε επαφή με τον καιρό θα γίνεται όλο και πιο δύσκολη. Μπορεί να είμαι πιο άστατος από σένα στις σχέσεις μου, αλλά πραγματικά εγώ ξέρω τι θέλω, εσύ όχι. Είμαι σίγουρος ότι κάθε φορά, που θα μιλάτε στο τηλέφωνο, θα επικρατεί μεταξύ σας αμηχανία και θα καταλήγετε σε καυγά. Στο ξαναλέω, πρόσεξε, γιατί η κατάσταση είναι οριακή!»

Ο Άρης τον άκουγε, χωρίς να μιλάει και να σχολιάζει αυτά που

του έλεγε ο φίλος του. Ήξερε κατὰ βάθος ότι είχε απόλυτο δίκιο, όμως κάτι τον εμπόδιζε να κάνει το μεγάλο βήμα, να πάρει αυτός την πρωτοβουλία. Φοβόταν την απόρριψη; την ευθύνη; Δεν μπορούσε να καταλάβει.

«Και θα συνεχίσω. Έχεις αναρωτηθεί τι κάνει η γυναίκα σου στην Ελλάδα; Τι σκέφτεται, πώς τα περνάει; Εγώ στη θέση της θα αμφέβαλα για τα αισθήματά σου, και λογικά. Δε δείχνεις κάποιο ιδιαίτερο ενδιαφέρον, λες και ανακουφίστηκες μεριάς με τη φυγή της».

«Τώρα γίνεσαι άδικος μαζί μου. Δεν ανακουφίστηκα καθόλου, απλώς δεν ήξερα πώς να χειριστώ την όλη κατάσταση. Μου είναι δύσκολο να σκέφτομαι τόσο περίπλοκα. Δε μπορώ να καταλάβω, γιατί αυτή η γυναίκα κάνει τόσο ανυπέρβλητα τα πράγματα μεταξύ μας. Προβληματίζομαι τόσο πολύ στη δουλειά και πιέζομαι, δεν αντέχω να αντιμετωπίζω το ίδιο και στο σπίτι».

«Γιατί οι γυναίκες, φίλε μου, είναι τα πιο αξιολάτρευτα και συνάμα τα πιο περίεργα πλάσματα. Εμείς θα πάμε σε ένα σημείο από τον πιο ευθύ δρόμο, ενώ αυτές θα πάρουν τα πιο περίεργα μονοπατάκια. Μην φάχνεις λογική, απλώς ακολούθα».

«Αυτό είναι και το πρόβλημά μου», απάντησε ο Άρης γελώντας, «δε μπορώ να ακολουθήσω».

«Εσύ δεν τρώγεις με τίποτα, είσαι ανεπίδεκτος μαθήσεως. Ό,τι σε βρει τότε, να το αντιμετωπίσεις».

«Δηλαδή, τι μπορεί να με βρει;» επέμεινε ενοχλημένος αυτή τη φορά από την απάντηση του φίλου του.

«Δε λέω τίποτε άλλο, ό,τι ήταν να πω το είπα».

«Στην υγεία μας!» έκανε με το ποτήρι και το άδειασε σχεδόν. Ο Άρης τον ακολούθησε, ενώ με την άκρη των ματιών του έπιασε ότι τον παρακολουθούσε κάποιο πρόσωπο γνωστό. Ο Άλφρεντ, που δεν ξέφυγε τίποτε από το άγρυπνο βλέμμα του, έπιασε αμέσως την ματιά που ανταλλάχτηκε και σχολίασε ειρωνικά:

«Α, είναι και αυτή εδώ! Τον τελευταίο καιρό έχει γίνει θαμώνας

του μαγαζιού και καθόλου τυχαία υποθέτω. Και αν κρίνω από τον τρόπο που σε κοιτάει έχει ξεκάθαρο στόχο».

«Αυτό ήταν υπονοούμενο για μένα;»

«Δεν υπονοώ κάτι, στο λέω ευθέως. Αυτή σε έχει βάλει στο μάτι και είναι τόσο ξεδιάντροπη, που δεν θα σταματήσει να σε κυνηγάει, μέχρι να πετύχει το σκοπό της. Και εσύ πρόσεξε μην κάνεις καμία βλακεία, για την οποία μετά θα μετανιώσεις, γιατί είσαι ιδιαιτέρως ευάλωτος αυτόν τον καιρό».

Ο Άρης για άλλη μια φορά δυσανασχέτησε με τον φίλο του. «Το παρατραβάει μερικές φορές», σκέφτηκε, αλλά δεν το είπε, απλά προφασίστηκε ότι νύσταζε, κέρασε τα ποτά και έφυγε. Τον είδε από την απέναντι πλευρά του μαγαζιού η νοσοκόμα και τον ακολούθησε έξω από το μαγαζί. Ο Άλφρεντ τα είδε όλα και βγήκε, για να τους ακολουθήσει με λίγα λεπτά διαφορά, για να μην τον καταλάβουν.

«Η κατάσταση δεν μου αρέσει καθόλου», μονολόγησε. «Αυτή θα την κάνει τη ζημιά της».

Και δεν έπεσε έξω. Ο ίδιος είχε ζήσει τη ζωή του έντονα. Μπορούσε μέσα από την εμπειρία, που του είχαν φορτώσει οι επαφές του με τόσους διαφορετικούς ανθρώπους, να καταλάβει το ποιόν του καθενός. Η συγκεκριμένη γυναίκα δεν είχε φραγμούς και θα διεκδικούσε τον Άρη με κάθε τρόπο. Αυτός ο χαζός θα έπεφτε σίγουρα στην παγίδα. Ο Άρης περπατούσε κουρασμένος, ζαλισμένος από το ποτό, θολωμένος από τα λόγια του φίλου του, τον προηγούμενο καβγά του με την Μυρτώ στο τηλέφωνο. Όλα ήταν ανακατεμένα στο κεφάλι του. Λόγια, σκέψεις, εικόνες, επιθυμίες, κούραση, συναισθήματα, και ο ίδιος σε πλήρη σύγχυση, έχοντας χάσει τον αυτοέλεγχό του για πρώτη φορά. Άργησε να καταλάβει ότι κάποιος τον ακολουθούσε, μόνο το άγγιγμα στην πλάτη τον έκανε να γυρίσει το κεφάλι του απότομα, να δει ποιος είναι. Αστραπιαία μάλιστα σκέφτηκε ότι μπορεί να του επιτίθεται κάποιος, που θέλει να τον κλέψει. Όμως όχι. «Τα πράγματα δε φαί-

νονται καλά», σιέφτηκε και ο Άλφρεντ. Το πρώτο βήμα έγινε...

«Πώς και τέτοια ώρα μόνος σας, κύριε Γεράνη;» τον ρώτησε με φωνή ναζιάρική και βλέμμα όλο υποσχέσεις. «Στο σπίτι θα σας αναζητούν», παρότι ήξερε καλά ότι κανείς δε θα τον αναζητούσε, αφού η Μυρτώ βρισκόταν στην Ελλάδα. Το είπε επίτηδες και αυτός τσίμπησε.

«Κανείς δεν θα με αναζητήσει...»

«Τότε, θα πάρω το θάρρος να σας ζητήσω να με συνοδεύσετε σε μια βραδινή βόλτα στην πόλη, ο καιρός είναι τόσο καλός, που ενδείκνυται».

«Δεν ξέρω, δε νομίζω, άλλωστε νιώθω κουρασμένος».

«Ελάτε τώρα, μια μικρή βόλτα θα είναι, δεν θα σας κουράσω! Άλλωστε για μένα είστε η ιδανική παρέα, δεν θα βρω καλύτερη, κάντε μου αυτή τη χάρη!»

«Καλά, λοιπόν, μόνο για λίγο», δέχτηκε κολακευμένος από τα λόγια της.

Ο Άλφρεντ τους είδε που έστριψαν προς το ποτάμι και αμέσως κατάλαβε ότι η βραδιά θα συνεχιζόταν. «Ο βλάκας», μουρμούρισε, «έπεσε σαν ώριμο φρούτο». Η υπόθεση θεωρείται τελειωμένη. Πήρε το δρόμο για το σπίτι του νευριασμένος. «Πόσο πολύ μου τη δίνουν όλοι αυτοί οι άντρες, που κάνουν τους σκληρούς και τους ανυπότακτους και μόλις βρεθούν με μία γυναίκα λίγο πιο έξυπνη από αυτούς, τους μπουρδουκλώνουν χωρίς να το καταλάβουν. Να δω τι θα μου πει αύριο».

Δεν είχε πέσει έξω σε τίποτα. Οι δύο τους περπάτησαν κατά μήκος τού ποταμού, η γυναίκα άρχισε να κρώνει, δανείστηκε τη ζακέτα, έγειρε απαλά προς τη μεριά του και στο τέλος βρέθηκαν στο διαμέρισμά της. Ο Άρης είχε ανάγκη μια γυναικεία παρουσία δίπλα του αυτό το βράδυ και του την προσέφερε απλόχερα αυτή η γυναίκα. Χωρίς ενδοιασμούς έμεινε σπίτι της, έκανε έρωτα και κοιμήθηκε μαζί της, στο κρεβάτι της. Ήταν ένας έρωτας κενός, χωρίς αισθήματα, δύο κορμιά ενωμένα σε επαναλαμβανόμενες κινήσεις.

Μια ερωτική εκτόνωση μιας πρόωρης νεότητας, που ακολουθεί περισσότερο τις επιταγές του σώματος και όχι της ψυχής. Κοιμήθηκε βαθιά, χωρίς τύψεις, χωρίς σιέψεις, χωρίς αισθήματα, δίπλα σε μια γυναίκα, που τόσο λίγο ήξερε. Δεν ήταν η πρώτη φορά που το έκανε στη ζωή του, ήταν όμως η πρώτη του φορά μετά τον γάμο του με την Μυρτώ. Δεν ήταν πλέον ο ανέμελος εργένης!

Το πρωί, που ξύπνησε, χρειάστηκαν κάποια δευτερόλεπτα να συνειδητοποιήσει τι είχε συμβεί το προηγούμενο βράδυ. Κοιμόταν σε ένα ξένο κρεβάτι γυμνός, με μία γυναίκα που μισοήξερε, γυμνή και αυτή. Δεν θυμόταν καν σε ποιο δρόμο βρισκόταν το διαμέρισμά της. Αυτή ξύπνησε και άρχισε να κουνά νωχελικά το κορμί της πάνω στο δικό του. Μία παγωμάρα τον κυριεύσε νιώθοντας αυτό το άγγιγμα. Το μυαλό σάστισε, σταμάτησε να σκέφτεται και άφησε τη πρωτοβουλία στο σώμα, το οποίο αντέδρασε και ανταποκρίθηκε ερωτικά. Αφού είχαν κάνει έρωτα για ακόμη μια φορά, αυτή σηκώθηκε από το κρεβάτι να πάει στο μπάνιο και αυτός έμεινε να κοιτά το δωμάτιο με ένα βλέμμα ακαθόριστο. Λες και δεν ήταν αυτός πρωταγωνιστής όσων συνέβαιναν, αλλά διαδραματίζονταν σε ένα παράλληλο σύμπαν του οποίου ήταν απλός θεατής.

Έμεινε μαζί της όλο το σαββατοκύριακο, σαν να ήταν κάτι απολύτως φυσιολογικό. Η γυναίκα αυτή ήταν ενθουσιασμένη και δεν την ξένισε που ο Άρης φερόταν τόσο άνετα μαζί της χωρίς περιστροφές, ενώ μέχρι πριν δύο μέρες δεν της έδινε σχεδόν σημασία. Επίσης, δεν τη ξένισε το γεγονός ότι απλώς συνυπήρχαν στον ίδιο χώρο, κάνοντας έρωτα αρκετές φορές, τρώγοντας και παρακολουθώντας τηλεόραση, χωρίς να ανταλλάσσουν τίποτα παραπάνω, πέρα από τα τυπικά.

Την Κυριακή το βράδυ ο Άρης δεν επέστρεψε στο σπίτι του. Επέλεξε για άλλη μια φορά να κοιμηθεί σπίτι της. Δεν τον απασχόλησε καν το γεγονός ότι την άλλη μέρα δούλευε και έπρεπε να πάει σπίτι του, να ετοιμαστεί. Ξαφνικά πετάχτηκε από τον ύπνο

του, ιδρωμένος και έχοντας ταχυκαρδία. Μόλις τότε φάνηκε να συνειδητοποιεί τι έκανε όλες αυτές τις μέρες. Δεν ήθελε καν να κοιτάξει τη γυναίκα, που κοιμόταν νηφάλια δίπλα του. Σηκώθηκε, ντύθηκε όπως-όπως, δεν άνοιξε το φως, για να μην την ξυπνήσει και βρεθεί αντιμέτωπος με την αντίδρασή της. Ξεκλείδωσε την πόρτα και αθόρυβα εξαφανίστηκε μέσα στη νύχτα, έτσι όπως είχε εμφανιστεί.

Περπάτησε για λίγο μόνος του, πήρε ένα δυνατό καφέ και συνήλθε. Τώρα ήταν όλα πιο ξεκάθαρα. Είχε κάνει πολλά λάθη τον τελευταίο καιρό και είχε έρθει η ώρα, να τα διορθώσει. Αναζωογονημένος από τις αποφάσεις που είχε πάρει, πήγε σπίτι, έκανε ένα μπάνιο, άλλαξε και πήγε νωρίς-νωρίς στη δουλειά γεμάτος ενέργεια. Επισκέφτηκε τους ασθενείς, που είχε χειρουργήσει την προηγούμενη Πέμπτη και δεν είχαν πάρει ακόμα εξιτήριο. Τους ξάφνιασε ευχάριστα. Δεν περίμεναν τόσο πρωινή επίσκεψη από το γιατρό τους, η οποία έγινε σε κλίμα ιδιαίτερα φιλικό και ζεστό. Ο Άρης είχε όρεξη για αστεία. Η αλήθεια είναι ότι, παρότι ήταν πολύ καλός γιατρός, ήταν λίγο απόμακρος με τους ασθενείς του, δεν μπορούσε να δημιουργήσει οικειότητα, σε αντίθεση με τον Άλφρεντ. «Μη στέκεσαι σαν κούτσουρο», συνήθιζε να τον πειράζει. «Φταίει που τους βλέπω μονίμως κοιμισμένους», απαντούσε ο Άρης για να δικαιολογηθεί.

Αφού είχε τελειώσει τις επισκέψεις στα δωμάτια των ασθενών του, συνάντησε στην καφετέρια, που είχε πάει να πάρει τον δεύτερο καφέ του τον Άλφρεντ.

«Καλημέρα, μου φαίνεται ότι άργησες λίγο σήμερα».

«Όπως το είπες, σου φαίνεται. Μάλλον εσύ ήρθες νωρίτερα», απάντησε απότομα ο Άλφρεντ.

«Γιατί τόσα νεύρα πρωί – πρωί; Δεν είχες ένα καλό σαββατοκύριακο;»

«Δεν έχουμε όλοι την τύχη σου!» τον ειρωνεύτηκε.

«Τι εννοείς;» ρώτησε επιφυλακτικά ο Άρης, που από το ύφος του

φίλου του κατάλαβε ότι ο Άλφρεντ ήξερε.

«Δε με αφορά τι κάνεις στη προσωπική ζωή σου. Είσαι ενήλικας εδώ και πολλά χρόνια. Δεν μπορώ όμως να μη θλίβομαι, όταν σε βλέπω να κάνεις σοβαρά λάθη, που μπορεί να σου στοιχίσουν μια ευτυχία, την οποία δεν ξέρεις ότι πραγματικά κρατάς στα χέρια σου». Η φωνή του τώρα είχε γίνει δυνατή και επικριτική, καθώς είχαν μπει στο γραφείο του και δεν τους άκουγε κανείς.

«Και, για να μη μου πεις ένα σωρό αστείες δικαιολογίες, σαν μια έφηβη, που ξεστράτισε και δικαιολογείται στη μητέρα της, σας είδα εκείνο το βράδυ, που φύγατε μαζί. Σας ακολούθησα για λίγο και κατάλαβα αμέσως, πού θα κατέληγε η βραδιά. Στενοχωρήθηκα, ήμουν σίγουρος ότι ήταν λάθος και θα το μετάνιωνες αργότερα. Όπως ήμουν σίγουρος από την αρχή, που σε πλησίασε αυτή η γυναίκα ότι θα ήταν δύσκολο να της ξεφύγεις».

«Έτσι έγινε, όπως τα είπες», απάντησε ο Άρης με σκυμμένο το κεφάλι και χωρίς να τον κοιτάει στα μάτια. «Όμως έτσι έπρεπε να γίνει! Έπρεπε σου λέω, για να καταλάβω...»

«Να καταλάβεις τι;»

«Να καταλάβω πόσο λάθος είχα σε όλα. Πόσο άδικος ήμουν με τη Μυρτώ, πόσο εύκολα την άφησα να φύγει και δεν τη διεκδίκησα ούτε για μια στιγμή. Σχεδόν αδιαφόρησα, όταν έφυγε, σαν να ανακουφίστηκα. Είχα μάθει να είμαι μόνος και να λειτουργώ αυτόνομα, ήταν συνεπώς πολύ δύσκολο να συνηθίσω να μοιράζομαι, να συμβιβάζομαι, να ακούω τον άλλο».

«Ευτυχώς, έρχεσαι στα λόγια μου! Και έπρεπε να κάνεις έρωτα με μίαν άλλη γυναίκα, για να τα συνειδητοποιήσεις όλα αυτά; Βολική μέθοδος δεν μπορώ να πω!»

«Μη γίνεσαι τόσο πουριτανός, γιατί δεν σου ταιριάζει. Δεν είναι το θέμα, αν έκανα έρωτα ή όχι με μια άλλη γυναίκα, το θέμα είναι ότι έπιασα πάτο. Στην αρχή έκανα έρωτα με αυτή τη γυναίκα μηχανικά, μόνο με το σώμα, ψυχή δεν υπήρχε. Ήταν μια εκτόνωση, θα μπορούσε να ήταν η οποιαδήποτε. Και ξαφνικά μέσα στη

νύχτα, όλα πήραν μορφή. Η Μυρτώ είναι αυτή που αγαπώ και θέλω να είμαι μαζί της. Είναι αυτή, που ξεκλειδώνει την ψυχή μου και την κάνει να ενεργοποιείται. Είναι αυτή, που δίνει πνοή στο σώμα. Ξαφνικά, αυτή η γυναίκα, που κοιμόταν δίπλα μου, μου φάνηκε σαν ένα κορμί άψυχο. Μου θύμιζε ασθενή ναρκιωμένο στο χειρουργικό κρεβάτι. Ήταν σαν εφιάλτης, πετάχτηκα απότομα και έφυγα, κρυφά και αθόρυβα, σαν κλέφτης, μέσα στη νύχτα. Αισθάνθηκα άσχημα με τον εαυτό μου για τον τρόπο που φέρθηκα και στους τρεις μας, και σε μένα και στη Μυρτώ και σε αυτήν την καημένη. Τελικά, δεν είχε νόημα να ψάχνω κάτι αλλού, ενώ ήδη το είχα. Έτσι ξεκαθάρισαν όλα και θα ζητήσω άδεια με την πρώτη ευκαιρία. Θα φύγω, θα πάω στην Ελλάδα να την βρω».

Ο Άλφρεντ τον άκουγε σιωπηλός όση ώρα μιλούσε. Καταλάβαινε ότι ο φίλος του του είχε ανοίξει την καρδιά του και ήταν χαρούμενος, που επιτέλους είχε καταλήξει. Κάτι όμως τον απασχολούσε και δεν τον άφηνε να ηρεμήσει.

«Εντάξει, με όλα που είπες. Αφού αποφάσισες να πας να βρεις τη γυναίκα σου και να φερθείς σαν άνθρωπος από δω και πέρα, όλα καλά. Με αυτήν τι θα γίνει, που με τις επιπολαιότητές σου μπορεί να σε χορέψει στο ταψί;»

«Το εννοείς; Δηλαδή, τι μπορεί να μου κάνει;»

«Τι να σου κάνει, τα πάντα; Να σε κατηγορήσει για σεξουαλική παρενόχληση, να σου δημιουργήσει τεράστια προβλήματα στη δουλειά σου. Μην ξεχνάς ότι εργάζεστε και οι δύο στον ίδιο χώρο και μάλιστα είναι υφισταμένη σου».

«Μα, δεν έγινε κάτι χωρίς τη θέλησή της».

«Ναι, εξυπνάκια, δεν έγινε κάτι χωρίς τη θέλησή της, αλλά σίγουρα θα τελειώσει χωρίς τη θέλησή της. Εσύ τι πιστεύεις, ότι δε θα της ξαναμιλήσεις και αυτή δε θα ασχοληθεί; Νομίζω ότι είσαι αλλού. Η ίδια θα έχει φτιάξει ήδη σενάρια στο μυαλό της, ότι θα αφήσεις τη γυναίκα σου και θα είσαι μαζί της».

«Μα, δεν της υποσχέθηκα τίποτα, δεν νομίζω να απαιτήσει κάτι

παραπάνω».

«Τι είπες, δε νομίζεις; Άκου, φίλε, ο καθένας μας εισπράττει από τον άλλον αυτά που πραγματικά χρειάζεται και όχι αυτά που προτιμάται να του δώσει. Χωρίς να είμαι απαισιόδοξος, πιστεύω ότι δύσκολα θα ξεμπλέξεις. Δεν υπάρχει τίποτε χειρότερο από μια πληγωμένη γυναίκα, που θέλει να εκδικηθεί. Πίστεψέ με , τίποτα χειρότερο!»

«Φεύγω, γιατί έχω δουλειά. Λέω να φάμε μαζί το μεσημέρι και να τα ξανα συζητήσουμε».

«Εντάξει, και εγώ ελπίζω να βγω ψεύτης...»

Ο Άλφρεντ φυσικά είχε δίκιο. Ο Άρης είχε πάντα ένα πρόβλημα εναρμόνισης με τους γύρω ανθρώπους. Είχε τη δική του πραγματικότητα και νόμιζε ότι όλοι έπρεπε να φερθούν ανάλογα. Γι' αυτό οι εκτιμήσεις του ήταν αρκετές φορές λάθος. Η γυναίκα, όταν σηκώθηκε το πρωί και είδε τον Άρη να έχει εξαφανιστεί, χωρίς να πει μια κουβέντα , αναστατώθηκε. Σίγουρα αυτή δεν ήταν καλή εξέλιξη. Της ήταν δύσκολο να καταλάβει τι ήταν αυτό που πήγαινε κάθε φορά λάθος και όλα τελείωναν ξαφνικά. Λάθος ήταν οι χειρισμοί και οι επιλογές της. Στόχευε σε ανθρώπους, που υπό κανονικές συνθήκες, δε θα της έδιναν σημασία. Περίμενε τη στιγμή που θα γίνονταν ευάλωτοι και έκανε την κίνησή της. Μετά από λίγο, όταν η κρίσιμη περίοδος περνούσε, αυτοί επανέρχονταν στην κανονική ζωή τους και η ίδια έμενε και πάλι μόνη, να αναρωτιέται και να αναθεματίζει τη κακή της μοίρα.

Δεν της είχε πει κανείς ότι σε μια σχέση χρειάζεται συμμετοχή και θέληση από δύο. Επίσης, ότι καλό είναι να αφήσει κάποια φορά την πρωτοβουλία στον άντρα, να την επιλέξει δηλαδή και να τη διεκδικήσει αυτός. Ίσως τότε τα πράγματα να άλλαζαν και να μην ξύπναγε κάποιο πρωινό ανεπάντεχα μόνη της. Και ίσως ακόμα τότε, να γνώριζε την αληθινή αγάπη, χωρίς να αναζητά απεγνωσμένα την ευτυχία στα απομεινάρια της απόγνωσης των άλλων. Για να βρεις αυτό που θες, πρέπει πρωταρχικά να το ψάξεις εκεί,

που πραγματικά υπάρχει.

Πήγε νευριασμένη και έτοιμη να απαιτήσει εξηγήσεις από τον Άρη στο νοσοκομείο. Έστησε καρτέρι και περίμενε να τον συναντήσει. Αυτός, παρότι προσπάθησε να την αποφύγει, τελικά δεν τα κατάφερε. Τον περίμενε αργά το απόγευμα στο γραφείο του. «Δε μπορείς», σκέφτηκε, «θα έρθει, πριν φύγει να πάρει τα πράγματά του. Ο Άρης, όταν την είδε να κάθεται στο γραφείο του και να τον περιμένει, ξαφνιαστήκε.

«Τι θες εσύ εδώ, τέτοια ώρα; Δε σχόλασες ακόμα;» τη ρώτησε σχεδόν αδιάφορα, εκνευρίζοντάς την ακόμα περισσότερο.

«Αυτό έχεις να με ρωτήσεις μόνο; Τι κάνω εδώ; Εσύ τι έχεις να πεις για τον εαυτό σου, που έφυγες σαν τον κλέφτη μέσα στη νύχτα μετά από αυτά που περάσαμε;»

«Πρώτα-πρώτα, μη φωνάζεις μέσα στο γραφείο μου! Δεύτερον, τι περάσαμε; Δυο μέρες ευχάριστες, τίποτα παραπάνω, τίποτα παρακάτω. Δε ζήτησες τίποτα, δεν υποσχέθηκα τίποτα, είμαστε εντάξει. Είσαι ενήλικη και νοήμων, δε θεωρώ ότι έγινε κάτι που δεν κατάλαβες. Και κάτι άλλο, μην τολμήσεις να με απειλήσεις και να μου δημιουργήσεις πρόβλημα, γιατί τότε θα πω και εγώ τη δική μου άποψη, ότι δηλαδή με πολιορκιούσες διαρκώς και επειδή δεν ενέδωσα, τώρα με εκβιάζεις. Και ποιον νομίζεις ότι θα πιστέψουν εμένα ή εσένα; Ακόμα και αν σε πιστέψουν, πιστεύεις ότι θα επιδιώξουν να κρατήσουν στο νοσοκομείο μία απλή νοσοκόμα χειρουργείου και να χάσουν έναν από τους καλύτερούς τους χειρουργούς; Για σκέψου λίγο... Άντε τώρα πήγαινε και σκέψου αυτά που σου είπα. Ηρέμησε και σε λίγο θα τα έχεις ξεχάσει όλα.

Το ύφος τού Άρη δεν της άφησε περιθώρια για κάτι παραπάνω, άνοιξε την πόρτα και έφυγε. Σήμερα δέχτηκε δύο χτυπήματα. Πρώτον, είχε για μία ακόμα φορά δεχτεί μία απόρριψη τόσο άδικη κατ' αυτήν και δεύτερον, δεν είχε προλάβει να αντιδράσει, να απειλήσει. Δε μπόρεσε να αποκτήσει με τον εκβιασμό ό,τι δεν μπόρεσε να κερδίσει με τη θέληση. Η ιστορία κατάλαβε ότι είχε

τελειώσει μια και καλή και το καλύτερο που είχε να κάνει ήταν να εγκαταλείψει κάθε προσπάθεια.

Ο Άρης έκατσε στην πολυθρόνα τού γραφείου του ξεφυσώντας. Δεν του άρεσε ο τρόπος που της είχε μιλήσει, ήταν σκληρός. Όμως έπρεπε να βάλει ένα οριστικό τέλος. Ήθελε να μπορούσε να της εξηγήσει ότι τα πράγματα δε θα μπορούσαν να είναι μεταξύ τους διαφορετικά. Αυτός αγαπούσε μόνο μία γυναίκα. Έτσι ήταν από την αρχή και αυτό δεν θα άλλαζε ποτέ. Δεν το έκανε όμως, δεν ήθελε να δώσει άλλα περιθώρια σε αυτή την ιστορία. Μέσα του βέβαια ένιωθε και κάποιες ενοχές, για τον τρόπο που της είχε φερθεί. Θα μπορούσε να είχε δείξει αυτοσυγκράτηση.

Ο Άλφρεντ, όταν την είδε να βγαίνει από το γραφείο τού Άρη, φοβήθηκε. Όταν όμως την πλησίασε και είδε το πρόσωπό της κάτωχωρο, κατάλαβε ότι ο Άρης δεν είχε αφήσει περιθώρια. Μάλιστα απόρησε, γιατί δεν περίμενε ότι θα κατάφερνε να το λύσει μόνος του αυτό το θέμα. Ήταν έτοιμος να αναλάβει ο ίδιος, αν έβλεπε ότι τα πράγματα ξέφευγαν.

«Τι έγινε, τι ήθελε αυτή εδώ;»

«Τίποτα, μην ανησυχείς. Στο τέλος τής άλλης εβδομάδας θα πάω στην Ελλάδα, να βρω τη γυναίκα μου, να μείνω λίγες μέρες μαζί της, να κάνουμε μαζί διακοπές και να την φέρω πίσω. Δεν θα της πω τίποτα, θα της το κάνω έκπληξη!»

«Αυτό, που μονίμως αποφασίζει μόνος του για όλα, δεν θα το ξεπεράσει ποτέ», σκέφτηκε ο Άλφρεντ. Ελπίζω μόνο να μη βρεθεί αυτός προ εκπλήξεως. Δεν εξέφρασε τη σκέψη του, γιατί μπορεί να μην έστεκε καν. Άφησε τα πράγματα να εξελιχθούν, όπως οι πρωταγωνιστές τους ήθελαν. Ο ρόλος του είχε τελειώσει. Άλλωστε ό,τι είχε να πει το είχε.

Η Μυρτώ, όταν άκουσε το θόρυβο από το άνοιγμα της πόρτας, κατάλαβε ότι η αδερφή της είχε φτάσει. Πετάχτηκε στην αυλή, της πήρε τη τσάντα με τα λιγοστά πράγματα της από τα χέρια, την πέταξε κάτω και την αγκάλιασε σφιχτά.

«Νομίζω ότι ήσουν πολύ μόνη όλες αυτές τις μέρες, για να με υποδέχεσαι κατ' αυτόν τον τρόπο!»

«Μην είσαι και τόσο σίγουρη, ότι ήμουν μόνη όλες αυτές τις ημέρες».

«Ναι, σωστά, γιατί εδώ και μάλιστα τέτοια εποχή σφύζει από ζωή ο τόπος. Θα είχες πολλές παρέες, φαντάζομαι...»

«Πολλές δεν είχα, αλλά αυτή η μία ήταν αρκετή, να με αναστατώσει αρκετά».

«Αυτό, που μου είπες, μου ακούγεται κάπως και έχω αρχίσει να ανησυχώ».

«Λοιπόν, βάζω να φτιάξω δύο καφεδάκια και έρχομαι, να στα πω αναλυτικά».

Η Δανάη πήγε στο σπίτι, φρεσκαρίστηκε λίγο μετά από το ταξίδι και βγήκε και πάλι στην αυλή γεμάτη αγωνία, να ακούσει τι είχε να της πει η αδερφή της. «Έχει γούστο να γνώρισε κάποιον άλλον και πάνω στην κρίση, που περνάει ο γάμος της, να έχουμε διαζύγια και δράματα», σκεφτόταν. Από την άλλη ήξερε την αδερφή της. Αγαπούσε τον Άρη πολύ! Δεν θα ήταν εύκολο να βρεθεί κάποιος, που μέσα σε λίγες μέρες θα μπορούσε να της ανατρέψει τη ζωή. Αυτό που δεν φανταζόταν ήταν ότι αυτός ο κάποιος ίσως να ήταν από το παρελθόν. Η δύναμη της ανάμνησης ήταν. Αυτή θα είχε τη δύναμη να την ταρακουνήσει.

«Για πες, λοιπόν, τι συμβαίνει; Γιατί κοντεύω να πεθάνω από την

αγωνία μου».

«Φαντάσου εγώ, που μου συμβαίνει κιόλας! Τέλος πάντων, δε θα πιστέψεις ποιον συνάντησα, όταν πρωτοήρθα! Για σκέψου λίγο...»

«Τι να σκεφτώ, δεν πάει σε κανέναν το μυαλό μου. Είναι γνωστός, τον ξέρουμε;»

«Τον ξέρουμε, εγώ δηλαδή πιο πολύ. Είναι από το παρελθόν και μου άρεσε παλιά, όταν ήμουν φοιτήτρια».

«Βρε Μυρτώ, εσένα μόνο ο Άρης σου άρεσε πάντα, εκτός και αν αναφέρεσαι στον Άγγελο. Καλά μη μου πεις ότι ο Άγγελος είναι εδώ; Αυτό δηλαδή και αν είναι, πώς να το χαρακτηρίσω τραγικό, ειρωνικό, μοιραίο; Συναντηθήκατε, μιλήσατε;»

«Και συναντηθήκαμε και μιλήσαμε και είπαμε πάρα πολλά. Θα στα πω όλα από την αρχή».

Όταν τελείωσε την αφήγησή της, η Δανάη είχε μείνει άναυδη. Δεν είναι μόνο ότι τον είχε απλώς συναντήσει ή ότι της είχε ξυπνήσει κάποια αισθήματα από το παρελθόν, αυτοί είχαν προχωρήσει. Το χειρότερο όμως ήταν ότι αυτός της είχε εξομολογηθεί τον έρωτά του. Γιατί έχει διαφορά να ελπίζεις ή να φαντάζεσαι κάτι, και άλλο να στο ομολογεί. «Η κατάσταση ήταν πολύ δύσκολη», σκέφτηκε.

«Γιατί δεν μιλάς;» τη ρώτησε όλο αγωνία η Μυρτώ. Θέλω τόσο πολύ να συζητήσουμε, να με βοηθήσεις. Με ενδιαφέρει η γνώμη σου. Έχεις μεγαλώσει και έχεις γίνει μια πολύ ώριμη κοπέλα και πιστεύω ότι θέλεις το καλό μου. Άλλωστε, είσαι και η μόνη που εμπιστεύομαι για κάτι τόσο σοβαρό».

«Ωρίμασα εγώ και επέστρεψες εσύ στην εφηβεία, μου φαίνεται!» την επέπληξε. «Βρε Μυρτώ, γιατί έχεις αναστατωθεί τόσο πολύ για κάτι τόσο παιδικό και το οποίο ανήκει στο παρελθόν; Άλλωστε δεν είχατε τίποτε παραπάνω. Εσύ γνώρισες τον Άρη, τον ερωτεύτηκες και ευθύς αμέσως τον ξέχασες τον Άγγελο. Αν ήταν κάτι πιο βαθύ, αυτό δεν θα συνέβαινε. Έπειτα τον ξανασυναντάς σε μία περίοδο της ζωής σου, που είσαι ευάλωτη, γεμάτη αμφιβολίες για

το αν έχεις πάρει τις σωστές αποφάσεις. Χωρίς λοιπόν να έχεις ξεκαθαρίσει μέσα σου, πώς είσαι σίγουρη για το τι σου συμβαίνει και ακόμη περισσότερο για τα αισθήματά σου; Αναρωτήσου, αν ήσουν καλά με τον Άρη αυτή τη στιγμή και τον συναντούσες, τι θα αισθανόσουν;»

«Εσύ δηλαδή πιστεύεις ότι είμαι επηρεασμένη από τα προβλήματα στο γάμο και τη σχέση μου με τον Άρη και δεν έχω αντικειμενική κρίση;»

«Εν μέρει, ναι. Δε θεωρώ ότι είναι τόσο εύκολο να ξεπεράσεις τα προηγούμενα αισθήματά σου. Μην ξεχνάς επίσης ότι ο Άγγελος παίζει σε άδαιο γήπεδο, ο Άρης είναι μακριά».

«Σωστό αυτό που λες. Όμως παραβλέπεις κάτι, που σου είπα πριν, και θα στο ξαναπώ. Ο Άγγελος έχει έναν τελείως διαφορετικό χαρακτήρα: είναι ευγενικός, αγνός άνθρωπος. Και το κυριότερο, μου ξυπνάει ένα κομμάτι του νεανικού εαυτού μου, ένα κομμάτι, που μετά το γάμο μου, νιώθω ότι το έχασα. Αυτό της φοιτήτριας Μυρτώς, που είχε ιδανικά, όνειρα για το μέλλον, που αγωνιζόταν μαζί με τους συμφοιτητές της για ένα καλύτερο, πιο δίκαιο κόσμο. Και αντί γι' αυτά τώρα τι κάνω; Ζω στη Νέα Υόρκη, κάνω μια δουλειά адίστακτη αλλά επικερδή. Ευτυχισμένη δεν είμαι και έφτασα να αναζητώ στην άλλη άκρη τής γης, πέρα από τον ωκεανό, και εγώ δεν ξέρω τι. Την αλήθεια, την ευτυχία; Ούτε και εγώ η ίδια δεν ξέρω».

«Αυτό ακριβώς προσπαθώ να σου εξηγήσω, ότι έχεις βρεθεί σε μία κρίσιμη καμπή, προ των επιλογών σου. Αυτό είναι το πραγματικό πρόβλημά σου. Δεν έχεις καταβάθος αποδεχθεί τις επιλογές σου. Εσύ πρέπει να αποφασίσεις τι θες να κάνεις για τον εαυτό σου, να μείνεις ή να φύγεις. Ανεξάρτητα από οποιονδήποτε Άρη ή Άγγελο. Όσο για τα νεανικά όνειρα και τους αγώνες, μη λυπάσαι τόσο πολύ. Είμαστε λίγα χρόνια μετά και όλα ξεχνιούνται τόσο μα τόσο γρήγορα. Η πραγματικότητα της επιβίωσης είναι τόσο αδυσώπητη, που όλοι είναι πρόθυμοι πάρα πολύ εύκολα να συμβιβαστούν,

αρκεί να εξασφαλίσουν μια θέση στην ευμάρεια. Θα εκπλαγείς, αν δεις πόσο εύκολα έχουν κάνει μεταστροφή κάποιοι άνθρωποι. Ίσως τότε να απογοητευτείς πολύ περισσότερο και να συνειδητοποιήσεις ότι δεν έχεις κάνει τίποτε διαφορετικό από αυτό που κάνουν όλοι. Αν όλοι έμεναν σε αυτά που πίστευαν, όταν ήταν νέοι, θα ήμασταν μια κοινωνία αναρχική και ανατρεπτική. Αντιθέτως, είμαστε μια κοινωνία συμβιβασμένη και συντηρητική».

«Και είναι καλό τώρα αυτό;»

«Καλό μπορεί να μην είναι, αλλά είναι απαραίτητο, για την ίδια την επιβίωση της κοινωνίας. Οι ακραίες συμπεριφορές είναι για τους λίγους, οι υπόλοιποι ενσωματωνόμαστε στο σύνολο και ομογενοποιούμαστε».

«Δε μου αρέσει καθόλου αυτό που μου λες, αισθάνομαι σαν υλικό για σαλάτα».

Η Δανάη γέλασε με την καρδιά της με τα λόγια τής αδερφής της. Η Μυρτώ από την άλλη είχε εντυπωσιαστεί με την αδερφή της, που την είχε αφήσει μικρή και τώρα την έβρισκε μεγάλη κοπέλα πια, με σκέψη συγκροτημένη. Ήταν πιο κατασταλαγμένη από την ίδια, ήξερε τι ήθελε από τη ζωή της και αυτό την έκανε να πατά γερά στη γη. Ίσως να είχε δίκιο, έπρεπε να σκεφτεί τα πράγματα εξ αρχής και σε νέα βάση. Πρώτα – πρώτα, τι ήθελε η ίδια από τη ζωή της.

«Με έχει ξενίσει και κάτι άλλο», συνέχισε η Δανάη, που ξαναείχε αποκτήσει το σοβαρό της ύφος. «Ο τρόπος που χειρίστηκες το θέμα με τον Άγγελο. Αφέθηκες τόσο πολύ, λες και ήσουν κάποιο κοριτσάκι στην εφηβεία ή καλύτερα “χτυποκάρδια στο θρανίο”. Δε σκέφτηκες μήπως σε αναγνωρίσει κάποιος και ειδοποιήσει τους γονείς μας; Τι θα τους λέγαμε; Ξέρεις τι αναστάτωση θα προκαλούσες; Και ήταν σωστό να κάνεις ρομαντικές συναντήσεις, ενώ είσαι ακόμα παντρεμένη; Επίσης, να δέχεσαι την αγάπη ενός ανθρώπου και να του δίνεις ελπίδες και υποσχέσεις για το μέλλον, ενώ είναι αβέβαιο ότι θα τις τηρήσεις; Έχεις σκεφτεί πόσοι άν-

θρωποι μπορεί να πληγωθούν με την επιπολαιότητά σου και πολύ περισσότερο εσύ; Δεν θέλω να σε απογοητεύσω, Μυρτώ μου, αλλά η ζωή προχώρησε, τα χρόνια πέρασαν, όσο και αν το θες, δε μπορείς να ζήσεις τώρα με τον Άγγελο ό,τι δεν έζησες τότε. Ακόμα όμως και αν τα καταφέρετε το βάρος των καταστάσεων θα είναι διαφορετικό, γιατί απλώς εσείς δεν είστε ίδιοι, όπως τότε».

«Έχεις δίκιο! Δεν ξέρω, βρίσκομαι σε αδιέξοδο. Ήρθα τόσο πιεσμένη από τη Νέα Υόρκη, σχεδόν πνιγόμεουν εκεί πέρα. Εδώ ηρέμησα, χαλάρωσα. Και ο Άγγελος... πώς να στο πω... Νιώθω σιγουριά μαζί του. Ενώ με τον Άρη υπάρχει ένταση, είμαι μονίμως στα όριά μου».

«Και θα άντεχες τόση ηρεμία; Μήπως μετά από λίγο βαριόσουν; Το μόνο που θέλω είναι, να μη βιαστείς να πάρεις οριστικές αποφάσεις».

«Ναι, σωστά!»

«Επίσης, είναι λάθος τού Άρη, που σε έχει αφήσει τόσο καιρό μόνη σου εδώ. Έπρεπε να έχει έρθει, λάθος, μεγάλο λάθος!»

«Μα, σκοπός ήταν να μείνω λίγο μόνη, άλλωστε έχει και τη δουλειά, ξέρεις δεν είναι και τόσο εύκολο».

«Μήπως να του μιλούσα και εγώ λίγο;»

«Καλύτερα να μην ανακατευτείς».

«Όμως μιλάμε αρκετά στο τηλέφωνο και μου εκφράζει τις ανησυχίες του για σένα. Δεν είναι χαζός, έχει καταλάβει ότι είσαι λίγο απόμακρη. Είναι βέβαια δύσκολο να φανταστεί τι γίνεται εδώ πέρα. Επίσης, θέλω να σου επιστήσω την προσοχή, γιατί μία ενδεχόμενη απόρριψη δε θα την δεχθεί καθόλου εύκολα. Είναι τόσο κτητικός και σε αγαπάει τόσο πολύ και απόλυτα, που μπορεί να συμβούν τα χειρότερα».

«Λοιπόν μικρή, δεν το πιστεύω ότι κάνουμε οι δύο μας αυτή τη συζήτηση. Έχεις μεγαλώσει τόσο! Είσαι εσύ αυτή που με συμβουλεύει! Είσαι η φωνή τής λογικής!»

«Και εσύ είσαι η φωνή τού παραλόγου. Αυτό όμως δεν είναι

καινούριο. Σε χαρακτηρίζει από πάντα. Σε παρακολουθούσα από μικρή και, ενώ ήθελα να είμαι λίγο πιο τολμηρή, όπως εσύ, κάτι με εμπόδιζε. Ένα αόρατο χέρι με σταματούσε. Μάλλον μοιάζω της μαμάς!»

«Ενώ εγώ του μπαμπά;»

«Ο καημένος ο μπαμπάς!»

«Γιατί το λες τώρα αυτό; Ο μπαμπάς δεν είναι καθόλου καημένος».

«Εννοώ ότι και αυτός, όπως οι περισσότεροι, έζησε μια ζωή διαφορετική από αυτή που ονειρευόταν. Δεν τολμούσε καν να εκφράσει τις σκέψεις, τις ιδέες του. Εσύ δεν ένωθες, όταν ήμασταν παιδιά αυτή την αγωνία, μήπως καταλάβουν πού ανήκει πολιτικά και έχουμε τα χειρότερα;»

«Και αυτός εμάς σκεφτόταν, γι' αυτό πάντα ήταν πολύ προσεκτικός. Και τώρα είδες πόσο διαφορετικά είναι όλα; Ακόμα και η άλλοτε περιθωριακή αριστερά αναγνωρίστηκε επίσημα ως κόμμα και μπήκε στη Βουλή. Ποιος το περίμενε αυτό; Τέλος πάντων, άλλες εποχές άλλα ήθη, όπως έλεγαν και οι Ρωμαίοι».

«Τι λέει για αυτό;»

«Μου είπε ότι στο μέλλον έχουμε να δούμε πολλά. Ακόμα είναι νωρίς, έρχονται πολλές αλλαγές. Πιστεύει ότι οι μεγάλες ιδεολογίες θα καταρρεύσουν, αφού μάλιστα και οι πληροφορίες που φτάνουν από τα Σοβιετικά κράτη είναι απογοητευτικές».

«Ίσως τελικά να είναι πολύ δύσκολο να υπάρξει πλήρης ισότητα. Δεν την αντέχουν οι άνθρωποι. Ή ακόμα είναι στη φύση τους. Μέσα από τον διαρκή αγώνα για επιβίωση αναγκαστικά κάποιοι ξεχωρίζουν, κάποιοι αναδεικνύονται πιο ισχυροί!» αναστέναξε η Μυρτώ.

«Κάτι σαν το νόμο της ζούγκλας!»

«Ακριβώς, σε αυτό το σημείο πρέπει να παρεμβεί το κράτος, να εξισορροπήσει τις ανισότητες. Αλλά αντί γι' αυτό παρεμβαίνει και τις εντείνει».

«Αυτό λέει και ο μπαμπάς, το κράτος, ενώ θα έπρεπε να λειτουργεί υπέρ του λαού, δεν το κάνει».

«Ξέρεις, Δανάη, τι φοβάμαι; Ότι, αν οι ιδεολογίες πάψουν να υπάρχουν, θα είναι χειρότερα. Μπορεί να ευθύνονται για πολλά δεινά, αγώνες, πολέμους, βασανιστήρια. Αποτελούν όμως ένα κίνητρο για τους ανθρώπους να αγωνιστούν, να ελπίζουν. Τι θα τις αντικαταστήσει; Το κέρδος; Μα και αυτό για τους λίγους είναι, ο λαός θα είναι πάντα ο χαμένος. Το “populum” θα παραμένει “populum” στο πέρασμα των αιώνων...»

«Γι’ αυτό σου λέω Μυρτώ, μην έχεις ενοχές για το δρόμο που τράβηξες. Ο καθένας κάνει το καλύτερο, αρκεί να μην βλάπτει ή κάνει κακό στους γύρω του. Στο ξαναείπα, αν δεις μέσα σε λίγο καιρό πώς μεταλλάχθηκαν παλιοί γνωστοί μας, θα εκπλαγείς, σωστοί χαμαιλέοντες. Άλλωστε, δε σου ανατέθηκε εσένα προσωπικά να σώσεις τον κόσμο. Τέλος, θα σου πω και κάτι άλλο. Όσοι τάχθηκαν σε ένα σκοπό, στο τέλος της ζωής τους, όταν έκαναν τον απολογισμό τους, το ισοζύγιο ήταν αρνητικό».

«Η αυτοκτονήσαν»

«Γιατί το λες, αυτό; Ποιος αυτοκτόνησε;»

«Το διάβασα στην εφημερίδα, ο Νίκος Πουλαντζάς. Έπεσε από το μπαλκόνι μαζί με τα βιβλία του...»

«Τραγικό! Αυτός και αν θα ένωσε απογοητευμένος».

«Διάβαζα πολύ τα βιβλία του, όταν ήμουν φοιτήτρια, μου άρεσαν οι απόψεις του για το κράτος. Οραματιζόταν μια αριστερά, που δε θα έχανε την ριζοσπαστικότητά της και την ανατροπή των άνισων κοινωνικών διακρίσεων. Ταυτόχρονα ένα κράτος όμως πιο δημοκρατικό και συναινετικό, χωρίς τον αυταρχισμό του σοβιετισμού. Όμως τα παρέδωσε πολύ γρήγορα τα όπλα. Προχωρημένη σκέψη και κυρίως Έλληνας, που όμως θεωρώ ότι δεν διαβάστηκε πολύ από τους συμπατριώτες του. Όχι τουλάχιστον όσο άλλοι».

Η νύχτα βρήκε τις δύο κοπέλες να συζητούν. Πριν λίγα χρόνια, που είχε φύγει η Μυρτώ μαζί με τον Άρη, ήταν τέτοια η διαφορά

της με την Δανάη, που δεν τους είχε δώσει την ευκαιρία να επικοινωνήσουν πιο ουσιαστικά. Τώρα όμως αυτό ήταν εφικτό. Αυτό το σαββατοκύριακο θα τις έφερε πολύ κοντά και αυτή η σχέση θα συνεχιζόταν για μια ζωή. Κουρασμένες από τη συζήτηση αλλά και προβληματισμένες από τα αναπάντεχα γεγονότα, που είχαν συμβεί, έπεσαν για ύπνο αργά τη νύχτα.

Η Δανάη φοβόταν για την αδερφή της, ενώ η Μυρτώ είχε δει μια διαφορετική διάσταση των καταστάσεων και είχε αρχίσει να αμφιβάλει γενικότερα για τα όποια συναισθήματά της. Ο ύπνος της ήταν ταραγμένος και διακοπτόταν συχνά από όνειρα, που αντικατόπτριζαν τη βαθιά αναστάτωση που επικρατούσε στην ψυχή της. Είδε ότι ήταν στη μέση μιας θάλασσας ήρεμης, μέσα σε μια βάρκα. Τα νερά ήταν σκούρα μπλε και δεν είχε ορατότητα προς το βυθό και αυτό τα έκανε τρομακτικά. Από τη μια πλευρά η παραλία ήταν ομαλή, με αμμουδιά χρυσοκίτρινη και το κύμα έσκιαγε γλυκά πάνω της, γλύφοντας την άκρη της. Πιο μέσα ξετυλιγόταν ένα τοπίο επίπεδο, πράσινο με χαμηλή βλάστηση και στη μέση ήταν ο Άγγελος, που της έγνεφε να πάει κοντά του. Στην απέναντι πλευρά, ακρογιαλιά δεν υπήρχε, μόνο βράχια απόκρημνα βυθίζονταν απότομα μέσα στο νερό. Το κύμα τα χτυπούσε και με δύναμη επέστρεφε στραπατσαρισμένο, μιας και δεν έβρισκε διέξοδο. Πάνω όμως από τα βράχια υπήρχε ένα μεγάλο σπίτι με έναν ανθισμένο κήπο, εκεί στεκόταν ο Άρης και την κοιτούσε. Δεν της έκανε κανένα νόημα, απλά την κοιτούσε, σαν να της έλεγε «αυτό είναι το σπίτι μας και σε περιμένει».

Κρατούσε το κουπί στα χέρια και δεν μπορούσε να αποφασίσει ποια κατεύθυνση να πάρει. Αυτό που την περίμενε από τη μια πλευρά τού Άρη, ήταν ωραίο, αλλά η πρόσβαση ήταν δύσκολη σχεδόν ακατόρθωτη, υπήρχε όμως ένα σπίτι. Από τη πλευρά τού Άγγελου η πρόσβαση ήταν πιο εύκολη και το τοπίο πιο ομαλό, όμως δεν υπήρχε τίποτε άλλο να την περιμένει. Κοιτούσε αριστερά, κοιτούσε δεξιά και απόφαση δε μπορούσε να πάρει. Τότε

ξαφνικά τα νερά, από ήρεμα που ήταν, άρχισαν να στροβιλιζονται, να στροβιλιζονται όλο και πιο γρήγορα δημιουργώντας ένα κενό στη μέση, που στο τέλος ρούφηξε τη Μυρτώ μαζί με τη βάρικα. Το νερό τη σκέπασε και, μη μπορώντας να βγει στην επιφάνεια, άρχισε να πνίγεται. Ήθελε να φωνάξει «βοήθεια», αλλά κανείς δεν θα την άκουγε. Φωνή δεν έβγαινε, ανάσα δεν έπαιρνε, ένιωθε το τέλος να πλησιάζει! Τότε πετάχτηκε απότομα, πήρε μια βαθιά ανάσα και έκατσε καθιστή πάνω στο κρεβάτι της. «Όνειρο ήταν», σκέφτηκε. Η Δανάη δίπλα κοιμόταν ήρεμη. Σηκώθηκε αθόρυβα, πήρε μια ζακέτα, γιατί ήταν αξημέρωτα ακόμα, έφτιαξε έναν καφέ και έκατσε στην αυλή.

Η Δανάη ξύπνησε πολύ αργότερα και την βρήκε να κάθεται έξω.

«Ο καφές έχει τελειώσει, άρα υποθέτω ότι είσαι ξύπνια πολλή ώρα».

«Ακριβώς», μισογέλασε η Μυρτώ,

«Λοιπόν, ο καιρός είναι θαυμάσιος και δεν θα το αφήσουμε ανεκμετάλλευτο. Ετοιμάσου, να πάμε για μπάνιο».

Οι δύο κοπέλες πέρασαν σχεδόν όλη τους τη μέρα στη θάλασσα. Είχαν αφήσει πίσω τις έννοιες και τα διλήμματα και είχαν επιστρέψει στα πρώιμα εφηβικά χρόνια. Τότε, που χωρίς έννοιες χαιρόνταν τις χαρές τής ζωής, που τους προσέφερε απλόχερα η φύση. Οι δύο μέρες πέρασαν γρήγορα και ευχάριστα. Η Μυρτώ ένωσε ανακουφισμένη αλλά, όταν έφτασε Κυριακή βράδυ και έπρεπε να αποχωριστεί την αδερφή της, ήταν πολύ λυπημένη.

«Μήπως θες να έρθεις και εσύ αύριο στην Αθήνα και να πούμε στους γονείς μας ότι μόλις έφτασες από την Αμερική; Έτσι θα λήξουν όλα απλά, όπως ακριβώς άρχισαν. Κάθεσαι λίγο μαζί μας και είτε έρχεται και ο Άρης στην Αθήνα, είτε φεύγεις μόνη σου», της πρότεινε η Δανάη.

«Δε ξέρω, δεν ξέρω, θα δούμε». Καταβάθος δεν ήθελε να εξαφανιστεί, χωρίς να δώσει μία εξήγηση στον Άγγελο. Άλλωστε, του το είχε υποσχεθεί, θα ήταν εκεί, όταν θα επέστρεφε. Φυσικά δεν

εκμυστηρεύτηκε τίποτε από όλα αυτά στην αδερφή της.

«Κάνε όπως νομίζεις. Φρόντισε μόνο να μην περιπλέξεις περισσότερο την κατάσταση».

–«Θα μιλάμε στο τηλέφωνο», συμπλήρωσε απλώς η Μυρτώ.

Οι αδερφές χαιρετήθηκαν. Η Μυρτώ έμεινε να κοιτά το ταξί, που χανόταν στο τέλος του δρόμου, ώσπου φαινόταν μόνο η σκόνη από τις ρόδες του αυτοκινήτου, που και αυτή καταλάγιασε μετά από λίγο. Περίεργο πράγμα η σκόνη! Από την ώρα που σηκώνεται και για όσο διαρκεί δημιουργεί ένα σωρό προβλήματα. Θολώνει την ατμόσφαιρα, δεν μπορείς να αναπνεύσεις, σε στραβώνει και, όταν καταλαγιάσει, όλα γίνονται και πάλι κανονικά.

Από την άλλη, η Δανάη ήταν αποφασισμένη να πάρει την κατάσταση στα χέρια της. Θα τηλεφωνούσε στον Άρη και με έμμεσο τρόπο θα τον προέτρεπε να έρθει να την βρει. Δεν της είχε εμπιστοσύνη, το είχε χάσει το μυαλό της τελείως. «Αν έμενε λίγο καιρό ακόμα μόνη της... Και αυτός ο Άγγελος, σαν το διάβολο», που θα έλεγε και η γιαγιά τους, «πώς ξεφύτρωσε από το πουθενά και έπεσε πάνω της; Και τάχα του άρεσε, λέει, από το πανεπιστήμιο. Τι μπερδέματα είναι αυτά;» σκεφτόταν. «Αααα, όλα και όλα, εγώ δεν τα μπορώ αυτά. Στη ζωή μου θα έχω σειρά!»

Η Μυρτώ έμεινε μόνη για άλλη μια φορά, όπως και την επόμενη και τη μεθεπόμενη μέρα. Ο Άγγελος δεν είχε επιστρέψει από το ταξίδι. «Μάλλον προέκυψε δουλειά», σιέφτηκε. «Καλύτερα μήπως δεν έρθει και καθόλου», αλλά την ώρα που το σκέφτηκε ένιωσε ένα μικρό τσίμπημα.

Ο Άρης πάλι, μετά από το σαββατοκύριακο, που είχε περάσει με μια άλλη γυναίκα, ένιωθε ενοχές και δεν τολμούσε να της μιλήσει. Έβρισκε δικαιολογία ότι ήθελε να της κάνει έκπληξη. Η αλήθεια όμως ήταν ότι φοβόταν ότι μπορεί να υποψιαζόταν κάτι η Μυρτώ, αν μιλούσαν στο τηλέφωνο.

Μετά το τηλεφώνημα της Δανάης όμως, αποφάσισε να ξεπεράσει τους φόβους και να την πάρει να μιλήσουν. Αυτά που του είπε

τον προβληματίσαν, ότι δηλαδή είναι τόσο καιρό μόνη της η γυναίκα του και αυτός δεν δείχνει κάποιο ενδιαφέρον. Πώς να το εκλάβει και αυτή; Μάλλον σαν αδιαφορία. Του είπε ακόμα ότι, αν δεν κάνει κάτι σύντομα, ο γάμος τους μπορεί και να μη σώζεται πλέον. Της απάντησε βέβαια ότι ούτως ή άλλως είχε σκοπό να πάει σε λίγες μέρες και την καθησύχασε. Η Δανάη φοβόταν μήπως αυτές, το διάστημα μέχρι να έρθει δηλαδή, ήταν πολύ. Αλλά και τι να έκανε, μήπως ήταν εύκολο και γι' αυτόν να φύγει από τη μια στιγμή στην άλλη;

Εκείνο το βράδυ χτύπησε το τηλέφωνο και έτρεξε η Μυρτώ όλο αγωνία, να το σηκώσει. Μόλις τότε συνειδητοποίησε ότι ο Άρης είχε μέρες να τηλεφωνήσει. Η φωνή του από την άλλη άκρη της γραμμής ακούστηκε σαν βάλσαμο. Παρατήρησε ότι υπήρχε και κάτι διαφορετικό στον τόνο της φωνής του, που δεν μπορούσε να το εξηγήσει. Μιλούσε χαμηλόφωνα, δεν ήταν απόλυτος και είχε χάσει την έπαρσή του.

«Είσαι καλά;» τον ρώτησε.

«Και βέβαια, γιατί ρωτάς;» Απάντησε, προσπαθώντας να φανείται σίγουρος και ευθύς αμέσως κοκκινίσει. Ευτυχώς, που δεν μπορεί να με δει, γιατί αλλιώς τι δικαιολογία θα έβρισκα; Άσε, που δε θυμάται τον εαυτό του ξανά να έχει κοκκινίσει, εκτός από όταν ήταν παιδί.

«Ακούγεται κάπως, σαν να είσαι στεναχωρημένος, δεν ξέρω. Σίγουρα δεν έχει γίνει κάτι;»

«Έχω αρχίσει να καταλαβαίνω ότι δεν μπορώ άλλο με αυτή την κατάσταση. Πρέπει να βρούμε μια λύση και η λύση είναι μία. Να γυρίσεις σπίτι μας».

«Έχεις δίκιο!», του απάντησε αναστενάζοντας. Για πρώτη φορά συμφωνούσε μαζί του και καταλάβαινε ότι αυτό το αδιέξοδο δεν μπορεί να συνεχίζεται ες αεί. «Η δουλειά, όλα εντάξει; Ο Άλφρεντ τι κάνει; Να του δώσεις τους χαιρετισμούς μου».

«Τι να κάνει και αυτό το παλιόσκυλο; Μου κάνει συντροφιά, όσο

λείπεις».

«Μην το λες έτσι, είναι κρύμα, έχει πολύ καλή ψυχή».

«Αστειεύομαι, είναι πολύ καλός φίλος και αν δεν ήταν και αυτός όλον αυτόν τον καιρό, θα είχα παλαβώσει. Εσύ, για πες μου, πώς τα περνάς;»

«Καλά! Το σαββατοκύριακο ήταν εδώ και η Δανάη. Περάσαμε πολύ ωραία, το ευχαριστήθηκα. Θυμήθηκα την εποχή που ήμασταν μικρές και κάναμε διακοπές. Την ανέμελη εκείνη εποχή!»

«Τώρα πια, δεν είναι ανέμελη;»

«Μάλλον όχι! Κάναμε μπάνιο στη θάλασσα, βόλτες με τα ποδήλατα, περιπάτους, όμως τίποτα δεν είναι το ίδιο πια. Με έσφιγγε ένας κόμπος στο στομάχι, με έπνιγε ένας λυγμός στον λαιμό...»

«Έχω την εντύπωση ότι έμεινες καιρό μόνη σου και μελαγχόλησες. Δεν υπάρχει κάποιος να κάνεις παρέα, κάποια κοπέλα ίσως;»

«Ποιον να βρω εδώ, στην ερημιά και μάλιστα τέτοια εποχή;» απάντησε η Μυρτώ που είχε έρθει η σειρά της να νιώσει αμήχανα και να φοβηθεί μήπως αποκαλυφθεί το μυστικό της.

«Δεν ξέρω, κάποιος κρυφός θαυμαστής ίσως. Άλλωστε δεν είναι και τόσο δύσκολο, ωραία κοπέλα, μόνη, προσελκύεις την προσοχή».

«Σταμάτα τις ανοησίες!» δικαιολογήθηκε τάχα προσβεβλημένη, ενώ η καρδιά της πήγαινε να σπάσει από το φόβο μήπως έχει καταλάβει κάτι.

«Ελα, μη θυμώνεις! Αστειεύομαι. Σου έχω εμπιστοσύνη!» «Αυτό τώρα, γιατί της το είπες;» σκέφτηκε η Μυρτώ. Η εμπιστοσύνη του την έκανε να νιώσει ένοχη.

«Κοίτα να ξεκουραστείς αυτό το διάστημα, να περνάς καλά και θα τα πούμε σύντομα!»

Αυτό το τελευταίο η Μυρτώ δεν το άκουσε, γιατί χτυπούσε το κουδούνι της πόρτας επίμονα. Τότε την έπιασε άλλος πανικός. Έχει γούστο να είναι ο Άγγελος, που είχε επιστρέψει από το ταξίδι. Τώρα τι να κάνει, πώς να διακόψει το τηλεφώνημα απότομα,

και αν άκουγε το κουδούνι ο Άρης, τι θα του έλεγε; Ποιος την επισκεπτόταν τέτοια ώρα, αφού μάλιστα δεν έκανε παρέα με κανέναν; Από την άλλη, ο Άρης φοβούμενος, ότι με αυτό που του ξέφυγε θα καταλάβαινε η Μυρτώ την έκπληξή του, βιάστηκε να κλείσει το τηλέφωνο και έτσι, να την βγάλει από τη δύσκολη θέση. Αφού έκλεισε ανακουφισμένη το τηλέφωνο, έτρεξε να ανοίξει γρήγορα – γρήγορα την πόρτα. Έτσι, όπως χτυπούσε επίμονα, φοβόταν μην ξεσηκωθούν οι γείτονες. Ποιοι γείτονες δηλαδή; Κάποιοι ηλικιωμένοι έμεναν δίπλα, αλλά ποτέ δεν ξέρεις. «Είμαι ένα βήμα πριν το ψυχιατρείο», σκέφτηκε. Όταν έφτασε στην εξώπορτα, έφτιαξε τα μαλλιά της, ίσιωσε το φουστάνι της, πήρε μια βαθιά ανάσα να ηρεμήσει, φόρεσε και ένα πλατύ χαμόγελο. Άνοιξε, σαν να μην συνέβαινε τίποτα.

Ο Άγγελος μόλις την αντίκρισε, την αγκάλιασε δυνατά από τη χαρά του και πήγε να τη φιλήσει, πρόλαβε όμως και του έστριψε το μάγουλο.

«Ηρέμησε! Πάμε μέσα», τον έκοψε απότομα. «Πώς συμπεριφέρεσαι έτσι»;

«Είμαι ασυγκράτητος, τι να κάνουμε! Χαίρομαι τόσο πολύ, που σε ξαναβλέπω. Δε σου κρύβω ότι όλες αυτές τις μέρες μία σκέψη με βασάνιζε- από το πρωί, που ξυπνούσα μέχρι το βράδυ, που κοιμόμουν- μήπως και δεν είσαι εδώ, όταν θα επέστρεφα».

«Αφού στο είχα υποσχεθεί», του απάντησε δειλά καθώς τον οδηγούσε μέσα στο σαλόνι, δεν ήθελε να κάτσουν έξω στην αυλή. Μετά από τη συνάντησή της με τη Δανάη, είχε γίνει πιο προσεκτική.

«Λοιπόν, πώς σου φάνηκε το Μαρόκο; Να σου φέρω κάτι να πιεις»;

«Ένα ποτό, οτιδήποτε, αρκεί να έχει αλκοόλ».

Ήταν ενθουσιασμένος και ξαναμμένος, σαν σχολιαρόπαιδο, που η αγαπημένη του επιτέλους είχε δεχτεί να βγουν μαζί ραντεβού. Έιασε στον καναπέ και συνέχισε με ύφος ζωηρό και έντονο τις εντυπώσεις του:

«Το Μαρόκο είναι εξωτικό, παραδοσιακό και μοντέρνο. Συνδυάζει την δυτική εξέλιξη μέσα στα πλαίσια της τοπικής κουλτούρας! Τελικά, μπορώ να πω πως μου άρεσε, αλλά για λίγο. Θα μου άρεσε ακόμα περισσότερο όμως, αν ήσουν και εσύ μαζί μου. Κάθε βράδυ, που τελείωνε η μέρα και επέστρεφα στο ξενοδοχείο, καθόμουν στη βεράντα του δωματίου και χαλάρωνα πίνοντας ένα ποτό. Εκεί, βλέποντας τη μέρα να σβήνει, χαρίζοντας στον αφρικανικό ορίζοντα μοναδικά χρώματα, σε αποχρώσεις του κόκκινου, τότε και μόνο τότε, σκεφτόμουν εσένα. Η μορφή σου κατέκλυζε τη σκέψη μου και μια ακατανίκητη επιθυμία γεννιόταν. Πόσο θα ήθελα να ήμασταν μαζί εκεί και για πάντα!»

Η Μυρτώ, που είχε φτάσει στο σαλόνι κρατώντας το ποτό του, ένωσε αμήχανα και ταυτόχρονα εγκλωβισμένη. «Μα, τι έχω κάνει;» αναλογίστηκε. Έχω δημιουργήσει τέτοιες προσδοκίες σε αυτόν τον άνθρωπο. Κάνει όνειρα να είμαστε μαζί, ενώ εγώ πριν από λίγο έκλεισα το τηλέφωνο στον Άρη!»

«Μυρτώ, τι έπαθες, είσαι καλά; Γιατί στέκεσαι έτσι και με κοιτάς;»

«Ορίστε, το ποτό σου», του το πρόσφερε ευγενικά η Μυρτώ και κάθισε στον καναπέ, σταυρώνοντας ντροπαλά τα πόδια. Χωρίς να σχολιάσει τίποτα από αυτά, που είχε ακούσει πριν από λίγο, και νιώθοντας το κεφάλι της να γυρίζει, προσπάθησε να αλλάξει θέμα στη συζήτηση».

«Λοιπόν, τι άλλο είδες; Κάτι που να σου τράβηξε την προσοχή;»

«Δεν πρόλαβα να δω και πολλά, γιατί, όπως σου είπα, είχαν προκύψει κάποια θέματα με την κατασκευή του σπιτιού. Άλλωστε η δουλειά ήταν ο πρωταρχικός στόχος του ταξιδιού». Απάντησε ανόρεκτα, ήθελε να της πει για τα αισθήματά του και όχι για τις ταξιδιωτικές του εντυπώσεις. Καταλάβαινε όμως ότι η Μυρτώ ήταν πιο κλειστή τώρα πια. Τι να είχε μεσολαβήσει άραγε; Σίγουρα η φαντασία του δεν έφτανε τόσο μακριά, μέχρι την αλήθεια.

«Εσύ, πώς τα πέρασες όλες αυτές τις μέρες; Έπληξες μόνη σου;»

«Όχι και τόσο, γιατί με επισκέφτηκε η αδερφή μου και είχα πολύ καλή παρέα. Το αντίθετο θα έλεγα, οι μέρες πέρασαν πολύ γρήγορα. Το βλέμμα της έπεσε πάνω σε ένα σκληρό μαύρο φάκελο, που μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν τον είχε παρατηρήσει καν. «Τι είναι αυτό;» τον ρώτησε γεμάτη απορία.

«Αυτό είναι κάτι, που έφερα για σένα, ένα δώρο, ας πούμε. Είναι κάτι όχι ακριβό, μα μοναδικό, αφορά μόνο εσένα. Δεν ήθελα να σου φέρω κάτι, που θα σε έφερνε σε δύσκολη θέση».

Η χειρονομία αυτή τη μαλάκωσε, κέντρισε την περιέργειά της και τόνωσε τη γυναικεία φιλαρέσκειά της. Δώρο μοναδικό για αυτήν; Τι θα μπορούσε να ήταν άραγε;

«Μου έχεις προκαλέσει το ενδιαφέρον! Θα μου το δείξεις εσύ ή θα το ανοίξω μόνη μου;» τον ρώτησε χαϊδευτικά.

«Θα μου επιτρέψεις να έχω τη χαρά να στο δείξω εγώ».

Είχε καταλάβει ότι με αυτή του τη κίνηση είχε καταφέρει να αντιστρέψει το κάπως ψυχρό κλίμα υπέρ του. Ο Άγγελος άνοιξε προσεκτικά τον φάκελο και έβγαλε από μέσα ένα μακρόστενο χαρτόνι, σαν επιγραφή, διακοσμημένο γύρω-γύρω με αραβουργήματα και στη μέση με αραβικά γράμματα κάτι ήταν γραμμένο. Της το έδωσε και της είπε:

«Γράφει το όνομά σου με αραβικούς χαρακτήρες!»

Η Μυρτώ το πήρε απαλά στα χέρια της και το περιεργάστηκε. Χάιδεψε τη λέξη, που, όπως της είχε εξηγήσει ο Άγγελος, ήταν το όνομά της.

«Δηλαδή, εδώ γράφει “Μυρτώ”;»

«Όχι απλώς “Μυρτώ”, αλλά “Πριγκίπισσα Μυρτώ”».

«Γιατί πριγκίπισσα;»

«Γιατί έτσι το συνηθίζουν εκεί. Ένα βράδυ, που περπατούσα στο κεντρικό παζάρι, ήταν ένας τύπος που είχε συγκεντρωμένο γύρω του πολύ κόσμος, κυρίως τουρίστες. Πλησίασα και ρώτησα τι έκανε. Μου απάντησαν ότι έγραφε ό,τι όνομα ήθελες με αραβικά γράμματα. Και τότε φυσικά δεν μπόρεσα να σκεφθώ κανέναν άλ-

λον εκτός από σένα, ως τον πιο ιδανικό αποδέκτη αυτού του δώρου. Πρωτότυπο και μοναδικό, όπως εσύ, και κυρίως παντοτινό».

Η αλήθεια είναι, ότι την Μυρτώ την είχε αγγίξει αυτή η χειρονομία. Με κάτι τόσο απλό την είχε χαρακτηρίσει απόλυτα. Αυτό ήταν το προτέρημα του Άγγελου, που τον έκανε τόσο γοητευτικό στα μάτια της, μπορούσε να μιλάει στην ψυχή της. Ενώ είχε αποφασίσει να είναι πιο ψυχρή μαζί του, είχε μαλακώσει και πάλι. Παρόλα αυτά τηρούσε τις αποστάσεις. Ο Άγγελος καταλάβαινε ότι το δώρο είχε πετύχει το σκοπό του, όπως αντίστοιχα καταλάβαινε ότι κάτι στην συμπεριφορά της είχε αλλάξει. Ήταν πιο επιφυλακτική και λιγότερο διαχυτική. Είχε κλειδωθεί και πάλι! Δε θύμιζε σε τίποτα τη Μυρτώ των τελευταίων συναντήσεων.

«Μυρτώ, νομίζω ότι κάτι έχει αλλάξει μεταξύ μας. Μήπως μετά-νιωσες;» τη ρώτησε γεμάτος αγωνία.

«Όχι βέβαια».

Η Μυρτώ δεν τον έπεισε, γιατί δεν μπορούσε να πείσει ούτε τον ίδιο της τον εαυτό. Άλλωστε, για ποιο απ'όλα να είχε μετανιώσει, για τον Άρη, τον γάμο τους, την Αμερική, τον Άγγελο; Ένας βαθύς αναστεναγμός τής ξέφυγε! Τότε ο Άγγελος την πλησίασε. Άπλωσε το χέρι του πάνω από τον ώμο της, την τράβηξε κοντά του και την έσφιξε. Πόσο την ήθελε και πόσο είχε μετανιώσει, που είχε αφήσει όλον αυτό τον καιρό ανεκμετάλλευτο, που δεν της είχε εκφράσει τα συναισθήματά του. Από τον καιρό που ήταν φοιτητές ακόμα...

Αυτό ακριβώς, σκέφτηκε και η Μυρτώ, αν της είχε μιλήσει τότε... αν είχε δώσει έστω λίγη σημασία, όταν μπορούσαν ακόμα να είναι μαζί. Όταν έτρεχε στα αμφιθέατρα, να τον ακούσει, όταν η καρδιά της χτυπούσε σαν τρελή σε κάθε του λέξη. Μία σκληρή μοίρα την είχε φέρει τώρα μαζί του, τόσο δίπλα, τόσο κοντά, ενωμένοι. Αυτή όμως ήξερε πως υπήρχε μια αόρατη διαχωριστική γραμμή, που ήταν αδύνατο προς το παρόν να ξεπεραστεί. Μακάρι ο χρόνος να σταματούσε εκείνη τη στιγμή!

Ο Άγγελος της έστριψε το πρόσωπο και τη φίλησε στο στόμα,

στην αρχή γλυκά και όταν ένιωσε ότι αυτή ανταποκρινόταν, έγινε πιο διεκδικητικός, πιο παθιασμένος. Ήθελε να κλείσει μέσα σε εκείνο το φιλί εκείνη τη στιγμή, όλη του την αγάπη γι' αυτή τη γυναίκα, όλο το πάθος του, όλα του τα όνειρα. Την έγειρε και την ξάπλωσε στον καναπέ, τη φιλούσε και χάιδευε το κορμί της δειλά – δειλά κάτω από την μπλούζα. Το κορμί απαλό, διαπεράστηκε από ρίγος και τότε η Μυρτώ σηκώθηκε απότομα και τον πέταξε σχεδόν από πάνω της.

«Δε θέλω! Όχι έτσι, όχι τώρα!» Και έπιασε το κεφάλι της με τα δυό της χέρια.

«Ηρέμησε, καλή μου, δε χρειάζεται να ταράζεσαι τόσο! Δε θέλω να σε πιέσω. Θα γίνει, όπως και όποτε θες εσύ. Σε παρακαλώ, μη στεναχωριέσαι!»

Μετά από λίγο κουρασμένος από το ταξίδι και αισθανόμενος την αμηχανία, που είχε δημιουργηθεί μεταξύ τους, την καληνύχτισε και έφυγε. Εκείνη έμεινε να κοιτά το δώρο και να σκέφτεται τι είχε προηγηθεί μεταξύ τους. Για μια ακόμη φορά είχε πάρει την απόφαση ότι έπρεπε να ξεκαθαρίσει την κατάσταση και κυρίως να καταλάβει τι πραγματικά ήθελε η ίδια. Έπρεπε ή να χωρίσει με τον Άρη ή να δώσει ένα τέλος με τον Άγγελο, ήταν άδικο για όλους τους.

Ο Άγγελος το βράδυ δε μπορούσε να ηρεμήσει, κάτι δεν του ταίριαζε. Η συμπεριφορά της Μυρτώσ δεν είχε λογική. Ένιωθε ότι τον ήθελε αλλά και κάτι την σταματούσε. Τον άφηνε να προχωρήσει, μέχρι κάποιο σημείο, και μετά, απότομα, τον έκοβε. Τι να συνέβαινε, άραγε; Μήπως είχε αλλάξει κάτι τις μέρες που έλειπε; Μήπως είχε αποφασίσει να επιστρέψει στον άντρα της και δίσταζε να του το πει; Τι θα μπορούσε όμως να έχει συμβεί, που θα την έκανε να πάρει μια τέτοια απόφαση! Αύριο θα ξεκαθάρizαν όλα μια και καλή...

Όλη μέρα στη δουλειά δε σκεφτόταν τίποτε άλλο, παρά πότε θα έρθει η ώρα να βραδιάσει και να μιλήσει μαζί της. Κανόνισαν

και πέρασε και την πήρε με το αυτοκίνητο, αφού είχε βραδιάσει. Απομακρύνθηκαν αργαστά και σταμάτησαν σε μια ακροθαλασσιά. «Λοιπόν;» τη ρώτησε.

«Λοιπόν, τι;» του απάντησε.

«Επειδή ακόμα υπάρχει λογική στο κεφάλι μου και μπορώ να αξιολογώ μια κατάσταση, θέλω να μου πεις τι πραγματικά συμβαίνει. Δεν είμαστε παιδιά, για να παίζουμε. Κάτι σε κάνει και πάλι διστακτική απέναντί μου, τι είναι αυτό; Είχα καταλάβει ότι βρίσκεσαι εδώ, γιατί έχεις προβλήματα στο γάμο σου και δεύτερον, μου έδειξες ότι έχεις αισθήματα για μένα. Σωστά; Θέλω επιτέλους μια εξήγηση, έστω μια δικαιολογία», είπε φοβισμένα. Ίσως να μην άντεχε ούτε ο ίδιος την αλήθεια.

Η Μυρτώ κατέβασε το κεφάλι και δεν μίλησε. Τι να του έλεγε, άραγε; Ότι ναι μεν έτρεφε αισθήματα, τόσο για αυτόν όσο και για τον Άρη; Θα την χαρακτήριζε ανισόροπη. Από την άλλη, του είχε δώσει λάθος εντύπωση για τον γάμο της. Η ίδια δεν τον είχε λήξει οριστικά. Και αυτό ήταν κάτι που δεν τολμούσε να του το ομολογήσει.

Βγήκαν έξω από το αυτοκίνητο να περπατήσουν. Κατά σύμπτωση είχαν βρεθεί στον ίδιο δρόμο που είχαν πρωτοσυναντηθεί εκείνη τη βροχερή μέρα. Περπατούσαν και η Μυρτώ δεν αποφάσιζε να μιλήσει, ο Άγγελος τη σταμάτησε «ακόμα περιμένω...»

«Εγώ, όλον αυτό τον καιρό, θέλω να ξέρεις ότι πραγματικά ένιωσα πολύ όμορφα αισθήματα για σένα. Ήσουν εκείνο το αγόρι, που γέμιζε τα όνειρά μου στα φοιτητικά μου χρόνια. Ο παθιασμένος νέος με τα φλογέρα και συνάμα συνεσταλμένα μάτια. Εκείνο το αγόρι, που καρδιοχτυπούσα, να το δω, να συναντηθούν τα βλέμματά μας, ενώ αυτό δε μου έδινε ποτέ σημασία, αγνοούσε και την ύπαρξή μου. Και τώρα ξαφνικά, συμβαίνει το αναπάντεχο. Σε ξανασυναντώ και, όχι απλώς δεν αγνοείς την ύπαρξή μου, αλλά εισβάλεις δυναμικά στη ζωή μου, διεκδικώντας την αγάπη μου. Αυτή ήταν η πιο απρόσμενη, η πιο αναπάντεχη εξέλιξη στη

ζωή μου. Γλυκιά και βασανιστική. Βασανιστική, γιατί στη ζωή μου υπάρχουν εκκρεμότητες, οι οποίες δε μου επιτρέπουν να προχωρήσω μαζί σου, όπως σου έχω ξαναπεί. Πίστεψε με, δεν ήθελα η κατάσταση να είναι αυτή, αλλά η ζωή μου είχε μια εξέλιξη, μία συνέχεια και αυτή τώρα ανακόπτεται απότομα. Και εγώ στη μέση, δεν ξέρω τι δρόμο να τραβήξω».

«Δεν υπάρχει δεν ξέρω. Ποιον αγαπάς, εμένα ή αυτόν;»

«Δεν είναι τόσο απλό...»

Το ερώτημα ήταν απλό και αφοπλιστικό, η ίδια όμως δε μπορούσε να το απαντήσει. Ο Άγγελος εκνευρίστηκε και ξέσπασε:

«Είσαι απαράδεκτη, τι είναι αυτά που λες; Αν αγαπάς, όλα είναι απλά, είναι ξεκάθαρα. Εσύ όμως δεν ξέρεις τι σου γίνεται. Και εγώ, που νόμιζα ότι είχα απέναντί μου έναν σοβαρό άνθρωπο. Μάλλον δεν αξίζει, ή καλύτερα ποτέ δεν άξιζε!»

Τα λόγια του Άγγελου ήταν σκληρά, και με το δίκιο του. Είχε δείξει όλον αυτόν τον καιρό τεράστια κατανόηση και ανοχή. Η Μυρτώ όμως δεν άντεξε την αλήθεια, ταράχτηκε τόσο που ζαλίστηκε, ένωσε τον ουρανό να σκοτεινιάζει και λιποθύμησε. Ο Άγγελος παραμέρισε για λίγο το θυμό του και έτρεξε να την βοηθήσει. Φοβήθηκε μάλιστα μήπως και χτύπησε καθώς έπεσε. Τη μετέφερε στο αυτοκίνητο και προσπάθησε να τη συνεφέρει, ρίχνοντας της λίγο νερό στο πρόσωπο. Η Μυρτώ με κόπο ανοιγόκλεισε τα μάτια της, ένωθε εξαντλημένη. Ο Άγγελος τη γύρισε σπίτι και την έβαλε να ξαπλώσει στο κρεβάτι της.

«Δεν είναι ανάγκη να μείνεις μαζί μου, αισθάνομαι καλύτερα».

«Τι καλύτερα; Είσαι χλωμή, κατακίτρινη και η φωνή σου με το ζόρι ακούγεται. Θα ήμουν αναίσθητος και απαράδεκτος, αν σε εγκατέλειπα σε αυτή την κατάσταση, γνωρίζοντας μάλιστα ότι είσαι ολομόναχη!»

«Ακόμα και μετά από αυτά, που σου είπα;» Και έστριψε το πρόσωπό της προς την αντίθετη πλευρά του δωματίου, ενώ ένα δάκρυ κύλησε από τα μάτια της.

«Για να είσαι εδώ μόνη σου τόσες μέρες, κάτι δεν πάει καλά! Αλλά αυτά θα τα συζητήσουμε, μόλις συνέλθεις. Θα σου φτιάξω κάτι ζεστό να πεις, να χαλαρώσεις και να κοιμηθείς».

Η Μυρτώ θαύμασε για άλλη μια φορά αυτόν τον άνθρωπο, που της φερόταν με τόση ευγένεια και ζεστασιά, με μία ανωτερότητα απερίγραπτη. Της έφερε γάλα, το οποίο προσπάθησε να πει, αλλά της ερχόταν αναγούλα. Ο Άγγελος επέμεινε να μείνει μαζί της όλη τη νύχτα μήπως της συμβεί κάτι. Η ίδια αρνιόταν επίμονα, τα κατάφερνε και μόνη της. Τη φίλησε γλυκά στο μέτωπο και έφυγε. «Θα έρθω αύριο το απόγευμα πάλι να σε δω», της είπε, κλείνοντας την πόρτα.

«Να προσέχεις και να ξέρεις ότι για μένα δεν άλλαξε τίποτα. Καληνύχτα!»

Η Μυρτώ πέρασε μια δύσκολη νύχτα, όλο το βράδυ έκανε εμετό και ζαλιζόταν. Φοβήθηκε ότι είχε αρρωστήσει και αποφάσισε να πάει την άλλη μέρα το πρωί στο γιατρό.

«Είσατε παντρεμένη μου είπατε, έτσι δεν είναι;»

«Μάλιστα, αλλά, γιατί με ρωτάτε;»

«Υποφιάζομαι ότι αυτή η αδιαθεσία σας μπορεί να μην οφείλεται σε κάποια ίωση, αλλά είναι πιθανό να είστε έγκυος. Θα σας παραπέμψω να κάνετε κάποιες εξετάσεις. Μέχρι το μεσημέρι θα ξέρουμε».

«Έγκυος είπατε; Είναι πιθανό;»

«Κατά την άποψή μου, είναι το πιο πιθανό. Αλλά για να βεβαιωθούμε, παρακαλώ να πάτε τώρα για εξετάσεις αίματος».

«Φυσικά, αμέσως πάω. Γεια σας, προς το παρόν. Ευχαριστώ και πάλι, θα τα πούμε αργότερα, όταν θα πάρω τα αποτελέσματά». Έφυγε κρατώντας τη διεύθυνση του μικροβιολόγου στα χέρια της. Δεν θυμάται ποτέ έφτασε στο ιατρείο, ούτε ποια διαδρομή ακολούθησε. Δε μπορούσε να πιστέψει αυτό που της συνέβαινε. Πετούσε από τη χαρά της. Μετά από τόσο καιρό, μετά από τόσες προσπάθειες, ίσως να είχε μείνει έγκυος. Άραγε, ποτέ να είχε συμ-

βει; Όταν είχαν πάει εκδρομή στην Πενσυλβάνια ή το τελευταίο βράδυ, πριν ταξιδέψει για την Ελλάδα;

Ο μικροβιολόγος της είχε πει ότι σε δύο ώρες θα είχαν τα αποτελέσματα. Κάθισε σε ένα καφενείο και παρηγγείλε μία πορτοκαλάδα. Απέφυγε τον καφέ, αν ήταν έγκυος θα έπρεπε να προσέχει πλέον. Καθώς κατάπιε την πρώτη γουλιά, η γλυκιά υπόξινη γεύση τής έκαψε τον οισοφάγο. Τότε σκέφτηκε ότι τον τελευταίο καιρό γενικότερα τα φαγητά τής προκαλούσαν ανακατωσούρες. Ένιωθε ατονία και ζαλάδες επίσης. Πώς δεν το είχε παρατηρήσει; Κλασσικά συμπτώματα εγκυμοσύνης! Πώς μπορούσε να τα προσέξει, όμως, με όλα αυτά που της συνέβαιναν ;

Και τότε πέρασε από το μυαλό της ο Άγγελος. Πώς θα τον αντίκριζε, πώς θα του έλεγε ότι εκτός από παντρεμένη ήταν και έγκυος; Όλες αυτές τις μέρες της είχε φερθεί άψογα, της είχε ανοίξει την καρδιά του, της είχε εκφράσει τα συναισθήματά του, ενώ αυτή, πώς του το είχε ανταποδώσει; Με ψέματα; Πόσο πολύ τον ντρεπόταν. Το μόνο που ήθελε ήταν να μαζέψει τα πράγματά της και να φύγει. Αν ήταν έγκυος, δεν θα είχε το κουράγιο να τον αντικρίσει. Όμως, ήταν σωστό να φύγει έτσι, χωρίς να του εξηγήσει τίποτα, σαν τον κλέφτη;

Έκλεισε την πόρτα τού γιατρού και ήταν τόσο ευτυχισμένη, που το σώμα της δεν το ένιωθε. Δεν περπατούσε, πετούσε στα σύννεφα. Πήγε στο σπίτι και τηλεφώνησε στην αδερφή της, για να της πει τα νέα. Πήρε και τον Άρη, όμως δεν απαντούσε. Το είχε αποφασίσει: θα επέστρεφε στην Αθήνα, έτσι απλά. Χωρίς να τον ξαναδεί, χωρίς να του μιλήσει. Ήξερε ότι δεν ήταν σωστό, αλλά πλέον είχε άλλες προτεραιότητες. Ήδη ο Άγγελος τής έμοιαζε κάτι πολύ μακρινό και ξένο. Άλλωστε, δεν είχε έρθει στη σωστή στιγμή.

Φόρτωσε τα πράγματά της στο ταξί και ταξίδευε προς την Αθήνα. Έκλεισε τα μάτια της και το μόνο που ήθελε ήταν να συναντήσει τον Άρη, να πέσει στην αγκαλιά του και να του πει: «Θα γίνεις πατέρα! Θα γίνουμε γονείς!» Μέσα της όλα είχαν ξεκαθαρίσει,

δεν υπάρχει ούτε μία αμφιβολία. Ήταν αυτός που αγαπούσε, ήταν αυτός, με τον οποίο ήθελε να περάσει τη ζωή μαζί. Πώς ήταν δυνατό όлон αυτό τον καιρό να αμφιβάλει;

Η Μυρτώ ξύπνησε, όταν έφτασαν στον Γαλατά και έπρεπε να πάρουν το φέρι για τον Πόρο. Η εικόνα του Πόρου, αμφιθεατρικά χτισμένος και φωτισμένος μες στη νύχτα, πάντα την γοήτευε. Όπως την γοήτευε και η απόσταση του Γαλατά από τον Πόρο, τόσο κοντά και συνάμα τόσο μακριά. Νιώθεις ότι θα απλώσεις το χέρι σου και θα φτάσεις απέναντι, όμως αυτό είναι αδύνατο, όπως και στη ζωή. Είμαστε δίπλα σε κάποια πράγματα, αλλά δεν μπορούμε να τα αγγίζουμε. Επίσης εντυπωσιακή ήταν η τόσο διαφορετική εικόνα που παρουσίαζαν οι δύο τόποι.

«Απορώ, πώς μπόρεσες και κοιμήθηκες με τόση φασαρία, που έκαναν αυτές οι δύο στο πίσω μέρος τού αυτοκινήτου», την πείραζε ο Νικόλας.

«Δεν κοιμήθηκα ακριβώς, είχα μεταφερθεί σε μια άλλη εποχή. Μόνο το σώμα μου ήταν εδώ, το μυαλό απουσίαζε. Σε παλιά ταξίδια, που είχα κάνει! Κοιμόμουν και ονειρευόμουν!»

Έφτασαν στο σπίτι του, στο Ασκέλι, το οποίο δε θύμιζε σε τίποτα την παλιά μονοκατοικία με τη σιδερένια πόρτα και την κληματαριά στην αυλή. Ήταν μια μεζονέτα καινούρια, διώροφη, με θέα στον κόλπο τού Ασκειλίου. Ο Νικόλας μετέφερε τις αποσκευές τους στο σπίτι και τις αποχαιρέτησε.

«Γιατί δε μένεις απόψε εδώ και επιστρέφεις στην Αθήνα αύριο; Δεν είσαι κουρασμένος;» προσπάθησε να του αλλάξει γνώμη η μη-

τέρρα του.

«Έτσι είναι τα νιάτα, ακιούραστα», είπε χαμογελώντας η Δανάη και απευθυνόμενη στην αδερφή της συμπλήρωσε: «Έχει περάσει καιρός από τότε, που είχες την αποκλειστική του φροντίδα. Μεγάλωσε πια, είναι άντρας, πέταξε από τη φωλιά».

«Άλλωστε, τι να κάνει μαζί μας, με τρεις γυναίκες μεσόκοπες, για να χρησιμοποιήσω έναν επιεική όρο;» «Θα πλήξει αφόρητα, πετάχτηκε η Αφροδίτη. Έχουμε πολλά να πούμε, μετά από τόσα χρόνια, να θυμηθούμε τα παλιά.. Τι το θέλουμε το παιδί μες στα πόδια μας;»

«Κορίτσια, προσοχή, μην ξεφύγουμε τώρα, που θα μείνουμε μόνες», είπε και κατέβηκε τρέχοντας τις εξωτερικές σκάλες του σπιτιού.

«Τον είδες; Δεν τον κρατάει τίποτα! Ο έρωτας κινητήριος δύναμη!», και άφησε έναν αναστεναγμό η Δανάη.

«Δε μας έχεις συνηθίσει σε τέτοια επιφωνήματα», παρατήρησε η αδερφή της. «Εσύ πάντα ήσουν οπαδός τής λογικής».

«Της λογικής και του έρωτα. Τι θα κάνουμε απόψε το βράδυ; Έχετε σκεφτεί κάτι;»

«Προτείνω να βγούμε στην παραλία, να φάμε θαλασσινά και να πιούμε κανένα ουζάκι», είπε η Αφροδίτη. Είναι ό,τι πρέπει για να χαλαρώσουμε και να αφήσουμε τις θύμησες ελεύθερες να μας επισκεφτούν».

«Αν αρχίσουμε από τώρα τις αναμνήσεις, προβλέπω να μελαγχολούμε, αντί να διασκεδάζουμε».

«Ελα, Μυρτώ μου, μη στεναχωριέσαι, καλά θα περάσουμε. Ακόμα και αν κλάψουμε θα είναι για καλό», προσπάθησε να της φτιάξει τη διάθεση η αδερφή της.

Αφού ετοιμάστηκαν, αποφάσισαν να περπατήσουν από το Ασκέλι μέχρι το λιμάνι. Ο καιρός ήταν πολύ καλός, αν και η άνοιξη δειλά-δειλά τώρα ξεκινούσε. Ήταν μέσα Απριλίου και σε λίγες μέρες πλησίαζε το Πάσχα. Η απόσταση ήταν αριετή αλλά την απο-

λάμβαναν. Η Μυρτώ παρατηρούσε πόσο είχε αλλάξει τούτος ο μικρός τόπος. Αναδυόμενος μέσα από τα νερά του Αργοσαρωνικού, κλείνει προκλητικά το μάτι στην Πελοπόννησο. Είναι σαν το μικρό παιδί, που κατάρφερε και ξέφυγε από τον ασφυκτικό έλεγχο της μητέρας του. Και τώρα κάθεται και κρυφογελάει πονηρά, γιατί κατάρφερε να την ξεγελάσει.

Πόσα είχαν αλλάξει όλα αυτά τα χρόνια. Χτίστηκαν ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα, κοντινός προορισμός για τους Αθηναίους τα Σαββατοκύριακα. Και τα αραγμένα σιάφη αραδιασμένα προκλητικά, συναγωνίζονται ποιο είναι πιο ωραίο από το άλλο. Όμως το καθένα έχει το ύφος και προδίδει το χαρακτήρα του ιδιοκτήτη, του καπετάνιου του, πιο σωστά. Θαλαμηγοί πολυτελείς, σύμβολα πλούτου και δύναμης, που θέλουν να κάνουν αισθητή την οικονομική υπεροχή του κατόχου και στην θάλασσα. Ιστιοφόρα μεγάλα, σύμβολα δύναμης και αυτά, αλλά ταυτόχρονα υποδηλώνουν ότι ο κάτοχός τους έχει σχέση αμφίδρομη με τη θάλασσα, αγαπάει ό τι αυτή του δίνει. Τέλος μικρά ιστιοφόρα με πλήρωμα οικογένειες και φίλους, που τους ενώνει η αγάπη για τη θάλασσα. Χωρίς προσωπικό, ζουν και μοιράζονται τις χαρές και τις υποχρεώσεις στο σιάφος. Καθισμένοι στο κατάστρωμα, πίνοντας και τρώγοντας, απολαμβάνουν τη ζεστή βραδιά, που είναι ανακατεμένη με σταγόνες υγρασίας.

«Η ζωή είναι ωραία, αρκεί να μπορείς να τη ζήσεις», μουρμούρισε η Μυρτώ.

«Τι είπες;» ρώτησε η Αφροδίτη, που ήταν αφηρημένη και δεν άκουσε, καθώς όλη αυτή την ώρα περπατούσαν αμίλητες και χάζευαν αριστερά και δεξιά.

«Είπα ότι η ζωή είναι ωραία, αρκεί να ξέρεις να τη ζήσεις».

«Πώς σου ήρθε τώρα αυτό;»

«Είδα εκείνα τα νέα παιδιά στο μικρό σιάφος, γεμάτα ζωηράδα και ευθυμία, απολάμβαναν την εκδρομή τους. Ξυπόλητα, με κοντά παντελόνια και χοντρά φούτερ, φίλοι και ζευγάρια, όλοι παρέα!

Μου έδωσαν την εντύπωση ότι ζούσαν, αυτό ακριβώς που είπα. Δηλαδή θα σου εξηγήσω τι εννοώ. Παρατήρησε αυτό το ζευγάρι στην μεγάλη θαλαμηγό. Ο άντρας είναι χαμένος στον φορητό υπολογιστή, η μητέρα μιλάει στο τηλέφωνο, ο φιλιππινέζος στρώνει το τραπέζι και η νταντά φροντίζει το παιδί. Αυτοί δεν ζουν, απλά καταναλώνουν τα αγαθά, που η οικονομική δυνατότητα τους δίνει. Το παιδί αναζητά ένα χάδι από τη μάνα, που είναι απασχολημένη. Ένα παιδί που ήρθε στον κόσμο, γιατί έτσι όφειλαν οι γονείς, για να συνεχιστεί η οικογένεια. Μία γυναίκα, που ήταν απασχολημένη, γιατί ήταν δίπλα σε έναν άντρα, που και αυτός ήταν χωμένος σε βαρυσήμαντες υποθέσεις. Ένα ανδρόγυννο και ένα παιδί, που δεν άλλαξαν μεταξύ τους ούτε μια ματιά. Ακόμα πιο τραγιές φιγούρες οι εργαζόμενοι, που παρατηρούν αυτή την πολυτέλεια και τη μοναξιά μέσα από την προσωπική τους ταλαιπωρία και δυστυχία.

«Έχεις δίκιο! Άραγε, αυτός ο μικρόσωμος φιλιππινέζος, από ποιο μακρινό χωριό να ξεκίνησε και να βρέθηκε αυτό το βράδυ στον Πόρο, να προσφέρει τις υπηρεσίες του σε αυτό το ζευγάρι;» συμπλήρωσε η Δανάη.

Η αλήθεια είναι ότι είχαν χαζέψει με το πόσα πολλά σκιάφη υπήρχαν, σχεδόν κολλητά το ένα δίπλα στο άλλο. Τόση χλιδή και τόση εξαθλίωση, τα δύο άκρα συνυπήρχαν. Στη φύση όλα είναι σε ισορροπία, όταν κάτι είναι σε πλεόνασμα, το αντίθετό του υπολείπεται. Όσο πιο πολύς είναι ο πλούτος, τόσο πιο μεγάλη και η φτώχεια. Όσο πιο χαρισματικός ο ηγέτης, τόσο πιο πειθήνιος ο λαός. Όσο περισσότεροι οι άνθρωποι, τόσο μεγαλύτερη η μοναξιά.

Έκαναν ένα πέραςμα από όλα τα ουζερί και τις ταβέρνες, μέχρι να αποφασίσουν πού τελικά θα καθίσουν. Επέλεξαν ένα μικρό μαγαζάκι με έπιπλα σε ειρού χρώμα και διακοσμητικά σε λαδί αποχρώσεις. Το εξωτερικό μέρος γύρω-γύρω, κλεισμένο με πλαστικό, για να μη διαπερνά η βραδινή υγρασία τους θαμώνες του μαγαζιού.

«Αισθάνομαι σαν φυτό, που καλλιεργείται σε θερμοκήπιο με

αυτό το πλαστικό», γκρίνιαζε η Αφροδίτη.

«Βιολογικής ή συμβατικής καλλιέργειας φυτό;» αστειεύτηκε η Δανάη.

«Είναι αξιοπρόσεχτο, το πόσο εύκολα οι άνθρωποι αλλοιώνουν το ιδιαίτερο ύφος κάθε περιοχής. Λες, και είναι δύσκολο να χρησιμοποιούν φιλικά υλικά», συμπλήρωσε η Μυρτώ.

«Ξέρετε από πού φαίνεται ότι έχουμε μεγαλώσει;» προξένησε την απορία των άλλων δύο γυναικών η Δανάη, με αυτή την άσχετη παρατήρηση. Από το γεγονός ότι έχουμε αποκτήσει ιδιοτροπίες. Μας ενοχλεί ο χώρος, τα τραπέζια, ο φωτισμός. Παλιά αρκούσε η συντροφιά και μόνο!»

Γέλασαν με την εύστοχη παρατήρησή της και συνέχισαν τη συζήτηση σχετικά με το τι θα παραγγείλουν για φαγητό. Οι νοστιμιές πολλές και η όρεξη αμείωτη, εκλεκτές θαλασσινές λιχουδιές, συνοδευόμενες με ούζο, μυρωδάτο από τον γλυκάνισο. Η Μυρτώ λάτρευε τη γεύση του και ήπие τις πρώτες γουλιές με βουλιμία. Ασυνήτιστος, όπως ήταν ο οργανισμός, μετά από λίγη ώρα αισθάνθηκε την επίδρασή του στο κεφάλι και στη διάθεσή της. Ένωσε ότι ένα βάρος είχε φύγει από πάνω της και ότι αυτή η ελαφριά ζαλάδα, που την διακατείχε, την έκανε να νιώθει κοριτσάκι και πάλι. Συζητούσαν μεγάλφωνα πια, αστειευόμενες και θυμούμενες περιστατικά από τη νιότη τους και την εποχή που είχαν πρωτογνωριστεί στο πανεπιστήμιο. Πριν ακόμα ο Άρης και η Μυρτώ γίνουν ζευγάρι.

«Μυρτώ, ξέρεις τι θυμήθηκα; Εκείνο το αγόρι το συνεσταλμένο, με τα μάτια τα καστανοπράσινα, που σου άρεσε». Η Μυρτώ έμεινε να την κοιτά αποσβολωμένη. Βρε Μυρτώ, εννοώ αυτόν, που σπούδαζε αρχιτεκτονική και σου άρεσε! Πριν γνωρίσεις τον Άρη».

Προσπαθούσε να της δώσει όσο πιο πολλές πληροφορίες μπορούσε, θεωρώντας ότι η Μυρτώ δεν είχε καταλάβει σε ποιον αναφερόταν. Η ίδια φυσικά από την πρώτη στιγμή κατάλαβε ότι αναφερόταν στον Άγγελο, αλλά φοβούμενη ότι όλοι ήξεραν το μυστικό της, έκανε τάχα πως δεν θυμόταν. Ότι δηλαδή πριν χρόνια

είχαν συναντηθεί και ξαφνικά γέμισε ενοχές. Μεμιάς η ευφορία, που της είχε προκαλέσει το αλκοόλ, χάθηκε και ένα ρίγος την διαπέρασε. Άλλωστε όλα είχαν γίνει εκεί, στον Πόρο, τριάντα σχεδόν χρόνια πριν...

«Μυρτώ, με ακούς; Σου μιλάω», συνέχισε η Αφροδίτη.

«Σε ακούω, ξέρω για ποιον λες. Δυστυχώς ή ευτυχώς, ακόμα έχω καλή μνήμη».

«Αναρωτιόμουν τι να κάνει άραγε;»

«Πώς σου ήρθε ξαφνικά αυτό;» συνέχισε ενοχλημένη η Μυρτώ.

«Θυμόμουν ότι ήσουν ερωτευμένη μαζί του και, επειδή αναφερόμασταν σε εκείνα τα χρόνια, είπα να στο πω. Δεν ήξερα ότι θα σε έφερνα σε δύσκολη θέση. Άλλωστε είναι κάτι που αφορά το παρελθόν, απλώς αναρωτήθηκα αν τον έχεις ξαναδεί από τότε. Προς θεού, μη νομίσεις ότι είχα διάθεση να σε προσβάλω για κάτι».

«Μην ανησυχείς, δεν πειράχτηκα, απλά...» και δε συνέχισε την κουβέντα της. Τότε, πετάχτηκε η Δανάη και είπε:

«Δεν ξέρει τίποτα;»

«Όχι, και δεν ξέρω αν είναι η κατάλληλη στιγμή να μιλήσουμε γι' αυτό», προσπάθησε να την αποφύγει η Μυρτώ.

«Δε θέλω να σε πιέσω, αλλά καταλαβαίνω ότι κάτι συμβαίνει. Και να σου έλεγα ότι δεν είμαι περίεργη, θα έλεγα ψέματα», προσπάθησε η Αφροδίτη με ευγενικό τρόπο να της δείξει ότι θα ήθελε να μάθει.

«Μα, τι νόημα έχει μετά από τόσα χρόνια να μην της το πούμε; Άλλωστε δεν είχε συμβεί και κάτι τόσο σοβαρό, συμπλήρωσε η αδερφή της».

«Το πόσο σοβαρό ήταν, νομίζω ότι θα το κρίνω εγώ, που με αφορά κιόλας. Έχουν περάσει τόσα χρόνια...», είπε και το βλέμμα της χάθηκε προς το Γαλατά. Οι εικόνες έχουν ξεθωριάσει από τη μνήμη, τα συναισθήματα όμως παραμένουν τόσο ζωντανά και τόσο δυνατά, που προξενούν πόνο.

Έκανε μια μικρή διακοπή και συνέχισε:

«Λίγο πριν γεννηθεί ο Νικόλας, λίγα χρόνια μετά το γάμο μας και την μετακίνησή μας στην Αμερική, πέρασε η σχέση μας με τον Άρη μία πολύ σοβαρή κρίση. Θα μπορούσα να πω ότι ήταν η μόνη, αλλά και η πιο οριακή, που ζήσαμε ποτέ. Όλα βασιζόνταν σε μία εύθραυστη ισορροπία. Είχα πιεστεί τόσο πολύ εκείνο τον καιρό. Είχα αλλάξει τόπο διαμονής, συνήθειες, είχα αποχωριστεί τους αγαπημένους μου ανθρώπους. Ένιωθα κάπως αδικημένη, γιατί είχαν αλλάξει όλα αυτά, ενώ ο Άρης απλώς συνέχιζε τη ζωή που είχε αρχίσει πριν από μένα. Το χειρότερο ήταν ότι ο ίδιος αυτό δεν το καταλάβαινε και δεν το αναγνώριζε, κάτι που με πλήγωνε. Από την άλλη, μια εγκυμοσύνη, που τόσο ήθελα δεν ερχόταν. Ούτε και αυτή την επιθυμία μου τη συμμεριζόταν, θεωρούσε ότι ήμασταν καλά οι δύο μας.

«Δεν περίμενα ότι θα μπορούσατε εσείς οι δύο να είχατε ποτέ αντιμετωπίσει κρίση στο γάμο σας. Πάντα σας θεωρούσα πολύ αγαπημένο και δεμένο ζευγάρι, το ιδανικό θα έλεγα. Βέβαια, αυτή η συμπεριφορά του Άρη, που περιγράφεις δε με εκπλήσσει, γιατί ήταν και λίγο εγωιστής», χαμογέλασε η Αφροδίτη. «Αυτά όμως τι σχέση έχουν με τον Άγγελο;»

«Για να μη στα πολυλογώ, κάποια στιγμή, που δεν πήγαινε άλλο από τους καβγάδες αποφάσισα ότι ένα ταξίδι στην Ελλάδα ίσως να μας έκανε καλό. Εγώ θα ηρεμούσα και θα χαλάριωνα και τέλος πάντων, αν μέναμε λίγο χώρια, ίσως καταλήγαμε στο τι πραγματικά θέλαμε. Δεν ήθελα όμως να αναστατώσω κανέναν από τις οικογένειές μας και έτσι ήρθα στο σπίτι μας, στον Πόρο, κρυφά. Μόνο η αδερφή μου ήξερε».

Η Μυρτώ διηγήθηκε με κάθε λεπτομέρεια τι είχε διαδραματιστεί με τον Άγγελο όλες εκείνες τις ημέρες που είχε μείνει στο νησί. Όταν τελείωσε τη διήγηση, η Αφροδίτη την κοιτούσε έκπληκτη.

«Είναι τόσα πολλά αυτά που θέλω να σε ρωτήσω, δεν ξέρω από πού να αρχίσω. Πρώτα – πρώτα έμαθες ποτέ τι απέγινε ο Άγγελος, πώς αντέδρασε; Θεωρώ ότι ο τρόπος που εξαφανίστηκες ήταν

απαράδεκτος και απολύτως άδικος γι' αυτόν. Αν μη τι άλλο, άξιζε μια εξήγηση».

«Το ξέρω, αλλά δεν είχα το θάρρος να τον αντιμετωπίσω κατά πρόσωπο. Ντρεπόμουν πάρα πολύ. Το γεγονός ότι έμεινα έγκυος με έκανε να αναθεωρήσω ό,τι σκεφτόμουν μέχρι τότε. Υπερίσχυσε το μητρικό ένστικτο, ξαφνικά υπήρχε μόνο το παιδί που περίμενα και φυσικά ο άντρας που μου το είχε χαρίσει. Τότε ένιωσα ότι μας συνδέει κάτι παντοτινό, που δεν χωρούσε αμφισβήτηση».

«Ξέρεις, αυτό δε συμβαίνει πάντα», παρατήρησε η Αφροδίτη. Δεν ενώνει πάντα ένα παιδί ένα ζευγάρι, αντιθέτως πολλές φορές επιδεινώνει τα προβλήματα που υπάρχουν».

«Σε μένα λειτούργησε καταλυτικά, με θετικό τρόπο. Βρήκα αμέσως τις ισορροπίες μου και αυτή η συμπεριφορά μου προκάλεσε επίσης θετική αντίδραση από τον Άρη. Προσπάθησα πολύ και για ένα δεύτερο παιδί, αλλά δεν στάθηκα τυχερή. Το ότι είχα μόνο ένα παιδί με έκανε υπερβολικά δοτική προς το Νικόλα και ανασφαλή. Θεωρώ ότι και για τον ίδιο θα ήταν καλύτερα να είχε αδέρφια. Αλλά έτσι είναι η ζωή, δεν μπορούμε να τα έχουμε όλα, όπως τα φανταζόμαστε».

«Δηλαδή, αν καταλαβαίνω σωστά, αν δεν ήσουν έγκυος, μπορεί και να είχες χωρίσει με τον Άρη;» ρώτησε η Αφροδίτη.

«Δε μπορώ να σου απαντήσω με βεβαιότητα. Αν με ρωτήσεις τώρα, θα σου πω με απόλυτη βεβαιότητα ότι δεν θα μπορούσα να είμαι με κάποιον άλλον εκτός από τον Άρη. Όμως αυτή δεν είναι μια ειλικρινής απάντηση, επειδή ήδη έχω ζήσει όλα αυτά τα χρόνια μαζί του και υπήρξα ευτυχισμένη. Τότε όμως ήμουν σε δίλημμα, σε δύσκολη θέση. Δεν ξέρω, όλα ήταν ρευστά».

«Τι ήταν αυτό που τόσο σε είχε εντυπωσιάσει στον Άγγελο και σε έκανε να αμφιβάλεις για το γάμο σου με τον Άρη;» συνέχισε να την κατακλύζει επίμονα με ερωτήσεις η Αφροδίτη.

«Όπως σου εξήγησα και πριν, διένυα μια δύσκολη περίοδο. Ο Άγγελος άλλωστε δεν ήταν κάποιος άγνωστος άντρας, που συνά-

νησα. Ήταν ο πρώτος νεανικός έρωτας, ίσως ήταν και λίγο απωθιμένο, είχε επιπλέον επενδυθεί και με ένα ρομαντισμό. Από την άλλη, η εικόνα του Άγγελου ήταν άφθαρτη, ο νεαρός αγωνιστής, που γοήτευε, υπερετερούσε σε σχέση με τον άκαμπο και απόλυτο Άρη. Ήταν πάντα τόσο ευγενής, τόσο ήρεμος, έδειχνε να ενδιαφέρεται, να βάζει σε προτεραιότητα τις επιθυμίες σου. Σίγουρα με προβλημάτιζε το γεγονός ότι, αν μου είχε εκδηλώσει τα αισθήματά του από τότε, η ζωή μου θα είχε εξελιχθεί διαφορετικά. Τέλος πάντων, όλα αυτά είναι πολύ μακρινά και δεν θέλω να τα συζητήσουμε άλλο. Άλλωστε, δεν νομίζω ότι έχουν πλέον κάποιο νόημα».

«Σίγουρα όμως αυτός ο τόπος θα σου ξυπνάει αναμνήσεις», επέμεινε.

«Μου ξυπνάει επίσης εικόνες και γεγονότα, που έζησα με τον Άρη και σε πληροφορώ ότι είναι πολύ περισσότερα. Επίσης, μου προκαλούν αφόρητο πόνο τώρα, που τον έχασα τόσο αναπάντεχα», απάντησε με ύφος αυστηρό, κάνοντας την Αφροδίτη να μη συνεχίσει άλλο. Η Δανάη, που κατάλαβε λόγω της τροπής που είχε πάρει η συζήτηση, ότι είχε χαλάσει η διάθεση της παρέας, άλλαξε θέμα:

«Λοιπόν, δεν μας έχεις πει πώς σου φάνηκε η κοπέλα του Νικόλα, η Ειρήνη. Πώς περάσατε τότε που την είχες καλέσει στο σπίτι σου για φαγητό;»

«Εξαιρετη κοπέλα, έχει ένα ωραίο στυλ, εκλεπτυσμένο, αέρινο. Νομίζεις ότι είναι εύθραυστη και ότι θα σπάσει. Αν συναναστραφείς μαζί της όμως, θα καταλάβεις ότι είναι κοπέλα δυναμική. Έχει περάσει δύσκολα χρόνια. Έχασε τους γονείς της σε πολύ μικρή ηλικία, μεγάλωσε με την γιαγιά και τον παππού και όταν αυτοί πέθαναν, με τον αδερφό της μητέρας της. Να φανταστείς ότι δεν έχει καμία ανάμνηση από τους γονείς της.

«Αυτό είναι τραγικό», είπε η Αφροδίτη.

«Βέβαια, η ίδια δεν το βιώνει έτσι, γιατί έμαθε να ζει χωρίς γο-

νείς. Αν τους είχανε σε μεγαλύτερη ηλικία θα ήταν πιο δύσκολο. Το σίγουρο είναι ότι έχει μεγαλώσει με πολλή αγάπη και αυτό φαίνεται».

«Ο Νικόλας μας τι λέει;» ρώτησε η Δανάη χαμογελαστή.

«Ο Νικόλας είναι ξετρελαμένος, την έχει στα πούπουλα. Την κοιτάει στα μάτια. Είμαι σίγουρη ότι την αγαπάει και θα την παντρευτεί». Την ξάφνιασε με αυτή της την παρατήρηση.

«Πιστεύω να τα πάτε καλά, νύφη και πεθερά, και να μην τη ζηλεύεις, επειδή σου έκλεψε το γιο», την πείραζε η αδερφή της.

«Είσαι μία εσύ!» τάχα πειράχτηκε. «Ακου, να ζηλεύω το παιδί μου. Θα είμαι πολύ ευτυχισμένη και προπαντός ήρεμη, αν γνωρίζω ότι θα είναι μαζί με έναν άνθρωπο, που μπορεί να συνεννοηθεί και να νοιάζεται ο ένας για τον άλλον. Άλλωστε, εγώ δεν θα είμαι για πάντα εδώ...»

«Σταμάτα τώρα, τι σε έπιασε; Τι κουβέντες είναι αυτές;» την μάλωσε η αδερφή της, μήπως και κάποια αόρατη δύναμη την ακούσει και πραγματοποιήσει το φόβο της.

«Πώς κάνεις έτσι; Κανείς μας δεν είναι άφθαρτος και παντοτινός. Τα πρόσφατα γεγονότα με έκαναν να το συνειδητοποιήσω με τον πιο αναπάντεχο και αιφνιδιαστικό τρόπο. Ήμουν σίγουρη- και πιστέψέ με γι' αυτό- ότι με τον Άρη θα γερνούσαμε μαζί».

Η Δανάη με την Αφροδίτη κοιτάχτηκαν και συνεννοηθήκαν με μια ματιά. Η Μυρτώ δεν είχε ακόμα συνέλθει από το θάνατο του άντρα της. Γι'αυτό παρουσίαζε τόσες εναλλαγές η διάθεσή της. Έπρεπε αυτές τις μέρες, που θα έμεναν μαζί, να την στηρίζουν ψυχολογικά. Η ίδια βέβαια ήταν πολύ κλειστή και δεν άφηνε περιθώρια. Επέστρεψαν στο σπίτι με ένα ταξί. Η Μυρτώ το βράδυ κοιμήθηκε ελαφριά. Εικόνες από το παρελθόν στοιχειωναν τα όνειρά τους. Η συζήτηση, που έκανε με την αδερφή και τη φίλη της, δεν την ωφέλησε. Της ξύπνησε όχι μόνο αναμνήσεις αλλά και ένοχες.

Η ίδια μόνο ήξερε πόσο ένοχη ένιωθε απέναντι στον Άγγελο. Εκείνη τη μέρα, που έμαθε ότι ήταν έγκυος, επέστρεψε στην Αθή-

να και έμεινε σε ένα ξενοδοχείο. Ειδοποίησε την αδερφή της και τον Άρη. Τα τότε γεγονότα σηματοδότησαν καθοριστικές εξελίξεις. Ο πεθερός της, ο Νικόλας Γεράνης, ο άλλοτε ρωμαλέος και ατρόμητος άντρας και επιχειρηματίας, χτυπήθηκε από εγκεφαλικό και βρισκόταν στο νοσοκομείο. Ο Άρης είχε ειδοποιηθεί άμεσα από τη μητέρα του και ταξίδευε για την Ελλάδα. Η χαρά για τα νέα, που του είχε ανακοινώσει η γυναίκα του για την εγκυμοσύνη της, είχε επισιαστεί από τα νέα για τον πατέρα του. Στην πραγματικότητα δεν είχε τόσο στενοχωρηθεί για τον πατέρα του, όσο για την μητέρα του, που την άκουγε συντετριμμένη, σαν να είχε χάσει τη γη κάτω από τα πόδια της.

Το πρώτο που έκανε, όταν έφτασε στην Αθήνα ήταν να τρέξει στο ξενοδοχείο να συναντήσει τη γυναίκα του. Είχαν αποφασίσει να πουν ότι είχαν ταξιδέψει μαζί από τη Νέα Υόρκη γι' αυτό το δυσάρεστο γεγονός. Άλλωστε κανείς, εκτός από την Δανάη, δεν ήξερε τίποτα για την παραμονή της Μυρτώ στον Πόρο. Όταν την αντίκρισε, την πήρε στην αγκαλιά του για αριετή ώρα. Η γυναίκα του είχε αλλάξει όψη. Του θύμιζε την κοπέλα που είχε πρωτογνωρίσει. Τότε μόνο συνειδητοποίησε πόσο η μετακόμισή τους στην Αμερική της είχε αλλάξει την ψυχολογική διάθεση, κάτι το οποίο αντανakλούσε και στην έκφρασή τους. Το μωρό όμως, που ερχόταν σε λίγους μήνες, είχε κάνει ήδη το θαύμα του. Ήταν πλέον αισιόδοξος ότι όλα θα βελτιώνονταν.

Όταν επισκέφτηκε ο Άρης τον πατέρα του στο νοσοκομείο, έμεινε έκπληκτος από αυτό που αντίκρισε. Ήταν γιατρός και σίγουρα είχε μεγάλη εμπειρία και πλούσιες παραστάσεις, αλλά όταν αφορά έναν δικό σου άνθρωπο, όλα είναι διαφορετικά. Από την μέση και κάτω είχε μείνει παράλυτος, το χειρότερο όμως ήταν η δυσκολία στην ομιλία. Ενώ καταλάβαινε τα πάντα, ήταν δύσκολο να επικοινωνήσει, γιατί είχε χάσει την ικανότητα να συντάσσει σύνθετες προτάσεις.

«Πώς βλέπετε να εξελίσσεται η κατάστασή του;» ρώτησε το για-

τρό που τον παρακολουθούσε. «Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης;»

«Σχετικά με την κίνηση, λυπάμαι, αλλά δεν πρόκειται να ξαναπερπατήσει. Όσον αφορά στην ομιλία, είμαι αισιόδοξος ότι θα καλυτερεύσει αρκετά».

«Πού το βασίζετε αυτό;»

«Όταν ήρθε, πριν λίγες μέρες, δεν μπορούσε να μιλήσει σχεδόν καθόλου. Ο λόγος όμως σιγά – σιγά επανέρχεται, αν και ακόμα είναι σε επίπεδο πολύ απλό. Με την κατάλληλη άσκηση, εκπαίδευση, προσπάθεια και φροντίδα από τον ίδιο και το οικογενειακό περιβάλλον, που είμαι σίγουρος ότι θα την έχει, η βελτίωση θα είναι σημαντική. Θα ήθελα να σας επισημάνω, αν μου επιτρέπετε φυσικά, ότι στηριξη χρειάζεται και η μητέρα σας, η οποία έχει σχεδόν καταρρεύσει».

«Ναι, ναι καταλαβαίνω και σας ευχαριστώ».

Ο Άρης έμεινε λίγη ώρα έξω από το δωμάτιο, πριν αποφασίσει να μπει. Μέσα σε λίγα λεπτά πέρασαν πολλές εικόνες από μπροστά του. Η εικόνα του αυστηρού και επιβλητικού πατέρα, αρσενικό απόλυτα κυρίαρχο στην οικογένειά του. Οι κόντρες τους, η διαμάχη τους για τις σπουδές και το επάγγελμά του. Ένα ακαθάριστο συναίσθημα τον είχε καταλάβει. Λυπόταν, ένιωθε οίκτο, φοβόταν. Δεν ήξερε καν αν ήθελε να τον επισκεφτεί. Από την άλλη, η φιγούρα της τόσο καταβεβλημένης μητέρας του τον είχε εντυπωσιάσει. Παρ'ότι της ο άντρας της της είχε φερθεί όλη της τη ζωή με έναν τρόπο υποτιμητικό και εγωιστικό, αυτή τώρα στεκόταν δίπλα του με μοναδική αφοσίωση και συντετριμμένη. Το μυαλό του δε μπορούσε να το εξηγήσει. Δε μπορούσε να καταλάβει ότι αυτός ο άντρας, με όλα του τα ελαττώματα, ήταν όλη της τη ζωή. Τώρα, σε αυτή την ηλικία δεν έχει να θυμάται κάτι άλλο και το κυριότερο δεν έχει να ελπίζει σε κάτι άλλο. Ο γιος της όμως ήταν πολύ νέος, για να την καταλάβει.

Έμεινε για λίγο στο δωμάτιο, είπε στον πατέρα του κανά δυο κουβέντες τυπικές, γεμάτες ελπίδες, που όμως ήξερε ότι ήταν ψεύ-

τιες, κυρίως για να του δώσει κουράγιο. Αυτός τον κοιτάζε και του χαμογέλασε με δυσκολία και με το βλέμμα του τον ευχαριστούσε, που είχε έρθει να τον δει. Έβλεπε για πρώτη φορά στη ζωή του ένα ψήγμα ευαισθησίας στον πατέρα του. Αυτό όμως δεν τον μαλάκωσε καθόλου. Γιατί έπρεπε να φτάσει σε αυτό το σημείο, για να γίνει άνθρωπος!

Στην μητέρα του έδειξε μεγαλύτερη στοργή. Την αγαπούσε πολύ και τον πονούσε, που την έβλεπε έτσι. Ο πατέρας του παρατήρησε την σκηνή και κατάλαβε... Γύρισε το κεφάλι του από την άλλη πλευρά και ένα δάκρυ κύλησε από τα μάτια του. Αλλά τι νόημα είχε τώρα πια; Κανείς δε το παρατήρησε!

Η Μυρτώ σηκώθηκε από το κρεβάτι νωρίς-νωρίς. Αφού δεν μπορούσε να κοιμηθεί, δεν υπήρχε νόημα να στριφογυρνάει. Οι άλλες δύο κοιμόντουσαν βαθιά. Το φαγητό, το ποτό και η παρέα είχαν κάνει τη δουλειά τους. Άνοιξε τα παραθυρόφυλλα και ένα παγωμένο αεράκι, ανακατεμένο με θαλασσινή αύρα, τής διαπέρασε το πρόσωπο και το σώμα. Η άνοιξη μπορεί να είχε προχωρήσει αρκετά, αλλά τα πρωινά κρατούσαν ακόμα κάτι από το χειμωνιάτικο κρύο. Ρούφηξε μία δυνατή δόση αέρα και ξαναμπήκε στο δωμάτιό της. Φόρεσε τη ρόμπα της και κατέβηκε, να φτιάξει έναν καφέ. Η μυρουδιά τού ελληνικού καφέ την προετοίμασε για την γεύση που θα ακολουθούσε. Τον πήρε και ανέβηκε πάλι στο δωμάτιό της, κάθισε σε μία πολυθρόνα δίπλα στο παράθυρο.

Απολάμβανε γουλιά - γουλιά τον καφέ της. Η ζέστη του μαλάκωνε το λαιμό της, ενώ η καφεΐνη - που τόσο την είχε ανάγκη - τόνωνε τη σκέψη και το σώμα. Αγνάντευε έξω από το παράθυρο τον κόλπο τού Πόρου, στην είσοδό του, καθώς έμπαιναν τα πρώτα σκάφη, κυρίως ιστιοφόρα. Κάθε μέρα, κάθε ώρα, η ίδια κίνηση. Κάποια έρχονται, κάποια φεύγουν. Μία ασταμάτητη κίνηση. Πάντα ζήλευε τους ανθρώπους, που ταξίδευαν με αυτόν τον τρόπο και η θάλασσα την γοήτευε. Μέχρι εκεί όμως. Ποτέ δεν έκανε ένα ταξίδι μακρινό με πλοίο, μια κρουαζιέρα. Οι μετακινήσεις περιοριζόνταν

στο αναγκαίο, προκειμένου να επισκερτεί κάποια ελληνικά νησιά. Έκλεινε τα μάτια της και φανταζόταν τον εαυτό της καταμεσής του πελάγους να αρμενίζει αμέριμνη πάνω σε ένα ιστιοφόρο με τον Άρη οδηγό. Μετά πάλι σκεφτόταν τον περιορισμένο χώρο που υπάρχει. Έβλεπε το εσωτερικό τους, καθώς περνούσε μπροστά από αυτά, που ήταν αραγμένα στο μόλο, και πνιγόταν. Μάλλον θα πάθαινε κλειστοφοβία. Τελικά με τον Άρη δεν κατάφεραν να πάνε μαζί μια κρουαζιέρα, ούτε καν να πραγματοποιήσουν το ταξίδι τους στη Βενετία. Πάντα θεωρούσαν ότι είχαν αρκετό χρόνο μπροστά τους, να πραγματοποιήσουν τις επιθυμίες. Ποτέ δεν ξέρεις πόσο χρόνο έχεις, πότε τελειώνει πραγματικά. Αν έχει μετανιώσει για κάτι, αυτό ήταν το γεγονός ότι είχε αποδεχθεί αυτή τη στάση τού Άρη. Να αναβάλλει δηλαδή διαρκώς διάφορα πράγματα.

Η ώρα είχε περάσει και ακόμα η Δανάη με την Αφροδίτη δεν είχαν σηκωθεί. Ντύθηκε και κατέβηκε να κάνει μια βόλτα μόνη της. Καθώς περπατούσε κατά μήκος της παραλίας, έφτασε στο προαύλιο μιας μικρής εκκλησίας. Κάθισε στο παγκάκι και κοίταζε τριγύρω. Όλος ο τόπος ήταν γεμάτος αναμνήσεις από τα παιδικά της χρόνια, τις διακοπές της με τον Άρη, τον Νικόλα, που ήταν μικρός και τσαλαβουτούσε στα νερά, προσπαθώντας να μάθει κολύμπι. Του άρεσε του Νικόλα το νησί και τα καλοκαίρια τον έστελνε να κάνει διακοπές μαζί με τον παππού και τη γιαγιά του. Είχε αδυναμία στον πατέρα της, τον κύριο Παναγιώτη. Τον πατέρα τού Άρη τον πρόλαβε για λίγο και ανήμπορο στο καρτσάκι. Νοσταλγούσε εκείνες τις στιγμές, που είχε αισθανθεί ευτυχία. Αυτό το συναίσθημα της έλειπε τώρα.

Η χθεσινή συζήτηση της είχε ξυπνήσει όμως και θύμησες, που είχε καλά φυλαγμένες μέσα της για πολλά χρόνια. Ο Άγγελος είχε καταλάβει ένα κομμάτι της καρδιάς της. Μια μικρή πορτούλα είχε κλείσει και είχε προσεκτικά προστατέψει αυτό το κομμάτι καιρό τώρα. Εχθές τα ξαναθυμήθηκε όλα. Δεν τον είχε ξαναδεί από τότε,

δεν έτυχε , δεν επιδίωξε. Καμιά φορά, όταν τα πράγματα ζόριζαν, τον σκεφτόταν και έπαιρνε δύναμη. Στη σιέψη της ήταν σαν ένα μικρό καταφύγιο, στο οποίο μπορούσε να κρυφτεί και να ξεπεράσει τις όποιες δυσκολίες. Αυτό και μόνο. Άραγε, τι να έκανε εκείνη τη μέρα, που γύρισε και δεν τη βρήκε αλλά και τις επόμενες; Σίγουρα θα την είχε μισήσει και τώρα πια μπορεί και να την είχε ξεχάσει.

Επέστρεψε στο σπίτι και βρήκε τις δυο γυναίκες να απολαμβάνουν τον καφέ τους στην κάτω βεράντα. Η μέρα είχε προχωρήσει και ο ήλιος ζέστaine γλυκά την ατμόσφαιρα.

«Βρε, καλώς την, και εμείς που νομίζαμε ότι ακόμα κοιμόσουν και δεν σου μιλήσαμε. Μάλιστα κάναμε ησυχία για να μην σε ενοχλήσουμε», της είπε η αδερφή της.

«Πώς και τόσο πρωινή;» συμπλήρωσε η Αφροδίτη.

«Δεν καλοκοιμήθηκα το βράδυ και το πρωί, με το πρώτο φως, σηκώθηκα από το κρεβάτι. Δεν είχε νόημα να στριφογυρίζω σε αυτό μάταια. Έπειτα, είδα ότι ακόμα κοιμόσασταν και αποφάσισα να κάνω μια βόλτα».

«Μάλλον σε αναστατώσαμε χθες βράδυ με τη συζήτηση», απάντησε η Αφροδίτη σοβαρή.

«Δε φταίτε εσείς, αλλά τα φαντάσματα του παρελθόντος», είπε η Μυρτώ μισοσοβαρά και μισοαστεία. «Και μην τεμπελιάζετε άλλο, ετοιμαστείτε να δούμε τι θα κάνουμε. Μέσα θα κάτσουμε όλη την ημέρα;»

«Όχι βέβαια» απάντησαν με μια φωνή!

Οι επόμενες μέρες ήταν λυτρωτικές και για τις τρεις τους. Η καθεμιά ήταν χαρούμενη, για τους δικούς της λόγους. Η Μυρτώ, με τη βοήθεια της συντροφιάς απάλυνε τον πόνο της, η Δανάη ξέφυγε από τη ρουτίνα τής καθημερινότητας. Είχε μια καλά οργανωμένη ζωή, ήρεμη, χωρίς σκαμπανεβάσματα και απρόοπτα, αλλά και μονότονη. Από την άλλη, η Αφροδίτη γέμισε για λίγο την μοναξιά της. Περνούσε καλά με τον άντρα της, αλλά καθώς μεγάλωνε, είχε

ξεθυμάνει το πάθος για την αρχαιολογία, τα ευρήματα, την περιπέτεια. Είχε μάλλον ενηλικιωθεί κάπως αργά. Δεν υπήρχε κάτι όμως να γεμίσει τη ζωή της, δεν είχε και παιδιά... Και ο άντρας της ήταν τόσο μεγάλος και τόσο μακριά!

«Ξέρετε κάτι; Σας ζηλεύω και τις δυό σας», τους είπε η Δανάη ένα βράδυ, που κάθονταν στο σαλόνι και απολάμβαναν ένα καλό κόκκινο κρασί μετά από το φαγητό.

«Άλλο πάλι και αυτό», χαμογέλασε η Μυρτώ. «Και γιατί παρακαλώ; Μήπως επειδή είμαστε πιο όμορφες;» συνέχισε να αστειεύεται.

«Όχι, γι' αυτό, αλλά απλά γιατί εσείς ζήσατε, ενώ εγώ όχι».

«Τι εννοείς, μπορείς να γίνεις πιο συγκεκριμένη;» τη ρώτησε με αυστηρό ύφος η Μυρτώ, που για κάποιον ανεξήγητο λόγο δεν της άρεσε αυτό που άκουγε από την αδερφή της.

«Εννοώ ότι και οι δυό σας κάνατε κάποιες επιλογές και ζήσατε κάτι διαφορετικό. Πήγατε στο εξωτερικό, είδατε διαφορετικά πράγματα, βιώσατε διαφορετικές εμπειρίες. Δε ζήσατε τη δική μου μονότονη και βαρετή ζωή. Μια ζωή πληκτική, χωρίς συγκινήσεις και εμπειρίες».

«Μπορώ να σου αποδείξω πολύ εύκολα ότι η δική σου ζωή ήταν πολύ πιο γεμάτη και συναρπαστική από τη δική μου», της απάντησε λυπημένα η Αφροδίτη. «Ξέρω ότι αυτό σου ακούγεται παράδοξο. Ισχυρίζεσαι ότι η ζωή είναι μονότονη. Λάθος; Έχεις δύο υπέροχα παιδιά, τι πιο δημιουργικό; Πόσες συγκινήσεις, πίκρες και αγωνίες δεν σου χάρισαν; Σε κάνουν να νιώθεις ζωντανή και προπάντων είναι η συνέχειά σου. Ακόμα έχεις έναν άντρα που, μέσα από αυτή την απλοϊκή ζωή, που εσύ περιγράφεις, σε αγαπάει και σε στηρίζει. Μοιρασθήκατε μαζί το παρόν και θα μοιραστείτε μαζί το μέλλον. Ενώ εγώ, τι έχω; Πέρασα ωραία για κάποια χρόνια, αλλά δεν δημιούργησα κάτι που θα με συντροφεύει, κάτι που θα έχει διάρκεια στο χρόνο. Ενώ ο άντρας μου υπάρχει παράλληλα με μένα, όχι μαζί με μένα! Καταλαβαίνεις τη διαφορά; Δε

νοιάζεται για το τι πραγματικά χρειάζομαι, υπάρχω στη ζωή του, μόνο αν συμπορεύομαι μαζί του. Ήμασταν εγωιστές και δεν κάναμε ποτέ παιδιά. Το έχω ειλικρινά μετανιώσει, γιατί θα μπορούσα, αλλά φοβήθηκα τόσο τις ευθύνες. Εντάξει, αυτός δεν ήθελε, εγώ όμως ήθελα. Ήταν ταγμένος στη δουλειά και την επιστήμη του, εγώ όμως απλώς έκανα πραγματικότητα μια νεανική επιθυμία, ένα παιδικό όνειρο. Είχα ενηλικιωθεί από καιρό και δεν το είχα αντιληφθεί! Και να ξέρεις ότι έχει ζήσει αυτός, που κάνοντας τον απολογισμό, θα έχει πραγματοποιήσει τα πιο σημαντικά από αυτά που ήθελε. Όλες οι επιθυμίες δεν πραγματοποιούνται ποτέ, ίσως μόνο αν είσαι θεός. Μην ενθουσιάζεσαι λοιπόν τόσο εύκολα με τη δήθεν συναρπαστική ζωή μου.

«Έτσι, όπως το θέτεις, έχεις δίκιο. Της Μυρτώς η ζωή ήταν πιο συναρπαστική», επέμεινε η Δανάη.

«Και εγώ σου απαντώ ότι αυτό, που εσύ θεωρείς συναρπαστικό, δεν ήταν πάντα τόσο εύκολο. Είχε το τίμημά του και αυτό ήταν βαρύ. Για να περάσω τη ζωή μου με τον άντρα που αγάπησα, έπρεπε να αποχωριστώ την οικογένειά μου, εμένα, τους φίλους μου, τον τόπο μου. Αναγκάστηκα να συνηθίσω σε ένα διαφορετικό τρόπο ζωής, σε μια διαφορετική κουλτούρα. Στις πιο σημαντικές στιγμές της ζωής μου ήμουν μόνη, δεν είχα κάποιον να μοιραστώ μαζί του τη χαρά. Δεν είχα κάποιον να μιλήσω, όταν πνιγόμουν. Τρελαινόμουν και ήμουν μόνη. Μισούσα ακόμα και τα αγγλικά μερικές φορές, γιατί ήθελα απλώς να εκφραστώ, να κλάψω, να βρίσω και να αστείευτώ στη δική μου, τη μητρική μου γλώσσα. Και το πιο σημαντικό, ένιωθα μια ζωή διχασμένη, μια ζωή μοιρασμένη σε δυο πατρίδες, μια ζωή χωρισμένη από έναν ωκεανό. Πάντα όμως νοσταλγούσα την πλευρά πέρα από τον ωκεανό. Όταν ήμουν στην Αμερική, νοσταλγούσα την Ελλάδα και όταν επέστρεφα, παρ'ότι τη νοσταλγία, ήθελα να ξαναφύγω. Δεν εγκλιματίστηκα πλήρως ποτέ και πουθενά. Τέλος, ένας μεγάλος μου καημός ήταν το παιδί μου. Μεγάλωνε σε μια ξένη χώρα και εγώ πάντα είχα την αγωνία να μην

ξεικοπεί από την πατρίδα μου, από τη γλώσσα μου. Ο δε Άρης, πρακτικός και απόλυτος, δε συμμεριζόταν ποτέ τις ανησυχίες μου, αντιθέτως με θεωρούσε υπερβολικά και αθεράπευτα ρομαντική».

Σταμάτησε για λίγο, ήπια μια γουλιά και με ένα βλέμμα χαμένο σε μια προσπάθεια για προσαρμογή- που κράτησε μια ολόκληρη ζωή- συνέχισε:

«Όπως καταλαβαίνεις, μικρή μου και αγαπημένη μου Δανάη, τίποτε δεν είναι όπως φαίνεται, και όπως έλεγε η κυρία Σοφία “Ό,τι λάμπει δεν είναι χρυσός”. Ίσως τελικά την καλύτερη ζωή από όλες μας να την έζησες εσύ! Αλλά και αυτό είναι σχετικό. Κανενός η ζωή δεν είναι καλύτερη ή χειρότερη, βαρετή ή συναρπαστική, σίγουρα όμως είναι μοναδική και αυτό δεν αμφισβητείται».

Η Δανάη δεν είχε πειστεί από αυτά που άκουγε, αλλά δεν ήθελε να δώσει και συνέχεια στη συζήτηση. Άλλωστε, για να καταλάβει η μία την άλλη έπρεπε να έχει ζήσει στιγμές από τη ζωή της.

«Να σε ρωτήσω κάτι, Μυρτώ, που με βασανίζει από εκείνο το βράδυ, που μου είπες για τον Άγγελο; Αν τελικά δεν ήσουν έγκυρος, τι θα είχες αποφασίσει;»

«Αυτό είναι μια καλή ερώτηση, που όμως δεν μπορώ να σου την απαντήσω. Δεν ξέρω! Η εγκυμοσύνη μου έκανε τα πράγματα ξεκάθαρα. Σε αντίθετη περίπτωση, δεν ξέρω. Μπορεί να είχα επιλέξει τον Άγγελο, μπορεί ακόμα να ερχόταν και ο Άρης και μόλις τον έβλεπα να επέλεγα αυτόν. Τι να σου πω, δεν ξέρω. Μετά από τόσα χρόνια ξέρω ότι όλη η ζωή μου ήταν ο Άρης, αλλά αυτό ισχύει τώρα. Τότε ήταν αλλιώς, ήταν νωρίς ακόμα».

«Έχεις δίκιο, σε κάθε στιγμή της ζωής μας καλούμαστε να πάρουμε κάποιες αποφάσεις, ανάλογα με τις συνθήκες. Αν έστω και κάτι μικρό αλλάζει, οι ισορροπίες διαταράσσονται».

«Νομίζω όμως ότι η καθεμιά μας έχει ακόμα περιθώρια, να κάνει κάποια πράγματα, που δεν πρόλαβε, όχι όλα βέβαια. Ας πούμε, δε μπορεί η Αφροδίτη να κάνει τώρα παιδί, ή εγώ να επιστρέψω στην Ελλάδα, ή εσύ να κάνεις την επανάστασή σου. Μπορείτε όμως

μαζί με τον άντρα σου να ζήσετε κάποιες καινούριες εμπειρίες, ιδιαίτερα τώρα που τα παιδιά σας είναι μεγάλα».

«Σε αυτό έχεις δίκιο», συμφώνησε η Δανάη. Επίσης, για να ακριβολογώ, ποτέ δεν ονειρεύτηκα στη ζωή μου να κάνω ακραία πράγματα. Η πλύση εγκεφάλου, που μας είχε κάνει από μικρές η κυρία Σοφία είχε πιάσει τόπο. «Να μεγαλώσετε, να σπουδάσετε, να έχετε δουλειά, να μην έχετε ανάγκη κανένα. Και μετά να βρείτε ένα καλό παιδί να παντρευτείτε, να κάνετε οικογένεια». Σαν να την ακούω, τα λόγια της δεν σβήστηκαν ποτέ από μέσα μου. Με μεγάλωσε με το όνειρο μιας μικροαστικής μιζέριας».

«Μη γελιέσαι, όλοι το ίδιο κάναμε. Και εγώ, που ήμουν πιο αντιδραστική και επαναστάτρια, τι έκανα στην πραγματικότητα; Ονειρευόμουν ότι θα αλλάξω τον κόσμο και θα φέρω την ισότητα και την δικαιοσύνη, μαζί με τους υπόλοιπους νέους της εποχής μας. Παντρεύτηκα όμως έναν ευκατάστατο γιατρό, μετακόμισα στη Νέα Υόρκη, εργάστηκα στην καρδιά του καπιταλισμού και έβγαλα πολλά λεφτά, με διαμέρισμα στο Μανχάταν και εξοχικό στα Χάμπτονς».

«Τουλάχιστον, η δική σου πραγματικότητα δεν ήταν μια μικροαστική μιζέρια, αλλά μια μεγαλοαστική πολυτέλεια. Έκανες τη μάνα μας περήφανη».

«Τώρα, που το σκέφτομαι, έχεις δίκιο. Έγινε το θέλημα της κυρίας Σοφίας τελικά, παρότι τα όσα πίστευα και τα όσα της έλεγα. Και, για να ξεγελάμε τον εαυτό μας, γι' αυτή μας την άνεση, σαν να μην την δικαιούμαστε, σαν να ήταν η εσχάτη προδοσία ενός αγωνιστικού παρελθόντος, βοηθήσαμε και κάποιον που είχε ανάγκη».

Σταμάτησε λίγο και συνέχισε:

«Πόσο αλλάξαμε από εκείνα τα χρόνια, θυμάστε;» Πόσο ανέμελες ήμασταν και πόση τρέλα, πόσο ενθουσιασμό κουβαλούσαμε!» αναπόλησε η Μυρτώ.

«Καλά αυτό ισχύει πιο πολύ για σένα», της απάντησε η Δανάη. Εγώ απλώς απολάμβανα τις διηγήσεις σου».

«Και εγώ σε ακολουθούσα χωρίς αντιρρήσεις», συμπλήρωσε η Αφροδίτη. Μην ξεχνάς, εγώ δεν είχα ιδέα για όλα αυτά που γίνονταν, εσύ με μύησες».

«Ναι, το ομολογώ ξεινάθαρα, ήμουν ο μεγάλος μύστης», αστειεύτηκε η Μυρτώ και γέλασαν και οι τρεις τους. Το κρασί άδειαζε σιγά – σιγά και η κουβέντα γινόταν πιο εύθυμη, πιο χαλαρή.

«Δεν ξέρω τι λέτε εσείς αλλά είτε μικροαστοί, είτε μεγαλοαστοί, είτε επαναστάτες, είτε γιάπηδες, όλοι κάποιοι στιγμή συμβιβάστηκαν, οι υπόλοιποι είναι απλώς γραφικοί. Δε βλέπετε τι γίνεται γύρω μας; Τα τείχη γκρεμίστηκαν, οι διαχωριστικές γραμμές έπεσαν, ο κομμουνισμός πέθανε, ο καπιταλισμός ακμάζει, η άλλοτε Σοβιετική Ένωση μετατράπηκε σε μία ισχυρή φιλελεύθερη οικονομία. Ό,τι μάθαμε να μισούμε και να αγαπάμε σε αυτή τη ζωή έγιναν ένα. Τι περιμένετε λοιπόν; Εμείς εδώ απόψε να απαντήσουμε για το νόημα της ζωής μας; Μας πήρε η νύχτα και μαζί με τη νύχτα ήρθαν και τα γηρατειά. Το έχετε συνειδητοποιήσει; Τα χρόνια πέρασαν και εμείς εδώ αρχίσαμε ήδη τον απολογισμό!»

Πόσο δίκιο είχε η Αφροδίτη, είχαν μεγαλώσει πια. Τα όνειρα είχαν λιγοστέψει, σχεδόν εξαφανιστεί και τι τους έμενε πια να κάνουν; Να γκρινιάζουν για το παρελθόν και για το τι δεν έκαναν στη ζωή τους. Εκείνο το βράδυ αποφάσισαν ότι δεν είχαν δα και τόσο γεράσει, για να γκρινιάζουν, και αποφάσισαν ότι απο 'δω και στο εξής θα κάνουν μόνο ευχάριστες και ελπιδοφόρες συζητήσεις. Αυτό όμως στην πραγματικότητα δεν συνέβη ποτέ. Πάντα στο τέλος τής συζήτησης κατέληγαν να συζητούν για τα παρελθόν.

Μετά από μια εβδομάδα, η Δανάη και η Αφροδίτη έφυγαν. Ήταν Κυριακή βράδυ και θα έφευγαν από τον Πόρο με το τελευταίο δελφίνι για τον Πειραιά. Η Μυρτώ τις χαιρέτησε και επέστρεψε στο σπίτι. Είχαν συμφωνήσει με το Νικόλα να περάσουν τις μέρες του Πάσχα στο νησί και έτσι θα έμενε να τακτοποιήσει, να επιμεληθεί τους κήπους και τους εξωτερικούς χώρους. Θα έκανε τα απαραίτητα ψώνια και προετοιμασίες. Ο γιος της είχε πει ότι θα

φιλοξενούσαν την Ειρήνη με το θείο της. Ήταν μια πρώτης τάξης ευκαιρία να γνωριστούν και να περάσουν τις γιορτές μαζί.

Η Μυρτώ ήταν πολύ χαρούμενη, γιατί θα έκανε Πάσχα στο νησί μετά από πολλά χρόνια. Είχε μια εβδομάδα μόνο καιρό, για να προετοιμαστεί, μέχρι τη Μεγάλη Εβδομάδα. Πρώτα – πρώτα, έπρεπε να βρει τον κηπουρό, που περιποιόταν τον κήπο όσο έλειπαν, για να τον επιμεληθεί. Επίσης, έπρεπε να καθαριστεί το σπίτι και να στολιστεί. Το σπίτι της θα το άνοιγε για χαρά και αυτό της έφτανε. Είχε πει και στην αδερφή της με τον άντρα της και τις κόρες της να πάνε, καθώς και στην Αφροδίτη. Προς το παρόν κανείς δεν της είχε απαντήσει ακόμα θετικά. Αλλά αυτή θα έκανε το κουμάντο της για παν ενδεχόμενο, για να μην τρέχει τελευταία στιγμή. Μετά από το θάνατο του Άρη, ήταν η πρώτη φορά που ένιωθε χαρούμενη και σχεδόν είχε ξεχάσει τον πόνο. Είχε τόσο απορροφηθεί, που δεν ένιωθε μοναξιά, της είχαν περάσει μέχρι και οι αϋπνίες. Έπεφτε και κοιμόταν ξερή μέχρι το πρωί από την κούραση. Μάλιστα μερικές φορές δεν άλλαζε ούτε πλευρό.

Σήμερα είχε πάει πρωί – πρωί ο κηπουρός με το γιο του. Πριν ξεκινήσουν τη δουλειά, τους έφτιαξε δυο καφεδάκια. Έτσι έκανε πρώτα η γιαγιά της, μετά η μητέρα της και τώρα αυτή. Τη Μυρτώ την εκτιμούσαν στο νησί, αλλά πιο πολύ τον άντρα της. Γιατρός και μάλιστα στην Αμερική ήταν μεγάλη υπόθεση.

«Να ξέρεις, κυρία Μυρτώ, πολύ στενοχωρήθηκα για τον χαμό του συζύγου σας», της είπε με πολύ επίσημο και θλιμμένο ύφος ο κυρ- Ανέστης. Τον εκτιμούσαμε όλοι πολύ».

«Ευχαριστώ για τα καλά σου λόγια, κυρ- Ανέστη».

«Η μοίρα παίζει παιχνίδια μερικές φορές. Είναι αλήθεια ότι πέθανε έξω από το νοσοκομείο, λίγο πριν πάρει σύνταξη;»

«Αλήθεια είναι, δυστυχώς».

«Μάλλον δεν ήθελε να το εγκαταλείψει το νοσοκομείο».

«Και εγώ αυτό πιστεύω», γέλασε πικρά η Μυρτώ.

«Θα είναι πολύ ωραία στη Νέα Υόρκη», άλλαξε τη συζήτηση ο

γιος του κυρ- Ανέστη, που τον είχε πάρει, για να τον βοηθήσει. Δεν είχε ακούσει τίποτα από τα προηγούμενα. Στο μυαλό του υπήρχε μόνο η εικόνα τής πόλης, όπως την έβλεπε σε σειρές και ταινίες στην τηλεόραση.

«Ωραία είναι, αλλά και εδώ είναι ωραία, μη νομίζεις».

«Θα έχει μεγάλη διαφορά από εμάς».

«Φυσικά, όλα είναι πιο μεγάλα», του απάντησε και γέλασε. «Λοιπόν, θα σου πω. Όταν πρωτοπήγα, τριάντα χρόνια και βάλε πριν, πραγματικά υπήρχε μεγάλη διαφορά. Η τεχνολογία, η εξέλιξη, οι δρόμοι, τα σπίτια. Η Ελλάδα έβγαινε από τα χρόνια τής δικτατορίας ταλαιπωρημένη, μίζερη και λίγο παρωχημένη σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες. Όταν πρωτοιατέβηκα από το αεροπλάνο στο αεροδρόμιο Κέννεντι της Νέας Υόρκης, κατάλαβα αμέσως ότι βρισκόμουν σε μία χώρα προηγμένη. Μεγάλα κτίσματα, πολυκοσμία και όλα να κυλούν, σαν μια καλοκινητισμένη μηχανή, θορυβώδης μηχανή, θα έλεγα. Φτάνοντας στο Μανχάταν η έκπληξη συνεχίζεται με τους ουρανοξύστες να ορθώνονται μπροστά σου, τις γέφυρες, τους δρόμους. Οι εικόνες που είχα ήταν πάντα από τις ταινίες και θαρρείς πως αυτή η πόλη ήταν φανταστική. Να, όμως, που υπήρχε. Φαντάσου πώς θα ένιωθαν μετανάστες, που πήγαιναν στις αρχές τού εικοστού αιώνα, που είχαν φύγει από τα χωριά τους εξαθλιωμένοι και ζώντας σε συνθήκες φριχτές. Το πιο γοητευτικό με αυτή την πόλη ξέρεις ποιο είναι; Ότι κάθε φορά που επιστρέφεις σε αυτήν είναι σαν να μην έχει αλλάξει τίποτα. Μπορεί να χτιστούν κάποια καινούρια κτήρια ή να αναπαλαιωθούν κάποια άλλα. Η κεντρική μορφή όμως και το βασικό ύφος παραμένουν αμετάβλητα, δίνοντάς σου την εντύπωση της σταθερότητας».

«Κυρία Μυρτώ, τα περιγράφετε πολύ ωραία, δεν χορταίνω να σας ακούω. Είναι σαν να ταξιδεύω μαζί σας».

«Καλά τα ταξίδια, αλλά έχουμε και δουλειές να κάνουμε», τον προσγείωσε στην πραγματικότητα ο πατέρας του.

«Αφήστε τον να μιλήσουμε λίγο ακόμα. Οι δουλειές μπορούν να

περιμένουν. Όταν οι νέοι έχουν απορίες και ερωτήματα, πρέπει να απαντώνται».

«Σωστά, συνεχίστε την κουβέντα σας και, όταν τελειώσετε, έρχεται ο μικρός», είπε ο κυρ- Ανέστης κατακόκκινος, γιατί είχε ντραπεί την Μυρτώ.

«Προτιμάτε να ζείτε εκεί ή εδώ;» συνέχισε ο νεαρός τις ερωτήσεις, που δεν είχε επηρεαστεί καθόλου από την παρέμβαση του πατέρα του.

«Δεν ξέρω, και εκεί και εδώ μάλλον. Όπως έλεγα και τις προάλλες, όταν είμαι εκεί, πεθυμώ την Ελλάδα και το ανάποδο. Είναι οδυνηρό μερικές φορές να είσαι μοιρασμένος σε δύο τόπους, άλλες πάλι είναι λυτρωτικό, γιατί έχεις επιλογές».

Αυτό το τελευταίο δεν το κατάλαβε ο μικρός, αλλά συνέχισε να ρωτάει. Ήταν σαν να έπαιρνε μία μικρή συνέντευξη ή σαν να ήθελε να προλάβει μέσα σε λίγη ώρα να επωφεληθεί από τις γνώσεις και την εμπειρία μιας γυναίκας, που του ενέπνεε εμπιστοσύνη, σεβασμό και προπάντων οικειότητα. Πήγαινε και βοηθούσε τον πατέρα του και σε άλλα σπίτια, φροντίζοντας τους κήπους, αλλά σχεδόν όλοι οι υπόλοιποι ιδιοκτήτες ήταν απρόσιτοι. Ήταν αδιανόητο να κάθεται και να συζητάς με την ιδιοκτήτρια του σπιτιού με τόση άνεση.

«Γιατί νομίζετε ότι η Ελλάδα δεν μπορεί να γίνει μια τόσο δυνατή χώρα και συνέχεια αντιμετωπίζει προβλήματα;»

«Εύστοχη ερώτηση, είναι δύσκολο να σου απαντήσω. Τι θες να σπουδάσεις;»

«Θέλω να περάσω στη Νομική σχολή».

«Είσαι καλός μαθητής;»

«Είμαι, απ' ό,τι λένε», της απάντησε με κατεβασμένο το κεφάλι, για να μη φανεί ότι έχει έπαρση.

«Και βοηθάς και τον πατέρα σου, μπράβο! Η επιτυχία σου θα είναι να ακολουθείς πάντα τους στόχους και να μην χάσεις τον προσανατολισμό. Και να μην σε εγκαταλείψει το πάθος με το πέ-

ρασμα του χρόνου. Αυτός νομίζω είναι και ο λόγος, που η χώρα μας κάπου χάνεται στη διαδρομή. Αποπροσανατολίζεται, επαναπαύεται και χάνουν οι άνθρωποι της το πάθος. Σίγουρα θα έχεις διαβάσει λίγο ιστορία των νεότερων χρόνων. Γνωρίζω ότι στο σχολείο η διδασκαλία της σταματάει κάπου στα χρόνια του Β' παγκοσμίου πολέμου. Δεν έχουμε την ψυχραιμία, την ωριμότητα και την αντικειμενικότητα να περιγράψουμε μεταγενέστερα γεγονότα. Τέλος πάντων. Με δυο λόγια, τι είναι αυτό που σου έρχεται στο μυαλό, όταν σκέφτεσαι αυτά που έχεις μάθει;»

«Να σκεφτώ λίγο...Νομίζω ο διχασμός».

«Και εγώ το ίδιο. Διαρκώς είναι χωρισμένοι σε δύο πλευρές και αντιμαχούν, χωρίς εποικοδομητικό τρόπο. Στην αρχή ήταν τα τρία ξένα κόμματα, μετά βασιλικοί και βενιζελικοί, μεταξικοί και μη, αριστεροί και δεξιοί, αντιστασιακοί και ασφαλίτες, κομμουνιστές και αντικομμουνιστές. Τι έφεραν όλα αυτά; Μίσση, σκιοτωμούς, εξορίες, μία δικτατορία, ακρότητες από όλες τις πλευρές. Και ξαφνικά σιγά-σιγά ξεθώριασαν όλα. Οι ιδεολογίες ξέφτισαν, η αριστερά μαράζωσε. Δεν τη φοβάται κανένας, άρα δεν πολεμάει και κανένας γι' αυτήν. Ακόμα και αυτός ο φανατισμός μεταξύ των κομμάτων στη δεκαετία του '80, φαντάζει αστειός σήμερα. Το αποτέλεσμα όμως ποιο ήταν; Πήγε η χώρα μας ένα βήμα πιο μπροστά; Όχι βέβαια. Έλυσε δομικά προβλήματα, που την ταλάνιζαν; Η διαφθορά, το προβληματικό κράτος, η ανηθικότητα, που απλώνεται σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής μας, μειώθηκαν; Επίσης όχι. Και όλοι αναρωτιούνται, γιατί. Θα σου πω εγώ το γιατί. Δεν θέλουμε. Μας αρέσει να βολευόμαστε σε αυτή την ανακατωσούρα, για να εξυπηρετούμε μικροσυμφέροντα. Θέλουμε έντιμο κράτος για τους άλλους και διεφθαρμένο για μας. Ξέρεις τι λείπει πιο πολύ από την Ελλάδα, που με πονάει; Ούτε η τεχνολογία, ούτε η επιστήμη, ούτε η πολυτέλεια, ούτε η άνεση! νομίζω ότι έχουμε πολλά από αυτά. Λείπει η παιδεία απέναντι στους ανθρώπους, που δε βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση, είμαστε ανάληγτοι απέναντί τους».

«Με όλα τα παραπάνω θα συμφωνήσω μαζί σας, αλλά με το τελευταίο όχι».

«Θα σου εξηγήσω τι εννοώ. Πόσες φορές δεν έχεις δει παρκαρισμένα αυτοκίνητα σε θέσεις στάθμευσης, που είναι για άτομα με ειδικές ανάγκες; Πόσες φορές δεν έχουν κλείσει διάβαση για άτομα με αμαξίδιο ή για μαμάδες με καρότσι; Ποια είναι η προσβασιμότητα αυτών των ατόμων στα μέσα μεταφοράς, σε χώρους διασκέδασης, στο δικαίωμα για εργασία; Αυτά είναι θέματα, για τα οποία έπρεπε να έχει μεριμνήσει το κράτος, όπως και σε όλα τα ευνομούμενα κράτη. Και επίσης πρέπει να χαίρουν σεβασμό από τους συνανθρώπους μας. Είναι μια κουλτούρα που μας λείπει. Και πρέπει εσείς, που είστε νέοι άνθρωποι, να αγωνιστείτε, για να αλλάξετε αυτές τις νοοτροπίες. Οι παλιότερες γενιές είχαν να αγωνιστούν για την πολιτική ελευθερία, τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ας πούμε ότι αυτά κερδήθηκαν. Εσείς έχετε την πολυτέλεια να προχωρήσετε ακόμα πιο πέρα. Μην αφήσετε την κοινωνία να σας παρασύρει σε έναν ρατσισμό της κατανάλωσης και της εικόνας. Ομορφιά δεν υπάρχει μόνο σε αυτά που φαίνονται, υπάρχει και σε αυτά που αισθανόμαστε, που λέμε, που κάνουμε. Δεν υπάρχουμε μόνο μέσα από αυτά που αγοράζουμε, υπάρχουμε μέσα από αυτά που ζούμε, που δημιουργούμε, που θα αφήσουμε».

Ο μικρός την άκουγε μαγεμένος. Ο λόγος της είχε μια ροή ακατάπαυστη και έβγαινε από την ψυχή της τόσο αυθόρμητος, τόσο αληθινός. Μιλούσε εκείνο το πρωινό στο νεαρό αυτό αγόρι, αλλά θαρρείς και απευθυνόταν σε όλους τους νέους. Αγωνιούσε γι' αυτούς, έπρεπε να προσπαθήσουν να αγωνιστούν, να καλυτερεύσουν την κατάσταση. Δεν έπρεπε να μένουν αδρανείς. Και το κυριότερο, έπρεπε να μην δηλητηριάζονται πλέον από τον λόγο των μεγάλων.

«Ξέρετε, και εμείς οι νέοι βρισκόμαστε σε περίεργη κατάσταση, έχουμε σαστίσει. Μεγαλώσαμε από μικροί σε μια εποχή άνεσης και ευκολίας και τώρα ήρθε η ώρα να πληρώσουμε το τίμημα. Τίποτα πια δεν είναι τόσο εύκολο. Όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και

στον κόσμο. Οι οικονομίες είναι υπό κατάρρευση, ο πλανήτης το ίδιο, η φτώχεια εξαπλώνεται στον Τρίτο Κόσμο. Δεν υπάρχει μία ιδέα, ένα όραμα, κάτι να μας ενώσει, να μας αφυπνίσει και να μας κινητοποιήσει».

«Το καταλαβαίνω αυτό που μου λες. Το βλέπω παντού, εσείς τα νέα παιδιά είστε χαμένα. Ψάχνετε κάπου να πιαστείτε. Αυτό όμως δεν βρίσκεται στις ξεπερασμένες ιδεολογίες των πολιτικών κομμάτων, που έχουν παραμείνει αγκυλωμένες σε παρωχημένους διαχωρισμούς. Ή την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και τη μεταφορά λήψης αποφάσεων από τις κυβερνήσεις στις αγορές τις έχεις ξεπεράσει προ πολλού. Η απάντηση νομίζω θα δοθεί μέσα από τα μαζικά κινήματα των πολιτών, τα οποία θα απαιτήσουν καλύτερη ποιότητα ζωής και σεβασμό σε αυτή. Μία απαίτηση που ξεκινάει από την ίδια την ύπαρξη της φύσης και καταλήγει στον άνθρωπο. Μόνο ένας επαναπροσδιορισμός της θέσης του ανθρώπου θα δώσει λύση. Πρέπει να μάθει να ζει αρμονικά και με ό,τι έμφυχο ή άψυχο υπάρχει γύρω του. Αυτή η επιθετική στάση, που επέδειξε όλα τα προηγούμενα χρόνια και κυρίως τους δύο τελευταίους αιώνες, πρέπει να αντιστραφεί. Ο άνθρωπος δεν είναι ο κυρίαρχος των πάντων, αλλιώς θα καταποντιστεί μέσα στην ίδια του την έπαρση».

«Αυτά που λέτε είναι πολύ ωραία και πραγματικά με συγκινούν. Όμως θεωρώ πολύ δύσκολο οι πολίτες να μπορέσουν σήμερα να ταυτιστούν σε τέτοιο σημείο και να πραγματοποιήσουν μαζικές κινητοποιήσεις, και μάλιστα με αποτέλεσμα».

Εσύ, που είσαι νέος, έπρεπε να είσαι πιο αισιόδοξος από μένα. Η ιστορία έχει αποδείξει ότι αλλαγές έρχονται ξαφνικά από εκεί που δεν το περιμένεις!»

«Ναι», μονολόγησε σκεπτικός και σηκώθηκε από την καρέκλα. «Πρέπει να πηγαίνω, να βοηθήσω τον πατέρα μου. Μιλήσαμε αρκετή ώρα και σίγουρα θα βράζει μέσα του. Είναι που σας εκτιμά και γι'αυτό δεν είπε τίποτα. Τον ξέρω εγώ!»

«Καλά, καλά, πήγαινε» γέλασε η Μυρτώ με τα σχόλια που έκανε

το παιδί για τον πατέρα του. «Και όπως είπαμε, καλή επιτυχία και να είσαι πάντα προσηλωμένος στους στόχους σου».

«Ευχαριστώ, φώναξε, κατεβαίνοντας τρέχοντας τα λίγα πλατύσκαλα, που χώριζαν την κάτω βεράντα από τον κήπο.

Η Μυρτώ έμεινε να πίνει τις τελευταίες γουλιές καφέ, που της είχαν απομείνει και να χαζεύει τους δυο άντρες, που δούλευαν στον κήπο. Οι κινήσεις του πατέρα, αργές και βαριές, μαρτυρούσαν την ηλικία του και την κούραση, που αυτή κουβαλούσε. Ήταν όμως και γεμάτες δεξιότητες. Η πείρα ήταν μεγάλη. Ενώ ο γιος έκανε κινήσεις γρήγορες, δυνατές και άτσαλες. «Παραλίγο να κάνεις ζημιά», τον μάλωνε ο πατέρας του. «Τα φυτά θέλουν προσοχή και εσύ είσαι άτσαλος». Πώς να τιθασεύσουν όμως τα νιάτα τη δύναμή τους;

Είχε φτάσει Μεγάλη Δευτέρα. Στο σπίτι της Μυρτώς στον Πόρο, στο Ασκέλι, με την αμφιθεατρική θέα στην είσοδο του κόλπου όλα ήταν έτοιμα για την γιορτή του Πάσχα. Μοσχομύριζαν τα λουλούδια στον κήπο και τα πάντα λαμποκοπούσαν από καθαριότητα μέσα και έξω από αυτό. Τα φώνα είχαν ολοκληρωθεί και η Μυρτώ είχε φτιάξει τα πατροπαράδοτα νηστήσιμα κουλουράκια πορτοκαλιού. Τη Μεγάλη Πέμπτη θα έβαφε τα αυγά και θα έφτιαχνε τα κουλουράκια αυγού. Το Μεγάλο Σάββατο τη μαγειρίτσα και ένα γαλακτομπούρεκο. Όλα όπως γίνονταν, όταν ζούσε η γιαγιά και κατόπιν η μητέρα της. Τώρα, που πια είχαν φύγει από τη ζωή, τις αντικαθιστούσε η Μυρτώ.

Ανήμερα το Πάσχα θα έφηναν διάφορα κρέατα αλλά δεν θα σούβλιζαν το πατροπαράδοτο αρνί. Θα ερχόταν η Αφροδίτη και ο άντρας της, ο αρχαιολόγος, ο Άγγλος. Αυτός δεν άντεχε με τίποτα στη θέα ενός ολόκληρου ζώου στη σούβλα, το θεωρούσε

κανιβαλισμό. Την πρώτη φορά που το είδε του ήρθε να κάνει εμετό. Εξαφανίστηκε και δεν έφαγε τίποτα όλη την ημέρα. Οι υπόλοιποι συνδαιτηγμένοι φυσικά δεν μπορούσαν να καταλάβουν την αποστροφή του. Ήταν στην κουλτούρα τους και το είχαν συνηθίσει. Ουδέποτε το έβλεπαν σαν ένα θέαμα αποκρουστικό. Για να αποφευχθούν και φέτος τα απρόοπτα, η Μυρτώ είχε προνοήσει. Τελικά θα ερχόταν και η Δανάη με τον άντρα και τις κόρες της. Όλη η οικογένεια μαζεμένη και φυσικά η Ειρήνη με το θείο της.

Η Μυρτώ θα ήθελε πολύ αυτές τις στιγμές να τις μοιραζόταν με τον Άρη. Ειδικά τώρα που ο Νικόλας είχε αποφασίσει να φτιάξει τη ζωή του. Δεν μπορούσε όμως να κάνει αλλιώς, θα στεκόταν αυτή και για τους δυο τους μάνα και πατέρα. Πρώτα θα ερχόταν η αδερφή της, για να τη βοηθήσει κιόλας, Μεγάλη Πέμπτη ο Νικόλας με την Ειρήνη και το θείο της και το Μεγάλο Σάββατο όλοι οι υπόλοιποι. Στον Πόρο είχαν αρχίσει να καταφτάνουν οι πρώτοι επισκέπτες από το Σάββατο του Λαζάρου και, όσο περνούσαν οι μέρες, οι αφίξεις θα κορυφώνονταν. Αναμενόταν πολύς κόσμος, απ'ό,τι της έλεγαν οι ντόπιοι. Οι κρατήσεις στα ξενοδοχεία ήταν πλήρεις. Όμως και όλος ο τόπος είχε αλλάξει όψη. Τα σπίτια, που ήταν κλειστά το χειμώνα, άνοιξα, το ίδιο και τα ξενοδοχεία. Όλα σιγά-σιγά ζώηρευαν, καθώς περνούσαν οι μέρες, λες και ένα αόρατο χέρι τα άγγιζε και ένα-ένα ξυπνούσε από τη χειμερία νάρκη.

Ήταν έτοιμες οι δύο αδερφές τη Μεγάλη Τρίτη το απόγευμα, να πάνε στην εκκλησία να παρακολουθήσουν το τροπάριο της Κασσιανής.

«Θυμάσαι που, όταν ήμασταν μικρές, κάθε χρόνο τέτοια μέρα μας πήγαιναν στην εκκλησία και κρυφογελούσαμε;» είπε η Δανάη.

«Και βέβαια το θυμάμαι. “Η εν πολλαίς αμαρτίαις περιπεσούσα γυνή” μας φαινόταν τόσο σκανδαλιστικό σε εκείνη την ηλικία”.

«Ήταν η λέξη “αμαρτία”, που μας έξαπτε τη φαντασία. Λίγο και η σεμνότητα της εποχής, λίγο και η πονηριά της ηλικίας, δεν θέλαμε και πολύ. Αφορμή ζητάγαμε».

«Μετά, που μεγαλώσαμε και διαβάσαμε, καταρρίφθηκε και αυτός ο μύθος».

«Έχεις δίκιο», συνέχισε η Δανάη. «Τελικά, όταν μεγαλώνεις, είναι συνάμα καλό και κακό, απομυθοποιείς τα πάντα. Πάντως εμένα μου αρέσει, που έχουμε ξαναβρεθεί τέτοιες μέρες μόνες μας στον Πόρο».

«Και εμένα μου αρέσει πολύ. Ξέρεις Δανάη, όλα αυτά τα χρόνια στερήθηκα την φιλία τής αδερφής μου. Μέχρι που έφυγα μοιραζόμασταν τα πάντα. Ήσουν το στήριγμά μου. Αυτό όμως χάθηκε και δυστυχώς δεν μπόρεσα να γνωρίσω κάποιον άλλον άνθρωπο στην Αμερική, να αποκαταστήσω αυτή την επικοινωνία. που είχα μαζί σου».

«Τι νομίζεις, ότι εμένα δεν μου στοίχισε που έφυγες; Ήσουν μεγαλύτερη, σε είχα σαν πρότυπο και σαν στήριγμα. Για όλους μας ήταν δύσκολο. Πιο πολύ όμως στοίχισε στον πατέρα. Δεν το ξέπερασε ποτέ».

«Γι' αυτό αρνιόταν πεισματικά να με επισκεφτεί».

«Αφού ξέρεις τι αγύριστο κεφάλι ήταν. Είχε και τις εμμονές του με τους αμερικάνους. Και η μάνα μας στεναχωριόταν, απλά θεωρούσε ότι είχες κάνει το μεγάλο βήμα στη ζωή σου και αυτό της αρκούσε».

«Είχε καημό, να μας δει να ξεφεύγουμε από τη ζωή που η ίδια είχε κάνει!»

«Εσύ, το κατάφερες, δεν μπορείς να ισχυριστείς το αντίθετο!»

Είχαν φτάσει στον εξωτερικό χώρο τής εκκλησίας, μπήκαν, άναψαν ένα κερί και κάθισαν. Η κατάσταση ακόμα ήταν υποφερτή. Από τη Μεγάλη Πέμπτη και μετά ο κόσμος θα έφτανε μέχρι έξω από το προαύλιο. Θα ήταν σχεδόν ακατόρθωτο να ανάψεις κερί και να προσκυνήσεις.

Τη Μεγάλη Πέμπτη από το πρωί καταπιάστηκαν οι δύο γυναίκες με τις παραδοσιακές ετοιμασίες της ημέρας. Η Μυρτώ είχε μεγάλη αγωνία, που θα γνώριζε το θείο τής Μυρτώς και αυτό της

προκαλούσε τόση υπερένταση, που δεν μπορούσε να σταθεί ούτε στιγμή. Ακόμα και όταν δεν υπήρχε κάτι να κάνει, αυτή έβρισκε κάτι, ώστε να είναι σε διαρκή κίνηση.

«Ηρέμησε, τέλος πάντων, με έχεις τρελάνει. Δεν υποφέρεσαι», τη μάλωσε η Δανάη, που δεν άντεχε να την βλέπει να στριφογυρνάει όλη την ώρα.

«Δεν το καταλαβαίνω, αλλά έχω μεγάλη αγωνία. Η Ειρήνη δεν έχεις άλλους συγγενείς, μόνο το θείο της. Θα ήθελα να μη δημιουργηθεί κάποιο πρόβλημα».

«Δε μπορεί να μιλάς σοβαρά! Τι πρόβλημα μπορεί να παρουσιάσει δηλαδή; Τον Νικόλα τον γνωρίζει ήδη και, απ'ό,τι ξέρω, τον εκτιμάει πάρα πολύ. Εε, μη μου πεις τώρα ότι δεν θα συμπαθήσει εσένα. Νομίζω ότι υποτιμάς τον εαυτό σου. Είσαι αξιόλογος άνθρωπος και πιστεύω ότι θα είναι ένα ακόμα θετικό στοιχείο».

«Αν σου πω ότι έχω ένα άγχος, ένα σφίξιμο στο στομάχι, θα γελάσεις; Έχω ένα προαίσθημα».

«Δε θα γελάσω, αλλά νομίζω ότι είναι δικαιολογημένο το άγχος σου. Είσαι μόνη σου πλέον, χωρίς τον Άρη και αυτό σε φορτίζει σε μια τόσο σημαντική στιγμή. Το έχω καταλάβει ότι, όσο κι αν θες να το κρύψεις, σου λείπει». Η Μυρτώ δεν μίλησε, απλά βούρκωσε και το βλέμμα της χάθηκε έξω από το παράθυρο.

«Πήγαινε να ξεκουραστείς λίγο και μετά να ετοιμαστείς. Το απόγευμα, που θα έρθουν, θα πρέπει να είσαι ήρεμη και όμορφη. Και μην ανησυχείς, ό,τι προκύψει θα το διευθετήσω εγώ. Δείξε μου λίγη εμπιστοσύνη, κάτι ξέρω και εγώ από σπίτι».

Η Μυρτώ έσκασε ένα χαμόγελο με πολλή προσπάθεια μόλις άκουσε το πείραγμα της αδερφής της και ανέβηκε ανόρεχτα τις σκάλες για το δωμάτιό της. Έπεσε να κοιμηθεί αλλά διαρκώς κάτι την ενοχλούσε. Μία το φως, που έμπαινε από το παράθυρο, άλλοτε ο θόρυβος από τα αυτοκίνητα, ακόμα και η αδερφή της, που πηγαινοερχόταν στο κάτω σπίτι. Της φαινόταν ότι ο παραμικρός θόρυβος, μέχρι να φτάσει επάνω, διπλασιαζόταν σε ένταση.

Έπειτα από αρκετή ώρα και μην έχοντας καταφέρει να κοιμηθεί ούτε ένα λεπτό, σηκώθηκε να ετοιμαστεί. Άνοιξε την ντουλάπα της και χάζευε τα ρούχα της. Δεν μπορούσε να αποφασίσει. Ήθελε κάτι διακριτικό και κομψό. Επέλεξε ένα φόρεμα σε γραμμή αμπίρ, λευκό στο πάνω μέρος και μπλε σκούρο στο κάτω. Την μέση της τόνιζε μια ζώνη δερμάτινη γυαλιστερή. Έβαλε τις λευκές πέρλες στο λαιμό και τα αντίστοιχα σκουλαρίκια, μακιγιαρίστηκε ελαφριά. Με ανάλαφρες κινήσεις ανακάτεψε τις μπούιλες της και τις άφησε να πέσουν ανέμελα αριστερά και δεξιά από το πρόσωπό της. Τυλίχτηκε με μία εσάρπα, σε περίπτωση που θα κρύωνε. Κοίταζε τον εαυτό της στον καθρέφτη με ικανοποίηση και έφυγε από το δωμάτιο.

«Ααα, τι ομορφιές είναι αυτές!» αναφώνησε ενθουσιασμένη η Δανάη. «Έτσι μπράβο, τώρα αναγνωρίζω την πραγματική Μυρτώ».

Κάθονταν και οι δύο στον καναπέ γεμάτες αγωνία, ρίχνοντας κλεφτές ματιές από το παράθυρο.

«Μήπως να βγούμε έξω, να περιμένουμε;» ρώτησε η Μυρτώ.

«Δεν είναι σωστό να μας δουν να περιμένουμε έξω», απάντησε η Δανάη. «Θα πουν ότι τους πήραμε από τα μούτρα. Να φτιάξω καλύτερα έναν καφέ να πιούμε;»

«Μπα, νομίζω ότι με τον καφέ θα χειροτερέψω. Ήδη νιώθω το στομάχι μου σφιγμένο».

«Καλά, τότε να ανοίξω την τηλεόραση, να χαζέψουμε λίγο;»

«Κάνε ό,τι θες, και, πριν προλάβει να τελειώσει την κουβέντα της, ακούστηκε η μηχανή του αυτοκινήτου, που παρλιάριζε. Έπειτα άνοιξαν πόρτες, έκλεισαν, και τέλος έκλεισε η πόρτα τού πορτοπαγκάζ. Η Δανάη έριξε μια κλεφτή ματιά από το παράθυρο. Είχαν φτάσει! Ο Νικόλας μπροστά κουβαλούσε μία βαλίτσα, πίσω του ακολουθούσε η Ειρήνη και ακόμα πιο πίσω ο θεός της. Χτύπησαν το κουδούνι και άνοιξε η Μυρτώ με ένα τεράστιο χαμόγελο. Φίλησε το γιο της και την Ειρήνη. Φίλησαν και τη Δανάη. Τότε ήρθε η σειρά τού θείου. Ήταν ένας καλοδιατηρημένος για την

ηλικία του άντρας, φίλος, αδύνατος με γκριζα μαλλιά και καστανο-πράσινα μάτια, πρόσωπο ευγενικό, αβρό. Προχώρησαν μέσα στο σαλόνι, για να μη στέκονται στην είσοδο και ο Νικόλας έκανε τις απαραίτητες συστάσεις.

«Να σας γνωρίσω τον κύριο Γαληνό Άγγελο, θείο τής Ειρήνης».

Η Δανάη αιφνιδιάστηκε τόσο πολύ στο άκουσμα του ονόματος, που με τρεμάμενο χέρι ψέλλισε: «Χαίρω πολύ». Η Μυρτώ δεν θυμάται πότε βρέθηκε στην κουζίνα να ετοιμάζει καφέδες και αναψυκτικά, για να προσφέρει στους καλεσμένους. Νόμιζε ότι είχε παρακούσει ή ότι βρισκόταν μπροστά σε μια κακόγουστη σύμπτωση. Ο τρόπος όμως που της έπιασε το χέρι ο Άγγελος και το βλέμμα του, όταν την κοίταξε βαθιά μέσα στα μάτια, δεν άφηναν τέτοια περιθώρια.

«Χάρηκα για τη γνωριμία, Μυρτώ. Μου επιτρέπεις να σου μιλάω στον ενικό και ευχαριστούμε για τη φιλοξενία εκ των προτέρων».

Ήταν σίγουρα αυτός, ο τρόπος που την κοίταξε το επιβεβαίωνε. Επίσης είχε καταλάβει ότι αυτός δεν αιφνιδιάστηκε. Άρα, πριν έρθουν στον Πόρο γνώριζε ότι η Μυρτώ ήταν η μητέρα τού Νικόλα. Δε μπορούσε να συνειδητοποιήσει τι της είχε συμβεί τόσο ξαφνικά στη ζωή της.

«Τι ήταν αυτό πάλι;» τη ρώτησε η αδερφή της χαμηλόφωνα, όταν βρέθηκαν οι δυο τους στην κουζίνα.

«Μη χειρότερα! Αυτός ο άνθρωπος ξεπροβάλλει στη ζωή μου κάθε φορά τόσο αναπάντεχα! Ποιος το περίμενε, ο Άγγελος να είναι ο θείος τής Ειρήνης. Τόσες συζητήσεις και να μην έχει αναφερθεί ποτέ το όνομά του!»

«Και εγώ έπαθα σοκ, όταν άκουσα το όνομα. Στην αρχή νόμισα ότι θα είναι σύμπτωση, μετά όμως καθώς τον παρατηρούσα, συμπεράνα, σχεδόν βεβαιώθηκα ότι ήταν αυτός. Ομολογώ ότι παραμένει γοητευτικός!»

«Είσαι τρελή; την κοίταξε με γουρλωμένα μάτια η Μυρτώ. Αυτό είναι τώρα το πρόβλημά μας, αν κρατιέται καλά ή όχι ο Άγγελος;»

«Μία παρατήρηση έκανα, μην αρπάζεσαι κιόλας. Αυτός λες να ήξερε; Σε αναγνώρισε, τι γνώμη έχεις;»

«Είμαι σίγουρη ότι ήξερε, πριν έρθει. Καταρχάς δεν αιφνιδιάστηκε, όταν με είδε, ούτε όταν άκουσε το όνομά μου. Δεύτερον, ο τρόπος που με χαιρέτησε και με κοίταξε στα μάτια ήταν σταθερός, γεμάτος αποφασιστικότητα. Σίγουρα ήξερε και μη σου πω ότι ευχαριστήθηκε από αυτή την αμηχανία και τον αιφνδιασμό, που μου προκάλεσε. Σαν να μου τη φύλαγε όλα αυτά τα χρόνια, σαν να μου το χρώσταγε. Τελικά δεν πρέπει να αφήνουμε εικρεμότητες με το παρελθόν, γιατί αυτές έρχονται και σε βρίσκουν...»

«Ετοιμοι οι καφέδες και τα αναψυκτικά! Νομίζω ότι πρέπει να σερβίρουμε».

«Δε βγαίνω!» πείσμωνσε σαν μικρό κοριτσάκι .

«Αυτό που λες ξέρεις ότι δεν γίνεται. Τι θα κάνεις, θα μείνεις κρυμμένη όλη μέρα και νύχτα εδώ μέσα; Σκέψου και το παιδί σου. Θα έρθει σε δύσκολη θέση και έπειτα, όπως είναι επόμενο, θα ζητήσει εξηγήσεις. Να σε δω τότε τι θα πεις. Γι'αυτό προχώρα!»

«Τουλάχιστον, πάρε εσύ το δίσκο. Εμένα τρέμουν τα χέρια μου. Φοβάμαι ότι θα μου πέσουν τα πράγματα».

«Καλά, καλά! Άντε πάμε, θα σερβίρω εγώ».

Στο σαλόνι καθόταν μόνος του ο Άγγελος. Το νεαρό ζευγάρι είχε πάει να τακτοποιηθεί στο δωμάτιό του. Είχε απλωθεί αναπαυτικά στον καναπέ, χωρίς να δείχνει ούτε ένα σημάδι ταραχής. Σαν να ήταν όλο φυσιολογικά.

«Κοίτα, μη φύγεις και με αφήσεις μόνη μαζί του», μουρμούρισε η Μυρτώ στην αδερφή της, «θα σε σκοτώσω».

«Ηρθαμε και εμείς! Τα παιδιά πού είναι;» ρώτησε δήθεν με αφέλεια η Δανάη.

«Στο δωμάτιό τους, να τακτοποιηθούν. Ευχαριστώ», είπε, καθώς πήρε τον καφέ του. «Σας βάλαμε σε κόπο».

«Μα, τι λέτε, ποιος κόπος», ανταπάντησε η Δανάη. «Πώς ήταν το ταξίδι σας, κουραστικό; Είχε κίνηση;»

«Είχε κίνηση. Μεγάλη Πέμπτη ήταν, έχει αρχίσει από νωρίς το πρωί η έξοδος του Πάσχα. Από την άλλη ήταν και ο δρόμος που είχε πολλές στροφές. Δεν είναι η πρώτη φορά που έρχομαι στον Πόρο».

Η Μυρτώ ένωσε να της κόβεται η ανάσα. Φοβόταν για το τι θα αποκάλυπτε. Ήπιε λίγο νερό και συνέχισε να παρακολουθεί τη συζήτηση αμέτοχη.

«Βέβαια, πριν πολλά χρόνια. Ήμουν νέος αρχιτέκτονας τότε και είχα αναλάβει το σχεδιασμό και την επίβλεψη ενός σπιτιού».

«Αλήθεια; Ενδιαφέρον!» σχολίασε η Δανάη.

«Πού το πάει;» σκέφτηκε η Μυρτώ. «Μάλλον προσπαθεί να με προκαλέσει, να με κάνει να αισθανθώ άβολα». Περισσότερο από ό,τι ήταν όμως δεν γινόταν.

«Τα λέτε, τα λέτε;» μπήκε στη συζήτηση φουριόζος ο Νικόλας. «Βλέπω ότι έχεις τα πάντα τέλεια, φαντάζομαι για δέκα μέρες δε θα σταμάτησες καθόλου», πείραζε τη μητέρα του.

«Και λίγα λες», συνέχισε η θεία του.

«Έλεγα στη μητέρα και τη θεία σου ότι δεν είναι η πρώτη φορά, που έρχομαι στον Πόρο. Είναι μία ευχάριστη επανάλληψη μετά από τόσα χρόνια».

«Ο θείος συνηθίζει να λέει ότι ο Πόρος τού άφησε την πιο γλυκιιά ανάμνηση με το πιο πικρό τέλος. Αλλά δεν μας έχει πει ποτέ λεπτομέρειες. Ίσως τώρα να ξανασυναντηθεί με αυτή την γλυκόπικρη ανάμνηση», είπε πειρακτικά η Ειρήνη, και τα ροζ μάγουλά της απέκτησαν ακόμα πιο έντονο χρώμα.

«Δεν το πιστεύω αυτό που μου συμβαίνει», σκέφτηκε η Μυρτώ. «Μου μοιάζει σκηνικό παραλόγο, σουρεαλιστικό, βγαλμένο από ταινία».

«Εσύ, Μυρτώ, όμως, δεν λες τίποτα», την προκάλεσε ο Άγγελος.

«Τι να πω, μάλλον τώρα μου βγαίνει η κούραση των ημερών. Δανάη, σε παρακαλώ, δείξε στον... Άγγελο - πρόφερε σχεδόν ξεψυχισμένα το όνομά του- το δωμάτιό του. Και το μπάνιο, ίσως

θέλει να φρεσκαριστεί».

«Το βράδυ λέω να πάμε στην εκκλησία, να προσκυνήσουμε τον εσταυρωμένο και μετά να πάμε να φάμε θαλασσινά σε κανένα ταβερνάκι. Τι λέτε;» ρώτησε ο Νικόλας.

«Ό,τι θες, παιδί μου, εσύ».

«Μάνα, τι συμβαίνει; Γιατί είσαι τόσο ανόρεχτη; Εσύ στο τηλέφωνο δεν κρατιόσουν από την ανυπομονησία να έρθουμε και τώρα ούτε που μιλάς. Θα νομίσουν οι άνθρωποι ότι κάτι έχεις μαζί τους».

«Μην ανησυχείς και δε θα το νομίσουν. Άντε τώρα στην Ειρήνη, να μην είναι μόνη της. Που μου κάνεις και παρατηρήσεις», του απάντησε τάχα πειραγμένη, πιο πολύ για να τον ξεφορτωθεί και να αποφύγει περαιτέρω ερωτήσεις.

Ήταν έξω στον κήπο τυλιγμένη με την εσάρπα της και καθόταν σε μία καρέκλα. Προσπαθούσε να μαζέψει το μυαλό και την αξιοπρέπειά της.

«Μυρτώ, μια φωνή γεμάτη γλύκα και ικεσία, την επανέφερε στην πραγματικότητα. «Μυρτώ, με γνώρισες; Ο Άγγελος είμαι!»

«Εσύ τι πιστεύεις; Φυσικά και σε αναγνώρισα αμέσως. Ήταν τόσο αναπάντεχο όμως που αιφνιδιάστηκα. Ειλικρινά δεν μπορούσα να το φανταστώ...»

«Τόσο πολύ λοιπόν με είχες διαγράψει; Ακόμα και από τη φαντασία σου;»

«Άγγελε, εγώ...» προσπάθησε να δικαιολογηθεί.

«Μη λες τίποτα, δεν χρειάζεται, τώρα θα έχουμε όλο τον χρόνο, να τα πούμε».

«Σε παρακαλώ, δε θέλω να καταλάβουν τα παιδιά ότι γνωρίζομασταν. Θα έρθω σε πολύ δύσκολη θέση απέναντι στο γιο μου».

«Δε χρειάζεται να ανησυχείς. Δεν ήρθα, να σου δημιουργήσω προβλήματα, ούτε να ανταποδώσω τον πόνο, που κάποτε μου προκάλεσες. Δεν μου το επιτρέπει ούτε ο χαρακτήρας μου ούτε η ηλικία μου».

«Σ' ευχαριστώ», του απάντησε με το κεφάλι χαμηλωμένο. Τα λόγια του την είχαν κάνει να ντραπεί.

«Κάποτε αυτό το σπίτι ήταν χαμηλό, με μια αυλή, που έκλεινε με σιδερένια πόρτα. Και η πόρτα αυτή μια μέρα σφράγισε και δεν ξανάνοιξε. Χωρίς ένα λόγο, μία δικαιολογία, έστω ένα ψέμα. Καταλαβαίνεις Μυρτώ; Χωρίς ούτε ένα ψέμα. Δεν άξιζα ούτε ένα ψέμα, ούτε ένα αντίο;» Η φωνή του τώρα είχε σπάσει. Έφυγε χωρίς καν να την κοιτάξει.

Η Μυρτώ καταλάβαινε ότι οι επόμενες μέρες, που θα έρχονταν θα ήταν αρκετά δύσκολες. Είχε βρεθεί πρό των ευθυνών της. Η αλήθεια είναι ότι στον μόνο άνθρωπο, που δεν είχε φερθεί σωστά και όφειλε μια συγγνώμη, ήταν ο Άγγελος. Τώρα είχε έρθει ο καιρός να τακτοποιήσει τις εκκρεμότητες του παρελθόντος. Και όσο σκληρό και να ακούγεται, έτσι όπως εξελίχθηκαν τα πράγματα, καλύτερα που δε ζούσε ο Άρης. Θα ήταν πιο επώδυνο για όλους.

Το βράδυ πήγαν στην εκκλησία όλοι μαζί. Αφού περίμεναν αρκετή ώρα στην ουρά, για να προσκυνήσουν, συνέχισαν για φαγητό.

«Τώρα αυτό ήταν λειτουργία; Ανάψαμε ένα κερί, κάναμε ένα σταυρό και εξαφανιστήκαμε. Εμένα έπρεπε να με αφήσετε», μουρμούρισε η Δανάη.

«Σκέψου και εμένα, μόνη μου με τον Άγγελο!»

«Τώρα, τι να σου πω και σένα, μέρα που είναι, και μάλιστα έξω από την εκκλησία; Μια ζωή δεν μας έφταναν όλα τα άλλα είχαμε και τον Άγγελο. Τέλος πάντων. Δεν μπορεί να ησυχάσει κανείς με σένα».

«Ελα, γι' αυτό είναι οι αδερφές», προσπάθησε να την καλοπιάνει, αλλά δεν έπιασε.

«Στο τονίζω, πρόσεξε τη στάση σου από εδώ και πέρα. Δεν αντέχω να ξαναζήσω τα ίδια!», της είπε με ύφος αυστηρό. Θυμήθηκε τη αγωνία, που είχε περάσει στο ίδιο νησί πριν πολλά χρόνια. Είχε φοβηθεί τότε ότι μπορεί να τίναζε τον γάμο της στον αέρα. Δεν είχε κατασταλάξει, δεν ήξερε τι ήθελε. Ευτυχώς ο ερχομός του

Νικόλα την ισορρόπησε.

«Είναι σαν να μη μου έχεις εμπιστοσύνη», της είπε η Μυρτώ.

«Αυτό ακριβώς. Μερικές φορές είσαι επιπόλαιη».

«Κορίτσια, τι λέτε και έχετε μείνει πίσω; Μυστικά;» τις πείραζε ο Νικόλας.

«Τίποτα, τίποτα ερχόμαστε», απάντησε η Μυρτώ. «Πάμε να μην υποψιαστούν».

«Κανείς δεν έχει τόσο μεγάλη φαντασία!»

«Είσαι εννευρισμένη και αυτό με αγχώνει περισσότερο», της παραπονέθηκε η Μυρτώ.

Στο φαγητό όλοι συμπεριφέρονταν φυσιολογικά και ο Νικόλας με την Ειρήνη ήταν αδύνατο να φανταστούν ότι η Μυρτώ με τον Άγγελο γνωρίζονταν. Ο Άγγελος έριχνε μερικές επίμονες κλεφτές ματιές στην Μυρτώ και αυτή, αμέσως μόλις διασταυρώνονταν τα βλέμματά τους, άλλαζε απότομα κατεύθυνση. Η Δανάη τους παρακολουθούσε και τους δύο με προσοχή, μήπως και ξεφύγουν από τα επιτρεπτά όρια. Σαν να ήταν παιδονόμος μιας άλλης εποχής, που επιτηρούσε τους εφήβους από το αυτονόητο. Μετά από λίγη ώρα όμως και με τη βοήθεια του ποτού, η κατάσταση εξομαλύνθηκε και άρχισαν να συμπεριφέρονται πιο ελεύθερα. Το βράδυ στο σπίτι οι τρεις τους έπεσαν να κοιμηθούν, αλλά στάθηκε αδύνατο, για διαφορετικό λόγο για τον καθένα.

Ο Άγγελος, όταν γνώρισε το Νικόλα, τον συμπάθησε αμέσως. Είχε μεγαλώσει την Ειρήνη σαν δικό του παιδί ή πιο σωστά ήταν το δικό του παιδί. Δεν θα επέτρεπε σε κανένα να την πληγώσει. Όταν άκουσε το όνομα της μητέρας του, είδε και μια φωτογραφία της, κατάλαβε ότι δεν ήταν μια απλή συνωνυμία. Επρόκειτο για τη δικιά του Μυρτώ. Τα συναισθήματα του ήταν ανάμεικτα, οργή, πόνος αλλά και ανακούφιση, γιατί επιτέλους είχε βρει κάτι, ένα στοιχείο της και θα μπορούσε να την ξαναδεί. Υπολογίζοντας την ηλικία του Νικόλα και όλα τα στοιχεία που είχε, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο λόγος που είχε εξαφανιστεί η Μυρτώ τότε, πρέπει

να ήταν η εγκυμοσύνη της. Αυτό τον μαλάκωσε, γιατί πλέον με την ωριμότητα της ηλικίας του, μπορούσε να καταλάβει το δίλημμα στο οποίο τότε είχε βρεθεί η γυναίκα, που τόσο αγάπησε. Η Μυρτώ επίσης δεν ήξερε ότι ο Άγγελος για χάρη της θα ήταν έτοιμος να δεχτεί και να μεγαλώσει το παιδί ενός άλλου, σαν δικό του. Αυτό, που δεν ήξερε ο ίδιος, ήταν ότι για τη Μυρτώ δεν υπήρξε ποτέ δίλημμα. Μεσα της ξεκαθάρισαν όλα αμέσως.

Έπειτα, ένωσε μίσος για το Νικόλα, γιατί εξαιτίας του είχε χάσει τη γυναίκα που αγαπούσε και τώρα μπορεί να έχανε και την Ειρήνη. Αν αποφάσιζαν να μετακομίσουν στην Αμερική... Αυτό θα ήταν πολύ σκληρό για τον ίδιο. Από την άλλη όμως δεν μπορούσε να αμφισβητήσει το πόσο αγαπιόντουσαν αυτά τα δυο παιδιά. Ο δε Νικόλας ήταν τόσο προστατευτικός απέναντί της! Ήξερε ότι αυτός ο άντρας θα της παρείχε ασφάλεια και αγάπη. Θα ήταν άδικο να σταθεί εμπόδιο. Άλλωστε, δεν ήθελε να στερηθεί η ανιψιά του αυτό, που αναζητούσε ο ίδιος σε όλη του τη ζωή.

Τα μάτια του ήταν ανοιχτά και εκεί μπροστά στον άδειο τοίχο, διαγραφόταν η εικόνα τής Μυρτώς, που δεν χόρταινε να την κοιτά. Είχε μεγαλώσει και είχε χάσει την ζωντάνια της. Η ατίθαση ομορφιά της είχε αντικατασταθεί από μια γλυκύτητα και τρυφερότητα, που την έκαναν αξιαγάπητη. Ο τρόπος που μιλούσε στον Νικόλα, μαρτυρούσε ότι ήταν καλή μητέρα. Ήταν ένας ρόλος που της είχε ταιριάζει απόλυτα. Και πάντα αξιοπρεπής. Είχε αποκτήσει έναν αέρα και μια συμπεριφορά, που δεν σου άφηνε περιθώρια παρά να τη σεβαστείς. Το πρόσωπο και το στήσιμο του κορμιού της μαρτυρούσαν την ηλικία της αλλά και τη νεανική ομορφιά που κάποτε είχε. Είχε καταλάβει ότι ήταν μια γυναίκα, που δεν άφηνε περιθώρια.

Ξαφνικά η εικόνα άρχισε να αλλοιώνεται και να μετατρέπεται σε εκείνο το κορίτσι, με τα μακριά μαύρα μαλλιά και το σφριγηλό σώμα, που έβγαινε από τη θάλασσα και με χάρη ξάπλωνε στην αμμουδιά για να λιαστεί. Εκείνη η μέρα στη θάλασσα, εκείνο το

μοναδικό φίλι, χαραγμένα στο μυαλό του, τον στοίχειωναν και τον πονούσαν. Οι φίλοι του του έλεγαν ότι είχε βρει ένα μοναδικό τρόπο να βασανίζεται και ότι έπρεπε κάτι να κάνει, για να ξεκολλήσει. Δεν έφταιγε όμως αυτός. Είχε προσπαθήσει και είχε κάνει αριετές σχέσεις. Ποτέ όμως δεν είχε νιώσει κάτι παρόμοιο. Ποτέ δεν μπόρεσε να τον διαπεράσει ένα βλέμμα τόσο, ώστε να του προκαλέσει πόνο από τη χαρά και κλάμα από τον ενθουσιασμό. Τον κοιτούσε βαθιά μέσα στα μάτια, σίγουρη ότι τον είχε κατακτήσει και ταυτόχρονα έγερνε λίγο το κεφάλι και μαζευόταν, σαν να ντρεπόταν. Κι αυτό τον τρέλαινε.

Ήθελε αυτό το βράδυ να μην υπήρχε κανείς, να γκρέμιζε τους τοίχους και να έμεναν οι δυό τους. Να της μίλαγε για όλα αυτά τα χρόνια, που ποτέ δεν την εγκατέλειψε. Όμως η ίδια στεκόταν αγέρωχη σαν σε θρόνο, δεν άφηνε περιθώρια. Έπρεπε να βρει τρόπο να της μιλήσει και αυτό θα έκανε. Χωρίς να το καταλάβει κανείς και προπαντός χωρίς να τη φέρει σε δύσκολη θέση. Είχε πεθάνει και ο άντρας της πρόσφατα, γεγονός που παραδόξως δεν τον ικανοποιούσε. Είχε δει να διαγράφεται ο πόνος στο πρόσωπό της κάθε φορά που αναφερόταν στον Άρη. Ο πόνος της αβάσταχτος και γι' αυτόν. Μόνο ζήλια αισθανόταν, γιατί κάποιος άλλος είχε πάρει τη θέση του στην καρδιά της.

Η Μυρτώ αναστατωμένη και αυτή από την απρόσμενη συνάντηση, ξαναέφερνε στο μυαλό της όλα τα γεγονότα, που είχαν εκτυλιχθεί από το απόγευμα και μετά. Ήταν και πάλι μαζί με τον Άγγελο, ποιος να το περίμενε. Είχε δει καθαρά στο πρόσωπό του να εναλλάσσονται τα συναισθήματα. Ικανοποίηση από τον πανικό που της είχε προκαλέσει, σαν να είχε πάρει τη ρεβάνς. Θυμό, που τον είχε αφήσει χωρίς εξηγήσεις, ικεσία για μια υπόσχεση, αγάπη για την Ειρήνη. Αυτό την είχε συγκινήσει πιο πολύ από όλα, ο τρόπος που είχε μεγαλώσει αυτό το κορίτσι. Δεν άφηνε περιθώρια για συναισθηματικές ελλείψεις. Ήταν ο Άγγελος που θαύμαζε και την γοήτευε, δοτικός και γεμάτος αυταπάρηση, πρώτα για τους

άλλους και μετά για τον εαυτό του.

Το πρωί όταν κατέβηκε στην κουζίνα η Μυρτώ βρήκε τον Άγγελο να πίνει καφέ.

«Μη μου πεις ότι εξυπηρετήθηκες μόνος σου; Έφτιαξες και καφέ βλέπω!»

«Ας είναι καλά η Δανάη, αυτή μου τον έφτιαξε».

«Και πού είναι τώρα;»

«Πήγε να κοιμηθεί πάλι, ήπια ένα παυσίπονο μαζί με ένα ποτήρι γάλα και έφυγε. Δεν είχε κοιμηθεί όλο το βράδυ και αισθανόταν χάλια. Απ'ό,τι κατάλαβα αναστατώθηκε και αυτή».

«Μάλλον. Όλοι αναστατωθήκαμε! Και για μένα είναι πολύ δύσκολο να σε φιλοξενώ σπίτι μου και μάλιστα ως θείο της Ειρήνης».

«Η Δανάη ξέρει;» τη ρώτησε με φωνή που σχεδόν δεν ακούστηκε.

«Ναι, είναι η μόνη».

Ακολούθησε σιωπή. Οι δυό τους αμίλητοι κάθονταν, έπιναν τον καφέ τους, χωρίς να κοιτά καν ο ένας τον άλλον.

«Δεν είναι περίεργο, μετά από τόσα χρόνια, εμείς οι δυο στο ίδιο σπίτι...», είπε ο Άγγελος χωρίς να σηκώσει το κεφάλι του.

«Με μια διαφορά, τίποτα δεν είναι ίδιο, ούτε εμείς, ούτε το σπίτι», απάντησε η Μυρτώ.

«Πάμε μια βόλτα;» την αιφνιδίασε με την πρότασή του.

«Τόσο πρωί; Κι αν σηκωθούν οι υπόλοιποι, τι θα πουν;»

«Δε θα πουν τίποτα. Απ'ό,τι υπολογίζω όλοι θα αργήσουν να ξυπνήσουν. Και έπειτα δεν είναι τόσο τραγικό να πάμε μια βόλτα. Έλα μην ανησυχείς, κανείς δεν θα μας παρεξηγήσει!»

«Και πού θα πάμε;»

«Ας πάρουμε το αυτοκίνητο και θα δούμε!»

«Εντάξει, πάω να ντυθώ. Θα σε περιμένω κάτω, μόλις ετοιμαστώ».

Μπήκαν στο αυτοκίνητο. Η αμηχανία μεταξύ τους ήταν διάχυτη. Ο Άγγελος έβαλε μπροστά και ξεκίνησε. Δεν τη ρώτησε για τον

προορισμό. Πήρε ο ίδιος την πρωτοβουλία. Θα την πήγαινε σε μέρη που είχαν ξαναπάει μαζί. Ήθελε κατά κάποιο τρόπο να την πιέσει ψυχολογικά. Πέρασαν το Ασκέλι και έστριψαν στο Κανάλι, πέρασαν το Νεώριο και έφτασαν στο λιμανάκι του Ρωσικού Ναύσταθμου. Ένας μικρό κολπίσκος, απάνεμος, με ελάχιστα δέντρα και αμμουδερή παραλία. Τα χαλάσματα του ρωσικού ναύσταθμου και μία επιγραφή, που έδινε πληροφορίες στους επισκέπτες, ήταν τα απομεινάρια μιας άλλοτε ένδοξης και γεμάτης ζωή εποχής.

Πάριχαρε το αυτοκίνητο και της πρότεινε να κατέβουν. Η Μυρτώ καταλάβαινε πολύ καλά τι προσπαθούσε να κάνει, δεν έφερε αντίρρηση. Κατέβηκαν από το αυτοκίνητο, ήταν μόνοι τους. Ήταν πολύ πρωί ακόμα και για τους πιο τολμηρούς κολυμβητές. Ούτε αυτοκίνητα δεν κυκλοφορούσαν καλά- καλά στο δρόμο. Άλλωστε, ήταν και Μεγάλη Παρασκευή, αυτή τη μέρα οι άνθρωποι είχαν άλλα ενδιαφέροντα και προτεραιότητες. Η βόλτα σε απόμερη παραλία φάνταζε επιεικώς άκαιρη. Όχι όμως για τον Άγγελο και τη Μυρτώ, αυτοί είχαν τους λόγους τους. Έβγαλε τα παπούτσια της, για να περπατήσει στην άμμο.

«Τη μέρα που ήρθα στο σπίτι σου και δε σε βρήκα, κόντεψα να τρελαθώ. Δεν ήξερα τι είχε συμβεί, αν είχες πάθει κάτι ή αν απλά είχες αποφασίσει να με αφήσεις. Αυτό που δεν μπόρεσα να χωνέψω ήταν ο τρόπος, χωρίς μια λέξη, μια εξήγηση, ένα αντίο. Οι πρώτες μέρες ήταν δραματικές. Περνούσα κάθε μέρα από το σπίτι σου, μήπως και φανείς ή έστω δω κάποιο σημάδι και καταλάβω τι έχει συμβεί. Μάταια όμως! Με τον καιρό κατάλαβα ότι δε θα ξαναερχόσουν. Έπεσα με τα μούτρα στη δουλειά, τελείωσα το σπίτι που κατασκευάζαμε και έφυγα. Πικραμένος και απογοητευμένος! Μέσα σε λίγες μέρες είχα νιώσει την απόλυτη χαρά και τον απόλυτο πόνο. Δυο ακραία συναισθήματα, τόσο σύντομα. Σε ευχαριστούσα και ταυτόχρονα σε μισούσα μέσα μου γι' αυτό. Σκέφτηκα πολλές φορές να ξαναέρθω στον Πόρο, μήπως και σε ξαναδώ, αλλά η λογική μου με εμπόδιζε. Τι θα κέρδιζα; Το πιο

πιθανό ήταν να σε έβλεπα με τον σύζυγό σου. Ήμουν σίγουρος για τον χαρακτήρα σου. Δεν πίστευα ότι θα μπορούσες να είχες βρει κάποιον άλλον. Είχες αποφασίσει για κάποιον λόγο, που εγώ δεν ήξερα, και είχες επιστρέψει σε αυτόν.

«Τώρα ξέρεις όμως το λόγο», του απάντησε με φωνή σταθερή. Έδειχνε να μην έχει επηρεαστεί απ'όλα αυτά που άκουγε τόση ώρα.

«Ναι, τον συνειδητοποίησα, όταν γνώρισα τον Νικόλα. Έφυγες μόνο και μόνο επειδή ήσουν έγκυος;» Έκανε μια παύση και συνέχισε. «Μυρτώ, εγώ αν μου το είχες πει τότε...»

«Άγγελε, θα είμαι ειλικρινής. Όταν έμαθα για την εγκυμοσύνη, όλα ξεκαθάρισαν μέσα μου. Δεν χρειάστηκε να αποφασίσω. Ήμουν σίγουρη γι'αυτό που έπρεπε να κάνω».

Ακούστηκε τόσο σιληρή και απότομη, που ο Άγγελος χρειάστηκε λίγα λεπτά να ανασυντάξει την αξιοπρέπειά του και να την αντιμετωπίσει.

«Όλα ξεκαθάρισαν μέσα σου λόγω της εγκυμοσύνης και της επικείμενης μητρότητας, αυτό το καταλαβαίνω. Όμως όλες τις προηγούμενες μέρες είχα καταλάβει λάθος; Δε νομίζω να με κοροΐδευσες, Μυρτώ, και απλά να πέρναγες τον καιρό σου ευχάριστα. Δεν είσαι τέτοιου είδους άνθρωπος».

Τώρα είχε καταφέρει να την στριμώξει ο Άγγελος!

«Δε σε κοροΐδευα, έχεις δίκιο. Αυτό που αισθανόμουν τότε ήταν ένας νεανικός ενθουσιασμός, που δεν είχε ικανοποιηθεί, όταν έπρεπε. Πώς να στο εξηγήσω, δεν είχε κάνει τον κύκλο του, δεν είχε ξεθυμάνει. Όταν σε ξαναείδα, αυτό επανήλθε στην επιφάνεια. Δεν ήταν όμως αγάπη. Μη γελιέσαι. Και για να είμαστε ειλικρινείς, ούτε αυτό που αισθανόσουν εσύ ήταν αγάπη!»

«Πώς τολμάς και χαρακτηρίζεις τα συναισθήματά μου; Μόνο εγώ μπορώ να τα γνωρίζω», της απάντησε νευρισμένος.

«Άκουσέ με και ηρέμησε. Δε μπορώ να πιστέψω ότι, επειδή κάναμε παρέα λίγες μέρες, με αγάπησες παράφορα. Η αγάπη είναι

κάτι βαθύ και ουσιαστικό, χτίζεται μέσα από την συνύπαρξη δύο ανθρώπων, τις εμπειρίες τους, τα βιώματά τους, που συνθέτουν έναν αδιάρρηκτο δεσμό. Μη μπερδεύεις την αγάπη με το πάθος, τον ενθουσιασμό, τον έρωτα. Μπορεί να συνυπάρξουν όλα αυτά, μπορεί όμως και όχι. Ακόμα και αυτό που λες, ότι δεν μπόρεσες να με ξεπεράσεις, το θεωρώ μια δικαιολογία, μία υπειφυγή!»

«Τι εννοείς;»

«Εννοώ ότι βρήκες ένα τέλειο άλλοθι και δεν άφησες τον εαυτό σου ελεύθερο, να ζήσει. Του στέρησες την ίδια την αγάπη. Όσο και αν με κολακεύει αυτό, δεν θεωρώ ότι είμαι τόσο μοναδική και αναντικατάστατη».

«Μιλάς και κρίνεις με αυτή την ευκολία, γιατί στη ζωή σου ίσως τα πράγματα εξελίχθηκαν πιο ομαλά και βρήκες αυτό που γύρευες χωρίς κόπο».

«Αυτό δεν ισχύει. Για να χτίσω μια σχέση με τον άντρα μου, και παραχωρήσεις έκανα και αποχωρίστηκα ανθρώπους, που αγαπούσα. Το πάλεψα, αγωνίστηκα. Αυτό που σου είπα και πριν, η σχέση και η αγάπη χτίζεται, θέλει προσπάθεια, δεν ξεπηδάει από το πουθενά. Δεν πέφτει από τον ουρανό σαν μάννα ή σαν μετεωρίτης. Θεωρώ ότι δεν τόλμησες, κλείστηκες στην ασφάλεια του εαυτού σου, μήπως και πονέσεις. Ήταν και η δικιά μας κατάσταση, που αποτέλεσε την τέλεια πρόφαση, και να 'μαστε εδώ. Τριάντα χρόνια μετά, ούτε λίγο ούτε πολύ να με κατηγορείς ότι σου κατέστρεψα τη ζωή. Συγγνώμη, αυτό το βάρος είναι πολύ μεγάλο και δε μπορώ να το σηκώσω. Επίσης, είναι και πολύ άδικο».

Ο Άγγελος την κοίταξε μέσα στα μάτια, προσπαθώντας να μαντέψει αν όλα αυτά που του έλεγε τα εννοούσε, ή απλώς ήταν δικαιολογίες, για να καλύψει τα πραγματικά της αισθήματα και να δημιουργήσει μια απόσταση μεταξύ τους. Δεν ήθελε ακόμα και τώρα να παραδεχθεί ότι η Μυρτώ τον είχε αφήσει και είχε επιλέξει κάποιον άλλον. Ήταν κάτι που του είχε στοιχειώσει τη ζωή. Είχε δίκιο, του είχε γίνει εμμονή, όσο και αν ο ίδιος το αρνιόταν.

Για αρκετή ώρα περπατούσαν αργά στην παραλία, τότε κοιτούσαν τα ήρεμα νερά του μικρού κολπίσκου, τότε κάποιο αυτοκίνητο περνούσε στο δρόμο και τότε αντάλλασαν ματιές μεταξύ τους. Μία θαλαμηγός ήρθε και άραξε στην είσοδο του κόλπου και τάραξε τα γαλήνια, σχεδόν ακίνητα νερά. Οι κυματοειδείς κινήσεις στην επιφάνεια της θάλασσας έφταναν μέχρι την αμμουδιά, κάτι που τους τράβηξε την προσοχή. Κοιτούσαν, μέχρι που εξασθένησαν τόσο και επέστρεψε η θάλασσα στην πρότερη ήρεμη κατάσταση.

«Ακόμα και ένα μικρό βότσαλο μπορεί να ταράξει τη γαλήνη του νερού. Φαντάσου τι μπορεί να κάνει ένα ταχύπλοο, ας πούμε».

«Παρ'όλα αυτά, ανεξάρτητα από την ένταση της κίνησης που θα δημιουργηθεί και το χρόνο που θα χρειαστεί, κάποια στιγμή όλα ξαναβρίσκουν την γαλήνη τους», του απάντησε όλο νόημα.

«Πώς βλέπεις την σχέση των παιδιών;» άλλαξε συζήτηση απότομα και αιφνιδιαστικά.

«Είμαι πολύ ευχαριστημένη από αυτή την εξέλιξη. Δεν σου κρύβω ότι πάντα είχα ένα άγχος για την προσωπική ζωή του Νικόλα. Είναι μοναχογιός, δεν έχει αδέρφια, ο πατέρας του πέθανε, κάποια στιγμή θα συμβεί το ίδιο και με μένα. Ήθελα να βρει έναν άνθρωπο με τον οποίο θα μοιραστούν τη ζωή τους με αγάπη και σεβασμό. Η Ειρήνη είναι εξαιρετική κοπέλα και φέρεις μεγάλη ευθύνη για αυτό. Πραγματικά σε συγχαίρω. Βέβαια δεν με εκπλήσσει, γιατί ποτέ δεν αμφέβαλλα για το ήθος και την ποιότητα του χαρακτήρα σου».

«Την Ειρήνη την αγαπάω πολύ, όχι σαν παιδί μου, είναι παιδί μου. Θέλω την ευτυχία της και θεωρώ ότι ο Νικόλας είναι ο άντρας που μπορεί να της την προσφέρει. Είναι πολύ ταιριαστοί οι δυό τους. Χαίρομαι επίσης που και εσύ έχεις την ίδια γνώμη».

«Φυσικά δε θα μπορούσα να αισθάνομαι διαφορετικά. Θέλω να σου πω ότι βαθιά πεποίθησή μου είναι ότι όλα τα γεγονότα, που συμβαίνουν στη ζωή μας, τα διέπει μια σκοπιμότητα. Δηλαδή, θεωρώ ότι τίποτα δεν είναι τυχαίο. Δεν είναι μεταφυσικό αυτό που

σου λέω, είναι πιο πολύ ντετερμινιστικό, αν με καταλαβαίνεις».

«Για να είμαι ειλικρινής, όχι».

«Θα σου εξηγήσω. Η Ειρήνη με τον Νικόλα έρχονται με τη σειρά τους να ολοκληρώσουν αυτό που είχαμε αφήσει εμείς ημιτελές και μάλιστα με το σωστό τρόπο. Πιο απλά, εμείς δεν μπορούσαμε να είμαστε μαζί, γιατί στο μέλλον έπρεπε να υπάρξουν ως ζευγάρι οι δυο τους».

«Τώρα κατάλαβα τι εννοείς. Ίσως και να έχεις δίκιο, ίσως και αυτή η άποψη να αποτελεί μια δικαιολογία, για να μπορούμε να υπομένουμε τις αναποδιές της ζωής μας. Όλα έχουν το σκοπό τους... Δεν ξέρω, δεν πείθομαι».

«Εγώ, αντιθέτως, είμαι απολύτως σίγουρη. Αυτά τα δύο παιδιά έχουν τόσο πολύ ανάγκη ο ένας τον άλλον, που δε θα μπορούσαν παρά να είναι μαζί. Γι' αυτό θα ήθελα να σε παρακαλέσω να μην προχωρήσουμε σε αποκαλύψεις, που θα μπορούσαν να προξενήσουν δυσάρεστες εκπλήξεις».

«Με προσβάλλεις, ξέρεις ότι δεν θα το έκανα ποτέ αυτό».

Ο Άγγελος έβαζε πάνω απ' όλα την ευτυχία της ανιψιάς του, ακόμα και πάνω από τη δική του. Άλλωστε, μετά από πολλά χρόνια, έστω και με αυτό τον έμμεσο τρόπο, είχε την ευκαιρία να είναι και πάλι κοντά στην Μυρτώ. Αυτό τον έκανε και πάλι ευτυχισμένο. Τα χρόνια που είχαν περάσει είχαν αφαιρέσει από το κορμί την ερωτική επιθυμία, αντίθετα η ανάγκη για επικοινωνία ήταν τώρα πιο έντονη και επιτακτική από ποτέ. Αυτό ευελπιστούσε ότι η Μυρτώ δεν θα του το στερούσε. Είχε περάσει αρκετή ώρα που έκαναν βόλτες στην αμμουδιά και η υγρασία είχε διαπεράσει τις πατούσες της Μυρτώ, που όλη αυτή την ώρα ήταν ξυπόλητη. Η μέρα είχε προχωρήσει και ο ήλιος είχε ανέβει ψηλά στον ουρανό.

«Άρχισα να κρυώνω. Καλύτερα να φύγουμε» είπε η Μυρτώ.

«Μα κάνει ζέστη», διαμαρτυρήθηκε ο Άγγελος, που δεν ήθελε να τελειώσει αυτή η βόλτα. Ήταν οι δυο τους μόνοι και αυτό του αρέσει. Κατάλαβε όμως ότι η Μυρτώ είχε ήδη κουραστεί και

δεν επέμεινε.

Στο αυτοκίνητο δεν είπαν τίποτα, η Μυρτώ έμοιαζε αφηρημένη και αυτός την κοιτούσε πότε-πότε. Όταν έφτασαν στο σπίτι, η Δανάη ακόμα κοιμόταν ενώ η Ειρήνη και ο Νικόλας ετοιμάζονταν για μια βόλτα στο λιμάνι. Τους πρότειναν να πάνε μαζί, αλλά δεν δέχτηκαν. Ο Άγγελος προτίμησε να μείνει στην αυλή και να ανοίξει τον υπολογιστή του, να διαβάσει ειδήσεις και να ενημερωθεί. Η Μυρτώ καταπιάστηκε και πάλι με δουλειές που αφορούσαν τις ετοιμασίες για το Πάσχα.

Τις επόμενες μέρες έφτασαν σταδιακά και οι υπόλοιποι. Ο άντρας της Δανάης και οι κόρες της, η Αφροδίτη και ο άντρας της. Επικρατούσε μεγάλη αναστάτωση. Είναι αυτή η γλυκιά φασαρία και συνάμα ακαταστασία, που δημιουργείται, όταν μαζεύεται η οικογένεια τις γιορτινές μέρες. Τραπεζία στρώνονταν και ξεστρώνονταν, φαγητά, μαγειρέματα και υπερβολές. Ο επιτάφιος, η Ανάσταση, όλες εθιμοτυπικές λατρευτικές εκδηλώσεις, που όμως είναι απαραίτητες για τον ψυχισμό των συμμετεχόντων. Τους βοηθούν να νιώσουν την θρησκευτική ευλάβεια των ημερών. Είναι αναπόσπαστο κομμάτι τής παράδοσης και παρακαταθήκη των παιδικών μας χρόνων.

Το μόνο σίγουρο είναι ότι δεν ακολουθούσαν όλοι τους ίδιους ρυθμούς. Οι πιο νέοι βιάζονταν να τελειώσουν τα τυπικά, για να συνεχίσουν τη βραδιά τους σε κάποιο μαγαζί. Το νησί είχε αποκτήσει χρώμα κοσμοπολίτικο. Οι γυναίκες δεν έβλεπαν την ώρα να επιστρέφουν σπίτι να ξεκουράσουν το σώμα τους. Οι άντρες πάλι πιο χαλαροί και πιο ψύχραιμοι παρακολουθούσαν την υπερβολή όλων αυτών των ετοιμασιών, που πάντα καταλήγουν στο ίδιο αποτέλεσμα: ένα φούσκωμα στο στομάχι και μια υπόσχεση για την επόμενη χρονιά: «του χρόνου θα φάμε λιγότερο».

Το κλίμα στο σπίτι τής Μυρτώς δεν αποτέλεσε εξαίρεση. Ακόμα και η ίδια η ύπαρξη του Άγγελου ξεπεράστηκε πολύ γρήγορα, σαν να μην είχε συμβεί τίποτα. Η Αφροδίτη μάλιστα απόρησε με την

ψυχραιμία, με την οποία αντιμετώπιζαν την κατάσταση οι άλλες δυο γυναίκες. Η ίδια υπέστη και αυτή μεγάλο σοκ, όταν αντιλήφθηκε ποιος ήταν ο θεός τής Ειρήνης. Τα πάντα είχαν βρει το ρυθμό τους και όλοι, ο καθένας για τους δικούς του λόγους, βίωναν την προσωπική τους ανάσταση και λύτρωση.

Τη Δευτέρα μετά το Πάσχα οι επισκέπτες έφυγαν και έμειναν η Ειρήνη με τον Νικόλα και η Μυρτώ με τον Άγγελο. Την επόμενη μέρα είχαν αποφασίσει να επισκεφτούν τις Σπέτσες με το πρωινό δελφίνι. Ο καιρός ήταν εξαιρετικός, ηλιοφάνεια και άπνοια. Ούτε ένα μικρό κυματάκι δε διέκοπτε την πορεία τού δελφινιού, το οποίο σχεδόν πετούσε πάνω από το νερό. Πέρασαν την Ύδρα και έφτασαν στον προορισμό τους. Ο Νικόλας εξήγησε στην Ειρήνη πόσο μικρή είναι η Ύδρα, μόνο ό,τι φαίνεται μπροστά στην είσοδο του λιμανιού. Όλα τα κτίσματα ξεδιπλώνονται αμφιθεατρικά στο μπροστινό μέρος τού νησιού. Δεν υπάρχει τίποτε άλλο ούτε καν δρόμοι. Κι όμως αυτό το μικρό νησάκι κάποτε συνέβαλε αποφασιστικά στον αγώνα για την απελευθέρωση του έθνους και γέμισε τη χώρα καπεταναίους.

Αυτό είναι το ίδιοι του ελληνικού στοιχείου. Εκεί που ξεπροβάλλει άγονο, τραχύ και αδύναμο, κρύβει δύναμη και μεγαλείο. Αρκεί κάθε φορά να δοθεί η ευκαιρία, ώστε να αναδυθούν αυτά τα στοιχεία. Η Ελλάδα σε ξαφνιάζει ευχάριστα, όταν δεν το περιμένεις, και σε απογοητεύει, όταν την προσμένεις!

Η θέα των Σπετσών, εντελώς διαφορετική, σε αποζημίωνε για την μέχρι τότε αναμονή. Η γραφικότητα του νησιού, που έχει διατηρηθεί στα κτίσματα και στους δρόμους, η ανυπαρξία των αυτοκινήτων είναι αρκετά, για να σε μαγέψουν και να σε ταξιδέψουν σε μια αλλοτινή εποχή. Ο κόσμος μετά τις μέρες του Πάσχα είχε αραιώσει και αυτό έκανε την ατμόσφαιρα ακόμα πιο ειδυλλιακή. Λίγοι μόνο ευνοημένοι είχαν απομείνει.

Η Ειρήνη, μόλις πάτησαν το πόδι τους στο νησί, ενθουσιασμένη, ζήτησε να κάνουν αμέσως βόλτα με την άμαξα. Όπως τους

πληροφόρησαν οι αμαξάδες, υπήρχαν δύο διαδρομές. Μία προς την αριστερή πλευρά και μία προς την δεξιά. Για κάθε μια θα έπαιρναν διαφορετική άμαξα. Η Ειρήνη δε συμβιβαζόταν να κάνουν μόνο τη μια διαδρομή. Με ένα σάλτο οι δυο νέοι βρέθηκαν πάνω στην άμαξα, ενώ η Μυρτώ ανέβηκε αργά, με τη βοήθεια φυσικά του Άγγελου.

«Είμαι πολύ ενθουσιασμένη που ήρθαμε. Η καλύτερη στιγμή όλου του ταξιδιού», είπε στο Νικόλα.

«Καλά τόσο πολύ σου αρέσει;» απόρησε με την αντίδρασή της.

«Μα, δεν το βλέπεις; Είναι τόσο όμορφα. Όλα αυτά τα σπίτια, παραδοσιακά χτισμένα, με τα βαμμένα μπλε και πράσινα παντζούρια, οι βοικαμβίλιες, μωβ και φούξια, που αριστοτεχνικά αγκαλιάζουν τα μπαλκόνια και τους ασπροβαμμένους μαντρότοιχους. Οι δρόμοι χωρίς αυτοκίνητα και η άμαξα!»

Ο Άγγελος είχε επισκεφτεί αρκετές φορές από μικρός τα νησιά του Αργοσαρωνικού. Ποτέ όμως δεν ενθουσιάστηκε τόσο πολύ. Δε μπορούσε να συμμεριστεί τον ενθουσιασμό της αγαπημένης του, αλλά δεν της το είπε, για να μην την απογοητεύσει. Ο Νικόλας παρατηρούσε τη μητέρα του με τον Άγγελο. Έδειχναν να τα πηγαίνουν καλά. Επίσης, υπήρχε μια αρμονία μεταξύ τους. «Θα μπορούσαν να ήταν και ζευγάρι», σκέφτηκε. Τη σκέψη του μάντεψε μάλλον και ο αμαξάς:

«Ποιανού από τους δυο σας είναι γονείς το ζευγάρι στην άλλη άμαξα;»

«Κανενός», βιάστηκε να απαντήσει η Ειρήνη. Είναι ο θείος μου και η μητέρα του Νικόλα.

«Αλήθεια; Έβαζα στοίχημα ότι είναι ζευγάρι. Τόσο ταιριαστοί μου φάνηκαν. Είπα μέσα μου “αυτοί είναι πολύ αξιοπρεπείς άνθρωποι και από τα ζευγάρια που δεν τα χαλάει το πέρασμα του χρόνου”. Βλέπεις μερικούς, που με το ζόρι ανέχονται και δεν γυρνάει ο ένας να κοιτάξει τον άλλον. Για να σας το λέω έχω δει πολλά. Αυτός όμως ο κύριος τη βοήθησε να ανέβει και αυτή με χάρη

τού έδωσε το χέρι της, για να την κρατήσει. Δεν τα βλέπεις εύκολα αυτά. Σίγουρα δεν είναι ζευγάρι;» επέμεινε.

«Σίγουρα, άνθρωπέ μου, επιμένεις κιόλας», απάντησε θιγμένη η Ειρήνη. «Άκου ζευγάρι, αφού δεν έχουν ξανασυναντηθεί ποτέ», απευθύνθηκε στο Νικόλα. «Λες να είναι μεθυσμένος;»

«Έλα, μη δίνεις σημασία, ό,τι είπε για καλό το είπε ο καημένος και σίγουρα δεν είναι μεθυσμένος. Άλλωστε δεν έχει και τελείως άδικο. Ταιριάζουν, άμα τους παρατηρήσεις».

«Εμένα δε μου το βγάζεις από το μυαλό, κάτι συμβαίνει με αυτούς τους δυο. Δεν πέφτω έξω, τόσα έχουν δει τα μάτια μου», σιγομουρμούρισε ο αμαξάς. Μη θέλοντας όμως να δώσει συνέχεια, άρχισε την ξενάγηση:

«Τώρα θα σας πω κάποια πράγματα γι' αυτά που θα συναντούμε στο δρόμο μας», συνέχισε με δυνατή φωνή. «Το ξενοδοχείο Ποσειδώνιο, που χτίστηκε από τον Ανάργυρο, μέγα δωρητή και ευεργέτη τού νησιού».

Καθ'όλη τη διάρκεια της διαδρομής και οι δύο αμαξάδες μετέφεραν στους πελάτες τους τις γνώσεις, που είχαν για το νησί, τα αξιοθέατά του και την ιστορία τού νησιού. Έδιναν και ένα θεατρικό τόνο στη φωνή τους, για να κάνουν πιο παραστατική την αφήγηση και να κρατήσουν ζωντανό το ενδιαφέρον των ακροατών τους. Δεν το κατάφεραν με όλους.

Η Μυρτώ τους παρακολουθούσε από ευγένεια, αφού δεν ήταν η πρώτη φορά που επισκεπτόταν τις Σπέτσες και τα είχε ξανακούσει. Το ίδιο και ο Νικόλας, ο οποίος βαριόταν αφάνταστα. Η Ειρήνη είχε χάσει για λίγο τον ενθουσιασμό της, εξαιτίας των σχολίων τού αμαξά. Το μυαλό της είχε κολλήσει στο συγκεκριμένο σημείο, δεν μπορούσε να διανοηθεί ότι ο θεός της και η μητέρα τού Νικόλα έδιναν την εντύπωση ότι υπήρχε συναισθηματική σχέση ανάμεσά τους. Ο Άγγελος άκουγε με ενδιαφέρον και ταυτόχρονα ευχαριστούσε την τύχη του που, έστω και τώρα κάτω από αυτές τις συνθήκες, σε αυτή την βόλτα, δίπλα του καθόταν η Μυρτώ. Καμά-

ρωνε κιόλας, γιατί, όπως σωστά υπέθετε, όποιος τους έβλεπε, τους θεωρούσε ζευγάρι. Άλλωστε, θα μπορούσε να ήταν γυναίκα του.

Αφού έκαναν και τις δύο διαδρομές με την άμαξα, περπάτησαν στα πλακόστρωτα του νησιού και επισκέφθηκαν το σπίτι της Μπουμπουλίνας, που είχε μετατραπεί σε μουσείο. Μετά από την επιμονή της Ειρήνης κάθισαν για φαγητό. Ήταν όλοι τους ευδιάθετοι και σχολίαζαν τις ομορφιές του νησιού, την γραφικότητά του, το πάθος των αμαξάδων για τη δουλειά τους. Τότε η Ειρήνη είπε κάτι που τους έφερε σε τρομερή αμηχανία.

«Δε μπορείτε να φανταστείτε τι μας είπε ο αμαξάς. Ότι είστε πολύ ωραίο ζευγάρι. Όταν του απάντησα ότι κάτι τέτοιο δεν υφίσταται και είναι αδιανόητο, αυτός επέμεινε ότι υπάρχει ερωτισμός μεταξύ σας».

Η Μυρτώ αισθάνθηκε να κοκκινίζει και να τρέμουν τα πόδια της. Αισθάνθηκε ενοχές, λες και όλοι ξαφνικά έμαθαν το τρομερό μυστικό της. Αντιθέτως, ο Άγγελος πιο ψύχραιμος της απάντησε:

«Ειρήνη μου, δεν είπε ο άνθρωπος και κάτι τόσο κακό. Είδε δυο ανθρώπους τής ίδιας ηλικίας, με μια ευγενική συμπεριφορά μεταξύ τους και υπέθεσε το αυτονόητο. Δεν θα τον σκοτώσουμε κιόλας για αυτό!»

Τελειώνοντας την κουβέντα του, άφησε να διαγραφεί ένα χαμόγελο όλο ικανοποίηση στο πρόσωπό του. Η Μυρτώ δεν είπε τίποτα, μόνο ο Νικόλας πετάχτηκε:

«Πες τα Άγγελε, γιατί εμένα δεν με ακούει. Την πείραζε τόσο πολύ, που δεν φαντάζεσαι και, για να είμαι ειλικρινής, δεν καταλαβαίνω το λόγο».

Βέβαια και η Ειρήνη, τώρα που το ξανασκεφτόταν, συνειδητοποιούσε ότι είχε αντιδράσει υπερβολικά και δεν καταλάβαινε το λόγο. Τι την είχε ενοχλήσει τόσο πολύ; Μήπως κάποιες ματιές που είχε παρατηρήσει ότι έριχνε ο θεός της στην Μυρτώ; Ήταν ματιές θαυμασμού. Πρέπει να του άρεσε ως γυναίκα! Μήπως ήταν απλώς το ένστικτό της; Το θέμα όμως της συζήτησης άλλαξε αμέ-

σως, γιατί ήταν τόσο σημαντικό αυτό που είχε σκοπό να ανακοινώσει ο Νικόλας, που γρήγορα τα προηγούμενα ξεχάστηκαν.

«Αφήστε τα αυτά τώρα. Σας παρακαλώ, ζητώ για λίγο την προσοχή σας. Τα αισθήματά μου για την Ειρήνη τα ξέρετε. Από την πρώτο καιρό που αρχίσαμε να βγαίνουμε και να κάνουμε παρέα, ξεκαθάρισα μέσα μου ότι είναι η γυναίκα, που θα ήθελα να περάσω τη ζωή μου μαζί της. Όταν κατάλαβα ότι υπήρχαν αισθήματα και από την πλευρά της, της έκανα πρόταση και ακολούθησε η σχέση μας. Όσο περνούσε ο καιρός, τόσο επιβεβαιωνόταν η αρχική μου άποψη. Για να μη λέω και πολλά - με την Ειρήνη άλλωστε τα έχουμε συζητήσει- αποφασίσαμε να παντρευτούμε. Φυσικά και για σας δεν αποτελεί έκπληξη, αφού ήταν κάτι αναμενόμενο. Απλώς θελήσαμε να επισπεύσουμε λίγο το διάστημα και να γίνει μετά το καλοκαίρι, μάλλον το Σεπτέμβριο».

«Ο λόγος της επίστευσης οφείλεται κάπου; Κάποια εγκυμοσύνη ίσως;» εξέφρασε την ανησυχία του ο Άγγελος.

«Όχι, θείε μου, μην ανησυχείς. Τίποτε απολύτως δεν συμβαίνει!»

«Τότε, ποιος ο λόγος τής βιασύνης;» επέμεινε ο Άγγελος, προκαλώντας την δυσαρέσκεια του Νικόλα.

«Πρέπει να υπάρχει δηλαδή κάποιος ιδιαίτερος λόγος, για να επισπευστεί ο γάμος; Έτσι που σε ακούω νομίζω ότι δεν συμφωνείς».

«Μην ανησυχείς, δεν υπάρχει κανένα τέτοιο ενδεχόμενο», επεněβη η Μυρτώ, για να εξομαλύνει την κατάσταση. Απλά του ήρθε λίγο απότομα και δεν έχει συνηθίσει στην ιδέα. Άλλωστε δεν μας είχατε προετοιμάσει για κάτι τέτοιο τόσο νωρίς και λογικό είναι το μυαλό του να τρέχει σε διάφορα ενδεχόμενα. Μην τον παρεξηγείς, δεν θα του είναι εύκολο να αποχωριστεί τη γλυκιά μας Ειρήνη. Κατάλαβε παιδί μου και τη θέση του Άγγελου, μην είσαι εγωιστής. Δεν υπάρχει μόνο ο ενθουσιασμός ο δικός σας, υπάρχει και η ανασφάλεια των μεγαλύτερων».

Η μητέρα του κατάφερε και τον γλύκανε, όπως έκανε πάντα. Ο

Νικόλας ήταν παρορμητικός και, αν ένιωθε ότι για οποιονδήποτε λόγο μπορούσε να απειληθεί η ευτυχία του ή κάτι δικό του, γινόταν επιθετικός. Το λάθος του ήταν ότι δεν έκανε δεύτερη σκέψη πριν τις πράξεις του.

«Είμαστε τόσο ερωτευμένοι, που θέλουμε να ξεκινήσουμε τη ζωή μας αμέσως, χωρίς καθυστερήσεις. Το καταλαβαίνεις αυτό, θείε μου, έτσι δεν είναι;» τον ρώτησε με φωνή χαδιάρικη η Ειρήνη.

«Το καταλαβαίνω, το καταλαβαίνω, μην ανησυχείς. Εσείς όμως δεν είχατε πει ότι το καλοκαίρι θα πηγαίνατε στη Νέα Υόρκη, να δείτε πώς είναι εκεί τα πράγματα, για να καταλήξετε πού θα μείνετε;»

«Αυτό θα το αφήσουμε για αργότερα. Θα τελειώσω πρώτα το μεταπτυχιακό, δεν έχει αποφασίσει και ο Νικόλας τι θα κάνει με τη δουλειά του. Θα λάβει μέρος σε ένα διεθνή διαγωνισμό για τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό ενός θεάτρου στη Γαλλία. Από εκεί θα εξαρτηθούν πολλά».

«Νικόλα, αλήθεια; Πώς και δεν μου έχεις πει κάτι σχετικό;» ενοχλήθηκε τώρα με τη σειρά της η μητέρα του.

«Είναι κάτι πολύ πρόσφατο, ακόμα και εγώ ο ίδιος δεν είχα αποφασίσει αν θα συμμετάσχω ή όχι. Αλλά το είδα με ενδιαφέρον, σαν πρόκληση. Μαζί δηλαδή με την Ειρήνη θα το δουλέψουμε. Γι' αυτό θέλουμε να τελειώνουμε με το γάμο. Αν τελικά είμαστε εμείς που θα σχεδιάσουμε το θέατρο, θα πρέπει να μεταβούμε στη Λυών για αρκετό καιρό και θα θέλαμε να έχουμε ήδη παντρευτεί. Αν όμως δεν ευοδωθεί η συνεργασία, θα σκεφτούμε όλες τις επιλογές, και της Ελλάδας και της Νέας Υόρκης. Ακόμα δεν έχουμε αποφασίσει, όλα είναι ρευστά. Το μόνο σταθερό είναι η σχέση μας», είπε και γύρισε και έπιασε το χέρι της Ειρήνης.

«Με αυτά που είπες μόλις τώρα, αποδείχτηκε ότι δεν ήμουν εντελώς παράλογος. Κάποιος λόγος υπήρχε τελικά!» συμπλήρωσε όλο ικανοποίηση ο Άγγελος. Οι άλλοι δεν μπόρεσαν να μην γελάσουν βλέποντας την ικανοποίησή του, επειδή τελικά ήταν αυτός

που είχε δίκιο.

«Τώρα, με τη σειρά μου, έχω να σας ανακοινώσω και εγώ κάτι», είπε η Μυρτώ. «Σκέφτομαι να επιστρέψω στη Νέα Υόρκη μετά από λίγες μέρες. Ομολογώ ότι μου έκανε καλό το ταξίδι».

«Τότε, γιατί θες να φύγεις τόσο σύντομα;» ρώτησε ο Νικόλας.

«Γιατί; Επειδή κάθε φορά που έρχομαι στην Ελλάδα, ενώ τη νοσταλγώ τόσο πολύ, μετά από λίγο θέλω να επιστρέψω στο σπίτι μου. Ο τόπος μου αποτελεί για μένα μια ανάμνηση, μια επιθυμία. Κάθε φορά που την ικανοποιώ, θέλω να επιστρέψω στη βάση μου. Και η βάση μου δεν είναι εδώ. Καλώς ή κακώς, σχεδόν όλη μου τη ζωή την πέρασα εκεί. Εκεί νιώθω οικεία. Θα έρθω πάλι πριν τον γάμο».

«Δε θα μείνεις, να μας βοηθήσεις με τις ετοιμασίες;» την παρακάλεσε η Ειρήνη.

«Αν το θεωρείτε απαραίτητο, θα μείνω να σας βοηθήσω. Πιστεύω όμως ότι είναι ο δικός σας γάμος, η δική σας μέρα, θα πρέπει να την οργανώσετε, όπως εσείς θέλετε. Θα πρέπει να είναι κάτι, που θα αντιπροσωπεύει εσάς και τη σχέση σας. Επίσης, οι ιδέες σας σίγουρα θα είναι πιο πρωτοποριακές και πιο μοντέρνες. Εγώ έχω μείνει σε άλλη εποχή».

«Όπως καταλάβετε, με έμμεσο τρόπο η μάνα μου μας εξηγεί ότι δεν πρόκειται να μείνει περισσότερο. Και εγώ, που δεν θέλω να της χαλάω χατίρι θα της το επιτρέψω», είπε ο Νικόλας χαμογελώντας και βγάζοντάς την έτσι από την δύσκολη θέση.

Ο Άγγελος δεν έδειξε την απογοήτευσή του. Ήθελε να μην εκθέσει στα παιδιά τα αισθήματά του. Αλλά η μια έκπληξη ερχόταν μετά την άλλη. Πρώτα ο γάμος, μετά η φυγή της Μυρτώς. Γιατί έτσι έβλεπε το ταξίδι της, σαν μία φυγή. Θεωρούσε ότι αυτή ήταν μία προσφιλής στάση της σε κάθε γεγονός, που θα μπορούσε να της ταράξει τις ισορροπίες της. Αυτή τη φορά ήταν αποφασισμένος, δε θα κατέθετε τα όπλα τόσο εύκολα. Θα διεκδικούσε μια θέση στη ζωή της. Όποια και αν ήταν αυτή, αρκεί να υπήρχε κά-

που δίπλα της.

Τις επόμενες μέρες ο Άγγελος επικοινωνούσε μαζί της επίμονα για να βρεθούν, η Μυρτώ όμως το απέφευγε διακριτικά. Τελικά, μετά από πολλές πιέσεις και δύο μέρες πριν φύγει, αποφάσισε να δεχτεί την πρότασή του και να φάνε μαζί. Προτίμησε να επισκεφτούν το ιστορικό κέντρο της πόλης, την Πλάκα. Πρώτα περπάτησαν κάτω από τον ανοιξιάτικο βραδινό ουρανό. Τουρίστες αλλά και Αθηναίοι τους συνόδευαν σε αυτόν τον βραδινό περίπατο. Οι μυρωδιές από τα φαγητά, που ετοιμάζονταν στα εστιατόρια, οι φωνές των σερβιτόρων στην είσοδό τους, που καλούσαν τον κόσμο να γευτεί τα εδέσματα, οι ομιλίες των περιπατητών, περιπλέκονταν αρμονικά και δημιουργούσαν μια εορταστική ατμόσφαιρα. Θύμιζε πανηγύρι καλοκαιρινό.

Αφού περπάτησαν αρκετή ώρα, περιηγήθηκαν στα μαγαζιά με τα παραδοσιακά προϊόντα και τα είδη λαϊκής τέχνης, χάζεψαν στις βιτρίνες με τα κοσμήματα - όλα επηρεασμένα από στοιχεία του αρχαιοελληνικού και βυζαντινού πολιτισμού - και τελικά κάθισαν για φαγητό. Επέλεξαν ένα απόμερο ταβερνάκι με λίγα τραπέζια, που τα σκέπαζαν καρό μπλε τραπεζομάντηλα. Τους κέρδισε η νεαρή ηλικία του σερβιτόρου, που δεν είχε την εμπειρία των μεγαλύτερων συναδέλφων του, ούτε και το θάρρος - θράσος τους για την πολυπόθητη προσέλευση πελατών. Αυτοί διαλαλούσαν με προκλητικό ύφος τα φαγητά, μουςανά, τζατζίκι, σουβλάκι, γεμιστά. Λες και αυτά είναι αρκετά για να αισθανθεί ο επισκέπτης τι σημαίνει Ελλάδα, να νιώσει την μακραιώνη ενέργεια του ελληνικού πολιτισμού. Ένα πιάτο μουςανάς και ένα κακέκτυπο αρχαίου αμφορέα!

«Φοβόμουν ότι θα έφευγες και θα σε αποχαιρετούσα στο αεροδρόμιο. Γιατί να είσαι σίγουρη, θα ερχόμουν!»

«Το ξέρω, γι' αυτό και δέχτηκα. Ήξερα ότι δεν θα υποχωρούσες με τίποτα».

«Γιατί δεν ήθελες να συναντηθούμε εδώ και τόσες μέρες; Τι φο-

βάσαι τέλος πάντων; Μήπως τα αισθήματά σου;»

«Για να είμαι ειλικρινής, δεν φοβάμαι τίποτα. Όσο αφορά στα αισθήματά μου, αυτά δεν τα φοβάμαι ποτέ, αντιθέτως τα εμπιστεύομαι πάντα. Σχετικά με την ερώτησή σου, γιατί σε απέφευγα, θεωρώ ότι δεν υπήρχε λόγος να ξανασυναντηθούμε. Ούτε θέλω να δώσω κάποια άλλη διάσταση στη σχέση μας, εκτός από αυτή που υπάρχει τώρα. Είμαι μητέρα του Νικόλα και εσύ θεός της Ειρήνης. Επίσης δεν κουβαλάω απωθημένα του παρελθόντος, ούτε ανεκπλήρωτους έρωτες. Το λέω, για να σε προλάβω!»

Το ύφος της στα τελευταία αυτά λόγια τον έκανε να παγώσει, κόβοντας του τον αέρα για οτιδήποτε παραπάνω και προσπάθησε να δικαιολογηθεί:

«Μυρτώ, νομίζω ότι με παρεξήγησες. Δεν θέλω κάτι άλλο από σένα, απλά πιστεύω ότι σε αυτή τη φάση της ζωής μας είμαστε δυο ώριμοι άνθρωποι, συνειδητοποιημένοι, με αρκετά κοινά και, αν μη τι άλλο, μπορεί ο ένας να χαρίζει τη συντροφιά του στον άλλο. Σου μιλάω απλώς για ανθρώπινη επαφή και μόνο.

«Αν το θέτεις έτσι, τέλος πάντων. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι πρέπει να είμαστε συνέχεια μαζί και να κάνουμε συνεχή παρέα. Αν αυτό προκύπτει, ευχαρίστως. Σε αυτή τη φάση της ζωής μου, το μόνο που δεν αντέχω είναι να πιέζομαι. Και φυσικά θα σου πω για πολλοστή φορά ότι δε θέλω για κανένα λόγο να δημιουργήσω πρόβλημα στη σχέση των παιδιών μας. Να σου θυμίσω τι έγινε στις Σπέτσες με τα σχόλια του αμαξά. Η Ειρήνη με την υπόνοια και μόνο είχε θυμώσει και είχε βρεθεί σε πολύ άβολη θέση».

«Ναι, αυτό το θυμάμαι και έχεις απόλυτο δίκιο. Η Ειρήνη ομολογώ πως είχε αντιδράσει υπερβολικά. Πάντως δεν το περίμενα ότι θα ήθελες να επιστρέφεις τόσο γρήγορα στη Νέα Υόρκη. Μήπως εξαιτίας της συνάντησής μας είσπευσες την επιστροφή σου;»

«Όχι, ειλικρινά σου μιλώ, εσύ δεν έχεις καμία σχέση. Είναι περιεργό αυτό που μου συμβαίνει πάντα, από τότε που πρωτοέφυγα. Όταν είμαι εκεί νοσταλγώ τόσο πολύ την πατρίδα μου, που οι

μέρες κυλούν με την προσμονή της επιστροφής σε αυτή. Όταν έρχομαι λοιπόν, κάθομαι λίγο, παίρνω τη δόση μου και επιστρέφω. Εκεί πλέον θεωρώ ότι είναι η ζωή μου, το σπίτι μου. Είναι μια ζωή μοιρασμένη, όπως συχνά λέω και γίνομαι κουραστική, ανάμεσα σε δύο τόπους κομμένους από έναν ωκεανό.

«Πιο σωστά, ανάμεσα σε δύο ηπείρους και όχι απλώς σε δύο τόπους».

«Το πιο παράξενο είναι, ότι κάθε φορά που ταξιδεύω με το αεροπλάνο και πετάμε πάνω από τον Ατλαντικό ωκεανό, πιστεύω ότι με ένα μεταφυσικό τρόπο μου καθορίζει τη ζωή. Είναι τρόπον τινά ένα φυσικό σύνορο».

«Κατανωώ τι μου λες, αλλά εμένα αυτό που με εντυπωσιάζει είναι το πόσο πολύ έχεις εξοικειωθεί με τη ζωή εκεί και θεωρείς ότι το σπίτι σου βρίσκεται στη Νέα Υόρκη».

«Αυτό συμβαίνει γιατί, όπως είπες, κατάφερα και εγκλιματίστηκα πολύ εύκολα. Η πόλη αυτή μου έδωσε απλόχερα ό,τι της ζητήσα. Μου ταίριαζε, αυτή και οι άνθρωποι της. Η αύρα, η ενέργειά της, οι ρυθμοί αλλά και η ζωντάνια και η πνευματικότητα των ανθρώπων της με κέρδισαν από την πρώτη στιγμή. Ποτέ δεν έπληξα. Στην αρχή μόνο, που η αλλαγή ήταν μεγάλη, ζορίστηκα, από κει και έπειτα θεωρώ ότι δε θα μπορούσα να είχα κάνει άλλη καλύτερη επιλογή. Αυτό που μου έλειψε μόνο είναι ότι έζησα μακριά από την οικογένειά μου. Και τώρα πιστεύα ότι ίσως θα μπορούσα να μείνω περισσότερο στην Ελλάδα, καταλαβαίνεις μετά από την απώλεια του Άρη. Όμως και πάλι τα ίδια, η επιθυμία για επιστροφή επανήλθε επιτακτική».

«Μήπως τελικά αυτό που επιθυμείς είναι αυτό που σου λείπει και ξανά από την αρχή; Είναι το ανικανοποίητο, που σε χαρακτηρίζει ή σε γοητεύει, η ιδέα της προσμονής;»

«Δεν ξέρω, του είπε και γέλασε. Δεν έχω προχωρήσει τόσο πολύ στην ψυχανάλυσή μου και νομίζω ότι είμαι αρκετά μεγάλη, για να το κάνω τώρα».

«Μετά από τόσα χρόνια, που πηγαينوέρχεσαι, τι είναι αυτό που θα έλεγες ότι έχει αλλάξει;»

«Ο τρόπος που αντιμετωπίζουμε τη ζωή, νομίζω».

«Που αντιμετωπίζουμε ποιοι;»

«Όλοι οι άνθρωποι ανεξαιρέτως, εννοώ δηλαδή του δυτικού ανεπτυγμένου κόσμου, της Ευρώπης και της Αμερικής. Παλιά ήμασταν κάπως πιο ήρεμοι, με λιγότερο άγχος. Τώρα κυνηγάμε μονίμως κάτι μανιωδώς. Υπάρχουμε μέσα από την κατανάλωση, που απαιτεί χρήματα, που με τη σειρά τους απαιτούν περισσότερη δουλειά, που μας αφήνει με λιγότερο χρόνο και λιγότερη ανθρώπινη επαφή. Τα παιδιά μας σπουδάζουν, μορφώνονται, γίνονται άριστοι επιστήμονες με σκοπό μια καλύτερη ζωή. Τι θεωρούν όμως καλύτερη ζωή; Αυτή που έχει πληθώρα υλικών απολαύσεων. Έχει χαθεί η ηθική ικανοποίηση από τις πράξεις των ανθρώπων. Ζούμε την δικτατορία της εικόνας. Ομορφιά, πλούτος, αυτοκίνητο, σπίτι, διακοπές σε κοσμοπολίτικα μέρη. Όχι γιατί πραγματικά το επιθυμούμε, αλλά επειδή έχουμε πειστεί ότι αυτό θέλουμε. Και όταν δεν μπορέσουμε να τα αποκτήσουμε όλα αυτά, το βιώνουμε ως προσωπική αποτυχία, γινόμαστε δυστυχημένοι. Όμως, και αυτοί που τα καταφέρνουν, πάλι δυστυχημένοι είναι. Απλώς δεν υπάρχει κανείς, που να επισημαίνει την ματαιότητα αυτού του αγώνα. Θεωρώ ότι εμείς οι μεγαλύτεροι είμαστε λίγο πιο τυχεροί, γιατί μπορούσαμε και ζήσαμε σε κάποιες άλλες εποχές. Είχαμε τουλάχιστον την ψευδαίσθηση ότι θα αλλάζαμε τον κόσμο».

«Και τον αλλάξαμε, προς το χειρότερο όμως», είπε με πικρία ο Άγγελος.

«Δεν είναι όλα προς το χειρότερο, Άγγελε. Υπάρχει πρόοδος, επιστημονική και τεχνολογική, που έχει κατά πολύ βελτιώσει τη ζωή μας. Υπάρχει επίσης ταυτόχρονη εξέλιξη. Δεν βλέπεις μεγάλες διαφορές από κράτος σε κράτος, οι εξελίξεις τρέχουν παράλληλα. Στην υγεία, ας πούμε, η πρόοδος είναι θαυμαστική. Αρρώστιες ανίατες έχουν γίνει ιάσιμες, έχει βελτιωθεί η ζωή ανθρώπων

με χρόνιες παθήσεις. Θα τολμούσα να πω ότι και η πρόσβαση σε αυτές τις θεραπείες είναι πλέον προνόμιο σχεδόν όλων των ανθρώπων, από όλες τις τάξεις».

«Δε θα διαφωνήσω μαζί σου. Η ένστασή μου απλώς βρίσκεται στο ότι όλα αυτά ισχύουν για τον ανεπτυγμένο κόσμο. Με τους υπόλοιπους ανθρώπους, που ζουν σε άλλα μέρη, στην υποσαχάρεια Αφρική για παράδειγμα, τι γίνεται; Άραγε δεν έχουμε κοινή προέλευση; Συνεπώς και ίσα δικαιώματα στο φυσικό πλούτο της γης. Αλλά μετά από τόσα χρόνια εξέλιξης και ανάπτυξης, τα αρχέγονα ένστικτα παραμένουν ισχυρά. Ισχύει ο νομός τής ζούγκλας και της φυσικής επιλογής, επικρατεί ο ισχυρότερος. Τώρα πια όμως ισχυρότερος είναι, όχι ο πιο δυνατός που θα καταφέρει να επιβιώσει, αλλά αυτός που κατέχει την τεχνογνωσία. Είναι άδικο, από τη μία όλος αυτός ο πλούτος, η χλιδή, η υπερκατανάλωση, η περίθαλψη που παρέχεται ακόμα και στα κατοικίδια. Και από την άλλη πείνα, εξαθλίωση, φτώχεια, άνθρωποι να πεθαίνουν για μια σταγόνα νερό. Είναι τραγικό και ταυτοχρόνως νοσηρό. Ακόμα πιο νοσηρό είναι ότι έχουμε εφεύρει ένα σωρό δικαιολογίες και άλλοθι, για να νομιμοποιήσουμε αυτή την κατάφορη αδικία και να κοιμόμαστε ήσυχοι. Για να μην αναφερθώ για τον τρόπο που διαχειριζόμαστε το φυσικό περιβάλλον. Με έναν τρόπο αυταρχικό, επιθετικό, καταστροφικό, λες και όλα μας ανήκουν. Δεν έχουμε συνειδητοποιήσει ότι η παρουσία μας πάνω σε αυτόν τον πλανήτη είναι τόσο μικρή και ασήμαντη. Αυτός υπήρχε πριν από εμάς αλλά θα συνεχίσει να υπάρχει και μετά από εμάς. Είμαστε τόσο μικροί και ασήμαντοι, αλλά νιώθουμε παντοδύναμοι και σημαντικοί. Όπως η ύπαρξή μας οφείλεται σε τυχαίο γεγονός, το ίδιο μπορεί να συμβεί και με την εξαφάνισή μας».

Ο λόγος του ήταν χείμαρρος, αυθόρμητος, πηγαίος. Είχε ξυπνήσει μέσα του το νεανικό πάθος, αυτό που γοήτευε τους συμφοιτητές του, όταν μιλούσε στα πανεπιστημιακά αμφιθέατρα. Η Μυρτώ τον παρακολουθούσε μαγεμένη. Μέσα της ζώηρε για

άλλη μια φορά ο θαυμασμός γι' αυτόν τον άνθρωπο, που ήταν τόσο άδολος, τόσο ηθικός και δίκαιος. Το είχε αποδείξει άλλωστε με τη στάση ζωής. Ό,τι δεν είχε καταφέρει με την επιμονή του όλες τις προηγούμενες μέρες, το είχε κατορθώσει τώρα μέσα σε λίγα λεπτά με τον λόγο του.

«Γιατί δε μιλάς» τη ρώτησε; «Μήπως ξέφυγε τόσο η συζήτηση, που σε κούρασα;»

«Όχι, αντιθέτως σκέφτομαι αυτά που είπες. Άλλωστε, συμφωνώ μαζί σου. Τελικά, φέρουμε ως γενιά πολύ μεγάλες ευθύνες και πιο πολύ για την κοινωνία που αφήνουμε στους νέους ανθρώπους. Οι νέοι βάζονται από παντού με τόσα πολλά και διαφορετικά συγχυμένα μηνύματα, τα οποία δεν μπορούν να τα διαχειριστούν».

«Έχουμε ευθύνη, Μυρτώ, ιδίως για το γεγονός ότι δεν τους προετοιμάσαμε σωστά. Τους μεγαλώσαμε μέσα σε μία επίπλαστη ευτυχία και ευκολία. Τους δείξαμε ότι η ζωή τους θα είναι μια καλογουρισμένη ταινία και γ'αυτό, όταν καλούνται να αντιμετωπίσουν τη σκληρή πραγματικότητα, μοιάζουν χαμένοι. Δεν φροντίσαμε να τους εφοδιάσουμε με ψυχικές αντοχές».

«Αυτό είναι ακόμα πιο έντονο τώρα, που η παγκόσμια οικονομία καταρρέει, και προκειμένου να επιβιώσει, μειώνεται η προστασία του απλού πολίτη. Παρ' όλα αυτά παραμένω αισιόδοξη. Πάντα υπάρχουν υγιείς πυρήνες σκέψης και αντίδρασης, που μπορούν να ξεσηκώσουν και να παρυσύρουν την κοινωνία προς το καλύτερο. Στην ιστορία υπάρχουν αέναοι κύκλοι, ακμή και παρακμή. Σε όλα αυτά τα χρόνια αυτό έχει αλλάξει, η στάση ζωής μας. Αυτός ο υλισμός πέρασε σιγά-σιγά σε όλους τους ανθρώπους. Ξέρεις τι με εντυπωσίασε, όταν άρχισαν στην Ελλάδα να χτίζονται μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, οργανωμένες, που σου παρέχουν τα πάντα και δε χρειάζεται να βγαίνεις καθόλου από τις εγκαταστάσεις του ξενοδοχείου; Αρχίσαμε να το κάνουμε και εμείς. Εγκαταλείψαμε τις μαγευτικές παραλίες μας, απaráμιλλες ανά τον κόσμο, και προτιμήσαμε την πισίνα. Εγκαταλείψαμε τις περιπλανήσεις στην

ύπαιθρο και χωθήκαμε στην πολυτέλεια του ξενοδοχείου. Αυτά έχουν νόημα σε περιοχές όπου η φυσική ομορφιά υστερεί ή οι καιρικές συνθήκες δεν το επιτρέπουν. Εδώ όμως»

«Και δε μπορείς να φανταστείς τι έχω αντιμετωπίσει μέσω της δουλειάς μου! Κάθε φορά που έρχονται να σχεδιάσω το σπίτι τους, διαπιστώνω πόσο ματαιόδοξος μπορεί να γίνει ο άνθρωπος. Σχεδόν ποτέ δεν δέχονται τις προτάσεις και τις συμβουλές μου για το πώς μπορεί να γίνει ένα σπίτι λειτουργικό και φιλικό προς τον ανθρώπινο οργανισμό. Βαθιά πεποίθησή μου είναι ότι το σπίτι πρέπει να δημιουργεί τις κατάλληλες εκείνες συνθήκες, ώστε, όταν ο άνθρωπος επιστρέφει σε αυτό, να αισθάνεται ασφάλεια και ηρεμία. Όπως είναι για τα ζώα η φωλιά, γεμάτη θαλπωρή αλλά συνάμα καταφύγιο και προστατευτική από τους εξωτερικούς κινδύνους. Για τους περισσότερους, όμως, ένα σπίτι αποτελεί προέκταση του εγώ τους και σημειολογικά μέσα από αυτό θέλουν να δηλώσουν την ισχύ και τη θέση τους στο κοινωνικό στάτους».

«Αυτό φαντάζομαι θα γίνεται με τους εύπορους πελάτες σου».

«Μα αυτοί είναι και οι μόνοι που έχουν την πολυτέλεια να προσλάβουν αρχιτέκτονα. Οι υπόλοιποι αρκούνται σε ένα διαμέρισμα περιορισμένων τετραγωνικών, το οποίο θα το ξεχρεώνουν όλη τους τη ζωή! Ελάχιστοι έχουν την πολυτέλεια μιας μικρής μονοκατοικίας, κυρίως στην επαρχία. Κι εκεί όμως δεν υπάρχουν περιθώρια για υπερβολές».

«Ξέρεις, τι παρατηρώ; Ότι ανεξάρτητα με το τι επιθυμεί ο καθένας, ακόμα και με το να προσπαθεί να το αποκτήσει, το αποτέλεσμα είναι ένα. Όλοι εργαζόμαστε και προσφέρουμε τις γνώσεις και τις υπηρεσίες μας σε αυτούς που έχουν οικονομική άνεση. Για τους υπόλοιπους δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα. Αφήνονται και αρκούνται και οι ίδιοι σε αυτό που τους προσφέρεται».

Η συζήτηση συνεχίστηκε για πολλή ώρα ακόμη. Διακόπηκε μόνο για λίγο, για να φάνε. Είχαν βρει δίοδο επικοινωνίας και αυτό τους ευχαριστούσε. Συζητούσαν τις κοινές τους ανησυχίες

αλλά και τα συμπεράσματα από τα βιώματα και τις εμπειρίες, που είχαν αποκτήσει όλα αυτά τα χρόνια. Ήταν σαν να μην είχε συμβεί ποτέ τίποτε ανάμεσά τους, λες και ήταν πάντα φίλοι, χωρίς να έχει μεσολαβήσει κάποιο κενό. Αυτό το δειπνο ήταν ο καλύτερος αποχαιρετισμός για το επικείμενο ταξίδι τής αυριανής μέρας. Στο τέλος της βραδιάς τη συνόδευσε μέχρι το σπίτι της. Πριν αποχωριστούν, έκανε να τη φιλήσει απευθείας στα χείλη, αλλά αυτή με μια ανάλαφρη κίνηση έστριψε το πρόσωπό της και τα χείλη του ακούμπησαν το μάγουλό της. Για μια ακόμη φορά είχε κρατήσει τις αποστάσεις και είχε ανυψώσει ένα αόρατο τείχος ανάμεσά τους, χωρίς όμως να κάμψει τις προσδοκίες του.

Είχε πιάσει για τα καλά η βροχή στη Νέα Υόρκη και όταν πιάσει, δεν σταματάει με τίποτα. Η Μυρτώ καθόταν σε μία πολυθρόνα δίπλα στη τζαμαρία του σαλονιού και χάζευε τις χοντρές στάλες, που έπεφταν με μανία. Ήταν μέσα Οκτώβρη και αυτός ο καιρός ήταν κάτι συνηθισμένο. Έφερνε εικόνες στο μυαλό της από τον πανικό, που θα είχε δημιουργήσει η έντονη βροχόπτωση στην πόλη.

Όλοι θα έτρεχαν να προφυλαχθούν. Αγώνας για το ποιος θα προλάβει ένα ταξί, ιδίως την ώρα που σχολάνε από τις δουλειές τους. Ο υπόγειος σιδηρόδρομος πλημμυρισμένος από νερό και κόσμος. Οι δρόμοι μπλοκαρισμένοι και τα κορναρίσματα επίμονα και ενοχλητικά, μα χωρίς αποτέλεσμα. Ευτυχώς καθόταν στην θαλπωρή του διαμερίσματος της, προστατευμένη από όλον αυτόν τον πανικό!

Στα πόδια της ήταν ακουμπισμένο το άλμπουμ με τις φωτογραφίες από το γάμο του Νικόλα, που είχε γίνει τον περασμένο Σεπτέμβρη. Τις είχε φέρει ο ίδιος, όταν μαζί με την Ειρήνη την

είχαν επισκεφτεί κατά τη διάρκεια του μήνα του μέλιτος. Είχαν αποφασίσει το γαμήλιο ταξίδι τους να αποτελέσει μια πρώτη γνωριμία τής Ειρήνης με τη Νέα Υόρκη και γενικότερα με τις βορειοανατολικές πολιτείες. Της άρεσε να χαζεύει τις φωτογραφίες σχεδόν καθημερινά και να ξαναζωντανεύει μια μια τις σκηνές του γάμου.

Ο Νικόλας, γαμπρός, περιμένει την Ειρήνη όλο αγωνία και χαμογελάει αμήχανα. Τα πειράγματα των φίλων του δεν τον χαλαρώνουν. «Τα τρελόπαιδα», σκέφτηκε η Μυρτώ, «δεν τον εγκατέλειψαν. Ταξίδεψαν όλα για είναι μαζί του τη μέρα του γάμου του». Η Ειρήνη που καταφθάνει ρομαντική και αέρινη. Φοράει ένα απλό νυφικό ανάλαφρο, στράπλες, σε γραμμή άλιφα. Ένα στεφάνι από λουλούδια φυσικά στολίζει τα υπέροχα σγουρά μαλλιά της, που έπεφταν στους ώμους και την πλάτη της. Έμοιαζε με δρυϊδή, που θα συμμετείχε σε λατρευτική τελετή στο δάσος. Το γάμο τον έκαναν σε ένα κτήμα, και το μυστήριο και τη δεξίωση που ακολούθησε μετά. Τα είχαν οργανώσει όλα υπέροχα, όπως ακριβώς τους ταίριαζαν. Ιδιαίτερη νότα έδωσαν οι φίλοι του ζευγαριού, που τον μετέτρεψαν σε πραγματικό πάρτι.

Ακολουθούν οι φωτογραφίες από το μυστήριο. Η αμηχανία του Νικόλα είναι έκδηλη σε όλες, σε αντίθεση με την Ειρήνη, που διακατέχεται από μια ονειρική ηρεμία και γαλήνη. Μετά, οι φωτογραφίες με τους συγγενείς, κοντινούς και μακρινούς και τέλος τους φίλους. Στο τραπέζι, αποτυπωμένες στιγμές από τον πρώτο χορό του ζευγαριού, τα φιλιά, το κόψιμο της τούρτας. Μια ιεροτελεστία πανομοιότυπη σε κάθε γάμο και οι καλεσμένοι, άλλοτε να βαριούνται και άλλοτε να αναρωτιούνται, πόσο θα κρατήσει αυτή η ευτυχία. Γιατί δεν είναι λίγες οι φορές που ένας γάμος έχει λήξει άδοξα. Άλλοι χωρίς να πλήττουν από τη μονοτονία της επανάληψης, την απολαμβάνουν σαν να είναι η πρώτη φορά.

Η Μυρτώ παρατηρεί ότι, όσο περνούσε η ώρα, είχε χαθεί από το ζευγάρι και τους καλεσμένους το προσεγμένο ύφος και στή-

σιμο, που απαιτεί η προετοιμασία για την ημέρα. Οι κινήσεις, οι μορφασμοί ακόμα και τα ρούχα αποκτούν μιαν ελευθερία και έναν αυθορμητισμό, σταματούν να υπακούν στην τυπικότητα. Κάπου στο τέλος και η δική της φωτογραφία μαζί με τον Άγγελο, που χόρεψαν αργά προς τα ξημερώματα μαζί ένα μπλουζ. Ο κόσμος είχε αραιώσει και, όταν της το ζήτησε, είχε έρθει σε δύσκολη θέση, αλλά τελικά δέχτηκε.

Κάθε φορά, όταν τελειώνει το ξεφύλλισμα του άλμπουμ δύο συναισθήματα είναι αυτά που της μένουν. Πρώτον, η απουσία του Άρη από το γάμο. Θα ήθελε πολύ να ήταν εκεί, να ζήσουν μαζί αυτή τη χαρά. Το δεύτερο είναι ο χορός της με τον Άγγελο, σαν να ντρεπόταν... Χτύπησε το κουδούνι, αλλά δεν το άκουσε. Μόνο όταν ήρθε η Σόνια και της είπε ότι ο Τζόρτζ ήθελε να τη δει, συνήλθε. Μπήκε στο σαλόνι, προχώρησε προς το μέρος της έσκυψε και την φίλησε στο μάγουλο:

«Πώς είσαι σήμερα;»

«Καλά είμαι, μια χαρά, μην ανησυχείς!»

«Σίγουρα; Επειδή σε βλέπω λίγο μελαγχολική».

«Αλήθεια σου λέω, καλά είμαι. Ο καιρός με έχει επηρεάσει λίγο, είναι φθινοπωρινός και βροχερός».

«Μυρτώ, θα στο πω άλλη μια φορά και ας γίνομαι κουραστικός και μονότονος. Πρέπει να δώσεις μια ευκαιρία στον εαυτό σου. Μην είσαι ηττοπαθής, είσαι πολύ νέα ακόμα και οι δικοί σου άνθρωποι σε χρειάζονται. Είναι λάθος, στο είπε και ο Άλφρεντ. Άλλωστε, αν προσπαθήσεις, έχεις πολλές πιθανότητες να πας καλά».

Η Μυρτώ δεν απάντησε. Την είχε κάνει άπειρες φορές αυτή τη συζήτηση μαζί του. Αμίλητη συνέχιζε να κοιτά τη βροχή που έπεφτε με την ίδια ένταση. Μετά από λίγη ώρα τον ρώτησε:

«Θα πιεις καφέ ή προτιμάς ένα ποτό;»

«Για άλλη μια φορά υπεικονεύεις και δεν απαντάς. Τέλος πάντων θα πω ένα ούισκι με πάγο».

«Σόνια, φτιάξε μου ένα τσάι και βάλε ένα ούισκι στον Τζόρτζ».

«Μήπως θες να βγούμε για φαγητό το βράδυ;»

«Δεν έχω διάθεση, προτιμώ να μείνω σπίτι και να κοιμηθώ νωρίς».

«Δηλαδή, με έναν έμμεσο τρόπο, μου δηλώνεις ότι δεν μου επιτρέπει να μείνω αρκετή ώρα, μιας και θες να κοιμηθείς νωρίς;»

«Έλα τώρα, ξέρεις ότι αυτό δεν ισχύει! Μπορείς να μείνεις όσο θες!»

«Αυτό που θέλω ξέρεις ποιο είναι...»

Πλησίασε προς το μέρος της, έκατσε δίπλα της και της έπιασε το χέρι.

«Σε παρακαλώ Μυρτώ, βάλε με στη ζωή σου. Δέξου τη βοήθεια και τη συμπαράστασή μου σε αυτή τη δύσκολη φάση που περνάς».

«Μου αρκεί η φιλία σου. Θα το θεωρούσα όμως άδικο να επιβαρυνθείς εσύ όλη αυτή την κατάσταση μαζί μου. Θα ήταν, πώς να στο εξηγήσω, σαν να αυτοτιμωρείσαι, σαν να θες να εξαγνιστείς με κάποιο τρόπο».

«Όχι δα, τι είναι αυτά που λες! Να εξαγνιστώ για ποιο λόγο; Δεν θεωρώ ότι με βαρβαίνει κάποιο αμάρτημα. Απλά έτσι αισθάνομαι. Και καλά εγώ, αλλά ο Νικόλας δεν θα έπρεπε να μάθει; Είναι σωστό, που τον κρατάς στην άγνοια; Και πώς θα αντιμετωπίσει την αλήθεια με έναν τρόπο τόσο απότομο; Είναι λάθος η απόφασή σου, αλλά είσαι τόσο ισχυρογνώμων, που δεν θες να το παραδεχτείς».

Η φωνή του τώρα είχε γίνει δυνατή και σίγουρη και ο λόγος του είχε έναν τόνο επίπληξης. Η Μυρτώ είχε το μειονέκτημα να παίρνει αποφάσεις για τη ζωή της και να κλείνεται μέσα σε αυτές, χωρίς να αφήνει περιθώρια σε αυτούς που νοιάζονταν για αυτήν, να τη βοηθήσουν. Δεν ήταν η πρώτη φορά που το έκανε και ο Τζόρτζ την ήξερε καλά αυτή τη στάση. Η ίδια όμως είχε πάρει την απόφαση, να μη μιλήσει στον Νικόλα συνειδητά, όχι από εγωισμό, αλλά από αγάπη. Διένυε την ωραιότερη φάση της ζωής του, νόπαντρος με όνειρα για το μέλλον του, την οικογένεια που θα δημιουργούσε αλλά και την καριέρα του. Το να τον επιφόρτιζε με την κατάσταση της και την επικείμενη απώλειά της, θα τον σακάτευε.

Είχε ήδη ταλαιπωρηθεί από το θάνατο του πατέρα του. Θα ήταν καλύτερα να το μάθει μια και καλή στο τέλος; Ναι, γιατί θα έχει γλιτώσει την αγωνία και τον πόνο τού να περιμένει την απώλεια. Θα προσπαθούσε να την πείσει να προσπαθήσει, δοκιμάζοντας θεραπείες καινούριες. Η επιβίωσή της θα του γινόταν εμμονή. Όπως ακριβώς γίνεται σε όλους τους συγγενείς, που μαθαίνουν ότι ο δικός τους άνθρωπος πάσχει από ανίατη ασθένεια. Βασανίζονται, αγωνιούν, ελπίζουν, απογοητεύονται και μετά ο χρόνος αρχίζει να μετρά αντίστροφα. Αργά και βασανιστικά για τον ίδιο και γρήγορα για αυτούς που τον αγαπούν και φοβούνται τον αποχωρισμό. Όσπου το τέλος έρχεται λυτρωτικό και τα πράγματα βρίσκουν την οριστική θέση τους. Ο οριστικός αποχωρισμός, ο θάνατος, είναι ο πιο σκληρός, ο πιο βίαιος, γιατί σου στερεί την ελπίδα και ταυτόχρονα είναι ο πιο λυτρωτικός, γιατί δε χωρά αμφισβήτηση. Και σε τελευταία ανάλυση, ποιος θα ήταν αυτός που θα έκρινε τη στάση της απέναντι στο παιδί της και τη συμπεριφορά της ως μητέρα; Δεν του εκμυστηρεύτηκε καμία από αυτές τις σκέψεις και με ύφος μειλίχιο και αφοπλιστικά γαλήνιο του απάντησε:

«Πίστεφέ με, κάνω το καλύτερο για κείνον και σε παρακαλώ, μην επιμένεις άλλο. Το θέμα έχει τελειώσει εδώ».

Ο Τζόρτζ δε συνέχισε άλλο, γιατί κατάλαβε το μάταιο της προσπάθειάς του. Άλλωστε αυτή τη συζήτηση την είχαν κάνει πολλές φορές και δεν κατέληγε πουθενά. Όπως και την άρνησή της να κάνει οποιαδήποτε θεραπεία! Θυμάται την πρώτη φορά που έμαθε για την κατάσταση της υγείας της. Η Μυρτώ μόλις είχε επιστρέψει από την Ελλάδα. Φυσικά δεν τον πήρε τηλέφωνο να του πει κάτι η ίδια. Είχε όμως συναντήσει τη Σόνια τυχαία στο δρόμο και τον ενημέρωσε. Έπειτα πήρε την Μυρτώ τηλέφωνο, να συναντηθούν. Αυτή παραδόξως δεν του είχε αρνηθεί και θα συναντιόντουσαν το ίδιο βράδυ κιόλας.

Περίμενε ότι θα την έβλεπε αναζωογονημένη, αντιθέτως ήταν κουρασμένη, καταβεβλημένη θα έλεγε, και σαν να την απασχολού-

σε κάτι. Ίσως κάποιο γεγονός την είχε αναστατώσει στην Ελλάδα, είχε σκεφτεί. Παράλληλα και η όψη της ήταν διαφορετική, χλωμή και φανερά αδυνατισμένη. Καθώς συζητούσαν του έλεγε τα νέα για τον Νικόλα, τον γάμο του με την Ειρήνη αλλά και τη συμμετοχή του στο διαγωνισμό για το σχεδιασμό τού θεάτρου. Μόνο όταν μίλαγε για τον Νικόλα, το βλέμμα της ζωντάνευε και το πρόσωπό της φωτιζόταν. Λες και ήταν αυτός το μόνο ευχάριστο που είχε απομείνει στη ζωή της.

Ο Τζόρτζ είχε περάσει όλη του τη ζωή δίπλα της και ήξερε πόσο πολύ αγαπούσε το γιο της και πόσο σημαντικός ήταν γι' αυτήν. Ζούσε τη μητρότητα στο έπακρο. Ήξερε ότι όλες οι μητέρες δεν ήταν έτσι. Είχε δει πολλά. Άλλες θεωρούσαν τα παιδιά ένα αναγκαίο κακό, άλλες απλώς τα μεγάλωναν, άλλες τα έπνιγαν με την αγάπη τους και άλλες σχεδόν αδιαφορούσαν. Είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι δεν ήταν όλοι οι άνθρωποι ώριμοι, να γίνουν γονείς και μερικοί ίσως να μην ωριμάζαν ποτέ. Αυτό που ζήλευε στη Μυρτώ ήταν ότι δεν τον έπνιγε τον Νικόλα, δεν τον θεωρούσε κτήμα της. Ήταν ό,τι πιο σημαντικό είχε και του το έδειχνε, μέχρι εκεί. Αυτό τον έκανε να μην έχει συναισθηματικές ανασφάλειες, να είναι ισορροπημένος και ταυτόχρονα ελεύθερος, να αποφασίζει για τη ζωή του.

Πολλές φορές ο Νικόλας ζήλευε, γιατί δεν είχε εισπράξει τόση αγάπη από την μητέρα του. Πώς θα μπορούσε όμως, όταν αυτή με χίλια βάσανα αγωνιζόταν να τον αναθρέψει; Ήταν χωρισμένη και δεν είχε βοήθεια από έναν πατέρα. Αυτός ήταν άφαντος. Έκανε ό,τι μπορούσε η ταλαίπωρη, για να επιβιώσουν, οι συναισθηματισμοί ήταν δυστυχώς πολυτέλεια γι' αυτούς. Έτσι, μεγαλώνοντας έγινε αυτοσκοπός η επιτυχία και η οικονομική ανέλιξη. Παράλληλα όμως κουβαλούσε πάντα ένα φόβο για τη δημιουργία τής οικογένειας, το φόβο τής αποτυχίας. Αν όμως είχε ένα παιδί δικό του, πώς θα ήταν άραγε; Αμέσως απέριπτε την ιδέα, γιατί ήταν σχεδόν σίγουρος πως θα ήταν άλλο ένα παιδί εύπορο, που θα με-

γάλωνε μέσα στις ανέσεις μοναχικά. Ίσως αυτό πάλι να ήταν μια δικαιολογία, ίσως... Ποτέ δεν θα μάθαινε!

Έτσι, ανάμεσα στη συζήτηση με την Μυρτώ και τις σιέψεις που έκανε, ξαφνικά του παραπονέθηκε ότι δεν αισθανόταν καλά και ζαλιζόταν. Επίσης, ένωθε ρίγη και αδυναμία και του ζήτησε να την συνοδεύσει σπίτι. Αυτός τότε είχε ανησυχήσει, επέμεινε και, παρὰ τις αντιρρήσεις της, την έπεισε και πήγαν στο νοσοκομείο. Είχε εφημερία ο Άλφρεντ κατά σύμπτωση και τον ειδοποίησαν. Ο ίδιος φρόντισε να κάνει εισαγωγή, για να της γίνουν οι απαραίτητες εξετάσεις. Οι γιατροί τής έδειξαν ιδιαίτερη φροντίδα, αφού ήταν η γυναίκα του Άρη. Τον εκτιμούσαν όλοι και παρ'ότι είχε περάσει αρκετός καιρός, ακόμα δεν μπορούσαν να πιστέψουν τον τόσο ξαφνικό και άδικο χαμό του.

Είχαν περάσει από τη μια δυο μέρες, χωρίς να την έχουν ενημερώσει για τα αποτελέσματα των εξετάσεων, και από την άλλη δεν της επέτρεπαν να πάρει εξιτήριο. Θα πρέπει να είναι κανείς πολύ αφελής και φοβερά αισιόδοξος, για να μην υποψιαστεί ότι κάτι δεν πάει καλά. Βεβαιώθηκε, όταν την υπέβαλλαν σε πιο εξειδικευμένες εξετάσεις. Τότε ζήτησε, ή πιο σωστά απαίτησε, από τον γιατρό που την παρακολουθούσε να μάθει τι συμβαίνει. Ήταν απόλυτα ειλικρινής μαζί της. Δεν της είχαν μιλήσει ακόμα, γιατί απλώς περίμεναν να βεβαιωθούν, όχι τόσο για τη διάγνωση, για την οποία ήταν όλοι σίγουροι, όσο για τη σοβαρότητα της κατάστασης. Έπασχε από οξεία λευχαιμία, η οποία όμως ήταν σε προχωρημένο στάδιο και είχε δώσει μεταστάσεις και σε άλλα όργανα. Η πρόγνωση για πλήρη ίαση ήταν αποκαρδιωτική. Δεν υπήρχε τέτοιο ενδεχόμενο. Μόνο παράταση ζωής με τις κατάλληλες θεραπείες και αυτό ήταν το αισιόδοξο σενάριο. Διαφορετικά λίγος μήνας έως ένας χρόνος ήταν η ζωή που της έμενε.

Η ίδια είχε αντιδράσει ψύχραιμα, λες και ήταν προετοιμασμένη γι' αυτό, που θα άκουγε. Ήταν απολύτως ήρεμη. Μετά τον χαμό του Άρη είχε εξοικειωθεί με τον θάνατο. Ήταν ευτυχισμένη, που

την έβρισκε σε μία φάση τής ζωής της, που δεν είχε εκκρεμότητες, είχε κάνει το κύκλο της. Είχε ζήσει τη ζωή της. Το παιδί της ήταν ώριμο πια, ενήλικο, έτοιμο, να αντιμετωπίσει τη ζωή μόνο του. Και το κυριότερο, είχε βρει το κατάλληλο άνθρωπο, να τον συντροφεύει. Σκεπτόμενη κατ'αυτό τον τρόπο, αρνήθηκε να υποβληθεί σε οποιαδήποτε θεραπεία. Ακόμη περισσότερο σε πειραματική, που θα της έδινε μια μικρή παρατάση ζωής αλλά ταυτόχρονα, θα ήταν και αρκετά επώδυνη.

Ο Τζόρτζ προσπάθησε να την μεταπείσει. Όμως πιο πολύ ο Άλφρεντ. Δεν καταλάβαιναν, γιατί αρνιόταν τόσο πεισματικά να προσπαθήσει για τη ζωή της. Και αυτή ανταπαντούσε ότι, εφόσον δεν υπήρχε περίπτωση να ιαθεί πλήρως, ποιος ο λόγος να επιμηκύνει το δρόμο προς το τέλος. Ένας δρόμος που, όπως της εξηγούσε ο Άλφρεντ και ο ογκολόγος γιατρός, που την παρακολουθούσε, θα ήταν επίπονος. Για τη Μυρτώ ήταν παράλογο να της προτείνουν να υποφέρει, για να πεθάνει με πόνο λίγο αργότερα. Στην πραγματικότητα αυτό που την φόβιζε ήταν ο πόνος, όχι το τέλος, μόνο ο πόνος...

Ο Άλφρεντ προσπαθώντας να την μεταπείσει σε μία από τις πολλές συζητήσεις τους, είχε ισχυριστεί ότι έτσι θα μείνει περισσότερο κοντά στους αγαπημένους της ανθρώπους. Ο μόνος πολύ αγαπημένος ήταν ο Νικόλας αλλά το θεωρούσε άδικο να τον φορτώσει με ένα βάρος αυτή τη στιγμή. Θα έπρεπε ή να συνεχίσει τη ζωή του μακριά της και να αγωνιά διαρκώς γι' αυτήν ή να μετακόμιζε κοντά της, για να την φροντίζει. Κανένα ενδεχόμενο από τα δύο δεν της φάνταζε σωστό. Άσε, που ήταν σίγουρη ότι θα επέλεγε το δεύτερο και αυτό το ενδεχόμενο θα δημιουργούσε πρόβλημα και στη σχέση με τη γυναίκα του.

«Αν ζούσε ο Άρης, πάλι την ίδια στάση θα επέλεγες;», την είχε επίτηδες κεντρίσει ο Άλφρεντ. Αν ζούσε, δεν ξέρω... Ίσως τότε όλα να ήταν διαφορετικά. Αν ζούσε, ίσως άξιζε για κείνον, για να είμαστε μαζί. Τώρα όμως δεν υπήρχε κάποιος άλλος. Και αυτός

ο Τζόρτζ, που αξιολύπητος έτρεχε να της συμπαρασταθεί ούτε ο ίδιος ξέροντας γιατί. Παριστάνοντας τον φίλο ή τον υποψήφιο σύντροφο; Πόσο αστείος φάνταζε στα μάτια της. Τον ήξερε απέξω και ανακατωτά. Αδίστακτος. Φιλοχρήματος, άπληστος, ανίκανος να αγαπήσει. Τώρα, που είχε γεράσει και ένιωθε την μοναξιά του τέλους να πλησιάζει, ήθελε από κάπου να πιαστεί. Και αυτή σίγουρα δεν ήταν η Μυρτώ. Δεν την έπειθε για τα συναισθήματά του. Δεν τον λυπόταν, ας έκανε συντροφιά με τον οικονομικό κολοσσό, που είχε δημιουργήσει, εκμεταλλευόμενος τη δυστυχία και την οικονομική καταστροφή των άλλων. Όμως και όλα αυτά, που είχε δημιουργήσει, πόσο μάταια ήταν! «Τελικά θα καταλήξουν στον ανιψιό του», σκεφτόταν. «Πόσο δίκιο είχε ο Άρης, που τον αποκαλούσε βρικόλακα!». Δεν τον έδιωχνε όμως, τον άφηνε εκεί δίπλα της, να πιστεύει ότι κάτι προσφέρει, ότι κάνει το χρέος του ως άνθρωπος. Μερικές φορές τον λυπόταν, άλλες τον σιχαινόταν. Ένα όμως δεν ανεχόταν, να νομίζει ότι έχει το δικαίωμα να της λέει τι είναι σωστό και τι λάθος!

Προσπαθούσε όλον αυτό το καιρό να είναι ήρεμη, ευδιάθετη, κυρίως όταν μιλάγε με τον Νικόλα στο τηλέφωνο. Επ' ουδενί λόγο δεν έπρεπε να καταλάβει κάτι και να αναστατωθεί. Πήγαινε στο γιατρό, παρακολουθούσε την εξέλιξη της κατάστασής της και κυρίως έλεγχε με φάρμακα τον πόνο, όσο αυτό ήταν δυνατό. Προς το παρόν ήταν σε καλή κατάσταση ακόμα. Αυτό που την βασάνιζε ήταν η δύσπνοια, γιατί έκανε τις μετακινήσεις της πιο δύσκολες και της στερούσε το περπάτημα, που τόσο αγαπούσε. Ο Τζόρτζ τακτικός επισκέπτης. Τον είχε συνηθίσει πια και έβλεπε την παρουσία του με συμπάθεια, σαν ένα αναγκαίο κακό θα έλεγε κανείς σε έναν εύθυμο τόνο.

Μόνο η Σόνια διατάρασσε την ισορροπία, που μερικές φορές δεν κρατιόταν και έβαζε τα κλάματα. Αγαπούσε τη Μυρτώ και τον Άρη, της είχαν φερθεί πολύ καλά όλα αυτά τα χρόνια. Τους ένιωθε οικογένειά της. Και πόσο τραγικό ήταν να τους χάσει τόσο σύ-

ντομα και τους δυο. Ήταν και βιοποριστικό το ζήτημα, πέρα από συναισθηματικό. Είχε μεγαλώσει πια και δεν θα ήταν εύκολο να βρει άλλη δουλειά. Επίσης, οι αντοχές της την είχαν εγκαταλείψει και γνώριζε καλά ότι δεν ήταν τόσο σβέλτη όσο παλιά. Απλώς η Μυρτώ έκανε ότι δεν το έβλεπε, δεν την ένοιαζε άλλωστε. Η Σόνια ήταν δικός της άνθρωπος και αυτό αρκούσε. Αυτό που δεν ήξερε ήταν ότι η Μυρτώ την είχε φροντίσει στη διαθήκη της με ένα ποσό, μέχρι να βγει στη σύνταξη. Επιπλέον, αν ο Νικόλας αποφάσιζε να κρατήσει τα σπίτια στο Μανχάταν και στα Χάμπτονς, η Σόνια θα ήταν αυτή που θα είχε την κύρια φροντίδα και επίβλεψη, για όσο διάστημα ήθελε και μπορούσε. Αυτός ήταν όρος απαραίματος!

Εκείνο το απόγευμα την είχε επισκεφτεί ο Τζόρτζ για άλλη μια φορά και είχαν ξανασυζητήσει τα ίδια. Γιατί δεν ξεκινάει κάποια θεραπεία και γιατί δεν το λέει στο Νικόλα. Του είχε αρνηθεί φυσικά και μετά από αυτήν την ιεροτελεστία, που είχε καθιερωθεί, συζητούσαν για άλλα θέματα, όπως η επικαιρότητα, ο κινηματογράφος, τα νέα έργα που θα ανέβαιναν στο θέατρο. Μπορεί να τον στόλιζε με ένα σωρό μειονεκτήματα, αλλά δε μπορούσε να μην του αναγνωρίσει την αγάπη που είχε για την κάθε μορφή τέχνης και πόσο καλά διαβασμένος και ενημερωμένος ήταν για κάθε μια. Ήταν το μόνο για το οποίο τον θαύμαζε και της άρεσε να τον ακούει να μιλάει. Πώς ένας τόσο σκληρός άνθρωπος ήταν τόσο ευαίσθητοποιημένος με την τέχνη, δε μπορούσε να το εξηγήσει. Ήταν σίγουρη όμως ότι κάπου είχε διαβάσει ότι οι ακραίες προσωπικότητες αγαπούν τις τέχνες.

«Επισκέφτηκες κάποια καινούρια έκθεση τώρα τελευταία; Κάποια με ιδιαίτερο ενδιαφέρον;»

«Όχι, δεν έχω πάει σε καμία, αλλά αν θες να πάμε, θα ψάξω λίγο τι παίζει αυτόν τον καιρό».

«Προτιμώ να πάμε στο μπαλέτο. Έμαθα ότι ανεβαίνει η Άννα Μπολένα και θα ήθελα να το δω. Η ιστορία αυτής της γυναίκας πάντα με συγκινεί. Πόσο πολύ αγαπήθηκε και ταυτόχρονα πόσο

πολύ μισήθηκε και στο τέλος θανατώθηκε από τον ίδιο άνδρα. Είναι μια κλασική περίπτωση. Όσο εύκολα απέκτησε τα πάντα άλλο τόσο εύκολα τα έχασε».

«Και μάλιστα με τον ίδιο τρόπο που τα απέκτησε. Εκθρόνισε την βασίλισσα, πήρε τη θέση της και μετά υπέστη ακριβώς το ίδιο από την Τζέυν Σείμουρ», συμπλήρωσε ο Τζόρτζ. «Είναι θα έλεγε κανείς η απόδοση της δικαιοσύνης».

«Όσο και να ήθελα να το δω έτσι, δε μπορώ, καταβάθος τη λυπάμαι. Ξέρεις, είναι πολύ εύκολο για μια νέα κοπέλα να ξελογιαστεί και πόσο μάλλον από ένα βασιλιά! Είναι ταυτόχρονα θύμα και θύτης».

«Θα μπορούσε όμως, όταν την πλησίασε ο βασιλιάς, να μην ενδώσει και να συνεχίσει με τον αγνό παιδικό της έρωτα».

Η Μυρτώ γέλασε δυνατά.

«Και ποια είναι αυτή η κοπέλα, που θα μπορούσε να αντισταθεί σε έναν βασιλιά; Πόσο μάλλον εκείνη την εποχή, που ο βασιλιάς είχε ό,τι ήθελε, ήταν ο θεός! Αλλά και σήμερα, πες μου πόσο εύκολο είναι να αντισταθεί κάποιος, όταν του προσφέρουν τα πάντα; Πιο ανήθικος είναι αυτός που τα δίνει όλα τόσο απλόχερα, και σε μια νύχτα, με ένα τίναγμα του χεριού, τα παίρνει πίσω. Έτσι, αυτός θα συνεχίσει να έχει τα πάντα, ενώ ο άλλος θα ξαναγυρίσει σε ό,τι μισούσε πιο πολύ, την ανέχεια και την δυστυχία. Ποιος είναι λοιπόν χειρότερος;»

«Η αλήθεια είναι ότι δίνεις μια διαφορετική διάσταση στο όλο θέμα, την οποία ποτέ μου δεν είχα σκεφτεί».

«Δεν την είχες σκεφτεί ποτέ, γιατί πάντα ήσουν από τη μεριά του δυνατού και σε βόλευε να πιστεύεις ότι όλοι, όσοι σε πλησιάζουν, θέλουν να επωφεληθούν κάτι από εσένα. Ακόμα και αν αυτό συμβαίνει, αναρωτιέμαι, γιατί να είναι τόσο ανήθικο; Μπορεί να τους πείσει κανείς ότι η ζωή είναι τόσο δίκαιη και αξιοκρατική που, αν πραγματικά προσπαθήσουν, θα πετύχουν; Νομίζω πως όχι. Έτσι, για άλλη μια φορά βασιζόμενοι στα αρχέγονα ένστικτα της αυτο-

συντήρησης, προσπαθούν να επιβιώσουν, όπως μπορούν.

Ξαφνικά, τη συζήτησή τους διέκοψε το τηλέφωνο από το λόμπι. Ήταν ο θυρωρός και τους ενημέρωνε ότι η Μυρτώ είχε επισκέπτη. Η Σόνια πήγε γρήγορα, να ειδοποιήσει τη Μυρτώ, απορημένη και κυρίως ενοχλημένη, γιατί δεν είχε ενημερωθεί ότι περίμεναν και άλλον καλεσμένο.

«Σου είπε το όνομά του;» ρώτησε με τη σειρά της απορημένη και η ίδια.

«Το όνομα είναι δύσκολο, μου φάνηκε ελληνικό, νομίζω Άγγελος ή κάπως έτσι. Είπε ότι τον ξέρετε».

«Καλά- καλά, μην πανικοβάλλεσαι, πες του να ανέβει». «Έχει γούστο!», μονολόγησε στα ελληνικά, για να μην την καταλάβει ο Τζόρτζ, «να ήρθε ως εδώ ο τρελός».

Και δεν είχε άδικο. Η πόρτα άνοιξε και ήταν ο Άγγελος. Είχε έρθει απροειδοποίητα! Δεν είχε πει σε κανέναν τίποτα, ούτε και η Ειρήνη με τον Νικόλα ήξεραν τον προορισμό του ταξιδιού του. Είχε πάρει την απόφαση από καιρό. Από την πρώτη φορά, που επέστρεψε η Μυρτώ στην Αμερική, πριν το γάμο. Θα τελείωνε κάποιες εκκρεμότητες με τις δουλειές, που είχε στην Ελλάδα και μετά το γάμο θα πήγαινε να την βρει. Κανείς δε θα το ήξερε. Άλλωστε δεν είχε σκοπό τώρα, που την είχε βρει, να την αφήσει να εξαφανιστεί από τη ζωή του.

Σε όλο το ταξίδι με το αεροπλάνο σκεφτόταν πώς θα την αντιμετώπιζε και πώς θα έκαμπε τις αντιρρήσεις της. Ήταν σίγουρος ότι θα προικαλούσε το μένος της. Το είχε καταλάβει, γιατί τις μέρες που είχε βρεθεί και πάλι στην Ελλάδα, για το γάμο των παιδιών, ήταν πολύ προσεκτική μαζί του και απόμακρη. Μονίμως τον απέφευγε. Δε μπορούσε με τίποτα να μαντέψει ότι εκείνη κουβαλούσε ένα φορτίο, που δεν ήθελε να μοιραστεί με κανένα. Επίσης, δεν ήθελε να θλίψει κανέναν. Δεν επέμεινε περαιτέρω, ούτε την έφερε σε δύσκολη θέση, κάνοντας τη συμπεριφορά του ενοχλητική. Γιατί ακριβώς είχε σκοπό να την επισκεφτεί στη Νέα Υόρκη. Εκεί θα

ήταν μόνοι τους και δεν θα μπορούσε να υπεισφύγει μονίμως . Θα της εξηγούσε όμως ότι δε διεκδικεί τίποτα παραπάνω από την παρέα και την παρουσία της. Αυτό μόνο του αρκούσε, να υπάρχει δίπλα της...Η ζωή όμως πάντα φέρνει ανατροπές!

Όλοι ήταν λίγο σαστισμένοι από την ξαφνική επίσκεψη. Πρώτα - πρώτα η Μυρτώ, κατόπιν η Σόνια και ο Τζόρτζ. Μετά από λίγο όλοι τον αναγνώρισαν από τις φωτογραφίες και κατάλαβαν ότι ήταν ο θεός της Ειρήνης. Αλλά και ο ίδιος ο Άγγελος είχε αιφνιδιαστεί, βλέποντας τη Μυρτώ να βρίσκεται στο σαλόνι της παρέα με έναν άντρα. Λες και ήταν κάτι μεμπτό. Οι δυο άντρες κοιτάχτηκαν για δευτερόλεπτα και ένωσαν μια αμοιβαία καχυποψία και αντιπάθεια. Σαν δεύτερη σκέψη ήρθε στο μυαλό του Άγγελου η εικόνα της Μυρτώς. Ήταν φανερά καταβεβλημένη, ωχρή και αδυνατισμένη. Τότε ταράχτηκε και ξέχασε προς στιγμήν τη παρουσία του Τζόρτζ. Την πλησίασε, την αγκάλιασε και την φίλησε. Του ανταπέδωσε τον εγκάρδιο εναγκαλισμό. Έμοιαζε να χάρηκε πραγματικά, που τον είδε.

«Να και κάτι που δεν περίμενα με τίποτα», του είπε χαμογελώντας. «Ήταν πραγματικά πολύ μεγάλη έκπληξη η επίσκεψή σου!»

«Χαίρομαι, που το βλέπεις σαν ευχάριστη έκπληξη. Από την άλλη, ξέρω καλά ότι, αν σε είχα ενημερώσει, θα ήσουν αρνητική. Έτσι, αποφάσισα να έρθω απροειδοποίητος, ώστε να μην έχεις άλλη επιλογή».

«Μην απολογείσαι, δεν έχω θυμώσει. Μπορώ να σου πω ότι χάρηκα κιόλας. Να σου συστήσω τον Τζόρτζ, φίλο μου και πρώην εργοδότη μου, και τη Σόνια, που δουλεύει στο σπίτι μας εδώ και πολλά χρόνια».

«Χάρηκα πολύ για την γνωριμία. Απ'ό,τι καταλαβαίνω θα πρέπει να αναβάλουμε για άλλη φορά την έξοδό μας στο θέατρο», απευθύνθηκε στην Μυρτώ. «Θα μου επιτρέψετε να σας αποχαιρετήσω και να φύγω. Θα θέλετε να μείνετε οι δυο σας. Θα έχετε και πολλά να πείτε...»

Αυτή η τελευταία φράση είχε ένα υπονοούμενο αδιευκρίνιστο. Άραγε, αναφερόταν στην κατάσταση της Μυρτώ ή στη σχέση της με τον Άγγελο; Ο ίδιος ήταν ένας έμπειρος άνθρωπος και καθόλου αφελής. Δεν πίστεψε λοιπόν ότι ο μοναδικός λόγος της επίσκεψης του Άγγελου ήταν η οικογενειακή τους σχέση. Ήταν σίγουρος ότι υπήρχαν αισθήματα πιο βαθιά. Η υγεία της όμως ήταν τόσο επιβαρυνμένη, που δεν άφηνε περιθώρια για ζήλιες. Τον καληνύχτισαν και έφυγε. Έμειναν οι δυό τους. Η εικόνα της Μυρτώ τον είχε πραγματικά σοκάρει. Καθώς την παρατηρούσε, συνειδητοποιούσε ότι κάτι δεν πήγαινε καλά.

«Λοιπόν, πες μου τι κάνεις; Δε θέλω μια τυπική απάντηση, θέλω την αλήθεια!». Της έπιασε τα χέρια και με ένα βλέμμα όλο ικεσία της είπε: «την αλήθεια και μόνο!».

Η Μυρτώ θεώρησε ότι δεν είχε πια νόημα να κρύβεται. Έτσι του τα είπε όλα με κάθε λεπτομέρεια. Όταν τελείωσε την αφήγηση της, ο Άγγελος είχε παγώσει στην κυριολεξία. Ήταν τόσο μεγάλο το σοκ από αυτά που είχε ακούσει, που δεν μπορούσε να αντιδράσει. Όλα είχαν ανατραπεί, η υγεία της, η κρισιμότητα της κατάστασης, το μη αναστρέψιμο και κυρίως η άρνησή της να πάρει οποιαδήποτε θεραπεία. Ήταν σαν να επέλεγε να αυτοκτονήσει. Αυτό που προσπάθησε να του εξηγήσει είναι ότι ούτως ή άλλως οι ελπίδες ήταν σχεδόν ανύπαρκτες και δεν ήθελε να υποβάλει τον εαυτό της σε μια επώδυνη διαδικασία.

«Δεν ξέρω τι να πω μετά από όλα αυτά, που άκουσα», είπε και διαγράφηκε ένα πικρό χαμόγελο στο πρόσωπό του.

«Πάντως, χαμογελάς ακόμα και αυτό τουλάχιστον είναι θετικό. Έλα, σε παρακαλώ μην έχεις αυτό το ύφος. Τα πάντα υπάρχουν μέσα στη ζωή και πάνω απ'όλα ο θάνατος, αφού όλα καταλήγουν σε αυτόν. Μη στεναχωριέσαι και στενοχωρείς και μένα. Δεν ήρθες ως εδώ, για να μελαγχολήσουμε. Θα προσποιηθούμε για όσο μείνεις ότι δεν τρέχει τίποτα».

«Για όσο μείνω; Δεν κατάλαβες, θα μείνω για πάντα, για όσο

χρειαστεί! Δε φεύγω ξανά. Δεν αντέχω να σε χάσω πάλι και δε συμβιβάζομαι με τίποτα λιγότερο. Είσαι όμως μυστήρια, πάντα βρίσκεις τρόπο να μου ξεγλιστράς. Σαν να μη θες να είμαστε μαζί για κανένα λόγο. Και να σκεφτείς ότι αυτή τη φορὰ ήμουν σίγουρος ότι δεν θα σε αποχωριζόμουν!»

«Είδες πόσο δύσκολο αποδεικνύεται τελικά να είμαστε σίγουροι για οτιδήποτε.; Θέλω από σένα μόνο μία χάρη. Τα παιδιά δεν πρέπει να μάθουν τίποτα για την κατάστασή μου. Και επειδή είναι άλλο ένα θέμα, που έχω εξαντλήσει και δεν αλλάζω γνώμη, ναι, προτιμώ να το μάθει ο Νικόλας, όταν πια θα έχω πεθάνει. Έτσι, η στεναχώρια θα είναι αυτή και μόνο. Επίσης, είμαι σίγουρη ότι κάποια στιγμή θα καταλάβει και θα κατανοήσει την στάση μου».

«Έχω αντίθετη άποψη, αλλά δεν θα επιμείνω. Θέλω μόνο να μου επιτρέψεις να μείνω δίπλα σου, τίποτε άλλο. Και μην ανησυχείς, στα παιδιά έχω πει ότι τώρα, που όλα έχουν τακτοποιηθεί, αποφάσισα να ταξιδέψω για μεγάλο διάστημα. Άλλωστε, δεν πρόκειται να με ελέγξουν, είμαι μεγάλος πια».

«Εντάξει λοιπόν. Θα μείνεις εδώ φυσικά. Θα πω στη Σόνια να σου ετοιμάσει τον ξενώνα. Πήγαινε να ξεκουραστείς. Το ταξίδι ήταν μεγάλο και κουραστικό, ιδιαίτερα για ανθρώπους της ηλικίας μας».

Φώναξε τη Σόνια, να του δείξει τους χώρους και να τον βοηθήσει με τα πράγματά του. Μετά από λίγο επέστρεψε και της είπε:

«Ο κύριος Άγγελος θα μείνει πολύ καιρό μαζί μας;»

«Αρκετό! Για όσο χρειαστεί, δηλαδή! Φυσικά ούτε κουβέντα στην Ειρήνη και τον Νικόλα ότι μένει εδώ. Με κατάλαβες; Σε έχω πιάσει αρκετές φορές, που κάτι θέλεις να πεις στον γιο μου και σε προλαβαίνω την τελευταία στιγμή. Σου είναι τόσο δύσκολο να σέβεσαι τις αποφάσεις μου;»

«Καλά, εντάξει, μη νευριάζεις τώρα με αυτά! Δεν θα ξαναπώ τίποτα. Πάντως αυτός, ο κύριος Άγγελος, πρέπει να σας αγαπάει πολύ, γιατί στο δωμάτιο που ήταν μου φάνηκε δακρυσμένος».

«Όπως το είπες, σου φάνηκε!», την αποπήρε.

«Όλοι νομίζουν ότι μπορούν να μου κρυφτούν εδώ μέσα και με θεωρούν χαζή, αλλά δεν είμαι», μουρμούρισε φεύγοντας.

Η Μυρτώ σηκώθηκε από την πολυθρόνα που καθόταν με κινήσεις αργές. Τις τελευταίες μέρες οι πόνοι στο σώμα της είχαν αρχίσει να γίνονται πιο έντονοι, άρα και πιο ενοχλητικοί. Δεν ήθελε να αλλάξει κατηγορία παυσιπόνων, γιατί θα της προκαλούσαν καταβολή και υπνηλία. Επιθυμία της ήταν μέχρι την τελευταία στιγμή και, όσο αυτό φυσικά ήταν εφικτό, να έχει πλήρη διαύγεια. Προχώρησε προς το δωμάτιό της και το σώμα της μετά από λίγα βήματα βρήκε το ρυθμό του. Ο Άγγελος την κοιτούσε από την μισάνοιχτη πόρτα τού δωματίου του. Η καρδιά του σφίχτηκε σαν πέτρα. Αν κάτι θαύμαζε στην Μυρτώ, αυτό ήταν το περπάτημα και η αγέρωχη στάση του κορμιού της. Ένα κορμί φανερά πληγμένο...

Η παρέα τού Άγγελου της έκανε καλό. Είχε αποβάλει όλες τις αναστολές, ποιος ο λόγος άλλωστε. Πολλές φορές τη συντροφιά τους συμπλήρωνε και ο Τζόρτζ. Και οι δυο προσπαθούσαν, όσο μπορούσαν, να τη στηρίζουν αυτές τις δύσκολες ώρες. Η κατάστασή της όμως επιδειωνόταν με αποτέλεσμα να είναι αδύναμη, με έντονους πόνους. Ο Άγγελος δεν άντεχε να τη βλέπει έτσι. Δεν μπορούσε να αποδεχτεί ότι θα την έχανε οριστικά αυτή τη φορά. Θαύμαζε όμως και τη γενναιότητά της. Τον τρόπο με τον οποίο αντιμετώπιζε τον πόνο. Αγέρωχη, περήφανη, δεν παραπονιόταν, δεν βαρυγκωμούσε. Ούτε ένα επιφώνημα πόνου δεν έβγαине από το στόμα της. Μόνο από τις αργές κινήσεις της και τις συσπάσεις των μυών τού προσώπου, μπορούσες να καταλάβεις την οδύνη.

Κι ο Νικόλας να μην ξέρει τίποτα... Τού μιλούσε τόσο φυσικά, που δεν του άφηνε την παραμικρή υπόνοια ότι μπορεί κάτι άσχημο να της συμβαίνει. Όταν τη ρωτούσε, τότε θα τους επισκεφτεί, όλο έβρισκε κάποια δικαιολογία και μετέφερε την ημερομηνία. Στο μεταξύ, η Ειρήνη είχε μείνει έγκυος και αυτό διευκόλυνε την

κατάσταση, γιατί δε μπορούσε ούτε το νεαρό ζευγάρι να την επισκεφτεί. Πάντα του έλεγε: «Θα έρθω μια και καλή, όταν θα πλησιάζει η γέννα».

Ήταν τόσο συγκινημένη με τη χαρά, που είχε προκαλέσει ο ερχομός του μωρού στο γιο της. Σε αυτό δεν έμοιαζε καθόλου στον πατέρα του. Ο Άρης φυσικά και είχε ενθουσιαστεί τότε με την εγκυμοσύνη και τη γέννηση του Νικόλα, αλλά πάντα από απόσταση. Η συμμετοχή του δεν ήταν ποτέ ενεργή, η παρουσία του ήταν πάντα παράλληλη. Ο Νικόλας τής έμοιαζε, δεν φοβόταν να εκδηλώσει τα συναισθήματά του, να τσαλακωθεί, αν χρειαστεί. Η κριτική του Άγγελου κάθε φορά, που τελείωνε η τηλεφωνική συνομιλία της με τον Νικόλα ήταν η ίδια:

«Θεωρείς ότι είναι σωστή στάση αυτή που κρατάς; Να του δώσεις τόση λύπη, ενώ ταυτόχρονα θα περιμένει τόση χαρά στη ζωή του;»

«Γιατί κουράζεσαι να μου λες τα ίδια και τα ίδια. Δεν έχει νόημα, γνώμη δεν αλλάζω. Άλλωστε, ο ερχομός του παιδιού του θα τον γεμίσει τόση χαρά, που θα αντισταθμίσει την θλίψη. Εσύ θα είσαι εκεί και θα τους στηρίζεις, όχι μόνο σε αυτό αλλά και σε όλα τα υπόλοιπα. Θέλω να μου υποσχεθείς ότι εσύ θα είσαι το στήριγμά τους».

«Αυτό είναι δεδομένο και δεν χρειάζεται να μου το υπενθυμίζεις κάθε φορά. Αύριο δεν είναι το ραντεβού με τον γιατρό;»

«Ναι, αύριο είναι και, για να είμαι ειλικρινής, για πρώτη φορά δε θέλω να πάω. Καταλαβαίνω ότι το τέλος πλησιάζει και όσο και αν είμαι προετοιμασμένη, τώρα πια μου είναι πολύ δύσκολο. Το νιώθω Άγγελε, το σώμα μου με προειδοποιεί!...»

Σταμάτησε για λίγο και για πρώτη φορά λύγισε μπροστά στα μάτια του. Τα δάκρυα άρχισαν να κυλούν στην αρχή αργά και μετά μετατράπηκαν σε λυγμούς. Οι λυγμοί έγιναν τόσο δυνατοί, που έβγαιναν μέσα από τα σωθικά της, τράνταζαν το κορμί της όλο και έκοβαν την ανάσα της. Ο Άγγελος τα 'χάσε, την πήρε στην

αγκαλιά του. Αυτή αφέθηκε πάνω του, είχε ανάγκη κάποιον να την στηρίξει. Όλον αυτό τον καιρό κουβαλούσε μόνη της ένα αβάσταχτο φορτίο, δεν είχε αφήσει τον εαυτό της ελεύθερο να θρηνήσει γι' αυτό που της συνέβαινε. Το θεωρούσε ύβρη, πίστευε ότι η ζωή της είχε σταθεί γενναιόδωρη και πλουσιοπάροχα της είχε χαρίσει ό,τι είχε επιθυμήσει. Έτσι, δεν είχε το δικαίωμα να παραπονιέται.

Αλλά μέχρι εδώ άντεξε! Το πιο επώδυνο ήταν ότι της έλειπε ένας δικός της άνθρωπος, ο Άρης. Τα συναισθήματα του Άγγελου ήταν αληθινά και σαν βάλσαμο ήρθαν να τη συντροφεύσουν. Απλώς ήταν κάτι ενδιάμεσο, δεν ήταν αυτός που είχε περάσει μαζί του τη ζωή της! Τώρα όμως δεν είχε άλλη επιλογή. Αυτός θα συντρόφευε το τέλος της, αυτός θα της κρατούσε το χέρι στον οριστικό αποχωρισμό! Την κράτησε ακόμα πιο σφιχτά στη αγκαλιά του, σαν να ύψωνε ένα αόρατο τείχος γύρω της, που θα την προστάτευε και θα εμπόδιζε οτιδήποτε να τη βλάψει.

«Έλα ηρέμησε, μην κλαις, σε παρακαλώ και ταράζεσαι, επιδεινώνεις την κατάστασή σου. Πάμε να ξαπλώσεις, να ηρεμήσεις».

Τον ακολουθούσε πειθήνια. Την ξάπλωσε στο κρεβάτι, την σκέπασε και έκανε να κάτσει στην πολυθρόνα. Του έπιασε τον καρπό του χεριού και του είπε:

«Όχι, μη φεύγεις, όχι απόψε, ξάπλωσε δίπλα μου, να μου κάνεις παρέα, να κουβεντιάσουμε».

«Εντάξει, θα μείνω όσο θέλεις. Να πω στην Σόνια να σου κάνει μια ένεση, να μην πονάς;»

«Όχι, θέλω να γευτώ κάθε στιγμή, κάθε ανάσα, κάθε λέξη. Θέλω να νιώθω ζωντανή, ακόμα και αν αυτό με κάνει να υποφέρω!»

«Εντάξει, όπως θες, να φέρω, να πιούμε κάτι; Ένα ζεστό τσάι;»

«Τσάι; Τι, είμαστε άρρωστοι;» είπε χαριτολογώντας. Πήγαινε και πες στην Σόνια να ετοιμάσει σαγκρία και κάτι να φάμε».

«Στις διαταγές σας, κυρία μου!» της φίλησε το χέρι με αβρότητα και έφυγε, να βρει τη Σόνια.

«Δεν είναι καλά η κυρία Μυρτώ;» τον ρώτησε με αγωνία. Την είδα που έκλαιγε πριν από λίγο.

«Δυστυχώς, η κατάσταση επιδεινώθηκε και το καταλαβαίνει και η ίδια. Αυτό την έριξε πολύ ψυχολογικά. Πόσο δυνατός μπορεί να είναι κάποιος; Έρχεται η στιγμή που λυγίζει. Σόνια, πρέπει να προετοιμαστούμε, από εδώ και πέρα οι μέρες θα είναι πολύ δύσκολες. Ετοίμασε αυτά που ζήτησε και να μας τα φέρεις στο δωμάτιο, σε παρακαλώ».

«Δηλαδή, δεν έχει πολύ καιρό;»

«Αυτό, καλή μου Σόνια, δεν μπορεί να το ξέρεις κανείς».

«Μόνο ο θεός ξέρει», είπε στη μητρική της γλώσσα, τα ισπανικά, και έκανε το σταυρό της, σαν γνήσια καθολική.

Ο Άγγελος στάθηκε λίγο έξω από το δωμάτιο προσπαθώντας να ανασυνταχτεί, να κρύψει τη θλίψη και τον πόνο του. Όλο αυτό τον καιρό ένα βασανιστικό, γιατί κατακλύζει την ύπαρξή του. Γιατί έπρεπε να ζήσει όλον αυτό τον πόνο δίπλα της; Δίπλα στη γυναίκα, στην οποία έδωσε δεσποτική θέση στην καρδιά του και δεν μπόρεσε καμία άλλη να την εκτοπίσει. Ακόμα όμως πιο βασανιστικό και αβάσταχτο ήταν ότι πλησίαζε ο παντοτινός αποχωρισμός. Πώς θα το άντεχε αυτό; Αυτή η γυναίκα πλημμύρισε τη ζωή του με τόσο δυνατά συναισθήματα, τόση προσμονή, τόση αβεβαιότητα. Κατά μία έννοια, τον είχε στοιχειώσει...

Μπήκε στο δωμάτιο και την βρήκε να κάθεται στο κρεβάτι ανασηκωμένη, με την πλάτη της να στηρίζεται σε πολλά μαξιλάρια. Εκείνη την ώρα τακτοποιούσε με επιμέλεια τα σκεπάσματά της. Είχε αποβάλει τον προηγούμενο φόβο από το πρόσωπό της και μια παιδική ηρεμία τον είχε αντικαταστήσει. Ήταν σαν να έβλεπε τη νέα κοπέλα, που είχε συναντήσει στον Πόρο, που μόλις είχε βγει από τη θάλασσα και ετοιμαζόταν να αφεθεί στην ηδονική αγκαλιά του ήλιου.

«Ξέρεις τι μου θύμησες, έτσι που σε είδα, μόλις μπήκα; Εκείνη τη μέρα που είχαμε πάει για μπάνιο... Τι όμορφη που ήσουν! Χάζευα το κορμί σου, το περπάτημά σου πάνω στην άμμο, καθώς ξεπρόβαλες από τη θάλασσα με μία αυθάδικη αυτοπεποίθηση.

Παρατηρούσα κάθε κίνηση των μυών σου, καθώς ξάπλωνες στην πετσέτα και σταδιακά άλλαζες πλευρό. Δεν ήθελα να χάσω ούτε μια στιγμή, λες και ήξερα ότι αυτές θα ήταν που θα με συντρώφευαν τον υπόλοιπο καιρό. Εκείνο το φιλί, αλησμόνητο... Η αρμύρα της θάλασσας, η γλύκα από τα δροσερά και σαρκώδη χείλη σου... Μοναδικό, αιώνιο φιλί, δεν το ξέχασα ποτέ! Μα το χειρότερο είναι ότι δεν το ξαναβρήκα ποτέ!»

«Τι ωραία που μιλάς, σαν ποιητής. Δυσκολεύομαι να πιστέψω ότι όλα αυτά τα λες για μένα. Νομίζω ότι αφορούν κάποια άλλη. Δεν θεώρησα ποτέ τον εαυτό μου ικανό να προκαλέσει τέτοια συναισθήματα».

«Αχ, βρε Μυρτώ, να μπορούσες έστω και για μια στιγμή να μπεις στο μυαλό και τη καρδιά μου, τότε και μόνο τότε, θα καταλάβαινες ποια είναι τα πραγματικά μου αισθήματα».

«Δε χρειάζεται. Και μόνο που είσαι δίπλα μου όλο αυτό τον καιρό και μου φέρεσαι με αυτό τον τρόπο, είναι αρκετά. Έχω ήδη καταλάβει. Σε ευχαριστώ, γιατί χωρίς εσένα όλες οι μέρες θα ήταν πιο δύσκολες. Σε ευχαριστώ για την αγάπη σου, που με τόση ανιδιοτέλεια μου προσφέρεις. Μα πάνω απ'όλα, συγγνώμη για τον τρόπο, που σου φέρθηκα τότε, και για τον πόνο, που σου προκάλεσα. Δεν θέλω να νομίζεις ότι όλα αυτά στα λέω, γιατί εξελίχθηκαν τα πράγματα έτσι. Κατά βάθος, πάντα μέσα μου ήξερα ότι δεν σου είχα φερθεί με τρόπο έντιμο και κουβαλούσα αυτό το βάρος. Όμως, το ότι δε σε έβλεπα βοηθούσε να το ξεχνάω και πίστευα ότι το ίδιο θα είχες κάνει και εσύ. Θα με είχες ξεχάσει... Το πιο πιθανό θεωρούσα ότι θα ήταν να έχεις ξαναφτιάξει τη ζωή σου και να μη με θυμάσαι καν. Ο τρόπος όμως που μου φέρεσαι, η αγάπη και η στήριξη, που μου παρέχεις, με κάνουν να ντρέπομαι τόσο πολύ!»

Δεν την άφησε να τελειώσει την πρότασή της, την πήρε κοντά του, στην αγκαλιά του, και την φίλησε απαλά στο μάγουλο.

«Γι» αυτή τη στιγμή και για όλες τις στιγμές, που έχουμε ζήσει μαζί, τις λίγες έστω, δεν θα άλλαζα τίποτα. Και δε θέλω να στενα-

χωριέσαι τώρα με όλα αυτά! Πάνε, τελειώσανε!»

«Έχεις δίκιο, άλλωστε σε λίγο θα τελειώσουν όλα».

«Μην το ξαναπείς αυτό, σε παρακαλώ. Άσε τα πράγματα να κυλήσουν!»

Έκλεισε το πρόσωπό της μέσα στα δυο του χέρια και την κοιτάζε ευθεία μέσα στα μάτια.

«Θεέ μου, πόσο σε αγαπώ», της είπε, και έκανε να την φιλήσει στα στόμα, αλλά αυτή με ανάλαφρη περιστροφή του προσώπου της τον απέτρεψε.

«Δε θέλω την ανάμνηση του προηγούμενου φιλιού να καταστρέψει η γεύση από ένα στόμα γερασμένο και πικρό από τα φάρμακα και την αρρώστια. Ενός φιλιού νεανικού, που μέσα του περιέκλειε τη δύναμη της νεότητας, τη γλύκα του έρωτα, την αφάδα του πάθους!»

«Μα, πώς μπορείς και γίνεσαι τόσο κυνική; Για μένα δεν έχει αλλάξει τίποτα. Είσαι πιο όμορφη από ποτέ».

Τον άκουσε χωρίς να αντιδράσει, και ας ήξερε ότι αυτό δεν ήταν αλήθεια. Πολλά είχαν αλλάξει. Έκανε μια δεύτερη προσπάθεια να την φιλήσει και αυτή αφέθηκε, χωρίς υπερβολές και πάθος. Ένα φιλή, που μέσα του περιέκλειε αγάπη και τρυφερότητα, που όμως σε τίποτα δεν θυμίζε τα φιλιά της νιότης, τότε που το ένα κορμί ζωντανό λαχταρούσε και ποθούσε το άλλο.

«Κάποτε είχα διαβάσει το βιβλίο “Ο έρωτας στα χρόνια της χολέρας” του Μαριέζ και μου είχε χαραχτεί η σικηνή που οι δυο ήρωες, ηλιθιωμένοι πια, ξανασμίγουν και κάνουν έρωτα. Από τα κορμιά τους όμως αναδύεται το γήρας, η φθορά του χρόνου. Έτσι αισθάνθηκα και εγώ μόλις πριν από λίγο. Τόσο γερασμένη, τόσο φθαρμένη. Σε παρακαλώ, μη φύγεις απόψε, μείνε εδώ μαζί μου. Κάνει τόσο πολύ κρύο και φοβάμαι».

«Πού να μείνω, τι εννοείς;»

«Εδώ δίπλα μου, στο κρεβάτι μου».

«Φυσικά, αν εσύ νιώθεις άνετα με αυτό».

Η αλήθεια είναι ότι τρομοκρατήθηκε, μόλις την άκουσε να λέει ότι ένωθε μοναξιά και ότι κρύωνε. Φοβήθηκε μήπως του πάθαινε κάτι κακό εκείνο το βράδυ. Η πρότασή της να μείνει μαζί της τον ανακούφισε. Η Μυρτώ νυσταγμένη και εξαντλημένη καθώς ήταν, έγειρε στο πλευρό της και αποκοιμήθηκε. Ο Άγγελος την σκέπασε προσεκτικά και έμεινε να την κοιτάζει. Τα σκεπάσματα ανεβοκατέβαιναν, καθώς ανάσαινε αργά και με δυσκολία. Κάποιες στιγμές πνιγμένοι αναστεναγμοί έβγαιναν από το στόμα και μαρτυρούσαν ότι το σώμα της υπέφερε. Η ψυχή της όμως γαλήνια περιέμενε την οριστική ανάπαυση. Το πρόσωπο της, ήρεμο, με μια έκφραση ευτυχίας να το σκεπάζει, δήλωνε ότι δεν είχε εκκρεμότητες πλέον. Η ζωή της είχε κάνει τον κύκλο της με μια σειρά γεγονότων, που την άφηναν ικανοποιημένη. Μόνο ο Άγγελος θα βίωνε για άλλη μια φορά έναν αποχωρισμό, πιο οδυνηρό και πιο μεγάλο. Ήθελε να κλάψει, αλλά δεν το θεωρούσε πρόπον. Όχι μπροστά της, όχι όσο ζούσε ακόμα.

Τις σκέψεις του διέκοψε το χτύπημα στην πόρτα του υπνοδωματίου. Ήταν η Σόνια, είχε πάει το δείπνο, που είχε ετοιμάσει. Της έκανε νόημα με το χέρι ότι η Μυρτώ κοιμάται και αυτή έφυγε. Ο Άγγελος σηκώθηκε από το κρεβάτι που καθόταν και κατευθύνθηκε στη μπαλκονόπορτα. Άνοιξε ελάχιστα την κουρτίνα, για να μη μπει το φως από τις λάμπες του δρόμου στο δωμάτιο και την ενοχλήσει. Έξω η πόλη φωτισμένη, άνθρωποι να περπατούν, πλοιάρια να πλέουν στο Ιστ Ρίβερ, αυτοκίνητα να ρέουν, σαν ποταμός, όλα σε μια κίνηση. Όλα να προσπαθούν να προλάβουν τον χρόνο, αλλά αυτός αμείλικτος. Πάντα πιο γρήγορος και βάνυσος. Όταν βιάζεσαι, δεν περνάει και όταν θες να σταματήσει, περνά σαν αστραπή. Περνά και δεν γυρνά. Είναι σαν τα νερά του ποταμού, που πάνε μόνο μπροστά. Μπορεί να σε παρασύρουν, να σε πάνε μακριά, να σε τσαντίσουν στις όχθες, να σε ρίξουν στον ωκεανό. Ένα μόνο δεν σου επιτρέπουν, να γυρίσεις εκεί που ήσουν. Εκεί δε θα ξαναβρεθείς ποτέ. Το ίδιο και ο χρόνος... Δε μπορείς να ξαναζήσεις κάτι που έζησες αλλά ούτε

και να το αλλάξεις!

Ο Άγγελος ήξερε ότι, όσο και αν ήθελε να σταματήσει τον χρόνο, αυτές οι τελευταίες μέρες θα περνούσαν πολύ γρήγορα και ταυτόχρονα βασανιστικά αργά. Χαιρέτισε την πόλη, που δεν κοιμάται ποτέ. «Μακάρι απόψε όλο και πιο πολλοί να ζήσουν αυτό που ονειρεύονται», ευχήθηκε από μέσα του. Έκλεισε την κουρτίνα και κατευθύνθηκε προς το κρεβάτι. Έβγαλε τα παπούτσια του και ξάπλωσε με τα ρούχα δίπλα στη Μυρτώ. Εκείνη έκανε πως ταράχτηκε αλλά επέστρεψε στην αγκαλιά του Ορφέα.

Το πρωί που σηκώθηκε είδε τον Άγγελο να έχει αποκοιμηθεί δίπλα της με τα ρούχα και ξεσκέπαστος. Σηκώθηκε σχεδόν αθόρυβα, για να μην τον ξυπνήσει, τον σκέπασε και πήγε στην κουζίνα, να πάρει πρωινό με τη Σόνια. Σήμερα παραδόξως αισθανόταν λίγο καλύτερα. Αργά το μεσημέρι είχε ραντεβού με τον γιατρό. Θα την συνόδευε και ο Άλφρεντ, που και αυτός με τη σειρά του της είχε συμπαρασταθεί όλον αυτό τον καιρό.

Τα λόγια του γιατρού, ο οποίος την εξέτασε προσεκτικά και μελέτησε τις τελευταίες της εξετάσεις, δεν ήταν ενθαρρυντικά. Η λευχαιμία είχε προχωρήσει τόσο που είχε προσβάλει σχεδόν όλα τα όργανα. Η τελευταία πράξη του έργου τώρα άρχιζε. Της έδωσε οδηγίες για το τι έπρεπε να κάνει από δω και πέρα. Πώς να αντιμετωπίσουν τον πόνο, τη δύσπνοια και άλλες παρενέργειες. Ψύχραιμη άκουγε και αποφάσιζε, αρνήθηκε, αν χρειαζόταν, να διασωληνωθεί. Δεν ήθελε επ' ουδενί να συνεχιστεί η ζωή της με τεχνική υποστήριξη. Ήθελε να φύγει από τη ζωή με φυσικό τρόπο, όπως και ήρθε, είπε η ίδια χαρακτηριστικά. Δε φοβήθηκε, δε λύγισε, ούτε για μια στιγμή. Ο Άλφρεντ δίπλα της τη θαύμαζε. Καταλάβαινε όμως ότι κάπου μέσα της θα υπήρχε ένας φόβος κρυμμένος. Ο Άγγελος δε μπόηκε. Δεν τον άφησε αυτή. Δεν υπήρχε λόγος να ακούσει όλα αυτά τα δυσάρεστα. Όταν βγήκαν από το γραφείο του γιατρού, τον είδαν να τους περιμένει γεμάτος αγωνία.

«Τι έγινε; Τι σας είπε ο γιατρός;»

«Δεν είχε να μας πει και κάτι, που δεν ξέρουμε ήδη. Όλα καλά. Τόσο καλά, που το βράδυ θα βγούμε να το γιορτάσουμε. Θα κλείσω ραντεβού για δείπνο στο αγαπημένο μου πιάνο ρέστοραντ. Δεν πιστεύω να μου αρνηθείς», απευθύνθηκε στον Άγγελο. «Δε θα ήταν καθόλου ευγενικό εκ μέρους σου. Επίσης, θα έφερνες σε δύσκολη θέση μια κυρία».

«Όχι βέβαια, κανόνισε ό,τι θες».

«Θα φύγω τώρα, να πάω στο κομμωτήριο και να κάνω κάποια ψώνια που θέλω. Θα τα πούμε στο σπίτι».

«Δε σε αφήνω να γυρνάς μόνη σου στα μαγαζιά και να πάθεις κάτι», αντέδρασε έντονα ο Άγγελος.

«Μην ανησυχείς και δεν θα πάθω τίποτα, αισθάνομαι πολύ καλά. Αλλιώς, πίστεψέ με, δε θα το επιχειρούσα».

Η ειλικρίνιά της ήταν ταυτόχρονα αφοπλιστική και καθησυχαστική, που τον έπεισε. Ο Άγγελος και ο Άλφρεντ έμειναν να την κοιτάζουν να απομακρύνεται με φανερή απορία. Το περπάτημά της ήταν ανάλαφρο, σχεδόν νεανικό.

«Μην απορείς, είναι αυτό που λέμε το κύκνειο άσμα. Ο οργανισμός, πριν την τελική κατάρρευση βρίσκει την δύναμη, έστω και για λίγο, και επανέρχεται. Ο άνθρωπος κρύβει τεράστια αποθέματα και ο ίδιος είναι ένα θαύμα», είπε ο Άλφρεντ στον Άγγελο, που είχε καταλάβει την απορία του.

«Προς στιγμήν, νόμιζα ότι υπήρχε καλύτερευση της υγείας της».

«Αυτό δεν είναι δυνατό! Άλλωστε, όπως ξέρεις, δεν έχει δεχθεί καμία θεραπεία».

«Ως γιατρός, θεωρείς ότι, αν το είχε κάνει, είχε πιθανότητες να πάει καλά;»

«Κανείς δεν μπορεί να είναι απόλυτος. Όμως, στατιστικά οι πιθανότητες για πλήρη ίαση ήταν ελάχιστες. Για παράταση ζωής είχε περισσότερες, με πολύ κόπο όμως. Δηλαδή δυνατές θεραπείες με πολλές παρενέργειες. Η απόφαση όμως ήταν δική της και αυτό μετράει τώρα».

Η Μυρτώ ένωθε μια ικανοποίηση και μια ζωντάνια. Πήγε στο κομμωτήριο, έβαψε τα μαλλιά της και συνέχισε στα μαγαζιά, για να αγοράσει κάποια δώρα στα αγαπημένα της πρόσωπα. Πρώτα – πρώτα για το μωρό του Νικόλα. Ήξερε ότι ήταν κοριτσάκι και του αγόρασε έναν άγγελο χρυσό με αλυσίδα, να στολίζει το λαιμό της, όταν θα μεγάλωνε. Στον Νικόλα πήρε ένα ρολόι με ασημένιο μπρασελέ, κλασικό σχέδιο, που ήταν η αδυναμία του. Στον Άγγελο πήρε μία πένα και στη Σόνια ένα χρυσό σταυρό, να τον φοράει και να την θυμάται κάθε φορά, που θα τον φέρνει στα χείλη της. Κάτι που συνήθιζε να κάνει η Σόνια. Στην Ειρήνη θα άφηνε όλα τα κοσμήματά της, τα οποία θα τα μοιραζόταν αργότερα με την εγγονή της. Για τον Άλφρεντ διάλεξε ένα πίνακα ζωγραφικής.

Τέλος, για τον Τζόρτζ διάλεξε ένα ρολόι τοίχου, να μετράει το χρόνο. Δεν ξέρει γιατί, αλλά θεώρησε ότι αυτό είναι ένα δώρο, που του ταίριαζε απόλυτα. Αισθανόταν λίγο άσχημα απέναντί του, γιατί απ'όταν είχε έρθει ο Άγγελος, τον είχε παραγκωνίσει, αλλά δυστυχώς η παρέα του δεν συγκρινόταν με τίποτα με αυτή του Άγγελου. Δε μπορούσε να της προσφέρει αυτά, που εκείνος της έδινε απλόχερα. Μάλιστα μια φορά σχεδόν αρπάχτηκαν με τον Άγγελο εξαιτίας του. Εκείνος ούτε λίγο ούτε πολύ, την είχε κατηγορήσει ότι από νέα είχε καταλάβει την αδυναμία που της είχε ο Τζόρτζ και το εκμεταλλευόταν. Όλα αυτά τα χρόνια στην εταιρεία η προνομιακή μεταχείριση, που της έδειχνε ένας τόσο ψυχρός και υπολογιστής άνθρωπος, δε μπορεί να μην την είχε κάνει να αναρωτηθεί. Καθώς και η πορεία της δίπλα του. Φυσικά, η Μυρτώ τον είχε κατηγορήσει ότι παραλογιζόταν και δεν ήξερε τι έλεγε. Στο τέλος, μάλιστα, της είπε ότι της άρεσε να υπάρχουν γύρω της άνθρωποι, που είναι έτοιμοι να της προσφέρουν τα πάντα, χωρίς αντάλλαγμα από την ίδια. Η Μυρτώ δεν είχε συνεχίσει την κουβέντα. Είχε καταλάβει ότι μέσα σε όλο αυτό το μένος ίσως να κρυβόταν και η δική του αγανάκτηση για την προσμονή του όλα αυτά τα χρόνια.

Τα δώρα του Άλφρεντ και του Τζόρτζ θα τα παρέδιδε από το

μαγαζί. Στη Σόνια και στον Άγγελο θα τα έδινε η ίδια. Στους υπόλοιπους θα αναλάμβανε να το κάνει ο Άγγελος. Γύρισε στο σπίτι χαρούμενη, σαν να μην είχε ακούσει τίποτα δυσάρεστο εκείνη τη μέρα. Άφησε τις τσάντες στη μέση του σαλονιού και φώναζε τη Σόνια. Την τράβηξε από το χέρι και κάθισαν δίπλα στον καναπέ:

«Καλή μου Σόνια, αγαπημένη μου Σόνια, όλα αυτά τα χρόνια, που δουλεύεις στο σπίτι μας, σε αγαπήσαμε σαν μέλος της οικογένειάς μας. Το ίδιο έκανες και εσύ. Θέλω να ξέρεις ότι , ακόμα και όταν θα φύγω από τη ζωή, εσύ, για όσο θα μπορείς, θα συνεχίσεις να δουλεύεις για μας και να φροντίζεις τα δυο μας σπίτια. Τέλος, σου κάνω ένα δώρο, σαν ένδειξη αγάπης και ευγνωμοσύνης για την προσφορά και την αφοσίωσή σου. Ξέρω ότι είσαι πιστή καθολική, γι' αυτό θεωρώντας ότι τίποτα δεν θα σου άρεσε περισσότερο, σου δωρίζω αυτόν το σταυρό».

Άνοιξε το κουτί και έβγαλε από μέσα ένα κόσμημα πανέμορφο, έναν σταυρό χρυσό, περίτεχνα δουλεμένο και διακοσμημένο με μικρά πολύτιμα πετράδια. Διακριτικό και ταυτόχρονα ένα έργο τέχνης, που έκανε τη Σόνια να σαστίσει εξαιτίας της ομορφιάς του. Την αγκάλιασε τρυφερά, την ευχαρίστησε, μα δε μπόρεσε να συγκρατήσει τα δάκρυά της. Έκανε να της φιλήσει τα χέρια, αλλά η Μυρτώ δε δέχτηκε. «Αυτά είναι μόνο για όσα λατρεύεις, εμένα μου αρκεί που με αγαπάς».

«Σας ευχαριστώ, κυρία Μυρτώ, δεν ξέρω τι άλλο να πω, ο Θεός να σας έχει καλά, δηλαδή...». Πήγε να διορθώσει, γιατί αισθάνθηκε ότι έκανε γκάφα, αλλά η Μυρτώ δεν την άφησε.

«Άστα τώρα αυτά, έχουμε πολλές δουλειές. Σήμερα το βράδυ θα βγω και πρέπει να με βοηθήσεις να ετοιμαστώ. Δεν παρατήρησες τίποτα πάνω μου;» Και έκανε μία στροφή όλο χάρη για να δείξει στη Σόνια τα μαλλιά της. Για πρώτη φορά μετά από καιρό έδειχνε να έχει ανακτήσει τη χαμένη της θηλυκότητα.

«Και βεβαία το παρατήρησα, μόλις μπήκατε, αλλά δεν πρόλαβα να σας το πω. Ειλικρινά σήμερα είστε καλύτερα και πιο χαρούμενη,

να σταυρώσω τα δάχτυλα, μη σας γρουςουζέψω!».

«Η γνωστή Σόνια, πάντα προληπτική!»

Ο Άγγελος καθόταν ανυπόμονος στον καναπέ και την περιέμενε. Είχε ήδη αργήσει αρκετά. Μα τι μπορεί να έκανε τόση ώρα; Σηκωνόταν, πήγαινε προς το παράθυρο, κοιτούσε λίγο έξω και έπειτα ξανακαθόταν. Είχε χαθεί και η Σόνια! Είχαν κλειστεί και οι δυό τους όλο το απόγευμα στο δωμάτιο και ετοιμάζονταν. Και πάλι απορούσε, τι μπορεί να κάνουν τόση ώρα, τόση ώρα... Έμοιαζε, σαν να έβγαιναν το πρώτο τους ραντεβού και αυτός να περιμένει με αγωνία. Ενώ αυτή να το εκμεταλλεύεται, αργοπορώντας ακόμα περισσότερο και τακτοποιώντας λεπτομέρειες στην εμφάνισή της, που είναι αμφίβολο, αν κοιτάει ποτέ κανέναν άντρα σε μία γυναίκα. Ιδίως στο πρώτο ραντεβού. Επιτέλους, ακούστηκε ο ήχος από την πόρτα, που άνοιξε. Βήματα ακούστηκαν, αργά και σταθερά.

Και τότε εμφανίστηκε η Μυρτώ! Πραγματικά, ήταν πολύ ωραία τα μαλλιά της. Ατίθασες μπούκλες σιέπαζαν τους λευκούς και φανερά αδυνατισμένους ώμους της. Το πρόσωπό της, με τη βοήθεια του μακιγιάζ, έγινε φωτεινό και αναδεικνύονταν τα έντονα μεσογειακά χαρακτηριστικά του, μεγάλα μάτια και έντονα χείλη. Το φόρεμα, μακρύ και εφαρμοστό, αγκάλιαζε σφιχτά το άλλοτε καμπυλωτό κορμί, που τώρα είχε αδυνατίσει. Οι ώμοι έμεναν ακάλυπτοι, εξαιτίας του ντεκολτέ. Επάνω ένα διάφανο σάλι σιέπαζε τις ατέλειες του γυμνού σώματος, τις οποίες προκαλούσαν η ηλικία και η ταλαιπωρία από την αρρώστια.

Ο Άγγελος άφησε να ακουστεί ένα επιφώνημα θαυμασμού και ενθουσιασμού συνάμα. Μεμιάς όλα είχαν αλλάξει, ο χρόνος δεν υπήρχε. Ούτε παρόν, ούτε παρελθόν. Ούτε όλα αυτά τα γεγονότα, που είχαν συμβεί ανάμεσά τους. Οι δυο τους στέκονταν εκεί, ο ένας απέναντι στον άλλον, σε μία δεδομένη στιγμή του χωροχρόνου, σε ένα σημείο χωρίς άλλες συνιστώσες. Στο μυαλό του ξαφνικά δημιουργήθηκε μια εικόνα. Οι δυο τους να στροβιλίζονται σε έναν αρχέγονο κυκλικό χορό, τόσο γρήγορα, τόσο δυνατά, που στο τέ-

λος χάθηκε από την ταχύτητα της περιστροφής ό,τι τους περιέβαλε. Σαν για μια απειροελάχιστη στιγμή έκστασης τα σώματά τους να είχαν εγκαταλείψει τούτο το συμβατικό κόσμο!

«Τί θα γίνει τώρα, έτσι θα στέκεσαι, μαρμαρωμένος; Μας περιμένει διασκέδαση», προσπάθησε να τον συνεφέρει η Μυρτώ, που βλέποντας το χαμένο βλέμμα του κατάλαβε ότι κάπου η σκέψη του ταξίδευε.

«Ναι, φυσικά, πρέπει να πηγαίνουμε. Απλώς, όταν σε είδα τα έχασα. Μυρτώ, είσαι πολύ όμορφη! Εγκοιμβωτική θα έλεγα», είπε με φωνή σιγανή, που έκρυβε και ένα τόνο συστολής.

«Απόψε θα πιστέψω ό,τι και αν πεις, ακόμα και αν το θεωρώ υπερβολικό ή ψέμα».

«Μα λέω την αλήθεια!», έκανε να διαμαρτυρηθεί, αλλά τον σταμάτησε η Μυρτώ, βάζοντας την παλάμη της στο στόμα του.

Η βραδιά αυτή πραγματικά ήταν μοναδική. Τίποτα, μα τίποτα δεν θύμιζε ότι η Μυρτώ ήταν τόσο πολύ άρρωστη. Η διάθεσή της, το λαμπερό χαμόγελό της, όλα έδειχναν ότι ήταν ευτυχισμένη, γεμάτη ενεργητικότητα. Ο Άγγελος όμως ήξερε και μέσα του πουνούσε. Άραγε, η ίδια πώς να αισθανόταν; Ήταν τόσο δυνατή, που μπορούσε να ξεγελά τους πάντες; Ή μήπως εκείνο το βράδυ απλώς είχε βάλει στην άκρη όλες τις δυσάρεστες σκέψεις; Επίσης, για άλλη μια φορά μέσα του βλαστημούσε την άδικη την μοίρα του, που θα του την στερούσε μια για πάντα. Δεν ήξερε πια τι ήταν πιο σκληρό. Αυτό που ζούσε τόσο χρόνια, περιμένοντας, ελπίζοντας να τη δει κάποια μέρα ή αυτό, τώρα; Ποτέ, μα ποτέ δεν την είχε και δεν θα την έχει!

«Αυτό το εστιατόριο είναι από τα αγαπημένα μου. Έχω πολύ καιρό να έρθω. Χαίρομαι, που είμαστε εδώ απόψε, ειλικρινά! Περνάω υπέροχα! Το φαγητό είναι υπέροχο, η μουσική μαγική, με ταξιδεύει! Βάλε μου λίγο κρασί ακόμα, θέλω να τα γευτώ όλα απόψε! Και σε λίγο θα σου ζητήσω ακόμα μια χάρη!»

«Για πες! Δεν ξέρω τι να υποθέσω, γιατί σήμερα είσαι όλο εκπλή-

ζει».

«Κανονικά αυτό το ζητάει ένας άντρας από μια γυναίκα, αλλά εμείς δεν είμαστε συμβατικοί άνθρωποι. Γι' αυτό θα σου ζητήσω να με συνοδεύσεις σε ένα χορό. Έχω ήδη ζητήσει να μας παίξουν ένα τραγούδι».

«Είναι δηλαδή προμελετημένο το έγκλημα;»

«Ε, όχι και έγκλημα! Ένα χορό σου ζήτησα, όχι να κάνεις φόνο!», και γέλασαν και οι δύο.

Ο σερβιτόρος την πλησίασε διακριτικά και την ενημέρωσε ότι ο πιανίστας με το τραγουδιστή ήταν έτοιμοι να παίξουν το τραγούδι, που εκείνη είχε ζητήσει. Ένα τραγούδι παλιό, ιταλικό, το «La fisarmonica». Ο Άγγελος σηκώθηκε πρώτος, της τράβηξε ευγενικά την καρτέλα, έτεινε το χέρι του προς το μέρος της, την σήκωσε και τη συνόδευσε στο κέντρο της πίστας. Έφερε το χέρι του γύρω από τη μέση της και με το άλλο κράτησε απαλά την αδύναμη παλάμη της. Η Μυρτώ αγκάλιασε τον λαιμό του και έγειρε το κεφάλι της στον ώμο του.

Το τραγούδι, ο χορός, το αγκάλιασμα, η επαφή τους, κράτησαν τρία το πολύ τέσσερα λεπτά, άγγιξαν όμως την αιωνιότητα. Τα συναισθήματα είναι τόσο δυνατά, που υπερβαίνουν τους φυσικούς νόμους. Η φαντασία χτίζει μια δική της πραγματικότητα, που μέσα της εναποθέτει ό,τι η αληθινή μάς απαγορεύει, ό,τι μας εμποδίζει. Η Μυρτώ είχε κλείσει τα μάτια και ονειρευόταν τον Άγγελο σε κάποιο αμφιθέατρο να μιλάει γεμάτος πάθος, όραμα και ελπίδα για έναν καλύτερο κόσμο. Κι εκείνος εκεί, να την ψάχνει μέσα στο πλήθος, μόνο που εκείνη τότε δεν το ήξερε! Η μουσική έπαιζε μόνο για αυτούς, ένα χρέος από το παρελθόν, που ποτέ δεν ξοφλήθηκε. Μια σχέση που πέθανε, πριν ακόμα γεννηθεί. Η αγάπη όμως προσφέρει πάντα, ακόμα και την ύστατη αυτή στιγμή!

Ο χορός τελείωσε. Άνοιξε τα μάτια και ευχαρίστησε για άλλη μια φορά τη ζωή της, που έστω και αυτή την ύστερη στιγμή ήταν καλή μαζί της. Από εκείνο το βράδυ και μετά όλα άλλαξαν. Σιγά-σιγά

άρχισε η πτώση. Η κατάστασή της όλο και χειροτέρευε. Περπατούσε με δυσκολία και ανέπνεε εξίσου δύσκολα. Δεν έβγαινε πια από το σπίτι. Η τελευταία φορά ήταν που ζήτησε να την μεταφέρουν στο εξοχικό στα Χάμπτονς. Ούτε κουβέντα για το νοσοκομείο. Ήταν αποφασισμένη να πεθάνει στο σπίτι της, αγναντεύοντας τον ωκεανό. Αυτόν, που μοίρασε τη ζωή της ανάμεσα σε δύο πατρίδες...

Ο Άγγελος, με τη βοήθεια και της Σόνιας, έγινε στην κυριολεξία αυτές τις μέρες ο φύλακας άγγελός της Μυρτώ. Άγρυπνος, ακούραστος, δεν την εγκατέλειπε ποτέ. Οι κουβέντες του ήταν πλέον λιγοστές. Η Μυρτώ ήταν αδύναμη και την περισσότερη μέρα κοιμόταν. «Προετοιμαζόταν για το μεγάλο ταξίδι», έλεγε η Σόνια. Εκείνη την τελευταία μέρα τον φώναζε κοντά της.

«Σε παρακαλώ, άνοιξε τις κουρτίνες. Θέλω να δω τη θάλασσα και ο χειμωνιάτικος ήλιος να φωτίσει το δωμάτιο. Θέλω να φύγω με φως!»

«Σώπα, τι είναι αυτά που λες;» την αποπήρε.

Σήκωσε το χέρι της, σαν να του έλεγε «σταμάτα, μη με διακόπτεις», και συνέχισε:

«Από εδώ και πέρα, ξέρεις τι πρέπει να κάνεις», είπε με φωνή αδύναμη. Έκανε μια διακοπή. «Σε ευχαριστώ για όλα...», και πριν προλάβει να τελειώσει την κουβέντα της, έγειρε στο πλάι και άφησε την τελευταία της πνοή.

Έτρεξε κοντά της, την αγκάλιασε, την ταρακουνούσε, την φιλούσε, της φώναζε «Μυρτώ, Μυρτώ!». Εκείνη όμως δεν αποκρινόταν. Είχε φύγει, είχε περάσει αλλού! Μετά από αρκετή ώρα και αφού η Σόνια είχε ειδοποιήσει τον Άλφρεντ, με δική του παραίνεση πείσθηκε ότι έπρεπε να την αποχωριστεί και να φύγει από το δωμάτιο. Βγαίνοντας έριξε μια ματιά έξω από το παράθυρο, ο χειμωνιάτικος ήλιος, λαμπερός, εκθαμβωτικός, είχε φτάσει στο ψηλότερο σημείο του. Οι ηλιαχτίδες του είχαν φωτίσει το χώρο, ο ίδιος όμως κρύωνε και δε χρειαζόταν τόσο φως. Τι το ήθελε άλλωστε; Να φωτίσει τι; Να δει τι; Έσκυψε το πρόσωπό του και έφυγε, χωρίς να κοιτάξει πίσω.

Ο Νικόλας κρατούσε στα χέρια του το γράμμα της μητέρας του. Είχαν περάσει πέντε χρόνια από το θάνατό της και ακόμα δεν μπορούσε να πιστέψει ότι είχε κρατήσει τέτοια στάση. Δεν του άφησε κανένα περιθώριο. Ούτε να τη βοηθήσει, ούτε καν να την αποχαιρετήσει. Σε κανέναν από την οικογένειά της, ούτε στο γιο, ούτε καν σε κάποια από της θείες του. Μόνο στον Άγγελο. Αν και το γεγονός αυτό του φάνταζε περίεργο, δεν τον είχε ρωτήσει ποτέ. Ούτε και στην γυναίκα του είχε αναφέρει κάτι σχετικό. Για κάποιο λόγο, ασυνείδητα, δεν ήθελε να μάθει κάτι περισσότερο.

Το χαρτί είχε χαραγμένες πάνω του τις γραμμές από το τσάκισμα. Για άλλη μια φορά το άνοιξε και το διάβασε:

«Νικόλα μου, αγόρι μου, όταν θα διαβάζεις αυτό το γράμμα, δεν θα βρίσκομαι στη ζωή. Ξέρω ότι η θλίψη σου θα είναι ανάμεικτη, με θυμό και οργή, γιατί όλον αυτό τον καιρό σου έκρυψα την αλήθεια. Πίστεφέ με όμως, θεώρησα ότι αυτή η στάση ήταν η καλύτερη και για σένα και για μένα. Η κατάσταση μου θα σου προκαλούσε μεγάλο πόνο και θα έφερνε μεγάλη αναστάτωση στην οικογένειά σου. Θα ήταν άδικο να δηλητηριαστεί η προσμονή του παιδιού σου με τον δικό μου πόνο! Δεν θα το άντεχα ούτε εγώ! Όλα έγιναν όπως έπρεπε, πίστεφέ με. Ήμουν δίπλα σε ανθρώπους, που μου συμπαραστάθηκαν και με φρόντισαν.

Θέλω να ξέρεις ακόμα ότι σε αγάπησα περισσότερο από οτιδήποτε σε αυτή τη ζωή. Το ίδιο και ο πατέρας σου. Εύχομαι και ελπίζω να ανταποδώσεις την αγάπη, που πήρες από εμάς, στη δική σου οικογένεια. Να σέβεσαι και να προσέχεις τη γυναίκα και τα παιδιά, που θα αποκτήσετε. Να εμπιστεύεσαι το ένστικτό σου και να είσαι δίκαιος. Με αυτά θα πορευτείς και δεν θα χάσεις, όπως δεν έχασα και εγώ. Θα σε αγαπώ για πάντα! Η μάνα σου.»

Δεν θυμάται και ο ίδιος πόσες φορές το είχε διαβάσει όλα αυτά τα χρόνια, αμέτρητες. Μέσα σε τόσο λίγες λέξεις ήταν περιεκτική, επιβλητική, σίγουρη και συνάμα τρυφερή. Ήταν ο εαυτός της. Αν αποφάσιζε κάτι, δύσκολα θα άλλαζε γνώμη. Καθόταν από ώρα στον καναπέ στο διαμέρισμα της Νέας Υόρκης. Ήταν το πρώτο ταξίδι που έκαναν στην Αμερική με την μικρή τους κόρη. Περίμενε τη μικρή και τη μητέρα της να ετοιμαστούν, είχαν αποφασίσει να επισκεφτούν τον τάφο της μητέρας του, για να της αφήσουν λίγα λουλούδια.

Η μικρή ξεπετάχτηκε από το υπνοδωμάτιο τρέχοντας, κάνοντας υπερβολικό θόρυβο σχετικά με το πόσο μικροκαμωμένη ήταν. Παρά λίγο να πέσει στη Σόνια και να την ρίξει, η οποία όμως δεν μπορούσε να κρύψει τη χαρά της, που το σπίτι είχε αποκτήσει και πάλι ζωή. Ιδιαίτερα αυτή η μικρή παραήταν ζωηρή. Ένα κοριτσάκι με λευκό δέρμα, μαύρα σπαστά μαλλιά, μαύρα μεγάλα μάτια, πανέξυπνη και πνεύμα που σε αποστόμωνε.

«Είμαι σίγουρη πως και η κυρία Μυρτώ, σαν παιδί, έτσι θα ήταν», μουρμούρισε η Σόνια, που δεν ήθελε να την ακούσουν. Λες και ο Θεός θα την ξαναέστελνε στη γη.

«Έλα Μυρτώ, ησούχασε λίγο!», τη μάλωσε η μητέρα της «και μην τρέχεις πέρα δώθε. Κάνεις πολύ φασαρία! Φόρεσε το παλτό σου να φύγουμε! Μας περιμένει κάτω ο θείος Άγγελος».

«Εντάξει, όμως τα λουλούδια θα τα κρατάω εγώ».

«Ναι, πάμε».

Στο ασανσέρ, που ήταν με τους γονείς της, δεν κρατήθηκε και είπε:

«Εμένα δεν μου αρέσει αυτό!»

«Ποιο αυτό;» απόρησε η μητέρα της.

«Αυτό, που δεν έχω κανονική γιαγιά και την βλέπω μόνο από φωτογραφίες».

«Κάποια πράγματα μπορεί να μη μας αρέσουν, αλλά δεν τα ελέγχουμε εμείς», της είπε γλυκά ο πατέρας της. Η μικρή ανασήκωσε

τους ώμους, μιας και δεν κατάλαβε το νόημα των όσων της είπε.

«Μήπως δεν έπρεπε να την πάρουμε μαζί μας;», δίστασε η Ειρήνη.

«Δε νομίζω ότι θα κερδίζαμε κάτι από αυτό. Άλλωστε δεν είναι σωστή στάση να λέμε ψέματα στα παιδιά. Μην ανησυχείς θα είναι εντάξει!», την καθησύχασε ο Νικόλας.

Στην είσοδο τους περίμενε ο Άγγελος, επιβιβάστηκαν στο ταξί και κατευθύνθηκαν στο νεκροταφείο. Είχε ζητήσει να ταφεί δίπλα στον Άρη. Το είχε πει στον Άγγελο. Δεν ήθελε να επιστρέψει στην Ελλάδα. Θα έμενε δίπλα σε αυτόν που πέρασε τη ζωή μαζί του. Αυτόν, που ακολούθησε και βρέθηκε σε μια άλλη χώρα. Αυτά τα λόγια τότε είχαν πληγώσει τον Άγγελο, γιατί συνειδητοποιούσε πως έπαιζε πάντα έναν περιστασιακό ρόλο στη ζωή της Μυρτώ, ενώ τον πρωτεύοντα τον κρατούσε ο Άρης. Ακόμα και στο τέλος, που στάθηκε δίπλα της, δεν του άφησε ένα περιθώριο λίγο παραπάνω, τίποτα!

Ο Άγγελος κρατά από το χέρι την μικρή Μυρτώ και κατηφορίζουν, πατώντας πάνω σε πλακόστρωτους διαδρόμους, που αριστερά και δεξιά στολίζονται από καταπράσινο γρασίδι. Κατευθύνονται προς τον τάφο της Μυρτώ και του Άρη.

«Θεέ Άγγελε, την ήξερες την γιαγιά μου;»

«Και τις δυο τις ήξερα».

«Για την άλλη το ξέρω, αφού ήταν αδερφή σου. Για την γιαγιά Μυρτώ σε ρωτάω».

«Την ήξερα και την Μυρτώ, γιατί επιμένεις τόσο;»

«Θέλω να μου πεις αν της μοιάζω. Όποιος με βλέπει, αυτό μου λέει».

«Και εσύ, δεν θέλεις να της μοιάξεις;»

«Θέλω, μόνο που δεν την έχω γνωρίσει και αυτό δεν μου αρέσει. Δεν μου αρέσει να μοιάζω σε κάποιον, που δεν ξέρω».

Ο Άγγελος έκανε να γελάσει, γιατί η μικρή μιλούσε πολύ σοβαρά και έδειχνε πραγματικά προβληματισμένη με αυτό που της συνέβαινε.

«Λοιπόν, θα σου πω εγώ για τη γιαγιά σου, που την ήξερα. Ήταν ένας υπέροχος άνθρωπος, καλή, όμορφη, έξυπνη και αγαπούσε πολύ τον μπαμπά και την μαμά σου».

«Και μένα, δε με αγαπούσε;»

«Δεν πρόλαβε να σε γνωρίσει. Αν σε γνώριζε όμως, είμαι σίγουρος ότι θα σε αγαπούσε πιο πολύ από όλους!»

«Εσένα, θείε Άγγελε, σε αγαπούσε;»

«Ναι, όχι όπως τον μπαμπά και την μαμά, σαν φίλο της».

«Αυτό το ξέρω, αφού η γιαγιά είχε άντρα, τον παππού τον Άρη».

«Αυτή η μικρή είναι τετραπέρατη, στο τέλος θα με μπερδέψει», σκέφτηκε και θαύμασε αυτό το μικρό πλασματάκι, που το απασχολούσαν όλα αυτά τα πράγματα στο μυαλούδάκι του.

«Να σε ρωτήσω και κάτι άλλο;»

«Ακούω!»

«Τη γιαγιά, την αγαπούσαν οι άνθρωποι;»

«Όλοι την αγαπούσαν τη γιαγιά σου, μα πιο πολύ απ' όλους εγώ!». Αυτό το τελευταίο του ξέφυγε και ντράπηκε, που ομολόγησε κάτι τέτοιο μπροστά στο παιδί.

«Πιο πολύ και από μένα;» συνέχισε η μικρή, που δεν της ξέφυγε αυτό που είχε ακούσει, γιατί τον παρακολούθουσε με μεγάλη προσοχή.

«Φυσικά, πιο πολύ από όλους αγαπώ εσένα. Την πήρε στην αγκαλιά του και φίλησε το κεφαλάκι της. Τώρα όμως φτάνουμε και θα σταματήσουμε να μιλάμε. Την άφησε κάτω και η μικρή έτρεξε στην μητέρα της, πήρε την μια ανθοδέσμη, την άφησε στον τάφο της γιαγιάς της. Στάθηκε όρθια με περισυλλογή και κοιτούσε προς τα κάτω μιμούμενη τους γονείς της. Κατόπιν πήρε και τη δεύτερη και κατευθύνθηκε προς τον παππού της. Ήταν ενθουσιασμένη, γιατί αισθανόταν ότι συμμετείχε σε ένα τελετουργικό που ήταν για μεγάλους και αυτή ξαφνικά είχε μεγαλώσει πολύ!

Ο Άγγελος έμεινε πίσω στην άκρη να κουβαλάει το δικό του βάρος. Να θυμάται στιγμές με τη Μυρτώ, αλλά και να ευχαριστεί την

τύχη του, που μπήκε στη ζωή του αυτό το μικρό πλασματάκι, που με την σπιρτάδα του τον κρατάει ζωντανό, σε εγρήγορση. Αλήθεια, πόσο δίκιο είχαν όλοι! Έμοιαζε σε πολλά στην Μυρτώ. Και στην εμφάνιση και στον χαρακτήρα. Το βλέμμα και το χαμόγελο ήταν χαρακτηριστικά. Μέσα του μουρμούρισε κάποιους στίχους, που έγραφε σε ένα κομματί χαρτί ένα βράδυ μετά το θάνατό της, τότε που ο πόνος πλημμύριζε την ύπαρξη και η απουσία στοίχειωνε τη σκέψη:

«Σε σένα, που πέρασες από τη ζωή μου
Σαν αυγουσιτιάτικο μελτέμι και την αναστάτωσης γλυκά
Σαν καλοκαιρινός λίβας και την έναψες χωρίς ενοχή
Σε σένα, που στοίχειωσες
σαν όραμα την ανυπόφορη πραγματικότητα,
της πρώτης μου νιότης αγάπη,

Σε σένα, που μετέτρεψες την ελπίδα σε πόνο
την προσμονή σε πληγή
Σε σένα, που πέρασες από τη ζωή μου δίπλα
χωρίς να με αγγίζεις, χωρίς να σταθείς
που χωρίς ντροπή, χωρίς έλεος, έκλεψες τα συναισθήματα
και αυθάδικα τα απέρριψες
Σε σένα, αγαπημένη μου,
απόψε πρέπει να πω
Το πιο σκληρό αντίο,
γιατί είναι αντίο παντοτινό.

Γεννήθηκα στη Ζυρίχη Ελβετίας το 1974. Έζησα τα παιδικά και εφηβικά μου χρόνια στην Πύλο Μεσσηνίας. Αποφοίτησα από το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Αθηνών και το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της Νομικής Σχολής Αθηνών. Επίσης είμαι κάτοχος του μεταπτυχιακού με τίτλο Master in Business Administration. Ζω μόνιμα και εργάζομαι στην Καλαμάτα, είμαι παντρεμένη και έχω δύο κόρες, την Πετρίνα και την Ιωάννα.

Η συγγραφή για μένα είναι έκφραση και επικοινωνία με τους αναγνώστες. Μου αρέσει να πειραματίζομαι με διάφορα είδη γραπτού λόγου, να ταξιδεύω, να παρατηρώ και να συλλέγω ερεθίσματα. Το πρώτο μου μυθιστόρημα, με τίτλο «Πέρα από τον ωκεανό», κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Anima. Είμαι μέλος της Ένωσης Μεσσήνιων Συγγραφέων και έχω συμμετάσχει στον Ζ' Συλλογικό Τόμο «Μεσσηνιακές Δημιουργίες».